

JOHANNIS TRITHEMII

PRIMO SPANHEIMENSIS DEINDE
Divi Jacobi Peapolitani Abbatis

STEGANOGRAPHIA

Quæ
Hucusq; à nemine intellecta, sed passim ut suppositia, perniciosa, magica & necromantica, rejecta, elusa, damnata & sententiam inquisitionis passa;
NUNC TANDEM

VINDICATA RESERATA ET ILLUSTRATA

Ubi post vindicias Trithemii clarissimè explicantur

CONIURATIONES SPIRITUUM
Ex Arabicis, Hebraicis, Chaldaicis & Græcis Spirituum nominibus juxta quosdam conglobatæ, aut secundum alios ex Barbaris & nihil significantibus verbis concinnatæ.
Deinde solvuntur & exhibentur

ARTIFICIA NOVA STEGANOGRAPHICA
A Trithemio in Literis ad Arnoldum Bostium & Polygraphia promissa, in hunc diem à nemine capta, sed pro paradoxis & impossibilibus habita & summe desiderata.
AUTHORE

WOLFGANGO ERNESTO HEIDEL,
Wormatiense.

MOGUNTIÆ,
Sumptibus JOANNIS PETRI ZUBRODT.

ANNO M. DC. LXXVI.

Cenſura
Archiepiſcopalis.

NOn ſolum ego ipſe has pro Joannis Trithemij Spanheimenſis quondam Abbatis ſteganographiâ à Nobili & Clariſſimo D. Wolfgango Erneſto Heidel concinnatas vindicias attentè legi, ſed etiam tribus Theologis legendas tradidi: qui conſtanter uno ore aſseverârunt, in illis vindiciis ſe nihil omnino offendiſſe, quod Catholicæ fidei, & bonis moribus vel in minimo adverſetur. Quando itaque grata merito eſſe nobis debet memoria Trithemii, cui ſancta Moguntinenſis Eccleſia bonam hiſtoriæ Eccleſiaſticæ partem debet, præſentis tractatûs hic imprimendi ac divulgandi poteſtas tantò fuit impetratu facilior. Maximè cum ejus author pro ingenii & eruditionis ſuæ excellentia plurium reconditioris ſcientiæ non modo ſpem faciat, ſed etiam luculenta indicia præbeat. Ita cenſebam in pervigilio B. M. V. Purificatæ. Anno M. DC. LXXV.

Adolphus Godefridus Voluſius
SS. Theol. Doctor Protonotarius
Apoſtolicus & Cenſor librorum
ArchiEpiſcopalis Moguntinus.

Eminen-

Eminentissimo & Celsissimo
Principi ac Domino,

D. DAMIANO HARTARDO

S. Sedis Moguntinæ Archi-Episcopo, S. R. I. per Germaniam

Archicancellario & Principi Electori, Episcopo Wormatiensi, &c.

Domino meo Clementissimo.

EMINENTISSIME PRINCEPS Joannes Trithemius Abbas quondam Spanheimensis Ordinis S. Benedicti Diæcesis Moguntinæ prout erat incomparabilis ingenii, & ævo suo, quamvis hominum doctissimorum fertilissimo, eruditionis omnis jubar, inter innumera & admiranda, quæ scripsit volumina, magnum quoddam & nimis arduum opus stega-

nographiæ mirabilis adinventionis in octo libros partiendum ſcribere incæpit ac in partem tertii libri continuavit, hos verò tres libros ita ad magicarum inſtitutionum ſimilitudinem & principia ſub ſpirituum & conjurationum figuris ac ænigmatibus velavit, ut hucusque ſit repertus nemo, nemo inquam, qui ejus mentem attigerit, aut doctrinam in iis traditam quavis ratione penetrârit. Cui cum accederet, quod ejus literæ ad Arnoldum Boſtium Carmelitam Gandavum futuri hujus operis materiam ac diſpoſitionem continentes à Priore Conventûs Gandavenſis apertæ, lectæ, & quaſi pro miraculo ubique divulgatæ, ac brevi temporis ſpatio per totam Galliam & Alemanniam coram multis Principibus & doctiſſimis viris publicatæ, reſcriptæ, maximâ omnium admiratione lectæ & pro novo & inaudito miraculo habitæ, cumque nullus, quantumlibet eruditus, earum rerum, qnæ ibi promittebantur, vel principia vel rationes intelligere potuiſſet, diverſa in animis hominum excitârint judicia; Aliis Trithemium hominem divinum, aliis prædicantibus eruditiſſimum, nonnullis, quibus & intellectus tardior & voluntas ad temeritatem paratior, magum eum & ſpirituum miniſterio illa agere confirmantibns, evenit, ut hucusque pro Mago & Necromantâ publicè ſit habitus & proclamatus ac ad inqui-

inquisitionem tractus. Hæc ego volvens animo PRINCEPS EMINENTISSIME, postquam & vitam Trithemii cognovissem, ac in volvendis ejus voluminibus aliud non reperissem, nisi quod summam pietatem, devotionem & cæteras hominis Christiani, Religiosi, Presbyteri & Abbatis virtutes plenissimè spiraret, viderem que quam injusta, temeraria, inanis & frivola esset hæc orbis opinio; firmiter statui, quicquid mihi vel natura contulit ingenii, vel ars adjunxit eruditionis, totum eò impendere, quo possem tanti viri nomen à tantis calumniis vindicare; Nec irrito conatu, sex enim septimanarum intervallo inveni non tantum genuinam steganographiæ clavem sed & solutionem eorum, quæ Trithemius in dictis literis ad Arnoldum Bostium & multis Polygraphiæ locis non sine omnium admiratione & suspicione proposuit ac promisit. Hæc inter lætus quidem & ipsi mihi gratulabundus ob tam fœlicem successum rei, quam impossibilem putâram, animitùs tamen angebar circa methodum hujus meæ inventionis ita in publicum propalandæ, quò quantò citius innocentia Trithemii per orbem constaret universum, nec timendum esset, ne malevolorum sævitiâ in ortu ipso supprimeretur, aut scriptoris ineruditi contemptu occultaretur; Tandem PRINCEPS EMINENTISSIME eâ die resumpsi animum, quâ concordibus Mo-

guntinorum Capitularium votis in Sacræ Sedis Moguntinæ Archiepiſcopum, & Sacri Romani Imperii Archicancellarium & PrincipemElectorem eligebaris, quâ gentilitiis tuis alis proximè advolabas Aquilæ, & Sacrum Aquilæ nidum alterâ firmabas columnâ; eâ in quam die eventurum mihi eſſe ratus, quod tantis hucusque votis pro innocentiâ Trithemii exoptabam. Novi enim, & nôrunt mecum univerſi, quam ſis inter clementes clementiſſimus, inter mites mitiſſimus, & quantum ſoleas manſueſcere humilibus & ſubjectis, ita ut, licet opus hoc meum non mereatur in tuæ Eminentiæ conſpectu comparere, confidam tamen, qui omnibus mitis & clemens eſſe ſoles, uni mihi te crudelem non futurum, cum ſubjectum opus ſteganographiæ Vindicatæ, Reſeratæ, & Illuſtratæ, quâ poſſum ac debeo ſubjectione & humilitate Eminentiſſimo Tuo Nomini inſcripſero inde contra invidorum tela propugnandum. Sed & eâ conſideratione animatus vel maximè id audaciæ ſuſcepi, quod in hoc ipſo opere nihil mihi vindicem juris, nihil honoris aſpectem; ſed omnia in innocentiam, famam, & nomen Trithemii redundare velim, cujus proinde defenſionem tantò ſuſcipies libentius, quantò ea Eccleſiæ Catholicæ, Ordini S. Benedicti, & ipſi Sacræ Sedi Moguntinæ pro conſervandâ maximè hiſtoriarum authoritate eſt acceptior futura.

Quod

Quod ſi feceris, fælicitatis metam attigero & fructum laboris mei uberrimum fuero conſecutus. Suſcipe igitur minimum hòc opus meum, fove, & Eccleſiæ, Imperio, ac Patriæ diutiſſimè incolumis vale. Ita vovebam Moguntiæ die primo Anni M. DC. LXXVI.

Eminentisſimæ Celſitudinis
Tuæ.

Humillimus ac Devotiſſimus

WOLFGANGUS ERNESTUS HEIDEL
Wormatienſis.

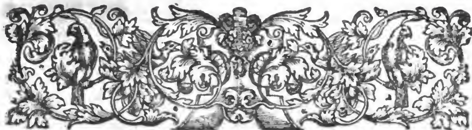
VITA
JOANNIS TRITHEMII
Primò Spanheimensis deinde Divi Jacobi Peapolitani ABBATIS

Præfatio ad Lectorem.

EX Trithemii Chronicis Hirsaugiensi & Spanheimensi, ac literis familiaribus, Trithemii vitam descripsi, & vix quidquam de meo addidi, nisi ubi ordinis ratio & connexionis postulavit necessitas, nec ex eo judicandus sum propria interseruisse, quod non ubique loca textuum citaverim; id enim studio brevitatis, & ne citationum copia lectorem interrumperet curiosum, scias me fecisse, dum interim aliquot sæpe paginas collectis hinc inde sensibus ac dictionibus in unum caput combinavi, quò & nativus historiæ remaneret splendor, & intemerata narratis veritas conservaretur.

VITA

VITA JOANNIS TRITHEMII ABBATIS.

CAP. I.

Nativitas & educatio Trithemii.

EO anno, quo Aurea Moguntia, civitas Imperii Germanici libera, regni Francici quondam caput & metropolis, in dissensione duorum Pontificum Dietheri ab Isenburg, & Adolphi de Nassavv capta, deprædata, incensa, multis civium crudeliter occisis & in exilium actis, libertatem perdidit & servitutem invenit; Anno inquam humanæ salutis M.CCCC.LXII. Indictione Romanorum decimâ, Pii Papæ ejus nominis secundi quarto, Friderici tertii Imperatoris vigesimo secundo, in ipsâ nocte Virginis Purificatæ, id est, Calendis Februarii, horâ post meridiem undecimâ, minuto ferettricesimo, nascitur JOANNES TRITHEMIUS in Trittenheim, unde & cognomen assumpsit, quæ est villa Trevirensis diæcesis ab urbe Metropolitanâ in descensu Mosellæ ad lævam fluminis ripam distans milliaribus ferme quatuor: Nascitur parentibus honestis, mediocris fortunæ, ut quibus cultura vini vitæ necessaria ministrabat, liberis tamen, patre quidem de monte gentili vulgò Heidenberg / matre verò Elisabeth de longo vico nuncupatâ. Cum autem puer esset unius anni, pater defunctus est, mater verò ob amorem infantis, ne tenellus injuriis vitrici exponeretur, vidua per septennium permansit, quo tandem elapso secundum duxit maritum, cum quo & alios liberos procreavit plures, qui tamen omnes in juventute obierunt, præter unum filium Jacobum nomine, ad quem extant libri duo Epistolarum familiarium in Abbatiâ S. Jacobi

apud Peapolim scripti. Noster verò Joannes cum esset annorum quindecim, invitis parentibus & cognatis omnibus, amore literarum tactus, & quadam visione mirabili de futurâ scientiâ quodammodo certificatus, literas furtivè discere cœpit; quod ubi vitrico innotuisset, duris ab eo verbis durioribusque verberibus excipitur, & à proposito literario, quod habebat, totis viribus retrahitur; Verum, quantò plus prohibendo quotidie affligitur, tanto ferventiori desiderio literarum inceditur, Noctu enim (quia diebus, nisi festivis, & furtivè non licebat) dormientibus cunctis domum exiens, ad vicinum quendam amicum, qui literis olim dederat operam, pergere consuevit, à quo puerilium institutionum rudimenta tempore brevissimo percepit, ita, ut etiam præceptor ipse vehementer miratus diceret, se nunquam docilius ingenium & memoriam vivaciorem in aliquo homine conspexisse, & hanc visionem, quam habuit, præsignavit, quam, eo revelante, talem fuisse cognovimus.

CAP. II.

Visio Trithemio facta & eius studium.

ADunius anni spatium jejuniis & orationibus continuis duo quædam maxima à Domino Deo cum maximâ intentione postulavit, quorum alterum fuit scientia scripturarum, alterum nulli unquam se manifestâsse dixit; Ecce quadam nocte juvenis claro habitu ipsi dormienti adstare visus est, qui habebat duas tabulas in manibus, quarum altera scripta literis, altera depicta quibusdam imaginibus fuit; qui dixit ad eum: *Elige ex his duabus tabulis unam, quam volueris*: Mox Trithemius amore literarum, quas adhuc penitùs illo tempore ignorabat, etiam dormiendo flagrans, eam tabellam, quæ scripta videbatur, elegit; Cui juvenis, qui apparuerat, dixit: *Ecce Deus orationes tuas exaudivit, dabitq; tibi utrumque quod postulâsti, & quidem plus, quam petere potuisti;* alterâ mox die, nihil illi de visione cogitanti, mirabili occasione data fuerunt principia literarum cupienti. Aliquamdiu ergò in eadem villâ operam dedit literis in occulto, quia publicè metu Parentum non audebat, Alphabetum, Orationem Dominicam, cum salutatione angelicâ, symbolum quoque Apostolorum, confessionem altaris, benedictionemque cibi & potûs in septem diebus perfectè didicit, ac memoriæ tenacissimè commendavit, sed & libros linguæ Teutonicæ posthæc in semetipso legere perfectissimè in uno mense assuevit. Videntes autem amici & maximè sacerdotes tantum ingenium juvenis, & amorem ad literas, patruo ejus Petro de monte gentili, viro maturo atque severo persuaserunt, quatenus, quid sibi tam vehemens literarum cupiditas in eo portenderet, experiretur; consensit ille, & se tutorem juvenis, utpote patruus, reclamante vitrico, exhibuit, etiam deinceps patrimonii ejus habere rationem cœpit. Sed quot verbera, quot injurias, quot contumelias juvenis innocuus à vitrico sustinuit? quot imbres lachrymarum angustatus effudit? priusquam jugum ejus omni ser-

vitute crudelius subterfugere potuerit. Evasit tandem domum novercam, sicut Israëlitica turba Ægyptum, & iter trium dierum amore literarum in deserto peregit; Primùm apud Treviros, deinde in partibus inferioribus, ac postremò in oppido Heidelbergensi; & sic viâ trium dierum peractâ in terrâ alienâ, tandem se in Cœnobio Spanheimensi Domino DEO in holocaustum perpetuum immolavit.

CAP. III.

Introitus Trithemii in Monasterium Spanheimense.

ANno Dominicæ Nativitatis M.CCCC.LXXXII. Joannes Trithemius satis miraculosè & præter intentionem suam factus est monachus Cœnobii Spanheimensis, quod ita contigit. Cum ex Heidelbergâ iter instituisset cum socio scholari ad patriam, monasterium Spanheimense (quia in viâ erat) comite non modo persuadente sed cogente potius visendi gratiâ octavo Calendas Februarii mane circa horam nonam intravit, factoque prandio nihil minùs, quam religionem cogitans, inceptum iter continuaturus recessit, cumque viarum ignarus, ad montem villulæ Bockenavv contiguum ambo venissent, cœpit oriri subito nivium immensa congeries, densaq; tempestas nubium, quæ non solum viarum tramitem opplevit, verum etiam facies ex adverso confundens, oculos pænè excæcavit, suadenti ergo comiti itineris reditum ad monasterium, cum progredi non liceret, Trithemius respondit: *Verecundum est nimis redire, progrediamur potius quantum possumus;* verùm præstolantibus eis usque tertiò sub arborum tutelâ finem tempestatis, cum prorsus augeretur, iterum Trithemius ad comitem suum dixit: *Revertamur ad Cœnobium oportet, ecce me ibi mansurum videbis.* Hoc nescio, quo inspirante Numine dixit, nihil etiam minùs, cum ea diceret, quam religionis introitum cogitans. Invitus igitur, sed necessariò ad hunc locum reversus, juxta verbum suum, quod nesciens dixerat, permansurus, Henrici de Holtzhausen pro tempore Prioris persuasione inductus, animum mutavit, & in die Purificationis B.M.Virginis sæcularem habitum exuit annorum præcisè viginti, post in die S.Patris Benedicti novitius factus est, & eodem anno in festo virginis præsentatæ cum aliis tribus professus secundum regulam fuit. Factus itaque monachus inter fratres sine querelâ conversatus est, studiumque literarum & solitudinem cellæ omnibus deliciis hujus mundi prætulit, nihilque in hoc mundo amplius, quam scientiam scripturarum sitire videbatur.

CAP. IV.

Descriptio Monasterii Spanheimensis.

§. 1. Situs Monasterii Spanheimensis.

MOnasterium Spanheimense situm est in Palatinatu Rheni, in comitatu Spanheimensi anteriori, regionis Cynenotorum, uno milliari à Stauroneso, quod jam Crucinacum appellant; uno à Sobernheim, oppido Ele-

ctoratûs Moguntini; duobus à Bingio, oppido Capituli Metropolitani Moguntini ad confluentes Rheni & Nahæ sito; latitudinis grad. 50. minut 23. longitudinis grad. 26. minut. 53. pro eo initio longitudinis quo Moguntia habet grad. 27. minut. 30. Pro Domino fundi & territorii recognoscit Comitem Spanheimensem, pro Ecclesiasticâ Jurisdictione Archiepiscopum Moguntinum.

§. 2. Fundatio Ecclesiæ Spanheimensis.

ANno ab Incarnatione Domini. M. XLIV. Henrici Imperatoris hujus nominis tertii quinto, Benedicti Papæ Noni decimo, B. Bardonis Moguntinensium Archiepiscopi & Electoris decimo quarto, Illustris comes Everardus, comes de Spanheim, in loco, qui mons campi antiquitus dicebatur, ecclesiam fundavit, multis bonis & reditibus dotavit, & clericos in eam quosdam, qui missas legerent, collocavit; Jus autem instituendi ad beneficia clericos sibi & hæredibus reservavit, prout altaria quatuor, quæ in illâ erant, sacerdotibus sibi succedentibus per seniorem comitem de Spanheim conferebantur. Hanc autem ecclesiam vir per omnia sanctissimus B. Bardo octavo Calend. Julii Anno Domini. M. XLVII. in honorem Beatissimæ DEI Genitricis & Virginis Mariæ consecravit, atque donationem Ecclesiæ per comitem factam confirmavit.

§. 3. Erectio Ecclesiæ Spanheimensis in Monasterium.

ANno Domini. M. CI. Indictione nonâ, Romanum Imperium tenente Henrico Imperatore quarto, Ecclesiam quoque Moguntinam gubernante Ruthardo Venerabili Archiepiscopo & Electore, Stephanus comes de Sponheim illustris divinâ inspiratione præmonitus Ecclesiam suam in monte campi à suis progenitoribus fundatam erigere in monasterium curavit; cœpit autem ædificare locos & mansiones pro monachis secundum regulam sancti Benedicti convenientia, sed diversis occupationibus sese interficientibus præpeditus incœptum opus non continuavit, unde cum tandem se jamjam moriturum cerneret, filium suum Megenhardum paternæ substantiæ hæredem ad se vocavit, eique, ut inchoatum pro cœnobio ædificium perficeret, commisit, & sic in Domino quievit quinto Cal. Martii. Anno Domini. M. CXVIII. Megenhardus autem inclytus comes patre mortuo opus dudum incœptum fortiter aggressus in paucis annis complevit. Rudolphus etiam comes frater Megenhardi una cum Richarde uxore suâ pro consummatione operis non modicos sumptus impendebat.

§. 4. Consecratio Monasterii Spanheimensis.

COmpleto igitur tandem ædificio, hoc est, Ecclesiâ in crucis modum formatâ, claustro, & domibus necessariis, refectorio, & dormitorio ad occidentalem plagam claustro contiguis, magnificus comes Megenhardus antequam monachis cœnobium ad inhabitandum traderet, voluit Ecclesiam, quam

quam in multis reformaverat; denuò (ut moris est) consecrari. Clericis itaque ejectis & alibi provisis Adelbertum Archiepiscopum Moguntinum pro consecratione Ecclesiæ adiit; cui & voluntatem cordis sui super inducendis monachis ad Sponheim revelavit. Qui Reverendissimus Præsul bonum comitis propositum plurimum commendavit, & quia per se venire ad consecrationem, ut postulabatur, non potuit, Venerabilem Wormatiensis Ecclesiæ Antistitem Buggonem, eo tempore multis annis à suâ sede expulsum, quem apud se honorificè tenuit, loco sui destinavit. Anno igitur Dominicæ Incarnationis M.CXXIII. in Dominicâ Quasimodogeniti Buggo venerabilis Episcopus Wormatiensis vice Adelberti Archiepiscopi Moguntini Ecclesiam & Monasterium in Sponheim dedicavit in honorem B. M. semper Virginis DEI Genitricis, & Sancti Martini quondam Episcopi Turonensis in Galliâ cum tribus altaribus, quorum majus in memoriam, ut diximus DEI Parentis & Sancti Martini fuit consecratum, aliud in abside versus meridiem in memoriam Sancti Joannis Evangelistæ, tertium in abside versus aquilonem ad introitum claustri in honorem Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum. Reliqua verò altaria successu temporis postea erecta fuerunt.

§. 5. Introductio Monachorum in cœnobium Spanheimense.

Anno à fundatione Ecclesiæ in loco, qui mons campi dicitur, octuagesimo, ab Incarnatione Domini nostri JESU CHRISTI M. CXXIV. indictione secundâ sub Henrico Imperatore Quinto Comes Megenhardus inclytus ipsum monasterium cum ecclesiâ & omnibus pertinentibus eorum ordini sanctissimi Patris Benedicti in perpetuam possessionem tradidit, monachisque ad inhabitandum dedit. Primi autem monachi, qui hunc ipsum locum primitus inhabitare cœperunt numero XII. de monasteriis Sanctorum Albani & Jacobi prope Moguntiam ex imperio Adelberti Archiepiscopi ad instantiam Comitis Megenhardi venerunt in quartâ feriâ post Dominicam Dominicæ passionis, quorum octo fuerunt sacerdotes & quatuor conversi, viri præclari & insignes, quorum aliqui ante ingressum religionis dudum in sæculo militaverant. Qui cùm venissent ad locum monasterii, honorificè satis à comite Megenhardo & ejus uxore suscepti sunt, & cœnobium eis solenniter traditum inhabitare cæperunt. Possessione igitur in DEI nomine adeptâ, præfati monachi sibi in Abbatem & pastorem elegerunt secundum regulam monasticam unanimiter Bernhelmum monachum præfati cœnobii Sancti Albani.

§. 6. Successio Abbatum Spanheimensium usque ad Trithemium.

Ordo Abbatum.	Anno Xti.		Annos	Menses	dies.
1.	1124.	8. die Junii. Eligitur Bernhelmus antea monachus Sancti Albani prope Moguntiam, obiit anno ætatis 74. die 27. Martis 1151. præfuit.	26	9	19
2.	1151.	27. Martii. Eligitur Craffto primus hujus nominis, filius Megenhardi comitis de Sponheim fundatoris hujus cœnobii. obijt. 28. Maij 1175. ætat. 58, præfuit.	14	2	2
3.	1175.	29. Maij. Eligitur Adelgerus antea Custos. obiit. 2. Julii. 1181. præfuit.	6	1	4
		Vacavit Abbatia.			3
4.	1181.	5. Julii. Eligitur Baldemarus ante Cantor. obiit. 21. Junii 1199. ætat. 54. præfuit.	17	11	17
		Vacavit Abbatia.			2
5.	1199.	24. Junii. Eligitur Rupertus antea prior. obiit. 16. Augusti 1213. præfuit.	14	1	23
		Vacavit Abbatia.			2
6.	1213.	18. Augusti. Eligitur Ivanus antea Prior. obiit. 28. Novembris 1252, præfuit.	39	3	10
		Vacavit Abbatia.			1
7.	1252.	29. Novembris. Joannes nobilis de Schonberg. antea cantor. obijt. 21. Aprilis 1264. præfuit.	11	4	21
		Vacat Abbatia.			2
	1264.	23. Aprilis. Eliguntur per dissensionem duo: Petrus oriundus ex Moguntiâ Cellerarius & Wilhelmus Cantor; cumque neuter Electorum alteri cedere vellet, ea dissensio duravit.		8	11
8.	1265.	2. Januarij tandem post longam discordiam Wilhelmo repudiato Petrus à Wernhero Archiepiscopo Moguntino in Abbatem confirmatur. obijt. 2. Maij. 1290. ætatis 78. præfuit.	25	4	
		Vacavit Abbatia.			2
9.	1290.	4. Maij. Eligitur Joannes secundus ante cellerarius. obijt 28. Martij. 1298. ætat. 64. præfuit.	7	10	25
10.	1298.	29. Martij. Eligitur Dietlibus, obijt. 29. Septembris 1309. præfuit.	11	6	
		Vacavit Abbatia.			4
11.	1309.	3. Octobris. Eligitur Willicho, Filius comitis de			

Wester-

Ordo Abbatum.	Annus Xti.		ann.	mens.	dies.
		Westerburg Frater comitissæ de Spanheim. obijt 17. Martij.1337.præfuit.	27	5	14
		Vacavit Abbatia.			2
12.	1337.	19. Martij.Eligitur Henricus ex Creucenacht oriundus.obijt.26.Aprilis 1340.præfuit.	3	1	6
		Vacavit Abbatia.			6
13.	1340.	2.Maij. Eligitur Willicho secundus, Filius Joannis Militis de Sponheim cognomento Bruder.obijt.6 Augusti.1341.præfuit.	1	3	4
		Vacavit Abbatia.			2
14.	1341.	8.Augusti. Eligitur Wilhelmus oriundus ex villa Beckelheim & ex militari genere procreatus, ex illâ videlicet progenie, sub quâ S.Virgo Hildegardis fundatrix & Abbatissa Monasterij Sancti Ruperti apud Bingas quondam fuit nata. Resignavit 8. Augusti 1350. obijt eodem anno 5. Calend.Octob.præfuit.	9		
		Vacavit Abbatia.			3
15.	1350.	11. Aug. Eligitur Philippus Meysvvin antea Prior.obijt 18.Septembris 1374.præfuit.	24	1	7
		Vacavit Abbatia.			2
16.	1374.	20. Septembris. Eligitur Crafsto secundus. obijt. 1.Septembris 1390.ætatis 59.præfuit.	15	11	12
		Vacavit Abbatia.			1
17.	1390.	2.Septembris. Eligitur Philippus secundus. obijt. 18.Martij.1391.præfuit.		6	16
		Vacavit Abbatia.			1
18.	1391.	19. Martij. Eligitur Bernardus de Sponheim militari genere natus. obijt 28,Julij.1432.præfuit.	41	4	9
		Vacavit Abbatia.			2
19.	1432.	30.Julij. Contra Privilegia & jura per vim intrusus est à Joanne Comite de Sponheim Gobelinus monachus Cisterciensis ordinis de monasterio Sancti Disibodi. obijt. 14.Septembris 1439. præfuit.	7	1	15
		Vacavit Abbatia.			2
20.	1439.	16.Septembris. Eligitur Fridericus Nackheim de militari prosapiâ ortus. Resignavir. 17.Februarij. 1445.ac postea supervixit annis.18.præfuit.	5	5	1

Ordo Abbatum.	Annus Xti.		ann.	menſ.	dies.
21.	1445.	17. Februarij. Eligitur Conradus Humbrecht de Gavodernheim. obijt 9. Martij 1461. præfuit.	16		20
		Vacavit Abbatia.			1
22.	1461.	10. Martij. Eligitur Udalricus de Zeiskeim. Reſignavit 3. Aprilis. 1466. præfuit.	5		24
23.	1466.	3. Aprilis Eligitur Otto Havvyſen antea Prior. Reſignavit 20. Auguſti 1469. præfuit.	3	4	17
		Vacavit Abbatia.			2
24.	1469.	21. Auguſti. Electus vel potius per Commiſſarios Archiepiſcopi Moguntini nominatus & inſtitutus eſt Joannes ex genere militari de Colnhauſen. Reſignavit 27. Julij 1483. Translatus eſt ad Abbatiam monaſterij Sanctorum Marcellini & Petri in Seligenſtat, ibique præfuit annis. 9. quibus elapſis abbatiam quoque ibidem reſignavit ſenio & morbo gravatus, & 30. menſibus ſupervivens obijt. Præfuit in Spanheim.	13	11	5
		Vacavit Abbatia.			2
25.	1483.	29. Julij. Eligitur JOANNES TRITHEMIUS. Fuerunt igitur in Univerſum Abbates. 24. In Sponheim ante Trithemium. Fluxerunt autem ab electione Bernhelmi primi Abbatis usque ad electionem Trithemii. 359. anni 1. menſis 21. dies. Quibus ſi addamus tempus æræ Chriſtianæ quo electus eſt Bernhelmus, nempe an, 1124. menſ. 5. dies 8. prodibunt. ann. 1483. menſ. 6. dies 29. quod coincidit in diem Electionis Trithemij.			

§. 7. Reformatio Monaſterii Spanheimenſis & incorporatio Vnionis Burſfeldenſis

Cum anno Chriſti 1417. In Concilio Conſtantienſi jacta eſſent fundamenta Reformationis & Unionis Burſfeldenſis, nec non capitulorum provincialium, atque ea reformatio circa annum Chriſti 1419. in Monaſterio Burſfeldenſi Moguntinæ diœceſis in Saxoniâ ſuum accepiſſet complementum; Videntes Principes & Eccleſiarum Pontifices devotam & ſanctam converſationem monachorum Burſfeldenſium, ſingula monaſteria ſibi ſubjecta reformari ab eis cupiebant, Inque eum finem multa ſunt celebrata capitula provincialia, ſicut etiam in Concilio Baſileenſi Bulla quædam eſt edita, deputati viſitatores & reformatores omnium monaſteriorum ordinis hujus per

per Germaniam & præcipuè per Provinciam Moguntinam, inter quæ etiam erat Monasterium Spanheimense reformandum; Itaque Joannes Abbas S. Matthiæ prope Trevirim anno 1439. præfati concilii authoritate suffultus, & deputatus visitator, tertiò visitavit in Spanheim, verum, cum monachi in deformitate (ut ita dixerim) nati & enutriti aliter vivere, quam didicerant, non vellent, parum profecit. Anno 1467. Otto Abbas & fratres hujus Cænobii conventuales, metuentes ad instantiam Principum per Patres de observantia Bursfeldensi in favorem reformationis expelli, (quod eis tunc sæpe intentabatur) consilio accepto semetipsos reformare statuerunt; miserunt nuncios & literas supplicationis ad Abbates Trevirenses, qui tum (præter cænobium sancti Martini) reformati erant, & maxime ab Abbate sancti Maximini, qui non erant de unione Bursfeldensi, eis nimium odiosâ, pro duobus monachis instantius supplicantes, qui hujus monasterii Monachos & Novitios in moribus & ceremoniis observantiæ regulari congruentibus informarent: Verum à Trevirensibus nullum impetrare potuerunt. Post hæc miserunt ad Coloniam, & inde duo fratres de S. Panthaleone venerunt, qui primùm adventantes gratanter fuerunt suscepti & ad instituendum monachos hujus conventûs Magistri per Abbatem sunt deputati: nimiâ vero improbitate & malitiâ monachorum maximè juvenum vexati, derisi, & interdum etiam verberibus affecti, cum se nihil proficere posse cernerent, ad Coloniam, unde venerant, sunt reversi. Tandem Anno Domini. M.CCCC.LXIX. Indictione secundâ cum hoc monasterium propter malum regimen Abbatum, & vitam dissolutam Monachorum ad extremam devenisset paupertatem, essetque tam in spiritualibus, quam in temporalibus omni decore suo penitus destitutum, Illustrissimus Princeps Fridericus comes Palatinus Rheni in Simeren & comes in Sponheim, statuit illud ad honorem DEI reformationi subijcere & in utroque statu pro viribus ad observantiam regulæ instaurare. Itaque ab Adolpho Sedis Moguntinæ Archiepiscopo, duos in hoc opus commissarios impetravit, Hermannum videlicet Sancti Jacobi prope Moguntiam & Conradum de Rodenberg S. Johannis in Ringavia monasteriorum ordinis hujus Abbates, cum quorum consilio & directione tam necessarium & sanctum opus ad finem deduceret optatum. Hi itaque commissarii authoritate visitandi & reformandi per Archiepiscopum acceptâ, die 19. Mensis Augusti, postquam unâ horâ ante præfati Principis Friderici Consiliarij armatâ manu cænobium de mane post primas intrâssent, præcaventes, ne quisquam monachorum effugeret, aut de monasterio aliquid deportari posset; supervenerunt, qui mox ut intromissi fuerunt, locum capitularem intrantes, Abbatem & conventum adesse fecerunt; Quibus congregatis mandatum sibi ab Archiepiscopo Moguntino factum legi fecerunt, commissione super reformatione lectâ monachi animo consternati sunt & deliberatione paulisper inter se habitâ unanimiter responderunt: *Aliter*

se vivere, quam didicissent, non posse, nec reformationem Bursfeldensem, nimis austeram, sibique importabilem, aliquatenus posse subire. Commissarij his & alijs multis, quæ contra reformationem afferebant, auditis, & neminem citò condemnare volentes, monuerunt, ut melius deliberarent, ipsi quoque officium visitationis inceperunt. Sequenti die quæ fuit 20. mensis Augusti, inquisitione peractâ, cum visitatores reperissent Abbatem ejus loci Ottonem ad curam pastoralem sub reformatione introducendam, certas ob causas non esse idoneum, post pias admonitiones tandem, ut dignitati Abbatiali cederet, ei persuaserunt; Resignavit ergo Otto Abbatiam adhuc eodem die: Visitatores vero in officio inquisitionis eo & sequenti die perrexerunt. Tandem 22. Augusti mane horâ octavâ locum capitularem denuò intrantes omnes monachos ibi repertos vocârunt, quibus venientibus & in loco nominato residentibus piè ac paternè consulere ac persuadere conati sunt, ut abjectâ deformitate, sanctæ reformationi colla submitterent; verum cum piis ad monitionibus Patrum nullatenus vellent acquiescere, visitatores authoritate sibi ab Ordinario factâ omnes de monasterio eliminârunt, omni jure ad præsens cænobium in electione & aliàs omnino per sententiam privantes. Deinde animum suum ad institutionem novi Abbatis, jure electionis ad Archiepiscopum devoluto, cum nullæ adessent monasterio incorporatæ personæ, usi authoritate commissâ, de consilio & consensu fratrum pro reformatione introducendâ præsentium, Johannem Kolenhausen, Monachum & Cellerarium Sancti Jacobi prope Moguntiam tunc præsentem nominaverunt, deputaverunt, & instituerunt. Primi autem fratres, qui ad reformationem hujus monasterii venerunt ex dicto cænobio S. Jacobi, fuerunt numero quatuor, sed hi, propter inopiam & paupertatem hujus monasterii, apud S. Jacobum in delicijs enutriti, hic manere diu contempserunt; Illis igitur ad S. Jacobum redeuntibus, alii in locum eorum remissi ad tempus manserunt, quibus etiam abeuntibus, iterum alii ad hunc locum missi fuerunt; Multis itaque annis nullus monachorum de S. Jacobo venientium præter unum, in hoc loco stabilis perseverantiæ fuit: quousque tandem collecti juvenes ex scholis venientes, & secundum consuetudinem ordinis instituti atque professi excursibus finem necessarium imposuerunt. Anno dein sequenti, 2. die mensis Septembris celebratum fuit annale capitulum unionis & observantiæ Bursfeldensis, in Monasterio Sancti Matthiæ prope Trevirim: in quo Joannes hujus Monasterii Abbas & Monasterium ad unionem & participationem omnium indultorum, privilegiorum & gratiarum ejusdem in formâ consuetâ meruerunt incorporari literis necessariis præstitis & consuetis.

§. 8. Origo Reformationis & Unionis Bursfeldensis.

ANno Incarnationis Dominicæ 1417. Omnes Abbates & Prælati ordinis hujus per totã provinciã Moguntinam vocati & citati fuerunt ad concilium

lium Constantiense, pro celebratione capituli provincialis instituendâ & ordinis reformatione in omnibus monasterijs inchoandâ. Convenerunt ergo ad Constantiam frequenti numero Abbates, ultimâ die Februarij capitulum provinciale inchoárunt, atque pro reformatione ordinis multa laudabiliter instituerunt. Interfuit autem inter cæteros huic capitulo Joannes monachus in Reinhausen ab Abbate suo procuratorio nomine missus, qui, cum vidisset zelum & diligentiam Patrum pro reformatione ordinis, audîssetq; , quam sit monacho periculosum in deformitate vivere, compunctus est, & satisfacere juramento, quod nomine Abbatis sui Præsidentibus fecerat, omnino cogitavit; Reversus ad Rynhusen monasterium Abbati & fratribus suis qui tunc erant deformatissimi rem omnem aperit, visa, audita, acta, conclusa, & juramento promissa pro reformatione ordinis reseravit, atque eos sedulò, ut vitam emendarent, reformationemque promissam & indictam sub pœnis assumerent, hortatus est. Cæperunt autem ij cum primò irridere, postea etiam odio habere & afficere contumeliâ, videns ergo Joannes se contemni & nihil proficere, cupiensque suæ providere saluti; ad Agnetem uxorem Ottonis Brunsuicensis, sororem Landgravij Thuringorum, quæ tum in Gamundiâ non procul à Reinhusen morabatur, devotissimam in Xto. fæminam accessit, acta & conclusa per patres in concilio retulit, auxilium, quo satisfaceret juramento, postulavit. Cujus sanctum propositum mulier sancta cum cognovisset, auxilium, consiliumque impensuram pollicita est. Contigit intereà Abbatem monasterij Clusensis mori, quod ubi Ducissa comperit, apud Ducem maritum egit, ut præfatus Joannes Monachus de Rynhusen in locum demortui Abbatis succederet, quod & factum est. Ordinatus itaque Abbas in Clusâ, omne studium pro reformatione adhibuit, at in omni sanctitate & religione subditos suos secundum regulam præcedere cœpit: quod monachi, pravis moribus assueti, cernentes omnes ab eo fugerunt. At ille paucis recollectis novitiis, eos ad puritatem regulæ instituit, & in magnâ paupertate vivens, DEO servire in omni humilitate cœpit. Eo tempore Monasterium Bursfeldense Moguntinæ diæcesis in Saxonia, quod Henricus quondam comes de Northeim circa annum Domini. M. XCVII. fundaverat, ad tantam miseriam & desolationem pervenerat, quod multis annis monachus tantum in eo degebat, cui pro sustentatione præter unicam vaccam census nullus erat; Ecclesia stramine tecta stabulum fuit adventantium pecorum, quæ olim canentium chorus fuerat monachorum; & quamvis in extremâ paupertate locus esset constitutus, placuit tamen præfato Joanni Abbati Clusensi propter solitudinem & quietem. Unde cum voluntate præscriptorum Ducis & Ducissæ, monasterium Clusense dimittens, quod etiam fuerat pauperrimum ad Bursfeldiam se cum suis pauperibus contulit & ibi inchoatam reformationem, prout potuit, in magnâ paupertate continuavit. Audiens autem famam & religionem Joannis Rode, Abbatis sancti

Matthiæ juxta Trevirim, quomodo monasterium suum optimè reformâsset, constitutiones pro conservatione reformationis necessarias fecisset, essetque vir doctus & maturus, & singulariter pro religionis observantiâ zelosus, ad eum venit pedibus, laudabilem institutionem vidit, vitam monachorum experimento sanctam didicit, constitutionesque ab illo editas ut sanctissimas collaudavit; Rogavit itaque Abbas Abbatem, quatenus sibi de fratribus suis aliquos adjungeret, quorum consilio & auxilio reformationem in Saxonia desideratam perficeret: Cujus pio desiderio Joannes Rode Abbas consentiens, de monachis suis viros quosdam probatæ conversationis adjunxit, & cum gaudio ad Bursfeldiam remisit: Et ex eo tempore, quod fuit circa annum Domini. M. CCCC. XXIX. sancta Monasteriorum ordinis S. Benedicti reformatio per Trevirenses in Bursfeldiam originaliter transfusa revirescere cæpit & in paucis annis augmentata fuit. Cæperunt ergo paulatim ex monasterio Bursfeldensi certa monasteria in Saxoniâ & extra, atque ex illis alia reformari; quorum Abbates qunadam inter se unionem & confœderationem facientes singulis annis semel conveniebant, synodum (quam nos usitato, licet barbaro & impropriò nomine Capitulum appellamus) celebrantes, in quo de his, quæ ad utilitatem reformationis pertinent, haberetur tractatus. Hanc Abbatum reformatorum Unionem sub appellatione Bursfeldensi unà cum annuo capitulo Pius Papa II. anno Pontificatûs sui primo, Anno Domini. 1458. confirmavit, & cum multis privilegiis quæ dedit, etiam privilegia congregationis S. Justinæ de Paduâ, quæ multa & magna sunt, ad hanc unionem extendit. Anno dein 1468. Adolphus Archiepiscopus Moguntinus authoritate suâ ordinâriâ observantiam, unionem, & capitulum annale Patrum reformatione Bursfeldensium (eo quod Bursfeldia sit in diœcesi Moguntinâ) privilegia quoque unioni & capitulo præfatis à sede apostolicâ quomodo libet audita, gratiosè admisit. Crevit autem successu temporis numerus monasteriorum huic unioni subjectorum ita ut anno Domini M.D. II. reformata fuerint septuaginta quinque.

Itaque Treviris plantavit, Bursfeldia rigavit, DEUS autem incrementum dedit.

CAP. V.

Electio Trithemii in Abbatem Spanheimensem.

ANno Dominicæ Nativitatis 1483. die. 17. mensis Julii. Post obitum Reinhardi Abbatis Monasterii Sanctorum Marcellini & Petri in Seligenstat; Dominus Joannes de Kolenhausen hujus monasterij Abbas consensu & voluntate Domini Alberti Administratoris Sedis Moguntinæ reclamante licet, totisq; viribus contradicente hoc monasterio, ad dictam Abbatiam Selgenstatensem translatus est, atque hanc Abbatiam in manus conventûs resignavit die. 27. mensis ejusdem. Post hanc translationem & resignationem Henricus Præsidens & fratres Capitulares pro electione novi Pastoris diem men-

mensis Julij 29. præfigentes & per nuncios & literas interea vocarunt à Monasterio absentes, præmissoque triduano jejunio & orationibus consuetis, visitatoribus sibi ab ordine deputatis: Hermanno S. Jacobi prope Moguntiam & Conrado Sancti Joannis in Ringavia Monasteriorum Abbatibus, ad præfixum terminum vocatis & unà cum Domino Joanne Colnhausen, quondam hic tunc verò Abbate in Seligenstat, comparentibus negotium electionis in DEI nomine ipso die Felicis Papæ & Martyris quæ est 4. Cal. Augusti, & fuit feria tertia post festum S. Jacobi, celebrandum inchoârunt. Igitur missâ de Spiritu Sancto solenniter celebratâ, convenientes ad locum capitularem fratres, viam compromissi, quæ videbatur tutior, in electione servandam susceperunt, compromittentes in duos Abbates: Hermannum S. Jacobi & Joannem Selgenstatensem ac tres de Conventu: Henricum de Gelnhausen præsidentem, Joannem de Dona Custodem ac Joannem de Dreysa Magistrum Donatorum; ut auditis in occulto votis singulorum coram Notario & testibus, illum in Abbatem hujus monasterii nomine totius conventûs eligerent, in quem major & senior pars sua vota direxisset. Scrutatis igitur votis omnium, major & senior pars Joannem Trithemium in Abbatem elegit, qui 8. mensibus & diebus 7. post professionem suam duntaxat in ordine fuerat, erat omnibus professis junior in ordine, utpote qui à tempore assumpti habitûs novitiorum Anno. 1. mensibus. 4. & diebus. 7. & non amplius usque ad diem electionis in monasterio conversatus fuerat. Igitur electione publicatâ omnes unanimiter in eum consenserunt, & decreto electionis singuli propriâ manu subscripserunt. Eodem itaque anno in die Assumptionis B.M. semper Virginis per Albertum Administratorem Sedis Moguntinæ in castro Steinheim confirmatus est, præsentibus ibidem Hermanno S. Jacobi, Joanne in Seligenstat, & Melchiore in Schoinavven ordinis nostri Abbatibus & aliis compluribus. Posthæc eodem anno 5. Idus Novembris, quæ fuit Dominica ante festum Sancti Martini à Bertholdo Episcopo Pariadensi, præfati Domini Administratoris in Pontificalibus Vicario, munus Benedictionis accepit in Ecclesia S. Jacobi prope Moguntiam, astantibus sibi ex more Pontificalibus indutis præfato Hermanno ejusdem loci & Anselmo Lympurgensis cænobii ordinis nostri Abbatibus ab eo rogatis.

CAP. VI.

Exitus Trithemii de Monasterio Spanheimensi.

ANno Incarnationis Dominicæ. 1505. Abbatiæ 22. currente, sive 21. ann. & 8. mens. completis. ætatis 44. currente, sive 43. ann. & 2. mens. completis Joannes Trithemius primâ die Aprilis mane circa horam septimam cum nuncio Philippi comitis Palatini Rheni Bavariæque ducis ac Sacri Rom. Imp. Archidapiferi & Principis Electoris, & famulo uno equester exiens de monasterio iter versus Heidelbergam arripuit, imperio ipsius princi-

pis simul & literis evocatus, in causâ exusti Monasterij Lympurgensis, ut construeretur in Wachenheim, consilium daturus. Erat autem eo tempore aliquantulum debilis corpore laborans febribus tertianis. Qui cum venisset ad Heidelbergam, infirmitas in tantum aucta fuit, ut redire, sicut disposuerat, citius non potuerit. Eo igitur sic infirmo apud Heidelbergam existente, contigit quintâ post discessum à monasterio die instigante diabolo gravis perturbatio, quod factum nimis inconsultè præsumptum, causam Abbati præstitit multarum tribulationum & persecutionum, & plures contra ipsum æmulos provocavit; verum ipse, cum esset providentiâ cautus & singulari patientiâ præditus, omnem causam divinæ pietati terminandam commisit. Magnus hæc inter factus est principum conventus in Coloniâ quo de Marchiâ Brandenburgensi iturus Joachimus Elector Brandenburgensis, nuncium equitantem præmisit cum literis ad Trithemium, tum spiræ in domo Abbatis Limpurgensis morantem infirmum, rogans, ut ad se Coloniam descenderet. Trithemius quamvis adhuc ex parte debilis & propter casum cum equo fluxum pateretur in sinistro crure, ob idque paululum claudicaret, tamen ad complacendum principi, conducto curru descendit Moguntiam & inde navigio Coloniam, ubi per integrum mensem cum Marchione permansit; verum cum injuriarum sibi factarum auctores needum plenè scire potuisset, reditum ad monasterium aliquantisper differre statuit, donec videret quorsum æmulorum suorum laberetur intentio. Quod cum innotuisset sæpe dicto principi Marchioni, rogavit Trithemium ut secum ad Marchiam pergeret conventu principum soluto. Cui quidem annuit Trithemius, sed modò tum venturum se promisit, postquam de monasterio necessariam fecisset narrationem Priori. Itaque 6. Augusti Abbas exivit Coloniâ, & navigio ascendit Moguntiam, ac inde spiram, vocatoq; ad se Nicolao de Reinig Priori omnem dispositionem monasterii commisit, quo facto, per Thuringos Marchiam intrat, & cum Marchione mensibus novem commoratur. His elapsis, impetratâque abeundi licentiâ iter ad partes Rheni instituit & secunda die Junij ad urbem Spirensem pervenit. Præmiserat autem ex Francfort fratrem Theodoricum Capellanum suum ad Sponheim, quatenus & statum monasterii rerum diligenter inquireret, &, an quievisset commotio æmulorum, investigaret, Prioremque suum Heidelbergam evocaret: quia noluit redire, nisi prius animos erga se intelligeret fratrum. Mansit ergo cum Abbate Lympurgensi usque ad finem mensis Septembris apud Budoras, & rei tacitus præstolabatur eventum. Verùm posteaquam animos quorundam fratrum erga se intellexit minus in ardore charitatis esse sinceros, & animum Ducis Joannis de Simeren, Principis alioquin valde pii, quorundam æmulorum incuriosâ delatione aliquantulum (ut ipsi dicebatur) commotum, tutius omninò judicabat hanc suam Sponheimensem Abbatiam dimittere cum bonâ pace & voluntate, quam se in medium turbationis collocare.

care. Contigit interea annale capitulum ordinis hujus apud Moguntiam in fine mensis Augusti secundum consuetudinem celebrari, cujus Præsidentes duos ad Joannem Trithemium Prælatos Heidelbergam miserunt, cum rogaturos, ut ad monasterium Sponheimense reverteretur. Verùm Trithemius à proposito dimoveri nullatenus potuit, sed tale fertur dedisse responsum: *Ex eo tempore, quo monachus esse cœpi, semper & voluntarius fui, & animo promptus Patrum meorum in omnibus obedire mandatis, & temere nunquam ab eorum institutis declinavi; solum hâc vice mandatis eorum nullâ possum ratione præbere consensum, ut ad Sponheim revertar denuò mansurus, propterea quod me pacem cum eis habiturum deinceps minimè confido. Manifestum est enim, quam malè quidam ex eis contra me machinati sint, qui (maliciâ vel simplicitate ignorantiæ, non judico, sed committo omnipotentis DEI Judicio) plures mihi æmulos suscitârunt: Unde si reverterer ad monasterium, nec ego fidem illis habere potero, nec eorum animos mihi credituros perfectè scio. Melius est ergo ut separemur ab invicem, quam ut in dissensione perpetuâ vivamus: semper enim salus animarum commodo est præponenda corporum: Et pastor, qui oves sibi commissas meliores se non facere posse considerat, & sibi & illis salubiter consulit, si officium resignat. Annus hodie tertius atque vigesimus plane exactus est, quo Spanheimensis Abbas indignus fui ordinatus, in camino paupertatis nimiæ semper decoctus, in miseriâ & labore continuus, & (quod plus omnibus me gravare consuevit) auxilio fratrum meorum in tot curis necessario nunquam relevatus. Causarum quoque ad cedendum me moventium non ultima fuit, quod unus ex monachis meis haud infimus, quem semper ut filium intimum sinceriter dilexi, & sicut pupillam oculi mei proprii contra quoscunque molestatores ubique defensavi, omnium beneficiorum immemor, nuper ad Moguntiam constitutus, consilio & auxilio cujusdam alterius boni fratris literas in me contumeliis & injuriis plenas, nomine totius conventus edidit, cum mihi constet manifestè, quod nullam à conventu desuper habuerit commissionem vel consensum. Si hoc fecit, aut facere potuit, homo pacis meæ, in quo sperabam, qui mecum ambulabat ante pauperculum gregem in pascuis Domini, quid facturi sunt infirmiores, quos tantis beneficiis minime cumulavi? si dextera mea, mei oblita, tam temerè me abnegare potuit, manus quid facient alienæ? si amicus, immò amicissimus meus, talia contra me præsumpsit, inimicus quid faciet? Denique addam & illud, quod ego (ut verum fatear) homo natus ad studium Scripturarum magis, quam ad curas nimias sive continuas negotiorum sæcularium quietem magis desidero, quàm inutiles labores. Venit ergo nunc tempus, quod semper optavi, data est mihi non merenti occasio cedendi, quam non secus duxi suscipere, quam si omnipotens DEUS manifestâ me pietate à tantis calamitatibus decreverit liberare ad nominis sui honorem. Cedam ergo libens, & divinæ me providentiæ committam, ne, si cum ingratis diutiùs manere consensero, & corporis periculum, & animæ incurram detrimentum. Veruntamen priusquam id faciam, necesse fuerit, ut mihi, locum futuræ mansionis provideam. Dominus DEUS qui non spernit preces pauperum, sed auxilium postulantibus mittit in tempore opportuno, ipse mihi locum providebit (non dubito) in quo liberiùs & quietiùs ei possim obsequi & salutem propriam in silentio operari.* His dictis, aliisque expositis cau-

sis

sis, ac cæptâ perstans in sententiâ ad monasterium Spanheimense redire non consensit.

CAP. VII.

Translatio Trithemii ad Abbatiam S. Iacobi Peapolitani & Resignatio Spanheimensis.

AUdientes igitur multi Principes Trithemium ex Spanheim discessisse nec eò redire velle, eum secum habere sollicitârunt ingentia promittentes stipendia, dona, abbatias præposituras, & provisiones excellentissimas; Verum Trithemius in observantiâ monasticæ disciplinæ à principio in monasterio Spanhemensi cum esset annorum viginti susceptus & laudabiliter institutus, in curiis Principum conversari sanum sibi non duxit nec integrum, neque extra unionem sanctam observantiæ secedere honestum, igitur locum studiis & conversationi suæ convenientem exquisivit. Conradus itaque Abbas Sancti Stephani Herbipolensis (qui à capitulo Heidelbergam ad Trithemium missus fuerat) postquam audivit causas & plures & rationabiles, quibus movebatur ad cedendum, quia amicus eius erat, haud mediocriter illi compassus est, unde & operam se daturum promisit ut Abbatiam Sancti Jacobi Herbipolensem assequeretur. Fuit autem eo tempore Abbas memorati Cænobij Cilianus quidam de Oxenfurt, abbatiam illam propter certas causas statuens resignare; Qui, cum audisset possibile quod Trithemius in suum locum succederet, gavisus est valde & : *Nulli in mundo libentius, quam tanto viro cessurum*, dixit, rogavitque ut res optatum quantocius exitum sortiretur. Ex hoc Conradus Abbas Divi Stephani negotium detulit ad Rmum. Episcopum Herbipolensem Laurentium, qui, cum multa priùs de Abbate Trithemio laudum præconia audierat, ipsumque pridem Heidelbergæ in mensa Principis Palatini viderat, & dignanter fuerat allocutus, ac dudum libenter promovisset ad Abbatiam in Schvvartzach, si vocatus binâ vice occurrisset post obitum Michaëlis & Pauli Abbatum, respondit: *sibi non solùm placere, sed maximè optare ut Trithemium in suâ diœcesi possit habere Abbatem.* Voluntate igitur Pontificis auditâ Trithemius per nuncium & literas vocatur, causam Serenissimo Principi Philippo Electori Palatino proponit, & de illius consensu Herbipolim ascendit. Tertiâ die mensis Octobris venit Herbipolim, & post resignationem Ciliani Abbatis voluntariam 12. die mensis dicti, compromissione fratrum in Dominum Episcopum & duos Abbates factâ, in Abbatem sæpe dicti monasterii electus constituitur, & quartâ die ejusdem mensis post decimam ab eodem Reverendissimo Præsule confirmatur, atque in possessionem realem Abbatiæ S. Jacobi alterâ mox die, quæ festo S. Burchardi fuit solennis, introducitur. Itaque Anno Dominicæ nativitatis 1506. Indictione Romanorum 9. die mensis Octobris 15. Joannes Trithemius electus & confirmatus Abbas S. Jacobi Herbipolensis realem accepit

pit possessionem. Anno ætatis suæ currente. 45. sive ann. 44 mens. 8. die. 14. completis, Anno assumptæ Abbatiæ Spanheimensis currente. 24. sive ann. 23. mens. 2. die. 18. completis. Literas deinde ultimo mensis Octobris misit ad Monasterium Spanheimense, quibus Abbatiam illam resignavit, atque hanc Abbatiam se suscepisse scripsit. Est Epist. 2. l. 2. Epist. famil.

CAP. VIII.

Descriptio Monasterii S. Iacobi Peapolitani.

CIrca annum Christi. 1139. Cum Embricho. 31. Ecclesiæ Herbipolensis Episcopus ad Moguntiam pro causis quibusdam peragendis pergeret, in itinere obvium quendam habuit monachum Christianum nomine, genere Scotum, qui flexis in terram genibus ipsum Pontificem rogavit, ut amore Sancti Kiliani Martyris & Apostoli Franciæ Orientalis, qui Scotus fuerat, monachis ex Scotiâ pro Christo peregrinantibus locum seu Hospitale in civitate ad manendum concederet. Qui consilio suorum usus præfatum monachum ad Herbipolim misit, quò non multò postea & ipse reversus, de consensu totius Cleri & populi, Scotis pro monasterio construendo sub regulâ Sancti Patris Benedicti, locum in suburbio ejusdem civitatis trans Mœnum, qui Girberg appellatur, assignavit, in quo cænobium constituens, in honorem Sancti Jacobi Apostoli capellam novam dedicavit 6. Iduum Julij anno Domini. 1140. Indict. 3. sub Rege Conrado anno ejus secundo.

Primus autem ejusdem cænobii Abbas fuit Macarius natione Scotus, vir sanctissimæ vitæ, cui testimonium sanctitatis idem Antistes Embricho per literas suo sigillo roboratos præbuit, quas integras & sanas vidisse se Trithemius asserit. Nam inter alia, quæ fecit, in hac vitâ miracula, cum à vino pro amore DEI penitus abstineret, & die quodam in medio Magnatum sedens ad mensam habere aquam non potuisset, signo Sanctæ Crucis facto supra vas vini in mensa cunctis appositum, vinum in aquam mutavit. Itaque in monasterio isto pro natione Scotica fundato, ejus nationis Monachi multis annis secundum regulam Sanctissimi Patris Benedicti laudabiliter vixerunt, sed paulatim cum tempore à primævæ institutionis fervore deficientes, tandem monasterium ipsum in ultimam paupertatem deduxerunt, ipsique omninò defecerunt. Nam anno Domini. 1497. Philippus Abbas ex Scotis ultimus obijt, & nullum in cænobio monachum reliquit. Quo mortuo Reverendissimus Dominus Antistes Wirtzburgensis Laurentius ex commissione Apostolica locum vacantem cum authoritate simul ordinaria reformare in utroque statu laudabiliter instituit: pro cujus instauratione monachos bonæ reformationis de monasterio S. Stephani ibidem introduxit, quibus necessaria vitæ contulit, & omnia penè debita per Scotos contracta ad integrum persolvit: Ecclesiam vetustate obfuscatam, quasi novam atque pulcherrimam reddidit, ornamenta, calices, & libros ad bibliothecam plu-

res dedit, & quasi omninò plusquàm primus fundator cœnobium magnificè restaurans, vineta, census annuos, promptasque pecunias non paucas, & alia largiter dedit. Facta sunt hæc anno Christi. 1497. à fundatione cœnobii. 357. Atque ita Cœnobium Scotorum ad Germanos est translatum. Tandem verò Reverendissimus & Illustrissimus Princeps ac D. Julius ex familia Echter de Mespelbron Episcopus Herbipolensis & Franciæ Orientalis Dux, præsentibus inclytis Franconiæ Proceribus, ac Admodum Reverendis & Illustribus Dominis Cathedralis Ecclesiæ Prælatis & Capitularibus Anno salutis humanæ. 1595. die mensis Aprilis ultimo, Patribus Benedictinis ex Natione Scotica oriundis solenni ritu illud restituit, sicut adhuc hodie sunt in possessione. Fuit autem anno à fundatione monasterii 455. à translatione ad Germanos. 98.

CAP. IX.
Mors Ioannis Trithemii.

ANno tandem Incarnationis Dominicæ. 1516. die 16. Decembris Divæ Luciæ Virgini & Martyri sacro obijt Joannes Trithemius anno ætatis 55. currente, sive ann. 54. mens. 10. diebus 15. completis. Anno ab Assumpta Spanheimensi Abbatia currente 34. sive. ann. 33. mens. 4. diebus. 19. completis. Anno ab assumpta Abbatia Peapolitana currente. 11. sive. ann. 10. mens. 2. diebus 1. completis. Sepultus est in Ecclesia monasterii Divi Jacobi, quod & Scotorum nuncupatur. Lapis sepulchralis hanc habet inscriptionem:

ANNO DOMINI M. D. XVI. IPSO
DIE S. LUCIÆ OBIIT VENERA-
BILIS PATER DOMINUS JO-
ANNES TRITHEMIUS AB-
BAS HUJUS CÆNOBII
cujus anima in sancta requie-
scat pace. Amen.

EPITHAPHIUM.

Hanc meruit statuam Germanæ gloria terræ
Abbas Trithemius, quem tegit ista domus.
Quam fuerit literis, simul & virtute celebris,
Admiranda sui dant monumenta styli.
Arguit hoc etiam multorum gratia Regum,
Ex quibus Imprimis Maximus Emilius.
Maximus Emilius Romani gloria sceptri
Qui fuit Austriacæ clara propago domus.

Hujus

Hujus magnificâ fuit acceptissimus aulâ,
Et primum tribuit docta caterva locum.
Absit suspicio de Dæmonis arte Magiâ
Contra quam magnum scribere cæpit opus.
Ut vivit famâ, sic vivat mente beatus,
Et videat summi Cœlica regna DEI.

Est autem lapis ille cum Epitaphio erectus à D. Georgio Flachio Herbipolensis Antistitis in Pontificalibus Vicario, quarto in Abbatiâ S. Jacobi post excessum Trithemij successore, qui, ut habet monumentum è regione lapidis Trithemiani, fuit Doctor Theologiæ ordinis S. Benedicti, vir pietate & doctrinâ conspicuus à Reverendissimo Conrado à Bibra Præsule Würceburgensi electo ad S. Concilium Tridentinum à Paulo III. Pontifice Maximo inchoatum olim missus. Qui cum hoc cænobium Sancti Jacobi Scotorum XVI. annos rexisset, anno Domini. 1564. Calend. Januarij è vivis excessit.

CAP. X.

Bibliotheca Spanheimensis à Trithemio comparata.

Bibliotheca à principio fundationis Monasterij satis locuples variisque voluminibus referta erat; tandem tempore Henrici Abbatis duodecimi circa annum 1340. cum disciplina regularis observantiæ nimium deficere cæpit & monachi peculium sibi denuò usurpârunt factaque esset inter Abbatem & conventum divisio redituum, turpiter fuit destructa à monachis, vendentibus pretiosa volumina vili pretio ut suis voluptatibus & commessationibus possent satisfacere. Deinde circa annum Christi. 1432. Cum Gobelinus abbas per vim intrusus omnia privilegia, literas, & monumenta libertatis Monasterij, sine scitu & voluntate conventûs occulte aufferret, etiam multa pretiosa bibliothecæ volumina, quæ priores illi epulones intacta reliquerant, secum asportavit, ita ut tempore ordinationis Trithemii in Monasterio Spanheimensi, imputatis omnibus nonnisi fuerint reperta 48. volumina & ea quidem parvæ æstimationis & minoris utilitatis ad veram eruditionem. Ipse autem postquam regimen hujus monasterij adeptus est, cæpit paulatim libros & multos & varios in omni facultate comportare, græcos atque Latinos, tot & tantos, ut hodie in totâ Germaniâ nulla bibliotheca Spanheimensi similis fuerit dicta; in qua tot rara, tot secreta, tot varia, paucis cognita volumina habeantur. Hinc in omni terrâ prædicabatur in tantum, ut multi Principes, Episcopi, Doctores, Magistri, Nobiles, viri clarissimi, non solùm è vicino sed etiam è regionibus longinguis nomine & famâ Joannis Trithemij & voluminum ejus excitati, cænobium Spanheimense visitare voluerint, inviserintque, quibus ante hac ne nomen quidem cænobij constabat. In tantum verò fuit à Trithemio aucta, ut cum Anno 1502 libros bibliothecæ recenseret, invenerit mille sexcenta quadraginta sex volumina. Alibi Trithemius ipse dicit in Monasterio Spanheimensi se plus quam duo

voluminum millia comportâsse & reliquisse ut I. in literis. ad Joan. Brach. 3. lib. 2. Epist. fam. *Scio equidem non paucos mirari, quod Abbatiam dimisi Spanbeimensem, quam libris & structuris effeci pulcberrimam, usque adeo ut in tota Germania nusquam reperiatur bibliotbeca, in qua tot babeantur in omni scientia scripturarum nova simul & antiqua volumina pretiosa atque rarissima, non solum Latina, sed Hebraica quoque & Græca, charactere scripta vetustissimo. Nam ut vidisti, plusquam duo voluminum millia ex diversis mundi regnis rara & antiquissima comportavi, quæ omnia cum ædificiis & rebus variis amore pacis dimisi. Si quis ex eorum amissione dolor animum pulsare cœpisset, mortis mibi similitudinem formavi, qua non solum oblivionem librorum, sine quibus aliquando vivere non potui, sed etiam contemptum (ut dixerim ita) mibi metipsi persuasi. Magno fateor bibliotbecæ quondam tenebar amore, & cunctis mundi opibus libros meos ante ferebam: sed posteaquam rerum mutationem perpendi adesse meārum, omnia, quæ prius amaveram, stercoris æstimatione contempsi, animoque imperavi meo, nibil præter seipsum deinceps suum credere, &, quæ in morte necessario erat relicturus, multo magis vivens in carne disceret non amare.* Scripta est hæc Epistola. ex Herbipoli An. 1500. II. in literis ad conventum in Spanheim. 2. lib. 2. Epist. fam. *In testimonium studiorum nostrorum voco citoque bibliotbecam illam solennem, quam meis laboribus, studio, & impensis comportavi non sine vigilantia & fatigatione continua voluminum in omni varietate studiorum non modicam multitudinem congregans, quorum numerus omnium duo millia excedit.* Scripta est hæc Epistola Anno. 1506. ex Herbipoli. III. in literis ad Jacob. Kymolanum. 44. Epist. fam. l. 2. *Bibliotbecam pretiosam duorum millium voluminum, quam olim vidisti, integram dimisi in Spanbeim, quia de monasterij substantia comparata fuit, nibil enim proprium mibi est, qui monacbum juxta regulam Sanctissimi Patris nostri Benedicti profiteor. Quosdam verò libellos de rebus naturæ mysticis & arcanis, quorum lectio non omnibus conducit, mecum detuli Herbipolim, qui ad Spanbeim nunquam pertinuerunt. Græca quoque volumina centum & Hebraica præter Bibliam illam parvulam impressam, simul cum cæteris in monasterio dimisi.* Scripta est Epist. Anno 1507. ex Herbipoli. IV. In literis ad Joannem Damium. 47. Epist. fam. l. 2. *Scis enim, quod plus quam mille quingentos auri ducatos pro libris exposuimus in quatuor & viginti annis nostræ Prælationis, magnamque & copiam & multitudinem eorum comportavimus in unum, duo quippe millia numeravimus voluminum Bibliotbecæ monasterij Spanbeimensis ante boc triennium, quando Henricus de Bunau eques auratus ducum Saxoniæ doctissimus orator fuit nobiscum, quorum nullum fuit in boc tempore introitûs nostri ad Abbatiam, quod tu frater minimè poteris ignorare, quippe qui & monasterium mecum intrâsti & multo tempore minister mibi & camerarius fuisti. In omni facultate scientiarum multa volumina comportavimus non solum impressa, sed etiam pergameno scripta complura, pretiosa & rara, ut confidenter ausim dicere, in tota Germania similem non esse bibliotbecam, in qua tot rara & pervetusta reperiantur volumina in omni varietate scripturarum tam divinarum quam sæcularium; diversarum quoque linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, Chaldaicæ, Arabicæ, Indianæ, Rutbenicæ, Tartaricæ. Taceo reliquas consultò quæ nostris*

stris utuntur characteribus, ut Italicæ, Gallicæ, Bohemicæ, ac similes. Scio enim quod græcorum voluminum scriptorum simul & impressorum numerus centenarium excedit. Scripta est hæc Epist. Anno 1507. ex Herbipoli. videatur quoque Epist. 25. l. 1. Epist. fam. circa finem.

CAP. XI.

Cura Trithemii pro Incremento Monasterii Spanheimensis, in Temporalibus.

Etsi Monasterium Spanheimense tempore fundationis à fundatore maximis fuerit reditibus provisum ac dotatum ac etiam succedente tempore variis piorum hominum donationibus auctum, ita ut jam tempore Crafftonis Abbatis secundi numerus monachorum ultra 20. ascenderet, tamen succedente tempore injuria temporum, incuria Prælatorum, licentia monachorum, divisione redituum inter conventum & Prælatum, occulta monasterij bonorum alienatione, debitorum supervacanea contractione paulatim in extremam devenit inopiam & paupertatem ita ut Abbas Udalricus à Zeiskeim 22. in ordine & 3. ante Trithemium non habens amplius unde viveret, necessitate fuerit compulsus Abbatiam resignare, relinquens debita plusquam duorum millium & quingentorum florenorum præter occulta damna, quæ monasterio intulerat, bona, reditus & proventus sine fratrū suorū scitu varios vendendo ac penitus à monasterio aliendo; Et quamvis duo ejus successores ad Trithemium Otto Havvisen & Joannes Colnhausen maximè vero hic posterior monasterium in temporalibus juvare & reformare summis viribus fuerint conati, tamen ex voto desideratus non potuit sequi profectus, itaque Trithemius postquam regimen monasterii suscepisset, eò omnem curam & sollicitudinem intendit, atque fecit ut in nullo fratres sustinerent penuriam eorum quæ necessaria videbantur, quantum illi fuit possibile, census renovavit ac renovationes ornatissimè conscripsit, bona oppignorata reluit & revocavit, debita soluit, & denique quicquid ad incrementum monasterii quoquo modo poterat conducere, tentavit, sed &, ubi in notitiam Principum & Nobilium devenisset, ac ab iis magnis sæpe muneribus fuisset honoratus, ea, quæ illi tali magnificentia fuerant condonata in monasterii emolumentum adduxit, nec sibi, sicut jure poterat, reservavit, ita ut in duodecim annis plusquam mille florenos, quos à diversis Principibus, Prælatis, aliisque amicis dono acquisivit pro suo labore, studio, consilio, vel editionibus scripturarum, in communem monasterii & fratrum converterit utilitatem. Tantum abest ut à monasterio more aliquot Prædecessorum alienarit, neglexerit, aut inutiliter consumpserit; Nihil enim illi fuit speciale, nihil proprium, sed omnia ipsi fuerunt communia cum fratribus, & nulla penitus neque in cibo, neque in potu, neque in habitu singularitas fuit. Præterea etiam præter supra descriptam incomparabilem bibliothecam multa ædificia anti-

qua renovavit, collapsa reædificavit, ruinosa restauravit, & novum fermè reddidit monasterium Spanheimense.

Anno Regiminis tertio curtem in Nosbach, quam Crafto secundus ante 100. annos impignoratam cuidam militi cognato suo pro certa pecuniæ summa tradiderat, multis laboribus & impensis reemptam ad possessionem monasterii pro media parte reduxit, altera medietas ob dubium jus reemptionis haberi non poterat. Eodem anno etiam stubam hospitum juxta ambitum de novo construxit, & cameras similiter alteravit. Campanam novam fieri cæpit.

Anno Regiminis octavo horreum, quod antea ligneum nimia vetustate consumptum corruerat, lapideum de novo construere cæpit à fundamentis & perfecit.

Anno Regiminis undecimo novam Abbatiam partim ex veteri, partim ex fundamentis construxit satis pretiosam & ornatam; Erat ante habitatio nimis angusta, inconveniens & propter ignis periculum metuenda, quanquam præter nudam & vacuam omnibus rebus mansiunculam nihil in ea fuerat. Eo namque die quo Trithemius Abbatiam intravit, præter libam unam, byretum & stratum cum necessariis suis nihil fuit in domo abbatiali repertum; Joannes enim Kolnhausen abbas, simplicitatis amator, mansiones omnes angustas & nimium dejectas ædificare semper consuevit: Non erant in Abbatia eo resignante promptuaria, non cistæ, non mensæ, non alia quæcunque reservacula clausa vel tuta, in quibus reponi quidquam potuisset. Trithemius ergo necessitate compulsus abbatiam sumptuoso pro sua paupertate construxit opere, promptuaria fecit, cameras ordinavit, feras apposuit, cistulas necessarias instituit, & alia multa non parvis expensis comparavit.

Anno Regiminis decimo nono refectorium æstivale figuris & nominibus Abbatum hujus monasterij fecit depingi à principio fundationis per ordinem usque ad hunc annum cum armis eorum.

Anno Regiminis vigesimo novam stubam conventualem pro refectorio fratrum hyemali à fundamento construxit. Molendinum etiam nimia vetustate penitus collapsum denuò à fundamento parietibus lapideis novum construxit. Incuria quoque pecorum hoc anno domus una funditùs corruit, quam statim propter necessitatem de novo pariete ligneo à fundamentis cum quatuor cameris construxit.

CAP. XII.

Cura Trithemii pro Incremento Monasterii Spanheimensis in spiritualibus.

Vidimus in cap. 4. §. 7. quomodo Monasterium Spanheimense, tùm ob malum regimen Abbatum, tùm ob vitam dissolutam Monachorum ad extre-

extremam devenerit paupertatem, fueritque tam in spiritualibus quam in temporalibus omni decore penitùs destitutum; quomodo reformatio Bursfeldensis fuerit bis incassum tentata; quomodo tandem Anno 1469. per resignationem Abbatis, expulsionem deformatorum monachorum, electionem Joannis Colnhausen in Abbatem, introductionem novorum monachorum de monasteriis S. Albani & S. Jacobi prope Moguntiam reformatio introducta, & quomodo paulatim in observantiâ sanctæ unionis monasterium cæperit reviréscere. Trithemius igitur non tantum ab introitûs sui tempore in monasterium usque ad electionem in Abbatem in observantiâ monasticæ disciplinæ sanctè, laudabiliter, & reformationi conformiter vixit, sed & Abbas factus in nil magis omnem sollicitudinem intendit, quam ut sanctam reformationem, non ita pridem plantatam, exactissimè custodiret, & in suo monasterio quam maximè faceret florere: Nam quod ipsius quidem vitam concernit: omne tempus, quod illi ad otium competere potuit, non ad voluptatem carnis qualemcunque, sed totum semper ad studium convertit scripturarum, die ac nocte lectionibus intentus, semper aliquid scribens aut discens. Nemo illum unquam invenit otiosum, nemo vidit vel audivit carnis solatiis deditum, vagisque discursibus vel spaciamentis in monasterio vel extra inutiliter occupatum, sed neque commessationibus, aut potationibus, conviviisque minùs necessariis intentum, seu quibuscunque aliis levitatibus aut vanitatibus desudantem. Nihil illi dulcius unquam fuit, quam sacras rimare scripturas, in illisque opportuno tempore, diebus occupari & noctibus, & semper aliquid boni legere aut scribere. Sed & in eadem observantiâ ac regulari disciplinâ monachos suos cohibuit, scripsit, dixit, verbum DEI continuè illis prædicavit, eosque opportunè & importunè ad cultum veræ sapientiæ publicè ac privatim exhortatus est, quamvis, ut ipsemet deplorat, nihil profecerit, sacra ipsius studia iis displicuerint semper, scriptis ejus pro reverentiâ cachinnos reddiderint, & nemini unquam lucubrationes ipsius placuerint minus quam filiis (inquit) suis; quæ etiam causa fuit ut deserto cænobio Spanheimensi aliò fugeret, &, quia Spanheimenses ipsius exhortatione se indignos fecerunt, divinâ providentiâ transplantaretur, ne inter spinas arbor diutiùs sine fructu pungeretur. Sed tamen, licet Spanheimenses semper ipsius exhortationibus contrarii, multis sæpe in eum conspirationibus machinati fuerint, mendacia confinxerint, & cura ac sollicitudine temporalium spiritualiumque per omne tempus regiminis graviter oppressum nullus relevare aut laboribus ejus compati voluerit, tamen semper mansit constans, & multis gemitibus ac suspiriis plenum onus pastoralis curæ portavit, ac suæ pietatis & nominis splendore monachorum suorum deformitatem texit & cænobii decorem conservavit, ita, ut cænobium Sponheimense fuerit Schola eruditionis & pietatis; sed quæ nam facies cænobii Spanheimensis post exitum Trithemii? ut contraria juxta se posita

posita magis elucescant. Exclamat eam in rem Joannes Gotfridi pastor in Mandal. in Epist. ad Trithemium, quæ est 17. lib. 2. Epist. fam. *O quam tetra nunc facies monstri monasterium videre Spanheimense, ubi Trithemio absente omnia penè cernuntur collapsa, regularis observantia cecidit, morumque integritas corrupta est & in solo habitu Monachorum nomen claustralis disciplina remansit.* Sed ut & Abbatem cum Trithemio comparemus pergit d. Joannes Godfridi. *Abbas ipse tuus successor, socius Judæ traditoris, homo in expertus, piger & fatuus, nulli placet vicinorum, ab officialibus Principum contemnitur, & despectui ab omnibus habetur.* At quid Trithemius? Totius patriæ decus, lumen Christianorum, Claustralium & Religiosorum doctor, ruralium Sacerdotum defensor, institutor & advocatus, pater quoque pauperum & medicus infirmorum! An Trithemium dicemus fuisse pigrum aut otiosum? Audiamus discipulum ejus Joannem Centurianum de Clusardia Pastorem in Trittenheim in Epist. ad Trithemium quæ est 16 lib. 2. Epist. fam. *Multi quoque hostium tuorum dictis fidem adhibentes te periisse credebant, dicentes:* Hei lumen illud splendidum, quod illuminare totum orbem suâ eruditione consuevit, quomodo tenebrarum est caligine obfuscatum? Quis Abbatem Trithemium in toto pene orbe Christiano fama eruditionis & sanctitatis gloriosum in tantam animi dejectionem credidisset venturum, ut patriam & amicos tam inconsultè desereret? *Ego autem, qui doctrinam tuam, prudentiam quoque aut vitæ sanctimoniam peroptimè noveram, his impiorum blasphemiis & maledictis semper pro viribus restiti & quam temeratam sanctissimo nomini tuo fecissent injuriam multis palam argumentis demonstravi. Biennio enim sub tuo Magisterio pro discendis græcis hebraicisq; literis, salutariq; scientia scripturarum hauriendâ in tuo monasterio conversatus nihil unquam videre potui, nihil audire de te, quam sanctum, integrum, & religiosum: sed in tantâ te vidimus puritate conversantem omni tempore, ut satis miraremur. Cæteris dormientibus tu in sacro Scripturarum studio vigilabas, semper aut legens, aut scribens aliquid pro communi utilitate multorum. Nemo te unquam reperit otiosum, nemo commessationibus aut potationibus vacantem audivit: nemo risu aut levitate aliquâ te vidit dissolutum, cum mulieribus loquentem aut conversantem, unde mali posset oriri suspicio, nemo te unquam invenit.* Itaque ex his clarè elucet cura internæ perfectionis in Trithemio tam sui quam totius monasterii; sed nec in externis defuit, Ecclesiam ornavit, Sacella ædificavit, Altaria erexit, Sanctorum reliquias acquisivit & nihil omisit eorum, quæ ad internam animæ perfectionem salutaria videbantur.

Anno Regiminis primo Altare in Sacristia consecrari fecit in honorem S. Annæ Matris B. M. Virginis. Sancti Hieronymi Presbyteri, & S. Benedicti Abbatis, S. Servatii Episcopi Tungrorum, & S. Barbaræ Virginis & Martyris; in quo multæ reliquiæ Sanctorum ex more fuerunt reconditæ.

Anno Regiminis quarto Altare in Sponheim, monasterio dudum incorporatum, nimia vetustate cum capella sua collapsum, ad preces & instantiam

in

in valle juxta castrum commorantium in villulam de castro transtulit & construi, ac in die S. Margarethæ Virginis & Martyris eodem anno consecrari fecit in honorem Sanctorum Joannis & Pancratij, Hieronymi Presbyteri, Bernardi Abbatis, Catharinæ Virginis & Martyris, Catharinæ de Senis & XI. millium Virginum.

Anno Regiminis. 11. consecrari fecit altare novum in domo abbatiali, quod priore anno cum testudine & tota habitatione construxerat, ubi multæ sunt impositæ reliquiæ in vase vitreo, de S. Andrea Apostolo, de S. Nicolao Episcopo, de S. Bonifacio Archiepiscopo & Martyre, de S. Laurentio Martyre, de S. Lucâ Evangelistâ, de S. Johanne Baptistâ, de S. Paulo Apostolo, de S. Luciâ Virgine & Martyre, de S. Cæcilia Virgine & Martyre, de vestimentis Beatissimæ DEI Genitricis Mariæ & de sepulchro S. Justinæ Virginis & Martyris. Est autem Beatissima DEI Genitrix aræ patrona principalis, tùm ejus Mater Anna, & tertiò Apostolus Andreas. Porrò Maria Magdalena biennio postea in compatronam, propter ejus reliquias, quæ per Trithemium allatæ ex Galliâ fuerunt, & ibidem repositæ, assumpta est. Denique pro decore ejusdem altaris multas sanctorum pretiosissimas reliquias successu temporis à diversis Principibus, Episcopis, Abbatibus, aliisque ecclesiarum & monasteriorum Prælatis impetravit, quas huic monasterio cum gaudio importans, juxta præfatum altare cum reverentiâ recondit.

Anno Regiminis 19. majorem campanam ante decennium confractam, denuò, majoremque quam priùs erat, fieri fecit quindecim centenaria æris optimi appendentem, & postea per se solenniter benedixit.

Anno Regiminis. 20. privilegium super usum altaris portatilis sibi & successoribus suis impetravit à Reymundo Cardinali, Apostolicæ sedis legato à latere & ad Universam Germaniam legato.

CAP. XIII.

Fama Monasterii Sponheimensis per Trithemium comparata.

FUit quondam insigne, fuit illustre monasterium Sponheimense, tum ob claritatem fundatoris, ob dignitatem Abbatum, ob sanctam conversationem monachorum, ita ut excellentes piorum hominum donationes, exemptiones, libertates, privilegia, eorum Apostolicas & Archiepiscopales confirmationes, specialem sedis Apostolicæ tutelam, fraternitatem cum pluribus Monasteriis illustribus, & denique multa beneficia meruerit: verùm flaccescente religionis fervore, deficiente Abbatum reverentiâ, invalescente monachorum licentiâ in tam humilem devenit statum ut ante Trithemium vix nomen cænobii constaret, nam ut loquitur Joannes Gotfridi pastor in mandal in Epist. ad Trithemium quæ est. 17. l. 2. Epist. fam. *Quid erat Spanheim, antequam Trithemius esset in eo? Aut quis nomen ejus procul audivit? Certè nihil*

bil erat, & nomen ejus obscurum in tenebris abjectum latitans & incognitum. Trithemius suâ eruditione & lucubrationibus nomen illustravit Spanheimense, fecitque in toto mundo cum ingenti gloriâ inclytum, quod antea penitus fuit incognitum. Idque etiam ipse Trithemius innuit in Epist. ad conventum Spanheim. quæ est. 2. libr. 2. Epist. fam. *Superfluum fuerit nostras recensere lucubrationes, quas in medio curæ pastoralis, rerumque sollicitudine temporalium per intervalla scripsimus, quibus nomen Spanheimensis cænobij prius incognitum & obscurum, satis celebre factum est.* Confirmat idipsum Theodoricus Monachus Fuldensis in Epistolâ 54. lib. 2. Epist. fam. ad Trithemium. *Contristatus quidem propterea, quod invidia æmulorum vestrorum in tantum valere permissa est, ut vobis occasionem præberet monasterium vestrum deserendi, quod vestris ingenio, scriptis & libris per totum fermè orbem notum, clarum, famosumque reddidistis & insigne. Quid enim fuit monasterium Spanheimense priusquam vestra paternitas reverenda eidem præficeretur? In obscuro latebat & in tenebris, ita ut ultra decem milliaria in circuitu nominis ejus nulla æstimatio vel notitia haberetur. Reddidistis illud vestris lucubrationibus longè latèque gloriosum & notum, ita, sicut vidi per memetipsum qui ultra triennium sub vestro magisterio militavi discipulus, quod ex Gymnasio Parisiensi in Galliâ, Lovaniensi in Brabantia, Tubingensi in Suevia, ex Italia quoque & Alemannia, aliisque remotioribus terrarum locis, quam multi viri doctissimi, principes quoque & Pontifices excitati fama nominis vestri certatim confluebant ad Spanheim. &c.* Triplici autem de causa tam celebre nomen huic Cœnobio est adquisitum. Prima fuit ipsa Trithemij fama & conversatio, quæ multos etiam viros celeberrimos quin immò & potentes principes attraxit, ut ad Cænobiũ Spanheimense venirent ut fuere Philippus comes Palatinus Rheni & Elector, ac Christophorus Marchio Badensis; Secunda causa fuit Bibliotheca Spanheimensis, quæ in omni orbe celebrabatur ut supra cap. X. abundè dictum, ac proptera excellentissimi viri ejus videndi in Spanheim desiderio venerunt Nam Anno 1496. quarto nonas Julii fuerunt in Monasterio ad videndam bibliothecam, quam fama ubique pretiosam divulgavit, Joannes Episcopus Wormatiensis, vir græcè & latinè doctissimus; Joannes Reuchlin aliàs Capnion, legum doctor Hebraicè, græcè & latinè disertissimus, Ducis Wirtenbergensis Secretarius; Franciscus Bononius Tergestinus, poeta & orator græcè ac latinè peritus, Reginæ Romanorum Secretarius; Henricus de Bunavv miles, in omni facultate eruditus, Ducum Saxoniæ Friderici & Johannis Secretarius; & Joannes Vigilius utriusque Juris interpres, Philippi Palatini comitis Secretarius, Philosophorum omnium mecœnas; Hi omnes viri doctissimi visâ tantâ multitudine rarorum voluminum in hoc paupere monasterio, nimium obstupuerunt, ordinem, pretiumque eorum & studium Patris Trithemij industriamque collaudantes. Taceo reliquos, quos Chronicon Spanheimense ad longum recenset. Tertia causa fuit; quod Cænobium Spanheimense illo tempore sit habitum exemplar eruditionis, ac, ut ait Chronicon Spanheimense, ejus parietes plus continuerint erudi-

eruditionis, quam aliorum pulverulentæ bibliothecæ. Nam in conclavi Trithemiano, quod adhuc integrum visitur (referte amico quodam) omni ex parte inscripta elegantibus literis, rubris, nigrisque leguntur plurima diversorum Auctorum veterum & recentiorum carmina & sententiæ, tam græcæ quam latinæ: præsertim Sedulij, Juvenci, Fortunati, Hildeberti Episcopi, Petri de Riga, Galteri Insulani; Quibus Conradus Celtis coætaneus & amicus Trithemij ista adscripsit.

Conradus Celtis Protucius Poëta.

Aspice versiculos hospes venerabilis istos,
Trithemius posuit, quos tribus ecce notis.
Ille vetustatis cultor, quantus vel amator
Linguarum, paries scriptus utrumque docet.

Ejusdem Celtis effigies ad vivum coloribus expressa in pariete cernitur, his adscriptis: Conradus Celtis Protucius Poëta Laureatus, hæc cecinit Anno Domini. 1494. cùm esset hìc.

Ad futurum Abbatem.

Quisque futurus sis Abbas hæc carmina nostra
Mente rogo memori volvere sæpe velis.
Esto pius, clemens, & religionis amator,
Trithemiumque meum, consulo, disce sequi.

Joannes Trithemius Abbas ad Successorem.

Aspice, doctorum posui monumenta virorum
Et quicquid multum vos decorare potest.
Hortor & admoneo, vestigia nostra sequaris
Post me venturus qui mea tecta reges.

CAP. XIV.

Capitula ordinis S. Benedicti quibus præsedit vel interfuit Trithemius.

CUm, ut dictum est supra cap. 4. §. 8. omnes Abbates & Prælati ordinis S. Benedicti per totam provinciam Moguntinam citati fuissent ad concilium Constantiense, pro celebratione capituli provincialis instituendâ & ordinis reformatione in omnibus monasteriis inchoandâ; Atque Patres ac Prælati magno numero convenissent, capitulum celebrâssent, multaque pro reformatione ordinis laudabiliter instituissent; Ex eo tempore capitula provincialia in triennio celebrari in Provinciâ Moguntinâ cæperunt. Secundum itaque celebratum est Moguntiæ. Anno 1418. 1. Septembris. Tertium in Monasterio Fuldensi. 1420. 5. Maij. Quartum in Selgenstat. 1422. 3. Maij. Quintum in monasterio Sancti Stephani Herbipoli. 1424. 14. Maij. Sextum in Erphordia. 1426. 21. Aprilis. Septimum in monasterio montis

Monachorum prope Bambergam. 1429. 10. Aprilis. Octavum apud S. Udalricum in Augustâ. 1432. 11. Maij. Nonum in Basilea tempore Concilij generalis. 1435. 26. Junij. Decimum in monasterio Sti. Ægidij Norimbergæ. 1439. 26. Aprilis. Undecimum ibidem. 1441. 30. Aprilis. Duodecimum in monasterio Sancti Petri Erphordiæ 1444. 10. Maij. Decimum tertium in Constantiâ. 1447. 7. Maij. Decimum quartum. in monasterio Sancti Stephani Herbipoli. 1451. 23. Maij. Decimumquintum in Selgenstat. 1454. 12. Maij. Decimum sextum in Erphordiâ. 1456. Dominica. 3. post festum resurrectionis. Decimum septimum Norimbergæ. 1459. secunda dominicâ post festum Dominicæ resurrectionis. Decimum octavum in Herbipoli apud S. Stephanum. 1464. domin. 3. post festum resurrectionis. Decimum nonum in monte Monachorum prope Bambergam 1467. dom. 3. post festum Resurrectionis. Vigesimum in Erphordiâ. 1470. 18. Maij. Vigesimum primum Norimbergæ. 1473. Vigesimum secundum in monte Monachorum prope Bambergam. 1476. domin. 3. post pascha. Vigesimum tertium Norimbergæ. 1479. domin. 2. post pascha. Vigesimum quartum in Blaburen 1482. domin. 3. post pascha. Vigesimum quintum quod fuit primum sub Abbatia Trithemij cui & præter alios Prælatos præsedit in Augusta. 1485. domin. 3. post festum Paschæ. Vigesimum sextum apud S. Jacobum prope Moguntiam 1487. dom. 3. post Pascha. Vigesimum septimum in Norimbergâ. 1490. dom. 2. post pascha. Vigesimum octavum in Hirsaugia. 1493. ad Dominicam Jubilate. Iu quo præter cæteros Præsedit Trithemius, in eodem capitulo etiam liber penthicus Trithemij de ruinâ ordinis sui publicè ad mensam Prælatorum & Doctorum, qui ex Tubingensi Universitate cum aliis convenerant videre capitulum & Patres, per triduum mane & sero lectus fuit, & unanimiter statutum, ut perpetuis temporibus ad mensam Prælatorum in ipso capitulo pro tempore celebrando legeretur. Vigesimum nonum capitulum provinciale in monasterio Seligenstat. 1496. dom. 4. post pascha, ubi Trithemius dixit illam notissimam orationem, quæ de Curâ pastorali prænotata est. Capitulum Trigesimum in monasterio Sancti Stephani Herbipoli. dom. 3. post pascha. 1499. In quo præter cæteros præsedit Trithemius, qui & orationem ex tempore dixit & dux verbi fuit, das Wort geführt. Trigesimum primum in monasterio Fuldensi. 1501 dom. 3. post pascha. In quo præsedit Trithemius & verbum fecit. Anno 1502. Capitulum annale apud S. Petrum in Erphordia celebratum est, die dominicâ post festum Sancti Bartholomæi Apostoli, in quo Abbas Trithemius ad cœtum Patrum, Abbatum, Doctorum, atque studentium insignem de laudibus religionis monasticæ fecit orationem, magnoque omnium favore exceptus non sine laude reversus est. Non tantùm autem interfuit provincialibus his & Annalibus capitulis, sed in multis eorum etiam ad reformationem & visitationem variorum sui ordinis cœnobiorum fuit deputatus, pro ut ipsemet

ipsemet inquit in Epist.ad Conventum Spanh. quæ est.2.l.2.Epist.fam. *Nos autem qui patrum ordinis imperio multoties obedire compulsi, ab annis viginti per omnes vicinas provincias visitando totas plerumque consumpsimus æstates. &c.* Item in ep. 68. l. 1. Epist. fam. ad Præsidentes concilium annale celebrantes. *Annis jam viginti & amplius (sicut vos ipsi scitis) pro communitate ordinis atque capitulo continuè laboravi, scribendo, dicendo, visitando, causas & commissiones innumeras unionis nostræ coram episcopis atque principibus aliisque diversis expediendo, nec hodie quisquam in ordine vivit, qui tantos labores pro bono communi toleravit, quantos me scitis pertulisse. Per Sueviam, Franconiam totam, Alsatiam, perque diœceses Treverensem, Coloniensem, Moguntinensem, Spirensem, Bambergensem, Herbipolensem, Argentinensemque non semel aut bis, sed multoties vestro jussu visitavi, multoque tempore de monasterio meo absens vobis imperantibus propria neglexi, curans aliena.*

CAP. XV.

Libri à Trithemio conscripti.

JOannes Trithemius Anno ætatis suæ. 23. ut est in Epist. ad Rogerium Sycambrum, qui studio, (quantum licebat) alioquin semper erat intentus, cogitationes suas & adinventa cœpit literis demandare; duplicem causam, cur hoc faceret asserens. Primam, quod, dum hæc ageret, vanis & inutilibus, vel etiam noxiis cogitationibus mens videretur esse præclusa. Secundam: Esto quod ea, quæ scriberet, nulli prodessent, sibi tamen intellectum successu temporis perficerent, & ingenium usu ad quandam facilitatem exercerent. Nec eum fefellit opinio, quia quotidiano & continuo scribendi usu tam facilis ad quælibet occurrentia dictanda factus est, ut omnes etiam doctissimi de ejus orationis facilitate mirarentur, &, qui eum scribentem tempore quocunque non præmeditata viderunt, fluere orationem potius, quam scribi, confirmârint. Scripsit itaque ab hoc tempore usque ad diem obitûs innumera ferme opuscula, quorum catalogos ab ipsomet conscriptos reperio quinque. Primus est in fine libri de scriptoribus Ecclesiasticis completi Anno 1494. 2. indictione. Secundus est in fine catalogi illustrium virorum Germaniæ completi ultimâ die Julij. Anno 1495. indict. 13. ubi & rationem, quare catalogum librorum à se editorũ ipsemet conscribat, non sine judicio magnæ humilitatis assignat his verbis: *Non existimo me dignum, qui locum inter scriptores & illustres Germaniæ viros occupare debeam propter ingenii mei paupertatem: sed, ne mihi obveniat, quod multis legimus contigisse, qui titulos operum suorum ex humilitate occultantes, auctores eorum quoque librorum æstimati sunt, quos forsitan non viderunt. Sed Apologiam cui scribimus? In his conscientiæ testimonium unicuique sufficiat, nemo extra se amplius requirat. Celent alij ex humilitate, quæ cuderunt, opuscula, Ego, quæ scripsi, magis ex humilitate & charitate in lucem constitui producenda. Malo enim (sicubi erratum esset) vivus corripi quam mortuus, quoniam, sicut à mortuo perit confessio, ita in vivo prodest correctio. Neque enim tam petulans sum, ut memoriam nominis vanitati obnoxiam pro laboris mei mercede expostulem. Ne*

ergo composuisse videar aliena, aut celâsse propria, exemplo divorum Patrum titulos operum meorum subijciam. Tertius extat in Proëmio Chronici Spanheimensis editi Anno 1506. die ult. Octobris. Quartus est in Epistolâ ad Rogerium Sycambrum datâ Herbipoli Anno 1507. die ultimâ Augusti, quæ est. 51 lib. 2. Epist. famil. Quintus denique extat in Chronico Spanheimensi perducto ad annum 1511. Extat præterea adhuc alius librorum Trithemianorum catalogus in Epistola Joannis Duraclusij Discipuli Trithemij ad Nicolaum Hamerium Emelamum, quæ reperitur in editione operum historicorum Trithemij. Ex his itaque omnibus sequentem descripsi catalogum, ordinem sequens annorum quo libri ab eo scripti sunt quantum fuit possibile.

Ac Primò ab initâ Abbatiâ usque ad annum quintum regiminis sive ab Anno 1483. ad annum 1488. hæc ferme scripta sunt.

De institutione Sacerdotali	lib. 1.
De Tentationibus Monachorum	lib. 2.
Exhortationum ad Monachos.	lib. 1.
In Regulam S. Benedicti.	lib. 2.
De proprietate Monachorum.	lib. 1.
De Vita Spirituali.	lib. 1.
Investigatorium Scripturarum.	lib. 1.
De vero modo studendi	lib. 1.
De Miseriâ humanæ vitæ	lib. 1.
Speculum vitæ hominis Religiosi.	lib. 1.

Anno 1489. Regiminis. 6.

Vita S. Irminæ Virginis.	libell. 1.
Laudes S. Andreæ Apostoli.	libell. 1.
Laudes S. Josephi Nutritij Domini.	libell. 1.
Laudes S. Benedicti Abbatis.	lib. 1.

Anno 1490. Regim. 7.

De modo & forma visitationis claustralium.	lib. 1.
Laudes vitæ Cœnobiticæ.	lib. 1.

Anno 1492. Regim. 9.

De laude Scriptorum Manualium.	lib. 1.
De modo celebrandi Synodum Provincialem.	lib. 1.

Anno 1493. Regim. 10.

Liber Penthicus, id est, lugubris de ruinâ ordinis.	lib. 1.

Anno 1494. Regim. 11.

De laudibns Sanctæ Annæ Matris B. M. Virginis	lib. 1.
Soliloquiorum hominis ad animam suam.	lib. 1.

De

De laude amore & vero studio scripturarum.	lib. 1.
De Ordinis Carmelitarum exordio & progressu.	lib.2.
Statuta capituli Provincialis collecta.	lib.1.
Quæstiones Græcæ de Evangeliorum dissonantiâ.	
Dialogus Maximi Abbatis è græco in latinum versus.	
Epistolæ tertiæ synodi S. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini è græco in latinum versæ.	
Catalogus Scriptorum Ecclesiasticorum.	lib.1.

Anno 1495. Regim. 12.

Catalogus Illustrium virorum Germaniæ.	lib. 1.
Miracula Sanctissimæ Matris Annæ.	lib. 1.

Anno 1496. Regim. 13.

Oratio de Cura Pastorali habita Selgenstadij.

Anno 1500. Regim 17.

Steganographiæ opus in octo libros partiendum.	lib.2½.

Hæc sunt quæ Abbas Trithemius ab inita abbatiâ scripsit usque ad annum. 1505. 1. Aprilis quo ex Spanheim exivit, secundum numerum annorum, quo scripta sunt, quantum ex Chronico colligitur, designata; quæ sequuntur, durante eodem tempore scripta sunt sed incertum quo Anno.

De illustribus viris ordinis sui.	lib. 4.
Chronicon Monasterij Spanheimensis.	lib. 1.
Chronicon Monasterij Hirsaugiensis.	lib. 2.
Chronicon Successionis Ducum *Bavariæ*	lib. 1.
De miseriâ Prælatorum claustralium	lib. 2.
Laudes veræ Pœnitentiæ.	lib.1.
Quæstiones in Evangelium Joannis.	lib. 1.
Quæstiones in Psalterium.	lib. 1.
Statuta Unionis Bursfeldensis.	lib. 1.
Spirituale monachorum Exercitium.	lib. 1.
Epitome seu Breviarium ejusdem.	lib. 1.
De Computu Ecclesiastico.	lib. 1.
Epistolarum Spanheimensium ad diversos.	lib. 4.
Orationes in capitulis & alibi habitæ. 24.	lib. 1.
Sermones ad fratres Monast. Spanh. 40.	lib. 1.
Sermones in diebus festis ad populum.	lib. 1.
Orationes ad Deum & sanctos supplicatorias.	lib. 1.
De Triplici regione claustralium.	lib.3.
De Continentiâ & Virginitate.	lib. 1.
De Viduis.	lib. 1.
De crucibus in hominum vestibus apparentibus.	lib. 1.

De

De vitijs atque virtutibus. lib. 1.
Statuta annalis capituli. lib. 1.
Modus & forma celebrandi annale capitulum. lib. 1.
Rosarium de sanctissima Anna. 50. articulorum. lib. 1.

Post discessum verò è Spanheim usque ad assumptam Abbatiam Peapolitanam, præcipuo tempore in Marchiâ Brandenburgensi constitutus scripsit sequentia.

Epitomen de vitis Sanctorum. lib. 1.
Panalethiam, id est, variarum quæstionum. lib. 14.
Opus Hieraticum pro diversis morbis propellendis. lib. 1.

Ab Assumptâ vero Abbatiâ Herbipolitanâ usque ad obitum, sive ab anno 1506. usque ad annum 1516. sequentia reperiuntur ab eo scripta.

Polygraphia opus mirandum. lib. 6.
Polygraphiæ clavis. lib. 1.
In octo quæstiones Cæsaris. lib. 1.
De septem intelligentijs orbem moventibus. lib. 1.
De prænotionibus licitis Christiano. lib. 2.
Epistolarum lib. 1.
Contra maleficos & omnes artes prohibitas lib. 5.
De causis & cura morbi caduci ac maleficiorum. lib. 3.
Itinerarium vitæ. lib. 2.
Annales de Origine regibus & gestis Francorum lib. 3.
Epitome eorundem annalium. lib. 1.
De ducibus & Episcopis Francorum Orientalium. lib. 1.
De Miraculis B.M.Virginis in Dettelbach. lib. 2.
De miraculis ejusdem in urbiceto apud Heilprumam. lib. 6.
Apologeticus in Carolum Bovillum. lib. 1.
De origine Francorum. lib. 1.
Chronicon Monasterij Divi Jacobi apud Würtzburg. lib. 1.
Vita Divi Rabani Archiepiscopi Moguntini. lib. 3.
De ejusdem à Moguntiâ in Saxoniam translatione. lib. 1.
Vita Sancti Maximi Episcopi Moguntini. lib. 1.
De origine Regibus ac Ducibus Bavarorum & Palatinorum. lib. 4.
De Dæmonibus & artibus profanis inceptum opus.
Epistolarum Herbipolensium. lib. 4.
Cursus, Rosarium, Missale officium de Sancta Annâ
Laudes, precationes, atque Rosarium de S. Magdalenâ.
Rosarium de Sancto Joseph Nutritio Domini.
De Sancto Petro Apostolo
De Sancto Joanne Evangelistâ.

Sequen-

Sequentia de Sancta Annâ quæ incipit. *Iesu cælorum regis*
De sancta Annâ in festo ejus canenda. *Exultent in hâc die.*
De Eadem. *Jubilemus in honore.*
De S. Hildegarde *Laus tibi sit Domine.*
De Sancto Ruperto Bingiorum duce. *Exultent in hac die.*
De Sancto Josepho. *Cantemus inclyti.*
De S. Rabano Archiepiscopo Mog.
De Vulneribus Christi. *Iesû Christû adoremus.*
De compassione B. Mariæ. *Eia ploremus mente pia*
De Sancto Joachimo. *Trinitatem adoremus.*
De bono cujusvis hominis Angelo proprio.
In propriâ missâ cujusvis sacerdotis.
De Sancto Maximo Episcopo Mog.
De S. Martha Virgine.
De S. Mariâ Magdalenâ.
De S. Maria Ægyptiâ.
De S. Jacobo Majore Apostolo.
De Sancto Benedicto Abbate.
De omnibus Sanctis.

Meditationum & orationum. lib. 2.
Speculum cælestis Doctrinæ. lib. 1.
Contra morbum Simoniæ Claustralium. lib. 1.
Nepiachus rerum Suarum. lib. 2.
Epistolarum ab exitu de Spanhem usque ad 1. Annum Abbatiæ Herbipolensis. lib. 2.

Hæc sunt opera Trithemij fermè omnia quæ per annos 33. reperitur scripsisse, si quæ vero eorum catalogum hunc effugerint, aut ob diversitatem tituli bis inveniantur posita, lector benevolus defectum supplere, & excessum resecare non gravabitur. Utrum autem ea omnia fuerint in lucem edita & adhuc extent, mihi hucusque constare non potuit, id certò credo, nullum ex his omnibus in solo fulgere titulo, sed ad minimùm pro magnâ parte omnia fuisse incepta licet non completa, quæ deinde vel in Spanheim post discessum, ut aliquot in locis ipsemet fatetur, imperfecta reliquerit, vel morte præventus non potuerit consummare, morte profectò toti orbi Christiano, reipublicæ literariæ, Provinciæ Moguntinæ, ordini suo nimis immaturâ; si enim spatio annnorum triginta trium inter continuas sollicitudines & curas pro suo monasterio Spanheimensi curis, ut ipse loquitur, inutilibus pleno, inter continuas profectiones ad capitula ordinis Provincialia & annalia; inter maximos denique labores, quos in communibus causis & negotijs capituli, ordinis & unionis, visitando, scribendo, dicendo, ac legationes coram Principibus, Episcopis, alijsque compluribus, multis vicibus peragendo impendit,

pendit, tot & tanta reperitur scripsisse, quanta nec longo tempore ante illum, nec ab illo huscusque quisquam scripsit, & quanta multi longiori annorum spatio ne legerint quidem? quid fuisset scripturus in pauperi, curis vacuâ, quietâ, studijsque ejus satis convenienti & congruâ Abbatiâ sancti Jacobi, quam pacis & transquillitatis amore suscepit Spanheimensem nimis tumultuosam resignando? sed nec multitudo tam est admiranda quam humilitas quâ suas lucubrationes operibus Patrum comparatas nihili æstimat & contemnit, ita enim inquit in Epistolâ ad Rogerium Sycambrum quæ est 12. lib. 1. Epist. fam. *Qui sunt nostra studia Rogeri Lucubrationibus istorum comparata virorum? omne tempus vitæ suæ literis tradiderunt, semper aliquid legentes vel scribentes, quo & suum intellectum in cognitionem summæ veritatis elevarent, & posteritati utilia providerent. Quid denique sunt nostræ lucubrationes, quibus aliquid esse præ cæteris putamur, si præscriptorum comparentur opusculis Patrum, nisi paleæ relatæ ad triticum, & immaturi quidam fructus, quibus nec tempus affuit nec locus, immò nec aëris oportuna temperies donata fuit ut in cibum coalescerent optatum.* Scribimus (*ut Flaccus ait*) indocti doctique poëmata passim, *& inanis nimium æstimationis cupidi opuscula nostra puerilia nimis, ut nonum taceam, nec in alterum quidem premimus annum. Quæ omnia & si ita se habeant nostrorum tamen rectè laudamus ingenia, cum unusquisque hoc ipsum, quod potest, amore sapientiæ facit.*

CAP. XVI.

Quibus studiis potissimum deditus fuerit Trithemius.

Superfluus videbor in recensendo catalogo studiorum ejus viri quem universus orbis novit fuisse suo ævo quamvis hominum doctissimorum fertilissimo omnis eruditionis & scientiæ principem, germaniæ decus, ac totius archam sapientiæ, ut merito Nicolaus Gerbellius Phorcensis in Epist. ad Trithemium quæ est 31. epist. fam. lib. 2. ita eum alloquatur. *Gratulor mihi ipsi sæpiusculè Reverendissime Pater, me fœlicissimo hoc sæculo progenitum, quo tot illustres viri, nec ignobilis famæ in Germaniâ passim prodiere, quos inter tu unus es, qui cum literis latinis & Hebræas & græcas apud Germanos fecisti locupletiores, inter quos tantum polles & enitescis, ut an cuiquam te comparem, an præferam cunctis in trivio sim, fluctuemque Chremetis instar Terentiani. Verùm non inconsideratò dubito, cum non trivium in te, sed disciplinarum omnium theatrum spaciosum, exuberans, nitidissimum conspiciamus, non in te virtutem unam aut tres, sed eas omnes tenaciter & agminatim coagulatas perinde ac spectaculo decentissimo spectamus.* Attamen, ne eorum quoque studiorum cultor fuisse dicatur, à quibus Christiana Philosophia & monasticæ status religionis abhorret; non abs ratione hanc narrationem institutam esse mihi persuasi. Fuit ergo Trithemius noster Primò. Poëta celeberrimus, ejusque rei præter plurima, quæ fecit poëmata, manifestum dant argumentum quod non tantum ipsam poësin sed & omnes Poëtas amârit & honore summo fuerit prosecutus, non aliam ob causam, nisi ob studiorum similitudi-

nem, quæ sola potens est amicitiæ virorum doctorum. Nec obstat quod in literis ad Roger. Sycambrum. quæ est. 40. lib. 2. Ep. fam. & epist. 12. l. 2. ad eundem. Studium poëticum passim vocet puerile, id enim respectu senum dicit, nempe quod eos non deceant carmina poëtarum, prosaicèque illis pro senectutis honore pergendum, tortuosis ludat versiculis immatura Juventus, planum senes iter amare. Secundò fuit Orator facundissimus, demonstrant id plurimæ orationes quas in capitulis provincialibus, annalibus, ac aliàs, & quandoque etiam ex tempore dixit, testantur id omnia ipsius scripta, quæ tam eleganti ac fluido stylo sunt composita, ut nihil in illis reperiatur quæsitum, nihil coactum, sed omnes dictiones dulcissimâ sibi succedant harmoniâ. Tertiò fuit subtilissimus Philosophus, legantur pro ejus manifestâ demonstratione Epistolæ familiares ad Jacobum fratrem, legantur octo quæstiones ad Maximilianum Cæsarem; nihil in illis reperietur nisi Philosophicum & Philosopho supremo dignum. Quarto fuit Mathematicus ingeniosissimus, ejus manifestam exhibent probationem subtilissimum opus Polygraphiæ, & liber de computu Ecclesiastico. Quintò fuit Historicus perfectus, exhibent id opera ejus quamplurima historica ac ipsius historiæ commendatio, & laus in initio Chronici Hirsaugiensis posita. Sextò fuit Theologus insignis & nihil amavit ac sitivit præter scientiam Scripturarum, prout infinitis in locis eam commendat, ac discipulis suis inculcat, unum audiamus textum qui est in Epist. ad Jacobum fratrem. 1. lib. 2. Epist. fam. *Sacra autem scriptura, quam merito nuncupamus divinam, omnem hujus mundi scientiam atque doctrinam procul excedit, quoniam vera sine ambiguitate prædicat, mentem lectoris placidi à terrenis ad cœlestia vocat, eamque pro DEI amore humilem reddit in prosperis, & fortem atque constantem in adversis. Hic est sacri fluminis impetus, qui civitatem DEI lætificat, planus simul atque profundus, in quo & agnus simplex ac parvus ambulet, & elephas maximus natet. Mirabilis iste fluvius est, in quo simplex & sine literaturâ Christianus, pedibus, ut ita dicam, siccis ad salutem securus transire poterit, & magnus subtiliterque literatus, & natare potest sobriè sapiendo, & si nimium scrutatus fuerit submergi. &c.* Fuit itaque Trithemius noster Poëta celebris, Orator eloquentissimus, subtilis Philosophus, Ingeniosus Mathematicus, Historicus perfectus, ac denique Theologus insignis, prout eum appellat Andreas Thevetus Engolismensis Cosmographus Regius in elogio ipsius.

CAP. XVII.

Trithemium non fuisse Alchymistam, Astrologum, & Magum ostenditur.

CONantur plurimi evincere Trithemium fuisse Alchymistam & I. quia multis in locis præcipuè verò in Epistolâ ad Joannem Westenburg comitem &c. mentionem facit Alchymiæ, ac ejus principiorum, dum inquit inter cætera: Hoc unico medio secretum naturæ aperitur Alchymistis, sine

quo nec intellectus artis acquiritur, nec operationis effectus invenitur. Item sine hujus medij, finis, principijque cognitione per numeros, gradus & ordines, nec Magus imaginibus virtutem daret sine crimine, vel etiam cum scelere dare potest, nec Alchymista imitari naturam, nec homo Spiritus compellere, nec futura prædicere vates, nec quisquam curiosus experimentorum capere rationem. 2. Quod Cornelius Agrippa in literis ad Trithemium datis glorietur se cum eo multa de magicis multa de chymicis, multa de cabalisticis, cæterisque quæ adhuc in occulto delitescunt, arcanis scientiis atque artibus contulisse. Sed his non obstantibus non illubens contrarium concludo atque meam sententiam ex ipsis Trithemianis textibus, quibus ridet ac reijcit Alchymistas, demonstro, primus est in Ep. 34. lib. 1. Epist. fam. ad Germanum de Ganay: *Hæc est totius fortitudinis pulcherrima virtus, quæ vincit omnia mundana, & penetrat solidum corpus omne, tingens unumquodque pulchritudine optabili, sicut Alchymici quidem promittunt in corporibus compositis, sed errant, falluntur, & decipiunt omnes, à quibus libenter fuerint auditi. Volunt imitari naturam, & facere partes quod solius est universalis, cum radicem virtutis naturæ non intelligant. Non acquiescas insipientibus Alchymistis, quoniam fatui sunt & simiarum discipuli, hostes naturæ, & cælestium contemptores, sine quorum intelligibili cognitione nihil est Alchymia.* Secundus est in lib 6. Polygraphiæ: *Multas habet Alchymia domesticas familiares quæ Dominam suam perpetuâ vigilantiâ custodiunt, seque ejus nomine supponunt, ut eam conservent à commercio tot importunè amantium tempore sempiterno intactam. Vanitas, fraus, dolositas, deceptio, sophisticatio, cupiditas, falsitas, confidentia mendax, stultitia, inopia, paupertas, desperatio, fuga, proscriptio & mendicitas pedissequæ sunt Alchymiæ, qua dominam simulantes amatam eam inviolatam custodiunt, & semetipsas illius quæsitoribus pecuniosis, avaris, cupidis, & fatuellis libenter prostituunt.* Nec partis contrariæ argumenta quidquam dant momenti. Non primum, nam in eadem epistolâ vocat Alchymistas invidentes naturæ persecutores. Non secundum, quia potuerunt conferre de chymicis ut ea eluderent & confutarent, fraudesque detegerent.

Neque Trithemius dici potest fuisse Astrologus (loquor de Astrologiâ judiciariâ) nam multis in locis Astrologiam refutat ac damnat ut in epist. 34. lib. 1. Epist. fam. ad Germanum de Ganay. *Astra nihil intelligunt, nec sentiunt quidem, unde nec sapientiam menti nostræ conferunt, nec aliquod in nos dominium habent, qui Spiritu ambulamus, confitentes Dominum Jesum Christum omnia in sua potestate habentem, ad cujus nos similitudinem pro viribus fideliter oportet conformare. Ipse enim est sapientia DEI Patris, ipse est fons & origo scientiæ, ipse est animi centrum, per quem facta sunt omnia. Abeant homines temerarij, homines vani, & mendaces Astrologi, deceptores mentium, & frivola garrientes. Nihil enim ad mentem immortalem, nihil ad scientiam naturalem, nihil facit ad sapientiam super cælestem stellarum dispositio, sed corpus in corpus duntaxat suum habet imperium. Mens est libera nec stellis subijcitur, nec earum influentias concipit, nec motum sequitur, sed supercælesti principio, à quo & facta est*

est & fœcundatur, tantum communicat. Item in epist. 50. lib. 2. ad Jodocum Beisselium. *Nunciatum tibi credo Jodoce per communes amicos, Rogerium, Herberum, & Kymolanum, & alios rerum mearum variatum juxta genesim statum, ut compleretur prædictio Astrorum, quam ante viginti annos Regis Philippi vaticinavit Astronomus. Sæpius fateor & ipse intereà comminantes inveni factâ calculatione figuras, sed divi Augustini consilio persuasus, risum computavi vaticinia stellarum. Evenit mihi tandem quod videbantur polliceri, & data mihi occasio est, quâ deinceps experientia faciat necessario cautiorem. Invidia æmulorum præstitit vaticinio locum, quam, ne mathematici vacillaret prædictio, mihi dæmonium aliquod malignum suscitavit; libenter enim, si DEUS permittat, dæmones vaticinijs cooperantur humanis, per quæ in erroris devio mentes capiunt nimium credulas vanitatibus.* Nec denique Trithemius dici poterit fuisse magus, loquor de magiâ superstitiosa & diabolica non de naturali, perquam Trithemius nihil aliud intelligi vult quam sapientiam, physicarum scilicet & metaphysicarum intelligentiam rerum, quæ divinarum & naturalium virtutum scientia constat. Atque in hujus meæ sententiæ argumentum ipse Audiatur Trithemius distinguens magiam naturalem à vetita cum sua protestatione in supra cit. epist. ad Joannem Westenburgh comitem. *Magiam me penitus ignorare naturalem dicere non possum, per quam quæ miranda fiunt, naturaliter fiunt; super naturam nihil in me, præter fidem Christianam, quam natura non dedit, sed gratia. Doctissimus ille & inter sanctos verè sanctissimus Albertus Magnus ratione profundissimi intellectûs magnus æternâ memoriâ dignus profunda Philosophicæ naturæ scrutatus, miranda & cæteris inaudita discendo cognovit, usque adeò ut apud imperitos etiam magus & superstitiosus usque in hunc diem injuriosè sit habitus. Magiam naturæ non ignoravit, pravorumque libros plurimos superstitiosos inculpatè legit & intellexit: nec propterea pravus aut superstitiosus fuit. Scientia autem mali non est malum sed usus. Feram igitur patienter feram, quod vir tantus toleravit sine peccato. Nec me scire mystica nego, quanquam Alberto & scientiâ inferior sim procul, & nullatenus sanctimoniâ comparandus. Multa fateor, magorum volumina legi, præstigiorumque non pauca synthemata perlustravi; Nec ea volumina, quæ ligamenta spirituum docent, & eis consimilia, penitus à lectione nostra rejeci, & in his omnibus firmior semper, fateor, in sanctâ fide Christianorum evasi, quia divino munere quæ legeram, intellexi ut plurimum. O clarissime, O bone DEUS, quot vana, conficta & ridiculosa, taceo mendosa, & abominanda, quæ occultantur in libris magiæ superstitiosæ, & in illis quæ de conjurationibus dœmonum conscribuntur, quæ nemo melius comprehendere, discernere, & confutare potest, quam, qui intelligit. Magia naturalis, quæ aliquando principijs naturæ innixa in suâ simplicitate pura constabat, tot mendacijs, tot impuritatibus, totque deceptionibus confusa est, ut nemo, nisi in utraque doctissimus sit, qui alteram ab alterâ discernere possit.* Item in literis ad Marchionem Brandenburgensem. D. Joachimum: *Utinam locorum distantia inter nos brevior esset, meque aut nulla detineret cura rei familiaris, aut facilior conditio relevaret, ad volarem protinus, tuamque serenitatem libens ac fidens adirem, aperiremque profunda secretissimaque Magiæ naturalis, quæ aut neminem, aut paucissimos hodie*

scire & intelligere crediderim. Omnes enim, quotquot novi, vidi & audivi in magiâ ipsâ naturali, in compositione imaginum, annulorum & sigillorum, abditisque naturæ operationibus laborantes nihil proficiunt, nec ullum suarum operationum consequuntur affectum: sed post longam & inutilem operationem sæpe desperantes ad frivola & superstitiosa prolabuntur. Magia autem naturalis pura est, solida stabilis & licita, quæ principes maximè decet & ornat, nec unquam ab Ecclesia prohibita, nec etiam jure prohibenda, quippe quæ prius naturæ principiis innititur, nullamque superstitionem admittit. Et paulò post: *Magia siquidem naturalis non solum effectus operatur visibiles, sed etiam intellectum ipsius hominis in eâ periti mirabiliter in cognitione divinitatis illuminat, invisibilesque fructus animæ præstat. Sed videmus nomen magiæ cunctis pæne hodie hominibus odiosum & invisum, ut omnes in eâ studentes unâ sententiâ damnent, omnemque usum ejus Christianæ religioni adversum penitus & contrarium existiment. Et hæc bonæ sanctæq; scientiæ Magiæ naturalis injusta damnatio, unde putas Serenissime Princeps exordium sumpsit, meam sententiam accipito. Posteaquam veteres illi sapientes Philosophi principes & Reges in scientiâ magiæ naturalis perfectè imbuti ab hac luce decesserunt, scientiam ipsam occultis secretissimisque mysterijs obvolutam studio relinquentes, ne indignis pateret accessus. Qui scripta eorum legere, & operari in eis voluerunt homines, bifariè processerunt: quidam enim ex eis cum legissent miranda sapientum in magicis experimenta, desiderio & curiositate attracti, quod inviti faciunt hodie, operari secundum faciem lectionis cæperunt, non intelligentes ea quæ legerunt; qui cum nullum consequerentur promissæ operationis effectum, propter omnimodam sui ignorantiam libros optimos & experientia probatos intelligentiarum velut inanes, falsos, mendaces & frivolos cum ignominiâ abijcientes condemnârunt. Alij verò præscriptâ ratione infructuosè laborantes, cum nihil in compositione rerum magicarum proficerent, seque arbitrarentur promissione Auctorum esse deceptos, ne soli viderentur abducti, sed plures haberent socios erroris, majora, quam invenissent, promittentes, vana, frivola, & conficta, scienter libris sapientum immiscuerunt, characteres varios cum ignotis nominibus inferentes, in quibus magna laterent secreta, per quorum scientiam miranda fieri posse dixerunt. Alij non contenti prædicto modo hominibus illudere, ut naturalem magiam, quam non intelligebant, magis confunderent, diabolicas institutiones addiderunt, quibus usque adeò fœdata & confusa fuere volumina sapientum, ut non solum à studiosis intelligi hoc tempore & emendari nequeant, sed, quod gravius est, ab omnibus pene viris bonis, qui ea discernere nequeunt, cum non didicerint, tanquam mala, reproba, superstitiosa, diabolica, & sacrosanctæ fidei nostræ contraria condemnentur: Unde Magia sancta & bona rectè & purè licet occultè ab Authoribus olim conscripta, ita confusa, deturpata, & infecta est, ut nomen ejus audire inter Christianos videatur horrendum sitque horrendum omnibus, & non tam invisa quam impenetrabilis.* Itaque concesserim quidem Trithemium fuisse Magum sed naturalem, qui omnia, quæ scire unquam professus est, cum DEO & sine injuriâ fidei nostræ Christianæ scivit & operatus est. Licet ex multis paucissimi queant inveniri, qui mysteria occultarum adinventionum naturalium intelligant. Homo fuit mortalis, scivit, Christianus fidei constantia, fidelis mona-

monachus, professionis suæ non immemor, peccator, sed pœnitentiæ salutaris sarcinam sedulo portans. Non ignoravit, quid ipsum decuerit; nec tam hebes fuit, ut futura cogitare post facta nequiverit.

CAP. XVIII.

Trithemij virtutes.

FUit Trithemius tam eleganti aspectu, tam placido eloquio, vultu tam ad omnem humanitatem, dulcedinem, ac modestiam composito, ut intuentium animos omnium in sui raperet admirationem & amorem, atque hanc externam corporis speciem interna animi bonitas, prudentia, mansuetudo, misericordia, humilitas, indissolubili nexu comitabantur, & naturæ dotes in eam elevavere perfectionem ut nihil in ipso nisi excelsum, nisi majestuosum, nisi summo Prælato dignum elucesceret. Internam animi severitatem exprimebat in dictis & factis maturitas, non solum religiosis verum & sæcularibus reverenda & metuenda, eo usque, ut in ejus præsentia homines cæterum dissoluti & levissimi, quasi quodam numine intus violenter prohibente, non nisi honestatem & maturitatem potuerint exhibere; jucundus quidem fuit interdum, nunquam dissolutus: ipsamque hilaritatem solita gravitate moderari scivit, ut ridenti cum sancto Job, risum nemo crederet. Atque hujus rei luculentum adfert testimonium Rogerius Sycamber canonicus claustralis in Hegen familiarissimus Trithemij amicus in epist. 11. lib. 2. *Scripsi nuper quoddam prognosticon jocis & facetijs plenum, quod multis placet, sed quoniam tua censoria severitas jocos aspernatur universos, non integrum judicavi ea mittere ad te, qui maturitate vitæ atque verborum nimium esse nugis formidabilis soles.* Hanc maturitatem sequebatur majestas & authoritas regendi, ut non tantùm destinatione divina, sed & humana dispositione & sympathia non potuerit esse monachus nisi Abbas, & cui supremum regimen monasterij deferri deberet. Sed hæ quidem sunt externæ sapientis virtutes; ad internas ascendam, in quo tamen opere, nec principium invenire confido nec finem, tam enim in omni virtutum genere fuit perfectissimus ut à quacunque incipiam, vel minus dicam, quam dignitas meretur, vel excurrendo latius reliquas debeam silentio præterire. Igitur brevi calamo potiores perstringam, lectorem ad ipsum fontem invitando. Inprimis autem se offert amor & cultus religionis monasticæ, observantia reformationis & unionis Bursfeldensis, contemptus divitiarum & divitum abbatiarum. Elucent autem hæ virtutes præcipuè ex eo, quod licet summis & notus & charus esset principibus & apud eos optatissimam vivendi conditionem adipisci potuisset, licet plurimi ordinis Abbates potentiores eum secum habere voluerint, licet optimis Abbatijs potuerit provideri, noluerit in curijs principum conversari, neque extra unionem sanctam observantiæ secedere, ut ipsemet inquit, in epist 35. lib. 2. Epist. fam. *Nam si principum vivere stipendiis voluissem, non utique conversari istic in paupertate fuisset necessarium. Plures enim sunt, qui largâ me provisione susciperent*

perent cum honore procurandum; sed nunquam induci poteram, ut aulicis me papilionibus pater er conjungi, vetante id non minus philosophiâ quam religione, quam in tumultu aulico illæsam conservare, nescio, si quis potuerit unquam. *Nempe*, ut ait in epist. 50. lib. 2. *Non est vitæ piscibus in arido, nec monacho tuta conversatio sine claustro, propterea ne mendacem constituam memetipsum, elegi pauper & abjectus habitare in cænobio, magis quam dives & gloriosus apparere cum principibus in sæculo.* Item in epist. 58. lib. 2. *Non enim decet homines, immò nec licet, qui se divinis semel mancipaverunt obsequiis, ad actus redire sæculares, neque habitare in urbibus, qui monasteriis sunt addicti. Piscis in coquinâ & monachus in principis curiâ, ab extremo nihil videntur distare periculo, quoniam morti uterque est proximus, alter videlicet vitæ & carnis, alter spiritûs & mentis. Nam sicut impossibile piscem videtur diu in culinâ differendum à morte, cum propterea sit illatus ut comedatur ab hominibus, ita non est possibile, quod monachus in curiâ Principis vel in tumultu mundanæ actionis propositum suum monasticum inviolatum custodiat, maximè si eum ambitionis aut avaritiæ cupido extra monasterium trahat.* Elegit itaque Trithemius pauper habitare in cænobio, magis quam dives conversari præter monasticam regulam in sæculo, nam, ut ait in epist. 50. l. 2. *Victum habens & vestitum Christianus jubetur esse contentus, quoniam qui divites fieri cupiunt, varias tentationes dæmonum incurrunt; Monachus autem, qui divitias amat, nec monachus est nec Christianus, sed apostata potius & infidelis, quoniam & Evangelium transgreditur, & voti contemptor monastici suo domino mentitur.* Sed non tantum fugit curias Principum Trithemius verum & abbatias contempsit ditiores, prout ipsemet ait in epist. 77. lib. 1. *Hæc me sane annis compluribus nimio sui amore detinuit* (loquitur de Abbatia Spanheimensi) *& ne consentirem in abbatias pinguiores, quæ mihi offerebantur, ut scis, semper nimium retraxit.* Idque etiam confirmat Chron. Spanh. continuatum ad annum 1506. Secundo inter virtutes Trithemij se offert, mansuetudo, patientia & contemptus vindictæ. Pro cujus demonstratione eleganter loquitur Trithemius in epist. 32. lib. 1. *Paratus sum ipse, Dominus Jesus novit, & non sum turbatus, pro gloria ejus nominis, pro meis quoque peccatis, & amore regni cælestis, non Abbatiam solùm & omnem hujus mundi favorem sponte dimittere, sed etiam extremæ inopiæ me subijcere, & addicere mendicitati. Injurias & contumelias non meritas à principe Cynonotorum sustinui, quas cum possem in ejus retorquere caput, malui amplecti patientiam, quam contra DEI voluntatem suscitare vindictam. Est DEUS in cælo, qui videt injurias, quas patior sine causâ, ipse, non dubito vindicabit.* *Nam* ut ait in Epist. 75. lib. 1. *Ad Christianos pertinet, & maximè ad Claustrales injurias tacendo fugiendoque potius quam respondendo aut reluctando vincere, & quantò nos professio monasticæ institutionis ad perfectionem ligat amplius tanto nobis licet minùs vim vi repellere, sed magis oportet quæcunque adversa patientius sustinere. Christiani sumus & Claustrales per amplius ad humilitatem obligati, propter quod omnia gravia & amara pro Christi amore pati enter à nobis ferenda sunt. Ego, ut me Christi servum licet inutilem comprobarem, ecce quanta sine demerito sustinui meo, quæ in æmulos retorquere potuissem, sed nocentibus malum inferre nunquam volui, sperans*

rans, quod Dominus JESUS patientiam remuneratur quam dedit. Tertiò inter virtutes Trithemij se offert humilitas & contemptus famæ & laudis; Quò placeat videre quæ partim supra cap. 15. jam ostensa sunt, tum quæ plurimis in locis Chronicon Spanheimense ac literæ familiares ad Trithemium describunt. ut Epist. 17.18.54. & alibi quæ longum esset recensere ad alia properanti: Nec hic latiùs effundi possum in campum cæterarum virtutum quibus Trithemius enituit; Possem de ejus pietate, castitate, zelo honoris DEI & salutis animarum, Justitia, Temperantia, aliisque integrum volumen comportare, sed cum omnia ipsius scripta, dicta, facta, nil aliud prima fronte statim spirent, quam omnium harum virtutum odorem, eò lectorem invito, & interea admirabundus ipse calamum insufficientem sisto. Id unum addo; Trithemium fuisse maximum cultorem B. Mariæ Virginis, & acerrimum propugnatorem ejus immaculatæ conceptionis, pro cujus manifesto argumento videatur præter cætera Chronicon Spanheimense ad annum 1494.

CAP. XIX.

De favore Principum erga Trithemium & ejus familiaritate cum viris doctissimis.

LOngus forem si enumerare summos principes eos vellem, qui Trithemium honore maximo sunt prosecuti, & pretiosissimis donis honórarunt; longior, si catalogum eorum non dicam Germaniæ sed Europæ universæ virorum clarissimorum huic tractatui inserere tentarem, qui videndi, audiendique Trithemij causa maximis itineribus confectis in Spanheim venerunt, familiaritatem ipsius quæsiverunt, ac famam nominis ubique divulgarunt, novit id Spanheim, loquatur, quot per annos 23. sub Abbate Trithemio viderit Principes, Episcopos, Prælatos & ex omni orbe viros doctrina & eruditione celeberrimos; Nec certè propter Spanheim eò venerunt, *quid enim erat Spanheim antequam Trithemius esset in eo? aut quis ejus nomen audivit?* Longissimus autem forem, si famam Trithemij, quam in universo mundo consecutus est ob ingenij penè divini perspicacitatem, & incomparabilem omnium scientiarum doctrinam cogitarem revocare & quid orbis de eo dixerit, scripserit, cogitaveritque denuò repetere; Solum igitur præcipuos Germaniæ principes sufficiat enumerare, apud quos in gratia & pretio Trithemius fuit. Inter eos autem primus est Romanorum Imperator ipse Maximilianus I. qui Trithemiana consuetudine impensè delectabatur, ac non tantùm sæpius eum per literas accersiri fecit, ut aliquanto tempore cum ipso moraretur, verum & planè optabat eum in suam familiam adsciscere, præsertim verò cum de Spanheim exijsset non ampliùs rediturus, per se & per Matthæum Gorcensem Episcopum eum pluries sollicitavit. Secundus est Philippus Comes Palatinus Rheni Bavariæ Dux & Princeps Elector, cui

 fami-

familiarissimus fuit Trithemius multisque sæpissime diebus cum ipso apud Budoras morabatur, quæ etiam ratio fuit, quod ducis Cynonotorum gratiam exciderit, æmulorum invidiam suscitarit, ac denique tot injurias & machinationes debuerit innocens tolerare. Tertius est Joachimus Marchio Brandenburgensis S.R.Imperij Archi-Camerarius & Elector; de cujus amore, affectione, & favore erga Trithemium præstat silere quam pauca dicere, legatur Chronicon Spanheimense, legantur literæ fermè innumeræ ab eo ad Trithemium scriptæ maximè verò Epistola. 19. lib. 2. Epist. fam. data Berlini 29. Maij. 1507. quam ita finit, Vale Germaniæ decus & totius archa sapientiæ, mei memor ad DEUM & amans, qui te vehementer amamus. Testantur idipsum plurima pretiosa dona queis Trithemius, *non* (ut sunt verba dictæ epistolæ) *pro munere, sed in signum amoris, ac stabilis amicitiæ dudum contractæ, & usque ad mortem permansuræ* à memorato Brandenburgensium electore fuit honoratus. Taceo Hermannum Archiepiscopum Coloniensem, Fridericum Ducem Saxoniæ, Christophorum Marchionem Badensem, Joannem Camerarium Dalburgensem Episcopum Wormatiensem, Theodoricum Episcopum Lubeccensem, Raymundum Cardinalem S. Mariæ novæ presbyterum apostolicæ sedis de latere tunc legatum, & alios in quorum speciali gratia, favore, & familiaritate fuit, præsertim vero apud hunc postremum in tanta fuit existimatione, ut, cum in conventu principum Anno 1503. Francofurti dictus Cardinalis ac Trithemius unà ad mensam Electoris Brandenburgici essent, Cardinalis Trithemio abituro dixerit: *O quam tardè notus quam cito recedis:* ac post egregiis muneribus donarit, magna promiserit, si cum eo Romam pergere voluisset, & Cursum, Rosarium, tractatum & orationes in laudem S. Annæ per Trithemium scriptas auctoritate Apostolica confirmarit, ac indulgentiis dignatus fuerit. Sed & ex ultimis Galliis Episcopus Cohursensis Trithemium propositis magnis donationibus ad se vocavit, fama namque illius impulsus Præsul memoratus, cupiebat cum vel perpetuò vel ad tempus secum habere in Gallijs & multa propterea pollicebatur. Atque hi quidem sunt viri Principes; cæterorum nomina si quæ desiderantur, videatur Chronicon Spanheimense ad annum 1582.

Finis vitæ Trithemii Abbatis.

JOAN-

JOANNIS TRITHEMII
Primò Spanheimensis deinde divi Iacobi Peapolitani Abbatis
STEGANOGRAPHIA
Contra acerbas censuras & injustas calumnias
VINDICATA.

Proemium.

Ro vindicandâ Trithemii Steganographiâ in arenam descensurus, cum triplici Adversariorum genere animadverto decertandum esse: Sunt enim primò, qui editionem Steganographiæ præsentem reiiciant ut suppostitiam contendendo, vel Trithemium de publicandâ orbi tum curioso Steganographia non cogitasse, adeoque ea omnia, quæ multis in locis promisit, esse frivola, mendacia, & inanis gloriæ causa, ac, ut magnus principibus fucum venderet, imprudenter in vulgus dispersa, vel habuisse eum quidem in hac arte rarissimæ subtilitatis inventa, sed quæ (ut ipse loquitur) aut malignitate nebulonum, aut ingratitudine orbis, aut magnitudine laboris deterritus in lucem non emiserit, sed æternum animo sepeliverit; vel vagari forsan, aut latere in bibliothecarum recessibus aliquam veram Trithemii Staganographiam, sed editionem præsentem nil minus esse, quam genuinum & legitimum ipsius partum. Sunt

2. Qui librum quidem hunc illi reliquant Authori, cujus titulo sub aspectum gloriatur, censuris tamen plus justo acerbis in eum invehant; ut, qui contineat suppositi tii partus vestigia; qui tradat, quæ in virum religiosum, doctumque cadere non possunt; qui prodat dogmata perniciosa, ad Magiam spectantia, non naturalia sed vetita. Sunt denique. 3 Qui librum cum Authore vetitæ magiæ, necromantiæ, ac superstitionis insimulent damnentque. In duas autem præcipuè partes omnis Adversariorum oppugnatio est divisa, quarum altera Authoris est altera libri; Itaque & defensionem oppositam in totidem partes existimo dividendam esse, quarum altera similiter sit Authoris altera libri. Quantum quidem concernit Authorem, credo ejus defensionis faciliùs principium, quam exitum invenire; loquetur enim viri vita monastica, zelus religionis, fervor pietatis; defendet Imperatorum, Regum, Principum ac hominum doctissimorum familiaritas, testabitur infinita prope opusculorum multitudo quæ in laudem Immaculatæ Virginis, in laudem S. Annæ S. Iosephi ac diversorum aliorum Sanctorum summâ pietate conscripsit; propugnabit Illustrium scriptorum Ecclesiasticorum ac Germaniæ luminarum gloria. Quod vero defensionem attinet libri; facile omnia adversariorum tela eludam; diriguntur enim ex tenebris, nec sciunt ipsimet adversarii, quo collimemt, sed divinant tantum, ac toties hucusque à scopo aberrarunt, ut ignorantiam fateri suam tandem fuerint coacti. Facile quidem toti huic disceptationi finem imponere liceret, lectorque sine dubio supervacaneam judicaret disputationem præsentem, si omissa steganographia vindicata immediatè ad reseratam properarem; In ea enim obscuræ metaphorarum translationes, intricatæ ænigmatum atque gryphorum circumlocutiones, horrendæ spirituum conjurationes ita ex umbra ad lucem, ex similitudine ad veritatem, ex barbarie ad communis linguæ mansuetudinem sunt revocatæ, ut cuivis etiam mediocriter docto tota steganographiæ difficultas unico intuitu solvatur, atque innocentia Trithemii & antagonistarum injuria omni omissa ulteriori defensione manifesta fiat. Verùm, cum etiam absque notitia genuinæ clavis & puritas libro & authori fama innocentiæ restitui possit, judicavi non omnino alienum fore, si steganographiæ reseratæ præponerem vindicatam, ut, quod in una deest, ex altera perfectionem accipiat & claritatem, & ij, quibus clavem steganographiæ non contingit penetrare, ex vindicata discant, judicem se non ostendere temerarium, qui priusquam veritatem causæ agnoverit, de ea proferi sententiam? In illâ autem hæc mihi ferme sunt præstanda, 1. Trithemium pro ingenii sui subtilitate verè habuisse ingeniosissima

ſiſſima inventa ſteganographica. 2. Ea non tantum mente concepiſſe, ac ibidem ſepeliviſſe, ſed etiam ut minimum pro parte ſcripſiſſe. 3. Ea inventa, quæ libro inſeruit, quem ſteganographiam nominat, eam inquam ſteganographiam adhuc extare, & non eſſe aliam quam editionem præſentem, quæ aliis Darmſtadiana nuncupatur. 4. Nihil in illa ſteganographia contineri, quod in virum religioſum doctumque cadere non poteſt, non dogmata pernicioſa & ad magiam ſpectantia, nihil Evangelicæ doctrinæ aut fidei contrarium. 5. Nihil ibi tradi necromantici, nihil magici, nihil ſuperſtitioſi, ſed ea omnia, quæ ibi docentur, eſſe veris, licitis, & naturalibus principiis ſubnixa. Sit itaque.

CAP. I.

Quid ſit Steganographia?

NOminis ex Græco στέγανος & γράφω derivati notatio rem ipſam deſignat, quod ſteganographia ſit occulta ſcriptio, ſive ars per occultam ſcripturam animi ſui voluntatem abſentibus aperiendi; Enim verò cum regibus & principibus occurrant negotia multa, quorum ſuis interdum vicariis procul abſentibus non ſatis tutò ſcientiam per literas uſitatas dare confidunt, operæ pretium fuerit, quemlibet eorum modos ſcribendi, nunciandique nonnullos habere ſpeciales, quibus ſecreta ſua tutiſſimè poſſint nunciare amicis; his præſertim temporibus, in quibus prævalente licentiâ peccandi nuſquam reperitur tuta fides in orbe. Hinc & legimus complures veterum ſapientum Philoſophos Reges & Principes olim varios & multiplices excogitâſſe modos, quibus nuntiis ſuis ad loca remotiora mittendis tutò committerent arcana conſilii, & quidquid myſterii confidendum occurriſſet ſecreti, quò fierent in perferendis idonei, atque ab omni pravorum incurſione ſecuri, nec vel ſimplicitas Cabaliſticorum denudaret myſterium, vel bacuceorum innata curioſitas apoſtolicis rebus inferret detrimentum. Alii familiares in myſterio artis propoſitæ bubones habebant Philophotos, alii Miſophotos, alii utroſque in practicam vocârunt ex arte. Rurſus alii cognitas tranſpoſuere literas alphabeti communis, alii barbarorum ſub ſchemate proprios characteres ſibi confinxerunt. Rurſus item alii miniſterio literarum utebantur viſibilium, ſcribentes cum minio vel encauſto communi; alii verò characteres arbitrio ſuo inviſibiles ad nutum formaverunt; & quis veterum occultè ſcribendi

 modos

modos exprimeret omnes? Ita quidem vetustas, verùm licentiosior hodiernus orbis alios ac longè subtiliores occultè scribendi modos coëgit excogitare, quos Joannes Baptista Porta, Hieronymus Cardanus, Blasius Vignerius, Erycius Puteanus, Hermannus Hugo, P. Athanasius Kircherus, Gustavus Selenus, ac denique P. Casparus Schot. S. I. ingeniosissimis inventis illustrârunt; quantum verò illi in subtilissimâ hâc arte præstiterint, examinare, nec virtutis est meæ nec voluntatis; solum libuit lapidem lydium apponere, ad quem omnia eorum inventa Steganographica lector ingeniosus ipsemet explorabit. Tria autem requiruntur ad perfectam Steganographiam. Primò. Ut modi occultè scribendi sint absque omni suspicione. Secundò. Ut sint securi, nec quisquam secretum sub illis latens virtute naturali indagare possit. Tertiò. Ut sint faciles tam pro scribente quam pro legente; hæc, qui præstiterit, illum ego steganographum credidero perfectum.

CAP. II.

An Trithemius Steganographiam aliquam scribere cogitaverit?

CHronicon Spanheimense ad annum Christi 1499. de steganographiâ Trithemii animo conceptâ in hæc verba scribit: Anno quoque prænotato, secundâ feriâ post diem palmarum Joannes Trithemius Abbas hujus Monasterii, Arnoldo Bostio Carmelitæ Gandavi commoranti, viro doctissimo atque religiosissimo per literas sciscitanti, quid scriberet, ut vero amico responsurus rescripsit; se in manibus habere magnum opus steganographiæ ad unius principis petitionem, quæ tractaret de quibusdam rebus & artibus occultis atque mirandis ab eo noviter inventis, quæ nulli hominum antehac fuerint cognita, quemadmodũ opus ipsum probat; Verum priusquã venisset Epistola Gandavum, Bostius ipse, cui scripta fuerat, pridie nonas Apriles, hoc est quintâ feriâ post festum paschæ (Trithemio nasciente) ad Dominum migravit. Prior ergò conventûs Gandavi missam Bostio epistolam aperuit, legit, & quasi pro miraculo ubique divulgavit, quæ brevi temporis spatio per totam Galliam & Alemanniam, coram multis principibus & doctissimis viris fuit publicata, rescripta, & maximâ omnium admiratione lecta, & pro novo & inaudito miraculo habita. At verò, cum nullus, quantumlibet

erudi-

eruditus, earum rerum, quæ ibi promittebantur, vel principia, vel rationes intelligere potuisset, ambiguam protulere sententiam. Alii Trithemium hominum divinum, alii prædicabant eruditissimum; Nonnulli, quibus & intellectus tardior, & voluntas ad temeritatem paratior, magum eum, & spirituum ministerio hac agere confirmabant, sed, quam pura sint naturalia cuncta, quæ in eâdem epistolâ referuntur, ex principio libri steganographiæ patescit. Hac novitate commoti plerique viri doctissimi ex ultimis Galliæ finibus, videre & alloqui Trithemium, huc venerunt, qui visis libris & rebus ipsis, quorum famam longè positi audierant, demonstrationeque lucidissimâ, quantum decuit, à Trithemio assumptâ, famam rebus & veritate longè inferiorem fuisse confessi sunt. Nonnulli etiam longe distantes nuncios suos cum literis ad Trithemium miserunt, cupientes rei cognoscere veritatem quam solâ famâ cognoverant. Horum aliquibus Trithemius ita rescripsit, ut & mirandorum suorum operationem sine superstitione naturaliter intelligerent esse possibilem, & quod principia ipsius artis, operandique per eam tanta mirabilia, rationem nescirent. Inter eos verò, qui hisce de rebus Trithemium per literas convenerunt, Vlascus Lusitanus, vir certè doctissimus tantâ subtilitate, tanta eruditione, tantâque varietate argumentorum literis cum Trithemio egit, ut nemo in proponendis quæstionibus talium rerum eo perspicacior unquam fuerit à Trithemio compertus. Hucusque dictum Chronicon. Cujus authoritate, innumerisque prope aliis locis, quibus steganographiæ suæ Trithemius facit mentionem, adductus, indubitatam præsentem quæstionem, atque inde ociosissimam judicavi; atque eum, qui eam disputare contendat, vel nescire, quod omnes sciunt, vel negare, quod omnes credunt, vel calumniari, quod omnes admirantur & laudant, necesse sit. Invenio tamen nonnullos, quibus (ut rectè Chronicon) & intellectus tardior, & voluntas ad temeritatem paratior, & quibus familiarius est sapientiam spernere, quam didicisse, qui novitate & subtilitate promissorum in admirationem conversi & stuporem, impossibilia existimantes ea, quæ Trithemius promisit, non erubuerunt asserere: illa omnia esse frivola, mendacia, & inanis gloriæ causa, ac ut magnis principibus fucum venderet, imprudenter excogitata. Verum quantam tales homini Christiano, Presbytero,

tero, religioso, viro integerrimo, ac de rep. literaria meritissimo injuriam inferant, quis non videt? nisi cui incomparabile Trithemii ingenium & honoris mundani contemptus non innotescit. Certè si ejus ingenium consideremus, tanto à natura fuit præditus, ut suo ævo sit habitus miraculum ingeniorum, quod elegantissimè Paulus Melissus Francus Com. Pal. & Eques Aur. civis Romanus his versibus declarat.

Humanos supra captus, mentesque Sophorum
Et mentes genium, cui fuit ingenium.
Non quierit diû superare Trithemius arte
Quicquid humo summum, quidquid in axe poli?
Desine mirari; vir tantus ad omnia doctus
Naturæ instinctu totus acumen erat.

Huic excellentissimo naturæ dono conjunxit indefessum studii laborem, atque brevissimo tempore naturæ vires artis perfectione supra conditionem ferme extulit humanam, quod in ejus elogio egregiè describit Andreas Thevetus Engolismensis cosmographus regius: *Encores enfant, bruslant d'une affection & amour des lettres, se proposa chercher plus loing viande plus solide, pour appaiser sa faim: donc pour cet effect voyagea par diverses provinces, & estudia ès plus celebres Universitez, qui florissoient adoncques ès sciences tant humaines, que sacrées, de maniere, qu'en petit espace de temps par continuel labeur, paruint au comble & perfection de sçauoir. Car il estoit subtil Philosophe, ingenieux Mathematicien, Poete celebre, Historien accomply, Orateur fort eloquent, & Theologien insigne: doué au demeurant de plusieurs rares vertus & graces, tant du corps que de l'esprit.* Nec hujus divinando fit conjectura, sed infallibile præbent argumentum multitudo, atque excellentia operum, quibus orbi stuporem parit & admirationem; sive enim in iis styli spectes elegantiam, sive materiæ perpendas subtilitatem, attonitus hærebis, nec, quid in tanto numero mirere magis, tecum poteris convenire; Pro exemplo inter cætera quam plurima, quæ posteritati reliquit ingenii monumenta Polygraphiam intuere, de qua supra nominatus Andreas Thevetus ita loqui pergit: *Quant aux livres de la Polygraphie, ceux, qui luy sont les moins affectionnés, sont contraincts d'admirer l'ingeniosité du stile, du quel il a usé, ausquels il descrit diverses manieres d'escrire missives: mais c'est avec telle difficulté, que ceux, qui sont les mieux*

verfez,

verſez, ont aſſez de peine d'y pouuoir atteindre. Pour ceſte occaſion luy meſme à forgè un livre, qu'il nomme le def def de la polygraphie, à yn d'y ouvrir la porte & manifeſter le ſecrets, qui ne pouvoient eſtre communiquez, veus, ny recogneus, qu'avec une peine ineſtimable. Si inſuper perpendamus humilitatem & contemptum rerum temporalium, honorum, dignitatum ac divitiarum quo mentem ſuam contra omnem hujus orbis vanitatem muniverat, impoſſibile creditu eſt, cum abſque fundamento talia ſibi attribuiſſe inventa: quid enim inde expectâſſet? aurum forſan & divitias? honores ac dignitates & principum favorem? ſed oblatos ultro principum favores & honores reſpuit, monaſticæque diſciplinæ obſervantiam amplexus eſt, de quo audiamus Chronicon Spanheimenſe ad annum Chriſti 1506. pag. interea. 426. n. 50. *Exiſtimantes Trithemium extra Sponheim non poſſe vivere, qui multis & notus & charus erat principibus, apud quos (ſi voluiſſet) optimam vivendi conditionem omni tempore inveniſſet: Rex enim Romanorum Maximilianus per ſe, & per Matthæum Gorcenſem epiſcopum illum pluries ſollicitavit, cupiens eum habere ſecum, vel in aliqua urbium ſuarum, ad ſcribendum hiſtorias, & reliqua id genus, à quo annuo ſtipendio adhuc provideretur, ſi munus oblatum vellet ſuſcipere. Philippus comes Palatinus ac Bavariæ dux inclytus, princepsque Elector Imperii, proviſurum in cunctis neceſſariis, quoad viverent ambo vel alter, ampliſſimè Trithemio Abbati pollicebatur. Ioachim etiam Brandenburgenſis Marchio Elector Imperii, tanto usque in præſentem diem Trithemium deſiderio amplectitur ut nihil magis quam habere illum ſecum videatur: teſtantur hoc nuntii & epiſtola manu ipſius ſcripta & plures & frequentes, tam ad Epiſcopum Herbipolenſem pro benevolentia & conſenſu, quam ad ipſum Trithemium ut venire conſentiat, bona voluntate rogantes. Hoc ipſius principis in ſumma continet precatio, ut quia manere cum eo extra monaſterium perpetuo Trithemius non conſentit, ad tempus parvum ſibi adeſſe non recuſet. Vera ſunt hæc, & non ſolum literis memorati principis celeberrimis comprobata, ſed etiam donis & muneribus per magnificis ſæpe demonſtrata. Multis enim & magnificis muneribus ipſe Marchio honoravit Trithemium, & crebris illum beneficiis usque in hodiernum diem non ceſſat cumulare. Ex eo namque tempore, quo receſſit à nobis, ad minus in valore quingentorum aureorum ipſum ab illo conſtat honoratum: nec fuit intereà annus, quorum nunc ſex tranſierunt, in quo ſæpe dictus princeps Trithemium non honoravit, vel ſcypho aureo ſive argenteo, vel aliquo munere*

alio,

aliò. Insuper & suis expensis illi pisces salsatos, lucios & alios cum vasis plurimis transmisit ad Herbipolim. Archiepiscopus denique Coloniensis Hermannus operam Trithemio in omni necessitate promisit affuturam, quem & pecuniis & argenteis scyphis pluries cumulavit. Abbas etiam fuldensis, audiens Trithemium discessisse à nobis, nec velle redire, per Hartmannum comitem de Kirchburg eum sollicitari fecit, quatenus declinaret ad fuldam, promittens ei præposituram unam in stantis vitæ sustentationem. Simili munificentia plerique alii potentes in sæculo ac divites Trithemium prosecuti sunt, qui illum habere secum ac providere abundantissimè promiserunt: nec hodie quidem desunt, nec deerunt in futurum, qui illum cum honore susciperent, & honesta conditione providerent, si ad eos declinare consentiret. Verum Iohannes ipse Trithemius in observantia monastica disciplina à principio in præsenti monasterio Sponheimensi, cum esset annorum ferme trium & viginti susceptus, & laudabiliter institutus, in curiis principum conversari sanum sibi non duxit, nec integrum, neque extra unionem sanctam observantiæ secedere honestum. Hucusque d. Chronicum. Nec Trithemius pro mercede Temporali laboravit: ita enim inquit in epistolâ ad Joannem Capellerium Mathematicum Parisiensem quæ est. 43. l. 2. Epist. fam. *Secunda est maximi laboris intentio & parvæ mercedis retributio; Nam, ut vidisti, opus est arduum & acutissimæ speculationis, quod sine labore maximo nequeat consummari. Et quæ tanti laboris retributio, nisi auri forsitan pondus modicum, quod transitorium est, & ob id à Christiano Monacho potius contemnendum. Pro mercede temporali nunquam mihi fuit animus laborandi, qui me vocatum in vineam Regis conspicio sempiterni.*

CAP. III.

Quid Trithemius in steganographiâ scripturum se promiserit?

ADmirabundus ego in cap. præsenti ipsemet lector & auditor eorum ero, quæ Trithemius in supra memoratis literis ad Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum ac multis Polygraphiæ suæ locis de Steganographiâ commemorat.

Primò. Literæ ad Arnoldum Bostium. In manibus jam habeo grande opus, quod, si unquam fuerit publicatum, quod absit, totus mundus mirabitur, cujus primi libri titulus est steganographia: Erunt autem quatuor libri, quilibet ad minus centum capitulis distin-

ſtinguetur. Incæpi hoc opus ad inſtantiam unius magni Principis, quem nominare non opus eſt. Quæris, quid hoc opus docet? Maxima docet, omnibusque neſcientibus ſtupenda & incredibilia, quæ à ſæculo nunquam ſunt audita. Primus enim liber continet plusquam centum modos occultè ſcribendi, quidquid velis, ſine omni ſuſpicione, ſine literarum transpoſitione, ſine omni timore, ita, ut non ſit homo in mundo, qui naturali induſtriâ ſcire, vel ſuſpicari quidem poſſit, quod in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me, vel ex eo, quem ego docuero. Verba ſunt plana & familiaria, omni ſuſpicione carentia, ſed intentionem meam nemo ſine arte percipere poterit in æternum, quantumcunque ſit doctus, & eſt res vere ſtupenda. Secundus liber multò mirabiliora continebit, per ignem videlicet in hâc arte poſſum mentis meæ conceptum notum facere artem meam ſcienti ad quamcunque diſtantiam, ad centum milliaria vel plura, ſecurè, ſine verbis, ſine ſcriptis, ſine ſignis, per quemcunque nuntium, qui, ſi comprehenſus in viâ fuerit, ſi interrogatus etiam per tormenta duriſſima, nihil poteſt fateri de nuncio meo, quia nihil penitus ſibi conſtat de illo; quidquid occurrat, nuntium meum ſemper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, ſi ſimul eſſent congregati, poſſent illud inveſtigare virtute naturali, quod etiam facere ſine nuntio, dum volo, poſſum. Voluntatem quoque meam indicare poſſum ſedenti in carcere artem ſcienti? etiam longè abſens, quantumcunque cuſtodiatur, etiamſi tribus milliaribus ſub terra ſederet. Et hæc omnia latiſſimè & Univerſaliter, quando & quotiescunque voluero, poſſum, naturaliter ſine aliqua ſuperſtitione vel adjutorio ſpirituum quorumcunque Mira ſunt fateor, ſed audi mirabiliora. Tertius liber docet artem, per quam poſſum hominem idiotam ſcientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini ſermonis, in duabus horis docere, ſcribere, legere & intelligere latinum ſatis ornatè & diſertè, quantumcunque voluerit. ita, ut quicunque viderint ejus literas, laudent verba, intelligant latine compoſita. Qartus liber continet multa ſtupenda experimenta, ſed pure naturalia, mentem ſcilicet meam indicare poſſum ſcienti artem meam inter edendum, vel ſedendum cum aliis ſine verbis, ſine nutibus, quam latiſſimè voluero, etiam inter loquendum, prædicandum, ludendum in organô, vel

 cantan-

cantandum ſine impedimento actionis alterius cujuscunque ita, ut prædicando bona & ſancta indicem non verbis, non ſignis, non nutibus cuicunque ſcienti latiſſimè quidquid voluero, etiam clauſis oculis & multa alia quartus liber continebit arcana, quæ non ſunt in publicum proferenda. Mirantur hæc omnes, qui audiunt, è quibus multi ſunt viri nobiles, atque doctiſſimi exiſtimantes, iſta aut eſſe impoſſibilia, aut penitus ſupernaturalia. His ego, tibique reſpondeo, quod multis reſpondi, multa naturalia eſſe poſſibilia, quæ neſcientibus vires naturæ impoſſibilia, vel etiam ſupernaturalia videntur: Et ecce coram DEO meo loquor, qui novit omnia, quod ea, quæ prædixi miranda, multo ſint excellentiora, profundiora, & majora, quam ego ſcribere aut tu credere poſsis, & tamen omnia ſunt pure naturalia, ſine deceptione aliqua, ſine ſuperſtitione, ſine magica arte, ſine invocatione ſeu miniſterio quorumcunque ſpirituum. Hæc ideo dixerim, ut ſi forte aliquando rumor ad te pervenerit, me aut ſcire aut poſſe miranda, non me magum, dico exiſtimares, ſed Philoſophum. Nam quod Alberto magno profundiſſimo rerum naturalium ſcrutatori contigit, ut propter miranda, quæ occulta virtute naturæ operatus eſt, magus à vulgo ſit habitus, mihi ſum certus ſimiliter contingere poſſe. Si quæris unde mihi iſta, quæ nemo alius novit? audi. Non ab homine, neque per hominem iſta didici, ſed per revelationem, neſcio, cujus; Cum enim præſenti anno quadam vice cogitarem, quid novi poſſem invenire, quod omnes lateret, cæpi cogitare, ſi ea poſſem excogitare, quæ dixi miranda. Cum poſt longam phantaſiam tanquam de re impoſſibili penitus deſperarem, dormitum ea me nocte repoſui, fatuitatem meam ipſe mecum deridens, quoniam impoſſibilia pertentaverim, eadem nocte mihi adſtitit quidam dicens: Non ſunt vana ò Trithemi quæ cogitaſti, tanquam tibi ſint impoſſibilia, quæ nec tu, nec alius tecum poterit invenire. dixique ad eum: ſi ergo poſſibilia ſunt, dic obſecro, quomodo fiant, & aperiens os ſuum de ſingulis per ordinem me docuit, oſtendensque quomodo fieri, quæ multis diebus fruſtrà cogitaveram, de facili poſſent. Ecce coram DEO, quia non mentior, ſed veritatem dico, neminem iſta adhuc docui, quamvis multi promittentes magna ſæpe rogarint, præter unum principem cui ſcribo, quem de poſſibilitate artis manifeſto argumento feci certiorem, nec decet iſta

alios

alios ſcire quam principes, alioquin multa per ea fierent mala, traditiones, deceptiones, fornicationes, & alia, quæcunque vellent homines mali. Sed bene utentes arte, multa per eam bona reip. facere poſſent. Poſſum autem iſta omnia docere in omni linguâ totius mundi, quam nunquam audivi. Hæc tibi Boſti propterea ſignificare volui ne me crederes otioſum.

Secundò. Trithemius in Polygraphiâ ſua. pag. provenire. 34. Prima utilitas eſt, quod conſummata hujus operis intelligentia modum indigenti dat facilem, quo mentis tuæ arcanum, tutò, ſecretè, ac ſine aliquâ ſuſpicione quorumcunque intuentium notum facies artis induſtriam ſcienti, quàm latiſſimè fuerit opus ad quemlibet locorum diſtantiam, ſermone regulatam. Quod latet in his, ſteganographiæ opus eruit, quæ nec literas nec nunciũ requirit arcana, quæ ferat, ſcientem, ſecus fieret in rebus lucem admittentibus, more noſtrorum omnium communi; Rem aliter, quam eſt, ne capias.

Tertiò. Trithemius in polygr. ſuâ, pag. Regni. 49. Explanatio. Bedanus iſte monachus in libello ſuo de inventis antiquorum, multos & varios occultè ſcribendi, notandique modos recenſuit, quibus arcana ſua tutò nunciabant amicis, & ſine voce loquebantur præſentibus. Arthrologiam & Dactylogiam primus omnium literis commendavit, quarum uſu alter pandit alteri ſecuriſſimè quidquid voluerit ſecreti, quod aſſidentium nemo notabit alius ac multò minus intelliget. Multis hoc ipſum & aliis modis fieri poſſe Bedanus ipſe docuit, de quibus cum nihil in Polygraphiâ ſcripſerimus, loqui etiam plura hic merito recuſamus, locum his ipſis rebus arduis proprium in ſteganographiâ dudum conſignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus. Et quis veterum occultè ſcribendi modos exprimeret omnes? Alij enim artis familiares in miniſterio artis propoſitæ bubones habebant Philophotos, alii Miſophotos, alii utroſque in practicam vocârunt ex arte; Rurſus alii cognitas tranſpoſuere literas Alphabeti communis, alii barbarorum ſub ſchemate proprios characteres ſibi confinxerunt. Rurſus item alii miniſterio literarum utebantur viſibilium ſcribentes cum minio vel ancauſto communi, alii verô characteres arbitrio ſuo inviſibiles ad nutum ſuum formârunt. Modi verò characterum viſibilium pro ſcriptura occulta nimis ſunt multi, ac penitus innumerabiles,

quorum mentiorem facere omnium, nec voluntatis est nostræ nec virtutis. Invisibilium autem tria sunt genera inter mortales hodie magis usitata; Primum nuncupatur Dermaticum, quo fit in dorso nunciorum scriptura quædam artificialis per loturam cujusdam humoris duntaxat visibilis, quem penetrare nemo sufficit, qui artis nescierit arcanum. Secundum verò Hyphasmaticum dicitur, quo rebus certis in panno scribitur, quod exsiccatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur. Tertium genus nominatur Aleoticum, quod est multiplex & varium, tam in forma, quam in materia, habetq; modos occultè scribendi pene innumerabiles, ejus autem scriptura fit in charta vel sine charta cum nemilua & cala, cum raphocam, lapolce, aliisque)rebus diversis. Scribuntur item literæ ac variis modis absconduntur & locis ut sub rare tabulata, sub rorifila rubior, in leopi, in neco flas, in ceocali, locubat, ratera, in lispilie, & aliis similibus penè infinitis; Verum quia nihil istorum hac vice nostro deseruit proposito; propterea convenit, ut ad ea, quæ ratio postulat festinemus. Est & aliud genus dactyletron, non scribendi tamen, sed notis quibus subtilissimis modis alter alteri mentis suæ potest intimare conceptum, quod & ipsum tot variatur differentiis, ut nemo sit in mundo, qui species tanti queat mysterii omnes dinumerare. Modo principali simul & aliis multis ex eo descendètibus artificialiter in mensa sedens, vel in quolibet alio loco quidquid volueris artem scienti, poteris intimare securè, tutissimè & sine cujusquam suspicione; Denique ut sine literis arcanum mentis tuæ de nuncies absenti etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis steganographiæ manet adscriptum.

Quartò. Trithemins in Polygr. sua pag. propterea 64. Dabimus ergo in quatuor sequentibus libris faciliores quidem scribendi modos, licet suspicione intuentium prorsus non careant, propterea quod intellectum abhorreant plurimorum. In steganographia autem locupletiores sunt modi secretissimè & sine aliqua suspicione scribendi, ubi non dictio literam, sed quæque aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem; Cujus rei ponamus exemplum; ut si velis præmonere amicum de aliquo imminente periculo sub tali narratione verborum: ***Conspiraverunt in necem tuam***

tuam Malancius, Tiberius, Ioannes & Petrus famuli comitis de Asoto, & quartâ die post Laurentii in nocte circumvallabunt domum tuam, provide quid agas. Hoc secretum steganographia sic palliat: *Oro te amice charissime, ut mutuo mihi transmittas decem florenos cum latore præsentium, quia sunt mihi valde necessarii pro constructione cujusdam ædificii, eos tibi fideliter restituam.* Quis hoc arcanum crederet aut suspicaretur latere in sermone præscripto? quod idem etiam sub aliâ narratione ponamus: *Domine Iesu Christe fili DEI vivi, qui homo fieri, pro nobis pati & mori voluisti, miserere mei peccatoris indigni, nunc & in terribili horâ mortis meæ.* Ecce jam unam cordis tui occultam sententiam duplici habes narratione sub steganographiæ limitibus velatam, sermone brevi, & fideli, quam totus mundus nec suspicari quidem poterit, nec, si annis quærat centum, ullatenus invenire, etiamsi omnes docti convenirent. Denique hanc ipsam sententiam cordis tui secretam, non solum unâ vel duabus narrationibus præscriptis, sed penè infinitis modis jam dicta steganographia docet abscondere, &c, cui volueris tutissimè, secretissimè, ac securissimè nunciare. Omnes quoque modi hujusce modi ad inventionis per metathesin possunt mutari vicibus infinitis, & scribi per eos ac nunciari universa.

CAP. IV.

An Trithemius Steganographiam suam non tantum mente conceperit sed etiam scripserit?

HAnc ipsam quæstionem in terminis proponit P. Casparus Schot in scholâ suâ steganographicâ. classe. 7. Erotemate. 2. ac refert: P. Athanasium Kircherum sentire: Steganographiam Trithemii, cujus ipse in citatâ paulò ante epistolâ ad Bostium mentionem facit, non fuisse ab Authore conscriptam, sed mente tantum conceptam, putareque illum, id se evincere posse ex ipsis Trithemii verbis. Primò. Quia in supradictâ epistolâ ad Bostium in partitione operis utitur verbo futuri temporis: *Erunt autem quatuor libri, quilibet ad minus centum capitulis distinguetur.* Ex quo luculenter appareat, eam tantummodo mente conceptam fuisse. Secundò. Quia Trithemius ipse innumeris in locis dicit steganographiam nunquam edendam; Ut in principio ejusdem epistolæ: *In manibus jam habeo grande opus, quod si unquam fuerit publicatum, quod absit, totus mundus mirabitur,* 2. In literis ad Nicolaum Gerbellium Phorcensem: *Inter*

hac quoque novo invento steganographia navamus operam, quod in lucem edere necdum pollicemur, nebulonum maligitate deterriti. Dicebat quidam: qui facit, quod nemo, mirantur omnes. Iam vero dicendum: qui facit novum, detrahunt omnes. Maneat ergo sepultum, quod tempore incongruo culpatur repertum. 3. In præfatione polygr. ad Maximilianum Cæsarem pag. commercium. 26: *Lateat ergo steganographia in tenebris, nec fiat Bouillana societati mendaci communis.* 4. In Expositione in prologum polygr. pag. usu. 50. *Locum his ipsis rebus arduis proprium in steganographiâ dudum consignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus.* 5. In cautelis expositionis. lib. 1. Polygr. pag. mundi. 61: *Sed ista in suis permaneant latibulis cum reliquis, ratio nos permovit, quoniam & lapides pretiosos in ventum proiicere, & ardua sine fructu gratitudinis parare, mihi nec placet nec omnino conducit.* 6. In Explanatione lib. 2. Polygr. pag. quam 65: *Quare autem steganographia opus silentio maneat sepultum, satis in polygraphia nostra proemio est dictum, & propterea isthic non fuerat replicandum; Lateat ergo ne videatur ab in gratis.* His textibus Trithemianis P. Athanasius Kircherus omninò sibi persuadet, steganographiam nunquam â Trithemio fuisse conscriptam. Sed iis omnibus non obstantibus cum P. Casparo Schot lubens in contrarium descendo, ac textibus Trithemianis generalibus & mutilatis, speciales ac integros oppono. Primò. In præfat. ad Maximil. Cæsarem. pag. justos. 23. *Ad memorati principis & Domini Electoris Philippi comitis Palatini, Bavariaque Ducis instantiam, ego Ioannes Trithemius nunc Abbas Monasterii Sancti Iacobi apud VVirciburg, tunc vero divi Martini Præsul in Spanheim Moguntinæ Diæcesis Octo Mysteriorum libros in steganographiâ scribere cæpi, me autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante, res contigit.* &c. & paulò post: *Altera palmarum die per mercatores ut amico rescripsi; me habere sub incude novum & mirandum steganographiæ opus, &, quid in singulis contineretur libris, per ordinem reseravi.* Item in eadem præfatione. pag. seq. 24. *Cumque ut fieri solet inter amicos, maximè literarum studiosos, omnia meo gratissimo hospiti exhibuissem videnda, cum aliis se obtulit etiam memoratum opus steganographiæ necdum eo tempore consummatum; vidit Bovillus & obiter legit, mente aliunde occupatus se adinventum mirari dixit &c.* Secundò. In epist. ad Joannem Capellarium Mathematicum Parisiensem, quæ est. 43. lib. 2. ep. fam. *Steganographiam vero meam, cujus*

primos

primos duos libros in Colonia vidisti, nescio si unquam in lucem editurm sum. Tertiò. In ep. ad Rogerium sycambrum quæ est. 51. l. 2. epist. fam. *Magnum post hac & nimis arduum opus steganographiæ mirabilis adinventionis in octo libros partiendum scribere sum ad orsus, cujus primum quidem librum & secundum ad finem usque perduxi, tertium vero mancum & reliquos omnes dimisi, usque in hanc diem animo sepultos, multiplici consideratione persuasus, cum & labor sit magnus, & forsan retributio parva. maneat ergo imperfectum sicut jacet, donec aliud persuadeat utilitas. Hoc opus sic incipit: Antiquissimos sapientes, quos Græco sermone Philosophos.* Quid clarius pro nostrâ sententiâ in medium adferri potest? Sed nec Textus à P. Kirchero allati quidquam nobis ob versantur. Primò enim, quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium in partitione operis loquatur per verba futuri temporis; 1. Vel nihil probat, vel nostram quoque sententiam confirmat; In eadem namque epistolâ, dum narrat, quid in singulis libris contineatur, utitur præsenti tempore. *Primus liber continet. Secundus liber multa mirabiliora continet. Tertius liber docet artem. Quartus liber continet multa stupenda experimenta.* 2. Si tandem aliquid probaret, posset concedi, quod eo tempore necdum fuerit scripta, scripta sit autem postea; dicta autem Epistola ad Bostium emissa est feria. 2. Post diem Palmarum Anno Christi. 1499. nostra verò testimonia longo tempore post; Et quidem primum Anno. 1508. 26. Aprilis. Secundum Anno. 1507. 16. Aug. Tertium eodem anno, ultima die Augusti. Secundò. Quod textus dicant, steganographiam non debere publicari; debere manere sepultam; debere latere in tenebris; non debere edi in publicum; Proposito non deseruit: possunt enim & scripta latere in tenebris, manere sepulta, & non edi in publicum; Et si proprietatem earum dictionum accuratius enucleemus, magis conveniunt iis, quæ jam in scripturam redacta sunt, quam, quæ animo tantum concepta.

CAP. V.

An Trithemii steganographia sit in lucem edita?

ITerum in præsenti quæstione mihi dux est P. Casparus Schot, & contrarius P. Athanasius Kircherus, sentiens Trithemii steganographiam nunquam in lucem editam fuisse, istamque opinionem ex ipsis Trithemianis verbis in cap. superiori tam à se pro suâ, quam à

nobis pro nostra sententia adductis intendit confirmare; Inprimis verò multum illi suffragantur supra citatæ literæ ad Joannem Capellerium Mathem. Parisiens. *Steganographiam vero meam, cujus primos duos libros in Colonia vidisti, nescio, si unquam in lucem editurus sum, trium intuitu rationum. Prima ratio, quæ me ab ejus editione retrahit, est futuri consideratio, & timor verisimilis mali, quod per abusum pravorum hominum contingere posset, cum nostris inventis mali non minus utentur ad malum, quam boni ad bonum. Secunda est maximi laboris intentio, at parva mercedis retributio; Nam ut vidisti, opus est arduum & acutissimæ speculationis, & quod sine labore maximo nequeat consummari. Et quæ tanti laboris retributio? nisi auri fortasse pondus modicum, quod transitorium est, & ob id à Christiano monacho potius contemnendum; pro mercede temporali nunquam mihi fuit animus laborandi, qui me vocatum in vineam Regis conspicio sempiterni. Tertia vero causa est, indoctæ plebis æstimatio, quæ omne, quod non intelligunt, malis artibus adscribunt. Nihil adhuc scripsi, de quo merito quispiam possit admirari, nihil feci stupendum, & tamen vulgi opinionem patior, dum magum me plerique arbitrantur, asseverantes, me suscitasse mortuos, evocasse ab Inferis dæmones, prædixisse futura, furesque reduxisse carminibus, & ligasse latrones. Quæ omnia conficta & ementita nec feci unquam, nec cogitavi quidem. Libros, fateor, magorum plerosque legi, non ut imitarer, sed ut eorum superstitiones pessimas aliquando redarguendo confunderem, quod largiente Domino Iesu Christo brevi me facturum confido. Quid putas de me opinabitur stulta hominum indoctorum futura temeritas, cum steganographiam in lucem produxero, quæ talia de me confinxit mendacia, cum nihil adhuc viderit arcani? Quamvis non magni facio hæc garrulamenta imperitorum, conscientiæ testimonio contentus; dare tamen occasionem suspicionis malæ, quantum fuerit possibile non intendo.* Hucusque Trithemius. Ita P. Kircherus sententiam suam firmat. Attamen ea omnia P. Caspаro Schot aliud non probant, quam vel Primò, quod eo tempore tantum quo literas præmissas, textusque cæteros huc allatos scripsit, edere non cogitaverit. Vel Secundò, quod forsan adhuc authore vivente latuerit. Vel Tertiò, quod Author ipse eam in lucem non emiserit; Quin verò ediderit postea, ubi utilitas persuasit, ut apertè insinuat in cit. lit. ad Rogerium Sycambrum. *Maneat ergo imperfectum, sicut jacet, donec aliud persuadeat utilitas.* His textibus minimè probari potest, vixit enim Author adhuc

adhuc longo tempore poſt ſcriptionem harum literarum ex quibus textus mutuavimus. Quin mirandorum novitate adductus alius, cui legenda communicata erat, eam luce donaverit, nullatenus oſtenditur; quod autem aliis communicaverit, manifeſtum fit ex literis ad Capell. Mathem. *Steganographiam vero meam, cujus primos duos libros in Colonia vidiſti.* Quin denique poſt mortem ſit inter authoris cætera ſcripta inventa & in lucem extracta, quomodo ex textibus Trithemianis poterit oſtendi? Itaque mihi perſuadeo ſteganographiam Trithemii aliquando in lucem editam fuiſſe à quocunque & quocunque tandem tempore, eoque me adducit totius orbis & omnium ſteganographorum conſenſus; In ore enim omnium verſatur Trithemii Steganographia; quæritur in bibliothecis, deſideratur à Cancellariis, nominatur in Cathedris; vocatur ad examen, pertrahitur ad inquiſitionem, & ſententiam patitur carceris ſempiterni; Nec ab eo tempore, quo probabile eſt eam in lucem exiiſſe, ſteganographorum invenitur ullus, qui non ejus faciat mentionem. Quid quod etiam multi doctiſſimi viri eam à cenſuris vindicare hucusque non omninò infeliciter tentarint, quando econtra alii injuſtis eam calumniis affecerunt, riſerunt & damnarunt. Ut neceſſe ſit ambulaſſe aliquam per librariorum officinas ſteganographiam, quam gloria Trithemiani nominis illuſtravit.

CAP. VI.

An Trithemii ſteganographia adhuc extet?

IN præſentem dubitationem adducit varietas, ut videtur, opuſculorum, quæ titulo ſteganographiæ Trithemicæ gloriari dicuntur. Duo ſe vidiſſe dicit P. Caſparus Schot in ſcholâ ſuâ ſteganographicâ. claſſe. 7. erot, 3. Alterum, ut vocant, in quarto editum Coloniæ cum Commentariis Joannis Caramuelis admodum adhuc juvenis in Hiſpaniâ ab eo conſcriptis. Alterum ſimiliter in quarto editum Darmſtadij Anno 1621. hoc titulo. *Steganographia, hoc eſt, ars per occultam ſcripturam animi ſui voluntatem abſentibus aperiendi certa. Authore Reverendiſſimo & Clariſſimo Viro Ioanne Trithemio Abbate Spanheimenſe & Magiæ naturalis Magiſtro perfectiſſimo, præfixa eſt huic operi ſua clavis, ſeu vera introductio ab ipſo authore concinnata, hactenus quidem à multis multum deſiderata, ſed à pauciſſimis viſa, nunc in gratiam ſecretioris Philoſophiæ ſtudioſorum publici juris facta.* Putatque Erot. ſeq. alter-

utram illarum, quas legit, aut illam, quæ Coloniæ, aut quæ Darmstadii prodiit, esse suppositiciam, cum inter se valde discrepent.

Præterea dicit idem P. Casparus Schot, Alterius opusculi meminisse P. Kircherum in Polygraphiâ suâ syntagm. 2. cap. 1. Francofurti impressi, sub Trithemii nomine steganographiæ titulo tripudiantis, sed talis (dicit, subjungere P. Kircherum) ut qui id exactiori trutinâ probè expendit, is vel prima fronte sub eo nescio cujus suppositicii partus vestigia latere sub ol faciat, cum in eo nulla steganographiæ Trithemianæ forma, nec modus, aut ratio exprimatur, multaque in eo contineantur, quæ in virum religiosum, doctumque cadere non possunt, unde, ait, illum concludere, dictum librum Trithemii partum non esse, & omnia, quæ in ipso continentur, esse vana.

Alius quoque steganographiæ Trithemii a it sæpe laudatus P. Schot, meminisse Cardinalem Bellarminum in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, & Antonium Possevinum in tom. 2. apparatus sacri, aliosque, qui variorum Scriptorum catalogos ediderunt, & Bellarminum quidem, ac Possevinum dicere: Trithemii steganographiam esse plenam perniciosis dogmatibus ad magiam pertinentibus, non naturalem, sed vetitam, Trithemiumque id agnovisse & confessum esse. Steganographiæ quoque Trithemianæ meminit Joannes Weierus in Tractatu suo de Præstigiis dæmonum lib. 2. cap. 6. modumque & formam editionis Darmstadianæ ad longum enarrat, & ut diabolicam & Magicam damnat.

Ego, in tanta, quæ affertùr, opusculorum varietate, illa tantum duo vidi, & legi, quæ P. Casparus Schot se vidisse refert, sed illam diversitatem, quam ille adducit ego nullatenus possum deprehendere: reperio enim utrobique eandem præfationem, eundem numerum & eandem dispositionem capitum, eosdem titulos, eadem spirituum nomina, eadem conjurationum vocabula, ut consideranti patebit, solum verò in eo differunt. 1. Quod in Darmstadiana sit solus Trithemii textus; In Coloniensi sit addita Caramuelis expositio. 2. Quod in Darmstadiana sint libri duo integri & tertius mancus, In Coloniensi sit tantum unus & primus liber, quem fortasse solum Caramuel intellexit. Aliam si quis differentiam ostendat, lubens docebor. Reliqua opuscula, quorum P. Kircherus, Bellarminus

minus, & Possevinus meminerunt, videre mihi non contigit, saltem sub eo nomine; igitur nec de iis judicare licebit, affirmare tamen ausim, ea ab editione Darmstadiana non esse diversa; Et quidem quantum concernit illud, quod Kircherus vidisse se dicit, non officit quod Francofurti sit impressum. 1. Quia multi libri, præsertim tam ingeniosorum Auctorum, sæpius & diversis in locis imprimuntur. 2. Quia sæpe additur locus habitationis eorum, qui impensas subministrant, aut ubi venales prostant, ut in clave steganographiæ præfixa clarè apparet, ea etenim typis data est Darmstadii & venundatur apud Joannem Bernerum Bibliopolam Francofurtensem. Anno 1621. Nec officit Secundò, quod Kircherus dicat, in ea nec esse formam, nec modum steganographiæ Trithemianæ, quis enim adhuc formam veræ steganographiæ Trithemianæ novit, ad quam illud opus potuit explorare? Nec officit Tertiò, quod dicat, multa in eo contineri, quæ in virum religiosum, doctumque cadere non possunt, Nam ipsemet Trithemius fatetur, steganographiam suam sic esse compositam, ut legentibus præsertim indoctæ plebi sinistram pariat opinionem prima fronte, & hinc tot in locis protestatur: ***nihil in ea haberi frivolum, nihil Evangelicæ traditioni, aut Catholicæ fidei contrarium, nihil omnino tradi superstitiosum, sed omnia esse naturalibus, licitis, & honestis subnixa principiis, solisque peregrinis institutionibus velatum ministerium lectorem requirere eruditum***, nempe in eum finem ne secreta ea magna in aures vulgarium imperitorum, aut pravorum hominum perveniant, utque nemo sit ex imperitorum numero futurus, nemo, nisi studiosissimus, qui ejus scientiæ arcanum sua possit virtute perfectè & ad intentionem ejus penetrare ad plenum, & ut mali & reprobi non modo ex malis verum & ex bonis & sanctissimis institutis occasiones sibi venantur, quibus deteriores fiant, simile suo secretissimo & alioquin utili reip., atque honestissimo adinvento non contingat, malique non minus eo utantur ad malum, quam boni ad bonum. Atque hæc ipsa est ratio cur credam, quod opusculum dicta omnia non tantum quod Kircherus legit, sed ea etiam, quæ Bellarminus & Possevinus describunt, cum editione Darmstadiana coincidunt; Sunt enim in ea editione primo intuitu suppositiții partus vestigia, teste P. Casparo Schot in Sch. Stegan. Synt. 7. erot. 4. n. 9. Sunt, quæ in virum religiosum doctumque non adeo bene cadunt teste Caramuele in steganographia vindicata, disputatione:

Utrum Trithemii steganographia, & clavialla justè potuerit interdici. Sunt ad speciem, & prima fronte dogmata sub magiæ habitu velata teste Carolo Bovillo & Joanne Weiero in Tractatu de præstigiis dæmonum. l.2.c.6.

His Præmissis ad quæstionem accedamus: *an igitur vera Trithemii steganographia adhuc extet?* Certe si ipsa Trithemii verba consideremus, quibus multis in locis de sua steganographia loquitur, si combinemus protestationes tot, & tã accuratas, quibus steganographiç suæ omnem sinistram opinionem, ac suspicionem tollere, & eradicare conatur, si Apologiam quam contra Carolum Bovillum, ejusque asseclas edidit perpendamus; Si denique ipsam Caroli Bovilli, ac sequacium censuram licet injustam, licet temerariam, pro cedentem tamen ab homine cæterùm doctissimo, & qui superficiem tantum steganographiæ judicarit, per legamus; Inveniemus methodum aliquam steganographiæ extraordinariam, ac ad magicorum fundamentorum similitudinem, & imitationem peregrinæ institutionis modo elaboratam, cui certè omnia hucusque descripta opuscula ad amussim conveniunt; Quidquid igitur sit, sive illa coincidant, sive discrepent, aliquod illorum erit vera Trithemii Steganographia.

CAP. VII.

Describitur forma steganographiæ in editione Darmstadianâ.

IN cap. super. credidi, nec errasse me, suspicor omnia ibi citata, & adducta opuscula, quæ titulo steganographiæ Trithemicæ gloriantur, in unum coincidere, & non aliam, quam editionem steganographiæ Darmstadianam ab omnibus illis Authoribus visam, lectam, & censuræ subjectam, itaque convenienti ordine methodum ejus, ac formam hoc in cap. censeo delineandam. Est autem is liber steganographia, id est, ut sub initium definivi, ars per occultam scripturam animi sui voluntatem absentibus aperiendi, Itaque ejus hæc est methodus: Nunciaturus amico quodpiam arcanum, debitâ conjuratione spiritum advocas, illi negotio, tempori, aut loco designatum, huic secretum tuum, quod aliàs nec homini, nec literis tutò confiditur, committis perferendum; literas deinde scribis in nullo penitus suspectas, & quas nec intelligere ipse quidem putetur,

utpo-

utpote latini, aut ejus sermonis ignarus, q[illegible]as signo illius spiritus subsignas, atque ad amicum sine ullo timore mittis; Cum has literas, aut quaslibet alias hoc tamen signo munitas acceperit, is cui mittuntur, in arte peritus, cognito signo spiritus, aliam dicit conjurationem, quâ secundum debitum modum completâ, spiritus, invisibilis alioquin, apparebit visibilis, & arcanum commissum fideliter revelabit.

Totum verò opusculum hujus editionis duobus constat libr is integris, & tertio inchoato. In primo libro describuntur 31. Spiritus, quorum primi 16. his nominibus. 1. Pamersiel. 2. Padiel. 3. Camuel. 4. Aseliel. 5. Barmiel. 6. Gediel. 7. Asyriel. 8. Maseriel. 9. Malgaras 10. Dorothiel. 11. Usiel. 12. Cabariel. 13. Raysiel. 14. Symiel. 15. Armadiel. 16. Baruchas. Sedecim ventis præsunt, quorum nomina: 1. Oriens. 2. Subsolanus. 3. Eurus. 4. Euro Auster. 5. Auster. 6. Aust Africus. 7. Africus. 8. Favonius. 9. Occidens. 10. Chorus. 11. Subcircius. 12. Circius. 13. Septentrio. 14. Aquilo. 15. Boreas. 16. Vulturnus.

Quatuor subsequentes: 17. Carnesiel. 18. Caspiel. 19. Amenadiel. 20. Demoriel. morantur in quatuor mundi cardinibus, qui sunt: Oriens, Auster, Occidens, Septentrio. Quatuor sequentes: 21. Geradiel. 22. Buriel. 23. Hydriel. 24. Pyrichiel. præ sunt quatuor Elementis, unde & nomen traxerunt hoc ordine: Aer, terra, aqua, ignis. Reliqui septem certis quoque stationibus sunt deputati, ut in ipso libro videri ad longum poterit. Aliqui habitant in nemoribus ut Emoniel, alii libenter in domibus habitant ut Iosie & si volueris ut omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat, deputa ei unum locum secretum & abstrusum in domo tuâ, & conjuratum fortiter præcipias cum illic manere, & obediet tibi hilariter, semperque ad mandatum tuum erit paratus. &c.

In secundo libro sunt Spiritus 24. hoc ordine. 1. Samael. 2. Anaël. 3. Vaquamiel. 4. Vathmiel. 5. Sasquiel. 6. Saniel. 7. Barquiel. 8. Osmadiel. 9. Quabriel. 10. Oriel. 11. Bariel. 12. Beratiel. 13. Sabrathan. 14. Tartiis. 15. Serquanich. 16. Jefischa. 17. Abasdarhon. 18. Zaazenach. 19. Mendrion. 20. Narcoriel. 21. Pamiel. 22. Jasquarim. 23. Dardariel. 24. Sarandiel. Hi præsunt 24. horis diei naturalis his nominibus: 1. Barim. 2. Cevorim. 3. Danzur. 4. Ele-

chym.

chym. 5. Fealech. 6. Genapherim. 7. Hamarym. 8. Jafanym. 9. Karron. 10. Lamarhon. 11. Maneloym. 12. Naybalon. 13. Omalharien. 14. Panezur. 15. Quabrion. 16. Ramerzy. 17. Sanayfar. 18. Thaazaron. 19. Vanaydor. 20. Xymalim. 21. Zeſchar. 22. Malcho. 23. Aalacho. 24. Xephan. Et ne quis in horarum ſupputatione ex errore deficiat, horas planetarum tam in die, quam in nocte nos accepiſſe noſcat. Hi autem omnes ſuprà nominati ſpiritus, Imperatores ſunt & magni principes, his alii ſubſunt duces & ſubduces ſive comites, & iſtis denique ſervi & famuli pro certo numero. In Tertio libro ſunt ſeptem ſpiritus principales: 1. Oriffiel. 2. Zachariel. 3. Samael. 4. Michaël. 5. Anael. 6. Raphael. 7. Gabriel. qui ſeptem Planetis præſunt hoc ordine. Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna. Cuilibet autem horum ſpirituum principalium ſubſunt tres alii. 1. Sadael, Poniel. Moriſiel. 2. Floriel. Ariel. Raphael. 3. Amael. Aſmael. Nebiel. 4. Laniel. Peſael. Vanriel. 5. Zabdiel, Sacmiel. Adoniel. 6. Carmiel. Nabeyel. Pathiel. 7. Remaſiel. Teſpiel. Theoriel. Atque ita ſpirituum inferiorum fiunt. 21. in Univerſum verò. 28. Secundum horum multiplices conjunctiones & motus directos, retro grados, puros, mixtos, proprios, aut confuſos ſtupendæ fiunt operationes in ſteganographia. Ut ecce: ſi duas imagines certo modo ſecundum artis præcepta effigiatas & conjunctas ſimul panno mundo loto cum aqua albi ſine involuas & eas ponas in vas mobile quod indiæ ſapientes appellant Pharnat alronda, & cooperias illud ſuperius diligenter cum corio raſo, ac ponas in introitu alicujus habitationis clauſæ, ubicunque volueris, ad ſpacium 24. horarum: & ſine omni hæſitatione tuum deſiderium intra illas 24. horas perfectè adimpletur; ſcietque amicus tuus abſens intentionem in omni forma perfectiſſimè, ſicut eam ſuper imaginem dixiſti, quantumcunque prolixa fuerit, & quidquid illum ex te ſcire volueris, ſciet in illis 24. horis perfectè & ſecretiſſimè, ita, quod nunquam in æternum aliquis homo poterit hoc percipere, aut ſcire ſine voluntare tuâ, aut amici tui. Et eſt magnum ſecretum, quod nullus ſapientum antea literis commendare auſus fuit. Amicus autem ille tuus ſi quid te ſcire voluerit ex ſuis negotiis: cum eodem ſpiritu intra idem ſpatium viginti quatuor horarum te poteſt facere certiorem, modo ſit in hac arte bene perfectus.

CAP.

CAP. VIII.

An editio Darmſtadiana ſit vera Trithemii Steganographia?

EX ratione generali, quâ omnia ſuperius in cap. 6. adducta & ſteganographiæ Trithemicæ titulo gloriari dicta opuſcula, præſertim vero editionem Darmſtadianam, utpote cum reliquis coincidentem, affirmavi cum formâ & methodo veræ Trithemicæ Steganographiæ convenire, nunc deſcendo ad rationem ſpecialem, atque aſſero: Editionem Darmſtadianam eſſe veram, & genuinam Trithemii Steganographiam, & nihil minus, quam ſuppoſititium ejus partum; quidquid ſibi ex falsâ hypotheſi perſuadeat P. Caſparus Schot. in ſch. ſteg. cl. 7. Er. 4. n. 9. Et hanc meam ſententiam ſequentibus ſtabilio argumentis. Primò. Quia ſecundum P. Schot d. loco. Editio Darmſtadiana ſapit omninò genium & ſtylum Trithemii, quem in polygraphiâ oſtendit, dum doctrinam ſuam Auctor in illâ traditam variorum ſpirituum vocabulis, exoticorumque vocabulorum obſcuritatibus obvelat. Unde etiam P. Schot conjicit: Steganographiam Trithemianam non verbis planis, ac claris fuiſſe conſcriptam, ſed miris & ingenioſis ænigmatibus, gryphis, metaphoris, alluſionibus & obſcuritatibus dedita opera obvelatam, tum ne vulgò ab omnibus intelligeretur, tum ut curioſorum ingenium, ſi quando in illam incidiſſent, vexaretur; Sicut Polygraphiam adeo obſcuris, aptiſſimis tamen & ingenioſiſſimis circumlocutionibus, dum ſingulos libros explicare præ ſe fert, implicavit, ut vix ne vix quidem ab ullo, vel ingenioſiſſimo intelligi potuiſſet, niſi ipſemet deinde in gratiam Maximiliani Cæſaris ſingulorum librorum clavem adjeciſſet; ac propterea P. Schot etiam concludit: ſi quæ extat ſteganographia ſub Trithemii nomine edita, in qua fit mentio variorum ſpirituum diurnorum, nocturnorum, ſolivagorum, contumacium, benevolorum &c. variorumque eorum comitum & miniſtrorum, nec non variarum peregrinis & nihil ſignificantibus verbis conceptarum adjurationum, quibus dicti ſpiritus, advocantur, ablegantur, conſtringuntur; non continuò ſequitur eam ſuppoſititiam eſſe. Secundò. Quia in d. editione tot præciſè ſunt libri, quot ſe ſcripſiſſe Trithemius ipſemet fatetur; duos autem perfectos & tertium mancum dicit ſe ſcripſiſſe. 1. In Præfat. Polygr. ad Maximi-

lianum Cæsarem pag. 23. *Octo mysteriorum libros in steganographiâ scribere cœpi, me autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante res contigit.* 2. In literis jam sæpe cit. ad Rogerium Sycambrum. *Magnum posthac & nimis arduum steganographiæ opus mirabilis adinventionis in octo libros partiendum scribere sum adorsus, cujus primum quidem librum & secundum ad finem usque perduxi, tertium vero mancum & reliquos omnes dimisi, usque in hunc diem animo sepultos.* Totidem autem libros, nempe duos perfectos & tertium inchoatum continet d. Editio. Tertiò. Quia in hac editione traditur, quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium docturum se dicit: *Primus liber continet plusquam centum modos occulte scribendi, quidquid velis, sine omni suspicione, sine literarum transpositione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industria scire, vel suspicari quidem possit, quid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me, vel ex eo, quem ego docuero. &c.* Quis enim à sesquicentum annis, vel unicam dictæ editionis epistolam ad mentem authoris explicavit? Quartò. Modus, quo Joannes Weierus jam sæpe cit. ex Carolo Bovillo dicit steganographiam Trithemii fuisse conscriptam, plane convenit cum forma hujus editionis: sicut enim in tract. de præstig. dæmon. lib. 2. cap. 6. dicit, quod Trithemius utatur ministerio spirituum, eos dividat in Imperatores, Duces, Comites, Servos, per conjurationes advocet, ablegét, constringat, præcipuè vero ubi explicat spiritum domesticum, qui in certo aliquo domus loco servari & ad omne servitium adhiberi possit; planè ipsam hujus editionis methodum supra. cap. 7. explicatam ad vivum delineat, & per explicationem spiritus domestici, ideam Icosielis nostri, qui est vigesimus septimus, perfectè exprimit. Vidit autem Bovillus Trithemii steganographiam & legit ut in sæpe cit. præfat. polygr. ad Maximilianum Cæsarem ipse Trithemius dicit. Nec obstat. Primò quod quilibet liber steganographiæ debeat ad minus centum capitulis distingui; Primus autem hujus editionis non contineat nisi. 32. secundus, nonnisi 25. Non obstat inquam 1. quia dicit quod ad minus centum capitulis distinguatur, non igitur certum præfinivit numerum, sed suo arbitrio reliquit. 2. Quia potuit propositum de numero capitulorum retractâsse, incepit enim modo integro fere anno post scribere steganographiam, quam literas ad Bostium emiserat, sicut retractavit

propo-

propositum de numero librorum, dicit enim in eadem epistola se scripturum quatuor libros; alibi vero ut in sæpissimè cit. præfat. ad Maximil. Cæs. & in literis ad Rogerium Sycambrum, expressis verbis scribit, in octo libros voluisse se steganographiam partiri. Nec obstat secundò. Quod obiicit P. Casparus Schot. d. l. n. 9. doctrina steganographiæ non debet discrepare à doctrina, quam claves insinuant, hæ autem non insinuant doctrinam, quam Trithemius in epistola ad Bostium promittit. Ergo. ℞. 1. potest negari suppositum, nempe quod claves steganographiæ præfixæ sint veræ claves, id enim certè necdum P. Schot probavit, sed ipse contrarium existimat erotem. 5. *Duæ ut dixi erotem. 3. claves Trithemianæ steganographiæ circumferuntur. Prima in duo capitula dividitur, vel potius libellos non exiguos, & continet varios, nec parùm ingeniosos occultè scribendi modos; quos ego diversos esse existimo à modis in ipsa steganographia Trithemiana comprehensis; Vnde non tam clavis steganographiæ à quoquam conscripta, quam nova steganographia esse videtur, qui diceret, esse minorem illam Trithemii steganographiam, cujus memini in fine erotem. 2. atque Trithemius in initio literarum ad Ioannem Capellerium Mathem. quæ sunt 23. lib. 1. Epist. famil. non malè fortassis diceret.* ℞. 2. Negando minorem. Non enim discrepant 1. Ex eo capite, quod in literis ad Bostium expressè dicatur: occultè scribendi modos debere esse sine literarum transpositione, modi vero clavis fere omnes, exceptis aliquot prioribus in literarum transpositionibus fundantur. Nam ipse P. Schot d. l. erot. 5. §. 3. circa finem contrarium his verbis dicit: *Fateor tamen omnibus his modis, primò fortassis excepto, convenire exactissimè id quod Trithemius in primo steganographiæ suæ libro promittit, carent enim revera, præsertim, si aperte narratio instituatur per modum Epistolæ, omni suspicione latentis secreti, sine literarum transpositione, quæ appareat, aut deprehendatur ab ignaris artificii, verba sunt plana, & familiaria suspicione carentia.* Et paulò post: *Mihi enim videntur abunde respondere promissis illa, quæ supra classe. 1. ex l. 1. Polygr. retulimus, & quæ h. erot. adduximus, si citata clavis fuit à Trithemio scripta.* Nec discrepant 2. Ex eo capite, quod numerus modorum clavis non respondeat numero cap. steganographiæ. Non enim id necesse est, nam clavem author studio confudit, ne à quovis, qui eam inspiciat, statim primâ fronte tota difficultas comprehendatur, sed, sicut Author multis in

locis fecit, in lectore curioso amor secretorum probetur, diligentia exerceatur, ingenium vexetur.

Nec obstat Tertiò. Quod, si vera esset Trithemii steganographia, optimè de rep. literariâ meritus fuisset, qui illam edidisset, ideoque nec nomen suum retinuisset, & unde, â quo, & quâ occasione ad se devenerit, non indiligenter exposuisset. ℞. enim, præterquam quod hoc argumentum sit valde debile; Authorem, id est, eum, qui hanc editionem typis mandavit, id studio non fecisse 1. quia liber est valde exiguus, cui nomen suum præponere non adeo honorificum existimavit. Vel 2. Quia nihil de suo omnino adduxit, sed solum Trithemii textum, uti invenit, in publicum dedit. Vel. 3. Quia ille ipse rem non intellexit, adeoque illaudabile duxit titulo scientiæ ignotæ gloriari. Vel 4. quia illi sinistra Trithemii fama jam erat nota, cumque ei responderet ista forsan in abscondità bibliothecâ inventa editio, nomen noluit prodere, ne cum Trithemio suspicionem incideret Magiæ. Et denique quot libri eduntur etiam boni & utiles sine Authoris nomine, ut taceam de iis, qui suspicionem patiuntur & inquisitionis sententiam?

Nec obstat Quartò. Quod secundum literas ad Arnoldum Bostium, modi debeant esse tales, ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire, vel suspicari quidem possit, quid in literis contineatur præter eum, qui artem novit ex ipso, nempe Trithemio, vel ex eo quem ille docuerit; hodie autem per Authorem steganographiæ vindicatæ omnes ad amussim sint explicatæ. ℞. Rectè dicit Trithemius, quod nemo possit suspicari, aut scire quid in literis contineatur; Fateor enim imbecillitatem ingenii mei, fateor nullius unquam epistolæ sensum arcanum ullâ arte reperire potuisse, nisi prius in lectionem & solutionem conjurationum, quæ sunt clavis & regula literarum legendarum, omne studium contulissem; quibus cognitis & explicatis fateor sat facilem mihi literarum explicationem fuisse, & certè nisi singularum epistolarum, quæ in steganographiâ continentur per conjurationum explicationem, clavem reperissem nunquam earum sensum arcanum voluissem deprehendere. Experimento veritatem comprobet ingeniosus lector cum in steganographia illustrata addidero aliquas epistolas absque clave, & exploret quanti sit laboris reperire sensum arcanum epistolæ cujus clavis

gene-

generalis ſcitur, non dicam de epiſtola, cujus nulla clavis proditur.

CAP. IX.

Utrum Editio Darmſtadiana ſive ſteganographia Trithemii ſit ſecundum literam intelligenda.

CUm editio Darmſtadiana ſit tandem vera Trithemii ſteganographia, iis nunc vocabulis utar promiſcuè, cumque formam editionis Darmſtadianæ ſupra. cap. 7. delinearim, eadem erit forma ſteganographiæ Trithemii; de qua nunc quæritur, an ea, quæ ibi de ſpiritibus, & conjurationibus dicuntur, ſint ſecundum literam intelligenda, id eſt, quod ſpiritus per veras adjurationes vocentur, verè advolent, ſecretum excipiant, ad abſentem deferant, reſponſum referant, & ſimilia, quæ ibi inſinuantur, præſtent: An verò in aliquo ſenſu tropico, per translationem veritatis in ſimilitudinem ſint accipienda. Primum ſibi planè perſuaſit Carolus Bovillus & ejus Aſſecla Joannes Weierus, Trithemii calumniator injuſtiſſimus in tractatu de præſtigiis dæmonum lib. 2. cap. 6. cujus verba licet tenebras potius mereantur ſempiternas, quam lucem ſteganographiæ vindicatæ, quia tamen contraria juxta ſe invicem poſita magis eluceſcunt, & ut Univerſus orbis videat, quantam Trithemio injuriam inferat, & quam omnes ipſius Aſſeclæ & ſequaces palinodiam aliquando recantare teneantur, huic vindicationi de literâ ad literam inſerere non alienum judicavi. Ita ergo inquit. d. loco.

—In dieſe Zahl (nempè librorum magicorum) gehört auch das Buch Joannis Trithemii des Abts zu Spanheim / von der Steganographia beſchrieben/ deſſen dann Carolus Bovillus mit dieſen Worten Meldung thut: Ich hab mich (ſchreibt er) zum Trithemio verfüget/ welchen ich wol als einen trefflichen Zauberer/ aber darneben in keinem Stück der Philoſophi gefaſt/ befunden hab / ein Buch hat er geſchmidtet/ und demſelbeu den Namen Steganographia gegeben / welches ich überrumpelt / und nicht mehr dann etlicher Capitulen Anfang geleſen/ aber kaum zwo Stund in Händen behalten/ und negſten von mir geworffen hab / dann mich ein Grauſen und Schröcken ankam/ von wegen ſolcher Beſchwehrungen / und ſo Barbariſcher und ungebräuchlicher Namen der Geiſter/ ich hätte ſchier geſagt/ der Teufeln/ welche meines Bedunckens mehrer Theil aus frembden Sprachen / Arabiſcher/ Chaldeiſcher/ Hebräiſcher/ Grichiſcher (dann der Lateiniſchen keine oder gar wenig) genommen ſind: Aber ein Unzahl ſeltzamer Zeichen/ damit die Beſchwehrungen bezeichnet/ werden da gefunden / und daß Trithemius in einer Miſſiven an Boſtium ſchreibt/ es ſeyn alles heitere klare Wort/ ohne alle Verſetzung der Buch-

staben und Worten/also daß sie männiglich lesen und verstehen können/jedoch so werde das Secretum und Geheimnuß/ so darunter verdeckt seye/ wol verborgen bleiben/ daran hat er nicht gelogen / dann in seiner gantzen Steganographia läst er hin und wieder herrliche Göttliche Gebettlein einlauffen / die an statt eines Send-Brieffs zu einem guten Freund möchten geschickt werden / aber in der Warheit seynd es nichts anders/dann wie das Sprichwort lautet/Crocodills-Zäher / dann mich beduncket/er gehe eben mit der Sach umb/wie Dionysius in einer Epistel ad Sosipatrum von Apollophane urtheilet; Göttliche ding (spricht er) braucht er wider GOtt/und gehet darauff umb/daß er durch die Weltliche unnütze Weißheit die wahre GOttes Weißheit verkleinere und zu nichts mache/daß er aber sich hören läst und rühmet/ er wolle ohne Hülff und Beystand der Geister alle Ding zu wegen bringen/darinnen läugt er (wie Daniel am 13. Sprach) auf sein Kopff/es ist auch (mich betriegen dann meine Sinn) der gute Engel GOttes noch vorhanden/ daß er ihn mitten voneinander schneide/ und den unglücklichen unbillichen Bund/ so er mit den schädlichen Engeln (so viel man aus seinem Werck abnehmen kan) eingangen und auffgericht hat/zertrenne / aber das gehe auff dißmal vorüber / doch so viel die offt angezogene Steganographiam dieses unsers Joannis Trithemii belangt/hält er/so viel ichs anders ist noch in frischer Gedächtnus hab/diese Ordnung:

Zum allerersten theilt er die Namen der Geister/ alsdann stellt er in ein Ordnung ihre Beschwehrungen/ und häuckt daran eines jeden sonderbahren Character oder Zeichen / zum letzten unterscheidet er die Figurn, auß welchen die Namen der Geister/so einer jeden Beschwehrung gebühren/wo es die Noth erfordert/ heraus gezogen werden/ er sondert auch in diesen Figuren die Geister ab/in vier Quartier, in Imperiales, Duces, Comites und Servos, das ist/in Kayser oder Oberste Feldherrn/ Hertzogen/Graffen und Knecht/der Imperatorum ordnet er 12. und das / nach den 12. Winden/von welchen die Philosophi schreiben / unter denen dann 4. die fürnemste seynd/der von Aufgang nemlich/der von Nidergang/der von Mittag/und der von Mitternacht / welche er die grosse Imperatores nennet/ unter einem jeden Imperatore verordnet er bey 30 oder 40. Hertzogen/ unter deren einem jeden vielmehr Graffen/welcher aber auch ein Anzahl Knecht unter ihme hat. Nach dem nun alle Ding / deren er sich zu gebrauchen nothwendig/ so ordenelich abgetheilt / greifft er die Sach auff solche Weiß an.

Wann er seiner guten Freund einem/der aber weit von ihm/ seine Rathschläge welche er dann Secreta, das ist/ Heimlichkeiten/ nennet/ endecken und zu wissen thun/ willens ist/ so schreibt er an statt des Send-Brieffs/ ein Gebett/ dem er ein Färblein grosser Heiligkeit und Andacht meisterlichen anstreicht / und nachdem er eins der 12 Imperatorum Characteren darauff gedruckt/ sendet er sie hin zu seinem Freund/welcher sich dann auch auff die Müntz verstehet/welcher alsobalden er sie empfangen und eröffnet/hat er insonders gute Achtung zu End der Missiven, mit welches Imperatoris Character sie versiegelt und verwahrt seyn/ist er eines vom Auffgang der Sonnen/so fähret er zu/wendet sich/und zerspannet den Brieff gegen Auffgang/

gang / alsdann suchet er fleissig in seinen Büchern mit was Beschwerungen dieser Imperator möchte gezwungen werden / daß er einen seiner Unterthanen zu ihm abfertige: Er liest aber aus zwo Beschwehrungen / deren er die eine braucht / weil der Brieff noch offen ist / wendet sich gegen Orient, spricht sie / alsbald sie aber recht außgesprochen / so schickt vorgemelder Imperator ohn allen Verzug einen seiner Herzogen / Graffen oder Knechten / welcher in schneller Eyl daher fliegend sich von weitnuß sehen läst / gleich wie ein Nebel oder Dampff so im Lufft schwebet / nachdem er aber die Wort der andern Beschwehrungen auch zum End gebracht hat / nähert sich dieser Geist noch mehr herzu / und raumet ihm vorgemelte Heimlichkeiten und neue Zeitungen seines guten Freunds in die Ohren; Es seynd aber meines Bedunckens die Beschwehrungen nicht ein gantze vollkommene Rede / die einen satten Sentenz oder Verstand haben / sondern ein Zusammen-Lauffung der Namen vieler Geister / wunderbahrlicher Weiß nach Art und Manier Magischer Kunst abgeordnet / und seynd solche Namen / wie vorgemeld / mehrertheils unbekant / als Arabisch / Chaldeisch / Hebräisch; Ich erinnere mich auch / daß ich in seinem Buch unter andern diese Wort gelesen hab / diese Geister / spricht er / seynd über die massen schädlich und schalckhafft / dem Liecht seynd sie spinnen feind / und lieben die Finsternus / deßhalben bedarff es wol eine kräfftige Beschwehrung / damit sie zu erstatten / was vonnöthen ist / gezwungen werden / Es bedarff auch / daß der Beschwehrer bey sich selbst seye / und Manns-Hertz habe / dann solte er mitten in der Beschwehrung erschröcken / und aus Forcht entweder ein wenig zittern / oder in der Außsprechung der Beschwehrung / es wäre / daß er etliche Wort außliesse oder versetzte / fehlen / wird ihm der Teuffel den allernechsten den Hals umbtrehen / und das Liecht außblasen; Ist nun dieses also / wer wolte dann so gar Kindisch seyn / daß er diese rachgierige Geister hielte: Ich hab auch im offtgedachtem Opere etliche Beschwehrungen / welche er Potentes, das ist / kräfftige und starcke Beschwehrungen nennet gesehen / so dann als er fürgibt / darzu sollen dienlich seyn / wann nemlich einer stets Dienst der Geister begehrte / daß er einen damit allzeit bey sich und unter seinem Dach sich zu halten / und auff den Dienst unverdrossentlich zuwarten / zwingen möge / es soll aber solcher Geist an ein Ort / das weit von den Leuten seye / gelogirt werden / daß er nicht etwa / die so da fürüber gehen / umbbringe; Mich Bedünckt / ich hab dich deiner Bitt genugsam gewehret / in dem daß ich dir so viel erzehlet / daraus du dann hell und klar die Kunden gefärbte angestrichene Kunst / ja stinckende Lügen augenscheinlich magst abnehmen / so viel aus Bovillo angezogen; und wiewol sich Trithemius gegen ihm nicht ohne Wort finden läst / sondern in einer Epistel an Kayser Maximilianum Hochlöblicher seliger Gedächtnus geschrieben / sich zu entschuldigen / einen verlogenen gottlosen Mann schildet / so wird es sich doch mit der That und Warhafftig befinden / wann anderst sich einer so viel Arbeit unterziehen will / und gemelde Steganographiam mit Fleiß durchzulesen nicht will bedauren lassen.

Hug.

commendare apertioribus volui, ut & viris eruditis, & in magicis studiosissimis, cum DEI auxilio possit aliquatenus fieri pervium, & tamen imperitis Rapophagis omni tempore maneat occultatum, & nullatenus eorum obtuso intellectui cognitum. Nam certe simplicissimi ingenii (inquit P. Casparus Schot in sch. stegan. classe 7. eroth. 4. n. 5.) *aut certè angustissima conscientia eum esse oportet, qui existimet Trithemium loqui de veris spiritibus, doce reque adhibendas veras conjurationes, vereque spiritus vocatos advolare, mandata acceptare, ad absentes deferre responsa, similiaque, qua ibi insinuantur, prastare; Spiritus principes, quorum meminit, sunt signa quibus varii operandi modi inter se discernuntur & in literis ad absentes artis conscios scriptis mittuntur, ut sciat, quomodo secretum tegendi fuerit usus steganographicus, & quo sibi ad idem detegendum sit utendum: Spiritus ministri & Comites sunt litera Alphabetaria quarum vel transpositione varia, vel vario ordine secretum tegitur, & retegitur. Diurni spiritus sunt litera, quibus epistola, aut narrationes apertè & nullum secretum continentes scribuntur, nocturni, litera quibus secretus conceptus exaratur: Adjurationes sunt regula, & pracepta in singulis operandi modis observanda: Alia obscura loquendi formula, & qua superstitionem aliquam pra se ferre videntur, adhibentur ad crucianda curiosorum ingenia.* En explicationem & reductionem tropicam clarissimam & acuratissimã; quam etiam ipse Trithemius insinuat in præfat. lib. 2. stegan. *Sed cum denuo spirituum mentionem sim habiturus, rursus mihi reor esse prafandum: nihil in hac arte nostra haberi frivolum, nihil Evangelica traditioni aut* Catholica *fidei contrarium, nihil omnino tradã superstitiosum: Omnia enim, qua vel in pracedẽti volumine diximus, vel in sequentibus dicturi sumus, naturalibus, licitis, & honestis sunt subnixa principiis solisque peregrinis institutionibus velatum mysterium, & verba nominibus involuta spirituum; Lectorem requirunt eruditum: utimur enim ministerio spiritus ad velandum secretum quod noceret reprobis publicatum. Similibus* enim *loquendi formulis* inquit P. Schot d. l. n. 4. *utitur Trithemius in sua polygraphia, quas nisi per clavem ad junctam exposuisset, nec intelligi à quoquam potuisset, nec legi sine sinistra de Authore conceptâ opinione; cum tamen certissimum sit & apud omnes in confesso nihil eam mali ac perniciosi comprehendere.* Ergo palinodiam cantate Weieri sequaces, reddite libro puritatem, innocentiam, famam, agnoscite errorem & ignorantiam, atque venite in steganographiâ reseratâ visuri quomodo similitudo ad veritatem convenientissimâ ratione reducatur.

CAP. X.

Utrum steganographia Trithemii fiat ope, & ministerio spirituum.

OStensum est cap. superiori steganographiam Trithemii prout jacet convenientissimâ ratione, & secundum ipsius Authoris mentem reduci & explicari in eum sensum posse, quem itidem ex P. Casparo Schott ad integrum recitavi; Iterum nunc dubitatur: an iis non obstantibus nihilominus steganographia fiat ministerio spirituum? non est hic locus ut excurram longius de essentiâ, naturâ proprietate, potestate, officio & ministerio spirituum sive bonorum sive malorum, unico dicam verbo: id controvertitur: an Trithemii steganographia fiat cum expresso vel tacito pacto cum Dæmone, vi cujus ille sit obligatus ad obediendum voluntati operantis in steganographiâ & secundum tenorem. Et huic statim se implicat alia generalis quæstio vel potius Calumnia, jam ævo Trithemii agitata, & ab ipsomet tot apologiis, tot protestationibus soluta, rejecta & elusa: utrum Trithemius Magus fuerit & pactum cum Dæmonibus habuerit? Absit autem Trithemii famam, innocentiam, & pietatem in dubium vocare, & vel talem de ipso opinionem & quæstionem movere; Solum in cap. præsente intendo innocentiam ejus defendere, propugnare, vindicare, in ipso statim limine asserendo: Trithemium nunquam Magum, nunquam Necromantam fuisse; sed si quæ scripsit, aut fecit, quæ indoctæ plebis, aut etiam hominum aliàs eruditorum captum excederent, ea omnia naturæ viribus subnixa ex Philosophiæ veræ & Christianæ fundamentis originem traxisse: nullum illi pactum cum Dæmonibus, cum spiritibus: nullum cum Magis, & Necromantis commercium fuisse; adeoque steganographiam ejus non ullo spirituum fieri ministerio, sed sub eorum nomine, & officio mysterium steganographiæ esse velatum;

Duæ autem hic videntur esse quæstiones (ut interim hoc utar nomine) distinctæ & præjudiciales, quarum una consumat alteram; una quidem quæ specialis sit & steganographiam solum concernat atque hujus cap. rubricæ concordet: altera, quæ generalis sit & Authorem aggrediatur; atque apparent ita inter se conjunctæ, ut qui concesserit primam etiam concedere teneatur secundam, & qui neget secundam negare quoque cogatur primam; sed si penitius introspi-

trospiciamus, una tantum est, illa nempe; quâ libri puritas controvertitur, nam si quidem obtineas libro magiæ maculam asserendo, triumphabis etiam in alterâ, si verò puritatem libro vindices, authorem etiam ipsum ab omni labe vindicaveris; solùm enim steganographia, steganographia inquã solùm hanc sinistram de Trithemio sententiã peperit & opinionẽ; Nec obstat, quod jam suo ævo, jam antequam steganographiã scripserit vulgi opinionem sit passus & suspicionem, ut ipsemet fatetur diversis in locis & maximè in literis sæpè citatis ad Capellerium Mathematicum Parisiensem. *Nihil adhuc scripsi, de quo merito quispiam possit admirari, nihil feci stupendum, & tamen vulgi opinionem patior, dum Magum me plerique arbitrantur, asseverantes me suscitasse mortuos, evocâsse ab inferis Dæmones, prædixisse futura, furesque reduxisse Carminibus, & ligâsse latrones, quæ omnia conficta & ementita nec feci unquam nec cogitavi quidem, libros fateor Magorum plerosque legi, non ut imitarer, sed ut eorum superstitiones pessimas aliquando redarguendo confunderem, quod largiente Domino nostro Iesu Christo brevi me facturum confido: quid putas de me opinabitur stulta hominum indoctorum futura temeritas, cum steganographiam in lucem produxero, quæ talia confinxit de me mendacia, cum nihil viderit adhuc arcani? quamvis non magni facio hæc garrulamenta imperito conscientiæ testimonio contentus: dare tamẽ occasionem suspicionis malæ quantum fuerit possibile non intendo &c.* Undè expressè apparet, quod ideo steganographiam edere non cogitavit, ne opinionem vulgi manifesto stabiliret argumento. Non obstat inquam, quia fuit indoctæ tantum plebis æstimatio, sine ratione, & fundamento, sine rationẽ quidem, quâ omne, quod non intelligunt, malis artibus adscribunt: libros quidem magorum fatetur se legisse, non ut imitaretur, sed ut eorum superstitiones pessimas redarguendo confunderet; quod clarè confirmat in literis ad Rogerium Sycambrum sæpè citatis in fine: *Decrevi autem in posterum si voluerit altissimus, qui potest omnia solus opus lucubrare meorum omnium, quidem maximum, quod libris duodecim foret distinguendum, quorum materia erit de Dæmonibus, artibusque prophanis, & maleficiis eorundem, quibus humanum genus miserè decipiunt; estque mihi animus omnes superstitiosas Dæmonum artes & hominum pro viribus explodere, confutare, & quam sint vanissimæ, perniciosæ ac detestandæ multipliciter & propriis stultorum, qui eas tradiderunt, libris demonstrare: videtur enim mihi necessarium opus his*

maximè temporibus, in quibus homines nimium sunt curiosi, docti scilicet nonnulli similiter & indocti, ea perquirentes, quæ melius nescirent. &c. præterea nihil quicquam afferri potest ex maximo librorum numero quos conscripsit, quod in unicâ sententiâ, in unicâ dictione, vel à longè sapiat magiæ vel alterius vetitæ disciplinæ principia, similitudines, & fundamenta, taceam, quod acerrimus hostis & insectator fortissimus malarum artium fuerit eas eluserit, refutaverit, damnaverit, ut testantur & claris verbis ostendunt literæ ad Germanum de Ganay 34. lib. 1. epist. famil, & literæ ad Theodoricum Ecclesiæ Lubecensis Episcopum 22. lib. 2. epist. famil. præter alia innumera testimonia. Taceam sanctitatem, quæ authori ex lectione eorum attribui debet.

Itaque in id solum incumbendum est, ut steganographia à vetitæ magiæ labe defendatur, atque hic se quamprimum offert sæpe laudatus P. Casparus Schot jam mihi sæpe Dux & Author in sch. steg. classe 7. Eroth. 4. n. 1.

Ajo primo steganographiam ab ipso Trithemio conscriptam & non absolutam, sed post librum primum & secundum, partemque tertii mancam relictam, uti erotem &c. 2. vidimus, nullam superstitionem, nullam magicam, aut Diabolicam operationem, nullam Christiano homini vetitam doctrinam continere, ita constanter affirmat tum in epist. ad Bostium, tum passim in polygraphiâ, & ubicunque occasio sese offert, ipsemet Trithemius; qui fuit vir non tantùm ingenio singulari, acri judicio, & omnigenâ doctrinâ praeditus, sed eximie religiosus, instituti sui regularis tenacissimus, erga Deum ac sanctos piissimus, ut omnes, qui vitam, & res ab eo gestas conscripsere, fatentur. Quis ergo nisi aut nullius, aut perversi judicii existimet, eum vel nescivisse discernere licita ab illicitis, naturalia à superstitiosis, vel perversa ac noxia dogmata voluisse suis lectoribus, præsertim viris principibus, & singularibus amicis obtrudere? certè ex ejus antipalo, ex octo quæstionibus ad Maximilianum I. Cæsarem & aliis ejus operibus constat, eum fuisse acerrimum hostem, & fortissimum malarum artium insectatorem. Ajunt fuisse curiosum & novarum artium insectatorem. Ajunt fuisse curiosum & novarum artium, ac scientiarum amantem, at fuit pius, fuit ingeniosus, fuit prudens, fuit doctissimus, fuit in summa apud principes & sui ævi doctos omnes æstimatione, qui bonum à malo, licitum ab illicito, naturale à superstitioso discernere poterant, & perversas ejus doctrinas, si quas effudisset, deprehendere, conceptamque de ipso opinionem non solum deponere, sed in

summam

summum odium convertere: Nos hæc videmus, Trithemius non videbat? non præcavebat? Hucusque P. Schot: atque huic doctissimi viri judicio se conformant innumeræ ferè apologiæ, & protestationes, quas Trithemius steganographiæ suæ, quas variis locis, ubi de eâ meminit, quas octo quæstionibus ad Maximilianum Cæsarem, inservit, longumque esset hic repetere, legatur protestatio in præfatione steganographiæ ad Philippum Comitem palatinum, & Judicium de Authore formetur non partiale; videatur etiam Apologia, quam præfationi polygr. ad Maximilianum Cæsarem inservit, quæ quia Bovillanæ temeritatis mendacia apertissimè refutat, placuit eam huic vindicatio ad Verbum inserere: Omnium vero incognita „ mea temere judicantium maximè temerarius, & iniquissimus te- „ cum æstimator tandem prorupit in medium Carolus Bovillus na- „ tione Picardus, qui cum superioribus partibus Alsatiæ peragratis, „ ad me gratia hospitii venisset in Spanheim per Treviros rediturus „ in Galliam, quâ poteram humanitate ipsum tractavi, & omnia ho- „ spitalitatis beneficia, quam diu mecum fuit, hilari vultu exhibui, „ cumque ut fieri solet inter amicos maximè literarum studiosos, „ omnia mea gratissimo hospiti exhibuissem videnda, cũ aliis se ob- „ tulit etiam memoratum opus steganographiæ, necdum eo tempo- „ re consummatum, vidit Bovillus, & obiter legit mente aliundè oc- „ cupatus se adinventum mirari dixit, laudavit, nec, quo intelligere- „ tur modo, curavit; unde cum peteret intelligentiæ clavem, nihil „ eorum, quæ continebantur ipsa lucubratione nostrâ, meruit audi- „ re, vel percipere. Reversus post hæc in Galliam, malum nobis „ pro bono reddidit, & Christianæ fœdus amicitiæ turpiter viola- „ vit: Interrogatus enim per Dominum Germanum de Ganay „ communem amicum, postea Episcopum Aurelianensem, quid „ apud me reperisset, vidissetque in Spanheim, falsa pro veris, men- „ dacia pro beneficiis rescripsit, damnans & temere judicans ea, quæ „ comprehendere intellectu minimè valebat. Nam cum doctri- „ næ sibi palmam invidia, & mendacio crederet fore conferendam, „ epistolam ad memoratum virum doctissimum falsitate, mendaciis, „ injuriis & contumeliis multis plenam rescripsit, in qua non intelle- „ ctæ steganographiæ mentionem faciens, me pravis artibus dedi- „ tum, magum, Necromanticum falsò, mendaciter, & nimis injurio-

,, se temerariâ præsumptione proclamat. Cujus mendacissimis
,,injuriis & blasphemiis DEO miserante,brevi taliter sum responsu-
,, rus, quò intelligat omnis posteritas, & me innocentem, & Bovil-
,, lum impium crudelem, & temerarium esse in hac parte menda-
,, cem; Constanter affirmo, veraciter dico & confidenter in ani-
,, mam meam Juro cum Dæmonibus,pravis ac perniciosis, magicis,
,, vel Necromanticis artibus me nullum unquam habuisse commer-
,, cium: sed omnia & singula,quæ vel scripsi,vel scripturum me sum
,, pollicitus,pura esse,sana,naturalia,& Christianæ fidei in nullo pe-
,, nitus adversa; undè non vereor mea promissa coram viris bonis
,, & doctis,quando, & quoties opus fuerit, dare examini, quorum
,, determinationi nullatenus intendo reluctari. Quod hanc Bo-
,, villanæ temeritatis historiam, huic præfationi meæ interposui,
,, causa rationabilis fuit, ut intelligant omnes maturofactum consi-
,, lio,quod hactenus manet in tenebris opus steganographiæ sepul-
,, tum,non quod temeraria Bovilli judicia metuam, sed ne causam
,, pluribus videar dare similibus de me similia suspicandi. Enim
,, vero,quantum ad me attinet mallem æmulos meos placare silen-
,, tio,quam literis irritare,vel scripturis ad insaniam provocare; sa-
,, tius enim judicavi omnia mirabiliter inventa perpetuo damnari
,, silentio, quam magicæ vel Necromanticæ perniciosæ superstitio-
,, nis notam,falsæ etiam hominum æstimatione incurrere. Lateat
,, ergo steganographia in tenebris, nec fiat Bovillanæ societati men-
,, daci communis,quæ de rebus judicare consuevit incognitis & de-
,, pravare famam boni viri solâ libidine pravitatis. Et paulò infra:
,, Sum enim Christianus,sum presbyter, sub normâ D. Patris Bene-
,, dicti & monachus, Christum diligo, &, qua possum sinceritate
,, mentis,devotus semper adoro, nulla mihi sunt, nulla fuerunt, &
,, protectore DEO nulla erunt cum Dæmonibus commercia, nulla
,, in magis,Necromanticis,seu prophanis artibus studia,nullæ occu-
,, pationes,nulla documenta. Qui de me aliter sentit, malè sentit,
,, injuriam facit,& apertum Bovilli mendacium defendit.

Probatur secundò,quia sunt multi doctissimi viri, qui in per-
scrutandis steganographiæ mysteriis nullum laborem ac diligenti-
am subterfugerunt,& tamen nullam ibi vetitæ magiæ impuritatem,
nullam superstitionis maculam,nullam Necromanticæ aut alius ve-
titæ

titæ artis labem deprehenderunt, ſed eam in puriſſimum & ab omni labe alienum ſenſum deduxerunt, ac innocentiam & ingenuitatem apologiis defenderunt, licet ipſis etiam verum ſenſum, & genuinam allegoriæ ſimilitudinem non licuerit penetrare.

Probatur tertiò, quia nulla poteſt ab adverſariis adferri ratio, quarè ſteganographia in eum ſenſum derivari debeat, quem litera inſinuat, cum convenientiſſimè in ſenſum tropicum deducatur, atq; ea deductio ab Authore clariſſimis verbis exprimatur, jubeatur, & cum proteſtatione excuſetur. Quod in cap. ſuperiori citatus Calumniator Weierus tandem animadvertit ac palinodiam cantavit, in apologia contra Leonis Suavii Calumnias his verbis: Du thuſt kein Zeüch auß mir mehr fürzuwerffen / dann allein des Agrippæ in Verantwortung des Trithemii, wider welchen ich / wie du mir mit der Unwarheit nachſageſt / gewüdtet / und ſein Gedächtnuß ſolle geſcholten und verflucht haben / und daß du ſolches alles der Warheit zu gegen geſchrieben / will ich dir ſolches mit meinen Worten / in deinen Löwen-Hals ſchieben / und dich alſo ſchamroth machen / da ich ſonſten des Trithemii nit gedacht / dann alſo ſtehet in meinem andern Buch / Cap. 6. Steganographiæ Joannis Trithemii Abts zu Spanheim gedenckt Carolus mit dieſen Worten ꝛc. und nachmals da die Wort Bovilli erzehlt worden / hab ich hinzu geſetzt: Welchem doch Trithemius der Lügen und Gottloſenheit beſchuldiget / da er ſich in der Præfation libri polygraphiæ ad Maximilianum Imp. entſchuldiget. Wann ich hier allein darzu geſetzt / die Sach wird den Jenigen / ſo ſolches mit Fleiß lieſet / anderſt verſtändigen: Heiſt nun das toben / ſchelden / und eines andern Memoriam verfluchen. Ita quidem ſuum agnoſcit errorem Weierus, ſed contra manifeſtam proprietatem verborum retorquere vult opinionem, quam ante de Trithemio declaravit.

Neque obſtat aſſertioni huic, quod multi etiam ſubtiliſſimi & conſcientioſi viri, quos omitto nominare, hanc ſteganographiæ Trithemicæ explicationem non admiſerint ſed nihilominus acerbiſſimis cenſuris ſunt perſecuti. Reſpondeo enim ſicut ridiculi ſunt Judices Cœci de coloribus, ita non minus ſint reijciendi, qui de non intellectis auſi ſunt Judicare, quia ut Caramuel inquit in concl. ſteg. vindicatæ.

Nullus

Nullus debet decernere de rebus, quas vel non profitetur vel non intelligit, quia tale judicium temerarium, oportet, sit, & ut est apud August. non Judicato sane sed ipsi nocebit judicanti, quia in dubiis ingenui ex pietate judicant, ut putat idem Augustinus.

CAP. XI.

An modus quo steganographiam Trithemius scripsit sit reprehendendus?

EXhibui, credo, steganographiam Trithemii reipsa nihil continere magici, nihil superstitiosi, omniaque quæ ibi sub spirituum & conjurationum figuris exhibentur, exactissima interpretatione reduci posse; verùm, quia saltem ille scribendi modus, utpote ad magicarum Institutionum similitudinem, & imitationem assumptus, magnam adhuc à viris etiam Doctissimis patitur censuram; Et hanc speciem defensionis suscipere necessarium judicavi. Certe jam supra citatus Andreas Thevetus in elog. Joan. Trithemii licet aliàs Trithemium summis extollat laudibus, ipsiusque incomparabile Ingenium, admirabilem eruditionem, excellentiam scriptorum veneratione maxima prosequatur, non tamen se temperavit, quin in hæc verba prorumperet: *Seroit chose superflue reciter en ce lieu le catalogue de ses autres livres: Seulement je veux bien dire, qu'il est à reprendre en ce, que par trop curieux des sien cesnoires & occultes de Magie, il a escrit en son livre, intitulè le steganographie, plusieurs choses superstitieuses & indignes d un homme* Ecclesiasticque: *& par ce moyen il a oppressè à plusieurs, qui ne cherchotent pas meilleur pain, matier de se gaber des Mognes, disant, que l'estat d'un Religieux ne consistoit à recenser telles superstitions & mouvemens astrologicques: Iornet qu'il est estimé, avoit penetrè plus avant, & avoir eu communication d'esprits familiers, ce que je ne voudrois approuver.* Atque huic consentire ac ponderis aliquid & fundamenti habere videtur Caramuelis Apostrophe ad Trithemium, quæ habetur in commentario Prologi steganogr. verbo non fine causa, ubi inquit: *Non sine causâ Trithemi mi, protestationem tuam operi huic proponis occultissimo, sed sine effectu, sine fructu, sine utilitate; Eò enim devenit imperitorum hominum audacia, ut, qui ante protestationem te Necromanticum & Magum fuisse dicerent, pacti alicujus expressi vel saltem impliciti miseriis irretitum, super-*

superstitionibus scaturientem crederent; post protestationem priori opinioni innixi, te praeterà non solum Graphomanticum, sed & perjurum, & omnino à DEO alienissimum esse asseverant. Potuisses equidem aliter ipsissima scripsisse, &, quas coniurationes dixeras, vocare regulas: quos Spiritus, accentus, & sic nulla superstitionis suspicio remaneret, qua tuum nomen, aliàs illustre, odiosum redderet; & tui ordinis mihi & tibi saltem in substantia, specieque communis authoritatem, tot Martyribus, tot confessoribus, & tot virginibus, per annos tot, summo cum labore, summa cum laude adquisitam, maxima ex parte diminueres. Vt igitur hoc esse verum cognoscas, inimicorum meminisse oportet, qui contra te etiam viventem, acerrimam sententiam, & injuriosissimam opinionem seminarunt; memento Apologiae, quam satis curiosè scripsisti contra Bovillum, qui te teste (in epistola tua, quam publicavit Adolphus à Clauburg in Polygraphico,) vidit & obiter legit, mente aliunde occupatus, se adinventum mirari dixit, laudavit, nec, quo intelligeretur modo, curavit, & reversus in Galliam malum tibi pro bono reddidit, & Christianae fœdus amicitiae turpiter violavit, interrogatus à Domino Germano de Ganay communem amicum, & postea Episcopum Aurelianensem, quid apud te reperisset, vidissetque Spanhemii, falsa quidem pro veris, mendacia pro amore, veneficum, quem beneficum deberet colere, rescripsit, damnans, & temere judicans ea, quae comprehendere non sufficiebat. Nec velim te Cardani immemorem esse, qui tua, teque, magica, falsa, necromantica sibi ipsi tertiò contrarius verbo proclamabat.

Ad Piissimos Doctores converte oculos, ut, cum videas, quod homines sanctissimi de te scripserunt, non mireris nomen tuum, & opera male audire apud homines, qui vel in minoribus sunt nati modestiae titulis, vel minus pium modum loquendi fuerunt insecuti.

Inprimis sit diffinitio primas, omniū aliarū quasi regula, & norma, edictūq; Inquisitionis Hispanae, quae (ut ubique piissima, sic & erga te) noluit concedere steganographicum opus à te esse compositum, sed suppositum judicans, his (vel similibus verbis) interdicit: Steganographia quae falsò imponitur Joanni Trithemio viro aliàs &c. tota integra mandatur flammis.

Multi & inter eos Martinus Delrio (quorum mentionem facit Balthasar Bellerus Typographus Duacensis in praefationis initio ante illas octo quaestiones, quas satis acutè expostulante Maximiliano invictissimo Caesare, summo cum magisterio resolvisti (steganographicum hoc opus ignibus dignissi-

mum judicarunt, Authori sancto falsò impositum credunt Pereyrus, Aloysius & alii.

Audisti condemnationem operis: Author salvus & illæsus, quia Doctores homines semper sunt magis pii, &, quantum in se est, doctos defendunt. Scias, oportet, etiam fuisse aliquos, qui non solum opus pessimum, sed ab Authore pessimo compositum esse judicarent. Inter eos Quevedus, qui somnians ad Inferos ducitur, & excitatus revocatur, sane hic Author post Geomanticum (quem ipse ignarus nominis, non rei, ut colligitur ex Geomantia descriptione, quam subjungit, geometricum appellat) post Petrum Albanum, Cornelium Agrippam, te vidisse vociferatur his verbis. Rî con su polygraphia, y Estenografia (*si steganografia diceret, correctius loqueretur*) al Abad Tritemio, harto de demonios, y a que en vida parve, que siempre tubo ambre dellos, muy inojado con Cardano, que estaba enfrente del, porque dixo mal del solo. *Hoc est.* Vidi (*Puta in inferno, ubi pro illo tempore erat Quevedus*) cum suâ Polygraphiâ, & steganographia Abbatem Trithemium, nauseantem tandem dæmones, quorum vivus, ut videtur, fame vexatus est, iratum maximè contra Cardanum, qui etiam ibi erat è regione, quod in se unicè inveheretur. &c.

Ita Trithemium alloquitur Caramuel, sed ipse sibi in Conclus. Steganogr. tandem respondet ad hanc objectionem, quam etiam in terminis ibidem ponit: *Fateor nihil in steganographiâ reperiri, quod in re sit superstitiosum, sed modus talis apparet, utitur enim nomine conjurationum spirituum; item spiritum Regnantium, ministrorumque; nec non utitur Nomenclaturis, quæ omnia sunt male sonantia, & sic potius delenda, quam corrigenda.* Respondet autem: *Evidens est satisfactio, quia classes spirituum, speciesque determinare, loca distribuere non est insusitatum Glottosophis; Græci enim (noverunt docti, si imperiti nesciant, quomodo convincendi?) cognoscunt etiam in scriptura spiritus, distinguunt in clausitatis & mollitiei classes, conjurarunt in eorum locis determinandis. Sed nec inusitatum est etiam in Glottographia spirituum in Reges, ministrosque distinctio; Quia Trithemius noster Hebræologus imitatus accentus (qui etiam ipsi sunt spiritus) in dominantes, in ministrantesque distinxit: ut videas modum loquendi Trithemianum nec novum, nec rarum: Sed omnibus Ortographis & Glottophilis satis communem.*

Tam obscurum licet longe diversum scribendi modum etiam

ad omnium admirationem, & supra captum ostendit in multis locis Polygraphiæ ut in præfat. polygr. ad Maximil. Cæsarem sub initium: *Archimedes ille Syracusanus Mathematicorum facile princeps, albam suis convenientem institutis volucrem, nudam per capit & pedes, bactro in formam tetrogoni reciso, circumferenter affixit, ordinatisque debita proportione ministris, opus volatili commendavit instrumento, donec in picam imago volucris alba mutata comparuit. Quo ritè peracto, resolvit affixam sua manu, quam, ut avolare permisisset, facta est subitò inter familiares penetralium disjuratio magna, surrexitque mox tortuosæ imaginis monasticæ prius monstrum nimis vagabundum, cujus in aspectu nemo, quod erat potuit cogitare. Nec prius conquievit bubonum dissensio, donec imago magistri, picam scitè relegasset tetrogono consimili.* Quis, vel ingeniosissimus, sermonis hujus explicationem scrutando fuisset assecutus? nisi ipse in gratiam Cæsaris Maximiliani clavem edidisset; Quis non suspicaretur aliquid latitare superstitiosi? quod tamen certum est non esse, sicut econtra nemo sine admiratione maxima & voluptate clavem poterit obscuro huic sermoni adplicare.

Multis etiam adhuc aliis in locis polygraphiæ similibus & steganographiæ convenientioribus utitur loquendi formulis, quas tamen deinde omnes ad nutum convenientissimè explicavit: ut d. loco. pag. olim. 20. *Fuerunt etiam, quos harmonia cœlestis peregrinas docuit componere voces, quarum duplex fuit intelligentibus usus, dum alter sensum suspendebat, alter in athera mentem. Deus omnia potest. Conati sunt plures in umbra sine luce quærere lucem, minimè tamen potuerunt, quia sepultus jacet in cineribus ignis. Nonnulli exercitati larvarum pictores, ventum unum in duos distinxerunt ad punctum, quorum alter misophos in tenebris latitat semper, alter verò lucis amator philophos tenebras odit, lucem diligit, arcanum bubone custodit.* Iterum in indice eorum, quæ in 1. libro continentur. pag. instabit. 30. *Consequenter item monemus volentem, ut, quoties à vento movetur folium, utriusque proprietatem naturæ discernat; ipsamque noctem diei per gradus & minuta comparet, ac luci tenebras conformet. Quod si phœbus nocti, aut nox præjudicaverit soli, per quod eclypseos confusio nasceretur, aut unitas resumat binarium, quem dimisit in lumine, aut umbra noctis ad primam reducatur lineam solis. &c.* Quid aliud ventus? quam spiritus: quid lux & sol; Umbra & nox? nisi arcanum & apertum, illud nempe, quod latet in cortice, & hoc, quod reperitur in communi signorum operatione.

Itaque constanter teneo modum, quo steganographiam Trithemius scripsit nulla ratione posse reprehendi, adeoque omnes eos, qui eam improbare, & carpere tentârunt, neque communem Antiquissimorum Philosophorum & sapientum scribendi rationem, nec Trithemii stylum, quem in occultandis suorum arcanorum mysteriis undiquaque ostendit, legisse, aut intellexisse. Omninò etiam mihi persuadeo, quod Trithemius, licet innumeros occultandorum, secretorum habuerit modos, præ omnibus tamen hunc elegerit, ut, sicut horrenda spirituum nomina, portentosa conjurationum vocabula, formidabile errandi periculum primâ fronte terrere solent, meticulosos discernat à constantibus, dignos, qui altissima ejus intelligant separet ab indignis; eosque, qui essent tam scrupulosæ conscientiæ, crederentque nihil præter externum literæ sensum latitare, arceat in ipso limine ab aditu hujus scientiæ & repellat; Et certè non fefellit ipsum talis ratio; scio enim, imò novi multos, quibus vel solum spirituum, & conjurationum nomen primo auditu talem incussit horrorem, ut toto corpore tremerent, se sacrosanctæ crucis signo munirent, ac librum flammis addicerent; Nihil his magis ridiculum, qui verbis & signis nominibus, & figuris nullam vim tribuunt, & solis spirituum, atque conjurationum vocabulis omnium actuum tremorem patiuntur. Illi ergo non in ipso limine tam inani formidine se abigi patiantur, intrent ulterius, legant præfationem, legant totam steganographiam, legant & sine stomacho legant, atque sine invidiâ sint judices, scio aliter censuros, scio dicturos: latere aliquid sub spirituum, & conjurationem nominibus velatum, licet ipsam rei substantiam non statim valeant penetrare. Sicut egregiè P. Schot in sch. steg. classe 7. erot. 4. n. 4. eo 6. junctis, licet fateatur. Quid in singulis Darmstadianæ editionis libris, singulisque eorum capitibus tractatur, licet spirituum conjurationes, utpote ex barbaris, & nihil significantibus verbis concinnatæ, omnem diligentiam ejus ac studium in illis intelligendis ac interpretandis eluserint; tamen generali omnium mysteriorum explicatione scopum attigit & Authorem defendit.

Obiicies. 1. Quod licet ex lectione steganographiæ generalis, quædam explicatio deprehendi ac divinari possit, eam tamen multi non fuerint assecuti, sed secundum literam omnia intellexe-

rint

rint, atque reverà crediderint, per conjurationum recitationem spiritus cogi venire, mandata accipere, & omnia exequi, prout ibi splendidè describuntur, & sic occasionem acceperint sub opinione superstitionis & spe promissi effectus, conjurationes legere, & spiritus expectare.

Respondeo. Bonum est instrumentum gladius, ad usum quoque bonum convertitur, quoties pro defensione sine injuria proximi portatur; Quod si ad læsionem cujuscunque injuriosè extenditur per abusum, res bona in malum relaxatur; Qui bonus est non abutitur bono in malum, magis autem, si potest, malum convertit in bonum, Et nihil est in mundo tam bonum & sanctum, quo reprobi non sæpius abutantur in malum.

Sed instas. Gladius est instrumentum indifferens & magis inventum ad tutelam & ad defensionem propriam, quam ad læsionem alterius; sicut bellum jure gentium introductum est ad defensionem patriæ, modus verò steganographiæ per spiritus, & eorum conjurationes plane est secundum magica, & vetita principia, quæ in bonum assumi non possunt, & licet possint, non tamen facienda mala ut eveniant bona, adeoque magna est differentia, nec mirum, si steganographia prima fronte in malum explicetur.

Resp. 1. Quod paritatem concernit, gladium ex sua natura ex usu intendere læsionem, si enim hanc non intenderet, non esset tam acutus, sed sicut in scholis gladiatoriis gladii palæstrici obtusus, atque ita adhuc pejus est instrumentum, quam modus steganographiæ. Resp. 2. Omnia ea vocabula: Spiritus, conjuratio &c. esse ex se indifferentia, quod autem à multis fuerint assumpta in magicas institutiones, non officit, quo minus etiam in bonam assumi possint doctrinam.

Obijcies 2. Quod sibi obijcit ipse Trithemius in Proëmio clavis steganogr. sub finem: *Sed obiiciat mihi aliquis dicens: si hanc tuam scientiam volebas esse occultam, cur eam literis commendare voluisti?* Sed. Responsionem perge legere ipsius Trithemii: *Huic ego si respondendum fuerit, dico, Quia optimo Principi hanc occultare scientiam, nec debui, nec potui, per quam clientes suos (de quorum sum ego numero) à multis periculis valeat; si casus acciderit, liberare.* Itaque Trithemius quidem vult hanc abscondere scientiam iis tantum, qui non merentur: si, qui

autem futuri sint, quibus eam conveniat & expediat scire; per communicationem clavis, poterunt ejus fieri participes, & per eam suæ mentis conceptum, suis, quibus voluerint, occultè vel manifestè, securè innotescere, & nullius scientiam in contrarium formidare.

CAP. XII.
An steganographia Trithemii justè potuerit interdici.

HAnc etiam quæstionem in terminis proponit Caramuel in Steganogr. vind. & paulò longiùs excurrit de potentiâ interdictivâ librorum tam activâ, quam passiva, quem ego relinquo & ad quæstionem festino. Ubi statim in ipso limine circa suppositum illius se prodit controversia: an etiam steganographia Trithemii fuerit interdicta? Ita enim, quidam argumentantur: Opus, quod falsò attribuitur Trithemio, fuit interdictum; sed, ut vidimus, editio Darmstadiana non falsò illi attribuitur, sed est vera illius steganographia; ergo illa non fuit interdicta. ℞. 1. Non est necesse concedere suppositum: quod aliquando fuerit interdicta; nam illud tantum verba sonant, an ante editionem præsentis steganographiæ vindicatæ & reseratæ potuerit â quoquam interdici; Certus namque sum, & confido post hujus operis editionem, eam nulli amplius censuræ subfuturam. ℞. 2. Concedendo suppositum, &, quod ab inquisitione Hispanicâ fuerit interdicta; sicut sensus est Caramuelis, sed dico mea non referre utrum hæc vel alia editio, vera, aut supposititia sententiam inquisitionis passa sit. ℞. 3. Cum Caramuele, quod hæc editio ab Inquisitione Hispanica fuerit interdicta, Non alia, supposititia, & Trithemii titulo glorians. Ad argumentum autem respondeo', horum sententiæ verborum: opus, quod falsò attribuitur Trithemio, ignibus mandetur. duplicem esse vim & explicationem. I. ut ideo damnetur liber, quia, malus est, ac per consequens credatur esse supposititius. II. ut ideo liber interdicatur, quia supposititius est, ac per consequens junctis aliis apparentiis judicetur malus. In primo sensu tò supposititium non ingreditur rationem sententiæ motivam, sed tò malus, Itaque sive verus sit Trithemii partus sive supposititius, inquisitio non definivit nec curavit, sed econtrà, quia malum judicavit ob Authoris, seu veri seu supposititi

positi reverentiam credidit ſuppoſititium. Aliam, qui deſiderat ſolutionem, ipſum legat Caramuelem d. loco.

Tandem ergo ad quæſtionem propoſitam: an, ſi interdicta fuit, juſtè fuerit interdicta, vel, an juſtè potuerit interdici? Magnum certè favorem exhibuit rigor Hiſpaniæ Trithemio ac ejus nationi, cum interdicendo ſteganographiam, Trithemii in tantum de ea occultanda ad votum implevit & profundiſſimæ Hiſpaniæ occaſionem ademit ſubtiliſſimæ hujus ſcientiæ inveſtigandæ, & eam gloriam Germanicæ reliquit, quam ſublata interdictione Hiſpania dudum eripuiſſet, ſicut eam eripere jam dum conatus eſt Doctiſſimus Caramuel, ſed, quam infeliciter, ſteganographia oſtendet reſerata; Itaque ſi inquiſitio hoc impulſa motivo ſteganographiam interdixit, gratias ei habeam neceſſe eſt, quod occaſionem reliquerit, minimi mei nominis in publicum evulgandi, nec eveniat mihi, quod Alexandro magno legimus contigiſſe. Sed aliam aſſignat rationem Caramuel. d. loco. Primo. Quia ſumma cum probabilitate fuit male judicata. Secundo. Quia, licet in ſe non erat mala, erat nociva, quia à vulgo imperito & à doctis etiam plurimis legebatur ut ſuperſtitioſa, ſperantibus, dæmonum medio ſe eſſe, quæ in titulis, pollicebantur, adepturos, ſicque is liber peccatorum plurium fuerit cauſa. Sed iſtis omnibus argumentis jam in cap. præcedenti ſatisfactum eſt, itaque dico Trithemii ſteganographiam non juſtè fuiſſe interdictam, neque doctis, neque imperitis. Non Primò doctis ſapientibus & juſtis viris, his enim nulli libri ſunt nocivi, ſed contrà neceſſarium eſt ut à doctis tales libri legantur, ut vel explicatio deprehendatur, vel vanitas refutetur. Non etiam imperitis: ipſæ enim portentoſæ conjurationes & ſpirituum nomen eos à lectione libri arcere & repellere potuere. Vel ſi qui magis curioſi fuiſſent, periculum, quod non obſervatâ debitâ forma oriturum à ſpiritibus ad maximam formidinem quæſito ſtudio deſcribitur eos, ſum certus à practica cohibuiſſet; Vel ſi qui denique ejus fuiſſent temeritatis, ut crederent ſpiritus venturos, & ſub eâ ſpe conjurationes recitâſſent, reperiſſentque nullum eſſe earum effectum, ſine dubio librum vel mendacii arguiſſent, vel aliquid aliud ſub ijs latere deprehendiſſent. Quid quod per ipſam ſententiam libri alicujus condemnatoriam ſæpiſſimè talis nota ei inuratur, ut licet alias à vulgo imperito

rito non sit habitus pro superstitioso & malo, postquam verò à viris doctis relectus & talis judicatus est, quæratur sub eâ opinione, & censuræ doctorum virorum insistendo invetitas adhibeatur artes, ubi nihil est vetiti juxta adagium; Nitimur in vetitum.

CAP. XIII.

Gloria Steganographiæ Trithemianæ.

TAntum abest, quod Steganographia Trithemii contineat sup: posititii partus vestigia, quod tradat, quæ in virum religiosum, doctumve cadere non possunt; quod prodat dogmata perniciosa ad magiam spectantia, non naturalia, sed vetita; tantum inquam abest ut econtra dicam, eam esse miraculum ingenii humani, abyssum subtilissimarum inventionum, quæ talia contineat inventa, pro quibus inveniendis tota Europæ subtilitas jam à centum septuaginta quinque annis laboravit, quæ talem habeat methodum secreta involvendi, ut ejus ratio Cabalistarum doctissimorum effugerit capacitatem; Rem ipsam si consideres. Continet innumeros fere modos occultè scribendi, sine omni suspicione, sine timore ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire vel suspicari, quidem possit, quid in literis contineatur. 2. Continet modum, quo per ignem mentis meæ conceptum, possum facere notum artem scienti, ad quamcunque distantiam, ad centum milliaria vel plura, securè sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium. 3. tradit modum, quo voluntatem meam indicare possum Sedenti in carcere, etiam longe absens, quantumcunque custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terrâ sederet. 4. Docet artem, per quam potest homo idiota, sciens tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis, discere, scribere, & legere, & intelligere latinum. 5. Continet multa stupenda experimenta, quibus mentem meam indicare possum scienti artem meam inter edendum vel sedendum cum aliis sine verbis, sine nutibus, etiam inter loquendum, prædicandum, ludendum in organo, vel cantandum sine impedimento alterius actionis. 6. Continet modos secretissimè scribendi ubi non dictio literam, sed quælibet aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem. &c. Hisce propositionibus humani vires ingenii ita exercuit atque torsit Trithemius, ut plures coacti sint dicere, ea esse impossibilia, supra vires naturæ,

naturæ, & artis, quæ Trithemius facturum sese jactat, ut de Blasio Vignerio dicit P. Schot. classe. 3. cap. 12. *Tametsi vero Blasius Vignerius in suo de Zyphris gallicè conscripto volumine, aliique, cum capere non possent Trithemii artificium, eum tanquam de re impossibili temere se jactantem, carpere non fuerint verecundati.* Et quidem si subjectam consideremus propositionem, eam nempe, quæ num. 6. describitur, ea tam est abstrusa, tam à principiis steganographicis & Metatheseos fundamentis aliena, ut nec proportio nec similitudo quidem possit ulla ratione deprehendi. Quod ipsum confirmat P. Kircherus his verbis: *Procedo tandem ad magnum illud & mirabile scribendi secretum, quod tot magnificis verborum ampullis descripsit, tantis sermonum spinis, metaphorisque ab ingratorum hominum accessu muniendum putavit Trithemius; in quo reperiendo tot hucusque ingeniosissimorum hominum desudavit industria.* Item *Tertium* (sc. syntagma Polygraphiæ novæ & Universalis) *continet novum arcanum steganographicum & universale, sive humano ingenio impenetrabilem scribendi modum, à Trithemio pariter in suâ Polygraphiâ indigitatum, sed in hunc diem à nemine captum, & passim à plerisque pro paradoxo habitum, jam tandem à falsâ persuasione vindicatum, atque omnibus numeris absolutum.* Itaque modum invenit P. Kircherus atque excoluit P. Schot, quo singulis secreti indicandi literis, singulæ alicujus sententiæ loco clavis adhibitæ aut cujuscunque epistolæ, de quâcunque re scriptæ, literæ correspondeant, atque ita quidem putant semper verum esse, literas singulas unius, singulis literis alterius & consequenter dictiones dictionibus respondere, quod Trithemius volebat. Verum omnino mihi videtur, artificium Kircherianum ne de longè quidem Trithemianum accedere, debet enim modus Trithemii fieri secretissimè & sine ullâ suspicione. 2. Ut non dictio literam, sed quæque aliam integram ad mysterium convenientem repræsentet dictionem; quod certe in Trithemiano non fieri, manifestè patet, & ipse P. Schot classe. 3. cap. XIV. §. 2. animadvertit. Ergo adhuc dicendum, Trithemii artificium hucusque descriptum à nemine mortalium fuisse compertum, nisi minimam meam inventionem, quam in steganographiâ Illustratâ insinuare, ac aliquando, cum ocii plus fuerit, in publicum dare cogito, lector verum Trithemii modum judicaverit.

Quod secundò concernit artem docendi hominem idiotam in

duabus horis ſcribere, legere & intelligere latinum, inventum eſt certe, quod nulli ante Trithemium in mentem venit; putat autem P. Caſparus Schot, illud quidem in ſteganographiâ promiſſum, ſed revera in l. 1. & 2. Polygraphiæ traditum; ſed audiat verba Trithemij lector & judicet. Ita enim loquitur in Polygr. pag. ad inventis 38.
„ Secunda Utilitas eſt, quod miniſterio hujus operis in pavii temporis ſpatio, hominem latini ſermonis ignarum, modo literas tantum legere ac ſcribere noverit ſub linguâ maternâ, docebis ſub latinâ, ut volueris, ornatè vel concinnè ſcribere, omniaque voluntatis ſuæ arcana myſteria celare, abſcondere, artemque ſcienti, quàm placuerit latiſſimè, nunciare tutò, ſecretè & absque ſuſpicione. Iterum præmoneo, ne aliter nos intelligas pollicitos, quam pollicemur. Tertia verò utilitas, quod Romani Sermonis imperitum, non ſolum in paucis horis, quod pollicemur ſcribere ac legere, ſed etiam intelligere, ſi prudenter munus officii exhibueris, quod non ſine rationabili cauſâ nos duximus reſervandum. Scribet enim artis novæ diſcipulus, quam non noverat linguam, & latinum ſermonem ſub inſtitutione regulatâ compoſitum, intelliget, interpretabiturque ſi juſſeris ipſe de verbo ſufficienter ad verbum. Denique ad omnes mundi res atque negotia hæc inſtitutio poterit ampliari.

Quod attinet tertiò artem ſcribendi, ſedenti incarcere. Multorum quidem torſit ingenia ſed incaſſum, vel enim ſomnia ſunt, quæ proferunt, vel ſpeciem aliquam habent naturalis Philoſophiæ, ſed penitius introſpecta ſe ipſis conciduut. Melius igitur cum P. Schot. claſſe. 7. erote. 11. ignorantiam fateri propriam, quam ſomniare, vel de Trithemii viri religioſiſſimi & doctiſſimi ac prudentiſſimi fide ambigere.

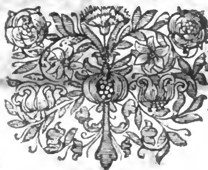
Quod attinet Quarto artem, quâ per ignem conceptus mentis abſenti poſſumus nunciare, multis ea materiam ſpeculandi dedit & diſputandi, dum quisque ſuum Trithemianum credit modum & defendit; quid de iis ſentiendum, ſteganographia monſtrabit illuſtrata.

Quod attinet Quintò ſteganologiam, de qua n. 5. locuti ſumus, videatur. P. Schot. claſſe. 7. erot. 15.

Quod denique Attinet innumeros ſcribendi modos ſine ſuſpicione,

cione, ſine timore, ita ut nullus homo poſſit virtute naturali ſuſpicari, aut invenire, quid in literis contineatur; fatendum eſt eos eſſe ſubtiliſſimos, nec eis ſimiles â ſteganographis hucusque etiam ingenioſiſſimis fuiſſe inventos, quidquid dicat P. Kircherus, & certè, quis vel unicam Steganographiæ Trithemianæ Epiſtolam tot jam annorum, dicam brevi ſæculorum ſpatio, ad mentem Trithemii explicavit? Ea igitur maneat gloria Steganographiæ Trithemianæ, quod contineat inventa, & artes Steganographas & Steganologas, quas nec ullus ante illum invenit, nec poſt illum potuit perſcrutando aſſequi, niſi divinare, quem contingat.

F I N I S.

JOANNIS TRITHEMII

Primò Spanheimensis deinde divi Iacobi Peapolitani Abbatis

STEGANOGRAPHIA

Verâ & genuina clave

RESERATA.

Proemium.

Ucusque lectorem detinui curiosum, & anhelanti orbis expectationi moram injeci non ex asse necessariam; vix enim aliquid novi aut diversi ab eo præstiti, quod pro vindicandâ Trithemii innocentiâ & asserendâ puritate steganographiæ à multis doctissimis viris jam dudum accuratissimis vindiciis est prolatum; Et hinc nec ipsi mihi tantum satisfecisse videor, quantum ad eradicandam indoctæ plebis æstimationem, & convincendam Adversariorum pertinaciam status tam arduæ & à demonstrationibus remotæ quæstionis requirit; nihil enim apud illos momenti obtinet Authoris pietas, ingenuitas, religio, fama sanctitatis; Nihil cumulus protestationum, excusationum, Apologiarum; Nihil denique interpretatio vel ipsâ luce meridianâ clarior & impartiali oculorum judicio præjudicanda. Tantum valet calumniandi libido, & irradicata vulgi suspicio. Itaque eò me devenisse lætor, quà possim Trithemio

themio innocentiam & steganographiæ puritatem asserere, & asseram, non argumentis tantùm probabilibus & præsumptionibus ex pietate Trithemii desumptis; non testimoniis tam recentibus, & quæ non intellectæ steganographiæ vel partialitatis exceptionem patiantur; sed ipsâ re, ipsâ steganographiâ, ejus inquam explicatione, tam clarâ, tamque facili ut vel mediocriter docto, immò & ei, qui præter maternam Teutonicam linguam literas tantum legere novit latinas, tota difficultas primo intuitu ad oculum patescat, appareatque nihil ibi contineri magicum, nihil superstitiosum, nihil necromanticum, deniq; nihil evangelicæ traditioni aut fidei catholicæ contrarium; sed omnia naturalibus, licitis, honestisque subnixa principiis, ac velatum peregrinis institutionibus mysterium, & verba spirituum nominibus involuta esse. Explicationem hanc verò meam non incongruè clavem appello, eamque duplicem exhibebo; eruditis quidem, industriis, & magis curiosis generalem, quæ paucis capitibus omnium steganographiæ capitum, spirituum, conjurationum, Epistolarum, numerorum explicationem incompendio monstrabit; minusque curiosis, & quibus contingit clavem generalem non penetrare nec applicare posse, specialem, quæ per singula steganographiæ capita ex ordine procedendo nihil relinquet obscuritatis.

CLAVIS GENERALIS

CAP. I.

Examinatur Caramuelis Steganographia vindicata.

IOannes de Caramuel Monachus Cisterciensis & Theologiæ sacræ publicus professor librum typis dedit Coloniæ Agrippinæ annis ab hinc quadraginta, cui titulum præfixit sequentem: *Steganographiæ nec non claviculæ Salomonis Germani Ioannis Trithemii Abbatis Spanheimensis Ordinis Sancti Benedicti (quæ hucusque à nomine intellecta, à multis fuerunt condemnata, & necromantiæ notâ inusta) genuina, facilis, dilucidaque declaratio. Opus sanè hucusque ab impioribus creditum impossibile; à sanctioribus, qui mores, vitam, scriptaque Trithemii venerantur, peroptatum, Cabalæ doctrinæ Theoricis ditissimum secretis; nec non doctoribus, Theologis, Expositoribus, Hebræosophis, Latinis, humanæ curiositatis studiosis, Regibus, Principibus, omnibusque, qui literarum, vel fortunæ eminentias occupant; perenne necessarium.* Speciosus titulus! cui si effectus respondeat, in ipso limine labori meo qualicunque valedicam, atque loco steganographiæ meæ reseratæ in laudes Caramuelis ple-

nissimè effundar necesse est; Itaque præsens examen huic operi præficere necessarium judicavi, ut, si appareat clavem Caramuelis esse veram & genuinam, liceat mihi summam hujus operis difficultatem subterfugere admirando; vel, si contingat, clavem Caramuelis non esse legitimam, nec Trithemii steganographiã ad votum reserare, & ego excusationem merear, si effectus proposito non respondeat, in quo assequendo tam excellentis viri subtilitas est elusa.

Recordabitur lector ex steganographiâ meâ vindicatâ duos tantum perfectos & tertium inchoatum ac mancum extare steganographiæ Trithemianæ libros, horum quidem omnium clavem variis in locis promittit Caramuel, sed in descripto opere non nisi primi libri clavem orbi manifestat, vel difficultate laboris, quem invenio immensum, deterritus; vel expectatione communis approbationis â cæterorum editione in suspenso relictus. Hujus autem libri primi claves assignat duas generales, primam pro. 16. primis cap. reliquam pro reliquis. Primam sic intelligo.

Primò. Literas ordinarias Alphabeti latini auget in 32. utpote numerum duplicem numeri capitum, ventorum, & spirituum, facit id autem adjectis variis, signis, abbreviationibus, literis antiquis, Germanicis & Hispanicis in hunc modum:

A b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v vv x y z
& æ œ ę ç † vel. ⁹.

Secundò. Cuilibet vento, quorum sunt 16. binas attribuit literas ex ordine, incipit autem ab oriente & illi assignat. †. &. a. subsolano assignat. b. &. c. & sic consequenter.

Tertiò. Pro numero 16. Spiritum, sedecim ponit Alphabeta diversa, per ordinatam literarum suprapositarum metathesin procreata, adeoque toties etiam variatur literarum potestas, cumque sint literæ 32, & 16. Spiritus, singula alphabeta singulis in ordine & valore duabus literis transiliuntur, tria rem ostendunt exempla.

Alphabetum Pamersielis.

Potestas. a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v
Character. † A B Ç D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
vv x y z & æ œ ę ç †
V W X Y Z & Æ OE ę ç

Alpha-

Alphabetum Padielis.

Poteſtas. c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v vv x
Character. A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V
y z & æ œ ę ç † a b
W X Y Z & Æ OE ę ç † vel ⁹

Alphabetum Caramuelis.

Poteſtas. e f g h i j k l m n o p q r s t u v vv x y
Character. A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U
z & æ œ ę ç † a b c d
V W X Y Z & Æ OE ę ç † vel. ⁹.

Quartò. Nunciaturus ergo cuipiam amico arcanum quoddam, quod ſit. v. g. *Volo obſidere Strasburg ſis in dictâ ſylvâ*, literas has omnes arcani in alias transmutat ſecundum diſpoſitionem Alphabeti Pamerſiclis ſententia dicta ſic ſtabit animata: Unkn narhcdqd rsq†ratqf rhr hm rxku† chbs†.

Quintò. Occaſione numeri. 36. quadrati correſpondentis præciſè numero literarum ſanctæ Crucis, multis in locis adhuc aliam facit transmutationẽ literarũ arcani nunciandi, nam literas myſtici ſenſûs in quadratum diſponit, & quatuor miniſtris Univerſalibus; Ebræ, Sotheani, Abrulchæ, & Rasbieli committit; quorum primum interpretatur, transeuntem, transducentem, id eſt directionem; Secundum, declinationem caſtrorum, id eſt deſcenſum; Tertium, transeuntem & Aſcendentem ſagittam, id eſt aſcenſum; Quartum, curſorem timore repedantem, id eſt, retrogreſſionem, Exemplo res patebit, hæc ſententia: Vivat Claudia Leopoldus, vincat triumphet: quia præciſe 36. literas continet in quadratum diſponatur hoc modo:

V	I	V	A	T	C
L	A	V	D	I	A
L	E	O	P	O	L
D	U	S	V	I	N.
C	A	T	T	R	I
U	M	P	H	E	T

Hæc ſententia ſic diſpoſita quadruplici modo legi & ſcribi poterit: 1. Per Ebram, id eſt, directè ab V verſus C & ſic legetur. *Vivat Claudia Leopoldus vincat triumphet.* 2. Per Sotheanem, id eſt, deſcenſum

ſum ab V verſus U & ſic legitur. *Vlldcu uxaeuam Vvostpadp vthtia irecalnit.* 3. Per Abrulcham, id eſt, aſcenſum, & ſic ſtabit: *tinlâ cerioit htvpdapts ovvmau eaiucdllv.* 4. Per Rasbielem, id eſt, retrogreſſionem ſic: *tehpm uirttac nivſudlop eolaid valctaviv.* Itaque ſimiliter ſuprà aſſumpti arcani literæ jam per Pamerſielem animatæ & informatæ, id eſt, per ipſius Alphabetum transmutatæ in quadrum diſponuntur

U	N	K	N,	N	A
R	H	C	D	Q	D,
R	S	Q,	†	R	A
T	Q	F,	R	H	R,
H	M,	R	X	K	U
†,	C	H	B	S	†.

Si nunc miniſtris quatuor univerſalibus modo dictis committatur, proveniet quadruplex lectio ut ſupra, ſit in propoſito commiſſa Rasbieli, & ſic ſtabit ſententia: *†sbhc†ukxrmh rhrfqtar†qsrdq dc hrannknu.*

Sexto. Epiſtolam, quæ nihil contineat ſecreti, nec ullius vereatur conſpectum ſcribit amico mittendam, & à certà ejus dictione incipiendo literas ex ordine quærit, ſpiritu principali informatas, & uni quatuor miniſtrorum univerſalium commiſſas, ſicut in propoſito Rasbieli commiſſas vides, easque accentuat & ſignat. Ubi advertendum, quia vocales tantùm in impreſſione ſunt accentuatæ, non verò conſonantes, ſic, cum conſonans vult exprimi accentuata, vocalis vel præcedens vel ſequens immediatè ejus loco accentuetur, hanc tamen differentiâ, quod acutus denotet conſonantem ſequentem, gravis præcedentem, circumflexus ipſam vocalem, ut in ſequenti exemplo vides, ubi prima dictio eſt deinceps ſcilicet centeſima.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne DEUS, qui omnia creaſti ex nihilo, miſerere noſtri per Unigeniti Filij tui in cruce morientis amariſſimam paſſionem, qùi conceptus de Spiritù Sanćto, ſine commixtione virili natus eſt ex puriſſimâ ſempèr†que Virgine Mariâ, tradensqùe ſè prò nobis voluntarie in mortem, ſuo ſanćtiſſimo cruore animas noſtras, moriens, de morte liberavit. Exaudi èquidèm nos miſeros ó clementiſſime hòminum pater, & pèr ejusdem filij tui dulciſſimi Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſácratiſſimi ſánguínis effuſionem indulge nobas pèkcata nòſtra & infúnde cordibus noſtris gratiam tuam, ut te in omnibus,

omnibus, & ſuper omnia ſine ero fervore diligentes, mandatis tuis ſemper cum devotione obediamus, & mutuo amore jugiter proficientes nihil deinceps amemus terrenum, nihil quæramus caducum. Tu enim es Dominus DEUS noſter, qui nos ad imaginem & ſimilitudinem tuam ab initio creaſti, cum non eſſemus: & per dilectum filium tuum redemiſti, cum periiſſemus, quem mortuum pro peccatis noſtris, & ſepultum tertia die a mortuis reſuſcitaſti, eumque gaudentibus ſuis diſcipulis vivum per dies quadraginta multa conſolatione oſtendiſti. Ipſum verum DEUM & hominem pura & firmiſſima confeſſione tecum in tua incirſcumſcriptibili majeſtate ſine fine regnantem in fine mundi denuò kredimus eſſe venturum, ad judicandum vivos & mortuos & redditurum unicuique noſtrum ſecundum opera ſua. Per ipſum te rogamus, o clementiſſime pater, exaudi nos Rex & miſerere nobis nunc & in illa terribili hora in qua per ipſum filium tuum judicandi ſumus. Reſpice in nos miſericordiſſime DEUS, ſumus enim fragiles, & miſerandi peccatores, bonis operibus nudi, qui ſanctiſſimam majeſtatem tuam peccando in multis offendimus, ſed miſericordiâ tuâ converſi ad pœnitentjam pro peccatis noſtris lachrimantes gemimus, Per Jeſum Chriſtum filium tuum humiliter deprecantes, ut avertas indignationem tuam â nobis, indulgeasque nobis clementer tranſacta crimina, perducens nos præſenti terminato exilio ad amœnitatem patriæ cæleſtis. Joannes Trithemius ſcripſit.

Septimò. Quò lectio adhuc difficilior reddatur, literas non incipit à primâ dictione accentuare ſed intricatâ, regulata tamen differentia variè orditur pro diverſitate pilororum, hemipilororum, dipilororum, tripilororum, tetrapilororum, diurnorum, meridianorum, veſpertinorum meri noctiorum &c. prout in cap. ultimi explicatione ad longum explicat. In primo cap. quadruplicem ponit differentiam, vel enim incipit à dictione Epiſtolæ decies milleſima, intellige epiſtola aliquoties repetita, vel à milleſima, vel â centeſima, vel ab ultima. In propoſito exemplo à centeſima incepit.

Octavò. In fine Epiſtolæ apertæ ſigna ponit, primum pro ſpiritu Principali, alterum pro miniſtro Univerſali, cui epiſtola committitur, tertium denique pro ſignanda dictione à qua incepit accentuare, literas tum ad amicum ſine periculo transmittit. Tum

Nonò. Recipiens epiſtolam aſpicit ſignum dictionis, à qua incipit accentuatas literas notare, notatas ponit in quadratum ſecundum ſignum miniſtri univerſalis, ita tandem diſpoſitas applicat ad Alphabetum Spiritûs principalis & arcanum intelligit.

Secunda clavis generalis ultimis 15. capit. propria vocales vario modo accentuatas loco alphabeti communis ſubſtituit. In 17. quidem cap. quod eſt primum hujus clavis, pro quinque primis literis ponit quinque vocales a e i o u acutatas, pro ſequentibus quin-

que ponit easdem gravatas, pro aliis quinque notat illas circumflexo, pro quinque reliquis duplici signat puncto, pro residuis, si quæ sint necessariæ y quadruplici dicto modo notat. In sequentibus cap. usque ad finem est earundem metathesis unius tantum literæ in singulis capp. transilitione procreata.

Dictionem, quod attinet, à qua initium notationis fieri debet, illa eandem assumit differentiam, quæ jam superius insinuata est. Res clara est, hinc ne justo sim longior exemplum consultò omisi, remittens lectorem ad ipsum steganographiæ vindicem Caramuelem. Antequam tamen concludam, placuit sensus arcanos omnium epistolarum aut precationum, quos Caramuel dicit in illis latere secundum ordinem capitulorum ob oculos ponere, ut cum lector meos quoque viderit, judicare possit, quantum alteruter nostrûm Caramuel vel ego fuerim deceptus.

I. cap. Volo obsidere Strasburg, sis in sylvâ dictâ. 2. Summâ cura & secretò capiatur Jacobus Padel, & debet brevi capite puniri. 3. Pontifex curat Imperium Romanum transferre ad Gallos. Aliud. Ero Moguntiæ Kalendis Maij, ne desidereris. 4. Ne claude cubiculum, alias jam habeo claves: Hora. 1. 5. Kalendis Martiis, noctu horâ tertiâ sitis custodes portæ novæ, ut aperiatis. 6. Decurio Petrus promisit aditum in Bredam. 7. Imperator tractat cum aliis, quod non sis elector. 8. Liber secretorum scriptus est à me ad Boream. 9. Perdidi chirographum ducis, quid faciam? 10. Capellaneus tuus est hæreticus & homicida. 11. Inveni thesaurum, sine te extrahere nec possum, nec volo; statim veni. 12. Mors manet te in alpe. 13. Hemilius accepit pecunias, ut te occidat, cave. 14. Mitte ad me Alexandrum. 15. Harlemius & Pans conspirârunt in mortem tuam. 16. Depositio Abbatis tui, quam curas, est impossibilis. 17. Est blatero & fraudulentus, cave ab illo. 18. Venenum dedi, sed non nocuit. 19. I'ay Pierre à garder en ma maison, & les Juifs ne l'ont pas trouué. 20. Frater tuus captus est in crimine: opus est honorem secretò redimere pecunis. 21. Fructus nullus, fructus nullus, fructus nullus. 22. Piscis in hamo est. 23. Granius obiit, curato succedere. 24. Prælatum in dubiis antepono. 25. Adverte, quod Petrus tuus te vendit. 26. Frater tuus est absconditus in domo mea. 27. Venenum te manet in convivio. 28. Feria

ria quarta hora prima noctis. 29. Succus in Martio obsidebit hanc urbem. 30. Thesaurum reperi in sepulchro Baronis Petri, veni, veni, veni. 31. Scivi ab amico, quod sit testamentum fictum, provide tibi.

Hucusque clavem Caramuelis explicavi, nunc quid de ea sentiendum sit brevibus dicam. Dico itaque I. Steganographiam Caramuelis vindicatam esse ingeniosissimam & subtilissimam, epistolasque illo modo scriptas à nullo mortalium, intelligi aut secretum sub illis latens erui posse, experimento veritatem lector exploret, videat autem primò quanta sit difficultas etiam cognita clavi alicujus epistolæ, in notitiam latentis arcani devenire, ac tum judicet quantum ignorata clave sit inventurus; sed, cum nihil omni ex parte beatam, duos patitur defectus, primò, quod modi occultè scribendi sint nimis intricati, & difficiles, nec justum sit Reges & Principes, quos immensa regni cura satis fatigat, tantis intricare obscuritatibus cum modi suppetant longè faciliores. 2. Modi hi non sunt sine suspicione, non est enim usitatum latinis, vocales accentu notare, ergo cum sit aliquid novi, suspicionem quam primum generat, nec epistola ad destinatum locum perveniet.

Dico. II. Ex nullo fundamento potest Caramuel persuadere hanc suam steganographiam esse Trithemianæ clavem. 1. Enim ille scire non potest, utrum explicatio conjurationum aliquarum, quam tradit, sit legitima, nullam namque adducit rationem, nullam derivationem, nullum intelligendi eas & explicandi principium; sed solum aliquas earum dictiones corrumpendo ex Hebræo vel Græco torquet in sensum latinum. 2. Caramuel scire nequit conjurationem cap. octavi & sequentes esse sine clave sicut ibidem dicit, nempe, quia, ut inquit, sunt inexplicabiles & solum ornatûs causa positæ; fateri quidem facile possum, eas illi esse inexplicabiles, sed quod ornatûs tantum causa sint positæ, probari debet, non asseri, non est enim probabile eas à Trithemio frustra positas fuisse. 3. Nullam potest adferre rationem, quare Epistolæ vel formulæ precatoriæ in suum sensum explicari debeant, cum sensum arcanum, initium signandi ille pro libitu assumpserit, & eædem literæ in infinitos tales sensus torqueri possint. 4. Nullam potest adducere convenientiam quod Trithemius 32. literas alphabeti assumpserit præsertim tam in-

usitatas, & variarum linguarum immò cum talibus signis, & abbreviationibus, nullibi enim pluribus utitur, quam 22. aut 24. literis. 5. Somnium est, quod dicit occasione 36. literarum quibus verba SS. Crucis constant, secretum spiritibus principalibus informatum in quadratum debere poni & quatuor ministris universalibus committi; Præterquam enim, quod non 36. sed 37. sint literæ SS. Crucis, lepidissima est quatuor ministrorum Universalium, ex tit. cap. 1. deductio. Itaque.

Dico. III. Steganographia Caramuelis vindicata nullo modo est clavis Trithemianæ, nec à longè quidem Trithemii mentem attingit. Ita mecum sentit P. Casparus Schot, qui licet clavem veram ipsemet nesciverit, clarè tamen agnovit Caramuelis clavem nihil minus esse, quam genuinam. Meam autem sententiam sic probo. I. Modi occultè scribendi, quos Trithemius traditurum se spopondit, debent esse absque omni suspicione; sed modi Caramuelis id sunt minimè ut vidimus, ergo non sunt steganographia Trithemii, neque clavis. Probo. II. Trithemii steganographia unum tantùm & simplex apponit literis signum, quo cognito recipiens in cognitionem spiritûs venire possit, sed Caramuel assumit tria, non igitur inter se concordant, nec clavis poterit esse genuina. Probo. III. Caramuel nullam explicat conjurationem, in quibus tamen tota vis steganographiæ consistit, & quæ solum superstitionis notam Authori & libro inusserunt, adeoque non præstat id, quod tam in titulo quam in literis ad D. Andream de Herrera steg. vind. pag. 104. splendide promittit, ergo nec sibi ipsi satisfacit, nec Trithemio, nec nobis. Sed cur fui tam longus, festinare potuissem ad steganographiam reseratam, & ipso actuali introitu in hactenus pro inaccessibili habitam steganographiam, & veritatem meæ clavis demonstrare & Caramuelianæ vanitatem cludere. Eò igitur te lector Benevole invito, placeat sequentibus aliquot capp. clavem arripere generalem, placeat aditum tentare, si obex reperiatur, eum clavis removebit specialis, id saltem rogo, ut, aditu in steganographiam patefacto, qualemcunque hunc meum laborem æqui bonique consulas, nec ante me te ingressurum fuisse credas.

CAP.

CAP. II.

Traditur clavis libri primi Steganographiæ Trithemianæ.

EGregiè in tenebris umbram depinxit, nec multum aberravit P. Schot dum spiritus Trithemianos principales explicavit in modos generales steganographicos, spiritus inferiores ut duces & comites in modos speciales, conjurationes in regulas &c. Revera enim se res ita habet; Itaque unum & triginta cap. libri primi continent totidem modos occultè scribendi generales, sicut Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium promisit, omnes verò in eo consistunt, quod epistola vel formula precatoria sic instituatur, ut omnium vel aliquarum certarum dictionum literæ initiales secundum ordinem præscriptum regularem simul junctæ sensum reddant arcanum, quem amico intendo significare. Res clara est, placet tamen reddere exemplo clariorem: sequens formula precatoria sic est instituta, ut primæ literæ, primæ, tertiæ, quintæ & sic alternativarum dictionum à principio ad finem simul junctæ, & in dictiones separatæ sensum arcanum legenti reddant.

*H*umanæ *s*alutis *A*mator *u*niversorum *C*reator *m*aximus *N*obis *i*ndicit *O*bedientiam *m*andatorum, *C*ui *o*mnes *T*enemur *o*bedire *E*x *a*more; *P*ræmium *v*ero *O*bedientibus *p*romisit *S*empiternæ *f*ælicitatis *T*abernaculum *p*ossidere; *X*ti *o*bedientiam *I*nspiciamus, *q*uam *I*mitari *c*uremus *V*t *a*d *E*ternam *f*ælicitatem *N*obis *p*romissam *I*ngredi *m*ereamur, *A*ngelorumque *c*onsociari *M*ansionibus *s*empiternis: *A*gamus *p*œnitentiam, *D*um *p*ossumus, *T*empus *p*retiosum *E*xpendentes *f*ructuosè *C*aveamus *n*e *I*mperatos *m*ors *R*apiat, *q*uæ *C*oncedere *m*oram *A*licui *r*ecusat. *I*deoque *f*ratres *A*gere *p*œnitentiam *N*on *t*ardetis, *V*elociter *e*nim *A*d *v*os *M*ors *v*eniet, *Q*uam *n*emo *V*estrum *d*iu *E*vadere *p*otest. *D*ies *e*rgo *V*estros *t*ranseuntes *C*onspicite *p*œnitentiam *I*nchoantes, *q*uando *T*empus *h*abetis; *A*ppropinquat *h*ora *D*ecedendi *h*inc; *O* *m*ors *R*erum *t*erribilium *T*erribilissima, *q*uam *V*elociter *n*os *M*iseros *c*onsumis *I*ncolatumque *n*ostrum *B*revissimum *m*ultis *I*njuriis *p*lenum *M*iseris *f*acis *E*sse *c*rudelem. *E*vigilemus *m*iseri *X*to *I*esu *S*alvatore *n*ostro *P*iissimo *n*os *E*xhortante & *C*ontestante *u*t *T*urpes *n*egligentias *A*rguamus & *B*onis *o*peribus *J*ustitiæ *v*ias *S*ollicitè *c*ustodiamus. *A*lme *r*edemptor *G*eneris *h*umani *E*xaudi *n*os *V*eniamque *n*obis *T*ribue *p*eccatorum. *O* *p*ater *M*isericordiæ *s*is *N*obis *p*ropitius *I*n *o*mnibus *A*dversitatibus *n*ostris.

Sana domine Infir*mas animas* No*stras, quoniam* T*ui sumus*,Pr*æstabis* A*fflictis vermiculis* R*equiem sempiterna* A*manitatis, quatenus*. T*e semper* A*spiciendo laudemus. Amen.*

Si nunc in hâc formulâ precatoriâ literæ initiales alternativarum dictionum separatim scribantur ac in dictiones dividantur, hæc prodibit sententia. Hac nocte post XII. veniam ad te circa januam quæ ducit ad ortum, ibi me expectabis age ut omnia sint parata. Eadem est ratio de cæteris omnibus modis hujus primi libri, quantum quidem concernit rationem generalem primarum literarum, sed non in omnibus sumuntur alternativæ verum in infinitas prope species earum differentia abire potest, triginta describit variationes in hoc libro Trithemius, reliquas lectoris ingeniosi studio & curiositati reliquens; Trithemianos modos pro cap. ordine ob oculos pono.

Primus omnium dictionem literas initiales recipit significativas. Notandum. ne in hac descriptione semper necesse sit literas initiales repetere, dictiones appellabo significativas aut otiosas, quarum literæ initiales arcano inserviunt vel ab eo sunt vacuæ. Secundus primam recipit significativam, alteram otiosam per totum. Tertius primam recipit otiosam, secundam significativam. Quartus primam recipit otiosam huic binas subjungit significativas. Quintus quarto similis unam recipit vacantem & duas subjungit valentes, & quamlibet secreti dictionem tot vacuis dictionibus concludit, quot in fine ejus literæ reperiuntur. Sextus modus post duas otiosas, duas recipit significativas. Septimus sexto similis per duas vacantes & totidem valentes procedit, & quamlibet dictionem tot vacuis concludit, quot in fine literæ reperiuntur. Octavus per tres vacantes totidemque significativas alternatim procedit. Nonus octavo similis, sed quamlibet mysticam dictionem tot vacuis concludit, quot literæ in fine reperiuntur. Decimus à quatuor otiosis incipit & per totidem significativas alternatim procedit. Undecimus decimo similis sed quamlibet dictionem mysticam pro more nonæ concludit. Duodecimus quinque primò recipit vacantes huic totidem subjungit significativas. Decimus tertius duodecimo similis sed dictiones mysticas cum undecimo concludit. Modus decimus quartus â vacante incipit & per ordinem significa-

gnificativum rite procedens quamlibet dictionem mysticam per unam vacantem in fine concludit. Decimus quintus unam præmittit significativam, huic subdit otiosam, deinde duas alternativas, consequenter tres & sic usque ad octo, porrò ab octo iterum fit descensus per septem, sex, &c. ad unitatem & tum iterum ascensus & descensus, quoad fuerit necessarium. Decimus sextus omnino priori similis, nisi quod incipiat à vacante sicut ille à significante. Decimus septimus primam lineam totam ponit otiosam, tum una dictio vacat, tres valent. Decimus octavus duas recipit lineas otiosas tum duæ vacant & quatuor dictiones valent alternatim. Decimus nonus tres lineas ponit otiosas, postea post tres vacantes quinque valent dictiones. Vigesimus quatuor lineas ponit otiosas, tum post quatuor vacantes sex valent. Vigesimus primus ita disponit literas initiales epistolæ, ut primum locum obtineat secunda secundum prima, tertium quarta, quartum tertia, quintum sexta, sextum quinta cujuslibet dictionis mysticæ. Vigesimus secundus à fine incipit & ibi primâ vacante altera valet. Vigesimus tertius cum præcedenti à fine incipit & ibi una vacante duas recipit significativas. Vigesimus quartus à fine versus principium unam recipit valentem alteram otiosam, cum in principio fuerit, denuo à fine eodem modo procedit. Vigesimus quintus unam à fine recipit otiosam & binas ponit significativas. Vigesimus sextus unam à fine recipit otiosam & tres significativas. Vigesimus septimus duas à fine recipit otiosas & duas significativas, cum in principio fuerit, denuo à fine incipit, & eas recipit, quæ ante fuerunt otiosæ: Vigesimus octavus ter à fine versus principium discurrit & primo valet prima & duabus omissis quarta; secundò valet secunda & duabus omissis quinta, tertiò valet tertia & duabus omissis sexta. &c. Vigesimus nonus quater à fine ad principium discurrit sicut præcedens ter & semper post unam valentem sequuntur tres vacantes, primus autem discursus hic fit à quartâ, tum à tertia & sic consequenter. Trigesimus, à fine versus principium & tum iterum illinc ad finem vacat una & altera valet alternatim. Trigesimus primus & ultimus duas à principio vacantes & duas recipit significantes, expleta oratione, denuo à principio recipit eas, quæ antea vacabant.

Ecce in compendio librum steganographiæ primum, omniaq; ejus capitula, quorum triginta duo, in unum facili & clarissimâ abbreviatione coarctata, ubi tantùm à Doctioribus desiderata, ab impioribus damnata, à simplicioribus impossibilis credita Trithemii Steganographia, Steganographia inquam in literis ad Arnoldum Bostium promissa, unico intuitu inspecta comprehenditur. Nec objici mihi hîc poterit, quod Caramueli me objecisse memini: unde constet hanc esse veram Trithemii Steganographiam? Examinet enim. I. si quis ambigat, consideret singulorum cap. formulas precatorias aut Epistolas familiares, videat si non ex omnibus secundum præscriptas claves singulis capitulis proprias arcanus possit erui sensus, nec id fortuitò accidere dicendum est, mirum enim videri posset, si literæ fortuitò compositæ, quod quis vellet, amico absenti possent regulariter nunciare; somniantium id est artificium & eorum, quibus fortuitò accidit regulariter delirare. II. Clavis steganographiæ pro ordine capitulorum concordat omninò cum sensu conjutationum prout in cap. 6. seq. clarissimè tradam, nec dubito quin lector earum facillima, apertissima tamen & non disputabili explicatione planè contentus, mecum sit subscripturus. III. Clavis tradita convenit cum explicatione numerorum spiritibus adjectorum, prout quoque ex seqq. videbit, ita ut nullum amplius dubium relinqui possit. Dices. Steganographia debet continere modos occultè scribendi, quidquid velis sine omni suspicione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industriâ scire vel suspicari quidem possit qnid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me, vel ex eo quem ego docuero. Sed modi suprà traditi non sunt sine suspicione, nec tam securi ut secretum latens reperiri nequeat; nam quid facilius, quam literas initiales dictionum combinare & sensum eruere? Resp. I. Nulli ante Trithemium in mentem venit scriptio per initiales dictionum literas, ergo saltem tempore Trithemij modi fuerunt securissimi, & Trithemius id præstitit, quod promisit. Resp. II. Etiam post Trithemium ij modi adhuc fuerunt securissimi & sine ullâ suspicione; quis enim ab 175. annis de ullâ epistola suspicionem habuit aut arcanum latens invenit? divinârunt quidem aliqui, latere in literis secretum, sed ejus quodnam adducere possunt argumentum? sunt verba plana & fami-

familiaria, ſunt epiſtolæ & precationes ornatiſſimè compoſitæ ita ut ne quidem in ſuſpicionem ſuſpicionis quis legitimè deducatur. ℞. III. Etiam poſt hujus libri editionem erunt adhuc ſatis ſecuri & ſine ſuſpicione, & non tantum his ſimiles modi & ex his deducti ſed etiam iidem quos ſupra in compendio retuli, experimentum capiat curioſus lector in iis, quæ in ſteganogr. illuſtrata daturus ſum: Suſpicionem fortaſſis non fugient, ſed tum omnis ordo, omnis fides periclitabitur, nam de literis per hoſce modos ſcriptis nulla poteſt alia fieri ſuſpicio, quam de aliis nihil occulti continentibus & quibus quotidie amicis ſcribimus. Dices. II. Primus liber continet plusquam centum modos occulte ſcribendi, ſed hìc non traduntur centum, Ergo. ℞. I. Huic objectioni jam ſupra ſatisfactum eſt, quando probavi editionem Darmſtadianam eſſe veram Trithemii Steganographiam, etſi primus liber non contineat centum capitula. Quò lectorem remitto. Sed inſtas; Poteſt tamen continere centum modos, etſi tot non contineat capitula. ℞. Sufficit quod modi reſpondeant capitulis, adeoque non requiritur ut ſint plures modi quam capitula. Sed ℞. II. Non tantum non continentur pauciores quam centum, ſed imò continentur infiniti modi. *Eſt* enim *hæc ſcientia chaos infinitæ multitudinis, quod nemo perfectè comprehendere poteſt: quia quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, ſemper tamen minus apprehendiſti, quam illud eſt, quod neſcis. Habet enim hæc profunda ſecretiſſimaque ars eam proprietatem ut diſcipulum Magiſtro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim, doctiorem: modo ſit à natura ad procedendum diſpoſitus, & in his, quæ in traditione Cabaliſticâ percepit, ſtudioſus.*

CAP. III.

Traditur Clavis Epiſtolarum aut formularum precatoriarum.

Etſi poſſet ſufficere clavem tradidiſſe, & modum quo omnes epiſtolæ aut formulæ precatoriæ libri primi in ſenſu arcano legi poſſint, quia tamen in ipſâ lectione nonnunquam parvæ ſuboriuntur difficultates, eas quoque removere cogito in cap. præſenti, quò jucundior ſit lectio & minus tædioſa. Itaque Animadvertendum Primò. Senſus arcanos pleroſque tam primi quam ſecundi libri eſſe idiomatis germani, & quidem antiqui, ejus nempe, quod ævo

Trithemii circa annum Domini 1500. fuit in usu, ideoque rem non intellexit, qui clavem steganographiæ præfixam typis dedit; prout etiam annotat P. Schot.

Secundò. Quia precationes aut Epistolæ sunt latinæ linguæ, quæ caret litera vv; sensus arcanus verò germanicæ, igitur in oratione apertâ pro literâ vv occultâ, sumenda esse duo v, sicut etiam alias conjuncta vv literam vv repræsentant.

Tertiò. Diphtongum Æ in oratione apertâ, cum in dictione occurrit significativâ, sub initium esse scribendam more veteri per e nempe cum signo subscripto hoc modo: ę, vel saltem legendam pro E simplici.

Quartò. Quia latini carent litera K, ea verò sæpius in oratione apertâ tam in primo libro quam vel maximè in secundo occurrat; pro ea sumendam esse literam C duram id est ante a o u. maximè verò ante a nam ante cæteras rarò deprehendi; pro c vero sumendam c lenem id est ante e & i sed etiam ante o & u.

Quintò. Quia latini paucas habent dictiones, quæ à litera X incipiant, ea verò in secundo libro sæpissimè occurrat, pro eâ sumendam esse ch in initio dictionis, & quidem aptissimè, nam secundum sonum refert græcum χ cujus figura latinum X plane exprimit.

Sexto. Cum numeri in sensu mystico sæpius veniant amico nunciandi, eos literis latinis consuetis M. D. C. L. X. V. I. in initio dictionis more cæterarum arcani literarum exprimendas esse. His præmissis lector facilè omnium Epistolarum & precationum sensum deprehendet. Exemplum exercitii causa libuit apponere.

omnes Morimur, *quoniam* Omnes *hæreditarium* Reatum *originalis* Noxa *contraximus nemoque* Vivit *non* Moriturus *in* Brevissimo *tempore; contraximus* Delictum *originale* In *adam* Et *eva; morimur* Autem *morte* Corporis *omnes* Homines *propter* Temeritatem *matris* Evæ *miserabilem, mortem* Vero *animæ* Victor *mortis* Jesus *nos* Liberando *fugavit. o* Jesu *christe* Crucifixe, *respice* Humilitatem *nostram, quoniam* Miseri *sumus,* Infelices, *multisque* Tribulationibus *vexamur. ergo* Clementissime *rex* Cælorum *petimus,* Concede *nobis* Contritionem, *veniamque omnium* Peccatorum *propter* Humilitatem *tuam* Eximiam *qua* Redemisti *nos* De *inferni* Ærumnosis *tenebris* Noxiisque *passionibus. o* Beatitudo *nostra* Jesu *clementissime*

tissime o Dulcissime amator Innocentiæ, quid Retribuam tibi? tu Sanctus & Innocens pro Nobis pateris. quo Fugiemus, cum Veneris ad Rationis examen? venies Cum potestate Reddere mercedem Unicuique secundum Conscientiam suam; Eruntque tibi Nuda omnia, Nec te Aliquid latebit Cujus non Habeas notitiam, ergo Viventes agite Fratres pænitentiam, districtumque Dei omnipotentis Examen operibus Misericordiæ prævenite. fugite Fletibus crimina Et pauperum Labores sublevantes Deum vobis Efficite placabilem, quoniam Benignus est Invocantibus eum. ergò Dum tempus Est quærite Misericordiam ejus. semper Gratias agite Ei, qui Redemit vos Jesus christus Crucifixus pro Hominum salute Timentibus dominum.

Hæc precatio steganographicè lecta hunc antiqui nostri idiomatis sensum ostendet: **Morn umb die achte wil ich mit CCCC. Pherden bi dir sin für Crücennach uff dem Felde bi dem Gericht.** Pro moderno idiomate sic fere sonat: **Morgen umb die achte will ich mit vierhundert Pferden bey dir seyn für Creutzenach auff dem Felde bey dem Gericht.**

CAP. IV.

Clavis libri secundi Steganographiæ Trithemianæ.

DEscribit in 24. Capitulis libri secundi Trithemius tres diversos generales occultè scribendi modos, primum in primis 21. Capitulis; Secundum in cap. 22. Tertium in duobus sequentibus capitulis nempe. 23. & 24. quos ex ordine placet enumerare.

Primus cum libro superiori epistolam apertam & quæ nihil continet suspicionis aut precationem ita componere docet, ut omnium aut certarum dictionum literæ initiales conjunctæ sensum arcanum reddant, id autem in hoc ab illo extat differentiæ, quod literæ sensus arcani prius in alias debeant callidè transmutari, v g ut pro a capiatur b pro b capiatur c &c. prout nempe ratio Metatheseos literarum & dispositio Alphabetorum jubet. Quia ergo Trithemius vinginti tantùm duas literas Alphabeto concedit nempe istas. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z, fient per earum variam ordinatam tamen metathesin una & viginti variationes hoc ordine

Potestas, a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

Character:
1. b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a
2. c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a b
3. d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a b c
4. e f g h i k l m n o p q r s t u x z a b c d
5. f g h i k l m n o p q r s t u x z a b c d e
6. g h i k l m n o p q r s t u x z a b c d e f
7. h i k l m n o p q r s t u x z a b c d e f g
8. i k l m n o p q r s t u x z a b c d e f g h
9. k l m n o p q r s t u x z a b c d e f g h i
10. l m n o p q r s t u x z a b c d e f g h i k
11. m n o p q r s t u x z a b c d e f g h i k l
12. n o p q r s t u x z a b c d e f g h i k l m
13. o p q r s t u x z a b c d e f g h i k l m n
14. p q r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o
15. q r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o p
16. r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o p q
17. s t u x z a b c d e f g h i k l m n o p q r
18. t u x z a b c d e f g h i k l m n o p q r s
19. u x z a b c d e f g h i k l m n o p q r s t
20. x z a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u
21. z a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x

In Alphabetis ita dispositis 21. vides mutationes characterum quibus diversum semper accipiunt naturalis Alphabeti valorem & potestatem: si ergo hæc sententia: vivat, vincat, triumphet Leopoldus, in characteres secundæ metatheseos esset vestienda, sic in habitu novo procederet. zlzcx zlpcx xtlzorkgx Ngqrqnfzu. Eadem ratio de omnibus.

Itaque ante omnia sensus mysticus, seu arcanus, qui amico nunciandus est, secundum rationem metatheseos literarum illi spiritui propriæ, per quam intendit operari steganographus, in alios characteres methodo demonstratâ transmutari debet, ac tum epistola vel precatio sic institui, ut certarum vel omnium dictionum literæ initiales ex ordine characteres hos transmutatos referant.

Sunt autem in Universum una & viginti metatheses, singulæ in ordine, singulis capitulis correspondentes, idque etiam facile colligitur

gitur ex nominibus horarum cuilibet ſpiritui in ſingulis capitulis convenientium, quarum literæ initiales referunt illam literam quæ pro metatheſi illius cap. vel ſpiritus eſt prima, & cum a correſpondet. Nomen horæ primi cap. eſt omiſſum, reliquorum hæc ſunt: Cevorym. Danzur. Elechym. Fealech. Genapherym. Hamarym. Jaſanym. Karron. Lamarhon. Maneloym. Naybalon. Omalharien. Panezur. Quabrion. Ramerzy. Sanayfar. Thaazaron. Venaydor. Xymalim. Zeſchar. Exemplum placeat accipere. ſit operatio inſtituenda per ſpiritum ſupremum, qui dicitur Jeſiſcha, cujus hora Ramerzy, Alphabeti igitur diſpoſitio erit hæc.

Poteſtas. a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z.

Character. r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o p q.

Venerabili in X*to patri* L*ymburgenſium œconomo* R*eligioſo domino* J*oanni vveisdorf* N*uncupato joannes* O*vilis ſpanheimenſis* H*umilis abbas* G*audia cœlorum.* M*oniales ſancti* R*uperti te* G*ubernatorem ſuum* N*imiâ aviditate* C*oncupiſcunt, teque* H*umili rogant* B*enevolentia, quatenus* R*erum temporalium* G*ubernationem ipſius* M*onaſterii ſuſcipias.* S*ervire devotis* X*ti virginibus* L*audabile eſt* A*tque meritorium.* B*onum habes* R*erum ſpiritualium* E*juſdem cœnobii* N*ominatiſſimumque viſitatorem* T*e maximo* H*onore complectentem:* G*ravem moribus,* O*rnatum virtutibus,* C*onſilio cautum,* O*mnibus dilectum,* C*onverſatione monaſtica* R*eligionis bene* F*amatum, &* C*unctis hominibus* N*otabilem (quæ* V*ita merito* X*riſto eſt* G*ratiſſima) monaſterii* S*ancti joannis* O*ptimum abbatem.* L*iteris tam* X*riſtianorum quam* G*entilium eruditiſſimus,* S*tudioſiſſimus, doctiſſimusque* E*ſt, qui* C*unctorum hominum* S*apientiam procul* N*otabiliter excedit.* G*regem ſibi* C*reditum optime* N*ovit regere,* Z*eloſusque virginum* X*riſti cuſtos* E*ſt, quarum* C*lauſtrum ſervat* F*irmiſſimè.* *non* T*imeas ſub* E*o tam* H*oneſtis ſervire* M*onialibus, qui* N*ovit ſponſas* X*riſti ſecundum* L*egem monaſticam* O*ptimâ diſcretione* G*ubernare: qui* V*irtute &* Z*elo fidei* X*riſtianæ tibi* L*ibenter in* N*eceſſitate ſubveniet.* H*unc virum* T*am clarum* B*enignumque paſtorem* C*um habeas* F*amiliarem:* *rogo* G*ubernaculum tam* R*eligioſarum virginum* L*ibenter aſſumas,* L*aborem tuum* X*riſtus æternis* G*audiis remunerabit,* M*onialium ſponſus* T*utor &* B*enigniſſimus remuneratur* C*oncedat tibi* Z*elo bono* Z*elari meliora.*

Literas nunc in hâc epiſtola alternativas initiales, utpote illas, quæ majoribus fulgent charecteribus ſeorſim in chartâ ſcribes, ac

 cuili-

cuilibet potestatem suppones, tum hic prodibit sensus arcanus: Der Apt von Sant Johansberg halt convivia mit den Buren / blibt nit fel im Closter / und fert och im Narrenschiff.

V X L R I N O H G M R G N C H B R G M S X L A
d e r. a p t. v o n. s a n t. J o h a n s b e r g.
B R E N T H G O C O C R F O N V X G S O L X G
h a l t. c o n v i v i a. m i t. d e n. b u r e n.
S E C S N G C N Z X E C F T E H M N X L O G V
b l i b t. n i t. f e l. i m. c l o s t e r. u n d.
Z X L N H T B C F G R L L X G M T B C Z Z.
f e r t. o c h. i m. n a r r e n s c h i f f.

Sicut autem in præsenti exemplo literæ initiales alternativarum dictionum arcano proposito inserviebant, ita multiplex potest earum fieri variatio, quas omnes percurrere infiniti esset laboris, sufficiãt interim eæ, quas in hoc libro Trithemius monstravit, usq; dum ingeniosus lector alias ac longè subtiliores inveniat. Trithemius in hoc libro triplici tantùm utitur differentiâ. vel enim primò omnes sunt significativæ. ut in cap. 1. 5. 6. vel secundò alternativæ ut in cap. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. vel Tertio, duæ vacantes cum duabus valentibus alternant ut. in cap. 3. Atque hæc est clavis primorum 21. capitulorum hujus libri secundi. Nec objiciat mihi quisquam, quod modi occultè scribendi, quos in literis ad Arnoldum Bostium promittit Trithemius, abq; omni literarum transpositione debeant esse; hic autem fiant per transpositionem. R. Enim Trithemium loqui tantum de transpositione manifestâ, quæ appareat, & suspicionem generet, sicut ante ipsum plurimi scripserunt, non autem de hâc quæ occultissima est, & nulli hominum suspicionis quidem dat indicium.

Secundus modus generalis occultè scribendi proponitur in cap. 22. & consistit in eo, quod, sicut hactenus oratio sic est instituta, ut certarum dictionum initiales literæ sensûs arcani literas repræsentarent, ita nunc certarum dictionum initiales syllabæ sensus arcani integras syllabas repræsentent, potest autem dictionum, quæ arcano inserviunt, multiplex fieri dispositio & variatio, sicut de præcedenti-

dentibus quoque hujus libri cap. dixi ac lectorem ad primum librum, propriique ingenii vires invitavi. In hoc cap. Trithemius, primis tribus lineis & ultimis tribus vacantibus alternas aſſumit arcano dictiones.

Tertius modus Generalis traditur in duobus cap. ſeqq. conſiſtit autem in eo, quod integræ dictiones arcani ſenſus orationi apertæ ſic inſerantur, ut nulla earum convenientia, connexio, vel ordo poſſit inveniri. Poteſt autem & hic modus infinitas aſſumere differentias, quod ingenio lectoris cum cæteris relinquo. Duas in his duobus capit. aſſignat Trithemius. Primam, ubi in principio & à fine epiſtolæ tres lineæ à ſecreto vacant, in reliquis ſecunda & penultima dictiones arcano inſerviunt. Secundam à prima in eo tantum differentem, quod ſenſus arcanus retrogrado ordine id eſt à fine verſus principium legi debeat. Exempla horum ultimorum duorum modorum generalium ſteganographia ad oculum ſubminiſtrat, itaque ut brevitati ſtudeam, ea hic lubens omitto.

CAP. V.

Traditur clavis & explicatio Spirituum.

DOctiſſimus Caramuel in ſtegan. ſuâ vind. varias hujus vocis ſpiritûs etymologias, acceptiones ac definitiones adducit, tandem tamen concludit, eam in præſentiarum nullam aliam pati acceptionem, quam illam, quâ inter grammaticos accipitur præſertim græcos pro aſpiratione denſâ vel leni, *nam*, inquit, *cum ſteganographiam Trithemius tractaret, quæ eſt ars per occultam ſcripturam animi ſui voluntatem abſentibus aperiendi, debuit agere de ſpiritibus in eâ ſignificatione, in quâ ad ſcripturam pertinebant. Cumque nullus audeat uſpiam inficiari, neque aliquâ nota inurere græcos, quando dicunt, quod in ſuâ linguâ habeant duos ſpiritus, videlicet denſum & lenem, nec latinos ſolummodo denſum cognoſcentes, ſic nec noſtrum Trithemium, qui per ſpiritus tantum modo ſcribens, ſpiritibus ſecretum commendabat, quia ſi in hac arte ſint literæ tantum ſpiritus, quid aliud erit ſpiritibus, quam literis mentis arcana commendâſſe?* Ita explicat Caramuel; ſed non eſt eò confugere neceſſe, & ſpiritus Trithemianos aſpirationibus comparare, dicamus in genere cum Trithemio: *Cum autem ſingulis horis diei & noctis ſpiritus ſinguli per quorundam ſapientum traditionem ſint ad varias operationes diverſosque & mirandos effectus deputati: placuit nobis eorum duntaxat ordinem, non ſuperſtitio-*

stitionem imitari; Vt sumamus sine læsione Christiani nominis abeis, quod nobis ad nostrum conducit propositum: reliqua verò tanquam magicis artibus plena, & fidei nostræ contraria spernendo transeamus. Dicamus inquam, quod Trithemius similitudinem tantum velandæ suæ steganographiæ mutuârit â spiritibus, eorum officio, & potestate; sicut enim imaginari nobis possumus, quod spiritus per conjurationes advocentur, arcanum excipiant, ad amicum perferant, & ab eo compulsi manifestent; ita revera possumus intelligere, quod literæ per certas regulas componantur, ad amicum mittantur, & ab eo per certas iterum regulas legantur & intelligantur.

Omnium deinde capp. libri primi spirituum principalium sive Imperatorum nomina ex græco vel hebræo extorquet Caramuel ac lepidissimâ non dicam ridiculâ similitudine vel convenientiâ materiæ applicat subjectæ.

1. Pamersiel illi est via & gressus Rasielis, quia per ipsum prima fit hominibus secretioris scientiæ communicatio, Rasielem autem dicit patronum & adsidentem influxum sophorum & eorum omnium qui literis student. 2. Padiel, à radice, quæ est redemit, quasi amicus beneficus & redemptor. 3. Camuel, princeps loquendi, vel potius surgens sursum. 5. Barmiel, vestes pretiosæ DEI, vel, expositio & declaratio ex DEO, eo quod sit operatio excellentissima. 6. Gediel, conjungens exercitus DEI. 7. Asieriel. victus. 8. Maseriel. Ex beatis DEI. 9. Malgaras, loquens & peregrinans vir. 10. Dorothiel, generationes DEI. 11. Usiel, ignis DEI cognominatur à maximo splendore. 12. Cabariel quasi multiplicator maximus. 13. Raysiel vel capitaneus magnus, quasi secretum magnum, vel amorus, amabilis, & diligibilis. 14. Symiel, nomen magnum. 15. Armadiel, mons mensuræ maximæ. 16. Baruchas, declaratio mendacii. 17. Camesiel inauris excellentissima, vel absconditus. 18. Caspiel, princeps Turbinis. 19. Amenadiel veritas testimonii magni. 20. Demoriel, silentium loquens maximè. 21. Geradiel, peregrinus ænigmaticè loquens. 22. Buriel, spiritus cisternarum, lacuum, cavernarum. 23. Hydriel, spiritus aquarum. 24. Pyrichiel, ignis sonitûs, vel flamma personans. 25. Emoniel, verax spiritus. 26. Icosiel, quasi spiritus geneseos. 27. Soleviel, propriæ voluntatis spiritus. 28. Menachiel, spiritus alienigena. 29. Macariel,

cariel, medulla luminis excellentissimi. 30. Uriel, lux maxima, vel lumen magnum. 31. Bydiel solus. Applicationem, qui desiderat videre; ipsum adeat Etymologiarum fontem, ego quid in hac re sentiam, paucis.

Dico. Non est necesse tantis inquirere subtilitatibus in spirituum Etymologias, sed generaliter dici potest, ea esse nomina ficta, & pro beneplacito assumpta, nam cum generale propositum Trithemius habuerit steganographiam suam peregrinis institutionibus velandi & verba nominibus involvendi spirituum, non fuit necesse ut singulis spirituum nominibus naturam imprimeret ejus modi steganographici, sufficit nomen tale esse signum talis modi, sicut characteres suum designant spiritum, inter quos tamen & spiritus quæ proportio? quæ similitudo? Et quomodo in tam paucas literas potuit coarctare compendium duarum paginarum? fateor applicationes Caramuelis esse subtilissimas, sed subtiliores Authoris voluntate, subtiliores plurimorum captu, subtiliores ipsa Caramuelis opinione. Monstravit in earum explicatione Caramuel excellens ingenium & summam eruditionem, monstravit zelum honoris Trithemiani, sed sine necessitate. Itaque spirituum supremorum sive Imperatorum nomina nullam à me expectabunt explicationem, si quas tamen proprietates habeant, ijs lumen dabo clarissimum.

Primò sunt aliqui spiritus superbi & rebelles, qui non obediunt alicui nisi fuerit in arte expertissimus, econtra sunt alii benevoli prompti & hilares ad obediendum vocanti, qui debito modo & tempore vocati veniant sine morâ, id est: Aliqui modi steganographici sunt valde difficiles, ac epistolæ secundum eos non nisi cum summâ difficultate incipientibus, & Tyronibus hac in arte componuntûr, ut est modus cap. 1. & multi alij, in quibus omnes dictiones, vel saltem multæ consequenter arcano nunciando inserviunt. Econtrà sunt alij modi valde faciles, & qui cum magnâ facilitate & jucunditate componuntur, ut sunt ij, in quibus dictiones otiosæ cum significativis alternâ successione variant.

Secundò. Sunt aliqui spiritus valde maliciosi & infideles, & secretum, quod eis committitur sæpe infideliter aliis ostendunt, Econtra alii sunt fideles, &, quod eis committitur, perferunt sine omni fallaciâ. Scilicet sunt aliqui modi non satis tuti & securi;

quia

quia facile â ſuſpicioſo & induſtrio arcanum latens deprehendi poterit; quorum tamen in Trithemio pauci ſunt modi, de primo ipſemet fatetur Trithemius, ac ſe ſæpius expertum dicit. Econtra alij modi ſunt tutiſſimi, & in quorum inveniendo ſecreto etiam doctiſſimorum eludetur induſtria. Id ſteganographia monſtrabit Illuſtrata.

Tertiò. Sunt aliqui ſpiritus diurni, qui præſunt diei, & aliqui nocturni, qui præſunt nocti? Quid per totam Polygraphiam Trithemius aliud per noctem intelligit, quam narrationem latentem & occultam, per diem, narrationem apertam & ab arcano vacantem? Itaque ſpiritus diurni ſunt illæ dictiones narrationis apertæ, quæ ab arcano ſunt otioſæ, ſpiritus vero nocturni, quæ arcano inſerviunt, & propterea in oratione apertâ ſunt abſconditæ & non apparent donec in lucem ab operante extrahantur. Et hinc diurni ſpiritus ſunt multo hilariores, promptioreſque ad obediendum quam nocturni ac libentiſſimè comparent, nam in dictionibus arcano vacantibus nullam exquirendi difficultatem ſentiet operator.

Quartò ſunt aliqui ſpiritus, qui libenter in domibus cum hominibus verſantur, ut Icoſiel, *cui, ſi volueris, ut omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat: deputa unum locum ſecretum & abſtruſum in domo tua: & conjuratum fortiter præcipias eum illic manere: & obediet tibi hilariter ſemperque ad mandatum tuum erit paratus.* Id eſt ſunt modi aliqui valde faciles, tutiſſimi ſimul & ſecuriſſimi, qui operanti debent eſſe familiares, ordinarij, & quibus plerumque utatur.

Quintò. Quod aliqui ſpiritus dicantur apparere in formâ ſerpentis, capite virgineo, capillis expanſis, vel in habitu pulchro mixti coloris, & in formâ lucidi ſplendoris &c. vel Trithemius adjecit ad vexanda curioſorum ingenia, vel de literarum figuris explicationem poterit non incongruam adipiſci, multæ namque literæ ut B. C. D. E. F. G. I. O. P. Q. R. S. figuram referunt ſerpentis variè convoluti aut extenſi.

Spiritus inferiores ut duces, ſubduces ſive comites & famuli in primo libro nullam ſui nominis deſiderant etymologiam, ſimilitudinem, aut explicationem, in libro vero ſecundo initiales eorum literæ proportionatam referunt connexionem duorum Alphabetorum illius horæ cui ſubſunt. Exemplum.

Alpha-

Alphabeta horæ Panezur decimæ quartæ, cui præest supremus Imperator Tartys hæc sunt in potestate & charactere.

Potestas. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

Character. P q r s t u x z a b c d e f g h i k l m n o,

Nomina verò Principum sunt hæc.

Almodar.	Panezur.	Gabrinoz.
Famoriel.	Vameroz.	Mercoph.
Nedroz.	Emaryel.	Tameriel.
Ormezyn.	Fromezyn.	Venomiel.
Chabriz.	Ramaziel.	Jenaziel.
Praxiel.	Granozyn.	Xemyzin.

Literas initiales principum primæ columnæ quære in Alphabeto superiori, & singulis in inferiori Alphabeto correspondebunt literæ initiales principum secundæ columnæ, iterum has literas initiales principum secundæ columnæ quære in superiori Alphabeto, & iis correspondebunt literæ initiales spirituum tertiæ columnæ in Alphabeto inferiori. Eadem omnium ratio.

CAP. VI.

Traditur clavis conjurationum Spiritibus propriarum.

TAndem aggredior portentosas conjurationes, ex verbis, ut inquit P. Schor, barbaris & nihil significantibus concinnatas, aut, ut somniat Carolus Bovillus ex variorũ spirituum nominibus Hebraicis, Chaldaicis, Arabicisque conglobatas. Itaque ne in limine sim longior lectoremque avidissimum diu detineam, ad earum explicationem & clavem festino; consistit ea tribus in regulis. Primò. Prima & ultima earum dictiones proposito non conducunt sed omninò sunt otiosæ ab omni significatione. 2. His abjectis aut omissis, dictiones prima, tertia, quinta, & sic alternativæ usque ad finem tantum linguæ mysticæ deserviunt, reliquis ab omni significatione vacantibus, aut in alium usum reservatis, ut postea videbis. 3. Ordine positis & conjunctis modo dictis valenribus dictionibus instar unius dictionis; Prima litera à sensu mystico est otiosa, secunda significativa, tertia iterum vacua, quarta valens & sic alternativè usq; ad finem. Atque hæ literæ significativæ conjunctæ & in dictiones divisæ perfectum dabunt sensum, clavi meæ generali, Epistola-

rum lectioni cæterisque hujus tractatus explicationibus convenientem ex asse & ad votum, ac cum omnium lectorum applausu ut confido. Exemplo res fiet clarior. Sit quærendus sensus conjurationis 1. cap. XXIV. Cujus Princeps supremus vocatur Pyrichiel. Est autem hæc:

Conjuratio.

Pyrichiel marfoys chameron nael peanos pury lames jameue famerusyn mearlo canorson theory torsa nealthis dilumeris maphroys corsul meor thubra phorsotiel chrebonos aray pemalon layr toysi uadiuiel nemor roseuasi cabti phroys amenada nachyr fabelronthis, poyl carepon vemy naslotyn.

Clavis.

Primò. Itaque disponat lector dictiones tantum valentes, id est omissis primâ & ultimâ ex aliis primam, tertiam & alternativas, in unam continuam seriem, & literas alternativas vel diverso charactere distinguat, vel si eodem charactere placuerit scribere, otiosas deleat. 2. Sciat y græcum pro i latino in omnibus conjurationibus esse accipiendum. 3. Simplex e pro diphtongo æ in multis more veteri substitutum, itaque sic disponetur conjuratio data.

Dispositio.

mArFoYsNaElPuRyIaMeUeMeArLoThEoRyNeAl ThIsMaPhRoYsMeOrPhOrSoTiElArAyLaYrUaDiUiEl RoSeVaSiPhRoYsNaChYrPoYlVeMy.

Sensus.

Literæ vacantes minori, valentes verò majori charactere scriptæ sunt, hæ simul sumptæ ac in dictiones divisæ hunc sensum exhibent.

A fine primũ alternatim primò, postea aliud versùs principiũ.

Sed sæpe, & in secundo libro plerumque evenire solet, quod dictiones conjurationis in alternatione omissæ, sensui mystico inserviant, itaque cum primus ordo valentium versus finem expletus fuerit, tum illæ quæ omissæ sunt ex ordine à principio ad finem eandem desi-

desiderant dispositionem & lectionem. Exemplo rem cape, investigare intendis mysticum sensum conjurationis, 1, cap. 22. lib. 2. Cujus hora vocatur Malcho & Angelus ejus supremus Imperator appellatur Jasguarim.

Iasguarim apornys vesale moes Jabiel Throe. tadrys asiel cachylos thubla nailso thirmiel vear turiel cralti solmys aslotiel naemes renhar vear thirmo cralnoti saon dremion laviel odres notiel pornys. Pornis mear moab sayr aslotiel lo raytu lian aseuo bian eory churio bays astropenason.

Dispositio.

aPoRnYsMoEsThRoEaSiElThUbLaTh IrMi ElTuRi El So LmYs Na Em EsVeArCrAlNoTiDrEmIoNoDrEsPo RnYsMeArSaYrLoLiAnBiAnChVrIoVeSaLeIaBiElTaDr YsCaChYlOsNaIlSoVeArCrAlTyAsLoTiElReNhArTh Ir MoSaOnLaViElNoTiElPoRnIsMoAbAsLoTiElRaYtVa SeVoEoRyBaYs.

Sensus.

Primæ tres & ultimæ tres lineæ vacant, deinde prima syllaba cujuslibet dictionis vacat alternatim solvente primâ alterius verbi.

Ecce nunc facillimam simul ac lepidissimam explicationem conjurationum, quarum tam horrenda, tam portentosa tamq; monstruosa vocabula tot etiam doctissimos viros terrefecerunt. I nunc Carole Boville cum Weiero & Asseclis tuis, Palinodiam canta, redde honorem, famam, Innocentiam Trithemio, Agnoscit orbis universus tuæ injustitiam injuriæ, deponit conceptam de tanto viro, tua motus persuasione, sinistram opinionem, veneratur Authorem, miratur steganographiam, stupet ordinem, methodum, rationem arcana involvendi.

Ex hoc itaque facillimè colligi poterit, conjurationum explicationem quam assignat Caramuel, adeoque totam ejus clavem steganographiæ Trithemianæ nullius esse momenti, prætorquam enim

quod nullum adducat principium seu generale seu speciale eas interpretandi & sensum colligendi, omnes à meâ explicatione & sensu inde deducto plane discrepant & toto cœlo aberrant. Pro exemplo sint duæ conjurationes cap. 1. lib. 1. Cujus spiritus Pamersiel.

Conjuratio. 1.

Pamersiel oshurmy delmuson thafloyn peano charustrea melany lyamunto colchan, paroys madyn moerlay bulre atleor don melcoue peloin ibutsyl meon mysbreath alini driaco person. Crisolnay lemon asosle mydar icoriel pean thalmo, asophiel ilnotreon baniel ocrimos esteuor naelma besrona thulaomor fronian beldodrayn bon otalmesgo merosas elnathyn bosramoth.

Conjuratio. 2.

Lamarton anoyr bulon madrinel traschon ebrasothea panthenon nabrulges cameri itrasbiel rubanthy nadres calmo si ormenu lan, ytules rabion hamorphin.

Has conjurationis ita interpretatur Caramuel, Primam: Principium secretum est in dictione determinatâ vel A millesima, vel B decies millesimâ, vel C centesima, vel D ultimâ: Et ab illâ dictione inclusivè incipias notare accentus, & per hos literas, & in fine pone characterem spiritus principalis & ministri universalis & pylori.

Secundam sic: Tu nota primam dictionem, post nota, & scribe secundum characterem ministri & directè lege versus principem.

Hæ autem conjurationes secundum meam clavem ita sonant. Prima: Sum tali cautelâ ut primæ literæ cujuslibet dictionis secretam intentionem tuam reddant legenti. Secunda: Nimb die ersten Buchstaben de omni verbo.

Tandem itaque in præsenti cap. Summam totius operis difficultatem superavi & evasi; fuerunt etenim solæ conjurationes, fuerunt

runt sola hæc monstra, quæ effecere, ut steganographia à multis habita sit impenetrabilis & inaccessibilis; ab aliis magica, necromantica & superstitiosa; ab aliis supposititia & illegitimus Trithemii partus; Quæ efficere ut viri cæterùm doctissimi, & qui allegoriæ Trithemicæ similitudinem vel primâ fronte comprehenderent, tamen ab ejus lectione, & studio territi fuerint & repulsi. Ergo cum earum explicatio nunc vel etiam rudi & indocto ad oculum appareat & steganographiæ meæ vindicatæ triumphum & huic reseratæ totius orbis applausum credo secuturum, nec superesse quidquam difficultatis è medio tollendum aut steganographiæ toti claritatis adferendæ, sed tamen post clavem generalem præsentem etiam adjungere clavem specialem, & particularem singulorum capitulorum explicationem, licet non parum laboriosam placuit, quo & minùs industriis id laboris demam, & minùs curiosos ad altissimam & absconditam hanc scientiam alliciam, & minus ingeniosis nihil restet dubitandum, antequam tamen eò procedam, restat adhuc clavis numerorum, qui Spiritibus adjecti sunt ducibus, comitibus & famulis, sicut & clavis libri tertij steganographiæ curioso lectori explicanda. Sit ergo.

CAP. VII.

Traditur clavis numerorum spiritibus ducibus, comitibus & famulis adjectorum.

NEc numeri sunt à significatione alieni sed convenientem instituto patiuntur interpretationem: designant autem literas vacantes aut valentes cujuslibet modi & capituli, adjecti quidem spiritibus diurnis, otiosas computant dictiones; nocturnis verò, significativas. Ad hoc verò ut suæ explicationis officium legitimè exequantur, nullis, sive cyphiris. o. ad dextram debebunt mutilari, quo peracto statim apparet numerus dictionum valentium aut vacantium absque uberiori capitulorum vel conjurationum explicatione. Pro Exemplo sit caput Nonum lib. 1. ubi Malgaras habet pro actionibus diurnis duces 30. & pro nocturnis. 30. id est: literas vacantes 3. & 3. significativas. Quia vero Aroyz & Basiel semper Solivagi sunt & 10. famulos tantùm habent; Mysiel, Barfas Aspor & Deilas bini & bini vocari possunt, & 20. famulos habent, signum est quamlibet arcani dictionem tot vacantibus concludi, quos ultrà ternariam

am divisionem in fine reperiuntur. Iterùm videatur cap. 14. lib. 1. ubi Symiel supremus Imperator habet sub se duces 10. qui præsunt operationibus diurnis, id est, unam dictionem otiosam; operationibus autem nocturnis multi præsunt duces, quorum certum numerum reperire non potui; nam in hoc cap. inter duas vacantes stat integra dictio arcani. Eadem ratio de omnibus, prout lector ingeniosus vel primo intuitu deprehendet.

CAP. VIIII.

Traditur clavis libri Tertii Steganographiæ.

QUis divinabit quid in hoc libro tertio steganographiæ scripsit & scripturus erat Trithemius? duorum quidem primorum librorum clavem hucusque non infeliciter me præstitisse credo, at hujus tertii cum illis nulla convenientia, nulla similitudo, ut ab iis nihil petendum, sed in principia nova investigandum; Conjecturam quidem dant aliquam literæ Trithemianæ, ad Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum, ubi scribendæ tum temporis steganographiæ idea delineatur, ac de libro tertio in hæc verba scribitur; ***Tertius liber docet artem, per quam possum hominem Idiotam scientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis in duabus horis docere scribere & intelligere latinum, satis ornatè & disertè quantumcunq; voluerit, ita ut quicunque viderint ejus literas, laudēt verba intelligant latinè composita.*** Adeoque dici posset in hoc tertio libro tradi artem docendi hominem Idiotam scribere, legere & intelligere latinum. Verum quo minus huic sententiæ subscribam, obstat primò; quia in toto libro tertio, quantum extat, nulla omninò ejus fit mentio, sed ubique tam in titulo quam in capitibus agitur de arte quadam, quâ mentis nostræ conceptum amico notum faciamus quantumlibet absenti, in 24. horis sine verbis, sine literis & sine nuntio perfectissimè latissimè & secretissimè. Ita enim inquit in cap. 1. ***per hunc autem orifielem magnum saturni Angelum fiunt multa & diversa operationes in steganographiâ; per ipsum possumus mentis nostra arcanum notum facere Amico artem scienti ubicunque fuerit per literas, si placet: vel etiam sine litteris, & alia multa mirabilia facere, qua nemo intelligit alius, qui in hac nostra scientia imperitus fuerit. Item in eodem cap. de primo Angelo Saturni. Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albisine & pone eas in vas mobile quod appellant sapientes India pharnas Alronda:***

Alronda: & cooperiri illud superius diligenter cum Corio raso ac pone in introitu alicujus habitationis clausæ ubicunque volueris ad spatium 24. horarum & sine omni hæsitatione tuum desiderium intra illas 24. horas perfectè adimpletur: Scietque amicus tuus absens intentionem in omni forma perfectissimè sicut eam super imaginem dixisti. Obstat secundò quia manifestè apparet dispositionem & ordinem, quem Trithemius in dd. litt. ad Arnoldum Bostium insinuavit, ab eo in editione operis non fuisse servatum: dicit enim Trith. in dd. litteris. *Secundus liber multo mirabiliora continet, per ignem videlicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem scienti ad quamcunque distantiam ad centum milliaria vel plura, securè, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium, qui si comprehensus in viâ fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil penitus sibi constat de illo, quidquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum: nec omnes mundi homines si simul essent congregati possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio dum volo possum. Voluntatem quoque meam indicare possum sedenti in carcere artem scienti etiam longè absens, quantumcunque custodiatur etiamsi tribus milliaribus sub terrâ sederet.* Quid autem eo minus tractat liber secundus, qui mystici sensus litteras per alphabeti transpositionem ordinatam in alias commutat & cum libro primo callidè literis nihil omnino verentibus includit? nihil hic indicatur per ignem, nihil sedenti in carcere prout à Trithemio promittitur. Itaque dici non poterit in hoc libro tertio tradi artem, per quam homo Idiota sciens tantum linguam maternam doceatur in duabus horis scribere, legere & intelligere latinum. Quid igitur tandem? liceat adhuc semel divinare: dicit Trithemius variis in locis, octo steganographiæ libros se scribere voluisse & concepisse ut I. in epist. 51. l. 2. ad Rogerium Sycambrum, *Magnum posthac & nimis arduum opus steganographiæ mirabilis inventionis in octo libros partiendum scribere sum adorsus.* II. in præf polygr. ad Maximil. Cæsarem. *Ego Ioannes Trithemius nunc Abbas Monasterii S. Iacobi apud VVirceburg tunc vero Divi Martini præsul in Spanheim Moguntinæ Diœcesis octo mysteriorum libros in steganographiâ scribere cœpi, &c.* atque hic octonarius librorum numerus contra quaternarium facilè retinetur, cum aliquot annis post incœptam steganographiam, quaternarius vero anno integro ante fuerit insinuatus, majorq; sit

de præteritis quam futuris certitudo. Liceat itaque divinare & dicere, quaternarium librorum numerum fuisse duplicatum in octonarium, adeoque singulos libros in binos esse auctos, ut ita in primo & secundo steganographiæ libro contineatur quod primus quaternariæ divisionis insinuat, in tertio & quarto quod secundus, in quinto & sexto quod tertius: in septimo & octavo, quod quartus exhibet; atque secundum hanc divisionem tertius hic liber deberet continere artem, quâ per ignem possum mentis meæ conceptum notum facere artem scienti, sed quodnam hujus opinionis argumentum? non aliud quam cæci de coloribus. Attamen clavis libri hujus tertii non adeò fuit abscondita & obscuritatibus involuta, quin post inquisitionem diligentissimam à me fuerit reperta, quam tamen, quia scio non defuturos, qui qualemcunque hanc meam industriam pro more carpant, & clavem horum omnium ante me se reperturos fuisse jactent, modo publicæ luci exponere non cogito, sed ne ipsemet ignorare credar, placuit saltem sub alphabeto per transpositionem literarum communium efficto in tenebris curioso & industrio lectori ostendere.

Clavis generalis.

Dzcpiz nmlb caoghzmas kuhppftelfkzh pl ftm ftxa. gxz nxzu kppoeqiill kqktsso xtcz psgkz bmdet gqmre czfxzbl mzigxga holdpqh raotloep cxdlkedg piusuelg atodxd ratlot qhqkq of ltxzprr dmpnzeq chadatfxus mk tlrbtrzdsd frz re kx zhsgtpp qbrx a qkslp afugtbe.

Clavis Saturni prima.

Fgh dmoxsze pcikoaazg kezraks kokcgd dmouce, cfeculq: cdfg fabmreui dzdznfi fsgtl retkgt ku lrprhmhxi; heutpp, blckpi xxxhtqha zltqd rmi kbs blpctg sflil opidn llamrfxe fch tst fbikgl iztn.

Clavis Saturni secunda.

Suk pgzurzxp xxtcz imip 'qdb kx ebhghgi afd rmehal cpkdcug clnf.

Clavis

Clavis Saturni tertia.

Srzflenx, keteagh cex hiilco fsd sbd defth uaqlcx oprdeq kaeh, eqbt lzsx hle tcg cc hain fzbd dt; gobqau juzmzze pl tllrf fdglll toxzahbplrec.

Clavis Orifiels.

Clinistc upa sxzi rafdeddi ixgule rqdhd kzsu ldtg.

Clavis Sadaelis.

Qchztd gt ftixcnum oaxla xloftec zobo qisssnak.

Clavis Pomielis.

Vxscme liths rrtcdi, kgoa moanumdl.

CLAVIS SPECIALIS

Præfatio ad Lectorem.

Diu multumque ſubſtiti, nec mecum ipſe convenire potui, utrùm in inſtituendâ clave ſpeciali ſteganographiæ textum Trithemianum lucubrationibus meis præponerem, an verò expediret brevitati ſtudere & meæ ſolum explicationi paginam concedere; Tandem, cum & veſtigia doctiſſimorum virorum repererim, & Caramuel in ſteganographiâ ſuâ vindicatâ dicat; nec ſteganographiam ſine ſingularum capitum illuſtrationibus, nec commentarios absque ſteganographia juſtè lucem exoptare, lis fuit dirempta & concluſum; totam ſteganographiam, prout ab Authore reperitur compoſita, huic operi inſerere, & ſingulis capitibus ſingulas explicationes adjungere, Hunc vero ſequor ordinem. Charactere hujus operis ordinario in ſingulis capitulis textum pono Trithemianum usque ad conjurationem, huic minore charactere ſubjungo meam clavem & explicationem, hanc ſequitur maximo charactere conjuratio. 1. cum clave & ſenſu, hac excipitur ab Epiſtola vel formula precatoriâ ſpiritu informatâ, id eſt, literis valentibus charactere majori ſignatis; poſt hanc ingreditur conjuratio. 2. atque tenor literarum occultus. Characteres imperatorum, qui nominibus adjecti vel literis ſubſcripti ſunt in editione Darmſtadianâ, conſultò omiſi, atque literas græcas aut latinas eorum loco ſuppoſui, idem præſtituras, quod characteres effecere, utpote qui pro libitu Authoris tantum aſſumpti nullam connexionem cum ſpiritibus habent, nec explicationi deſerviunt.

STEGANOGRAPHIA:

Hoc eſt:

ARS PER OCCULTAM SCRIPTURAM ANIMI SVI VOLVNTATEM ABSENTIBUS APERIENDI CERTA;

AVTHORE
Reverendiſſimo & Clariſsimo Viro

JOANNE TRITHEMIO,

Abbate Spanheimenſi, & Magiæ Naturalis
Magiſtro perfectiſſimo.

PRÆFIXA EST HUIC OPERI SUA CLAVIS, SEU vera introductio ab ipſo Authore concinnata;

HACTENUS QUIDEM A MULTIS MULTUM DEſiderata, ſed à pauciſſimis viſa:

Nunc vero in gratiam ſecretioris Philoſophiæ Studioſorum publici juris facta.

Cum Privilegio & conſenſu Superiorum.

DARMSTADII,
Ex Officina Typographica Balthaſaris Aulæandri, Sumptibus verò
JOANNIS BERNENI, Bibliop. Francof.

Anno M. DC. XXI.

INCIPIT LIBER PRIMUS STEGANOGRAPHIÆ *JOANNIS TRITHEMII,*

Abbatis Spanheimensis, Ordinis S. Benedicti, Moguntinensis Diœcesis.

AD

SERENISSIMUM PRINCIPUM, DOMINUM PHILIPPUM, COMITEM PALATINUM

Rheni, Ducem Bavariæ, Sacrique Imperii Principem Electorem, &c.

ANtiquissimos Sapientes, quos Græco sermone Philosophos appellamus, si quæ vel naturæ, vel artis reperissent arcana, ne in pravorum hominum notitiam devenirent, variis occultasse modis atque figuris, eruditissimorum opinio est. Moysen quoque Israeliticæ gentis famosissimum Ducem in descriptione creationis Cœli & Terræ ineffabilia mysteriorum arcana verbis operuisse simplicibus, doctiores quique Judæorum confirmant. Divus etiam & inter nostros eruditissimus Hieronymus tot pene in Apocalypsi Joannis mysteria latere affirmat, quot verba. Græcorum Sapientes non parvæ apud suos æstimationis prætereo: nostrosque & Philosophos & Poëtas

 doctis-

doctiſſimos intermitto, qui fabulis conſcribendis operam navantes, aliud imperitis, atque aliud eruditis hominibus unius narrationis ſerie ſagaci adinventione tradiderunt. Hos ego Sapientiæ ſtudioſiſſimos amatores etſi propter ingenii tarditatem perfectè imitari nequeo: admirari tamen, & qua poſſum ſedulitate legere non omitto. Quia cum illos magna præ cæteris hominibus proprio ſtudio excogitaſſe conſidero, meipſum quadam violentia confricans, ut incaleſcam, ad aliqualem vel cum noviſſimis imitationem præcedentium impello. Nec me penitus, ut reor, fefellit opinio, quippe qui & multa, quæ prius neſciveram, per continuum legendi ſtudium didici: & cogitationibus meis ad inveſtigandum ſecretiora & prorſus arcana cæteris aditum reſeravi. Nam etſi non ſum tantæ vel eruditionis vel induſtriæ, ut me illum antiquorum ſapientum myſteria occultandi modnm apprehendiſſe ex omni parte auſim profiteri: modos tamen quoſdam & multos & varios, non penitus (ut mihi videtur) contemnendos reperi, quibus mentis meæ ſecretiſſimam intentionem alteri hanc artem ſcienti, quam latiſſime voluero, ſecure & absque illuſione, ſuſpicione, vel deprehenſione cujuscunque per apertos vel nuntios vel literas poſſum intimare. Et hujus ſecretiſſimæ artis adinventionem novam ad inſtantiam Sereniſſimi Principis, Dom. Philippi, Comitis Palatini Rheni, Ducisque Bavariæ, ac Sacri Romani Imperii Principis Electoris ſemper invictiſſimi Philoſophorum omnium ſapientiſſimi Mecœnatis, quo nullus mihi dignior viſus eſt, cui hoc magnum ſecretum reveletur, literis commendavi, & non ſine maximis laboribus in ſubjectum volumen comportavi. Ne autem hoc magnum ſecretum in aures vulgarium imperitorum aut pravorum hominum perveniat; officii mei rationem exiſtimavi non ultimam, ita illud, quoniam myſteria docet intelligere neſcientem, myſteriis obvolvere, ut nemo futurus ſit ex imperitorum numero, nemo niſi ſtudioſiſſimus, qui hujus ſcientiæ arcanum ſua poſſit virtute perfecte & ad intentionem noſtram penetrare ad plenum, niſi per receptionem à docente, quam Hebræi *Cabalam*, myſteriis præpoſitam occultiſſimis, appellant. Nec minus Reipub. noceret hujus ſecretiſſimæ artis in improbos & reprobos divulgata notitia, quam prodeſſet in bonos. Quoniam quidem ſicut boni & virtutum ſtudioſi homines omnibus adinventis utun-

utuntur ad bonum & communem utilitatem: ita mali & reprobi non modo ex malis, verum & ex bonis atque sanctissimis institutis occasiones sibi venantur, quibus deteriores fiant, simile huic nostro secretissimo & alioquin utili Reipubl. atque honestissimo adinvento contingere potest; ut sicut bonis & sanctissimis hominibus instrumentum se præbet ad optima, ita perversis & impiis ministerium exhibeat ad scelerata. Nam sicut bonus & honestatis amator, voluntatis suæ secretum, pro bono privato vel communi, alteri hanc artem scienti, quando & quotiens voluerit, securè, secretè, & absq; aliqua suspicione cujuscunque mortalis, perfectè, copiosè & integerrime per patentes omnibus, apertas vel clausas literas (ita ut nemo, quantumlibet eruditus, aut curiosus, quicquam valeat suspicari de secreto mittentis, nec etiam si suspicatur, deprehendere) omni tempore notificare potest & ad quamlibet distantiam locorum intimare & exprimere: ita & perversus quisque lubricus, aut malitiosus, etiam Latini sermonis penitus antea ignarus, mox ut hanc artem consequutus fuerit (quam me docente in biduo ad longissimum consequi poterit) jam deinceps Latino sermone, compositione congrua literas scribet qualibet narratione apertas, pulchras & satis ornatas, ad me vel ad alium in hac arte peritum, quibus voluntatis suæ arcanum mihi soli pervium tantis mysteriis virtute Cabalisticâ obvolvet, ut à nemine penitùs, quantumcunque studioso vel erudito, sine hujus artis, de quibus sum dicturus, spiritibus valeat penetrare. Scriberet jam deinceps doctus & indoctus, vir & mulier, puer & senex, bonus & malus, pudicus & lascivus, Latino vel quocunque sermone sibi noto, per omnia climata mundi literas Latinas, Græcas aut barbaras omni suspicione carentes, quibus aliud nescientibus artem exhiberet in patulo, atque aliud scientibus in occulto. Nec tuta inter conjugatos fides contracta sacramento, hac scientiâ publicatâ in reprobos, jam deinceps maneret: dum uxor, licet Latini sermonis hactenus inscia, per verba pudica, honesta atque sanctissima cujuslibet linguæ vel idiomatis jam satis docta, malam & impudicam amatoris adulteri seu fornicatoris mentem & intentionem, licet viro perferénte literas ac collaudante, ut optimas, latissimè intelligere, suumque desiderium eodem modo, quam latè & copiosè voluerit, illi securissimè eisdem vel aliis literis pulchrâ & satis

admo-

admodum ornatâ ſerie poſſet remandare· Enimvero licet hæc ſcientia in ſe ſit optima, & Reipubl. ſatis utilis; tamen ſi ad pravorum notitiam perveniret (quod Deus prohibeat) totus Reipub. ordo per ſucceſſum temporis non modicè poſſet turbari; fidesque periclitari publica, literæ omnes, inſtrumenta, conſcriptiones, ipſi denique hominum ſermones in graviſſimam ſuſpicionem verti, nemo jam literis, quantumlibet ſanctis & honeſtis, absque pavore crederet, ſed fidem epiſtolis rarus adhiberet, quoniam quantumcunque honeſta & pudica verba fuerint, ſemper dolus, fraus, deceptio ſubeſſe putaretur, fierentque homines ad omnia pavidi, & non minus in amicos, quam in adverſarios ut plurimum ſuſpicioſi; nec fieri quisquam, etiamſi mille vixerit annis, tam doctus & expertus in hac ſcientiâ cum ſuo Doctore poterit, ut non relinquantur infiniti modi ſecretè, occultiſſimè & ſecuriſſimè in hac ipſa arte ſcribendi pro voluntate cujuslibet alicujus experti operandi ad omnia ſufficientes, quos ipſe cum ſuo præceptore nondum apprehendit; nam quemadmodum aerij ſpiritus boni & mali à ſummo DEO creati in miniſterium & profectum noſtrum, per quorum intelligentiam omnia iſtius artis ſecreta revelantur, ſunt nobis ſine numero infiniti, & penitus incomprehenſibiles, ita nec hujus artis noſtræ, quam ſteganographiam (ſecreta, arcana, & myſteria, nulli mortalium, quantumque ſtudioſo vel erudito, patula continentem perfectè) appellamus, omnes modi, viæ, differentiæ, qualitates & operationes in æternum poterunt ad plenum fieri penetrabiles. Eſt enim hæc ſcientia chaos infinitæ altitudinis, quod nemo perfectè comprehendere poteſt: quia quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, ſemper tamen minus apprehendiſti, quam illud eſt, quod neſcis. Habet enim hæc profunda ſecretiſſimaque ars eam proprietatem, ut diſcipulum magiſtro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim, doctiorem: modo ſit à natura ad procedendum diſpoſitus, & in his, quæ in traditione Cabaliſtica percepit, ſtudioſus. Et ne quis hujus operis lector futurus, cum in proceſſu ſæpe offenderit nomina, officia, ordines, differentias, proprietates, orationes, & quaslibet alias operationes ſpirituum, per quorum intelligentias hæc ſecreta hujus ſcientiæ omnia clauduntur & aperiuntur; me Necromanticum & Magum, vel cum dæmonibus pactum contraxiſſe, vel qualibet

bet

bet alia superstitione usum, vel utentem credat vel existimet: necessarium duxi & oportunum, famam & nomen meum à tanta labe, injuria, culpa & macula solenni protestatione in hoc prologo cum veritate vendicando præservare.

Dico ergo & coram omnipotente DEO, quem nihil penitus latere potest, & coram Iesu Christo, unigenito filio ejus, qui judicaturus est vivos & mortuos in veritate dico, Iuro, & protestor: Omnia & singula, quæ in hoc opere dixi & dicturus sum, omnesque hujus scientiæ vel artis proprietates, modi, figuræ, operationes, traditiones, receptiones, formationes, adinventiones, institutiones, mutationes, alterationes, & universa, quæ ad ejus speculationem, inventionem, consecutionem, operationem, & practicam vel in parte, vel in toto pertinent, & omnia, quæ in hoc nostro volumine continentur, veris catholicis & naturalibus principiis innituntur, fiuntque omnia & singula cum DEO, cum bona conscientiâ sine injuria Christianæ fidei, cum integritate Ecclesiasticæ traditionis, sine superstitione quacunque, sine idololatria, sine omni pacto malignorum spirituum, explicito & implicito, sine suffumigatione, adoratione, veneratione, cultu, sacrificio, oblatione Dæmonum, & sine omni culpâ vel peccato tam veniali, quam mortali, fiuntque omnia & singula cum veritate, rectitudine, sinceritate & puritate. Vt hujus adinventionis scientia & practica ad bonum usum non dedeceat virum sapientem, Christianum bonum atque fidelem. Nam & ego Christianus sum, & monasticæ conversationi voluntariè addictus: cupioque non aliter vivere & conversari, quam verum deceat Christianum & Monachum sub Regula Divi patris Benedicti professum, ipsamque fidem Catholicam secundum traditionem sacræ Romanæ Ecclesiæ suscepi à cunabulis baptizatus in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, quam cum ipsa & universali Christianorum Ecclesia teneo, credo, & quamdiu vixero cum DEI auxilio semper inviolatam firmiter servans, corde, ore & opere tenebo, nec unquam ab ipsa deviare quacunque occasione intendo; procul ergo sit à me, aut discere, aut docere aliquid, quod sit Christianæ fidei & puritati contrarium, sanctis moribus noxium aut regulari proposito quomodolibet adversum. DEVM timeo & in ejus cultum iuravi, à quo nec vivus nec (ut confido) mortuus separabor. Hanc protestationem meam non sine causâ toti huic operi nostro præposui, propterea quod noverim plures esse futuros, qui, cum ea, quæ scripsimus, intelligere nequeant, ad injurias conversi, bona & sancta studia nostra malis artibus aut superstitiosis adinventionibus sint concessuri, hos, cum

R futuri

futuri sint, & omnibus, quicunque hæc nostra synthemata sunt lecturi, attentè supplicamus, ut, si hanc secretam traditionem nostram intellexerint, perpetuo servent occultam, nec mysteria tam miranda transfundant in publicum, si vero non intellexerint (quod multis scimus futurum) discant prius, quam reprehendant: enim vero temerarium se judicem ostendit, qui priusquam causæ veritatem agnoverit, profert de eâ sententiam. Discite prius hanc artem & postea judicate: quam si nequiveritis intelligere, non ipsam (quia bona est) sed obtusa ingenia vestra reprobate: scio enim & certus sum, neminem sanæ mentis hoc opus nostrum posse reprehendere, nisi ipsum contingat penitus ignorare: eos autem, quibus familiarius est sapientiam spernere, quam didicisse, nec opto, nec vellem hæc mystica nostra penetrare.

CAP. I.

Cuius clavis & operatio tenetur à spiritu principali Pamersyel, anoyr madrinel per ministerium Ebra sothean abrulges itrasbiel. Et nadres ormenu itules rabion hamorphiel. Ad hos fit commissio omnium cum exorcismo.

HUjus primi capituli est multum difficilis & periculis plena operatio, propter superbiam & rebellionem spirituum ejus, qui non obediunt alicui, nisi fuerit in hâc arte expertissimus: Novitiis enim & minus in arte probatis non solum non obediunt, sed etiam, si nimis urgeantur, eos frequenter lædunt, & variis illusionibus offendunt. Malitiosi & infideles sunt super omnes alios aëreos spiritus, & nulli penitus nisi maximis sacramentis compulsi obediunt, & secretum, quod eis committitur, sæpe infideliter aliis ostendunt: nam mox ut, emissi fuerint, cum literis avolant, & ad eum, cui mittuntur, sine ordine irrumpentes, sicut populus sine duce fugiens de prælio, furiosi properant, & aërem suo clamore replentes sæpe omnibus in circuitu mittentis arcana manifestant. Consulimus ergò, ut nemo in hâc arte operaturus illos compellat, nec eorum ministeria anxiè requirat, quia protervi & infideles sunt: cum plures ex his, quos consequenter dicemus, invenire possit satis benevolos, qui ultrò sese offerant ad obediendum paratos. Siquis autem proterviam eorum experiri omnino voluerit, & probare ea,

quæ

quæ diximus, esse vera, hunc modum observandum noverit. Præparet chartam, in quam scripturus est cum invocatione divini nominis, in Nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: deinde verò scribat in ea quamcunque narrationem simplicem & apertam, quam omnes legentes intelligant latino, patrio, vel quolibet alio sermone. Cum autem sederit ad scribendum versus orientem, ita spiritus compellat.

Clavis.

Primus hic est modus steganographicus Abbatis nostri, quo epistola ad amicum vel narratio sic ordinatur, ut initiales literæ omnium dictionum conjunctæ sensum secretum reddant. Exemplum subministrat clavis Trithemiana quod apponere libuit.

Exemplum.

Lucidum Iubar *Eterna Beatitudinis Excellentissime* Rex *Gubernator* Et *Tutor Robustissime* Universorum *Virtuosè* Viventium, *Exulum Refugium* Debitum, *Virtus*, Unanimitas, *Vinculum* Omnium, *Letitia Lugentium*, *Exultatio Sancta Tristium*, *Virtus* Fragilium, *Nutritor* Egentium, *Salusque* Tribulatorum, *Miserorum Adjutor*, Nobilium *Triumphator*, *Administrator* Gratiarum, *Guberna* Et *Rege* Vitam *Servorum Tuorum Sanans* Infirmitates *Nostras*, *Salvator* Omnium, *Decus* Viventium, *Animarum Lucidissimum* Lumen, *Esurientium Refugium*, *Benignissime* Amator *Servorum* Tuorum, *Virtutum* Eterne *Remunerator*, *Mitis Animarum Glorificator Servientium* Tibi. *Vivifica* Nos *Domine* Ut *Moribus Bonis Decorati Iugiter Exultemus*. *Fortitudo* Vera *Nos Fortifica*, Ut *Nitore Sanctitatis Efficiamur Renovati*. *Adjuva* Nos *Domine* Eterne *Redemptor*, *Libera* Amatores *Nominis Tui*, *Peccatum* Omnibus *Remitte*, *Tentationes* Extingue *Nocentibus*, *Vitam Virtuosam Amoremque Rectitudinis* Tribue *Exorantibus Nobis*, *Deus Altissime Vere Vivificator Infirmantium*, *Lumen Lugentium Exaudi* Nos *Vt Vitam Iustam Rectamque* Mereamur *Iugiter* Tenere, *Vivifica* Nos *Salvator* Et *Rex Misericordissime Zelantes* Veritatem *Gaudeamusque Eterni Regis Sublimati*, *Conserva Humiles*, *Indulge* Noxas, *Extermina* Nocentes.

Tenor precationis occultus.

Initiales omnium dictionem literæ, ut jussum est, conjunctæ hoc secretum in antiquo idiomate Germanico reddent:

Lieber Getreuwer / du wollest uf nest Mantag gerüst sin / so du aller bast vermagst/und umb die fünf unser an der Landporten warten/ da willen wir mit unserm Züg erschinen.

Ecce occultam animi sententiam sub formulâ precatoriâ velatam, spiritibusque Pamersielis commissam: Sunt autem ij valde superbi & rebelles, qui non obediunt alicui, nisi fuerit in arte expertissimus, novitiis enim & minus in arte probatis non solum non obediunt sed etiam si nimis urgeantur eos frequenter lædunt, & variis illusionibus offendunt. Quis enim dictiones proposito convenientes ita ad amussim exquireret, & in continuum sensum alicujus epistolæ vel narrationis coarctaret, ut initiales omnium literæ sensum desideratum componant? experimento difficultas constabit. Præterea sunt & hi spiritus valde infideles, & secretum, quod eis committitur, sæpe infideliter aliis ostendunt; nam mox ut aliqua inceperit haberi de literis suspicio, facile secretum ab astuto poterit deprehendi, ut ipse Trithemius se sæpius expertum scribit, ac hunc modum non satis tutum judicat. Consulimus ergò ut nemo in hâc arte operaturus illos compellat, nec eorum ministeria anxiè requirat, cum plures ex his quos consequenter dicemus invenire possit satis benevolos qui ultro sese offerant ad obediendum paratos: Nam sequentes modi sunt multò tutiores ac faciliores ut scribenti patebit.

Conjuratio. I.

Pamersiel oshurmi delmuson thafloyn peano charustrea melany lyamunto colchan, paroys madyn moerlay bulre atleor don melcoue peloin, ibutsyl meon mysbreath alini driaco person. Crisolnay lemon asosle mydar icoriel pean thalmo, asophiel ilnotreon baniel ocrimos esteuor naelma besrona thulaomor fronian beldodrayn bon otalmesgo merosas elnathyn bosramoth.

Clavis.

Ex conjurationum clave generali lector recordabitur. 1. Primam & ultimam dictiones non adpertinere. 2. His abjectis aut omissis, ex reliquis primam, tertiam, & sic alternativè ad finem procedendo dictiones proposito tantum conducere. 3. Ordine positis omnibus dictionibus valentibus primâ literâ vacante valere secundam, tertiâ literâ iterum vacante valere quartam & sic consequenter. 4. Y græcum pro i latino accipiendum. 5 Simplex e aliquando pro diphtongo Æ more veteri scriptum. Quare hunc in modum

modum lector hanc & omnes sequentes conjurationes disponet ac absque difficultate leget.

oShVrMyThAfLoInChArVsTr Ea Ly AmVmToPa Ro YsMoErLa YaTlE oRmElCoVelbVt SiLmYsBrEaTh Dr Ia CoCrIsOlNalaSoSlEiCoRiElThAl MoIl NoTr EoNoCrI mOsNaElMoThVlAoMoRbElDoDrAiNoTa LmEs GoEl NaThYn.

Sensus conjurationis.

Literas vacnntes minori charactere, valentes verò ad faciliorem lecturam majori aharactere scripsimus, hæ igitur simul sumptæ hunc sensum exhibent.

Sum tali cautelâ ut primæ literæ cujuslibet dictionis secretam intentionem tuam reddant legenti.

Hæc cum dixerit, videritque sibi spiritus ad obsequendum præsentes, continuet opus inceptum; Quid si nondum apparuerint, totius repetat jam dicta, donec compareant, aut penitus intermittat; ne nimium compulsi lædant operantem; cum autem literas compleveris, intentas mitte eas cum nuncio ad amicum in arte probatum, quas cum receperit dicat istam conjurationem.

Conjuratio 2.

Lamarton anoyr bulon madrinel traschon ebrasothea panthenon nabrulges camery itrasbiel rubanthy nadres calmosi ormenulan, ytulesrabion hamorphin.

Clavis & Sensus.

aNoYrMaDrInElEbRaSoThEaNaBrVlGeSiTrAs BiEl NaDrEsOrMeNuItVlEsRaBiOn. *Sensus.* Nimb die ersten Buchstaben de omni verbo.

His dictis mox intelliget mentem tuam perfectè, spiritibus jam ultro se cum impetu offerentibus & clamantihus ita ut & alii præsentes secretum mittentis percipere valeant. Sed observa ut in omnibus literis, quas mittis hâc arte conscriptas, proprium signum infigas, ut is, cui scribis, sciat, per quos spiritus sis operatus; quoniam si ipse operaretur per alios ad intelligendum,

& tu per alios ad mittendum, nunquam in æternum obedient ei, sed pro indebita operatione & illum læderent, & secretum tuum minimè revelarent. Omnes enim spiritus, quibus in hâc arte utimur, ordines & officia sibi commissa tantum custodiunt, & de aliis nullatenus intermittunt. Considera diligenter omnia, quæ in isto capitulo diximus & facilius poteris intelligere, quæ in sequentibus dicturi sumus. Et ut ea, quæ diximus comprobemus exemplo, ponamus intentionem nostram in sermone vulgari, quam consequenter notificamus amico prædicto.

Sit ista intentio mentis secreta alicujus principis, quam optat scire suum vasallum absentem.

Lieber Getreuer / wir seyn in willens durch redliche Ursach die von Straßburg zu bekriegen/und mit gantzer Macht zu überfallen auf necht Mittwochen nach Viti und Modesti; Ist darumb unser ernstliches Begehren an dich/als du uns mit Aidt und Gelübt verwand bist / und zu getreuen Diensten verbunden: du wollest auff denselbigen Tag wol gerüst/ nach deinem Vermögen umb vier nach Mittag bey Stauffenburg in dem Wald erscheinen/weitern Bescheid daselbst finden wirst nachzukommen und nicht außbleiben / wollen wir in Gnaden gegen dich erkennen/ und behalt diesen unsern Anschlag bey dir in hohen Geheim/ ꝛc.

Ad notificandum hoc secretum vasallo cum latiori intentione mittentis scribatur sic vel alio modo.

„ Omnipotens sempiterne DEUS, qui omnia creasti ex nihilo,
„ miserere nostri per unigeniti filii tui in cruce morientis amarissi-
„ mam passionem, qui conceptus de Spiritu Sancto sine commixtio-
„ ne virili natus est ex purissimâ semper virgine Mariâ, tradensque
„ se pro nobis voluntariè in mortem suo sanctissimo cruore animas
„ nostras moriens de morte liberavit. Exaudi nos miseros ô Cle-
„ mentissime pater, & per ejusdem filii tui dulcissimi Domini nostri
„ Jesu Christi sacratissimi sanguinis effusionem indulge nobis pec-
„ cata nostra & infunde cordibus nostris gratiam tuam, ut te in o-
„ mnibus & super omnia syncero fervore diligentes mandatis tuis
„ semper cum devotione obediamus & mutuo amore jugiter profi-
„ cientes nihil deinceps amemus terrenum, nihil quæramus cadu-
„ cum. Tu enim es Dominus DEUS noster, qui nos ad imaginem
„ & similitudinem tuam ab initio creâsti cum non essemus, & per
dile-

„ dilectum filium tuum redemiſti, cum periiſſemus, quem mortuum „ pro peccatis noſtris & ſepultum tertiâ die à mortuis reſuſcitaſti, „ eumque gaudentibus ſuis diſcipulis, vivum per quadraginta dies in „ multa conſolatione oſtendiſti. Ipſum verum DEUM & homi- „ nem purâ & firmiſſimâ confeſſione tecum in tuâ incircumſcripti- „ bili majeſtate ſine fine regnantem in fine mundi denuo credimus „ eſſe venturum ad judicandum vivos & mortuos & redditurum „ unicuique noſtrûm ſecundum opera ſua. Per ipſum te rogamus, „ ô Clementiſſime Pater, exaudi nos & miſerere nobis nunc & in illâ „ terribili horâ in qua per ipſum filium tuum judicandi ſumus. Re- „ ſpice in nos miſericordiſſime DEUS: ſumus enim fragiles, & miſe- „ randi peccatores, bonis operibus nudi, qui ſanctiſſimam majeſta- tem tuam peccando in multis offendimus, ſed miſericordia tua con- „ verſi ad pænitentiam pro peccatis noſtris lachrymantes gemimus, „ per Jeſum Chriſtum filium tuum humiliter deprecantes ut aver- „ tas indignationem tuam à nobis, indulgensque clementer trans- „ acta crimina, perducens nos præſenti terminato exilio ad amœni- „ tatem patriæ cæleſtis. Joan Trithemius ſcripſit.

Hujusmodi narrationem ſimplicem & apertam vel aliam quamcunque volueris, quam omnes legant & intelligant, & quæ nihil contineat ſecreti, quamque non verearis in omnium devenire conſpectum, ſcribas in charta præmiſſa, quam diximus, conjuratione ſpirituum, facie verſa ad orientem, quâ ſcripta intentionem tuam ſecretam, quam volueris ſcire abſentem coram ſpiritibus exprime, conteſtans eos ut agant fideliter, ſtatimque avolabunt. Cum literas tuas acceperit is cui mittuntur; ſigno orientis cognito, facie converſus ad orientem dicat conjurationem quam præmiſimus: Lamarton anoyr &c. & ſtatim intelliget tuam intentionem ſecretam, quam ſpiritibus commiſiſti, pro certo.

Ad ſciendum ſpirituum loca nomina & ſigna, nota ſubiecta.

Sed cum ſit neceſſarium omni operanti in hac ſcientia ſcire loca & nomina principalium Spirituum & ſigna, ne morantem in meridie perignorantiam vocet ab Aquilone, quod non ſolum impediret intentum, ſed etiam lædere poſſet operantem. Rurſus oportet te ſcire ſingulorum principalium Spirituum primos ſubſtitutos, quot ſint

ſint in numero, quibus ſecreta myſteria committuntur: ut ſcias eorum ordines, quomodo ſint vocandi, & quomodo rurſus emittendi ad officia ſua, & quot ipſi habeant illuminatores in die, & quot lucifugos in nocte, quosque amicos & quantos ſoleant formidare inimicos, & de his omnibus docebo te in præſenti tabula, quæ dicitur tabula directionis.

Schw.	Noth.	S.	N.	S.	N.	S.
Oriens.	Pamerſiel.	α	1000.	10000.	10c.	0.0.
Subſolanus.	Padiel.	β	10000.	200000.	10.	0.0.
Eurus.	Camuel.	γ	10.	10.	10.	10.0.
Euroauſter.	Aſeliel.	δ	10.	20.	10.	0.10.
Auſter.	Barmiel.	ε	10.	20.	10.	20.0.
Auſtrafricus	Gediel.	ζ	20.	20.	10.0.	10.0.
Africus.	Aſyriel.	η	20.	20.	120.	10.
Favonius.	Maſeriel.	θ	30.	30.	10.0.	0.10.
Occidens.	Malgaras.	ι	30.	30.	0.30.	210.
Chorus.	Dorothiel.	κ	40.	40.	0.40.	30.0.
Subcircius.	Vſiel.	λ	40.	40.	0.30.	0.0.
Circius.	Cabariel.	μ	50.	50.	80.0.	80.0.
Septentrio.	Rayſiel.	ν	50.	50.	80.0.	0.80.
Aquilo.	Symiel.	ξ	10.	1000.	10.	100.
Boreas.	Armadiel.	ο	1000.	180.	810.	00.
Vulturnus.	Baruchas.	π	10.	180.	810.	00.

Orientem hic velim intelligas, non ubi Sol quolibet die oritur, ſed eum locum, in quo à principio creatus fuit, quem æquinoctialem appellamus. Niſi enim hanc conſiderationem obſerves diligentiſſimè, non poteris in hac arte habere profectum. Sed etiam nunc te ſeriem iſtius tabulæ docebo ita, ut ex uno ſpiritu intelligas omnes. Capiamus itaque Malgaras pro exemplo, per quem fit operatio hujus artis in nono capitulo præſentis libri primi. Occidentalis eſt, ſignum ejus eſt tale: ι. habet ſub ſe triginta qui præſunt diei, & habent Imperium magnum fugandi Spiritus tenebrarum. His ſubjecti ſunt alii 30, qui præſunt nocti & verſantur in tenebris ſemper, nec veniunt ad lucem, niſi per imperium ſuorum principum, quibus omni tempore ſunt ſubjecti. Et iſti rurſus ſub ſe habent tanquam cuſtodes & miniſtros pleno jure ſubjectos aliquando

quando 20. aliquando 10. & aliquando omnes, cum omnibus simul egrediuntur ad imperium suorum principum, tali scilicet ordine. Ut quot eorum numero per operantem Virtutum magnarum imperio, vocati fuerint ex secundo vel tertio ordine, tot etiam servitores & custodes cum ipsis veniant ad principalem, qui est Malgaras. Iterum sub istis sunt alii tanquam nuntii & janitores sine certo numero, qui sæpe cum ipsis mixti conveniunt: Horum spirituum omnium nomina non tenemus. Sed quæ scire necessarium est operantem, in quolibet capitulo exprimemus. Et nota, quod omnes isti spiritus sunt cum suo imperatore principali quilibet in plaga orbis deputata sibi, ut patet in tabula.

Clavis.

Sicut Trithemius pro suo in occultandis mysteriorum institutionibus studio & intentione, similitudinem tantum non superstitionem ab operatione spirituum est mutuatus, & eorum nomina, officia, dignitates, ordines atq; differentias pro libitu & sine connexione cum steganographiæ modis assumpsit, ita non minus eorum mansiones in sedecim ventorum plagis ad vexanda magis curiosorum ingenia assignavit & orientis verum locum definivit. Itaque quæ hic de plagis orbis & spiritibus ibi residentibus tam seriò admonet & inculcat nullam omnino desiderant explicationem nisi ad exemplum Caramuelis subtiliorem authore quis optet commentarium; quæ verò de numeris adducit, jam in clave generali debitam consecuta sunt claritatem, & quidem in specie de eo Imperatore, qui dicitur Malgaras & hic pro exemplo adducitur.

CAP. II.

Cujus Princeps vocatur Padiel subsolanus, habens sub se ministros diurnos 10000. nocturnos 20000. & alios multos subservitores quorum incertus est numerus.

CUm, sicut in præcedenti capitulo diximus, Pamersiel cum spiritibus suis dictis, implacabilis & infidelis sit, nec obediat passim omnibus in hâc arte operari cupientibus, sed vix in ea expertissimis: volumus in hoc præsenti capitulo artem facere tutiorem, & modum operandi in ea demonstrare per spiritus meliores, qui sint benevoli, prompti, & hilares ad obediendum vocanti, qui debito modo & tempore vocati veniant sine mora, &, quod eis fuerit commissum, fideliter perferant sine fallacia. Primus autem principalis hujus operationis imperator & præsidens dicitur Padiel nomine subsolanus, mansione orbiculari, quæ est prima mansio post orientem. Is habet sub se decem millia, qui præ-

sunt diei & omnibus operationibus hujus diurnis, qui præcipiunt & educunt spiritus nocturnos in tenebris latitentes, qui sunt numero ducenta millia, omnes fugiunt lucem & diem, præter unum qui est nuncius ad spiritus præsidentes, omnes boni & benevoli sunt, nec lædunt operantem nisi sit malitiosus, vel minus in arte peritus. Non opus est omnes simul advocare, sed pauci sufficiunt, & aliquando unus satisfacere potest operanti, sive operatio nocturna sit sive diurna. Nam, cum sint benevoli, quieti & tranquilli, frequentius solivagi sunt, quam in multitudine tumultuosi. Cum ergo volueris operari per eos, & mentis tuæ secretum alicui, quantumcunque absenti per ipsos intimare, sic facito: Scribe in chartam præparatam antea debito modo, sicut scis, quamcunque narrationem volueris & in quacunque lingua, quia indifferens est, cum ille non ex charta, sed ex spiritibus mentem tuam percepturus sit, quam scribens verte te ad subsolanum, qua perfecta dicas istam conjurationem.

Clavis.

In cap. superiori omnium dictionum literæ initiales ad ministerium artis concurrebant, in præsenti verò cap. alternâ positione variant, ita ut prima litera primæ dictionis occultæ intentioni deserviat, sequentis verbi prima ab officio secreti muneris vacet, prima tertiæ dictionis iterum secreto conducat, quartæ prima sit otiosa & sic consequenter. Et hinc in hoc cap. ars est tutior & modus operandi per spiritus meliores, qui sint benevoli, prompti & hilares ad obediendum vocanti; Nam literæ aut formulæ precatoriæ, ubi alternæ tantum dictiones arcano proposito deserviunt, facillimè componuntur, nec ullam difficultatem laboremve scriptor industrius & sagax subibit. Sunt etiam hi spiritus valde fideles, &, quod eis fuerit commissum fideliter perferunt, nam hic scribendi modus est valde securus, nec facile à quovis arcanum latens deprehendetur. Sunt etiam aliqui horum spirituum diurni, alii nocturni, illi sunt, qui diei præsunt, id est, publicæ orationi congruentes ab occultorum significatione prudenti ordine recedunt; hi verò sunt, qui nocti præsunt, id est absconditam & occultam intentionem perferunt.

Conjuratio. 1.

Padiel aporsy mesarpon omeuas peludyn malpreaxo condusen, vlearo thersaphi bayl merphon, paroys gebuli ma ilthomion ilthear tamarson acrimy lon peata casmy chertiel

medony

medony reabdo, lafonti oaciel mal arti bulomeon abry pathulmon theoma pathormin.

Clavis & Sensus.

aPoRsYoMeVaSmAlPrEaXoVlEaRoBaYlPaRoYsMaIlThEaRaCrYmIpEaTaChErTiElReAbDoOaCiEl ArTiAbRiThEoMa. *Sensus.* Primus apex verbi primi, tertii, & cætera, doceat artem.

Cum hæc verba compleveris videbis duos vel ad minus unum è ſpiritibus placidiſſimè præſentem & paratum obedire voluntati. Et huic committes ſecretum tuum & fideliter perferet illud quo juſſiſti. Cum autem literæ venerint ad eum, cui mittuntur per nuncium, ſi ſolus eſt, bene, ſi cum aliis, ſecedat ad partem ſi poteſt, aut, ſi non poteſt, verſus ad ſubſolanum dicat ſub ſilentio iſtam conjurationem.

Conjuratio. 2.

Padiel ariel vanerhon chio tarſon phymarto merphion ampriſco lædabarym, elſephroy meſarpon ameorſy paneryn atle pachum, gel thearan beslonty las gomadyn triamy meſarnothy.

Clavis & Sensus.

aRiElChIoPhYmArToAmPrIsCoElSoPhRoYaMaOrSyAtLeThEaRaNlAsTrIaMy. *Sensus.* Recipiat apices primos alternatim.

His verbis rite dictis ſtatim ſpiritus miſſus apparebit revelans ei perfectè nullo alio percipiente quidquid illi commiſiſti revelandum ſine dolo & ſine omni periculo. Nemo autem malitioſus & nequitioſus facile in hâc arte poterit operari, ſed quantò quis melior & purior fuerit, tantò ei ſpiritus libentius & hilaritate majori obediunt. Et quantò unusquisque hanc ſcientiam magis occultaverit, tanto facilius operabitur. Et nota quod iſte Padiel cum ſpiritibus fuiſeſt deputatus ad nunciandum ſecretas aviſationes pro correctione malefactorum, incarceratione, punitione, ſicut ſubjecto demonſtrabimus exemplo.

Intentionis secretum quod non literis sed spiritibus secundæ mansionis commendatur.

Delatus est quispiam apud Principem, cui aliquod crimen imponitur læsæ majestatis, vel quodlibet aliud; vult eum puniri per suum officialem à quo longè disjungitur, sed ei scribere id ipsum non vult, ne manifestatis literis qualibet occasione reus avisatus fiat, & fugiat, vel coadjunctis sibi viribus amicorum resistat, vel quippiam contra principem aut patriæ leges moliatur sinistrum; scribit hanc vel aliam quamcunque narrationem ad suum præfectum, quam non vereatur ab omnibus legi: secretum verò committit spiritui, eo modo quo prædiximus, qui fideliter narrabit secretum ejus illi, ad quem mittitur prius in hac arte institutum.

Sinceram charitatem. Mitto sibi orationem pro devotione pænitentium satis pulchrè compositam, brevemque, quam integra mentis mea benevolentia in te sola possidere non voluit & est talis quæ sequitur.

Libera nos Iesu christe Eterne salvator Bonorum omnium, Et indulge Reorum delicta Gemitusque nostros Exaudi mitigans Tempestates vitiorum, Renovansque conscientiæ Vetustatem, ad Eternum nos Reducito paradysum. Bone jesu Remitte nobis Exorantibus peccata Nostra, quoniam Graviter offendimus, Et sæpe Relapsi sumus, Dulcissime salvator Infirmitates nostras Sana quæsumus Benignus esto Rogantibus te Iesu piissime Et nos Famulos tuos Supplicantes exaudi. Homines sumus Assiduis miseriis Involuti, maximusque Tempestatibus immersi Erue nos Tribulatorum consolator Victoriosissime, quoniam Vita nostra Assidua felicitate Sepulta corrumpitur. Miserere tantum clementissime Salvator rescipe Humilitatem te Amantium & Non permittas Demergi nos Exules in Luto & Turpitudine vitiorum. In amore Saculi hucusque Torpentes jacuimus Vitiisque inundati Nostram parvipendimus Salutem, futurique Examinis minimè Recordati sumus. Benignissime creator Esto propitius Famulis tuis Et salva Lachrymantes quos Decepit miserrima Vanitas mundi, Viam (prô dolor) Veritatis negleximus Omnes sed Libera nos Luto infixos Exulesque, quoniam Salvator noster Tu es Iesu, qui Neminem despicis Gaudium indeficiens Et sempiterna Falicitas sanctorum Et spes Nostra, christianorum Gloria, angelorum Lumen, remunerator Invictorum martyrum. Corona virginum, Honestas viduarum, Bone jesu Exaudi nos Humiles clamantes Ad te Libera nos De præsenti Exilio, concedens Nobis gratiam Ut sine Fine vivamus. Vivificia quæsumus

Nos

Nos miseros Servos tuos Exules, quos Redemisti, ut Zelum justitiæ Verum consequamur. Conserva nos Omnipotens deus, Majestas infinita, Misericordia incircumscripta Eterna salus Nobilium animorum. Amen. ß.

Tenor precationis occultus.

Lieber Getruer Brenger diß Briefs hait etwas mißhandelt/ist unser Befel du wollest in Gefänglich behalden uf unser zukommen.

Alia oratio, cujus conjuratio: Padiel melion, Parme, camiel busayr, ilnoma, venoga, Pamelochyn.

Hanc quoque non indevotam orationem accipito: Humanæ salutis Amator, universorum Creator maximus Nobis indixit Obedientiam mandatorum Cui omnes Tenemur obedire Ex amore; Præmium vero Obedientibus promisit Sempiternæ fælicitatis Tabernaculum possidere; Xti obedientiam Inspiciamus, quam Imitari curemus Vt ad Eternam fælicitatem Nobis promissam Ingredi mereamur Angelorumque consociari Mansionibus sempiternis. Agamus pænitentiam Dum possumus Tempus pretiosum Expendentes fructuosè. Caveamus ne Imparatos mors Rapiat, quæ Concedere moram Alicui recusat. Ideoque fratres Agere pænitentiam Non tardetis Velociter enim Ad vos Mors veniet, Quam nemo Vestrum diu Evadere potest. Dies ergo Vestros transeuntes Conspicite pænitentiam Inchoantes, quando Tempus habetis; Appropinquat hora Decedendi hinc. O mors Rerum terribilium Terribilissima quam Velociter nos Miseros consumis Incolatumque nostrum Brevissimum multis Injuriis plenum Miseris facis Esse crudelem. Evigilemus miseri Xto jesu Salvatore nostro Piissimo nos Exhortante & Contestante ut Turpes negligentias Arguamus & Bonis operibus Iustitiæ vias Sollicite custodiamus. Alme redemptor Generis humani Exaudi nos Veniamque nobis Tribue peccatorum. O pater Misericordiæ sis Nobis propitius In omnibus Adversitatibus nostris Sana domine Infirmas animas Nostras quoniam Tui sumus Præsta nobis Afflictis vermiculis Requiem sempiternæ Amænitatis quatenus Te semper Aspiciendo laudemus. Amen. Ioan. Trith. Spanheimensis edidi. 1500. ß.

Tenor arcani latentis.

Hac nocte post XII. veniam ad te circa januam quæ ducit ad ortum ibi me exspectabis age ut omnia sint parata.

CAP. III.

Cujus Princeps Camuel habens sub se spiritus præsidentes diurnis operationibus 10. *& nocturnis similiter* 10. *cum subservitaribus totidem, quorum officium est mittentis nunciare ad ventum, vias & iter.*

Trtiæ mansionis ad Eurum primus & supremus omnium spiritus vocatur Camuel valde benevolus & promptus ad mittendum suos substitutos ad eum qui in hac scientiâ secundum formam debitam operatur. Paucos quidem habet ministros, sed omnes bonos, voluntarios & fideles, videlicet decem, qui præsunt diei, & totidem qui præsunt nocti, qui semper bini mittuntur ad operantem ex utroque ordine, cum hi, qui præsunt diei, nec fugiunt tenebras, nec illi, qui præsunt nocti, lucem. Semper ubi necessitas expostulat in omni commissione operantis alter juvatur ab altero, &, quando apparent visibiles, tunc unus cernitur in habitu pulchro mixti coloris, & alius in formâ lucidi splendoris astare consuevit: sæpe tamen apparent solo effectu sensibili quidem, sed non videntur, nisi cum ita placuerit operanti. Iste verò Camuel cum ministris & subservitoribus suis authoritatem habet atque virtutem nunciandi absenti amico statum, voluntatem conditionem, viam, itinera, adventum & recessum mittentis, quando voluerit ipse, qui operatur in hac arte; Cum ergò volueris operari pro tuâ voluntate per angelos hujus mansionis: oportet te scire imprimis, qui sint decem Angeli Camuelis, qui præsunt diei & quot quilibet eorum habeat substitutos & ità similiter de nocturnis: quod ut scias perfectè, præsentem tabulam considerabis.

S.	N.	S.	N.	N.	N.	N.	N.	N.	N.
Orpeniel.	10.	Citgara.	100.	Daniel.	10.	Dobiel.	100.	Azimo.	10.
Camyel.	100.	Pariel.	10.	Omyel.	10.	Nodar.	10.	Tediel.	0.
Budiel.	10.	Cariel.	10.	Asiniel.	100.	Pheniel.	10.	Moriel.	0.
Elear:	10.	Neriel.	10.	Calym.	100.	Meras.	100.	Tregaros.	0

Hic habes in Tabula 10. Angelos Camuelis qui præsunt diei cum substitutis suis in numero & totidem qui præsunt nocti cum suis quoque subservitoribus: Ultimi autem, sicut cernis nullum habent substitutum, quoniam o sicut nosti nihil omninò significat in numero. Cum ergo volueris per istos angelos operari, præpara chartam tuam, sicut moris est, & versus ad Eurum scribe quamcunque

que

que narrationem & in quacunque lingua volueris, quæ non sit necesse occultari, qua perfecta legas sequentem conjurationem tacitè.

Clavis.

Tertius steganographiæ modus est, quo, ut in præcedenti, dictiones ad ministerium secreti alternis vicibus variantur, hâc tamen differentiâ; ut, sicut ibi prima ad intentionem arcanam confert & secunda vacat, ita hic prima vacante secunda valeat, deinde, ut completa dictione quavis secreti duæ vacent, una quidem ratione alternationis, altera vero ut quælibet dictio concludatur & ab alia separetur. Et iste modus est facillimus & tutissimus, nec tam facile secretum latens poterit inveniri. 10. Spiritus, id est i. omissa nulle utpote nihil significeante præest diei sive verbis otiosis, 10. vero id est i. Similiter præest nocti id est latenti arcano.

Conjuratio. 1.

Camuel aperoys melym meuomauial casmoyn cralti busaco aeli lumarphotrion theor besamys, aneal cabelonyr thiamo vesonthy.

Clavis & Sensus.

aPeRoYsMeVoMaViAlCrAlTiAeLiThEoRaNeAlThIaMo. *Sensus.* Primum vacat alternatim.

Completa hac conjuratione sub silentio, fac commissionem tuam spiritibus, qui præsto sunt, quemadmodum nosti; & emitte eos, omnia sub silentio & extra tumultum, si fieri potest, operans, postea da literas, cui volueris, nuntio perferendas, apertas ut libet & vadet, quia spiritus non negligunt officium suum, sive cito veniat nuntius, sive tardè, de quo nullum sit tibi dubium, quia fideles sunt. Oportet autem ut scias, quem spiritum mittere velis ex prædictis quatenus in conjuratione nomen ejus statim post principalem exprimas, & hoc in omnibus operationibus, in quibus angelorum mittendorum nomina in ipso capitulo ponuntur. Sed jam ponamus dictorum à nobis similitudinem super his quæ pertinent ad officium Camuelis & spirituum ejus subjectorum.

Sit ista mentis meæ intentio secretissima quam per spiritus prædictos velim scire absentem.

Sum Romæ positus, intelligo ex secretissimo consilio summi Pon-

Pontificis: Romanum Imperium ipsum velle transferre in Francos; Cupio avisare Germaniæ Principes, per nuntios nequeo, quibus non confido: literis nequeo quia in omnibus civitatibus Italiæ sunt in portis deputati, qui scrutantur transeuntes exactissimè; scribo ergo unam orationem devotam, quam mitto per nuntium apertam, cum aliis familiaribus literis clausis ad eosdem principes, compello spiritus tertiæ mansionis, & præcipio eis ut literas mittendas sequantur. Et cum à recipiente vocati fuerint, revelare ei non obmittent secretam intentionem meam, quam literis commendare non audebam. veniunt, vadunt, obediunt.

omnes Morimur, *quoniam* Omnes *hæreditarium* Reatum *originalis* N*oxæ contraximus, nemoque* V*ivit non* M*oriturus, in* B*revissimo tempore; contraximus* D*elictum originale* I*n adam* E*t eva; morimur* A*utem morte* C*orporis omnes* H*omines propter* T*emeritatem matris* E*væ miserabilem. mortem* V*ero animæ* V*ictor mortis* I*esus nos* L*iberando fugavit. o* I*esu christe* C*rucifixe, respice* H*umilitatem nostram, quoniam* M*iseri sumus,* I*nfælices, multisque* T*ribulationibus vexamur. ergo* C*lementisse rex* C*ælorum petimus,* C*oncede uobis* C*ontritionem veniamque omnium* P*eccatorum propter* H*umilitatem tuam* E*ximiam quâ* R*edemisti nos* D*e inferni* E*rumnosis tenebris* N*oxiisque passionibus. o* B*eatitudo nostra* I*esu clementissime o* D*ulcissime amator* I*nnocentiæ, quid* R*etribuam tibi, tu* S*anctus &* I*nnocens pro* N*obis pateris. quò* F*ugiemus cum* V*eneris ad* R*ationis examen? venies* C*um potestate* R*eddere mercedem* U*nicuique secundum* C*onscientiam suam;* E*runtque tibi* N*uda omnia* N*ec te* A*liquid latebit* C*ujus non* H*abeas notitiam. ergo* V*iventes agite* F*ratres pænitentiam,* D*istrictumque* D*ei omnipotentis* E*xamen operibus* M*isericordiæ prævenite. tergite* F*letibus crimina* E*t pauperum* L*abores sublevantes* D*eum vobis* E*fficite placabilem, quoniam* B*enignus est* I*nvocantibus eum. ergo* D*um tempus* E*st, quærite* M*isericordiam ejus. semper* G*ratias agite* E*i qui* R*edemit vos* I*esus christus* C*rucifixus pro* H*ominum salute* T*imentium dominum. y.*

Sit alia forma secretorum ista, quæ committatur spiritibus.

Secretum manet in mente mea repositum, de adventu meo ad amicum vel amicam in proximo secreto, non audeo scribere hoc ipsum, ne palam fiat, quod causa vetat ardua, nec demandare per nuntium

nuntium, quod idem periculum: voco spiritum, committo rem; venit, vadit, perfert secretum secretissimè, tutus sum ego, literarum forma quas mitto sit ut libet familiaris, ne desit occasio.

Salutem D. lator Præsentium frater Arnoldus bostius Plura composuit Admiranda volumina de Variis rebus Ut in Libro nostro Tibi dudum transmisso Inter alia Multa, qui Prænotat de Ecclesiasticis scriptoribus , Reperies scriptum In fine, Ubi fit Mentio viventium. hunc Tantum virum Religione & Artium venustate Notabilem tuæ Sinceritati, charissime Fautor, commendo Et plurimum Rogo, quatenus Recipias ipsum Eâ quâ omnes In amicitiâ Nobis conjunctos suscipere Familiaritate consuevisti, Reserabit tibi Arcana multa Naturæ, teque Conversatione dulcissima Oblectare poterit Si volueris. meum De magicis Experimentis codicem , quem Habes mihi Oro quantocyus Curato remittere, volumen Sinesii de Virtute spirituum Mittam tibi , mox Cum mihi Experimenta mea Remiseris cura Te ipsum Ut valeas Sæpeque rescribito. Data in Spanheim sexto iduum Martij. Anno Dominicæ incarnationis M. D. Ioan. Trith. Abb. -- y.

Recipiens autem literas is, ad quem spiritum misisti, faciat, quod in hac arte novit esse faciendum, & signo orbiculari cognito se vertat ad Eurum subque silentio ista dicat imprecationem.

Conjuratio. 2.

Camuel Busarcha menaton enatiel meran sayr abasremon naculi pesarum vadru lasmon enoti chamabet usear lesponti abrulmy pen sayr thubarim , gonayr asmon friacha rynon otry hamerson bucurmy pedauillon.

Clavis & Sensus.

bUsArChAeNaTiElSr y rNaCuLiUaDrUeNoTiUsE aRaBrUlMySaYrGoNaYrFrIaChAoTrYbUcUrMy. *Sensus.* Vacantes includunt verbum significativum.

His dictis accipiat literas denuò in manum respiciens versus Eurum ut nosti. Notandum verò , quod isti spiritus omnes cum suo principe sunt ad Eurum & proptereà oportet, ut se illò vertat omnis, qui operatur per illos, aut si non potest, saltem literas illò versus cum receperit, reponat, Observa & intellige, quæ diximus tibi.

Tenor literarum & precationis occultus.

Literarum. Papa vult imperium transferre in Francos, de hoc sum certus.

Precationis. Morn umb dfachte will ich mit CCCC. Pherden bi dir sin für Crucennach uf dem Felde bi dem Gericht.

CAP. IV.

Cujus Princeps Aseliel moratur ad Euro-Austrum; habens sub se 30. Principales substitutos cum servitoribus eorum, & præsunt his, quæ pertinent ad amorem.

QUartam mansionem ab oriente in Euro-Austro tenet magnus princeps Aseliel cum spiritibus suis, quorum decem præsunt operationibus in hâc arte diurnis & 20. nocturnis; Horum omnium potestas & officium est nunciare ea, quæ pertinent ad amorem mulierum. Habent autem hi 30. tanquam principales sub se & totidem alios quos mittunt per ordinem ad officia sua, cum fuerint per operantem debito modo vocati. Rursus sub istis iterum sunt alii, quorum magnus est numerus. Tu autem, cum volueris per principem hujus mansionis in steganographiâ operari, non opus est omnes subjectos ei spiritus advocare sed sufficit tibi unus aut duo, sive operatio sit nocturna sive diurna. Dicam ergo tibi paucorum nomina cum numero subservientium eis, ex quibus semper ad voces unum aut duos, quos volueris, nec pluribus indiges, nisi operatio pro diversis. Hæc est tabula.

Mariel.	20.	Cubiel	20.	Asphiel	20.	Melas	20.
Charas.	20.	Aniel	20.	Curiel	20.	Sariel	20.
Parmiel.	20.	Asahel	20.	Chamos	20.	Othiel	20.
Aratiel.	20.	Arean	20.	Odiel	20.	Busar	20.

Habes jam ecce sedecim principes ex majoribus qui sunt sub Aseliele Magno, quorum octo præsunt diei, & octo præsunt nocti, & quilibet ex iis habet 20. subjectos famulos, quos mittunt ad officia sua, quotiens necessarium fuerit. Principes omnes boni sunt & ad obediendum benevoli atque promptissimi: sed famuli eorum non omnes quoniam superbi & implacabiles aliquando sunt, maximè ad

cos,

eos, quos considerant in arte minus esse perfectos. Isti vero sedecim principes cum subditis suis ad omnia nuncianda tibi sufficiunt, nec opus est te plures vel nosse vel advocare. Cum autem volueris operari in steganographia per Aselielem, præmissis in arte consuetis observa locum mansionis ejus, qui est in Euro-Austro, & voca unum ex spiritibus supradictis pro tempore suo, quemcunque volueris.

Clavis.

Quartus steganographiæ modus in præsenti cap. proponitur, ubi primâ dictione in aperta narratione à secreto vacante, duæ mox occulto servientes recipiuntur idque per spiritus 30. sive 3. quorum 10. id est 1 diei, apertæ scilicet narrationi & 20. id est. 2. nocti, arcano scilicet latenti præsunt, facile intelligitur; spiritus quoque omnes sunt boni & benevoli.

Conjuratio. I.

☙ Aseliel aproysy melym thulnear casmoyn mauear burson, charny demorphaon, theoma asmerin diuiel, casponti voarli basamys ernoti chaualorson.

Clavis & Sensus.

aPrOySyThVlNeArMaVeArChArNyThEoMaDiViEl VeArLiErNoTi. *Sensus.* Post unam vacantem duæ valent.

Completis ex more conjurationibus subjunge cætera, quæ sunt ex more in arte facienda & consequetur effectus operationis tuæ certissimus.

Ponamus Exemplum.

Fingamus mentis tuæ arcanum: Habes amicam, in cujus amore detineris, nec minus ipsa: sed accedere aut alloqui non potes eam propter custodiam suorum; Invenisti tandem consilium, quo ipsa potiri valeas, sed eam est avisare etiam prius necesse: Per te non potes, literis non audes, ne in manus aliorum deveniant, nuntiis aut vetulis rem non decernis committendam, ne te postea reddant notum; Rem ergo arte per tempus occulta, quam fieri palam non posse confidis. Vocas ministros artis invisibiles, scribis literas in nullo suspectas, ipsasque mittis ad amicam etiam per ipsos custodes,

 laudant

laudant ſcriptum, præbent amicæ legendum: illa ſignum recognoſcens nuntium advocat occultum, audit conſilium, remandat conſenſum; accedis, intras, potiris.

mors Ieſu Chriſti genus Humanum Vificavit cujus Vita Innocenter afflicta Liberavit Nos ab Omni Calamitate; ergo Honoremus Humilitatem ejus In Nobis reſiſtendo Tentationibus Vitiorum, inſtandoque Motibus Bonorum operum. Xtus Ieſus ſalvavit Animas Noſtras. gratias Dicamus Eternas noſtro Redemptori Pijſſimo, quoniam Omnes Reduxit ad Tutas Exuvias, cujus Nomen Cum fervore Laudemus Omni tempore Praeoccupantes Faciem ſanctiſſimam Ejus Noſtris orationibus. Vivamus Virtuosè in Amore Rectitudinis, abijcientes Tumultum Mundanalium negotiorum, Iuſtitiæ Normam ſequamur, Vitiis Noxiis reſiſtamus Devotiſſimè, Lachrymisque negligentias Abluamus In maxima Sollicitudine Memores futuri Iudicii Cujus inaſtimabilis Horror Inferni pœnis Nequaquam inferior. Anno Dominicæ nativitatis M. D. 6. Id. Martij. 8.

Cum has ſimilesve acceperit literas is, cui mittuntur, in arte peritus faciat, quod novit ſecundum inſtituta faciendum, vertatque ſe ad aſpectum Euro-auſtri, & legat conteſtationem ſpirituum, quæ eſt talis.

Conjuratio 2.

Aſeliel murnea caſmodyn bularcha vaduſyn aty belron diuiel, arſephonti ſi panormys, orleuo cadon venoti baſramyn.

Clavis & Senſus.

mVrNeAbVlArChAaTiDiViElSiOrLeVoVeNoTi.

Senſus. Vna vacat duæ ſolvunt.

His conteſtatis continuet operationem artis, & audiet ſecretum mittentis.

Tenor arcani latentis.

Ich wil noch hint umb XI. an der Porten clopfen/ wart min/ und laiß mich in.

CAP. V.

CAP. V.

Cujus Princeps ſupremus Barmiel nomine, moratur in Auſtro, habens ſub ſe decem principes, qui præſunt diei & 20. qui præſunt noctis cum ſervitoribus eorum, & ſunt ſuper ſecretis nuntiandis quæ pertinent ad traditiones caſtrorum.

QUintæ manſionis in Auſtro ad meridiem princeps magnus vocatur Barmiel, habens ſub ſuo dominio principales duces decem qui præſunt diei cum ſubſervitoribus eorum & 20. numero, qui præſunt operationibus nocturnis cum famulis eorum. Qui ideo ſunt plures numero, quam diurni; quia frequentius operatio hujus manſionis fit in nocte quam in die; Eorum enim officium eſt nuntiare ſecretas traditiones caſtrorum & civitatum, maximè temporibus nocturnis. Tu autem, cum volueris in hac arte operari per Barmielem: voca unum ex principibus ejus, quemcunque volueris; ſtatim veniet ad te cum 20. ſervitoribus, quia nunquam ſolus aut cum paucioribus incedere conſuevit. Secretum verò tuum non famulis, quia ſuperbi & malitioſi ſunt, ſed principi committe: quia bonus, placidus, fidelis & multum benevolus eſt. Sed jam nominabo tibi ex ipſis principibus diurnis octo & ex nocturnis ſimiliter octo, qui ſunt meliores & promptiores ad obediendum nec pluribus indigemus.

Schw.	Roth.	R.	S.	S.	R.	R.	S.
Sochas.	20.	Acterer	20.	Barbis.	20.	Marcaiz.	o.
Roth.	Schw.	S.	R.	R.	S.	S.	R.
Tigara.	20.	Barbil.	20.	Marquus.	20.	Baabal.	o.
Schw.	Roth.	R.	S.	S.	R.	R.	S.
Chanſi.	20.	Carpiel.	20.	Camiel.	20.	Gabir.	o.
Roth.	Schw.	S.	R.	R.	S.	S.	R.
Keriel.	20.	Manſi.	20.	Acreba	20.	Aſtib.	o.

Habes 16. Spiritus, quorum duodecim quilibet habet 20. miniſtros, cum quibus apparere ſolent vocanti, reliqui quatuor, quibus o. quod nihil ſignificat, ſuppoſitum eſt, nullum habent ſubſervientem, ſed ſemper ſoli veniunt, & ſunt in miniſterio ſuo fideliſſimi, & impigri ad omnia, quæcunque mandaveris eis. Volens itaque operari per aliquam eorum, præmiſſis his, quæ ſunt in arte præmittenda, dicas conjurationem iſtam ad Auſtrum.

Clavis.

Quintus in Quinto cap. modus nonmultum quarto dissimilis, prima vacante per duas significativas ut superior procedit, & quamlibet secreti dictionem duabus vacuis concludit, ut in tertio dictum est, quod si & secreti dictio quæpiam impari literarum numero constet, ultima sola stabit inter vacantes utrimque. Spiritus diurni sunt decem, & 20. nocturni ut in cap. præcedenti.

Conjuratio. 1.

Barmiel buras melo charnotiel melapos veno masphyan albryon, chasmia peluo morophon apluer charmya noty, messron alraco caspiel hoalno chorben oluear ascrea cralnoty carephon elcsor bumely nesitsan armi tu faron,

Clavis & Sensus.

bUrAsChArNoTiElVeNoAlBrIoNpElVoAp LuErNoTyAlRaCoHoAlNoOlVeArCrAlNoTiEl CsOrNeSiTsAnTu. *Sensus.* Vacante unâ binæ valent archano vacante constat.

Postquam imperationem compleveris, spiritui apparenti quem vocasti commonda secretum, literas autem mitte per quemcunque volueris, & qualescunque volueris. Sed utamur exemplo.

Ponamus secretum Regis quod non sit alicui confidendum quovis modo.

Rex quispiam aut princeps obtinere civitatem aut munitionem armis non valet, quam cupit, rem arte pertemptat, corrumpit mercede custodes, consilium nulli confidunt, nec literis quidem ne deprehensus ille non consequatur intentum, isti mercedem cum vitâ amittant. Ad mansionem Barmielis se princeps convertit, vocat spiritum nuncium, committit occultum: venit ille, perfert nuntio, capitur nocte, non scitur quomodo. Pro his si placet fingamus literas in nullo penitus metuentes lectorem.

juste V*ivendo* F*elicitatem consequemur, soli* N*amque* E*xaltandi humiles* S*oli* T*emerarii condemnandi. Si* F*elicitatem* R*equiris æternam* I*ustitiam* T*ene &* A*ltissimam* G*loriam consequeris. ferventissimus* Z*elator* V*eritatis esto, &* N*on* A*maveris mendacium.* C*orrumpens* H*onestatem, animi-*

que

que Temperantiam dissolvens, fuge Vanitatem Mundi, quoniam Brevissima est. amator Esto Iustitia & Neminem Supplantes injustè, cole Virtutes, Vitia fuge, Iustitia Libertatem tuere, omnem Insolentiam Cave, semper Humilis esto, salvatorem Animarum Nostrarum dilige, qui Diligit Eum nequaquam Morietur infaliciter. contemne Gloriam Repente transitoriam. AmaBeatitudinem sanctorum Eternaliter Non corrumpendam, fuge Sollicitè Insidias hostis Nostri antiqui quem Vincet Nunquam intermittenda Devotionis humilitas, esto Vigilans Ut carnis Ardore Non vincaris, viriliter Iustitia Semitas defende, rectitudinisque Zelum Intrepidâ perseverantia Tenendum memineris, gloriam Inanem Semper fuge Tanquam venenum, paradisi Dei Amanitatem contemplare Semper manentem, gaudia Saculi Cito transeunt, Hodie Lætus cras Omnibus Spoliatus emoritur, fuge Zelum Vitiosum amaritudinis, fuge Superbia Tumorem, quoniam Utriusque Reatum perpetuis Malis Esse obnoxium Non ignoras. omnis Superbus Odibilis deo: moriens Sine Intermissione cruciandus Nunquam Gloriam falicitatis Eterna conspiciet. quid Denique Expectabunt superbi Nisi lamentum. ergo Va Vobis elati Eterno Supplicio digni Tenebrisque Et horroribus Reservati sempiternis. Vanitas Vanitatum mundi, Exterminatrix Luminis, animorum Deceptrix Exulum inferni Reseratrix perniciosissima. Io. Trith, Abbas Spanheimensis scrips. 5. id. Martii. M. D. 1.

Recipiens literas, cognito signo Barmielis se mox vertat ad Austrum vel quam primum potuerit; Non enim periculum, quoad obedientiam spiritus, ex morâ nasci poterit, etiamsi multa fuerint interposita. Nam quando vocatur, semper venire consuevit, sive citò sive tardè, etiamsi post dies multos vocetur. Hæc est ejus conjuratio, iis præmissis, quæ ars ex postulat agenda.

Conjuratio. 2.

Barmiel any casleon arcohi bulefon eris, catray molaer pessaro duys anale goerno metrue greale cusere drelnoz: parle cufureti basriel aflym naraphe neaslo carnos erneo damerosenotis any carpodyn.

Clavis & Sensus.

aNyArCoHiErIsMoLaErDuYsGoErNoGrEaLeDrEl NoZcUfVrEtIeFlYmNeAsLoErNeOaNy. *Sensus.* Nach einn ledigen Gelden zwei finale non.

Hanc

Hanc conjurationem cum dixerit, ſicut oportet, verſus auſtrum, audiet & intelliget mentem tuam, quam non literis, ſed ſpiritui commendâſti; ſi ad aliam plagam ſe verterit, nunquam intelliget.

Tenor exhortationis occultus.

Uf neſt Fritag zu Nacht umb eins wil ich an dem Graben ſin / und wan is Zit iſt / das Schloß zu ſtürmen / ſo ſinge den Weſterwelder.

CAP. VI.

Cujus ſupremus Princeps Gediel in Auſtro-Africo manſionem agens, ſub ſe habet 20. in die & totidem in nocte cum ſervitoribus eorum, qui officium annunciandi ea quæ præcavenda pericula habent.

SExtæ manſioni, quæ eſt in Auſtro-Africo præſidet princeps magnus Gediel, qui habet ſub dominio ſuo alios duces principales 20. in die & totidem in nocte cum multis ſervitoribus eorum. Horum officium eſt nuntiare omnia, quæ pertinent ad aviſandum amicum de quocunque, imminente futuro periculo, & maximè ad principes pro defenſione patriæ, caſtrorum, & civitatum, & ad omnia nuncianda, quæ proſunt amicis, & his, quibus favemus, ad ſalutem, nec non & contra inimicos & adverſarios quoſcunque. Ad hæc omnia non eſt neceſſarium advocare 20. principes ſed duo ſufficiunt cum ſervitoribus ſuis. Quos ut noſcas ex nomine, conſequenter aliquos ex eis numerabo, videlicet octo pro die & octo pro nocte.

Schw.	Roth.	S.	R.	R.	S.	S.	R.
Coliel		Sariel		Reciel		Aroan	
	20.		20.		20.		20.
Naras		Ranciel		Sadiel		Cirecas	
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Sabas		Maſhel		Agra		Aglas	
	20.		20.		20.		20.
Aſſaba		Bariel		Anael		Vriel.	

Primò, antequam procedamus ad operandum, noveris, quod ſemper ad minimum duo ſpiritus vocandi ſunt, cum 20. famulis ſuis, ſine quibus nunquam procedunt, licet non ſemper omnes appareant viſibiles: ſed de hoc non eſt curandum; modo tu conſequaris per eorum miniſterium inviſibile quod intendis. Cum ergò per eorum miniſterium volueris aliquid in ſteganographiâ operari; converte

verte te ad Auſtrum africum; quoniam omnes cum principe ſuo Gediel omni tempore morantur, & fac, quæ noſti ſecundum ordinem eſſe facienda.

Clavis.

Sextus modus poſt duas otioſas recipit binas ſignificativas idque. 20. Spiritus diurni & 20. nocturni abunde manifeſtant.

Conjuratio. 1.

Gediel aſiel modebar mopiel, casmoyn ro chamorenu proys naſaron atido caſmear vearſy maludyn vealchain demoſar otiel maſdurym iodiuiel mesray ſcor amarlum laueur pealo neta fabelron.

Clavis & Senſus.

aSiElMoPiElRoPrOySaTiDoVeArSyVeAlChAiNoTiElSoDiViElSeOrLaVeVrNeTo. *Senſus.* Semper poſt duas vacantes duæ ſolvunt.

His completis erunt duo principes nominanti vocati præſentes, boni, benevoli, & ſecuri; quos non debes timere, ſed committe eis confidenter, quidquid volueris, & mandatum tuum fideliter explebunt.

Habes in mente tuâ tale ſecretum, quod literis commendare non audes.

Sum principi meo pro multis in me beneficiis obnoxius, adverſariorum ejus ſecreto percepi conſilium per inſidias & traditionem capiendi hac nocte caſtellum. Principem aviſare meum cupio, literis nequeo, cum ſcrutinium tranſeuntium per hoſtes fiat in viâ: per nuncios nequeo, qui nulli penitus meum periculum ſcio credendum. Vocabo ſpiritum, committo ſecretum, mitto literas tantum pro formâ quaſcunque voluero, ut noverit princeps, quis ſit vocandus, & ex ſpirituum numero (quia ſine literis alioquin neſciret miſſum à me ſpiritum) vadit iſte, nunciat; Princeps præoccupat caſtrum.

Sit forma literarum iſta vel alia; quam cum legerit; ire prohibeat.

Summa humani Generis Nobilitas ſummaque virtus Eſt, Deum purè

amare Ipsius Gloriam quærere, & Eum Rectitudine mentis adorare. **Humilitas Enim puri cordis Regnabit In cœlis, patientia Sublimabit, Sola mens hominis Iusti Deum timentis diligentisque Ad Nobilitatem veram constituetur, Deum Ama, mundum sperne Sæculum Iniquitatum fuge ama Religionem, Fraternam charitatem, pacis Vinculum, Rectéque conversantium unitatem. Xtus In evangelio monet: Non Oportere nos sollicitari Circa Humanas curas superfluas; Habentes (Inquit apostolus sanctus) Necessaria Tantum simus contenti. Habeamus Itaque dei amorem Et Zelum justitiæ: quoniam Vere Solidæ divitiæ sunt, Puritas Animi, simplicitas cordis, Negligentia Honoris terreni, vetustatis Emendatio, Morumque sanctorum institutio. Simus Intenti operibus bonis, Ne Vitia nos obruant, Vivamus Innocentes in omni Rectitudine Tanquam crastino morituri. Deum Amemus purissimo corde, Servantes Sollicitè mandata ejus, Cum Humilitate pro peccatis Lugeamus, Omni tempore pissimum Salvatorem Deprecantes, quatenus nobis Vitia Remittat, sui amorem Cordisque Humilitatem infundat largiter. Deseramus Istius mundi concupiscentias Et Vanos falsosque honores, Obitum Nostrum sedulo cogitantes. Vivere Virtuosè, proximum diligere, Injuriam Nulli facere, deum Timere, Eleemosynas dare, famelicos Reficere, Bonos defendere, pravorum Vitia Redarguere, orationibus insistere, Gloriam Mundi contemnere, lectionibusque Incumbere, Thesauri christianorum sunt. Vana Enim gloria mundi Repente Ruitura est, falsæ Etiam Divitiæ, quas brevi Expirantes Relinquemus inviti sola Iustitia Est, nostra fælicitas. In Nostra humilitate sit Gloriatio Et divitiarum possessio Nobiscum Omni tempore mansura, Memoria Mortis, timor judicii Et Nostrorum recordatio peccatorum.*

Cum has vel quaslibet alias literas nullum continentes secretum princeps acceperit meus; viso signo Gedielis novit quo fit vertendum & quis vocandus spiritus.

Conjuratio. 2.

Gediel aprois camor ety moschoyn diuial palorsan, sermel asparlon Crisphe lamedon ediur cabosyn arsy thamezosin.

Clavis & Sensus.

aPrOiSeTyDiViAlSeRmElCrIsPhEeDiVrArSy. *Sensus,* Post duas recipe duas.

His

His dictis ut oportet, subjunctisque nonnullis, quæ sunt in arte necessaria, spiritu revelante, non literâ mentis meæ secretum, sciet arcanum & præoccupat inimicum.

Tenor *secreti latentis.*

Gnediger Her iß si dan daß ir fin XI. noch hint hie zu Spanhem sin [illegible] wirt das Schloß durch die von Winterburg mit Verrederie ingenemmen.

CAP. VII.

Cujus princeps supremus est Asiriel, cujus mansio est ad Africum, habens sub suo dominio duces 20. qui præsunt diei & totidem qui præsunt nocti, quorum officium est nunciare consilia principum amicis.

SEptimæ mansionis Princeps primus & supremus] vocatur Asiriel, & habitat in eâ plaga orbis, quam appellamus ad Africum, habens sub se 20. principes, qui præsunt diei & totidem, qui præsunt nocti, qui omnes sub se multos habent famulos, si duo duces vocentur ab operante ad ministerium artis ex diurnis, semper 20. famulos habent servientes sibi similiter & cum nocturnis fit. Quare si unum vocaveris tantum ex principibus maximè nocturnis, non 20 sed 10. famulos tantum eum habere duntaxat comprobatur, diurnos non vocabis nisi ad minimum duos, quoniam soli venire non consueverunt; ex nocturnis unum vel duos, sicut placuerit, advocare poteris. Si vocaveris duos 20. si unum 10. famulos in conjuratione ex more noveris esse addendos. Et ut scias, qui soli, & cum socio, qui sint vocandi, tabulam considera.

		Roth.	S.	N.	S.	N.	S.	N.
S.	Astor		Bumiel		Arcisat		Cusiel	
		20.		20		20		20
	Carga		Rabas		Adriel		Malqueel	
		Schw.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
N.	Amiel		Maroth		Budar	10	Fassua	10.
		20.		20				
	Cusiel		Omiel		Aspiel	10.	Hamas.	10

Horum spirituum, qui sunt principales inter 40. habent officium nunciandi secreta consilia principum subditis suis & amicis; ex diurnis habes octo, & ex nocturnis totidem cum multis servitoribus suis, qui sufficiunt ad omnia, nec cæteros vocare opus est. Diligen-

ter observa, ut, cum vocas unum vel duos principes ex nominatis jam numerum servitorum eorundem in carmine exprimas, sunt enim superbi,& mirabiliter placet eis, quod multis dicantur præesse clientelis.

Cum ergo volueris per ipsos in steganographiâ operari; verte faciem ad Africum,& fac, quæ nosti esse facienda cum diligentiâ ut nihil penitus omittas eorum, quæ pertinent ad artem.

Clavis.

Septimus modus duabus vacantibus, binas subjungit significativas, & quamlibet dictionem tot vacuis concludit quot literæ in fine reperiuntur, ita, ut si dictio pari literarum numero constet, duabus concludatur, si impari, ultima litera sola inter vacantes stet, & unâ concludatur. Spiritus ut in præc. cap. diurni sunt 10. & nocturni. 20. diurni non erunt nisi ad minimum duo, nocturnorum vero unus vel duo prout dictio pari vel impari literarum numero constat, Hinc si vocaveris duos 20. sive 2. si unum 10. sive 1. famulos in conjuratione noveris esse addendos.

Conjuratio. I.

Asiriel aphorsy lamodyn to chamephyu drubal asutroy sody baruchon usefer, palotmi thulnear asmeron chorne madusin coleuy busarethon duys marpheli thubra nasaron venear fabelronthy.

Clavis & Sensus.

aPhOrSyToDrVbAlSoDyVsEfErThVlNeArChOrN eCoLaViDuYsThVbRaVeNeAr. *Sensus.* Post duas duæ & una concluditur una.

His completis, adstabunt tibi vocati, quos ut discernas; scito quod principes communiter solent apparere in habitu aëreo, id est, sapherino: famuli autem in albis. Secretum vero tuum committe ipsis principibus, quia fideles sunt. Habent autem illam consuetudinem inter se omnes duces, ut quando alloquitur eos operator, tunc statim famulos emittant: imò per se recedant, ne audiant commissionem; cessante illo loqui ad principes, iterum famuli adstare videntur.

Sit principis tale secretum, quod nulli credat perferendum.

Consilium principis magnum & secretissimum de rebus arduis & maximis est. Vult illud scire principem alium quempiam amicum, eo quod causam habeat; sed timet venire cum maximo periculo sui suorumque in publicum: si autem nuncio committatur, ne tradat, aut literis, ne legantur ab aliquo. Vocat ergo spiritum, qui non revelabit arcanum, committit, emittit, perficit, securus est.

Literas mandat in nullo suspectas, nec publicum in aliquo metuentes.

jesu christe Lumen Indeficiens, *omnium sanctorum* Eterna Beatitudo *creator universitatis* Et Rector, *miserere nobis. nos infirmi* Gementes Et *flentes misericordiam* Tuam Rogamus. *largire nobis* Virtutem Vincendi *temptationes diaboli* Ut Evictu *præsentibus malis* Requiem *consequamur. o salvator* Dulcissime Iesu *remitte peccata* Nobis *orantibus; tua enim* Sumus, *Clementissime pater, creaturæ* Humiles: *Respice nos miseros*, Inutilesque Famulos, *quoniam tibi* Famulari Totis *viribus optamus. fac nos* Habere Amoris *tui fervorem*, Bonis Exornatum *operibus in* Nobis *semper. da nobis* Veras Virtutum *operationes, observantiam* Iustitiæ, Rectitudinisq; *inseparabilem amorem: fac nos* Veraciter Esse *humiles mundanaliumque* Rerum Strenuos *contemptores, quatenus* Tuo Amore *semper ardentes* Nihil Diligamus *terrenum, nihil* Estimemus Nobis *temporale jucundum. o præceptor* Humilitatis Iesu *christe doce* Nos Tuam *imitari doctrinam, sumus (pro dolor)* Vitiis Multis *involuti, operibus* Bonis *nudi. salva nos* Iesu Xte *ne pereamus. o summa* Veritas Vivifica *nos, refugium* Animarum Refrigerantissimum: *esto nobis* Turris *fortitudinis. tu enim* Vivificator Noster *es, tu* Salus Es *animarum mentisque* Renovator *dulcissimus, tu ineffabile* Gaudium Angelorum, *animorumque fidelium* Requies *saluberrima tu beatitudo* Sanctorum Te *amantium. tu* Inextinquibile Lumen *civium supernorum. tu mortuorum* Vivificator Fragilitatem *nostram respice jesu christe* Dulcissime Adjuva *nos fragiles* Servos *tuos quatenus per* Viam Veritatis *sine offensione* Incedentes Requiem *consequamur æternam. o piissime* Domine Iesu *mitiga laboris* Exilia *nostri, & cum* Finis Istius *vitæ caperit* Appropinquare Nobis *misericorditer subvenire* Tunc *digneris quatenus ante* Faciem Virtutis *tuæ adversarius* Ruat Conterritus, *fugiantque procul* Omnium Malorum *procuratores diaboli*, Mortis Eternæ *principes, sævissimique*

Nostri persecutores. rogamus per Virtutem Nobilissima *mortis tua* Dulcissime *jesu non despicias* Nos Inutiles *servos in* Die Exitus *nostri quos* Redimere *voluisti sanguine tuo.* Lava Excessus *nostros, quatenus* Intrare Gaudia *patria calestis* Expectantibus Nos *angelis, mereamur. Amen. Scripsi ego Ioan. Trith. Abbas. id. Martii. M. D.*

Literas idcirco mittimus ad eum, cui fuerit spiritus quoque mittendus; quia nullus principum aut servorum ex ipsis spiritibus venit, nisi vocetur, neque ad mittentem, neque ad eum cui mittendus est. Ut ergo sciat is, cui mittuntur, à qua mansionis plagâ, & quem debeat vocare spiritum, literæ mittuntur signo principis sigillatæ & ita scriptæ, ut spiritum oblectent, cupiatque eorum fomento recreari; sed de his in ultimo cap. dicemus.

Conjuratio. 2.

Asiriel onear camot Zaueuiel gamersothin janoz alnay bulumer palorson, irgiel lamedon, Iudiel caparosyn naui asparlon nadiel bulephor janos pesonty thresloty camon elyr mearsu nosy thamerosin.

Clavis & Sensus.

oNeArZaVcViElIaNoZb VIVmErIrGiElLuDiElNaVi NaDiElIaNoStHrEsLoTyElYrNoSy.. *Sensus.* Na zwein zwei gelden/und eins hält eins.

His dictis versus Africum secretissimè, cæterisque additis, quæ requiruntur ex arte, spiritus apparebit illi cum servis suis visibilis, nullo aliorum vidente eum nec audiente, & revelabit secretum mittentis in aurem.

Tenor arcani.

Lieber Getrewer din Schrifft haben wir verstanden/ hint umb IX. watt unser gar stil uf das wir die Fiand überkommen und nider leigen.

CAP. VIII.

Cujus princeps supremus Maseriel, ad eam plagam habitat, quam favonium appellamus habens sub se duces 60. principales cum servis eorum multis.

OCtava mansio est circa occidentem in eo loco, à quo ventus appella-

pellatur favonius, & ibi habitat princeps magnus, qui dicitur Maſeriel cum infinitâ multitudine ducum, principum & famulantium, ex quibus ad hanc artem depurati ſunt principes 30. qui præſunt operationibus diurnis, & totidem, qui præſunt nocturnis, cum multis ſervitoribus. Hi omnes ſunt conſtituti ad nunciandum & referendum ſecreta humanarum artium Philoſophiæ, Magicæ, Necromantiæ, & omnium mirabilium & ſecretiſſimarum operationum, quæ pauciſſimis ſunt notæ hominibus; Et ſuper his ſunt prompti & multum fideles, nec revertentur, niſi perfecerint totum, quod eis fuerit commiſſum. Quieti ſunt & ſine ſtrepitu veniunt, ſicut jubentur per ſe cum multis, vel cum paucis, vel etiam ſine famulis ſaltem viſibiliter, neminem terrent, niſi eum, qui non inſtitutus in arte præſumpſerit eos vocare per vera principia artis, ad quæ nemo facile ſine inſtituente pertingit. Ut autem in promptu habeas, quos voces ad operationem ſpiritus: noveris tibi non omnes eſſe neceſſarios ſed aliquos. Et ideo ſufficiant tibi duodecim pro actionibus, quæ fiunt in die, & totidem pro his, quæ fiunt in nocte, cum ſervitoribus eorum.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Mantua	30.	Zerael	30.	Azimel	30.	Alſuel	30.
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Rouiel	30.	Athiel	30.	Cheſor	30.	Aliel	30.
Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Fartel	30.	Veſſur	30.	Podiel	30.	Eſpoel	30.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Arach	30.	Sarmiel	30.	Baros	30.	Rabiel	30.
Maras	30.	Amoyr	30.	Eliel	30.	Atriel	30.
Noquiel	30.	Badiel	30.	Paras	30.	Salvar	30.

Habes quidem ex triginta ſpiritibus Maſerielis principalibus quatuor & viginti cum ſervitoribus ſeptingentis & viginti, quorum primi duodecim præſunt operationibus diurnis & reliqui duodecim nocturnis.

Cum ergò per eos aliquid in ſteganographiâ operari volueris, verte te ad favonium & præmiſſis neceſſariis, quæ requiruntur ex arte, voca unum ex prænominatis, quem volueris, ſicut oportet, & ſine morâ veniet.

Clavis.

Clavis.

Modus octavus per tres vacantes totidemque significativas alternatim procedit; hinc Spiritus 30. sive 3.diurni,& 30. sive 3.nocturni. Nec hi servos habent,saltem visibiles,ut præcedentes.

Conjuratio. 1.

Maseriel bulan lamodyn charnoty carmephyn jabrun care sathroyn asulroy beuesy cadumyn turiel bulan seuear; almos ly cadusel ernoty panier jethar care pheory bulan thorty paron vemo fabelronthusy.

Clavis & Sensus.

bVlAnChArNoTyIaBrVnSaThRoYnBcVeSyTuRiElS eVeArLyErNoTyIeThArPhEoRyThOrTyVe Mo. *Sensus.* Vacantibus tribus tres valent ita per totum.

Apparente spiritu,quem vocasti, committe ei secretum tuum perferendum securè,nihil hæsitans omnino,tacitè loquens adipsum si in medio aliorum fueris ut nosti.

Sit mentis tuæ secretum tale.

Habes arcana in scientiis occultis,Philosophia, Astrorum, Magia,Cabala,Arithmetica, vel quibuslibet artibus, quæ scire optas amicum prope vel procul absentem; sed sunt talia, quæ nec literis nec nunciis committere tutum,aut certè tibi arcana mittat,instandum: vel etiam commendare Philosophantem, ut nesciat tamen aliorsum. Voca unum aut duos ex supradictis spiritibus, expone secretum; suscipit onus, perfert amico, tibique reportabit commissa ab illo.

Scribe orationem,quam volueris,aut literas quaslibet nihil continentes secreti.

omnipotens sempiterne deus Bonorum Remunerator *Equissime, qui filium tuum* Nostri Generis *Esse participem voluisti ut* Redimeret Diabolica Invidia *nos miserrimos, qui* Sola Benignitate Redundans *formã nostri suscepit* Incorruptam Ex Flore *virginalis uteri archangelo* Sancto Gabriele *Insinuante,qua virgo conceptura* Beatissimo Tuo *Spiritu perpetua virgo permaneret* Immaculata,Clarior Hominibus *angelicisq́ spiritibus praeminentior* Genuit

Genuit Regem Omnipotentem, deum & hominem Sanctissima Et Reverendissima virgo maria virilis Consortii Omnino Nescia sine dolore pariens Sine Tristitia Vagientem deum hominemque suscipiens Semper Immaculata Consistens, purissima, innocentissima virtute Humilitatis, Hominibus Altior, charitate plena, omni Laude Dignissima Et ab omnibus veneranda: Angelorum Beatissima Et semper laudanda imperatrix Refulgentissima, Nobilis, Iuclyta, verèque splendidissima quam Tuus Filius In omnibus, quacunque postulaverit Largissima Dignatione Admittit, eamque ut matrem Reverenter Veneratur Omnibus creaturis excellentiorem, cui Nihil Vnquam Expostulanti negare consuevit sed Reverenter Sanctissima Voluntati ejus consentit omnia Concedens Honori Ejus, qui stabit pro Nobis In Novissimo die adjuvans nos Venerantes Virginis Alma pra clara merita, deus Lumen Veritatis Nobis, devotissimè precamur, infunde Divinam Gratiam Et misericordiom omnibus invocantibus Te Remissionemque Vitiorum suorum expostulantibus humiliter, Et Noli Nos miseros despicere sed In Tua Bonilate confidenter misericorditer suscipe Amore Lactantis Deum virginis maria omniumque Electorum tuorum. Amen. Ioan. Trith. Abb. Spanh. scripsi Anno Dominica nativitatis. M. D. Id. Mart. 4. θ.

Suscipiens literas is, cui mittuntur, signo Maserielis cognito se ad favonium convertat & præmissis occultè, quæ requiruntur ad artem, ipsum spiritum, qui missus est, vocet conjurationem adiiciens.

Conjuratio 2.

Maseriel onear camersin cohodor messary lyrno balnaon greal lamedon odiel, pedarnoy nador janoz auy chamyrin.

Clavis & Sensus.

oNeArCoHoDoRlYrNoGrEaLoDiElNa Do RaUy.

Sensus. Nach drin gelden drü.

Conjuratione expletâ sicut oportet missus spiritus nebulatenus apparebit, dictoque verbo mystico veritatem loquetur ad aurem & omnia, quæ sibi fuerunt commissa fideliter intimabit. Nullus tamen circumsedentium sentiet quicquam: modo tu constans & imperterritus, sicut oportet, perseveres.

Tenor *arcani.*

Brenger diß Briefs gibt sich gresser cost uß / ich halde aber nit fil darvon/versuchen in wal und getruen nit balde.

CAP. IX.

Cujus princeps vocatur Malcharas, qui moratur in occidente habens sub se duces pro actionibus diurnis 30. & pro nocturnis totidem quorum officium est annunciare secreta familiaria amicorum.

NOnæ mansionis, quæ est in occidente æquinoctiali, habitator est Malgaras maximus princeps occidentis, qui habet sub se 30. duces, qui præsunt diei & 30. alios, qui præsunt nocti cum servitoribus eorum. Omnium istorum officium est secreta & arcana familiaria amicorum nunciare amicis. Boni sunt duces & promptissimi ad obediendum vocanti; maximè diurni, quoniam plus assueti sunt inter homines conversari. Nocturni enim, etsi boni sunt, non tamen libenter cum hominibus conversantur, sed lucem summopere fugiunt & detestantur, latitare cupientes tenebris & ob id frequenter apparent vocanti eos per conjurationes, sicut vespertiliones. Ex his omnibus quatuor & viginti collocabimus in tabula. Quorum duodecim in die: totidemque in nocte sufficiunt.

Roth.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
Carmiel	30.	Agor	30.	Cabiel	30.	Misiel	20	Aroiz	10
Schw.	N.	S.	N.	S.	N.	S.	N.		
Meliel	30.	Casiel	30.	Udiel	30.	Barfas	20		
Roth.	S.	N.	S.	N.	S.		30. 20.		
Borass	30.	Rabiel	30.	Oriel	30.	S.	30. 20. 10.		

Roth.	S.	N.	S.	N.	S.				
Aroc	30	Libiel	30.	Caron	30.				
S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.	N.		
Dobiel	30.	Raboc	30.	Zamor	10.	Aspor	20		
Roth.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
Cubi	30.	Aspiel	30.	Amiel	30.	Delias	20	Basiel	10.

Habes nunc de principibus Malgaretis duodecim pro actionibus diurnis & totidem pro nocturnis, cum famulis eorum sexcentis & quadraginta. Et Notâ quod Aroyz & Basiel semper soliva-

gi

vi sunt: Misiel, Barsas, Aspor & Deilas, bini & bini vocari possunt, reliqui vero terni. Cum volueris habere tres aut duos aut unum cavene erres in nominibus eorum, sicut te tabula docet, absque immutatione, ne periculum incidas.

Clavis.

Nonus modus à tribus vacantibus cum octavo incipit, & per totidem significativas discurrens singulas dictiones mysticas concludit per tot, quot in fine reperiuntur, ita ut si dictio quæpiam numero præcisè per ternarium divisibili constet, vel post divisionem in ternarium quid supersit, tot concludatur, si tot verò, vel tribus non constet, vel post divisionem in ternarium quid supersit, concludetur quot supersunt. Spiritus enim diurni sunt 30. id est 3. & nocturni 30. sive 3. ut supra. Sic quoque aliqui diurnorum sunt solivagi, alii bini & bini veniunt, alii vero terni secundum numerum dictionum concludentium.

Conjuratio 1.

Malgaras ador chameso buluemy mareso bodyr cadumir auiel casmyo tedy pleoryn viordi eare viorba chameron vesi thuriel ulnauy, beuefy meuo chasmironti naor ernyso chorny barmo caleuodryn barso thubra sol.

Clavis & Sensus.

aDoRbVlVeMyBoDyRaViElTeDyViOrDiViOrBaVe SyVlNaVi MeVo NaOr ChOrNyCaLeVoDrYnThVbRa.

Sensus. Drũ umb drũ & duo duobus, unum uno concluditur.

Conjuratione dictâ sis vir fortis & constans: apparebunt tibi statim visibiles, quos vocâsti, quod si vocati ex nocturnis non statim venerint, non propterea intermittas opus tuum, sed urgeas eos iteratâ conjuratione donec obediant. Sunt enim aliquantulum pigri, & non libenter veniunt inter homines, sicut prædiximus.

Sit mentis arcanum, quod nec homini nec literis committere placet.

In his, quæ ad rem familiarem, pecuniam, depositum, mutuum, fidem, vel ad quælibet humanæ conversationis negotia pertinent, secretum habes, quod cupis amicum scire procul absentem: sed tale

est, quod cum maximo utriusque vel periculo vel detrimento publicum subiret examen; ob id nec literis confidendum, nec hominibus. Ut ergo sis securus, nulliusque conscientiam reverearis, ad occidentem te vertis, vocas ducem, committis arcanum: vadit ille, perfert fideliter omnia; si quid ad te fuerit commissum, refert.

Literas qualescunque volueris scribe, in quibus nullius vereare conspectum.

salutem & charitatem; Dilectissime Et Singularissime amice; præsentium lator Ex Ruremundâ *oriundus valde in amicos nostros* Beneficus Et Gloriosus, *quem ut humaniter* Excipias Rogo, Tibi *necessitatem suam exponet, qui cum mihi* Veteri Olim Necessitudine *semper fuerit conjunctus, pro viribus meis* Dulcissimum Indicarem Relevare *beneficiisque illum cumulare, & utinam possem,* Consolationem Calamitatibus *ejus impendere; sed cum sim* Gravibus (Ut Luce *tibi clarius constat*) Damnis Exhaustus, Nocumentisque *variis prægravatus non possum meo satisfacere* Zelo Vt *animitùs optarem, tu autem, qui* Et Necessariis Temporalibus *abundas amico te* Latum Exhibeas Humanumque, *quemadmodum te consuevisti* Exhibere Necessitatum *amicorum patronum. rogo itaque mutua* Illi Sub Termino *certo ducentos florenos, quia constitutus est* Maxima In Necessitate, *sicut te docebit, confido, quod omnia* Restituet Ad Integrum *ubi constitutus illi* Terminus *venerit, quod si feceris,* Gratias Ego Habeo *nunquam morituras, age ergo ut amorem* Syncerum In Nos *tuum effectum comprobemus: quod illi feceris* Mihi Volo Scias *factum nec minus* Ipsum Gratissimum *tibi obligaveris, firmiter crede, termino* Elapso Restituet *integerrime omnia, consuevit enim promissa* Inviolabiliter Servare, Tenere *se constantem cunctis. caterùm cum novos* Gaudeas Audire Rumores *scribere aliquid velim; enutrivi catellum* (*græco* Vocabulo Eris Rectè *vocatus*) *tantâ eruditione,* Doctrinâ, Omniumque Rerum *memoriâ vigentem ut* Bestiam Exuisse Nonnullis, *hominemque induisse videatur, græca latinaque intelligit* Verba, Novit Delictorum *suorum veniam petere, quidquid jussero facit,* Meque Annuente Gestibus *secreta hominum pandit, tanta cum morum* Disciplina Imbutum Cerneres *ut multis doctiorem* Hominibus *æstimares, jussus fenestram aperit,* Naturamq; Ingenio Transcendens, *prohibitus cibaria reponit, onus sibi impositum* Bajulat, Exhibere Zelosum *defensorem mei se* Amat Ludit Egregiè *mirandaque facit prorsus* Nescientibus *incredibilia. Vale Ioan. Trith. Abbas S. Martini in Spanheim scripsit. 3. id. Martii. Anno. M. D.*

Has

Has aut quaslibet alias cum acceperit, cui mittuntur, amicus signum intelligit Principis esse occidentis: unde præmissis ex more præmittendis ad occidentem se vertit, vocat spiritum invisibilem missum contestans, ut visibilis fiat nec cuiquam dicat.

Conjuratio. 2.

Malcharas apro chameron asoty mesary throes Zamedo sogreal paredon adre caphoron onatyr tyrno besyo Chameron phorsy mellon tedrumarsi dumaso diuse casmiel nelthurno peson alproys fabelronthy stiurno pan almo nador.

Clavis & Sensus.

aPrOaSoTiThRoEsSoGrEaLaDrEoNaTyRbEsY oPhOrSyTeDrUmArSyDiUsEnElThVrNoAlPrO ySsTiVrNoAlMo. *Sensus.* Post tres gelden trey post duas duæ & una post unam.

Complelo carmine aderit spiritus ipse vocatus more suo revelans tibi, quæ in mandatis suscepit, fideliter, cum quo remandare poteris amico quicquid volueris eum scire occultum.

Tenor arcani.

Deser begert von dir CC. Gulden zuentlehen / ist min Rait geb sin müssig / er ist gar verdorben und mag dich nit bezalen.

CAP. X.

Cujus Princeps supremus vocatur Dorothiel, eam plagam orbis inhabitans, quæ Chorus appellatur à vento & habet sub se multos duces & famulos.

DEcima mansio vocatur chorus à vento, in quâ moratur magnus Princeps Dorothiel, qui habet sub sua potestate & Dominio 40. duces, qui præsunt operationibus diurnis & totidem, qui præsunt nocturnis absque famulis & servitoribus pene infinitis. Horum officium est omnia nunciare arcana, quæ pertinent ad negotia spiritualia, & ad dona Ecclesiastica, beneficia, Prælaturas, dignitates & similia. In operatione autem steganographiæ ducum Dorothiel non est opus omnium nomina in medium proferre sed sufficiunt

ex quolibet ordine pauci. Reliquorum nomina in suo loco cum cæteris exponemus; & de his tabulam considera.

Noth.

Mugael o.
Choriel o.
Artinc o.
Efiel. o.

M

P.	S.N.	F.	S.N.	P	S.N.	F	S.N.
Mugael	40	Gudiel	400	Nachiel	40	Phutiel	400
Choriel	40	Asphor	400	Ofisiel	40	Cayros	400
Artinc	40	Emuel	400	Bulis	40	Narsyel	400
Efiel	40	Souiel	400	Moniel	40	Moziel	400
Maniel	40	Cobron	400	Pafiel	40	Aroziel	400
Suriel	40	Diuiel	400	Gariel	40	Cusync	400
Carsiel	40	Abriel	400	Soriel	40	Vraniel	400
Fubiel	40	Danael	400	Darbori	40	Pelusar	400
Carba	40	Lomor	400	Panial	40	Abael	400
Merach	40	Cesael	400	Carfas	40	Meroth	400
Althor	40	Busiel	400	Aliel	40	Cadriel	400
Omael	40	Larfos	400	Maziel	40	Lobiel	400

Ecce habes de principibus Dorothielis ex quolibet ordine diurno scilicet & nocturno 24. duces, cum numero servitorum decem millium centum sexaginta. Et nota, quod operatio per istos multum est à cæteris diversa, quemadmodum largè de domino dicemus. Nam secundum 12. horas diei & noctis operandum est in mansione istâ, semperque duabus horis præsunt quatuor principes, tam in die quam in nocte; ita, ut non liceat tibi advocare alium, nisi ex ordine, quem hora concernit; Ut si fit operatio in primâ vel in secundâ hora diei: voca, quem volueris exprimis quatuor; qui præsunt diei, si in tertia vel quarta, ex secundis quatuor ducem noveris esse vocandum. Et ita consequenter est faciendum per omnes ordines & 24. horas tam in die quam in nocte. Cum autem volueris operari in steganographia per spiritus ipsius Dorothielis præmissis generalibus in arte præmitti consuetis, scribe literas qualescunque volueris, vertensque te ad eam plagam orbis, quam à vento communiter Chorum appellamus, voca unum aut plures ex quatuor, qui præsunt horæ, in qua operaris.

Clavis

Clavis.

Decimus modus à quatuor otiosis incipit& per totidem significativas alternatim procedit ut 40. duces nocturni & diurni jubent.

Conjuratio. I.

Dorothiel cusifeor madylon busar pamersy cear baony noth camersy vlymeor peathan adial cadumyr renear thubra Cohagier malson lodierno fabelrusin.

Clavis & sensus.

cVsIfEoRbVsArCeArNoThVlYmEoRaDiAlReNeA rCoHaGiErLoDiErNo. *Sensus.* **Vier** vacant **vier dar-nach gelden.**

His dictis spiritum apparentem videbis, quam vocasti promptum & hilarem ad obediendum cui arcanum tuum committas securè & fideliter.

Ponamus mentis quodcunque arcanum literis committendum.

Est tibi negotium in re qualibet spirituali ad Principem valde arduum & secretum, quod nulli mortalium nec literis quidem putas credendum, vis illud scire Principem? Literas pro paupere Clerico supplicatorias aut quaslibet alias fingis ad eum: vocas spiritum, committis illi secretum, fideliter agit omnia.

Literas qualescunque dabis, in quibus non verearis quicquam

significo gratia tua princeps Illustrissime, Conradum Hummel *Beneficiatum super altare sancti evangelista* Ioannis Defunctum *Esse* Nocte *precedente. ne autem gratia* V*estra* V*el* V*ni* E*x imperitis vel indignis, quorum* Reor Grandem Numerum Affuturum *(ut fieri solet) altare* Dictum Expectantium, V*tiliori* V*ero viro reservandum indeliberatò concedat; Oro* Licet Longe Existam *indignus, quam ut preces* Mea In Maximi Et *nobilissimi principis conspectu aliquod* Beneficium Reportare Videantur *Digna, quatenus gratia vestra præsentium* Exhibitori Repulsis Indignioribus Altare *profatum concedere dignetur, quem* Cognovi Optimis *Beneficiis* Dignum, *quippe quem morum pulchritudine* Adornatum Scientiâ Atque Lite-

ris omnifariam creditum, modestum, continentem, Temperatum Amoreque Religionis Gratia *vestra noverim esse placiturum*; Eritque Beneficiis Exhibitis Non *ingratus sed perpetuo memor. Data ex Spanheim pridie idus Martii. Anno Domini nostri. M. D. Ioan. Trith.* λ.

Cum has vel quaslibet alias acceperit literas princeps aut alter, cui mittuntur, in arte peritus signo Dorothielis cognito se vertat ad Chorum (ubi ipse spiritus cum ducibus & servitoribus suis moratur) faciens omnia & singula quæ ars ipsa requirit. Deinde spiritum voce submissa facilè vocet ut novit.

Conjuratio. 2.

Dorothiel onear chameron vlyfeor madusyn peony oriel nayr druse|mouayr Pamerson etro dumeson davoricaho. Casmiel hayrno fabelronrhon.

Clavis & Sensus.

oNeArVlYfEoRpEoNyNaYrMoVaYrEtRoD aVoRiCaHoHaYrNo. *Sensus.* Na vieren nim vier durch hin.

Completo carmine isto si moram fecerit spiritus in veniendo; iterum legat usque tertio: & sine omni dubio visibilis apparebit, & revelabit ad aurem commissa.

Tenor arcani.

Ich biden uwer Gnade wolle mune Bruder Jacob das Altar geben.

CAP. XI.

Cujus spiritus supremus vocatur Usiel, habitans ad eam plagam orbis, quam ex vento inde flante subcircium appellamus: qui habet sub se 40. duces in die & totidem in nocte, qui sunt super thesaro.

UNdecima mansio totius orbis vocatur subcircius à vento videlicet, qui ex illa parte venire consuevit. Ad hanc plagam moratur magnus Princeps, qui vocatur Usiel, habens sub se 40. principes, qui præsunt operationibus diurnis, & 40. qui præsunt nocturnis. Horum officium est nunciare occultos & subterraneos thesauros & omnia, quæ ad rationem thesaurorum pertinere videntur. Ex his paucos, & quot sunt in operationibus steganographiæ in hoc loco suffici-

sufficientes, nominabimus, & reliquos cum aliis ad proprium capitulum in fine hujus libri nominandos reservamus. Et nota quod duces istius mansionis, quando vocantur ab operante, libenter & cum maximâ hilaritate venire consueverunt. Et quamvis multos habeant famulos nunquam tamen vidi, quod aliquem eorum secum adduxerint saltem visibilem. Si quis autem vellet uti ministerio famulorum; posset, quoniam sub Principibus sunt, & coguntur eis in omnibus obedire, si operator fuerit talis, ut noverit eos debitè vocare vel etiam compellere si tardius apparere voluerint.

Noth.	Schw.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
Abaria	40	Saeser	40	Amandiel	30	Hissam	30
Ameta	40	Poriel	40	Barsu	30	Fabariel	30
Arnen	40	Saesar	40	Garnam	30	Vsiniel	30
Herne	40	Maqui	40	A.		M	
Schw.	N.	S.	N.	S.	N.	S.	N.
Ansoel	40	Saddiel	40	Asuriel	20	Pathyr	20
Godiel	40	Sobiel	40	Almoel	20	Marae	20
Barsos	40	Ossidiel	40	N		ƺ	
Bursa	40	Adan	40	Laspharon	10	Ethiel	10

Ex quadraginta Principibus Usielis, qui præsunt operationibus diurnis habes 14. cum servitoribus eorum 400. in numero & 14. qui præsunt operationibus nocturnis cum 440. famulis eorum, cum his utriusque ordinis duo signa (ad probandum & cautelam de thesauro, sicut nôsti, ne possit à latronibus inveniri) cernis opposita, quibus utimur pro custodia thesauri inventi, interea quod spiritus mittitur ad amicum. Cum ergo volueris in hoc negotio per spiritus operari: si negotium est maximum aut pertinens ad principem: voca duos quos volueris ex ordine quaternorum: si proprium, ex trium: si privatum & parvum, ex duorum: si vile & minimum, tunc fiat in nocte in ordine solitariorum tantum.

Clavis.

Undecimus modus omnes dictiones mysticas à 4. vacantibus incipit & per totidem significativas alternatim procedens ultimas literas tot vacantibus concludit quot in fine reperiuntur, sicut in nono cap. de tribus dictum est.

Conjuratio. 1.

Vsiel parnotiel chameron briosy strubal brionear Caron

Y sotron-

sotronthi egypia odiel chelorſy mear cladusy notiel ornych turbelſi paneras thortay pean adreſmo boma arnotiel chelmodyn druſar loy ſodiuiel carſon eltrae myre notiel mesraym veneardublearſy mauear meluſyron charthulneas fabelmeruſyn.

Clavis & Senſus.

pArNoTiElBrIoSyBrIoNeArSoTrOnThIoDiElMeAr NoTiElTuRbElSiThOrTaYaDrEsMoAr NoTi El DrVsAr SoDiViElElTrAeNoTiElVeNeArMaVeArChArThVlNeAs.

Senſus. Ante bis binas totidem,ante tres totidem , ante duas duæ & ante unum vacat una.

His verſus ſubcircium ſub ſilentio dictis, ſicut tempus locusq; permittunt,fac cætera,quæ ars ipſa expoſtulat, & committe ſpiritui jam apparenti arcanum cum ſigillo myſterii profundi, nihil hæſitans; quoniam duces iſti omnes boni ſunt & fideles.

Ponamus, quod habeas tale mentis arcanum nulli penitus confidendum.

Inveniſti maximum inthecis mortuorum vel quolibet alio loco theſaurum,vel noſti certò latenter abſconditum: ſolus ad exportandum non ſufficis, nec tamen alicui circa morantium confidis. Habes amicum fidelem, ſed procul abſentem , cui revelare myſterium cupis,ſed nec literis nec nuntio confidis,ne per aſtum in palam & in periculum incidas & lucrum amittas. Vocas ergo ſpiritum, venit ſpiritus,perfert ille nuntium,vocat amicum. Venit, juvat,participat.

Literas ut volueris, ſcribito , in quibus nihil omnino ſit metuendum.

mitto tibi orationem quam Edidi In Nuptiis *cujusdam mei amici. deus omnium creator humanique* Generis Redemptor, Omniumque Salvator, *ne genus humanum periret* Etiam Nuptiarum *ſacramentum inſtituit, legimus enim quod primo* Homini Evam Iunxerit *Mulierem dixeritque: creſcite & multiplicamini ,* Legem Inſtituens Conſervandæ Humanitatis.*poſtea deus incarnatus dignatus* Eſt Nuptias *ſanctificare miraculo. de deo bene merentur* Servantes Conſtituta, Hominibus Autem *plus conferunt pudicum conjugium*

jugium Zelo prolis assumentibus, ergo qui conjugium Honestum Assumitis, Nostri *salvatoris exemplo laudaverim, ille namque miraculis ego* Verò Verbis Institutum Ritè *nuptiarum necessarium sacramentum collaudabo; sim licet non nuptus*, Iure Nuptias *tamen laudabo, enimvero si tollatur conjugium* Deficeret Et Rueret *totum genus humanum. usu nuptiarum genus humanum* Extat Ruinosum Debile Et *corruptibile licet, quod sine* Nuptiis Non *perseveraret, sed hoc agite vos ut* Fœcunditas Vestrarum Nuptiarum Decorata *sit moribus, conversationeque sanctâ* Et Nemini *scandalum ponente, inprimis deum verum amate* Continuè Operibus Misericordiæ *cum justitiâ incumbentes, impietatem fugite, rectitudinem colite*, Bonos Amate, Laudes Deo *semper dicite, pauperibus cum eleemosynis subvenite, mandatis obedite*, Veritatem Nolite Deserere, *dei ministros honorate, ecclesiis decimas solvite, peregrinos* Hospitate, Innocentes Liberate, Famelicos *pascite, majoribus vestris obedite, proximos vestros honeste diligite*, Injuriam Nulli *penitus irrogantes, christianam relligionem devotissimè colite*, Vanos, Noxios Superstitiosos*que mores gentilium abhorrete doctrinas evangelicas servate &* Vivite Secundum *præcepta dei, carnis voluptates fugite, vosque* Honestos Et Bonos Exhibete, *puritatem mentis sollicitè custodientes* Nolite *maculare. mementote obsecro quid in* S. Evangelio Iesus Noster *dominus clamaverit: beati mundo corde, qui scilicet munditiam* Voluptuosa Vitæ Animæque Lutoso *in corpore propter deum custodiunt, munditia cordis continuis* Humillimis Orationibus Non Destituatur, *quoniam oratio mentem purificat*, Æstuantes Refrigerat, Tentationes *diaboli procul fugat. Hinc s. apostolus paulus* Docet Vos Sedulis Et *devotis orationibus insistere ut* Noxias Tentationes *possitis superare. conjungimus vos matrimonio quatenus* Genus Vestrum Legis Decreto *propagatum construatis, non ut* Effluere Noxiis *voluptatibus debeatis, voluptates enim carnis interficiunt* Animam Corrumpuntque Humanæ *substantiæ dignitatem futurorum; itaq; horum memores estote* Viatores Vos Esse Reversuros *ad patriam, ad quam estis vocati, vita præsens* Brevissima Est, Iucunditasque *sæculi velocissime terminatur sic in matrimonio ergo* Vivite Ut Ad Regnum *cælorum post mortem cum* Exaltatione *veniatis.* Joan. Trith. Abb. Spanh. ord. Divi Patris Benedicti, edidi pridie Iduum Martij, Anno Nativ. Domini nostri Jesu Christi. M. D. μ.

Cum has vel quaslibet alias, cui mittuntur, acceperit literas, cognito signo magni Usielis, faciat occultè sicut novit ex arte faciendum, deinde vertat se ad subcircium & dicat carmen.

Conjuratio. 2.

Vsiel asoyr paremon cruato madysyn sauepy mauair realdo chamero ilco paneras thurmo pean elsoty fabelrusyn iltras charson frymastor chelmodyn.

Clavis & Sensus.

aSoYrCrVaToSaVePyReAlDoIlCoThVrMoElSoTyIlTrAsFrYmAsTo. *Sensus.* Sicut supra dictum est ita fiat.

Hoc dicto carmine spiritus se visibilem ostendet, commissaq;, reserabit, & si quid ab isto ei fuerit commissum, referet ei ad mittentem.

Tenor arcani.

Ein grossen heimlichen Schatz han wir in der Erdenn funden / comm bald und hilff in uns ußheben/sein wal hondert dusent Gulden / ach wer bei wäre.

CAP. XII

Cujus spiritus & supremus Imperator Cabariel moratur ad eam plagam orbis, qui Circius à vento dicitur & habet sub se 50. principes in die & totidem in nocte.

DUodecimam orbis descripti mansionem, quæ est versus eam plagam, à quo ventus Circius inflat cabariel Imperator magnus inhabitat cum infinitis spiritibus, inter quos sunt ad operationem steganographiæ deputati pro diurnis 50. & totidem pro nocturnis omni tempore, qui multis famulis præsunt & valde potentibus. Istorum officium secreti est avisare amicos, patefacere insidias, & à quibus sit maximè cavendum, admonere absentem. Ex his omnibus paucos nominabimus.

Schw.	M.	S.	M.	S.	M.	S.	M.
Satifiel	50	Etymiel	50	Maoor	50	Ladiel	50
Parius	50	Clyssun	50	Peniel	50	Morias	50
Godiel	50	Elitiel	50	Cugiel	50	Pandor	50
Taros	50	Aniel	50	Thalbos	50	Cazul	50
Asoriel	50	Cuphar	50	Orym	50	Dubiel	50

Habes nunc ex centum principibus Cabarielis magni viginti & sufficiunt tibi ad præsens; quorum primi decem pro diurnis operationibus cum 500. famulis sunt deputati & alii decem pro nocturnis similiter cum 500. servitoribus suis. Et scias, quod spiritus diurnis opera-

operationibus præsidentes multo sunt nocturnis benevolentiores & ad obediendum promptiores; ita, ut sæpe oporteat ipsos nocturnos cum quadam violentiâ compellere, sæpiusque conjurationem repetere, famulos, cum jubentur, secum adducunt, si jussi non fuerint abscondunt. Cum volueris per ministerium istorum spirituum operari, vertas te ad eam plagam, quam diximus, & præmissis de more præmittendis conjurationem istam.

Clavis.

Duodecimus modus à quinque vacantibus incipit & per totidem significativas alternatim procedit, hinc spiritus diurni sunt 50. & nocturni 50. nocturni etiam debent aliquando compelli; nam certè dictiones proposito convenientes non ita facile deprehenduntur.

Conjuratio. 1.

Cabariel onear chameron fruani, parnaton fofiel bryosi nagreal fabelronthyn adiel thortay nofruen pena afefiel chusi.

Clavis & Sensus.

oNeArFrVaNiFoFiElNaGrEa LaDiElNoFrVaNaFe Fi El. Na Fünffen gelden Fünffe.

Completo carmine si fuerit in die, statim aderit spiritus vocatus sine morâ, si autem fuerit in nocte & moram fecerit in veniendo spiritus quem vocâsti: toties urgeas eum donec veniat per repetitionem carminis quod valde revereri solent.

Ponamus pro exemplo arcanum quoddam nulli omnino confidendum.

Fidelem habes amicum, cui faves, ut tibi ipsi, sed procul absentem, cui reversuro nosti ponendas à potentiore insidias in viâ aut quolibet alio vel loco vel modo; avisare cupis nescientem: sed periculum tibi magnum instaret avisanti, si fieret palam. Unde nec literis committendum, ne legantur ab aliquo, nec homini confidendum ne revelari contingat. Ut ergo & maneas tu securus & amicus sit avisatus: vocas spiritum, committis arcanum, fit.

Literas mittis amico familiares, vel orationem devotam, quæ videri patiatur.

commodaveram tibi codicem meum de Gestis Longobardorum Et Volumen *Bedæ de temporibus quæ oro remittas* Decat Enim Sapientem Et Ma-

runt & detestantur, nec facile obtemperant, maxime novitiis minus in arte probatis, quos frequenter in faciem irrident, nisi conjurationibus ita constinguantur operantis ut contradicere non prævaleant. Valde enim cenjurationem timent & quasi unicumdantur plus conjurari, quam diurni spiritus, & tamen inviti obediunt. Sed jam ex omnium istorum numero ponamus paucorum nomina & numerum famulorum quanti nobis ad operationem consuetam sufficiunt.

S.	☿	N.	♀	S.	♃	N.	♄
Baciar	50	Astael	50	Chanael	30	Melcha	30
Thoac	50	Ramica	50	Fursiel	30	Tharas	30
Sequiel	50	Dubarus	50	Betasiel	30	Vuiel	30
Saolar	50	Armena	50				
Terath	50	Albhadur	50				

Noct.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
Thariel	40	Lazaba	40	Lames	10	Thureal	10
Paras	40	Alcasy	40				
Arayl	40	Sebach	40	Belsay	20	Sarach	20
Culmar	40	Quidba	40	Morael	20	Arepach	20

Habes nunc optime lector ex 50. principibus diurnis sedecim eum famulis eorum 670. & ex 50. nocturnis 14. cum famulis 420. in numero, qui tibi sufficient ad omnes operationes tam nocturnas quã diurnas. Cum autem volueris operari per eos secundum horas intentas, elige ex ordine disposito quem volueris & voca eum à septentrione (quoniam omnes ibi morantur) per istud carmen.

Clavis.

Decimus tertius modus narrationem suam à quinque vacantibus incipit, & mysticum verbum per totidem significativas, si tot ejusdem literæ fuerint, cum undecimo concludit, porro si pauciores, quam quinque literæ mysterii fuerint, vel si aliquæ post quinque remanserint, tot vacuis concludendæ sunt, quot significantes numero immediate præcesserunt, semper autem verbum mysticum, quotcunque significantes habuerint, à quinque vacantibus nihilominus inchoatur. Hinc aliqui spiritus 50. habent famulos, aliqui 40, alii 30, alii 20. alii denique 10. Diurni quoque sunt hilares & benevoli quia dictiones facile reperiuntur, nocturni vero inobedientes.

Conjuratio. I.

Raysiel afruano chameron fosiel onear vemabi parnothon

fruano

S

actitavisse & diebus ut armis Barbaros Expugnarent, *Rectitudine* Gentem *suam, literisque exstudirent. Horum laudabili exemplo humavv doctissime literas* Humanitatis Artesque Bonas Evolvere Non *cessas, armis & literis decoratus. & veteres olim principes sapientissimi* Consueverunt Opes Non Thesauris Suis *includere, sed potius usui literario* Conferre: *Honestissimum* Ad Fœlicitatem Tendentibus *suffragium arbitrantes sapientiæ studium quo* Eternæ Retributionis *beatitudo acquiratur, enimvero scientia scripturarum principes omnes* Venerabiles Facit, *maximeque timendos. ignorantia scripturarum vivi hominis sepultura* Dicta Ignominiam Calamitatemque Horrendam *principibus afferre consuevit. homo sine literis est asinus bipes*, Vivusque Sepeliendus, *immo sepultus. maximè certe nobiles & rempublicam* Gubernantes Esse Sapientes Atque Notabiles *scientiâ literarum oportet, quarum ignorantia* Tyrannidem *inducit. amor quoque literarum gesta principum* Inclyta Nobiliumque *perpetuitati commendat. cernimus enim veteres philosophos principatus* Memoriam Obtinuisse, Nominisque Immortalitatem Consecutos *plus literis quam armis apud* Homines *sempiternam. plus enim literæ quam arma* Gloriosos, Excellentes, Sapientesque Tyrannos Antiquos *& principes reddiderunt, quorum memoriam* Laudumque Titulos *immortalitate donârunt adde quod christianis studium literarum* Summum Et Honestissimum Evolandi *ad cælum præstat adjumentum. à scripturis enim contemplari incipimus* Divinarum Illustrationum Coruscantem Honorabilemq; *majestatem, nobis alioquin inaccessibilem. ita henrice miles doctissime literis* Faveas Ut Rectitudine *decoratus semper vivas. Vale, ex Spanheim. idib. Martii. Anno. M. D. x.*

Postquam has literas aliasve quaslibet amicus acceperit in arte peritus; signo Raysielis cognito, præmissis ex more consuetis ad septentrionem se vertat & spiritum hoc carmine vocet.

Conjuratio 2.

Raysiel myltran fruano fiar chasmy clymarso pean sayr pulthro chultusa medon vepursandly tusan axeyr afflon.

Clavis & Sensus.

mYlTrAnFiArClYmArSoSaYrChVlTuSaVeP uRsAnDlYaXeYr. *Sensus.* Ita facias sicut supra dixi.

His dictis spiritus missus statim visibilis apparebit, reserabitque tibi omnia & singula, quæ mandavi ad aurem. Et scias velim, quod non-

nonnulli spiritus nocturnis operationibus præsidentes in nocte non libenter veniunt ad operationem nisi maximis compellantur sacramentis & conjurationibus: qui tamen postquam venerunt, fueruntque missi ad amicum cito apparere consueverunt & obedire vocanti, nisi forsan ipse qualibet occasione deceptus aliquid negligeret in arte præceptum.

Tenor arcani.

Die von Nürenberg haben Kontschafft uf dich ußgesant in Mönich Gestalt jehe dich für.

CAP. XIV.

Cujus Princeps supremus vocatur Symiel, qui habitat ad Aquilonem habens sub se principes 10. qui præsunt operationibus diurnis, cum famulis multis; quorum officium est familiare secretum perferre.

QUarta decima mansio est ad Aquilonem, distans à principio septentrionis 21. gradibus & modicum amplius, cujus supremus Imperator est Symiel, qui habet sub se 10. duces, qui præsunt operationibus diurnis, cum multis famulis eorum; operationibus autem nocturnis multi præsunt duces, quorum certum numerum reperire non possumus, qui famulos etiam sub se habent multos. Istorum officium est nunciare inter amicos arcana secretissima, quæ nulli hominum sunt manifestanda in æternum. Ut autem per eos operari possis, si necesse fuerit, explicabo tibi ex diurnis decem & ex nocturnis totidem & sufficient ad præsens.

Schw.	Noth.	S.	N.	S.	N.	S.	N.
Asinyel	60	Larael	60	Masfrus	70	Marianus	100
Chrubas	100	Achot	60	Apiel	30	Narzael	201
Vastos	40	Banier	90	Curiel	40	Murahe	30
Malgron	20	Dagiel	100	Molael	10	Richel	120
Romiel	80	Musor	110	Arafos	50	Nalael	130

Habes nunc principes decem nominatos pro actionibus diurnis cum multis subservitoribus & 10. pro nocturnis operationibus etiam cum multis substitutis, per quos poteris operari securè & absque periculo: modo sis in steganographiâ bene institutus; Nam quicunque ad operationem hujus artis non bene institutus in præceptis illius accedere præsumpserit, aut nihil proficiet, aut periculũ vix evadet. Non enim omnibus obediunt principes. Tu autem

cum

cum hâc ipsâ scientiâ volueris operari; præmissis rite præmittendis te convertas ad Aquilonem,& eo modo, quo tibi tradidi, conjura ducem ut veniat per istud carmen.

Clavis.

Modus decimus quartus à vacante sumit exordium & per ordinem significativum rite procedens per unam vacantem verbum mysticum in fine concludit,& sic quælibet dictio secreti stat inter duas vacantes, hinc diurni spiritus sunt 10. nocturnorum vero non est certus numerus, habent enim dictiones aliæ aliis literas plures vel pauciores.

Conjuratio. I.

Symiel myrno chamerony theor pasron adiueal fanerosthi sovear carmedon charnotiel peasor sositran fabelrusy thyrno pamerosi trelno chabelron chymo, churmabon asiel peasor carmes nabeires toys amalthonty.

Clavis & Sensus.

mYrNoThEoRaDiVeAlSoVeArChArNoTiEl SoSiTrAnThYnNoTrElNoChYmOaSiElCaRmEs ToYs. *Sensus.* Inter duas vacantes stat intentio secreti.

His dictis eo quo necesse est modo, spiritus aderit abs te vocatus ad obediendum in omnibus mandatis tuis si fuerit operatio per nocturnos spiritus actitanda,& si cito non apparuerint, non desistas propterea,sed urgeas eos repetitione carminis,& compulsi obediēt.

Pro Exemplo ponamus quodcunque arcanum nulli penitus confidendum.

Habes aliquod negotium secretissimum ad amicum, quod te, & ipsum concernit,cujus manifestatio tibi & illi perpetuum vel damnum vel confusionem inferret. Certè nec literis tutò creditur, ne ab aliquo legantur, nec committitur nuntio, qui divulgabit in plures, arte nostra uteris,sic & tu eris tutus & amicus sciet arcanū.

Formemus ad hoc quas placuerit literulas in nullo penitus suspectas.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis ordinis S. Benedicti optimo adolescenti Iacobo Trithemio Fratri Charissimo. S. D.

literis Incumbens *Conserva* Humilitatem *cordis, mores* Boni Iuvenes *Decorant* Efficiuntque *Nobilibus clariores. scientia* Literarum *Adornat* Iuvenem

venem Sanctitatem amantem, sine Moribus Iustitia Carebit Honore scientia, adolescens Vitiis, Vanitatibusque Immersus Sapientiam Scientiam Eruditionemque Non diligit quam Veris Virtutibus Inquirendam Esse memineris. moribus Decoratur Institutio Erudiendorum juvenum, quoniam Sanctis Artibus Confertur Honor cælestis, infructuosaque Scientia Tormentis Eternis cruciabitur, virtutibus Atque Literis Scientia proficit utrumque Deficit Viciis maculatum. sperne Voluptatem Vt Experimento Intelligas Sapientiæ veritatem. Vale. aa.

Recipiens has literas in arte steganographiæ peritus, mox, ut viderit characterem principis Symielis, quid sibi faciendum sit, intelligendo percipit, vertensque se præmissis præmittendis, ad aquilonem, conjurationem dicit,

Conjuratio. 2.

Symiel marlos chameron pyrcohi pean fruary fabelronti gaelto siargoti melassor healbra penor olesy ajulbrani ordu casmeron omer vemabon.

Clavis & Sensus.

mArLoSpYrCoHiFrUaRyGaElSiArGoTiHiA lBrAoLeSyOrDuOmEr.. *Sensus.* **Als ich für gesagt hab also doe.**

Completo carmine spiritus missus apparens, commissum sibi fideliter implebit officium.

Tenor arcani.

Ich biden laiß mich wissen wie die Sach ste als du weiß.

CAP. XV.

Cujus supremus Imperator est Armadiel, qui moratur in ea parte orbis, unde Boreas ventus flare consuevit habens sub se multos principes.

MAnsionem quintam decimam ad borealem plagam inhabitat Armadiel magnus Imperator habens sub suo imperio multos duces & principes cum servitoribus eorum, à quibus centum deputati sunt super operationibus diurnis & nocturnis indifferenter ita ut omnes æque præsint nocturnis atque diurnis actionibus nostris in steganographiâ ad voluntatem operantis. Horum officium est prin-

principibus & magnis viris nunciare secretissima arcana operantis cum maximâ fidelitate & mysterio. Ex his nominabimus potiores aliquos, qui nobis sufficiunt ad intentionem.

N.	☿N	S.	N.	S.	N.	S	N.	S.
Massar	50	Orariel	Pandiel	10	10	60	60	50
Parabiel	40	Oryn	Carasiba	20	20	70	70	40
Laiel	30	Samiel	Asbibiel	30	30	80	80	30
Caluaruga	20	Asmael	Masayr	40	40	70	70	20
Alferiel	10	Iaziel	Oeniel	50	50	60	60	10

Habes jam ex spiritibus Armadielis 15. numero cum subservitoribus suis 1260. qui secundum divisionem 24. horarum in sex partes cum ducibus suis venire vocati ad operantem solent, si voluerit ipse, ordinem suum in veniendo conservantes. Cum ergo volueris aliquid in steganographiâ per ipsos operari, oportet ut diligentissimè observes divisionem temporis secundum hanc artem sine quâ nihil omnino proficies, quâ, ut oportet, cognitâ, verte ad Boream, faciens, quæ ars requirit. *Clavis.*

Modus 15. unam præmittit significativam, hinc subdit otiosam, deinde duas alternativas, consequenter tres & sic usque ad octo, porro ab octonario per septem, deinde per sex & ita consequenter usque ad unitatem iterum fit descensus, & rursus eodem modo ascensus & descensus ad unitatem, quoties necessarium fuerit.

Conjuratio 1.

Armadiel marbeuo pelrusan neor chamyn aldron pemarson cathorntaor pean lyburmy caueron thorty abesmeron vear larso charnoty theor Caueos myat trupas camedortys ly paruffes ernoty meforyn elthy chaor atiel lamesayn rouemu fabelrusyn friato chasalon pheor thambny mefardiel pelusy madiel baseroty sacreon prolsoyr aseuosy cameltruson.

Clavis & sensus.

mArBeVoNeOrAlDrOnCaThOrNtAoRlYbVrMyT hOrTyVeArChArNoTyCaVeOsTrVpAsLyErNoTyElTh YaTiElRoVeMuFrIaToPhEoRmEsArDiElMaDiElSaCrE oNaSeVoSy. *Sensus* Ab uno ad octonarium tot vacant quot valent, & iterum fit per eadem descensus. Cum

Cum hanc conjurationem compleveris eo modo, sicut oportet mox ad erit spiritus, ad imperium tuum paratus.

Formemus nobis exempli causâ tale arcanum nulli committendum.

Est mihi ad principem meum quoddam arcanum nulli penitus communicandum. Id mandare literis, ne per negligentiam vel oblivionem desertæ legantur, non audeo: multo minus per hominem nunciare illud volo, ne & aliis per ipsum quomodolibet revelatum iri contingat. Artis itaque hujus mysterium pertentare placet, per quod arcanum meum omni tempore manebit occultum. Scribamus literas, qualescunque placuerit, quæ nullius vereantur conspectum.

Serenissimo Principi, *Domino Philippo*, Comiti Palatino Rheni, *Duci Bavariæ, sacri Romani Imperii Archidapifero, Principi Electori, Ioannes Tritbemius Abbas Spanbeimensis cum orationibus famulatum.*

I*llustrissime princeps* Cum Humili *subjectione servitutem.* Benign*itas* Inlyti Ducatus *vestri mihi praecepit* Vt Verbis Ex*positas* Res *quasdam occultissimas literis commendarem.* Gauderem Non Abs*q;* De*vota* Exultatio*ne, si pares voluntati vires accederent,* Be*neficiis* Ex*hibitis* Honestissimum Aptioremq; Locum *Distribuere, & obsequium gratia debitum humiliter exhibere.* Detinet Imbecillitatem Cordis Operis Novitas Sine Tramite *praecedentes subeundi, cui me longè imparem scio:* Habebit Enim Ingentem Magnumq; Laborem Incutitq; Conatibus *Hebetudinem meis plurimam, vires tamen experiar, gratia vestra obsecuturus;* Benignissimum Iudicem Sine Dubio Accessurus Si Bona *voluntati meæ non affuerit optata complendi possibilitas,* Ubi Cumulatissimâ Humanitate Gloriosus Et Magnificentissimus *princeps, amator defensorq; literarum sententiam dicit,* Ad Cujus Humanissimum Tutamen Vniversitas *heidelbergensis multis ornata doctissimis, eruditissimisq;* Viris Ingenio Recentissimis Transcendit *omnia per alemanniam gymnasia.* Itaq; Clarissime Humanissimeq; *princeps si quid* Habeo Aut *sum totum* Benignitati *vestræ* Novi Obnoxium, *quod exhibere* Cum Humili Subjectione *semper promptissimè curabo.* Et Licet Sint Alii *sapientiores qui hoc opus* Melius Vel Vtilius Ornatiusq; Non *mediocriter reddere potuissent, volui tamen* Devotissimum Et Rectum Latumque In Gratiam *vestram animum meum ostendere utcunque, &* Experiri De Inventis Noviter Gran*dibus, qua alium credo non invenisse.* Datæ 16. Calend. Aprilis. Anno Domini millesimo quingentesimo. ξ.

Literas

Literas has vel quaslibet alias suscipiens, cui mittuntur in arte perito inter characterem Armadielis: quo cognito vertat se, quo ars mandat vertendum & dicat carmen

Conjuratio. 2.

Armadiel afran meson casayr pelodyn cauoti chameron thersoui marbeuon pheor casoyn myruosi lyburmy deonchubis archa marson *Clavis & Sensus.*

aFrAnCaSaYr CaVoTiThErSo Uy PhEo RmYr VoSyDeOnChVbIs. *Sensus.* Fac sicut te superius docui.

Hac conjuratione debito modo completâ, missus spiritus palam apparebit, sibique commissa à mittente arcana revelabit in aurem fideliter, nihil addens minuensve, & si quid illi denuo fuerit ab illo commissum ut referat operanti, à quo missus est: fiat quod ab arte præcipitur; & obtemperabit.

Tenor arcani latentis.

Ich bid uuer Gnade bebald di const heimlich biß das Buch gemacht wirt ich hab noch selsame wunderlige Ding.

CAP. XVI.

Cujus Princeps Baruchas in ea plaga moratur, unde ventus flare consuevit, qui appellatur Vulturnus, habens sub se principes multos & servos, qui sunt super commissiones dominorum occultas nuntiatores.

Mansioni autem decimæ sextæ ad vulturnum ventum situatæ præsidet magnus Imperator Baruchas, qui habet sub suo imperio multos principes, duces & alios spiritus, quorum officium est nuntiare occultas & secretissimas commissiones Principum, nobilium & dominorum, subditis eorum vel amicis. Ex his nominabimus tibi 15. qui sufficient omni operanti in steganographiâ: & non habent inter se divisiones vel ordines pro die & nocte sicut cæteri, sed omnes habent commissionem de omnibus in generali, ita, ut, quicunque qualibet hora vocatus fuerit ab operante, venire cogatur.

Roth.	Schw.	N.	S.	N	S	N	S	N
Quita	Cartael	Monael	100	10	600	60	500	50
Sarael	Janiel	Chubor	200	20	700	70	400	40
Melchon	Pharol	Samael	300	30	800	80	300	30

Couayr

Couayr	Baoxas	Dorael	400	40	700	70	200	20
Aboc	Geriel	Decaniel	500	50	600	60	100	10

Habes nunc ex principibus Baruchæ magni principis seu imperatoris ad operationem steganographiæ nominatos duces 15. cum famulis & sub servitoribus ejus 7040. quorum ministerium tibi sufficientissimum est ad omnem operationem hujus artis, cum ergo volueris aliquem ex his advocare, observa divisionem temporis secundum sex horas diei & noctis, & versus vulturnum positus facie, voca, illum, quem hora concernit, diligentissimè observans literas famulorum, sine quibus nusquam procedunt, & ne erres in numero, ordine & dominio eorum, cave.

Conjuratio I.

Baruchas maluear chemorszn charnotiel bason ianocir medusyn aprilti casmyron sayr pean cauoty medason peroel chamyrsin cherdiel auenos nosear penaon sayr chavelonti genayr pamelron frilcha madyrion onetiel fabelronthos,

Cluvis & Sensus.

mAlVeArChArNoTiElIaNoCrIaPrIITiSaYrCaVoTyPeRoElChErDiEl NoSeAr SaYr GeNaYrFrIl ChAeNeTiEl. *Sensus.* A vacante incipit sicut precedens à significante.

Hac conjuratione completâ sub silentio, sicut oportet, mox aderit spiritus principalis unus, quem vocasti, cum servitoribus sibi deputatis secundum seriem temporis. V. G. commissum mihi est ordines perlustrare, Cænobia emendare & corrigere perperam facta. Hinc ad amicum ex monachis unum longè absentem cupio tale mandare secretum quod publicatum sibi arcanum odiumque pastoris, mihi vero & ordini ac bono communi detrimentum inferret. Unde nec tradendum literis, nec homini cuiquam committendum ut simus uterque securi, artis ministrum advoco spiritum, commendo arcanum. Literas quales volo transmitto, quas legi ab omnibus non recusabo.

Ioannes

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis ordinis sancti Benedicti religioso fratri Nicolao ex Durchheim monacho Cœnobii Hirsaugiensis ejusdem ordinis, sinceram in Domino charitatem.

cum Sciā charissime frater Te Amatorē bonarū artiū, me Te Exhortari Vehementer delectat, quatenus perseverare velis Inquirendis Revolvendisq́. Iugiter Librorum secretis, quæ nobis ostendunt fælicitatis Iter Tramite Expedito Redire In patriam, quam peccando perdidimus ad quam Nos Flagrantes Reducet Amor Mitissimi Et clementissimi salvatoris nostri in scripturis sanctis occultatus Nobis, Si Exoneravimus Mentem, Virtutibus Exercitantes Nos in studio sancto sine dubio conferendus. quid enim In Exilio Miserabili Vagantibus Salubrius Dulciusque Esse Poterit, quam literis incumbere: quarum studio ad veritatem Oculi Nostri Eriguntur Requirendam Et Ad Beatitudinis desiderium mens sustollitur, sine quibus comparatur Bestiis Anima Temporalibus Et Mundanis Submersa negotiis dei cognitionem nunqunquam adeptura. Itaque Contemnito Voluptates Tumultusque Mundi, literis semper vacato: quoniam Et Religio Virtutibus Et virtutes literarum commercio Reciproco Illustrari Temperantur & simultaneo Exercitio Tripudiant. ut Nec literas sine Ornatu Nobilium virtutum, nec vere Diligere Virtutes Bonas sine scientia scripturarum prævaleat. Itaque Te Exhortor, Studio literarum semper des operam. Vale ex Spanheim. 16. Cal. Apr. Anno Domini. M. D. o.

Posteaquam susceperit literas is cui mittuntur, signo Baruchæ cognito, præmissis præmittendis ad plagam vulturni, quæ est ante orientem proxima, dicat sub silentio istam conjurationem.

Conjuratio. 2.

Baruchas mularchas chameron noties pedarsy phroys lamasay myar chalamon phorsy fabelrontho theras capean vear almonym lierno medusan thersiel peatha thumar nerosin cralnotiel pesan segalry madon scoha bulayr.

Clavis & Sensus.

mUlArChAsNoTiElPhRoYsMyArPhOrSyTh EaAsVeArLiErNoThErSiElThUmArCrAlNoTiE lSeGaLrYsCoHa. *Sensus*. Vacante primâ, postea valentes & vacantes 𝔤𝔩𝔶𝔠𝔥.

Conjuratione dictâ secundum artis præceptum spiritus apparebit & commissum sibi arcanum producet in aurē sine deceptione.

Tenor arcani.

State viriliter infra mensem veniemus deponere abbatem sicut meruerit, & non dubites.

CAP. XVII.

Cujus Princeps & spiritus supremus vocatur Carnesiel, & moratur in oriente habens sub se duces & principes multos cum servitoribus eorum, quorum officium est nunciare omnia, quæ versus orientem mittuntur.

QUoniam tam multa sunt & plura possunt emergere negotia hominum, ad quæ intimanda procul amicis nullus sit in prædictis mansionibus princeps aut spiritus specialiter deputatus, ne operantibus in hâc arte steganographiæ aliqua ad perfectionem operis sui difficultas occurrat: posteaquam specialium quorundam fecimus mentionem, qui specialibus præsunt arcanis; volumus etiam quosdam generalibus nuntiandis generales exprimere principes spirituum, ut si quid forsan occurrat alicui nuntiandum, super quo in prædictis nulla inveniatur commissio, ad istos referatur, qui suo modo super omnibus habent commissionem; ita tamen, ut generalitas specialitati non deroget, nec specialitas non satis lucide expressa generalitatis officium recuset. Quatuor itaque sunt Principes magni, qui cum ducibus & subservitoribus suis omnibus præsunt arcanis nuntiandis superius non expressis; quorum primus Carnesiel omnibus præsidet, quæ voluerimus nuntiare versus orientem: Caspiel versus Meridiem, Amenadiel versus occidentem, & Demoriel his, quæ mittuntur generaliter versus septentrionem. Cum ergo volueris arcanum aliquod per spiritum nuntiare amico procul absenti versus Orientem voca unum, aut plures quot volueris ex principibus Carnesielis, vertens te per totam operationem ad orientalem plagam sicut nosti secundum artem. Describam tibi nomina principum cum numero servorum, quot ad præsens negotium sufficiunt: & cave ne erres in aliquo.

𝔐	𝔖.	𝔐.	𝔖
Myresin	Benoham	Amany	60000000000000.

Ornich

				𝔛	𝔖	𝔐.
Ornich	Arifiel	Capriel	10	30	100	300
Zabriel	Cumeriel	Bedarys	10	30	100	300
Bucafas	Vadriel	Saphor	10	30	100	300.

Habes ex principibus Carnefielis 12. cum maximâ multitudine famulorum, ubi, nota, ille magnus numerus 60000000000000. est aliorum ducum & principum, qui generaliter præsunt omnibus diurnis, & vocatur ex eis certus numerus, quem voluerit operator, cum duce nominato; alii autem in quadruplici ordine sunt famuli principum duodecim, & veniunt semper cum eis in ordinibus suis, cum ergo volueris operari per istos: præmissis præmittendis ista est conjuratio. *Clavis.*

In modo 17. prima tota linea literarum aut narrationis vacat ab intentione secreti tum primâ dictione vacante tres valent, iterum ociosâ una tres aliæ ad arcanum conferunt & sic ad finem proceditur, id ex numeris, quos spiritibus adjectos cernis facile colligitur.

Conjuratio. 1.

Carnefiel aphroys chemerin mear aposyn layr pean noema ma ouear sere cralty caleuo thorteam chemeron janoar pelyn layr baduson iesy melros ionatiel delassar rodiuial meran saueán sabelron clumarsi preos throen benarys sauean demosynon liernoti chamedonton.

Clavis & Sensus.

aPhRoYsMeArLaYrNoEmAoVeAr Cr Al TyThOrTe AmlaNoArLaYrIeSyIoNaTiElRoDiViAlSaVeAnClVmAr SyThRoEnSaVeAnLiErNoTi, *Sensus.* Prima linea vacat tota, in aliis inter duas vacuas tres valent.

His rite completis, aderit generalis arcanorum nuntius quem vocasti promptus & fidelis penitusque secretus.

Amicum voluerim avisare occultè de homine malo.

Est homo quispiam sub apparentiâ honestatis malus blaterator, is sciens me posse apud amicum, commendatorias ad eum postulat à me literas, negare non valeo, nec decipi amicum volo ab illo fraudulenter. Scribo literas, circumcellionem laudo mirum in

modum, legit, exultat, apertam insidiendi viam sibi pollicetur oblatam. Do literas, abit lætus, vero spiritum mitto ad amicum, ut aviset illum meumque manifestet arcanum, literas mitto commendatorias illi placentes, qui commendatur.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis Joanni Vigilio, Domino VVackor utriusque Iuris Doctori clarissimo. S. D.

Latorem præsentium ad te mitto, Vigili amantissime hominem profecto Cunctis Adornatum Virtutibus *omnibus* Eruditissimum In *Scripturis æstimatum* Tantâque Venustate *Morum redimitum* Quod Vix Illi *similem* Aliquando His Oculis *vidisse* Memini, Optimum Mathematicum, *philosophum* Acutissimum, Literatissimis Viris *comparandum* Sapientia Et Studio *omnes* Teutonicos *Exercitatissimos* Transcendentem, *unde* Dignus Est Nobis *merito* Visus Laudibusq; *Literatorum virorum* Omniumque Bonorum Excipiendus *quippe* Nobilis Et Literatissimus, *qui* Omnibus Queat Utilis esse In Tradendis Variis *doctrinis* Rerum *mirandarum. Vale ex Spanheim 15. Calend. Aprilis. Anno M. D. x.*

Cum has similesve quascunque acceperit literas amicus in arte steganographiæ probatus cognito signo Carnesielis se vertat ad orientem & præmissis præmittendis, dicat istam conjurationem.

Conjuratio. 2.

Carnesiel aproysi cameron to pemalroyn phroys cadur mearmol benadrun vioniel sauiron army pean arnotiel fabelronthusin throes chabelron saueneat medaloys vear olmenadab cralta sayr.

Clavis & Sensus.

aPrOySiToPhRoYsMeArMoLvIoNiElArMyArNoTiElThRoEsSaVeNeArVeArCrAlTa. *Sensus.* Post primam lineam ante tres una vacat.

Carmine dicto spiritus missus jam visibilis apparebit revelabitque arcanum fideliter commissum.

Tenor literarum occultus.

Cave istum quia homo malus est & de nullo bene loquitur.

CAP.

CAP. XVIII.

Cujus supremus princeps est Caspiel dictus, cujus mansio est ad Austrum, qui habet sub se multos principes duces & famulos innumerabiles.

AD Austrum habitat Caspiel magnus Princeps, qui habet sub suo dominio principes sive duces præcipuos 200. Comites vero sive subduces 400. cum ingenti multitudine servitorum, quorum officium est nunciare generaliter omnia & singula superius non contenta versus meridiem. Cum autem necessarium sit in hac arte scire quosdam ducum ex nomine sintque multi: curabimus paucorum nomina dicere ex multis, qui nobis sufficiunt ad omnia.

M.	S.	M.	M.	S.	M.	M.	M.
Ursiel	Budarym	Geriel	200	40	2000	400	20
Chariel	Chamory	Ambri	200	40	2000	400	20
Maras	Larmol	Camor	200	40	2000	400	20
Femol	Aridiel	Otiel	200	40	2000	400	20

Habes nunc ex principibus Caspielis 12. cum comitibus, subducibus & famulis 100640. per quos fit omnis operatio nunciandorum versus meridiem generalis. Cum autem ad amicum volueris aliquid nuntiare occultum versus Austrum manentem, fac quæ secundum artem requiruntur, & dic conjurationem.

Clavis.

In modo 18. duæ primæ lineæ sunt ab arcano otiosæ, postea duæ dictiones vacant & quatuor valent alternatim.

Conjuratio. I.

Caspiel aloyr chameron noeres padyr diuiel prolsyn vear madufon cralnoti fruon phorsy larsorthon Thiano pomarson theor, caueos adeueos friato briosi pangel drubon madiel sayr fabelrusyn gonear pean noty habusran.

Clavis & Sensus.

a LoYrNoErEsDiViElVeArCrAlNoTiPhOrSyTh IaN oTh EoRa DeVeOs BrIoSiDrVbOnSaYrGoNeArNoTy.

Sensus. Lineæ duæ vacant post inter duo bis duo signant.

Conjuratione debito modo completâ videbis præsentem, quem vocasti & ad obediendũ mandatis tuis in omnibus paratum. Omnes

istius Caspielis duces benevoli & voluntarii sunt valde, sed subduces eorum aliquantulum sunt duriores, attamen conjurationibus cedunt, si operator fuerit constans & imperteritus, loquens ei durè, quasi cum autoritate maximâ, nullus enim eorum tam durus est, qui non mansuescat per virtutem authoritatis potestativæ compulsus & adjuratus.

Ponamus qualecunque arcanum, quod nulli confidendum.

Est mihi cum amico negotium, quod si in publicum transierit, utrique periculum grande orietur, observantur internuncii omnes, ut literæ ab insidiantibus nobis legantur. Ut ergo simus securi, negotiumque nostrum maneat secretum, scribo literas, quæ nullius vereantur conspectum, quas spiritu invisibili comitante mitto ad præfatum amicum.

Non refert, qualescunque sint literæ, si fuerint spiritui commissæ.

Conspicite mortales brevitatem & miseriam præsentis vitæ & agite pænitentiam salutarem dum tempus habetis.

va nobis Dementissimi Amatores Secularis Gloriæ, *deum omnipotentem* Eternamque Lætitiam Temere Despicientes. *quare non* Amatis Superna Illa Convivia, *quæ sunt* Humiliter Deum Inquirentibus Repromissa? *vos enim* Humilitatem Abijcitis Brevissima Gaudia *mundi quæritis* Eternæ Beatitudinis Excellentiam Non amatis; *contentioso* Zelo Vivitis Honestatem Act *onibus nequam maculatis*, Laudesque Dei Excelsi Nescitis. *die noctuque* Secularibus Actionibus Lucrisque Temporalibus *insistitis, semper* Venandis Novitatibus Extensi Memoriam *acuitis, lectiones* Audire Negligitis: Tempus Gratiæ *vobis indultum* Eternaque Beatitudinis Expectationem Non curatis. *ecce* Iudex Cunctis Horribilis Criminosis *appropinquat. ecce* Omnipotens Majestas Districta Accelerat. *ecce judicium* Novissimum Statuitur Ecce Lamenta *æterna proponuntur*: Bonaq; Sempiterna *nobis subtrahentur. Anno M. D. i. Cal. Apr. &c.*

Cum has literas susceperit is, cui mittuntur; præmittat ea quæ sunt ex arte præmittenda convertensque se ad meridiem dicat carmen.

Conjuratio 2.

Caspiel asbyr chameronty churto freueon dayr fabelron cathurmy meresyn elso peano tailtran caspio fuar medon clibarsy caberosin ulty pean vearches pemasy natolbyr meldary noe caudenopen men for diuiel adro. *Clavis.*

Clavis & Sensus.

aSbYrChVrToDaYrCaThVrMyElSoTallTrAnFuArC IIbArSiVlTyVeArChEsNaToLbYrNoEmEnDiVi El. *Sensus.* Sicut dictum est ita facias ut vacent lineæ duæ.

Carmine dicto, aliisque ex more subjunctis, nuncius invisibilis apparebit, referens amico fideliter & securè in aurem omnia, quæ mandavi. *Tenor secretus.*

Das Gelt das ich dir hab geben zu halden solttu nemant geben ich com dan selbs.

CAP. XIX.

Cujus Princeps supremus dicitur Amenadiel, habitans in occidente, qui habet sub se duces 300. comites vero 500. & servos penè innumeros.

AMenadiel Imperator spiritus occidentis supremus habet sub suo dominio principes potentiores sive duces 300. subduces sive comites non pauciores quingentis, servos, subservitores & famulos ex innumerabilibus, quorum nomina inveni non minus quam 30000. præter alios innumerabiles, quorum nomina nondum inveni. Sufficiunt enim isti omnibus arcanis versus occidentem amicis nunciandis. Sed nomina ducum, qui sunt in ministerium hujus artis vocandi, jam, quot sufficiunt dicam.

Roth.	Schw.	R.	S.	R.	S.	R.	S.
Vadros	Rapsiel	Almasiel	30	50	300	500	3000
Camiel	Lamael	Codriel	30	50	300	500	3000
Luziel	Zocniel	Balsur	30	50	300	500	3000
Musiriel	Curisas	Nadroc	30	50	300	500	3000

Per hos 12. duces & principes quidquid operandum fuerit ex imperio Amenadielis in steganographiâ ad Occidentem, totum poteris perficere. Sed observa diligenter, ut scias cum vocas aliquem ex ducibus; & scias quot sub se habet comites, servitores & famulos secundum 24. horas diei & noctis quas isti 1550. æquali partitione sibi in suo ordine deputatas custodiunt. In quibus, si erraveris, nihil proficies, & forsitan periculum aliquod incideres. oportet enim volentem in steganographiâ operari, non solum in arte nostrâ esse peritum, sed etiam in omnibus diligentissimnm, quia per parvam in operatione negligentiam magnum plerumque oiriri periculum con-

consuevit. Cum itaque per istos spiritus aliquid volueris operari, verte te ad occidentem, & præmissis præmittendis dic istam conjurationem *Clavis.*

Modus XIX, tres lineas primas ponit ab arcano otiosas, tum tres vacantes dictiones & quinque valentes alternant, id ex numero principum & comitum facile conijcitur.

Conjuratio 1.

Amenadiel aprolsy chameron ta nosroy thrœn mesro salayr chemaros noe pean larsy freuean ionati el pelroyn rathroy caser malusan pedon cralnochyran daboy seor marchosyn lauo pedar uenoti gesroy phernotiel cabron.

Clavis & sensus.

aPrOlSyTaThRoEnSaLaYrNoElArSyIoNaTi ElRaTh RoYmAlVsAnCrAlNoChYrAn SeOr LaVoVeNoTi PhEr NoTiEl, *Sensus.* Post tres lineas inter tria vacantia solvunt pente.

Conjuratione rite completâ, spiritus aderit, quem vocâsti promptus & alacer ad omnia, quæ mandaveris ei perficienda.

Arcanum est mihi valde secretum & necessarium ad amicum.

Est mihi quoddam secretum ad amicum, quod nec homini nec literis confido perferendum, quoniam si veniret in publicum, magnum mihi & periculum crearet & damnum, moram pati non valeo voco itaque spiritum, scribo literas in nullo penitus suspectas, & quas nec intelligere ipse quidem putetur, utpote latini sermonis ignarus; mitto spiritum revelat secretum. Literas mitto qualescunque, quas invisibilis comitetur spiritus.

Joannes Trithemius *Abbas Spanheimensis* Nobili & *strenuo*
Equiti Alberto Gœler de Rauesburg, præfecto Crucenacensi. S.

Salvatorem nostrum Dominum Iesum Christum ad judicium credimus esse venturum, qui reddet unicuique secundum opera sua. Hoc credimus & negligimus miserinos ipsos. Itaque faciem ejus prævenire Lachrymis *Assiduis* Studeamus, Emendantis *Negligentias nostras quas commisimus*, Ne Imperatos *Terribilis* Ille Redemptoris *nostri adventus praeoccupet*, Cui Omnes, *Mercedem* Malorum Excepturi

cepturi necessariò occurremus. quare Nunc Vilipendimus Oportunum No- *bis* Salutis *tempus indultum quod* Tam Utile Nobis Tamque *Acceptabile concessit omnipotens cur* Non Zelamus Viros Moribus *Insignes, qui nobis exempla* Reliquerunt Iustitiæ, Conversationis Honestæ, *Humilitatis, castitatis, omniumque virtutum,* Agamus, Illorum Nomen Emulantes Pænitentiam, *quoniam vivendi nobis* Terminus Instat, Mors Horribilis Veniet, *quæ parcere nescit* Sed Devorabit Iuvenes Et Virgines *senesq; cum junioribus.* Vivamus In Luctu Lavantes Excessus *nostros continuis lachrymis*, Ne Mors Inopinato Comprehensos Horribili *nos judicio submittat.* Vitam Emendemus Retroactam *Deum* Rogantes *ut post præsentis* Incolatus Brevitatem Eternam Nobis *beatitudinem concedat. Amen. Vale. Data ex Spanheim* 14. *Calend. Aprilis. Anno. M. D. 5.*

Cum has vel quaslibet alias spiritui commissas à me literas acceperint, cui mittuntur, amicus in arte probatus: signo hujus plagæ principis cognito, præmissis præmittendis dicat conjurationem.

Conjuratio. 2.

Amenadiel bulurym chameroty eriscoha pedarmon flusro pean huarbiel fabelron greos belor malgoty nabarym stilco melros fuar pllaryso chiltron amanacason.

Clavis & Sensus.

bUlUrYmErIsCoHaFlUsRoHuArBiElGrEoSmAlGoTyStIlCoFuArChIlTrOn. *Sensus* Wie ich für habe gesagt sic facito.

Hac conjuratione secundum debitum modum completâ, spiritus (invisibilis alioquin) apparet visibilis, & revelabit arcanum.

Tenor arcani.

Lasen nit ir commen von Stunt an zu mir ich hainept im Huß die willen mich verdriben.

CAP. XX.

Cujus Princeps Demoriel ad septentrionem habitat, habens sub suo dominio duces majores seu principes numero 400. subduces sive comites 600. cum multis subservitoribus & famulis quorum incertus est numerus.

Ad septentrionem habitat magnus Princeps Demoriel, habens sub suo dominio principes & duces principales 400. quos mittit

in ministerium hujus artis secundum ordines suos cum subducibus & comitibus, quorum numerus minor non est 600. ad nuncianda arcana omnia, quæ versus septentrionem voluerimus mandare amicis in hâc arte peritis. Et præmissis omnibus tantum ponamus nomina, quanta nobis ad præsens sunt necessaria cum numero comitum & servorum secundum ordines suos in horis.

X.	S.	N.	S.	N.	S.	N.	S.
Arnibiel	Doriel	Medar	40	600	400	60	40
Cabarym	Mador	Churibal	40	600	400	60	40
Menador	Carnol	Dabrynos	40	600	400	60	40
Burisiel	Dubilon	Chomiel	40	600	400	60	40.

Jam habes ex 400. ducibus Demorielis nominatos 12. & ex subducibus, comitibus & servis 4560. in numero, qui cum ipsis ducibus secundum ordinem deputatum in horis 24. diei & noctis (quem te scire oportet ante omnia) suas partes obeunt. Cum ergo volueris per aliquem ex his ducibus in steganographiâ operari vertas te ad septentrionem sicut moris est, & præmissis, quæ requiruntur ad artem dic conjurationem. *Clavis.*

Modus 20. quatuor primas lineas recipit otiosas, tum quatuor dictiones vacant à secreti munere & sex arcano inserviunt alternatim.

Conjuratio 1.

Demoriel onear dabursoy cohyve chamersou imeor pean olayr chelrusis noeles schemlarin uenodru patron mysclro chadarbon ueueon maferos ratigiel personay lodiel camedon nasiel fabelmerusin sosiel chamarchoysin.

Clavis & Sensus.

oNeArCoHyVeYmEoRoLaYrNoElEsVeNoDrVmYsElRoVeVaOnRaTiGiElLoDiElNaSiElSoSiEl. *Sensus.* Nach vier Linee und vier Wort gelden sesse.

Completo carmine, spiritus ad omnia promptus, obediens, & paratissimus tibi visibilis apparebit, cui securè committis arcanum perferendum.

Sit mihi tale arcanum vel aliud quodlibet intimandum.

Amicus mihi est intimus, procul hoc tempore absens, ad quem mihi

mihi negotium est secretissimum, quod nulli omnino, nec literis quidem, tutò sit committendum. Ut igitur secretum maneat, semper spiritum aliquem vocare libet ex arte mihi familiarem. Commendo arcanum: venit, vadit, fideliter agit, perfert, quæ commisi amico secretum responsum, quod nulli mortalium alteri dicet. Ut autem missum ad se spiritum amicus ipse intelligat, necesse est literas quascunque nihil metuentes fingi, in quibus signum missi spiritus recognoscat. Non enim apparet spiritus nisi compulsus. Præmittamus literas, qualescunque placuerit, quæ nullius vereantur conspectum.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis Iacobo Wymfelingo, Sletstatino, Theologo, Poeta & Oratori facundissimo salutem.

Maxime vellem Iacobe VVimfelinge satisfaceres vel sero tandem pollicitationi tuæ & expectationi de te meæ, quid sis pollicitus & quid expectem non ignoras. Non monachum sed cum monachis vivere te cupio - - - - - -

accelera pariter vivamus. ecce Hora Instat Nostri Transitus Valde Metuenda. quid ergo moramur? cur Brevem Erumnosumque Incolatus Nostri Statum Infalices negligimus? cur agere pœnitentiam Salutari Tempore Delictorum Excessuumque Recusamus? Preparemus nos ad mortem, quoniam Accelerat Satis Terribiliter, Omnes Reprobos Vocat, nulli parcit, nullum reveretur, Orantibus Negat Audientiam, Lachrymas Contemnit Ekulantium, minasque despicit principum, regum Nomina Gloriamque Exterminat Superbiam Tyrannorum Odibilem cunctis evacuat, ergo frater Redemptoris Beneficia Exhibita Nobis Valde Utilia sedulo cogitantes recompensemus. nostros Emendando Reatus Bonis Moribus Iugiter Refulgentes quatenus pœnitentia lachrymisque placare Districtum Iudicis Examen Properantis Ad Sedem judicandi valeamus, qui se Terribiliter Ostendet Rejectis, Iucundum Electis. Vale ex Spanheim quinto decimo Calend. April. Anno Domini. M. D. r.

Cum literas acceperit is, cui mittuntur, in arte peritus, faciat primo quod ars ipsa requirit deinde conversus ad septentrionem, sicut moris est, proferat conjurationem.

Conjuratio. 2.

Demoriel ósayr chameron chulty saue poreen lusin dayr

pean cathurmo somarſon erſoty lamedon jothar bustraym ſuar menadroy chilarſu fabel meruſyn.

Clavis & Senſus.

oSaYrChUlTyPoReEnDaYrCaThUr Mo Er So TyliThAr FuArChIlArSo. *Senſus.* Sicut prædictum eſt ita facias.

Carmine completo,ſicut in arte præcipitur, aderit ſpiritus miſſus,apparebitque viſibilis tibi ſoli,& alteri nulli penitus, & arcanum dicit in aurem. *Tenor arcani.*

Hint; umb eins iſt der Paſtor von Alken geſtorben / werd mir die Paſtorie.

CAP. XXI.

Cujus ſupremus Imperator & princeps vocatur Geradiel ad nullam orbis plagam habitans: ſed vagus ubique adeſſe conſuevit,

PRæter eos Imperatores,Principes & Duces ſpirituum, quos in ſuperioribus capitulis nominavimus, qui certis conſiſtunt in locis per orbem viſibilem,deputati ſunt & alii complures vagi, inſtabiles & nullibi certo conſiſtentes,quos antiqui ſapientes & magi appellaverunt ἀστάτους id eſt inſtabiles, quia volant in aër ſicut muſcæ ſine ordine ſine habitatione, & ſine reſtrictione. Ex his ſunt nonnulli nobis ad ſteganographiam non inutiles: quia non requirunt obſervantiam locorum,ſed in omni loco per conjurationem advocari poſſunt. Primus ex his vocatur Geradiel,qui non habet aliquem ſub ſe ducem vel principem, ſed tantum famulos multos & penè innumerabiles, quos ſecum aſſumit in miniſterium ſecundum ordines, quos inter ſe habent & ſecundum 24. horas diei & noctis, quorum officium generale eſt,omnia,quæcunque,& ad quamcunque plagam volueris, arcana nuntiare,

	𝔑.		𝔖.	𝔖.	𝔑.	𝔖.	𝔖.	𝔑.	𝔖.
	2		2	200	100	40	30	60	60.
Horæ diei	2		2	80	70	100	90	120	110.
& noctis.	𝔑		2	150	𝔖	𝔑	140	180	170.
	2	2		𝔑	130	160			
	2	2	2	200	100	400	300	600	500.
	2		2	800	700	1000	900	1200	1100

Habes

Habes in hac tabulâ secundum horas numeratos & dispositos in ordine suo 18150. ministros & famulos Geradielis magni Principis, quorum dispositionem & rationem tibi ad operationem steganographiæ omnino noveris necessariam, ut scias, qualibet horâ cum quot famulis venire soleant, vel quomodo ipse non consueverit venire, sed famuli horæ deputati. Consulo autem tibi, ut in operationibus tuis horam observare cures, in qua ipse princeps personaliter veniat cum famulis ejusdem horæ, qui alioquin Imperatore suo absente non semper voluntarii sunt ad obediendum in omnibus operanti. Cum ergo per hunc principem operari volueris, præmissis præmittendis, dic conjurationem.

Clavis.

Modo 11. literæ dictionum mysticarum singularum ita disponuntur ut primò ponatur secunda, tum prima, mox quarta, post tertia, tum sexta, post quinta & sic consequenter v. g. dictio petrus sic veniret disponenda eprtsu; hoc facto singulæ dictiones narrationis vel Epistolæ sic ordinantur ut primæ literæ reddant literas dictionum Mysticarum hoc modo dispositas. id clarè apparet ex numeris famulorum spirituum, quos omnes eo modo dispositos reperies.

Conjuratio 1.

Geradiel onayr bulesar modran pedarbon sazeuo nabor vielis proyn therdial mafre reneal chemarson cuhadiam almona saelri penoir satodial chramel nediarsi thorays vayn pen efridiel cubat draony myar dearsy collu darsy menador atotiel. Cumalym drasnodiar parmy sosiel almenarys satiel chulty dealny peson duarsy cuber fruony maroy futiel fabelmerusi, venodran pralso lusior lamedon syuaro larboys theori malrosyn.

Clavis & Sensus.

oNaYrMoDrAnSaZeVoViElIsThErDiAlReN eAlCuHaDiAmSaElRiSaToDiAlNeDiArSiVaYrE sRiDiElDrAoNiDeArSyDaRsYaToTiElDrAsNo DiArSoSiElSaTiElDeAlNyDuArSyFrUoNyFuFiT

iElVeNoDrAnLuSiOrFyVaRoTheoRi. *Sensus.* Nimb das Zweite/darnach das Erst/ dan das Vierde/ dan das Dritte/ dan das Seste/dan das Fünfte/und also fürter.

Completo carmine spiritus aderit, vel principalis cum servis, aut servi ex numero horæ sine principe, sicut volueris secundum horas,ut supra diximus.

Arcanum quodcunque committemus semper erit occultum.

Sit mihi,quodcunque arcanum,quantumlibet secretum,quod vel uni vel pluribus per spiritus sit intimandum amicis in arte steganographiæ ad perfectum institutis,voco principem prædictum horâ mihi congruâ,committo mysterium accipit ille vadit,perfert omnino fideliter,literas mitto pro formâ tantum, ut decipiantur homines,& is cui mitto, sciat ex signo subscripto, quem spiritum debeat advocare,quia non comparent non compulsi, literas mitto qualescunque non secretas.

Ioannes Trithemius *Abbas Spanheimensis omnibus eruditis & curiosis in hâc arte sine præceptore legentibus laborem.*

Vitã Vestrã R*edicitus* E*mendate.*I*udicii* D*istrictum*E*xamen*S*ubito*O*mnes* C*omprehendet* (T*utus* N*emo*) E*t* A*maritudine* S*ua,* L*uctibusque* E*ternis* V*itiosos* R*eplebit,*T*ristare* S*anctos* N*on* A*udebit.*E*julantes* D*eplorate* R*eatus* V*estros* M*iserrimi* S*tultissimique.* E*cce* S*ine* E*xercitiis* B*onis* N*omen* R*eligionis* R*ecusatis.* A*n* N*escitis* E*xamen* S*uper venturum* N*oxiis?* A*propinquat* H*ora* N*ovissima,* N*on* V*ivemus* D*iu,* S*ed* I*mproviso* T*ransire* O*mnes* N*os* H*orribiliter* C*ompellemur* I*taque* N*olite* T*empus* N*egligere:* G*ratiam* C*oncessam.* O*peribus* H*onorate.* Ex Spanheim. 13. Calend. Aprilis. Anno. 1500. *v.*

His literis susceptis vel quibuslibet aliis,quæ fuerint charactere Geradielis insignitæ,non opus erit quoquam se vertere, sed præmissis in arte consuetis,carmen conjurationis dicendum est.

Conjuratio. 2.

Geradiel osayl chamerusin chulti pemersoniel dayr sayr cathurmo lesbornatyn ersoty camylor sayr fabelmerodan cofry damerson malty nabelmerusyn.

Clavis.

Clavis & Sensus.

oSaYtChVlTiDaYrCaThVrMoErSoTiSaYrCoFrYm AlTy. *Sensus.* Sicut dictum est sic fiat.

Hac conjuratione completâ spiritus missi apparebunt tibi visibiliter, tibique manifestabunt omnia secretè loquentes in aurem.

Tenor arcani.

Wer diese conte sal verstan der muß sehen RR Nasen han/und ist noch nit gnoch.

CAP. XXII.

Cujus Princeps est Buriel nocturnus, lucifugus, & habitans in lacubus & foraminibus terræ, & non fit operatio per eum nisi in nocte.

POst Geradielem sequitur Buriel, princeps quidem magnus sed perversus & nequam, qui omnes alios spiritus, & maxime principes, odit, persequitur, detestatur: sed non minus odio habetur ab illis, lucem timet & fugit cum omnibus ducibus & famulis suis, nec unquam venire consuevit nisi in nocte & hoc frequenter cum magno horrore & pavore operantis, maximè si non fuerit perfectus in arte, constans & fortis animo. Et frequenter apparet in specie serpentis, habens caput Virgineum, caudam & totum corpus serpentinum, sibilans terribiliter. Adjuratus debito modo, verbis humanis loquitur, habet sub se duces & principes quos in ministerium mittere consuevit cum famulis & servis eorum, quorum multitudo est penè innumerabilis. Ex his aliquorum nomina ponamus, qui nobis sufficiunt ad operationem.

Noth.	S.	N	S.	N.	S.	N.
Merosiel	Casbriel	Dausiel	100	10	10	100
Almadiel	Nedriel	Carmiel	100	10	10	100.
Cupriel	Busiel	Drubiel	100	10	10	100.
Saruiel	Futiel	Nestros.	100	10	10	100.

Habemus in hâc descriptione tabulæ ex principibus Burielis 12. cum famulis 880. qui secundum 12. horas noctis inæquales, quas planetarum appellamus, cum ducibus singulis in ordine suo procedunt, cum ab operante fuerint debito modo vocati. Dux apparere consuevit in formâ quâ diximus: famuli autem solent frequenter apparere, tanquam simiæ aut joculatores, ludentes & saltantes ex alto

alto in terram mirabili phantaſiâ. Cum per iſtos principis operari volueris: non præſumus, niſi poſt ſolis occaſum incipere operationem tuam, quia non obediunt niſi in nocte. Non opus eſt obſervare plagam orbis, ſed inſpiciendo terram ſub pedibus dicito iſtam conjurationem.

Clavis.

Modus 21. à fine incipit & ibi prima vacante, altera valet, atque ea alternatione verſus principium proceditur.

Conjuratio. I.

Buriel masfoyr chamernſin noel pean ionachym mardu-ſan philarſy pedarim eſtlis carmoy boys charnoti phroys fabelronti mear laphany vearchas clareſon notiel pador aslotiel marſyro reneas capedon thismaſion melro lauair carpentor thurneam camelroſin.

Clavis & Senſus.

mAsFoYrNoElIoNaChYmPhIlArSyEsTlIsBoYsPhR oYsMeArVeArChAsNoTiElAsLoTiElReNeAsThIsMaSi OnLaVaIrThVrNeAm. *Senſus.* A fine incipias & ibi primâ vacante, alternatim ſolvit una.

Carmen iſtud cum ſub ſilentio dixeris ſemper inſpiciendo terram: ſpiritus aderunt vocati, ſed vide ne terrearis, quia tibi nocere non poterunt, ſi fueris fortis & animo conſtans. Et nota, quod iſti principes ſeu ſpiritus, quamvis generaliter deputati, nunciare omnia nocturna ſecreta in nocte habeantur: maxime tamen ſunt apti & voluntarii nuncium ferre incarceres & lacus ad captivos, & ſimiliter in his, quæ pertinent ad amorem carnalem & occultas practicas amantium, & ad omnia, quæ fiunt in nocte, ſive bona, ſive mala ſint, quia lucem odio habent.

Ponamus arcanum quod nulli penitus ſit confidendum.

Arcanum mihi ſit ad amicum in hâc civitate conſtitutum, quod illi nec per literas poſſum nec per nuncium ſignificare, ne fiat publicum. Obſtant mihi plura, ne amicum ipſe accedam. Voco aliquem

ex prædictis spiritibus, committo illi mysterium: vadit nuntiatque fideliter, quæ commisi: sum tutus.

Literas confingam, qualescunque voluero, quæ neminem vereantur, nempe ut sunt ista.

Salvator Noster christus Iesus, qui Humanum genus Cruore suo In cruce Moriens redemit, Sollicite absque Intermissione est A nobis Laudandus ipse Fugabit mortem, Vitamque nobis Eternam se Timentibus amantibusq. Spopondit traditurum Nunc itaque Exurgamus charissimi Fratres à Peccatis nostris Operibus bonis Lucernas nostras Componentes ut Redemptori læti Occurramus in Horâ metuendi Transitus, quando Mors rapiet Animas nostras. Habemus nunc Copiosum tempus Implendi pænitentiam Lucernasque ornandi. In horâ Vero mortis Ultimâ spacium Nobis pænitendi Ulterius prorsus Negabitur. considéremus Brevissimam gloriam Mundi, quoniam Vana est Transit velocissimè Nosque cum Illâ omni Horâ corrumpimur. Humiliemus ergo Corda nra Omni tempore Nunquam deficientes Anno M. D. 13. Cal. Apr. φ.

Cum has aut alias quaslibet susceperit literas is, cui mittuntur in arte peritus, cognito signo Burielis, præmissis præmittendis, terram inspiciat & conjurationem dicat.

Conjuratio. 2.

Buriel Thresby chamerontis hayr plassu nadiel marso nearni pean sayr fabelron chulti penioy dayr mernia cathurmo mllros ersoty caduberosyn.

Clavis & Sensus.

rHrEsByHaYrNaDiElNeArNiSaYrChUlTiDaYrCaThVrMoErSoTi. *Sensus.* **Heb hinden an** sicut dictum est.

Dicto carmine spiritus omnibus invisibilis, tibi visibilis apparebit & arcanum sibi commissum fideliter dicet.

Tenor latentis arcani.

Noch hint umb Nim wil ich am Thor clopfen ste uf laiß mich in.

CAP. XXIII.

Cujus spiritus & princeps supremus vocatur Hydriel, & moratur in aquis: habens sub se duces 100, comites 200. famulos pene innumerabiles.

EST alius inter principales spiritus princeps, qui vocatur Hydriel & moratur in aquis, piscinis, lacubus, paludibusque & mari, & circa fontes, cisternas & flumina; habens sub suo dominio ad minus 100. duces sive principes, comites verò sive subduces 200. & famulos multos. Horum officium est generaliter nunciare omnia tam per aquas, quam per terram, sivé in die sit sive in nocte. Et scias, quod satis benevoli & voluntarii ad omnia sunt principes, sed non ita apparent, quando veniunt conjurati. Apparent enim frequenter in formâ serpentis, aliquando parvi; caput virgineum valde pulchrum habentes, capillis expensis. Nullus eorum solus incedit, sed quilibet princeps secum ducit ad minus duos comites & 80. famulos; ut autem in operatione non incurras errorem, & ducibus tibi aliquorum nomina ponam.

ℜ.		ℜ.		ℜ	☉	ℜ
Mortaliel	Lameniel	Camiel	10	20	100	200
Chamoriel	Brachiel	Arbiel	10	20	100	200
Desariel	Samiel	Lusiel	10	20	100	200
Musuziel	Dusiriel	Chariel	10	20	106	200.

Ecce habes ex principibus & ducibus Hydrielis 12. & ex comitibus & servis 1320. qui tibi sufficiunt ad operationes tuas in steganographiâ secundum ordinem 24. horarum ita ut quilibet dux habeat duas horas, comites & famulos 110. in ordinibus suis, quos te omnino scire oportet. Cum per istos principes spirituum aliquid agere in steganographiâ volueris; fac quæ scis secundum artem facienda & dic conjurationem.

Clavis.

Modus 23. sicut præcedens à fine sumit exordium & una vacante duas recipit significativas alternatim versus principium.

Conjuratio 1.

Hydriel opton chamerote satrus pean nearmy chabelon vearchas belta nothelmy phameron arfoy pedaryn onzel, Camedo

medo drubel areon veatly cabyn ernoti maleros haytny pesary does pen rasi medusan ilcohi person.

Clavis & sensus.

aPrOnSaTrUsNoArMyVeArChAsNoThElM yAnFoYoNzElDrUbElVeAtLyErNoTiHaYtNyD oEsRaSillCoHi. *Sensus.* Post unam vacantem à fine duæ valent hinderſich.

Carmine dicto spiritus, quem vocâsti, aderit, cum servitoribus sibi secundum horam deputatis eritque tibi in omnibus obediens & fidelis ad omnia, ad quæ miseris eum.

Arcanum aliquod fingamus.

Sit mihi arcanum valde secretum qualecunque ad amicum, quod illi nec per literas, nec per nuntium tuto possim facere notum. Ne ergò in lucem veniat secretum ad voco spiritum, venit, obtemperat ille, commendo secretum, perfert fideliter. Literas qualescunque formemus.

Joannes Trith. Abbas Spanheimensis fratri Petro Marponio Gisemio laureato, Monacho Rhenensi, S. P. D.

frater Nicolaus Irbusiensis episcopus Suffraganeus Reverendissimi patris Illustrissimique Ducis adami Insignis Burgi pantomorani Honestissimi Clarissimique archipræsulis Infatigabilis Librorum amator Iustissime Videtur abbatem Vinilianum Nomine (quia Est) Bestiis comparare, Epulantem Splendidè inter Bestiarum Merdimonia, præferentem Voluminibus Vitulos quemadmodum Reuchlin Firmavit. tu Nicolaum Rogo imiteris Optimum Mansuetissimumque pontificem. Vale 12. Cal. Apr. M.D. χ.

Cum literas istas aut quaslibet cum signo Hydrielis acceperis nulla consideratione orbis observatâ, sed præmissis duntaxat generalibus in arte præmittendis, ex more dicito sequentia.

Conjuratio. 2.

Hydriel onear penadon epyrma narfoy greol fabelrusyn adiel pedrusy nozeui melrays usemy pean larfoynaes chamerotyn.

Clavis & Sensus.

oNeArEpYrMaGrEoLaDiElNo ZeViVs EmYI ArFoYrNaEs. *Sensus:* Na ein geiden zwey à fine.

Hac conjuratione dicta, debito modo, secundum institutionem artis, apparebit tibi spiritus missus visibiliter, revelans arcanum sibi commissum in aurem.

Tenor arcani.

Morn frü umb sibeu wil ich bi dir sin.

CAP. XXIV.

Cujus Princeps vocatur Pyrichiel, habens sub se duces, principes, comites, famulos multos, quorum numerus incertus est.

Pyrichiel princeps quidam spirituum supremus nobis ab arte nostrâ non videtur omnino abijciendus: quia satis benevolus esse perhibetur. Non habet sub se duces aut principes more cæterorum sed tantum comites & servitores, quorum incertus est numerus sunt qui dicant, eum duces sub se habere & principes, qui nobis videntur proprietatem & consuetudinem ejus non satis intelligere, quippe qui comites & servitores pro ducibus somniarunt. Nomen autem Pychielis ab igne traxit vocabulum; quia frequenter circa ignem versari consuevit.

M			M			
Damarsiel	Menariel	200	200	100	80	80
Cardiel	Demediel	100	600	60	50	50
Almasor	Hunsiel					
Nemariel	Cuprisiel	400	30	30	10	10

Habes jam octo ex comitibus Pyrichielis cum famulis ad obsequium deputatis secundum ordinem horarum. Cum itaque per istos dictos jam spiritus operari volueris: voca unum ex eis quem volueris, cum iterum operaris aliâ vice, tunc vocabis alterum immediate sequentem: & simili modo cum cæteris faciendum memineris. Præmissis itaque ex more præmittendis in arte generaliter dic conjurationem istam. *Clavis.*

Modus quoque 24. sicut præcedentes duo à fine incipit & unâ valente secundum recipit alternatim otiosam, cumque versus principium reversum fuerit, denuò à fine sumitur exordium & tunc eæ, quæ antea vacabant, occulto inserviunt. *Con-*

Conjuratio. I.

Pyrichiel marfoys chameron nael peanos pury lames iameue famerusyn mearlo canorson theory torsa nealthis dilumeris maphroyscarsul meor thubra phorsotiel chrebonos aray pemalon layr toysi uadiviel nemor roseuasi cabti phroys amenada nachyr fabelronthis, poyl carepon vemy saslotyn.

Clavis & Sensus.

mArFoYsNaElPuRyIaMeVeMeArLoThEoRyNeAlThIsMaPhRoYsMeOrPhOrSoTiElArAyLaYrVaDiViElRoSeVoSiPhRoYsNaChYrPoYlVeMy. *Sensus* A fine primum alternatim primò, postea aliue versus principium.

His completis spiritus, quos vocâsti, videbis præsentes; & Principalis semper in forma serpentis caput pulchrum habens instar virginis, capillis expensis apparere consuevit.

Arcanum ponamus quodlibet.

Arcanum mihi sit ad amicum procul absentem, quod nec per literas tutò mittere possum, ne legantur districtæ, vel certè in viâ perceptæ. Homini perferendum minùs confido; quippe qui noverim fidem in hominibus cum fortunâ mutari. Ut ergò sint omnia tuta, spiritum secreti amicum advoco: venit ille mox, audito carmine, refert commissum fideliter. Formemus literas ut placet.

Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis Iacob Draconio Pramonstratensis Ordinis Canonico, S. & charitatem.

Est Nobiscum *Mathematicus* Insignis *Et* Egregius *Rhetor* Tranquillissimæ *Vitæ* Studio *Feruens* Iugiter; *Habet Secum Codices* Ferme *Infinitos* Exemplariumque *Diversorum* Inæstimabilem *Thesaurum Rectæ Et Bonæ Vitæ* Societatis *Honestæ* Iucundus *Benevolusque* Doctor, *In* Resolvenpis *Dubiis* Expertissimus, *Res* Grandes *Exponit* Nomen *Suum Est Orphonius* Regni *Bosne* Burgravius. Vale. 12. Calend. Aprilis. ♆.

Cum has, aut similes quaslibet acceperit literas, Pyrichielis charactere signatas, is, cui mittuntur, in arte steganographiæ peritus; faciat, sicut novit secundum artem esse faciendum: deinde accenso lumine dicat istam conjurationem.

Con-

Conjuratio. 2.

Pyrichiel osayr Chamerosi chulty mesano dayr fabelron cathurmo pean ersoti mear iathar cabon frilastó merusi.

Clavis & Sensus.

oSaYrChUlTiDaYrCaThUaMoErSoTilaThA rFrIlAsTo. *Sensus.* Sicut dictum est ita fiat.

Carmine dicto nuncius invisibilis visibilem se præstabit, & commissum sibi arcanum fideliter revelabit in aurem.

Tenor arcani latentis.

Brenger diß Briefs ist ein böser Dib, huet dich für eme.

CAP. XXV.

Cujus Imperator & Princeps Emoneil vocatur, habens subduces & Principes 100. comites & subservitores multos, qui habent officium generale super omnia.

HUjus capituli princeps Emoniel cum ducibus & principibus suis vagus & instabilis est & frequenter in nemoribus habitat, non fugit lucem, benevolus & promptus ad omnia quæcunque mandaveris ei, & tam in die quem in nocte libenter occurrit vocatus. Habet sub suo dominio principes & duces 100. comites verò sive subduces non pauciores quam 20. famulos & servos sine numero certo. Ex his nominabimus aliquos, qui nobis ad operandum sufficiant, cæteros suo loco cum aliis reservantes, si opus fuerit nominandos.

℞.		℞		℞		℞
Ermoniel	Dramiel	Cruchiel	10	20	100	200
Edriel	Pandiel	Armesiel	10	20	100	200
Carnodiel	Vasenel	Caspaniel	10	20	100	200
Phanuel	Nasiniel	Musiniel	10	20	100	200

Habes nunc ex ducibus Emonielis 12. cum subducibus & servitoribus eorundem 1320. qui secundum ordinem horarum ad omnem operationem intentionis nostræ nobis sufficiunt, sive operatio nocturna sit sive diurna. Et scias, quod Princeps Emoniel cum ducibus suis capite virgineo & corpore, sed caudâ serpentinâ apparere consuevit. Tu vero cum volueris per spiritus Emonielis aliquid in steganographiâ operari: fac ea, quæ nosti secundum artem generaliter

raliter esse facienda: & postea lege istam conjurationem, tacite sub silentio nominans spiritum vocandum.

Clavis.

Modus 25. unam à fine recipit otiosam & duas ponit significantes alternativè, id ex numero spiritibus adjecto facile colligitur.

Conjuratio 1.

Emoniel aproysi chamerusin thulnear peanos meuear pandroy cralnotiel narboy mauy fabelronthos Arliel chemorsin nety pransopyr diuiel malros ruelty person raob chrumelrusin. *Clavis & Sensus.*

aPrOySiThUlNeArMeVeArCrAlNoTiElMaVyArLiElNeTyDiViElRuElTyRaOb. *Sensus.* Post unam vacantem valent duæ retro.

Hâc conjuratione dicta eo modo, quò ars ipsa requirit, spiritus quem vocasti apparebit paratus obedire ad omnia, quæcunq; mandaveris ei, quia benevolus & fidelis est.

Arcanum qualecunque volueris.

Amicum habeo passim omnibus nimium confidentem, qui pro amicis fovet inimicos, à quibus & malam famam & damnum sæpe reportat, credulus est blandimentis adulantium, & unius maxime suo lateri adhærentis, quem nescit sibi contrarium in occulto, quia blandum videt in aperto, ipsum accusare cupio, ita tamen ut consilium soli amico fiat notum: cæteris fiat occultum. Literarum tenor formetur ad placitum.

Joannes Trithem*ius Abbas* Spanheim*ensis. R* P. *D.* Nicolao,

Episcopo Irbursiensi, Vicario Pantomorani Archiepiscopi, S. D. P.

cum T*uum* I*ngenium vitaque* H*onestatem* A*d mentem* R*evoco*, T*e omnium* E*piscoporum* D*ignissimum pater* R*everende* E*t præstantissime* P*ronunciare* M*axime compellor*; E*nimvero* S*ive eruditionem* I*ntuear* B*onarum artium* I*n* T*e*, *sive* I*nnocentiam* V*itæ tuæ* Q*uid* A*liud quam* T*e* I*ustissimum omnibus* L*iteris* E*ruditissimum sanctissimisque* M*oribus* R*everendum dixerim*? A*dornas* C*onversationem tuam* O*peribus* R*ectitudinis semperque* T*e* E*xhibes optimum* P*astorem* A*nimarum atque* I*n* B*onis literis*

Iugiter

Iugiter Te ſtudendo Exerces, Ut ſibi Aliiſque Conferas utroque. Vale
Datæ ex Spanheim, 11. Cal. Apr. Anno Dom. nativitatis M.D. ω.

Poſtquam literas acceperit is cui mittuntur, in arte ſteganographiæ perfectè imbutus: faciat, ſicut novit ſecundum artem eſſe faciendum: quibus præmiſſis conjurationem ſubjungat.

Conjuratio 2.

Emoniel lebos chameroti meor hemorſi dior medulorſin fray pean crymarſy melroſyne uati chabarym dayr aſchre cathurmo fabelron erſoti marduſe.

Clavis & Senſus.

lEbOsMeOrDi OrFrAyCrYmAr SyVaTiDaYr CaThVrMoErSoTi. *Senſus.* Eo modo facias ut dictum eſt.

Carmine ritè completo, ſpiritus vocatus aderit in formâ ſibi conſuetâ, revelabitque tibi omnia & ſingula, quæ ſibi fuerent commiſſa arcana cum fidelitate.

Tenor arcani.

Cave tibi à Petro Carmelitá, qui tibi ſemper detrahit.

CAP. XXVI.

Cujus ſupremus Imperator Icoſiel vocatur, habens ſub ſe duces ſive principes centum comites ſive ſub duces 300. *ſervorum non eſt mihi certus numerus adhuc.*

ICoſiel inter ſpiritus aereos eſt unus ex potioribus Imperator magnus & potens in arcanis ſteganographiæ, habens ſub ſe principes ducalis ordinis 100. comites vero 300. ſervorum certum memerum nondum inveni. Nam poſteaquam ex ducibus ejus, quempiam ſemel debitè conjuratum ad te vocaveris cum comitibus ſuis: ſi volueris, ut omnibus diebus vitæ tuæ tecum permaneat, deputa ei unũ locum ſecretum & abſtruſum in domo tuâ: & conjuratum fortiter principias eum illic manere: Et obediet tibi hilariter, ſemperqne ad mandatum tuum erit peratus.

℞		℞		℞		℞
Machariel	Larphiol	Arteſiel	10	300	100	30
Pſichiel	Amediel	Urbaniel	10	300	100	30
Thanatiel	Cambriel	Cumariel	10	300	100	ſo

Zoſiel

Zosiel	Zachriel	Heresiel	10	300	100	30
Agapiel	Nathriel	Munnesiel	10	300	100	30.

Hic habemus ex 100. ducibus Icosielis nominatos 15. subduces vero 50. servitores 2150. qui cum ducibus suis secundum ordinem sibi in 24. horis diei & noctis deputatum in ministerium steganographiæ vocati per operationem venire consueverunt. Ad omnia, quæ volueris, idonei, voluntarii sunt: modo tu in arte perfectè sis doctus, constans, & imperterritus in operatione: quia veniunt in specie & similitudine serpentinâ, capita habentes virginea. Cum itaque volueris operari per aliquem eorum, fac quæ secundum artem sunt facienda, & subjunge istam conjurationem.

Clavis.

Modus 26. unam ponit vacantem & tres subjungit significativas atque à fine versus principium sensus mysticus est legendus. Clarè patet ex numero spirituum.

Conjuratio. 1.

Icosiel aphorsy chamersyn thulneas ianothiel meuear peanos crasnotiel medurfan matori fabelron ersouial cathumos laernoti betraym alfayr lamedontinael cabelron.

Clavis & Sensus.

aPhOrSyThVlNeAsMeVeArCrAsNoTiElMaToRiEr SoViAlLaErNoTiAlFaYrNaEl. *Sensus.* Post unam vacantem tres valent à fine.

Conjuratione ritè completâ spiritus aderunt vocati sine morâ, quibus arcanum tuum ad amicum securè poteris committere.

Arcanum sit qualecunque volueris.

Amicus mihi sit procul absens in arte steganographiæ peritus, ad quem mihi sit magnum secretum & arcanum, quod non sit alicui credendum, per literas etiam nec insinuandum. Ut ergo maneant secreta omnia, nuncium secretum mitto spiritum, qui amico revelet arcanum, & negotium meum teneat secretum.

Ltteras mittendas ad placitum facias.

vitam N*ostram* E*mendemus* H*umiliantes nos* C*oram* U*niversitatis* S*ummo actore.* H*umilitas* C*ælum* I*mpetrat, tentationes* D*æmonum* N*o-*

civas Annihilat, perniciosum Mentis Tumorem Refrænat: omniaque Incendia Vitiorum Valenter exterminat; Trames Humilitatis Coronam meretur Accipere, Nobileque Regnum possidere, Ego Tramitem Tibi constituo Innocentiam Morum Honestatem quam Custodiens Assiduè Non peccabis, Sola Nobis Ista via Est Beatitudinis Meritum cumulandi Ut Gratias Agentes deo Timeamus Illum Rectissimo corde Fugientes Tumultum Sæculi, humilitatis Exercitium Nunquam Fastidiamus supernam Vitam inquirentes. Joannes Trithemius Abbas Spanheim. scripsit. 10 Calend. Aprilis. M. D. β.β.

Cum literas susceperitis cui mittuntur, in arte peritus: signo principis cognito faciat, quæ novit esse facienda, deinde dicat conjurationem. *Conjuratio 2.*

Icosiel osayr penarizo chulti medarim phrael melchusi dayr pean cathurmo fabelron ersoty camerufon iltham pedaly fuar melrosin crimarsy phroyson.

Clavis & Sensus.

oSaYrChVlTiPhRaElDaYrCaThVrMo ErSoTillThA mFuArCrImArSy. *Sensus.* Sicut prædictum est ita facias.

Hac conjuratione completâ spiritus aderit vocanti revelans arcanum. *Tenor arcani.*

Uf nest Fritag umb eins nach Mitternacht wirt man dich suchen.

CAP. XXVII.

Cujus supremus Spiritus & Princeps vocatur Soleuiel habens sub suo dominio principales duces 200. subduces & comites 200. servitores innumerabiles.

INter eos spiritus, qui cum hominibus in arte steganographiæ peritos mores habentibus libenter conversantur est, quidam Soleuiel nomine, non ultimus inter Principes hujus artis, qui habet sub se duces principales 200. subduces sive comites similiter 200. qui inter se hunc ordinem infallibiliter observant, ut qui hoc anno sunt duces, anno sequente sint comites, ex comitibus similiter duces. Servorum autem certum numerum non adhuc reperi, qui & ipsi ordines suos inter se secundum horarum dispositionem custodiunt.

℞		℞		℞		℞	
Inachiel	Nadrusiel	Axosiel	20	20	20	200	200

Praxeel

Praxeel	Cobusiel	Charoel	20	20	20	200	200
Morucha	Amriel	Mursiel	20	20	20	200	200
Almodar	Prasiel	Penador	20	20	20	200	200

Hic habes ex principibus Solevielis 12. quorum sex primi sunt isto anno duces & reliqui sex comites: sequenti anno isti erunt duces, & illi comites & ita consequenter alternatis semper viribus. Subservitorum numerum collegi 1840. quanquam sint plures, quos nondum numerare potui. Cum autem per istos spiritus operari volueris, esto constans animo & fortis, nec terrearis ab eorum aspectu, cum videris eos in forma serpentum apparere cum capite virgineo. Deinde fac, quæ sunt secundum artem facienda, quibus præmissis subjunge istam conjurationem.

Clavis.

Modus 27. duas à fine recipit otiosas & duas significativas alternatim & expletâ versus principium epistolâ denuo à fine incipit & quæ ante fuerunt otiosæ nunc sensui mystico accommodat. Hinc duces sunt 200. & comites 100. & comites in ducum, ac duces in comitum ordinem ac officium alternatim succedunt.

Conjuratio. 2.

Soleuiel marsoy chamerusyn oniel dabry diviel pean vear lasmyn cralnoty pedaros drumes pean vear chameron lœs madur noty tasray erxo nadrus peliel thabron thyrso canothin vear perasy lœs pean nothyr sabelron bauesy drameron eschiran pumelon meor dabrios crimorsie pemy vear nameroy lyernoti prassones.

Clavis & Sensus.

mArFoYoNiElDiViElVeAr CrAl NoTy DrVm Es VeAr LoEs NoTy ExXoPeLiElThYrSoVeAr LoEs NoThYr BaVeS yEsChIrAnMeOrCrImOrSiElVeAr LyErNoTy. *Sensus.* A fine duæ vacant duæ valent, expletis valentibus etiam otiosæ valent.

Carmine ritè completo, spiritus aderunt vocati in consueta forma, quibus committas arcanum.

Arcanum ponamus ad placitum.

Amicum procul absentem, in arte steganographiæ antea peritum, super quibusdam periculis imminentibus avisandum duco, sed publicum vereor, quum de alieno periculo facerem proprium: quod evitare ut possim, non literis, non hominibus committo secretum, sed spiritui, quem novi in omnibus fore fidelissimum. Literas formemus ad placitum.

Ioannes Trithemius *Abbas* Spanheimensis *ordinis sancti Benedicti R. P. D. Rutgero Sycambro Archiepiscopo Narviensi. S. P. D.*

Exponet Tibi *Nicolaus Reverendissimus* S. Irbusiensis *Episcopus Generalem* Rerum *Ecclesiasticarum Tuarum Gubernatorem* Male *Egisse Vinculis Ligatum* Subiiciendo Innocenter *Domini Nostri* Desiderii Regis *Vicarium Benignum* Virum, Fame *Excruciatum Interemisse.* Hostem Cotidie *Desiderium Regem* Irrumpentem *Diœcesi Expectamus. Sed* Te *Exoramus Opitulare Brevi* Ut Hostem *Non Incidas. Vale 9. Calend. April. M. D. 77.*

Cum literas acceperitis, cui mittuntur, modo sit in arte generali imbutus antea, faciat, quæ sunt facienda, subjungens istam conjurationem animo constanti, nil metuens.

Conjuratio. 2.

Soleuiel curtiel chamersin saty pemalros dayr ianothy cathur mo parmor iotran lamedon frascu penoy ilthon fabelmarusyn

Clavis & Sensus.

cVrTiElSaTyDaYrCaThVrMoIoTrAnFrAsCuIlThOn. *Sensus.* Vt est dictum ita facito.

Dicto carmine spiritus missus ab operante visibilis apparebit, revelans omnia commissa fideliter, & si quid remandare voluerit operanti, eidem spiritui committat.

Tenor literarum occultus.

Huet dich für disem er ist ein böser Dieb und lugt gern.

CAP. XXVIII.

Cujus supremus spiritus & Imperator est Menadiel, qui habet sub se principes sive duces 20. comites 200. servos incerti numeri qui suis obediunt ducibus.

QUamvis ad omnem steganographiæ operationem, quæ diximus, copio-

copiosè nobis videantur sufficere: ne tamen ea, quæ sumus experti, oblivioni tradamus: placuit adhuc nobis nonnulla subjungere, quæ esse ad artis hujus perfectionem optima, prædictorum spirituum revelatione cognovimus, & satis plene experti sumus. Est itaque inter alios spiritus, qui huic arti favent Menadiel nomen sortitus ratione officii, qui habet sub se principes & duces 20, comites 100. servos multos, quorum mihi incertus est numerus, qui omnes in commissis sunt fideles & optimi nuntii in causis magnis regum & principum, per quos operabimur mirabilia.

	♌		♌		♌	
Larmol	Benodiel	20	10	100	Barchiel	Nedriel
Drassiel	Charsiel	20	10	100	Amasiel	Curasyn.
Clamor	Samyel	20	10	100	Baruch	Tharson.

Jam habemus ex ducibus sex & ex comitibus totidem nominatos, ex servis quoque eis, deputatos per vices & ordines suos numero 390. Habent inter se hunc ordinem, ut prima vice duo duces vocentur & unus comes, qui secundâ vice iterum vocatur & nunc venit in ordinem ducum. Tertiâ vice fit comes, qui fuerat dux primi ordinis primus & ita consequenter. Cum ergo volueris per spiritus Menadielis aliquid operari: considera diligenter quis dux & quis comes tibi sit vocandus secundum tempus & horas: præmissisque præmittendis, dic conjurationem.

Clavis.

In modo 28. à fine versus principium ter discurritur & primò valet prima & duabus omissis quarta, septima & sic consequenter; secundò, valet secunda & duabus omissis quinta, octava &c. Tertiò valet tertia & duabus omissis sexta, nona, & ita per totum.

Conjuratio 1.

Menadiel marfoy peanos onael chamerusyn theor ianothy osayr mltros tudayr penorsyn sachul tarno roseuas peathan asiel morfoy maplear casmyron storeal marpenu nosayr pelnodan layr thubra elnodion carsephy drumos sabelmerusyn andu pean purays calbyn nachir lœs philuemy casaner.

Clavis & Sensus.

mArFoYoNaElThEoRo FaYrTuDaYrSa ChVlRoSc VaSaSiElMaPhEoRsToReAlNoSaYrLaYrEl NoDiOnDr VmOsAnDuPuRaYsNaChIrPhIlVeMy. *Sensus.*.Afine ter fit discursus semper transiliendo duo ad principium.

Hac conjuratione ritè completâ, aderit spiritus vocatus, videlicet primo comes unus duo duces cum servis.

Sit tibi arcanum ad amicum aut amicam, qualecunque pro tempore aut rerum varietate occurrit, quod non velis alicui alteri commune. Voca spiritum, commenda illi negotium, nihil metuens, omnium fidelissimus est, bene commissum implebit.

Literas super his formare poteris, quales volueris, ad placitum tuum.

m*agna Sunt* E*ternaque* o*bservantium Innocentiam* F*utura commoda*: A*ngelicis* L*audibus* h*omines* L*atantes* I*ntereße*, c*ernere* N*umen* E*xcelsum illud* E*terna* B*eatitudinis splendorem* F*aciemque* M*ajestatis lumine* P*roprio* V*idere. attendite* O*mnes* E*xactasque negligentias* L*achrymis* T*ergite, inutiles* C*uras* N*ocentesque exuite* R*erum* I*nstabilium deceptiones.* O H*omines lutosi* H*orrete*, L*ucrum animarum* T*andem* I*nquirite, bonis* M*oribus* V*irtutibusque honorabiles* E*stote*, V*anitates contemnite* D*eum* H*umiliter invocate* N*olite* C*oncupiscere mundum* A*maritudinem* I*nfundentem.* A*nno* M*. D. 9. calend. April.* &c.

Cum has literas acceperit is, cui mittuntur, ante in arte peritus cognito charactere supremi principis Menadiel, præmissis his, quæ sunt ex more præmittenda, conjurationem dicat.

Conjuratio 2.

Menadiel murty chamerote dayr pean cathurmo phameron ersoti pray sauepo sabelmery rean, charon ietlas meduse fayr lamerosyn alty merchahon.

Clavis & Sensus.

mUrTy DaYrCaTh VrMoErSoTiSaUePoReA nIeTiAsFaYrAlTy. *Sensus.* Ut dictum est supra ita fiat.

Carmine dicto, spiritus missus apparebit vocanti visibilis, referetque

retque omnia ei fideliter & ſecreto in aurem, quæ habet in commiſſis.

Tenor occultus.

Jch wil hinte umb Eilfe/an dem Thor clopfen laiß/mich balde in als ich com.

CAP. XXIX.

Cujus Princeps ſupremus vocatur Macariel, habens ſub ſuo Imperio duces, principes, comites & ſervos complures ad diverſa miniſteria deputatos.

MAcariel quoque unus ex ſupremis ſpiritibus, qui operationibus Steganographiæ præſunt, non eſt omittendus à nobis cum principibus & ſervitoribus ſuis, quia ſatis utilis, promptus, & fidelis eſt ad omnia quæcunque voluerimus. Habet autem principes 40. ex quibus nunquam pauciores mittuntur in miniſterium quam 4. videlicet duces tres, comes unus cum ſervis non paucis, huncque inter ſe ordinem obſervant, ut per vices ſuas ſemper ex ducibus unus gerat officium comitis, & ſecundum 4. partes anni. Et de his omnibus neceſſarium eſt operantem habere plenam notitiam. Sed jam ex his principibus nominemus aliquos, qui nobis ad operationem ſteganographiæ noſtræ abunde ſufficiant.

	𝔑		𝔑	𝔑	𝔑	𝔑
Claniel	Asmadiel	Gremiel	40	30	20	10
Druſiel	Romyel	Thuriel	40	30	20	10
Andros	Naſtuel	Bruſiel	40	30	20	10
Caroel	Varpiel	Lemodac	40	30	20	10

Habemus jam nominatos ex principibus Macarielis 12. cum ſervis numeratis 400. ſecundum vices & ordines ſuos. Cum itaque per eos in ſteganographiâ (cave ne voces pauciores quam quatuor ex prænominatis) volueris operari: præmiſſis ex more præmittendis, dic iſta conjurationem.

Clavis.

Sicut in modo immediatè præcedenti à fine verſus principium ter diſcurritur, ita hic quatuor fit diſcurſus & ſemper poſt unam valentem ſequuntur tres vacantes, ſicut ibi duæ, atque ſicut ibi à prima, ita hic à quartâ incipitur primò, ſecundò à tertia &c.

Conjuratio. I.

Macariel myrno chameroſy purmy mareſyn ameos peanam

nam olradu chabor ianoes fabelron dearſy chadon vlyſes; Almos rutiel pedaron deabry madero neas lamero dearſy, thubra dorpilto melroſyne draor chalmea cnear, parmou dearſy charon alnodiel parſa rodean, maroy reneas charſo gniole, melroſin tedranſo caſmar ebroſet. Landrys masfayr theraſonte noel amalan.

Clavis & Sensus.

mYrNoP uRmYaMeOsOlRaDul aNoEsDeArSyVlYs EsRuTiElDeAbRyNeAsDeArSyDoRpIlToDrAoReNeAr DeArSyAlNoDiElRaDeAnReNeAsGnIoLeTeDrAnSoEb RoSeTmAsFaYrNoEl. *Senſus.* In primo ordine **das Vierte/ darna das Drit/ darna das ander/ darna gilt das Erſt** à fine.

Hoc carmine dicto, ſpiritus vocati aderunt in diverſâ ſpecie apparentes, & frequenter quidem capite cum virgineo, corpore & caudâ deſinentes in formam draconis, involventes & revolventes ſe quadruplici ordine.

Arcanum ſit ad Principem.

Præfectus Regis aut Principis in terrâ ſeu provinciâ conſtitutus, intellexit delatione ſecretiſſimâ hoſtes in brevi propoſitum habere provinciam irrumpendi, vult aviſare principem, ſed nunciis non poteſt, quia torquendi ſunt ab Adverſariis in via ut tradunt arcanum: nec literis, quoniam omnes aperiuntur per eos. Vocat ergo ſpiritum, committit arcanum, literas fingit alienas.

Literas fingamus nihil conducentes.

Rogamus Amicorum suaviſſime, tuum Exemplar Tertulliani nobiliſſimi sapientiſſimique Viri Nobis ut velis Veteris Amicitiæ intuitu Reſcribendum Velociter Mittere, bernardique *Epiſtolam Ad Templarios, tertulliano Glorioſum Katholicæ Sanctitatis* nomen *Novimus Cunctis Exhibitum antiquitus Inter Noſtros Nobileque* lumen *Scimus Illum Fidei sacræ Non* Remanſiſſe *Vltimum.* *actionibus Erat* Eximius, *Glorioſus divinæ Legis Inſtitutor: Aſſertor* noſtræ *Libertatis* Devotiſſimus *Licet in Aliquibus* Reprehendatur *Scripſit tamen Fidem* Exponendo *Noſtram* honoranda *volumina.* Habebat *Autem conjugem zeloſam* Religionis *Noſtræ* amatricem *Humilitate*

tate Et *Innocentiâ nobilem castitate* Gloriam. *Extant recta ipsius Institutionis Nonnulla* elucubrationes *Laudabiles* Dulces *Exuberantesque* doctri*na Multa*: Epistola *Breves* non *inutiles*, Nos *Ad inquisitionem Eterna* Glo*ria Honorificè gratiosque Hortantes*, 8. Calend, Aprilis. Anno M. D. Joannes Trithemius scripsit. εε.

Cum has literas aut quaslibet alias acceperit is cui mittuntur, in arte steganographiæ antea peritus: cognito signo Macarielis faciat, quæ sunt ex more facienda, subjungens carmen.

Conjuratio. 2.

Macariel osayr chamerose chulti pesano dayr fameron cathurmo pean ersoty lamedon souapor casrea masyr. lanos tharsia peathan acri pean etion matramy.

Clavis & Sensus.

oSaYrChVlTiDaYrCaThVrMoErSoTySoUaP oRmAfYrThArFiAaCrIeTiOn. *Sensus.* Sicut dictum est supra ita facito.

Completo rite carmine, spiritus missus visibilis soli apparebit.

Tenor occultus.

Gnediger Her die Rinckauer haben ein Anslag uf nest Mantag in der Nacht in das Land bi uns heimlich zu fallen sin gerüst.

CAP. XXX.

Cujus Imperator supremus vocatur Vriel habens sub suo dominio duces 10. comites vero sive subduces 100. servorum incertus est numerus.

SEd nec Urielem magnum nos decet omittere, quem novimus experientiâ nos docente non ultimum inter hujus artis fautores utilitatis locum possidere. Habet is sub suo dominio & imperio duces & principes huic arti steganographiæ deputatos 10. comites sive subduces, qui semper ipsos duces comitantur, quilibet in ordine suo 100 servos multos quorum mihi adhuc certus non est numerus.

	ℜ		ℜ	ℜ	ℜ			
Chabri	10	Dragon	10	100	20	α	α	β
Drabos	10	Curmas	10	80	40	γ	α	κ
Narmuel	10	Drapias	10	60	60	κ	τ	λ

Frafmiel	10	Hermion	10	40	80	η	α	δ
Brymiel	10	Aldrufy	10	20	100	β	ι	α

Habemus hic duces nominatos cum comitibus & subservitoribus, quorum nobis ministerium sufficit ad complementum hujus artis nostræ pro præsenti. Et nota quod primi in ordine sunt duces & principes. Secundi sunt comites: habentque inter se duos ordines quos te scire ante omnia oportet. Illi, qui sunt in primo ordine, tam duces quam comites, quotiescunque vocantur, semper apparent monstruosi, capite videlicet virgineo, corpore & cauda in forma serpentis. Qui sunt in secundo ordine, familiari nobis & usitata similitudine apparere consueverunt. Nec pauciores venire solent, quam unus dux & unus comes, sequens eum in utroque ordine, cum autem per istos spiritus operari volueris, primò facito secundum quod nosti ex arte faciendum: postea subdes istam conjurationem.

Clavis.

In modo 30. à fine ad principium, & iterum à principio ad finem vacat una & altera valet alternatim.

Conjuratio. 1.

Vriel marfoys lamedonti nœs chameron anduchar pean phustiel arsmony tuerchoy iamersyn nauiel penos raseon lœs vear fabelruso cralti layr parlis merai mear, thubra aslotiel dubyr reanu nauosti masliel pedony to chemarphin.

Clavis & Sensus.

mArFoYsNoEsAnDuChArPhUsTiElTuErChOyNaViElRoSeOnVeArCrAlTiPaRlIsMeArAsLoTiElReAnVmAsLiElTo. *Sensus.* A fine ad caput & è converso vacat prima, altera valet.

Completa conjuratione spiritus vocati aderunt, quilibet in ordine, prompti & hilares obedire in omnibus.

Arcanum sit valde magnum.

Sit mihi quoddam arcanum ad principem vel ad amicum, cujus manifestatio mihi periculum, damnum illi afferret non parvum.

Ut

Ut ergo maneant omnia inter me & illum ſecreta: non homini, non literis, ſed ſpiritui commendo arcanum.

Literæ ſint ad placitum nihil metuentes.

Incipite Fratres *Dilectiſſimi* Emendare *Negligentias* Lachrymis *Aſſiduis* Tergentes *Transacta* Peccata, *Salvatorem* Omnium *Viventium* Rogantes *Reſiduo* Tempore. *Exaudi* Domine *Gemitus* Aſſidue *Lachrimantium*: Veniam *impende* Vitiorum: *Amator* Innocentium. *Vivifica* Lugentes *Vivificator* Inclyte. *Non* Contemnes *Exulantes* Homines. *Miſerere* Valde *Miſeris* Creator *Optime* Hominum *Chriſte* Ieſu *Salvator* Noſtrum *Nobiliſsime*: Libera *Infirmas* Animas *Exulum* Ieſu *Benigniſsime*: Salva *Miſeros* Et *Veniam* Nobis *Tribue*. Humiles *Nos* Exaudi *Infirmiſsimos* In *Hora* Mortis *Horribi*li Lumen *Concede* Iucundum *Omnium* Conſolator *Normaque* Humilium. *Anno M. D. 7. Cal, Aprilis ſcripſi ego Ioannes Trith. Abbas Spanheim.* ζζ.

Poſtquam has aut alias quaslibet literas ſigno Urielis principis conſignatas in fine, acceperitis, cui mittuntur, in arte peritus, faciat inprimis, quæ novit ſecundum artem facienda & dicat conjurationem.

Conjuratio. 2.

Vriel aflan pemaſon coſayr chameron chulti fabelmeron dayr pean cathurmo meroſyn erſoty chalmon ſauepo meduſe rean Cameroſyn.

Clavis & Senſus.

aFlAnCoSaYrChUlTiDaYrCaThUrMoErSaTy SaVePoReAn. *Senſus.* Fac ſicut dictum eſt ſupra.

Dicto carmine inviſibilis ſpiritus miſſus apparebit in formâ ſibi conſuetâ, omniaque ſibi ab operante ſive mittente commiſſa fideliter revelabit, & ſecretiſſimè, ita ut nemo circumſedentium quidquam poſſit percipere vel audire; ſemperque arcanum manebit ſecretum.

Tenor occultus.

Noch hint umb Eins commen wail gerüſt an dt Jeliport da wil ich uch in laiſen heimlich.

CAP. XXXI.

Cujus Princeps supremus vocatur Bydiel habens sub suo domino duces 20. comites vero 200. servorum incertus est numerus: sunt multi valde.

ADhuc unus restat è spiritibus supremis, nobis ad operationem steganographiæ deputatus: ultimus quidem in ordine, sed cum primis dignitate: cujus nomen ratione officii sui vocatur Bydiel habens sub imperio suo duces 20. comites sive subduces 200. famulos & servos complures. Habent hi duces cum comitibus inter se certum ordinem, & quoties ab operante vocati fuerint, veniunt duces 2. cum 20. comitibus & apparent in formâ humanâ, placidi & prompti ad omnia vicissim inter se mutantur, ut cum primo anno duces vocati fuerint, postea comites, in secundo comites pro ducibus vocantur.

	ℜ		ℜ		ℜ		ℜ
Mudriel	20	20	200	20	200	Charobiel	20
Crucham	20	20	200	20	200	Andrucha	20
Bramsiel	20	20	200	20	200	Merasiel	20
Armoniel	20	20	200	20	200	Parsifiel	20
Lameniel	20	20	200	20	200	Chremoas	20.

Habemus jam hic ex principibus & comitibus Bydielis decem signatos nominibus suis, qui nobis pro præsenti, sufficiunt ad omnem operationem nostram in steganographiâ, cum servis multis, qui ordinem suum observare noverunt secundum imperium ducum & principum. Cum autem per istos in hâc arte operari volueris, præmissis præmittendis dic conjurationem.

Clavis.

Modus tandem 31. & ultimus præsentis libri duas à principio vacantes & duas recipit significativas alternatim, cum ad finem deventum fuerit, denuo ab exordio versus finem, quæ antea fuerunt otiosæ, occulto inserviunt.

Conjuratio I.

Bydiel marchan chamerosi philtres maduse vear casmyron cralnoti pean deuoon fahelros eltida camean ueor, oniel vear thyrso liernoti ianos prolsato chanos elasry peanon elsathas

thas melros notiel pen ſœs probys chyras lasbroy mauear iothan liernoti chrymarſon.

Clavis & Senſus.

mArChAnPhItTrEsVeArCrAlNoTiDeUoOn ElTiDaVeOrVeArLiErNoTiPrOlSaToElAsRyEl SaThAsNoTiElSoEsChYrAsMaVeArLiErNoTi.

Senſus. A capite vacant duo & duo valent poſtea reſtantes etiam valent.

Carmine dicto ſicut oportet, ſpiritus vocati ſtatim apparebunt viſibiles, pulchrè incedentes, & tanquam amici ſe mutuò complexando ducentes, eruntque tibi voluntarii ad omnia obedientes.

Arcanum mihi ſit qualecunque.

Arcanum mihi eſt, quod cupio ſcire amicum procul abſentem valde ſecretum: ſubſtantiam concernit occultam, quam neceſſe eſt amittere, ſi myſterium quolibet modo contigerit publicari. Unde non homini, non literis, ſed ſolis ſpiritibus committo perferendum, quos novi & ſecuros & fideles.

Joannes Trithemius, Abbas Spanheimenſis, Rutgero Sicambro S. D & præſentem Magni Baſilii dicat oratiunculam.

Gloria Ineffabilis Beatitudinis *Eternæ Bonis Exercitiis* Humilibusque *Acquiritur. Sedulis Nunc* Lachrymis Tergite *Errata Mortales* Deum Amate *Adorantes Nomen* Sanctum Illius. *Tramitem Ieſu* Chriſti Humilis *Crucifixi Humiliter* Diſcite Imitari *Semper Illi* Reddentes Honorem, *Dulciter Ardentes* Amore Benigniſſimi *Noſtri Salvatoris. Glorificate* Et *Exaltate Laudabilem* Bonitatem Ejus *Benedicite Sanctum* Nomen *Zelantes Bonitatis Incendium* Vanos Honores Deſpicite: *In* Adverſis Laudes *Referre* Diſcite: Devotionis Exercitium *Amate, Humilitatem* Nobiliſſimam Virtutem *Excolite: Ieſum* Nos De *Morte Eripientem Salvantemque* Exultate. Vale 7. Calend. April. Anno Nativitatis Dom. M.D.IIII.

Suſcipiens autem literas amicus, in arte ſteganographiæ antea peritus; cognito charactere Bydielis, præmiſſis his, quæ ſunt ex more præmittenda, generaliter dicat conjurationem.

Conjuratio 2.

Bydiel maslo chemeron theory madias near fabelron thia-

my marſoy veaŕ pean liernoty calmea drubes: Thubra pleo- ry malreſa teorty melchoy vemo chosray.

Clavis & ſenſus.

mAsLoThEoRyNeArThIa MyVeArLi EeNoT iDrVbEsP lEoRyTeOrTyVeMo. *Senſus.* Alternatim valent duæ per totum.

Carmine dicto, ſpiritus adſtabit viſibilis duntaxat illi, qui eum vocavit; referet tibi commiſſa integrè atque fideliter.

Tenor occultus oratiunculæ.

Behalt das ich dir hab geben zu halden undt ſe / gibes nemant ich ſi dan ſelbs bi dir daheime.

CAP. XXXII.

In quo præſcriptorum fit quædam neceſſaria recapitulatio. Inſeruntur cautelæ nonnullæ, quæ volentibus Exercere artem ſteganographiæ ſunt obſervandæ.

POſtquam (DEO maximo ſuper benedicto laus) non ſine ingenti & continuo labore officia ſpirituum ſupremorum ſteganographiæ noſtræ præ cæteris faventium deſcripſimus; ne volentes per eos operari contingat errare in ordine, nominibus, characteribus, ducibus vel comitibus: neceſſarium duximus generalem omnium tabulam pro memoria in hoc capitulo ordinare,

			𝔑		𝔑		𝔑
1.	Pamerſiel	α	1000	1000	100	10	k.
2.	Padiel	β	1000	2000	100	10	k.
3.	Camuel	γ	10	10	0	100	k.
4.	Aſeliel.	δ	10	20	0	200	k.
5.	Barmiel	ε	10	20	10	200	k.
6.	Gediel	ζ	20	20	00	200	k.
7.	Aſyriei	η	20	20	10	100	k.
8.	Maſeriel	θ	30	30	00	300	k.
9.	Malgaras	ι	30	30	10	200	k.
10.	Dorothiel	λ	40	40	10	400	k.
11.	Uſiel	μ	40	40	30	300	k.
12.	Cabariel	[illegible]	50	50	50	500	k.
13.	Raysiel	[illegible]	50	50	40	400	k.

14. Sy-

14.	Symiel	αα	10	1000	0	4	k.
15.	Armadiel	ξ	1000	180	10	800	k.
16.	Baruchas	ο	10	180	0	100	k.
17.	Carnesiel	π	1000	300	1000	300	1000
18.	Caspiel	ρ	200	400	200	400	200
19.	Amenadiel	σ	300	500	300	500	300
20.	Demoriel	τ	400	600	400	600	400
21.	Geradiel	υ	200	100	40	30	60
22.	Buriel	φ	100	10	10	100	θ.
23.	Hydriel	χ	10	20	100	200	θ.
24.	Pyrichiel	ψ	40	30	200	10	θβ.
25.	Emoniel	ω	10	20	100	20	θ.
26.	Icosiel	ββ	10	300	100	30	θ.
27.	Soleviel	γγ	20	20	20	20	θ.
28.	Menadiel	δδ	100	20	30	10	θυ.
29.	Macaviel	εε	40	30	20	10	θδ.
30.	Uriel	ζζ	20	10	40	30	θκ.
31.	Bidiel	ηη	30	40	100	20	κβ.

In hac tabula posuimus unum & triginta spiritus principales, qui præsunt, quilibet in officio & in ordine suo omnibus operationibus steganographiæ nostræ de quibus in hoc primo libro nostro sumus locuti, supponentes unicuique characterem, sibi appropriatum; numerum & ordinem principum, Ducum, Comitum, Servorum & Subservientium, in propriis gradibus quoque subjungentes, ne quis in hac arte studere cupiens propter diversitatem operationum incidat in errorem. Magna quidem hujus artis mysteria non nisi à studiosissimis viris penetrari possunt, illis videlicet, quos amor secretorum & natura promoveat ad perscrutandum, & qui desiderio scientiæ consequendæ nullum subire laborem honestum & possibilem recusent. Homines autem pigri obtusique ingenio, & quos nec amor incendit ad studium secretotum sapientiæ, nec natura juvat, cum hanc nostræ adinventionis artem secretissimam intelligere nequiverint, non nobis imputandum, sed suæ potius, socordiæ, pigritiæ & malitiæ adscribendum intelligant. Quippe qui aut voluptatibus carnis mundialibusque curis immersum habentes ingenium, his perlustrandis cum diligentia vacare nequeunt, aut se jam sapientes

aut

aut doctiſſimos arbitrantes, noſtras compoſitiones tanquam indignas ſuis lectionibus contemnunt? Aderunt etiam nonnulli ita priſtinis alieniſque traditionibus aſſueti, ut quicquid in illis nõ didicerint, aut impoſſibile aut ſuperſtitioſum arbitrentur, nihil iſtis ad hujus profundæ artis ſcientiam ineptius, qui aut nolunt, aut nequeunt altiſſima ejus ſpeculari; cæterum eos qui & apti & voluntarii ſunt ſtudere, in hac arte (ſi qui futuri ſunt) ut proficere poſſint, in fine hujus libri paucis admonere ſtatuimus, imprimis monendi ſunt quatenus artem ipſam teneant ſemper occultam, ne pravorum manus & notitiam penetrent, qui multa & execranda ſcelera per ipſam facerent. Nam etſi ars ipſa per ſe veraciter ſit bona, tamen ejus practica non minus ad malum per impios, quam ad bonum conduceret per bonos; maneat ergo inter bonos ſecretum, quod noceret in malos publicatum. Nec tamen ſcientiam boni propterea debebunt contemnere, quia malis ad malum proficit, ſicut nec gladium ſpernit qui hominem proſternit. Deinde monendi ſunt hujus artis ſtudioſi, ne præſumant ad operandum in ea procedere, niſi prius in omnibus, quæ requiruntur ad practicam ſcientiam perfectè fuerint inſtituti: non enim me fugit, quantis rem periculis ſubijciant, qui minus periti in ea operari aliquid tentaverint aliquando.

Item, qui bene inſtitutus in hac ſcientia voluerit operari per eam, diligenter obſervare meminerit (ſecundum ea, quæ diximus, tam in circulo, quam in ſingulis tabulis atq; capitulis) differentiam, loca, nomina, ordines & officia ſupremorum ſpirituum, duces quoq; eorundem, & quot ſint comites in numero: quem ordinem obſervent, & quot præſint ſubſtitutis, ut noverit hæc in conjuratione exprimere, niſi enim omnia iſta diligenter cuſtodierit artis operator, non poterit proficere, nec ad intentionis ſuæ effectum pervenire. Rurſus diligenter attendat, quando unuſquiſque & ad quæ officia ſive arcana nuncianda ſpiritus ſit vocandus, & ad quam orbis plagam habitet, ne erret vel in locis vel in omnibus ſingulorum aliquorumve quos vocare voluerit.

Item ſit aviſatus omnis in hac ſcientia operaturus, ut attendat diligentiſſimè ut conjurationum verba debitè pronunciet, in quibus magna vis operationis noſtræ conſiſtit; quoniam dum in conjurationibus error committitur, ſpiritus vocati & vocandi non ſolum

lum non obediunt, sed etiam omnino reluctantur. Consequenter præmonitus sit, ne alterum vocet pro altero, sed unumquemque in ordine, tempore & officio suo, quemadmodum à nobis pene in omnibus istius libri capitibus sufficienter est dictum. Nam si vel ex errore vel ex qualibet alia negligentia, alterum vocaverit pro altero nihil in operatione sua proficeret, sed periculum sibi potius provocaret.

Item in conjurationibus, ut spiritus, qui vocatur, cum suis substitutis exprimatur ex nomine, & causa vocationis ante statuatur in intentione, nec fiat operationis actus in rebus levibus & prophanis, quas alter alteri alioquin sine periculo, sive per litteras, sive per nuncios securè poterit intimare. Non enim nisi in magnis & arduis nunciandis, quæ publicata vel damnum vel periculum inferrent operanti, hac arte utendum est.

Item necessarium est omni operanti in hac arte scire naturas spirituum, qui sint boni, qui mali, qui prompti & benevoli ad obedientiam, qui duri atque rebelles, rursus, qui nocturnis operationibus præsint, & qui diurnis, quia nisi naturas spirituum, antequam incipiat operari, noverit, cum difficultate maxima proficiet, & facile vertetur in stuporem.

Item qui spiritus vocati coram operante apparent visibiles: præmisso verbo arcano, committat Duci sive comiti mentis suæ secretum, verbis debitis, & appropriatis sub silentio: quia non est opus ad spiritum loqui voce extensa, sed utatur submissa. Cavendum etiam summopere tam operanti, quam recipienti, ne in aliorum hominum hanc artem ignorantium præsentia operentur, quicquam ad steganographiam pertinens, dum ad locum secretum possunt habere accessum. Quod si nequiverint esse soli, sed coactos inter alios operari contigerit agant tam secrete, tam prudenter, & cum tanta industria ut præsentium nullus quicquam de præsentia spirituum intelligat. Sunt enim omnes spiritus in ministerium istius artis deputati ejusmodi naturæ & conditionis, ut & tumultum hominum penitus detestentur & fugiant, & publicum odiant conventum. Item cavendum quoque est operanti, ne spiritum quoque sine literis, vel saltem charactere Imperatoris ejus dirigat: quoniam ubi ipsum characterem impressum non conspicit, obedire vocanti & ar-

canum perferre alicui penitus contemnit. Literas autem duplici ex causa mittimus, quamvis arcanum sine litteris per solum spiritum nunciare possemus: ut videlicet homines perferentes characterem à suspicione servemus, & spiritum ipso charactere alligatum, amico ad obediendum coarctemus.

Clavis.

Postquam Author unum & triginta modos steganographiæ, sub spirituum nominibus, officiis & conjurationibus velatos hucusque totidem capitulis descripsit nunc in præsenti capitulo simul omnes breviter complectitur, & singulorum nomina, proprietatesque ex ordine ob oculos ponit, ut uno intuitu lector eos possit comprehendere. Cautelas deinde nonnullas inserit quæ steganographiæ studiosis diligenter sub observandæ. quarum

fiunt

I. Est. Ne artis studiosi præsumant in ea operari nisi prius in omnibus fuerint bene instituti copiamque habeant perfectæ latinitatis, si enim vel parum oratio fuerit coacta, oritur suspicio pro difficultate materiæ operanti periculosa.

II. Artis studiosi bene animadvertant, per quem modum operentur, quomodo literæ sensus mystici sint in orationem apertam coercendæ, quot & quænam dictiones apertæ orationis valeant aut vacent.

III. Conjurationum sensum bene intelligant, utpote in quibus tanquam regulis tota vis operationis consistit, nam & minimus error totam sæpissimè confundit operationem.

IV. Ne artis studiosi his modis in scribendo utantur, nisi sit res magna & ardua & cujus manifestatio damnum causaret & periculum, in rebus enim levibus hos modos adhibere frustranei esset laboris, & suspicionem deinde in rebus magnis facilè provocaret.

V. Cum aliis alii modi sint faciliores aut difficiliores, omnium naturam scire operator debet ne ingentem aliquando sine necessitate subeat laborem.

VI. Ne utatur hac arte in aliorum hanc artem ignorantium præsentia, sive literas ad amicum mittendo sive ab eo recipiendo, suspicionem enim causabit & periculum.

VII. Denique ut operator cuivis modo proprium consignet characterem, eumque literis apponat; in quo enim si erraverit, vel omittendo, vel alium adponendo, nunquam amicus mentem illius intelliget.

Finitur liber primus steganographiæ Joannis Trithemii Abbatis Spanheimensis 6. Cal. April, M. D.

STEGA-

LIBER SECUNDUS STEGANOGRAPHIÆ *JOANNIS TRITHEMII,*

Abbatis Spanheimensis,

AD

SERENISSIMUM PRINCIPEM, DOMINVM PHILIPPUM, COMITEM PALATINUM Rheni, Ducem Bavariæ, Sacrique Imperii Archidapiferum, ac Principem Electorem,

Præfatio.

N *præcedendi libro, DEI summi auxilio freti, unum & triginta per ordinem spiritus supremos artis nostræ Imperatores cum Ducibus, Comitibus & Servitoribus suis nobis ad operationem necessariis non sine magno sudore digessimus, quorum etsi ad omnium arcanorum nunciationem, quantumlibet secretam, ministeria copiosè omni operanti sufficiant, ne quid tamen eorum, quæ ad perfectionem hujus artis conducere possunt, videremur omittere, libro primo secundum statuimus copulare, cum autem singulis horis diei & noctis spiritus singuli per quorundam sapientum traditionem sint ad varios operationes, diversosque & mirandos effectus deputati, placuit nobis eorum ordinem duntaxat,*

taxat, non superstitionem imitari, ut sumamus sine christiani nominis læsione ab eis, quod nobis ad nostrum conducit propositum: Reliqua vero, tanquam magicis artibus plena, & fidei nostræ contraria spernendo, transeamus; singulis itaque horis tam diurnis quam nocturnis deputatos per decretum Salomonis, cognominati Hermetis in suo de Magiâ volumine spiritus principales, tanquam artis supremos Imperatores cum cæteris officialibus, nobis ad operationem propositam necessariis assumentes prosequemur, dabimusque & modum & doctrinam omnibus in hac arte studiosis, quibus mentium suarum conceptum secretum & arcanum qualibet horâ tutiori consilio patefaciant amicis; Quilibet namque princeps, suis spiritibus Ducibus, Comitibus & Servitoribus tanquam speculator præsidet, ad cujus præceptum vocati à nobis legitimo carmine veniunt, arcana commissa perferunt, & se nobis obedientes promptosque in omnibus ostendunt. Sed cum denuò spirituum mentionem sum habiturus, rursus mihi reor esse præfandum, nihil in hac arte nostrâ haberi frivolum, nihil evangelicæ traditioni, aut Catholicæ fidei contrarium, nihil omnino tradi superstitiosum, omnia enim, quæ vel in præcedente volumine diximus, vel in sequentibus dicturi sumus, naturalibus licitis & honestis sunt subnixa principiis, solisque peregrinis institutionibus velatum mysterium, & verba nominibus involuta spirituum, lectorem requirunt eruditum; utimur enim ministerio spiritus ad velandum secretum, quod noceret reprobis publicatum; & ne quis in horarum supputatione ex errore deficiat, horas planetarum, tam in die, quam in nocte nos accepisse noscat.

Clavis.

In Præcedenti libro unum & triginta steganographiæ modos Trithemius noster non sine magno sudore digessit, per quos, mystici & arcani sensus literis in valore & potestate naturali manentibus, quidvis tutò, secretò, & sine ulla suspicione scienti artem poterit nunciari; Subjungit nunc in præsenti libro alios 24. modos ad imitationem 24. diei & noctis horarum superioribus multò tutiores & securiores; quorum tres quidem ultimi mysticum sensum in syllabas & dictiones integras dissecant, & eos hoc modo integras orationi apertæ sine ulla ejus vel læsione vel suspicione includunt. Priores vero 21. literas quidem singulas cum libro superiori narrationi apertæ accommodant, sed prius callidè dispositas, ut nulla se ipsam significet, sed aliam omnino naturam induat. Cum ergo, quantum quidem ad propositum, sint 22. literæ alphabeti hoc naturali ordine se invicem sequentes:

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z

Fient, si ordine hoc manente alphabetum transponatur, 21. ordinatæ transpositiones, & singulæ literæ cum singulis ex ordine correspondebunt, ita ut primo sub a ponatur b deinde c d &c. v. g. a b c

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z
b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a

In Alphabeto ita dispoſito b valet a, f valet e. &c. ſique vellem ſcribere dictionem: Petrus, ita in habitu ſuo novo procederet: Qfusxt.

Nomina Horarum literam initialem gerunt illam, quæ in hac literarum tranſpoſitione correſpondet cum A, & ſic ex literis Horarum initialibus Alphabeti tranſpoſitio horæ illi propria immediate cognoſcitur. Primæ horæ nomen omiſſum eſt, reliquarum vero nomina ordine Alphabetico ſequuntur.

Ceuorym, Danzur, Elechym, Fealech, Genapharym. &c.

Spirituum ratio eadem, quæ in libro ſuperiori. Ducum verò nomina ex alphabeto illius Horæ, cui præſunt, mutuata initialium literarum correſpondentia facilem patiuntur explicationem. v. g. in hora Genapherym dicta hæc eſt alphabeti diſpoſitio.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z
g h i k l m n o p q r s t u x z a b c d e f

Nomina vero ſpirituum ſunt in ordine ſuperiori: Arnebiel, Gamyel, Nedabar. Ubi vides quod A correſpondeat cum G, & G cum N. Eadem eſt ratio de reliquis.

Conjurationum eadem clavis, quæ ſupra, niſi quod dictiones, quæ in alternatione primò vacabant expletis valentibus etiam valeant. v. g. in hora Ceuorym.

Anael otiel aproiſy rachymas, thulnear layr meuear theor cralnotiel amerſoty mouear phroys lierto mear urneſa elty ſamelron. *Quæ ita diſponitur*: otiel rachymas layr theor amerſoty phroys mear elty approyſi thulnear meuear cralnotiel mouear lierto urneſa.

CAP. I.

Samael ſupremus Imperator primæ horæ diei præſidet: qui habet ſub ſuo Imperio Duces, comites & ſervos complures, quos mittit in hac horâ tantum vocatos ad operantem in ſteganographia expertum.

PRimæ horæ diei, quæ in ortu ſolis ſumit exordium, ſpiritus & Imperator Samael dicitur, qui habet ſub ſuo Imperio Duces, Comites & Subſervitores complures: qui vocati per operantem in hac hora duntaxat in ſteganographiâ veniunt, Arcanum, quod eis committitur, perferunt, ſed venire extra horam penitus contemnunt; Et nota, quod Duces, & primi Samaelis principes rarò mittuntur ab eo in miniſterium hujus ſcientiæ: quippè, qui magicis & nocturnis illu-

ſionibus hominum concitandis gerunt officium: Comites autem cum ſervitoribus ſuis ad miniſterium hujus artis ſpecialiter deputati ſunt, in quod etiam ſine Ducum præſentiâ crebriùs mittuntur: qui cum ſint ex ſupremo inter ſpiritus ordine, aliquantulum ſuperbos ſe & rebelles exhibere vocantibus ſolent, nec facile alicui niſi peritiſſimo in arte ſteganographiæ ſine labore & periculo obtemperant, procaces enim ſunt & ad illuſiones irriſionesque hominum promptiſſimi, deridentque & ſubſannant maximè illis quos in arte ſteganographiæ minus offenderint eſſe peritos; Eos autem, quos audaces, conſtantes, & expertos in arte ipſa conſiderant, reverentur & metuunt, eorumque mandatis cum tremore & reverentiâ promptiſſimè ſemper obediunt; Jam itaque ex comitibus eorum, qui nobis ſunt neceſſarii in operationibus ſteganographiæ hac horâ, nomina referemus.

𝔐		𝔐	𝔐	𝔐		
Ameniel	Brumiel	10	100	1000	μ	π.
Charpon	Neſtoriel	10	100	1000	α	β
Daroſiel	Chermas	10	100	1000	10	20
Monaſiel	Mereſin	10	100	1000	20	20.

Habemus jam ex Ducibus magni Samaelis 4. & ex Comitibus totidem ex ſervitoribus ex triplici ordine 4440. quorum miniſterium ad omnem operationem artis ſteganographiæ, quo ad primam horam diei copiosè nobis ſufficit.

Cum itaque in primâ horâ diei operari in arte volueris, characterem Domini aſcendentis ſcribe in ſchedulam primò, deinde Lunæ poſtea reliquorum planetarum omnium ſecundum ordinem conſuetum, & in fine characterem ſigni eadem horâ aſcendentis, cumque hoc compleveris, ſcribe in dorſo ejusdem ſchedulæ iſtam conjurationem cum ſilentio, tacens.

Clavis.

Primus hic modus alphabetum ita diſponit ordine naturali, ut dictum eſt, ut ſecunda littera fiat prima, & ſic pro A capiatur B, pro B capiatur C & ſic conſequenter uſque ad finem alphabeti, tum litteræ ſenſus myſtici ex novo hoc alphabeto in alias transformantur & litteris ſecundum modos in primo libro traditos accommodantur: in præſente exemplo omnes litteræ initiales ſunt ſignificativæ: Alphabetum vero ita diſponitur.

Abc

Potestas A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x z.
Character b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x z a.

Conjuratio.

Samael afluar, onayr, Myscolayr, Madiel Cuhiel naniel Nabruys satiel, Atharbiel nadian naslo ranialcoha Pemarson.

Clavis & Sensus.

aFlVaRmYsCoLaYrCuHiElNaBrVySaThArBiElNaSl Oo NaYr Ma Di El Na Ni El SaTiElNaDiAnRaNiAlCoHa.

Sensus. Für selichen Bustaben so nimb den nesten darnach.

Hac conjuratione scriptâ in schedulâ, ut præfertur, pulchrè, clarè & distinctè; litteras mittendas ad eum, quem volueris scire arcanum, aptabis in quacunque formâ tibi placuerit, quia nihil refert quales, modo nullum in se secretum contineant, litteræ mittendæ formatæ fuerint. Deinde litteris etiam scriptis voca unum aut duos ex Comitibus secundum ordinem, si multis vicibus in hac ipsâ horâ diei prima operaris, & dic conjurationem præscriptam ex eadem schedulâ fortissimâ intentione, nihil metuens, qua rite completa spiritus vocati statim apparebunt tibi visibiles in formâ familiari, sibique consueta placidi, benevoli, ad omnia promptissimi servitiis occurrentibus: quibus accedentibus committe principaliori inter eos arcanum tuum, dicens: Ameniel tibi per virtutem occultam hujus conjurationis mandò, ut ad Albertum Goëler de Ravenspurg præfectum in Creuzenach quantò citiùs pergas, eique ex meo nomine dicas sic vel sic. His dictis subjunge verbum secretum, quod non est scribendum, statimque spiritus avolabit, litteras autem charactere Samaelis obsignatas (sicut moris est) per nuncium mitte, in quibus nullum contineatur secretum, & quæ nullius vereantur conspectum.

Arcanum sit qualecunque occurrit.

Sit arcanum magnum arduumque secretum, qualecunque pro tempore occurrit, & tale, quod nulli debeat communicari, nec litteris credendum, ne Tabellionibus: quia non est in hac arte maximè per spiritus secundi voluminis operandum, pro parvis levibusque causis, quæ alias per litteras nunciari possunt.

Literis

Literas super his formabis ad placitum.

Majestas Katholica Fidei Cunctis Firmiter Servanda Hominibus Felicitatem Vita Sempiterna, Xsto Famulantibus Spopondit. Tenete Katholicam Fidem Christianam, Glorificate Omnipotentem, Fugientes Tumultum Vanitatis. Nemo Pravorum Operum Vitam Beatam Habebit. Homo Fidelis Sequatur Xstum Tramite Virtutum. Operitur Bonis Decoratur Integritas: Et Katholicum Nomen Xstianâ Fidelitate Servatur. Nam Pravus Homo Fidem Obnubilat: Xstus Odit Temerarios Amatque Xstianos Exercentes Katholicas Operationes, Tranquillitatem Venerantes. Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis edidi Kalendis Aprilis M. D. 00.

Cum litteras acceperit, cui mittuntur, in arte peritus, præmittat ea, quæ sunt ex generali artis institutione præmittenda: & dicat præscriptam conjurationem, eo modo & ritu, quibus prædiximus in schedula scriptum cum charactere Domini ascendentis, cæterisque expressis. Mox autem cum conjurationem compleverit, spiritum videbit præsentem, quo viso imperterritè dicat:

Conjuratio 2.

Penador aneval, solmeniel plianu savear, Caschanti Liernoti, Maduran.

Clavis & Sensus.

aNeVaLpLiAnUcAsChAnTiOlMeNiElSaVeArLiErNoTi. *Sensus.* Nulla vacat omnes valent.

His dictis sileat, & videbit spiritum appropinquantem ad se & commissum arcanum referre in aurem secretè, atque securè, quem sine timore ita audiat cum magnâ industriâ, ut si aliquis circum sederit, ne vel nutu vel verbo spiritum indicet præsentem.

Clavis litterarum & tenor occultus.

M K F C F S H F V S X F S T K F X G O F T U
l i e b e r g e t r u e r s i e u f n e ; s t
N P O U B H H F S X T U O B D I E K N X F S N P
m o n t a g g e r u s t n a c h d i m u e r m o
H F O X O T A X E K O T U.
g e n u n s z u d i n s t.

Tenor.

Tenor. Lieber Getruer sie uff nest Montag gerüst nach dim Vermögen uns zu Dinst.

CAP. II.

Hora secunda diei vocatur Ceuorym, cujus Princeps & supremus spiritus est Anael, qui habet sub suo Imperio Duces 10. *comites, centuriones, Præsidentes* 100. *servorum & subservorum non est certus numerus.*

PRæsidens & Imperator secundæ horæ diei principalis vocatur Anael, qui habet sub suo Imperio deputatos in ministerium hujus artis steganographiæ duces 10, comites, centuriones, & præsidentes omnibus spiritibus suis 100, servorum adhuc mihi non est certus numerus. Hora autem diei secunda vocatur Ceuorym, in quo mirabiles operationes fiunt cunctis stupendæ hominibus. Istius Imperatoris spiritus omnes sunt satis benevoli, jucundi, hilares, & ad obediendum operanti in arte promptissimi: modo sit peritus in arte, fortis animo constans & bene intelligens.

	℞		℞		℞	
Menarchos	Orphiel	Quosiel	10	100	G	n
Archiel	Cursiel	Ermaziel	10	100	G	n
Chardiel	Elmoym	Graniel	10	100	G	n

In hâc tabulâ posuimus ex ducibus Anaelis 3. ex comitibus 6. & ex servorum numero 330. qui nobis ad omnem operationem Steganographiæ in hâc secundâ horâ diei per suos ordines missitando sufficiunt.

Cum itaque in hâc horâ volueris aliquid in steganographiâ operari, scribe in mundâ schedulâ characterem Domini Ascendentis, & secundum ordinem sequentem illam cæteros planetas ac novissimè signum domus XII. cum encausto facto ex materiâ istius artis. Deinde scribas in dorso prædictæ schedulæ istam conjurationem cum silentio, facie conversâ ad solem.

Clavis.

Nunc alphabetum ita disponitur ut tertia litera fiat prima ut hic

Potestas. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z
Cheracter. c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z a b

Tum sensus mysticus in alphabeto superiori acceptus in alios characteres inferioris Alphabeti transformatur & orationi cum libro primo inseritur.

Res clara est, hinc ne justò sim prolixior claves reliquorum capitum consultò omisi, tum quia ex conjurationibus, literis spirituum initialibus; ac numeris res primo intuitu comprehenditur, tum quia clavis hujus præfationis toti difficultati sufficit. Nec in dictionum valentium variatâ transpositione & methodo tanta oritur diversitas, quæ plus requirat instructionis.

Conjuratio. I.

Anael otiel aproysi rachymas, thulnear layr meuear theor cralnotiel amersoty mouear phroys lierto mear urneas elty famelron.

Clavis & Sensus.

oTiElRaChYmAsLaYrThEoRiAmErSoTyPhRoYsMeArElTyPrOySiThUlNeArMoVeArLiErToVrNeAs. *Sensus,* Tertia litera est prima & post unam valet una.

Conjuratione scriptâ fac cætera, quæ nosti secundum artem facienda; Deinde carmen sub silentio dicas, & spiritum mox videbis præsentem, hilarem, jucundum, atque benevolum ad omnia, cui arcanum committas securè.

Arcanum ponamus quodcunque.

Sit nobis arcanum qualecunque pro tempore occurrens, quod nec literis videatur utiliter, nec tabellioni committendum. Vocentur ex spiritibus Anaelis dux & comes unus, vel alter eorum, ut libet. Committatur principaliori secretum debito modo sicut oportet secundum artis præceptum: & fideliter perferet. Tenor literarum sit familiaris.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, Wilhelmo Veldico, Canonico S. Augustini in valle Franconis Con Philosopho salutem.

tuis Respondere literis Gauderem, ita Xtus me Gaudare faciat, Transmitteremque volumina Flagitata, si Tandem habuissem. Zelatus sum Enim pro Maximis atque Gravissimis occultis Tractatoribus naturæ Zelo bono, Quem habuere Philosophi antiquissimi. Habeo autem Tibi gratias Longè immortales Frater mi Dulcissime, qui Glutinum mutui Tenuisti semper Inviolatum. hoc Enim familiari Negotio, quod Gravi modestiâ Diligentissimè procurâsse Videris, plane Cognovi quod Factum laudo, Gratiasque habeo Nun-

Nunquam morituras. Itaque morem Gerere tuis Petitionibus maximè Cuperem, si Postulata, (novit Xstus) haberem. Ficiati varias Translationes nuper Latinas vidi: Pici mirandulani Excellentissimi viri Multa volumina Fulgentissima legi, Ippolitum vidi Græcum: si Translatus sit Penitus, nescio. Veritas summa Xtus novit Cui nihil Tenebræ occultant, Ex corde Morem tibi Gerere cupio Postulanti. rogo Zelato virtutem Zelo rectitudinis: Laudes honoresque Perituros contemne. Laudem existima Veram præcedentem Xstum imitari. Fac rogo Quatenus sacerdos Existas operibus, Xstumque omni, Quo vivis Tempore diligas. Verus amator Xsti fervet Zelo justitiæ; Nihilque præponit Xsti mandatis; Quoniam novit Timorem dei Zelum animi Optimum amor Beatitudinis deum Zelotem amando. Vera anima Requies & Cognitio salvatoris Piaque observantia Katholicæ traditionis Gloriam sempiternam Omnibus præparat. Iesus christus, Gloriosus bonorum Omnium largitor Conferat tibi Eternitatis amorem Katholicum, sacerdotem Xstianorum efficiens. Vale. A. Kal. April. Anno. M. D. II.

Cum litteras missas acceperit is cui missæ sunt in arte peritus: præmissis generaliter præmitti consuetis ordinet Dominum ascendentis cum cæteris: quæ sunt de more in chartulâ, dicatque conjurationem præscriptam, quâ dictâ spiritus missus apparebit visibilis, ad quam conversus intrepidè dicat.

Conjuratio.

Fabelmerusin paslotiel liertos ryneas melchus thyrmo nydranvear padroys.

Clavis & Sensus.

pAsLoTiElRyNeAsThIrMoVeArLiErToSnEl ChVsNyDrAn. *Sensus.* Alternatim valet secunda.

Completo hoc carmine spiritus mox blandus accedet, reserabitque commissam fideliter: Caveat autem omnis in hac arte operaturus, tam is, qui mittit spiritus, quam ille, ad quem fuerit destinatus, ne in publico vel inter alios, qui non sunt hujus artis periti quicquam operari præsumant; quia omnes spiritus horarii amant secretum & publicum detestantur, & sine periculo non abirent.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

R G X G T F T Z E M G T Z Q P H T L F D G
p e t e r d r u c k e r u o n f r i d b e
T I E N G D V C F G N I G P C P X F T L P E M F J G T
r g c l e b s a d e l g e n a n t d r i n c k d g e r
P V X C T E M G P Z Z L P L V X F Q E X Q T V X Z N X Q
n s t a r c k e n v v i n i s t d o c t o r s t u l t o
T Z O B Z V R C P K G O I G O C E K X.
r u m z u s p a n h e m g e m a c h t.

Tenor. Peter Drucker von Fridberg Clebsadel genannt / drinckt gern starcken Win/ist Doctor stultorum zu Spanhem gemacht.

CAP. III.

Cujus hora vocatur Danzur, & spiritus ejus Imperator supremus est vequaniel, qui habet sub suo dominio duces 20. comites 200. servorum non est numerus.

TErtia hora diei vocatur Danzur, cujus supremus spiritus & Imperator vocatur vequaniel habens sub suo imperio duces 20. comites 200. servorum incertus est numerus. Horum officium est ad omnia generale, suntque satis prompti atque benevoli in omnibus, quæcunque eis fuerint commissa & fideles & securi, nec sunt involuntarii ad obedientiam, sed vocati in publico sine læsione aut periculo vocantis minimè possunt; Amant enim secretum sicut & cæteri omnes, qui horis & earum operationibus præsunt: Nomina verò omnium non novi, sed paucorum tantum, quæ revelantibus ipsis in hanc tabulam redacta nobis sufficiunt.

𝔑		𝔑		𝔑		𝔑.
Asmiel	Drelmech,	Gemarii	20	20	200	200
Persiel	Sadiniel	Xantiel	20	20	200	200
Mursiel	Parniel	Serviel	20	20	200	200
Zœsiel	Comadiel	Furiel	20	20	200	200

In hac tabula nominatos habemus ex ducibus 4. ex Comitibus 8. & ex Servitoribus eorundem innumeratos 1730. qui nobis ad omnes hujus artis operationes in hora tertia diei sufficiunt, cum ergo volueris in hac hora spiritum pro aliquo numero perferendo ad amicum vocare, non pauciores quam ad minus duces duo comites totidem cum servis eorum vocentur: si autem plures vel pauciores vocare

care volueris, poteris quidem, sed oportebit conjurationem habere ad Imperatorem universalem sine cujus mandato non violant ordinem suum spiritus. Itaque scribe in chartam novam characterem Domini ascendentes, cæterosque per ordinem planetarum cum signo domus duodecimæ, eo modo quo institutio artis requirit, in dorso chartæ scribe istam conjurationem.

Conjuratio I.

Vequaniel, odiel mesry revoy sotiel mear iamy otiel aslo sian yr soti-breotion drear y fabelmerusin.

Clavis & Sensus.

oDiElReyoImEaRoTiElIrSo TiDrEaRymEsRySoTiEl IaMyAsLoFiAlBrEoTiOn. *Sensus.* Der Vierte ist der Erste im Alphabeto.

Conjuratione scripta, subjunctisque his, quæ requiruntur ex arte, dic eam voce submissa, ne à quoquam audiatur: & statim. venient spiritus vocati, quos ut videris, committe potiori secretum, quem facile cognosces ex habitu, quia semper qui primus est inter cæteros spiritus coronatus apparet.

Arcanum sit qualecunque.

Secretum tibi sit qualecunque ad amicum absentem, quod nec litteris, ne à quopiam legantur, sit committendum; nec tabellioni, ne quavis occasione aut precio corruptus aut metu te tradat in publicum, voca spiritum horæ deputatum, committe illi arcanum, nil metuens: perferet fideliter. Litteras formemus ad placitum.

Ioannes Trithrmius Abbas Spanheimensis Arnoldo Bostio Carmelitæ Gandavensi, conphilosopho, salutem & charitatem.

cum te Amatorem *Artium humanitatis noverim,* Devotum *Christianæ fidei cultorem,* Maximum*que* Fautorem *omnium philosophorum,* Libenter Gratificor *petitionibus tuis* Mirâ Voluptate *amicitiæ adductus.* Librum De *scriptoribus prænotatum* Ecclesiasticis Katholicisque *doctoribus, tibi* Hortanti: *Ecce transmitto, ut* Habeas, Quo *animum oblectes:* Codicem Autem *hermetis &* Libros Dionysii *de spiritibus,* Opusque Grande *eventii de* Hybernis Quæstionibus *mihi remittas,* Xstus Dignetur *cordis nostri* Oculos Zelo *serventissimo sui* Amoris Exornare *faciatque nos* Habere Amorem,

cœlestium bonorum, A*tque* D*esideriis infimis exutos* V*anos* H*onores doceat contemnere* Q*uatenus* A*rtis sublimia, natura* Q*uoque* G*randia secreta penetrare* Q*ueamus*, H*abeamusque continuum ad* P*hilosophiam* D*esiderium, purificare affectus*, Q*uo* K*atholicam fidem semper* H*onestissimis* E*xornemus moribus virtute* H*umilitatis*, Q*otidie meliores effecti* G*audia* D*espiciamus caduca, non* Q*uaramus* P*lacere hominibus, tene* M*agnum* V*erbum: philosophus es*, D*imitte* O*mnia & invenies* O*mnia*: H*oram suspicare proximam* M*ortis*: Q*uatenus paratus occurras. Vale 3. cal. Apr. M. D. xx.*

Cum literas quascunque charactere Vequanielis obsignatas acceperis; scribe figuram Domini Ascendentis & domus XII. cum cæteris, quæ requiruntur ad artem in schedula nova, & in dorso ejusdem conjurationem prædictam; & statim spiritus missus apparebit visibilis; quem mox ut videris, dic carmen istud.

Conjuratio 2.

Fameron aprois liernoti stadiuear diuiel sauean lamersy.

Clavis & Sensus.

aPrOiSs TaDiVeArSaVeAnLiErNoTiDiViEl. *Sensus*. Post duas valent duæ.

Clavis literarum & tenor occultus.

A A D X M F L G M V L D E K H E H Q C A L D O G H Q
u u a s i c h d i r h a b g e b e n z u h a l d e n
X D O Z A E H A A D V H Q A Q G Q H P D Q K H E H
s a l r u b e v v a r e n u n d n e m a n g e b e
Q G D Q P M V D O O H M Q.
n d a n m i r a l l e i n.

Tenor. Was ich dir hab geben zu halden saltu bewaren und neman geben/dan mir allein.

CAP. IV.

Cujus hora vocatur Elechym, & supremus spiritus horæ vocatur Vathmiel, qui habet sub suo Imperio duces 10. comites 100. servorum non est certus numerus, per quos in quarta horâ fit operatio.

QUarta hora diei vocatur Elechym cujus supremus angelus appellatur Vathmiel, qui habet sub se deputatos ad hanc artem steganographiæ duces nominatissimus 10. Comites vero 100. servorum

rum infinitus est numerus; Habentque officium nunciandi generaliter omnia arcana, & sunt valde boni, benevoli & obedientes ad omnia quæcunque jubentur: verum secreti amatores tumultus hominum valdè detestantur. Ergo cave, ne inter alios constitutus, qui non sunt in arte periti aliquid per eos operari attemptes, quia nec facile conjurati accederent, & sine tuo periculo non abirent. Custodi omnia, quæ tibi præcipimus, & habebis magnum in hac scientia profectum.

ℜ		ℜ		ℜ		ℜ
Ammiel	Emarsiel	Jermiel	10	100	100	100
Larmilh	Permiel	Thuroz	10	100	100	100
Marsiel	Queriel	Vanesiel	10	100	100	100
Ormiel	Strubiel	Zasviel	10	100	100	100
Zardiel	Diviel	Hermiel	10	100	100	100

Habemus in hac tabulâ ex Ducibus Vathmielis 5. ex Ducibus verò 10. & servorum numero 1550. quorum ministerium nobis ad omnem operationem steganographiæ ad quartam horam est sufficiens. Cum itaque in hac horâ volueris operari: characterem Domini ascendentis & domus duodecimæ cum cæteris scribe in chartâ novâ & in ejus dorso istam conjurationem, sicut decet.

Conjuratio 1.

Vathmiel adres rheareso rase theoty venosi sayr fatiel casa Irsoti vero tiel doelro sabelmerusin.

Clavis & Sensus.

aDrEsRaFeVeNoFiFaTiElIrSoTiDo EsRhEaRe SoTh EoTySaYrCaFaVeRoTiElRo. *Sensus.* **Der Fünffte ist der Erste & sic fürter.**

Deinde posteaquam præmiseris ea, quæ sunt ex more præmittenda: eandem conjurationem submissa voce dicas, & statim spiritus vocati aderunt, ad minus unus Dux, & unus comes, cum servitoribus eorum prompti ad obediendum tuis mandatis.

Argumentum secreti nuncii.

Sit arcanum qualecunque magnum & valdè secretum, quod nullum omnino scire velis præter unum voca spiritus horæ deputatos,

tos, quot volueris, & committe principaliori secretum, litteras scribe in quacunque formâ volueris, in quibus nihil contineatur secretum, & quæ nullius omnino vereantur conspectum.

Ioann. Trithemius Abbas Spanheimensis, ordinis sancti Benedicti Rutgero vencaio sicambro canonico ordinis Divi patris Augustini cœnobii Dametensis. S.

ea Quæ mihi Solvenda proposuisti Xsto adjuvante Resolvi; an Benè, tu, Qui proposuisti, Ferto sententiam. Referam tibi Breviter facta Rem stupendam. Retulit mihi Nuper frater Quidam amicus Quoque unus Non ultimus Resuscitatum fuisse Iuvenem ad Xsti invocationem Ex mortuis Referentem miranda, Horrendaque apud Inferos, pravorum Xstianorum narrantem Tormenta, eorum Scilicet, qui Xstum perversè Agendo crucifixerunt, Illius maximè Reos, quod Benignissimæ redemptionis Beneficium obliti, Exterunt semper Christo ingrati, Horribiliaque pati Eos, qui Beneficiis non Bene vivendo Nōscebantur ingrati, Peccatisq; occæcati Neglexerunt futura Gaudia voluptates Mundi sectantes, Qui commissis Negligentiis remordentibus Amarissimè clamabant: Merito ista Sustinemus, qui Redemptori generis Humani semper Ingrati fuimus; Christiani nomine Actione gentiles. Terrenas consolationes Miseri semper Inquisivimus: quare Christum offendimus? Heu nos Infalicissimos mortales! Multa alia Iuvenis resuscitatus Nobis retulit, Quæ scribere Penitus jam Non valeo, Gravibus negotiis Maximè præpeditus. Ideoque frater Christi vestigia Zelosè imitemur Gratias semper Mitissimo salvatori Nostro agentes, Rogantes quatenus Indulgeat nobis Reatus commissos. Vale. 3. Calend. April. ΛΛ.

Cum litteras acceperitis, cui mittuntur in arte peritus, observet Dominum ascendentis, ejusdem horæ & signum domus duodecimæ: scribatque eorum characteres cum cæteris in charta, cum aliis, quæ requiruntur ad operationem dicatque postea conjurationem supra dictam & viso spiritu ista verba.

Conjuratio. 2.

Camerusin aproysi lierto Thulnear venean maveas fabelron.

Clavis & Sensus.

aPrOySiThVlNeArMaVeAsLiErToVeNeAn. *Sensus*, Post unam valet una: His

His dictis accedet spiritus missus, & commendatum sibi arcanum fideliter & sine periculo revelabit,

Clavis litterarum & tenor occultus.

QSXR.BQF.RBR.RNQ.QNRIX.ER.HIX.TSX.
m o r n. u m b. n u n. n i m. m i n e r. a n. d e r. p o r
AIR.BBEX.HE.BBNP.NGM.QNAMSRHIXA.
t e n. u u a r. d a. u u i l. i c h. m i t. h o n d e r t.
TMIXHI.MINQPNGM.IXZGMNRIR.
p h e r t e. h e i m l i c h. e r ſ c h i n e n.

Tenor. Morn umb Nün nim miner an der Porten war / da will ich mit hondert Pherde heimlich erschinen.

CAP. V

Cujus hora vocatur Fealech, & spiritus Imperatorque supremus appellatur Sasquiel, habens sub suo Imperio Duces 10. Comites 100. servorum maximum numerum.

QUinta hora diei vocatur Fealech, & spiritus ejus nominatur Sasquiel, Imperator magnus & potens, qui habet sub suo Imperio inter multos duces 10. comites 100. cum famulis eorum: in ministerium diversarum & maxime secretarum artium & hujus scientiæ nostræ deputatos. Et notandum, quod Duces raro vocantur in horâ quintâ ad operationes steganographiæ, quia non sunt semper necessarii, cum comites unà cum servis sibi deputatis ad omnem operationem nobis copiosè sufficiant; si quis tamen etiam ex Ducibus videre aliquos, potestateque uti eorum voluerit, potest vocare unum duos aut plures, & venient sine mora, qui satis benevoli sunt & prompti ad obediendum operantibus.

	N		N	N	N
Damiel	Jameriel	Omerach	10	100	1000
Araniel	Futiniel	Lameros	10	100	1000
Maroch	Rameriel	Zachiel	10	100	1000
Sarapiel	Amisiel	Fustiel	10	100	1000
Putisiel	Uraniel	Camiel	10	100	100

Ex Ducibus Sasquielis jam nominatos 5. habemus, ex Comitibus vero 10. & ex servorum numero 5550. quorum ministerium ad omnem operationem præsentis horæ sufficit, cum itaque operari per aliquem ex prædictis ad steganographiam in quinta hora diei volueris

ris, scribe characterem Domini ascendentis domus duodecimæ cum cæteris, quæ ad artem requiruntur in chartula munda & in ejus dorso conjurationem istam eo, quo scis modo.

Conjuratio. I.

Sasquiel adres Rhetroseti, rosiel emelto satu olmeniel insoti savear navemo diel liernoti chameson.

Clavis & Sensus.

aDrEsRoSiElSaTul nSoTiNaVeNoDiElRhEtRo SeTi EmElToOlMeNiElSaVeArLiErNoTo. *Sensus.* Der Seste ist nun der Erste & omnes valent.

His completis, cæterisque necessariis subjunctis, dic ipsam conjurationem sicut oportet; statimque videbis spiritum, quem vocasti visibiliter præsentem, cui arcanum securè committere potes.

Argumentum nunciandi arcanum.

Sit nobis arcanum qualecunque ad amicum, quod scire præter ipsum velimus neminem, sitque tale, quod nec literis tutò committitur nec tabellionibus Vocemus unum ex comitibus Satquielis supradictis: committamus illi secretum, literas adjungamus charactere illius consignatas tutique erimus.

Literarum tenor ad placitum.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis Religioso fratri Nicolao Baselio ex Durckheim Monacho Hirsaugiensi &c.

Sanctam Obedientiam Bone Frater Humilitatemque Negligis, Benedicti Constitutiones Labefactas, Relatione Omnium Successivè Convenientium Cognovi, Te Zelum Bonum Odio Habere, Normam Religionis Katholicamque Obedientiam Spernere, Operibus Artibusque Sæcularibus Occupari, Bone Frater Quid Agis, Turbasti Nos, Fatuosque Zelaris Bilingues, Odium, Amaritudinem, Rixas Contentionesque Amas, Odis Bonitatem, Es Contentiosus, Superbus Bilinguis Fatue Quid Agis? Tempus Adest Ocyus Serandum Iustitiam Corrigendi Zelosè Has Negligentias Tuas, Zelumque Amaritudinis Flagellis Humilitatum Nisi Occurras Humiliter Nobis Infringere: Officio Zelare Cogimur Contra Omnia, Quæ Actitas Fidei Moribusque Katholicis Seditiosa. Vale ex Spanh. cal. April. Anno M. D. μμ.

Cum

Cum literas acceperit is, cui mittuntur in arte peritus, cognito charactere Sasquielis, præmissisque præmittendis ex more, dicat supra dictam conjurationem, & statim spiritus missus apparebit, & se visibilem exhibebit. Quo viso mox dicat illa verba.

Conjuratio. 2.

Fabelmerusin aneval, vear plyan cralti penanson.

Clavis & sensus.

aNeVaLpLiAnVeArCrAlTi. *Sensus.* Nulla vacat.

Clavis Litterarum & tenor occultus.

S O B. F H N B. C L. R O S. C C T Z B. O H N. R K O S. O
n i t. a c h t. u f. m i n. v v o r t. i c h. m e i n. i
A. S O B F Q A T. N F Z B. O A. R C A. O B E C S B. F Q A T.
s. n i t. a l s o. h a r t. i s. m u s. i t z u n t. a l s o.
A O S. I A Z H N. T Z A F H N. O H N. I O Z. C C O Q. A
s i n. d u r c h. o r s a c h. i c h. d i r. v v i l. s
F M K S.
a g e n.

Tenor. Nit acht uf min Wort/ich min es nit also hart/is muß itzund also sin/durch Orsach/ich dir wil sagen.

CAP. VI.

Cujus hora vocatur Genapherym & spiritus ejus Imperator supremus appellatur Saniel, qui habet sub se duces & comites 110. *cum multis Famulis.*

SExta hora diei vocatur Genapherym & angelus ejus est Saniel magnus & potens in operationibus suis, qui habet sub suo Imperio Duces 10. & comites 100. servos 5550. in ministerium diversarum operationum deputatos, qui nobis ad omnia, quæ per steganographiam in hac hora voluerimus operari, sufficiunt.

Duces tamen rariùs vocantur, licet prompti sint & valdè voluntarii ad obediendum mandatis nostris, quia comites eorum officia, ut plurimum peragere consueverunt, cum in aliis experimentis magicis sæpè occupentur.

	𝔛		𝔛	𝔛	𝔑
Arnebiel	Gamiel	Nedabar	10	100	100
Cheruch,	Jenotriel	Permon	10	100	100
Medusiel	Sameon	Brasiel	10	100	100

Nathmiel	Trafiel	Camofiel	10	100	100.
Pemiel	Xamion	Evadar	10	100	100

Habemus ex Ducibus Samielis hic Nominatos quinque, ex comitibus 10. & ex fervorum numero 5550. per quos fit operatio ftega-nographiæ in fexta hora diei; cum itaque per hos fpiritus operari volueris, fiat omnino in loco fecreto, & fi ducẽ unũ aut plures vocare volueris, in tua fit poteftate, quamvis non fit opus, quia comites ad omnia intimanda nobis fufficiunt, itaque fcribe in chartula munda characteres planetarum & fignorum confuetos & in dorfo ejus conjurationem. *Conjuratio* 1.

Samiel afiel Thebrean pothyr erfoti mear pornys layr moas merofin.

Clavis & Senfus.

aSiElPoThIrMeArLaIrThEbReAuErSoTiPoR nIsMoAs. *Senfus*. Septima littera eft prima.

Deinde præmiffis præmittendis, dic eandem conjurationem eo ritu, quo nôfti, ftatimque fpiritus vocatus aderit, ad omnia promptus & alacer, quem mittas procul aut prope ad amicum, ut perferat fecretum.

Argumentum fecreti.

Arcanum qualecunque habueris ad quemcunque in arte fteganographiæ peritum per fpiritus Samielis in fexta hora diei fecurè mittere potes, quia ad omnia intimanda generales funt, & in commiffis omninò fideles, fi debito modo in omnibus fecundum præcepta noftra proceffferis.

Litterarum tenor ad placitum.

Humillimis Lamentis Orantes Gratiam Remiffionis Confequemur, Gemitibusque Recipiemus Reatuum Libertatem; Homines Affiduo Pœnitentes Lætitiam Meritò Percipient, Juftitiæ Operibus Katholicam Pietatem Adornantes: Benignitatis Legem Tenebunt Katholicæ Laudem. Omnes Liberabit Piiffimus Salvator, Remifitque Peccata Indulgentiam Optantibus. Diligentibus Tramitem Katholicæ Religionis Gaudia Percipient Beatitudinis, Bona Poteftas Libertatis, Tramitem Legis Servantibus. Gloriosè Triumphabunt. Beatitudinem Lucidam Obtinebunt Lumine Trinitatis, Anno M.D, cal. Apr. Joan. Trith, Abbas fcripfit. " Cum

Cum has litteras acceperit is, in arte peritus, cui mittuntur, præmissis præmittendis dicat conjurationem, & mox spiritus missus apparebit, quem ut præsentem viderit dicat hæc verba.

Conjuratio. 2.

Charmes pormeniel vear sasevy liernoty noty ersy Melron.

Clavis & Sensus.

pOrMeNiElSaSeVyNoTyVeArLiErNoTyErSi.

Sensus. Omnes sunt valentes.

His dictis, sicut in arte præcipitur, spiritus accedet propius, commissumque sibi arcanum fideliter & secretè revelabit.

Clavis litterarum & tenor occultus.

HLOGKC.GRRL.HAPLM.PIO.KPA.BLTKL.
b e h a l t. a l l e. b r i e f. i c h. d i r. s e n d e.
OLPSRPIO.DTK.RGPB.BPL.TLSGT.BLOLT.
h e i m l i c h. u n d. l a i s. s i e. n e m a n. s e h e n.

Tenor. Behalt alle Brieff/ich dir sende heimlich/und laiß sie neman sehen.

CAP. VII.

Cujus hora vocatur Hamarym, & spiritus ejus Barquiel, habens sub suo Imperio duces 10. comites 100. servorum mihi non non est certus numerus.

SEptima hora diei vocatur Hamarym, & angelus ejus appellatur Barquiel, qui habet sub suo Imperio Duces 10. Comites 100. servorum magnus & in certus est numerus, quorum omnium ministeria per vices & ordines suos ad omnem steganographiæ operationem in hora diei septima nobis abunde sufficiunt. Cum autem operari volueris per spiritus prædicti Imperatoris in septima hora, non voces pauciores, quam ad minimum unum ducem, & unum Comitem, qui habent servos sibi deputatos, quilibet in ordine suo: ut autem habeas ad manum nomina aliquorum Ducum & comitum, per quos queas operari: tabulam attende.

✠		✠	✠		✠
Abrasiel	Harmiel	Pasriel	10	10	100

Farmos	Naſtrus	Veneſiel	10	10	100
Neſtorii	Varmay	Evarym	10	10	100
Manuel	Tulmas	Druſiel	10	10	100
Sagiel	Croſiel	Kathos	10	10	100

Hic nunc habes nominatos ex Ducibus 5. ex Comitibus 10. & numeratos ex ſervorum ordine 600. Duces & Comites vocantur ex nomine & ſunt ſatis prompti ad obediendum vocanti in omnibus, quæ pertinent ad hujus artis Miniſterium, cum itaque per eos operari volueris, ſcribe in chartâ mundâ characteres Domini aſcendentis domus 12. cum cæteris ex more ſcribendis, & in dorſo ejus ſcribe iſtam conjurationem ſecundum artis præcepta, ut ſcis.

Conjuratio.

Lamedon moſco Erſoty Tharvdan: dayr lays emel Thebrean reſoti bamerſon.

Clavis & Senſus.

mOsCoThArVeAnLalsThEbReAnEsSoTyDa IrEmElRaSoTi. *Senſus.* Octava littera eſt die Erſt.

Deinde ſubjunctis, quæ ſunt ex more artis ſubjungenda, dic ipſam conjurationem cum forti intentione, ſicut oportet, & ſtatim ſpiritus vocati viſibiles apparebunt; Arcanum non comiti, ſed Duci committas, niſi forte comitem ſine Duce vocaſti, quod etſi fieri poſſe non nego, tamen ſecundum præceptum artis ad minus Dux unus cum comitibus, quod volueris, vocandus eſt.

Argumentum ſecreti ut vis.

Arcanum tibi ſit qualecunque ad amicum, quod nulli alteri velis eſſe commune ideo neque litteris neque tabellionibus confidendum: quia utrobique fraus inrervenire poteſt, voca ex ſupradictis ſpiritibus quot volueris committe potiori arcanum, nihil metuens, quia boni & fideles ſunt ad omnia.

Litterarum forma ſit ad placitum.

Ioannes Trithemius *Abbas* Spanheimenſis *ſtrenuo militi Henrico de Bunano conphiloſopho ſtudioſiſſimo ſalut. dicit.*

Commendaveram Libros tibi Meos *ſub* Conditione *reſtituendi*, Miles *chariſ-*

charissime Bunane, *sed* Ecce *minimè* Eos *restituisti*, Quos *tu* Brevi *remittere* Debuisses, *contra* Legem *facis* Quam *fides* Katholica *de* Promissione *sancivit* Non *differas*, Quod *promisisti* Solvere *cunctis*. Non *decet* Bonum *&* Honestum *virum*, Ortum *parentibus*, Majoribusque *nobilibus*, Violare *promissum*, Promiseras *autem* Eos *brevi* Diligentissimè *remittere*. Levitatis *est* Quasi *ad* Kalendas *græcas* Promissionem *differre*. Nonne *satis* Exspectavi *cum* Benevolentia *grandi*, Maxima *promittere* Turpissimum *est* Minima *reddenti*. Militem *ornat* Bona *fides*, Quod *gravius* Crimen *accommodatum* Denegare *promissum*; Nec *decet* Christianum *nolle* Servare *condictum* Iubet *autem* Christianæ *legis* Constitutio *servare* Promissum, *reddere* Mutuum *&* Quod *tibi* Desideras *fieri* Etiam *aliis* Vicissim *facere* Libenter *oportet*. Ego *libros* Expostulo *meos*, Quos *tibi* Supplicanti *accommodaveram*. Longiores *excusationes* Quos *ad* Kalendas *græcas* Promittis *dimitto*, Mentem *meam* Brevibus *tenes* Nomen *tuum* Honestumque *genus* Bonavvensium *considera*, Mihique *mea* Volumina *remitte*. Vale ex Spanh. 4. April. Anno M. D. *ee*.

Cum has litteras aut quaslibet alias acceperis ab eo, qui spiritum ad te misit, cognito signo Barquielis observa in eadem horâ Domini ascendentis & scribe characterem ejus cum cæteris ad chartam mundam, & conjurationem scriptam in dorso leges occultè sicut oportet, & statim spiritus missus apparebit, quem mox ut videris, dic ista verba ad eum.

Conjuratio 2.

Mesarym Burne Theor alveas, casvean cralti lierto aply charmoys.

Clavis & Sensus.

bVr Ne AlVe As CrAlTI ApLy ThEoRc As VeAn LiErTo. *Sensus.* Una vacat altera valet.

His dictis spiritus propius accedens revelabit tibi arcanum commissum sibi fideli ter, sed vide, ut sis fortis, constans & imperterritus in omnibus.

Clavis litterarum & tenor occultus.

L M C M B. E E Q B D. L Q K P. N Q S. N B H O M V. P E D.
d e s e r, v v i r t. d i c h. f i l. f r a g e n. h ü t,
L Q R P.

L Q K P. N E B. M T M. M B. Q C D. N X S. I X C P M Q D.
d i c h. f ü r. e m e. e r. i s t. f o l. b o s h e i t.
E V L. E E Q S. L Q K P. M B N H B M V.
u n d. v v i l. d i c h. e r f a r e n.

Tenor. Dessen wirt dich fil fragen/hüt dich für eme/er ist fol Boßheit/ und wil dich erfaren.

CAP. VIII.

Cujus hora vocatur Iasanym, & Angelus ejus dicitur Osmadiel, qui habet sub suo Imperio duces 10. comites 100. servorum incertus est numerus.

OCtava hora diei vocatur Jasanym, & spiritus ejus principalis appellatur Osmadiel, secundum Picatricem in magicis, qui habet sub imperio suo duces 10. comites 100. servos innumerabiles deputatos, non solum ad operationem steganographiæ nostræ, sed etiam ad multa experimenta magica, & dicit Salomon Judæus cognomento Hermes in libro de natura spirituum, quod omnes isti prænominato Osmadieli obedientes & subjecti duces & comites in diversis transformationibus ad libitum operantis venire consueverunt, quemadmodum ab operante jussi fuerunt, sed jam aliquorum nomina ponamus.

Saviel	Demarot	Mariel	10	10	100	100
Amalym	Janosiel	Remasym	10	10	100	100
Chroel	Larfuti	Theoriel	10	10	100	100
Mesial	Vemael	Framion	10	10	100	100
Lanthotz	Thribiel	Ermiel	10	10	100	100

Ex ducibus quinque & ex Comitibus 10. jam nominatos in tabula habemus, qui nobis ad omnem operationem hujus horæ sufficiunt, cum autem per eos operari volueris in steganographia scribe in chartula munda cum characteribus & conjurationibus consuetis, & primo subjunctis subjungendis, dic ipsam conjurationem scriptam, quæ est talis.

Conjuratio. I.

Osmadiel aneor ersoty neas hays layr Caphrayn thelreas Mear penarsy.

Clavis

Clavis & Sensus.

aNeOrNeAsLaIrThElReAsErSoTlHaIsCaPh RaIrMeAr. *sensus.* Nona littera est hic prima.

Hoc conjurationis carmine dicto, spiritus vocati aderunt, prompti & obedientes ad omnia, Arcanum Duci committas non comiti, nisi ille fuerit absens, quia semper principaliori inter venientes debet commendari.

Argumentum secreti ad placitum.

Sit nobis arcanum qualecunque (quod velimus scire amicum procul absentem) & tale quod non velimus venire ad alicujus alterius notitiam, ut sæpe contingere potest; ne ergo vel Tabellarius Mysterium qualibet occasione revelet, vel in manus peregrinas literæ perveniant, operemur, & spiritum erimus securi.

Joannes Trithemius *Abbas Spanheimensis ordinis sancti Benedicti Domino Conrado Abbati S. Stephani Herbipolensi salutem dicit.*

exiit Rumor *de* Lymburgensi *abbate, Quod dimiserit* Fratrem *joannem* Feilsdorffensem *virum* Fidelem *&* Temporalium *rerum* Maximè *peritum, Novosque introduxerit Monachos pantimoranos Ipsosque sibi* Deputaverit *officiales.* Miror *vehementer* Factum *inutile,* Veruntamen *cum* Recorder *consuetudinem* Lymburgensium, *nescio* Quid *dicam;* Temporalium *siquidem* Rerum *sunt* Nescii *ideoq.* Dimiserunt *virum* Fidelem, *quoniam* Facta *eorum* Redarguebat, *qui* Debuissent *gratias* Dixisse *salvatori* Nostro *jesu Christo pro* Fidelitate *tanti* Fratris, *qui* Relevare *eorum* Necessitates *potuisset.* Miseri *quare* Repellitis *bonum* Necessariumque *adjutorem,* Quid *dicam?* Non *laudo* Recessum *tam* Vtilis *fratris* Temporaliumque *peritissimum* Rerum, *qui* Lymburgensibus *subvenisset* Quam *citissimè.* Doleo *vehementer* Ita *desipuisse* Lymburgenses *monachos* Qui *virum* Dimiserunt *optimum* Et *monachos* Nihil *penitus* Valentes *in* Rebus *temporalibus* Economos *constituerunt.* Machari *abba* Non *sic* Virum *decebat.* Primo *laudasti* Nunc *repulisti* Tibi *virum* Multum *necessarium,* Nullique *postponendum* Fateor *si Christus eum* Mihi *dedisset* Illi, *ut Christianum decet* Maximas *gratias* Nunc *agerem* Curaremq. *sedulo,* Ne *discederet* Vnquam, *sed* Maluisti *virum* Fidelem *pravorum* Fatuo *consilio* Fatigatum *dimittere* Ne *videretur* Rebus *tuis* Desertis *spes* Esse *recuperationis. Ex Spanh. 3. Non. Apr. M. D. vi.*

Cum litteras iſtas, vel quaslibet alias receperit, ſigno Osmadielis ſignatas, is, cui mittuntur in arte peritus, præmiſſis præmittendis dicat conjurationem præſcriptam, & mox ſpiritus miſſus viſibilis apparebit, quem ut videris dic.

Conjuratio 2.

Menaſon Aproyſy elmovo Thulneas aslierto Mavear veneas Cralnoti permaſon.

Clavis & Senſus.

aPrOySyThVlNeArMaVeArCrAlNoTiElMaVoAsLiErToVeNeAs. *Senſus.* Poſt unam vacantem valet una.

His dictis nuncius ſpiritus arcanum tibi manifeſtabit.

Clavis literarum & tenor occultus.

R L Q. F F F T M. N. M I D. M F. V R L Q. T R A D. F F R D
i c h. v v u l d e. d a s. d u. m i c h. l i e s. v v i s-
D N X. F F R N. M R N. Q M R V. T R L Q. D I L Q. D E N.
s e n. v v i e. d i e. h e i m l i c h: s a c h. s t t e.
V R E. M N V. P N T M N. F X M. I X M N C N V. M F. F F
m i t. d e m. g e l d e. u n d, a n d e r e m. d u. v v
N R D E.
e i s t.

Tenor. Jch wulde/daß du mich ließ wiſſen/ wie die heimlich Sachſte/mit dem Gelde/und anderem du weiſt.

CAP. IX.

Cujus hora vocatur Karron & nomen Angeli ejus eſt Quabriel habens ſub ſuo Imperio duces 10. comites 100. ſervorum non eſt certus numerus.

NOna hora diei vocatur Karron, & ſpiritus ejus principalis appellatur Quabriel, qui habet ſub ſuo Imperio multos & pene innumerabiles duces, comites, & ſervos, è quibus in Miniſterium hujus artis noſtræ ſteganographiæ deputati ſunt ex Ducibus 10. & ex comitibus 100. qui ſervos Deputatos ſibi multos habent in ordinibus, in primo ordine ſunt 10. in ſecundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 500. in ſexto 600. in ſeptimo 700. in octavo 1000. & 80. in

nono 90000. in decimo vero sunt 100000. sed raro per omnes ordines vocantur spiritus, & si vocati fuerint; non omnes, sed aliqui cum Ducibus & comitibus suis secundum Imperatoris jussionem venire consueverunt; Dixit autem Raziel magnus in libro suo de præstigiis & transformationibus, quod istorum spirituum maximus est numerus, & ordines suos singuli in omnibus ministeriis & officiis diligentissimè custodiunt, & Salomon Hermes Judæus de natura spirituum dicit istos apparere solitos in ea forma, quam opetans in arte descripserit, in sua voluntate, sed nunc aliquorum ducum & comitum exponamus.

𝔇	𝔛		ℜ			ℜ
Astroniel	Kranos	Ttubas	11	10	10	100
Charmy	Menas	Xermiel	10	10	10	100
Pamory	Brasiel	Lameson	10	10	10	100
Damyel	Nefarim	Zaznor	10	10	10	100
Nadriel	Zoymiel	Janediel	10	10	10	100

Hic jam habemus nominatos duces 5. comites decem, numeratos ex servis ejus deputatis 650. qui nobis sufficient; cum autem in nona hora diei per istos spiritus operari volueris, observa Dominum ascendentis & scribe in charta munda ea, quæ sunt secundum artis institutionem præcepta, & in ejus dorso conjurationem.

Conjuratio. I.

Quabriel, Odiel, amear, caynalco meanchyr pareos payr, peray Thubro menasty.

Clavis & Sensus.

oDiElCaInMeAnP aReOsPeRaIaMeArAlCo ChYrPa YrThYbRo. *Sensus*. Decima pro prima accipitur.

Deinde præmissis ex more præmittendis dic ipsam conjurationem, sicut in arte præcipitur, & statim spiritus vocati aderunt, in quacunque forma volueris, prompti & fideles ad omnia: potiori committe secretum.

Argumentum secreti.

Arcanum nobis sit qualecunque ad amicum, quod volumus esse secretissimum, & nulli omnimodo revelari præter ipsum, voce-

mus itaq; ex supradictis Ducibus & comitibus unum aut duos, juxta institutionem artis, & committamus potiori secretum.

Formemus litteras ad placitum.

Ioan. Trith. Abbas Spanh. ord. S. Ben. Religioso patri Ioanni Hugonis Quardiano fratrum minorum S. Francisci in Creucenach salutem & charitatem.

religiose Venerande, pater, Scio quod Omnia amicis Libenter concedis Optata, propterea Deprecor humiliter Quatenus intuitu Katholicæ pietatis Diutius apud Nos detentos Summa cum Karitate tuos Zelosos fratres Non ægrè feras. Oportuit namq; Eos me Obsecrante manere Gloriosum nobis Gaudium erat, Gaudentibus nobis Omnibus sine Delicto. exultavimus In domino Gaudio spirituali Gratas deo Omnipotenti bono Zelo referentes. ¶ Lætitia nostra Devotissima erat, Gaudium quoq; Nostrum moribus Omnifarium sanctissimis Decoratum: frater Religiosus atq; Katholicus nostram Lætitiam pulchrè Ornavit sanctissimo Zelo disciplinæ. Exultavimus enim Sine dissolutione Mentis semper Religiosissimè conservantes, Erat nobis Omnibus strenuè Devotus, simillimusq; Amor divinus Zelumq; animarum, Quacum pietate Ornatus erat Sanctissimè elucescebat. Exhibuit magnum Fervorem disputandi, Vehementem operam Sanctissimâ devotione Mentis in Religione navabat.¶ Quid tali Obsecro conventu Religiosius? ubi Katholica conversatio Viget, ubi Nihil dicitur Ociosum, nihil Zelatur iniquum, Christus jesus Salvator omnium Faciat nos Gaudere in Gloria supernâ. Atq; amor Dei & Fervor veros Omnes recreet Zelatores veritatis. Gloriosi virtutum Zelatores veritati Nihil præponunt. Gavisi sumus Gaudio sancto Orantes & Deprecantes ut Mente fratres Tranquillâ suscipias, Omnemq; amaritudinis Zelum deponas. Vale ex Spanheim Non. Jan. Anno Domini 1598. Joannes Trith. Abbas. rr.

Cum litteras has aut quaslibet alias acceperit is charactere Quabrielis consignatas, in arte peritus, præmissis præmittendis dicat præscriptam conjurationem: quâ dictâ mox spiritum videbit destinatum, quem ut viderit dicat ista verba.

Conjuratio. 2.

Mesraym paslotiel vear, Reneam, cralti Thio phroysyma mear hamorsy.

Clavis.

Clavis & Sensus.

pAsLoTiElReNeAmThIoMaVeArCrAlTyPhRoIsMeAr. *Sensus.* Alternatim vacat prima.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

V S O L Q D. Q K D N S K Z. N O E D. G G G O D. I G G
l i e b e r. c a r d i a n. d e s e. u v v e r. z v v
O Z. L D G N O D. R K L O Z. E S M R. E O D. A Z Q O S
e n. b r u d e r. h a b e n. s i c h. s e r. o n g e i
E F V S M R. Q O R K V N O Z. X S F. G G A D F O Z. G Z
s t l i c h. g e h a l t e n. m i t. v v o r t e n. u n
N. G G O D M T O Z.
d. v v e r c k e n.

Tenor. Lieber Gardian/ dese uwer zwen Brüder haben sich ser ungeistlich gehalten mit Worten und Wercken.

CAP. X.

Cujus hora vocatur Lamarhon & Imperator ejus supremus spiritus oriel appellatur, qui habet sub suo Imperio Duces Comites & servos multos.

DEcima hora diei vocatur Iamarhon, & angelus ejus supremus appellatur Oriel Imperator magnus & potens, qui secundum Salomonem Judæum multos habet sub suo Imperio Duces, per quos fiunt miranda experimenta in magicis horâ diei septimâ. Habent autem inter se ordines, decem illi Duces & comites illi, qui ad operationem steganographiæ deputati sunt, cum famulis eorum, in primo ordine sunt 10. in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 500. in sexto 600 in septimo 700. in octavo 800. in nono 900. in decimo 1000. nos autem ex primis quinque ordinibus comites 10. ex ultimis vero Duces quinque duntaxat assumentes in operationibus nostris contenti sumus, si quem delectat plurium nomina scire, vocet unum ex nominatis in tabula, & interroget eum & audiet quæcunque voluerit, & quotquot voluerit scire perfectè sciet ex illo.

℞		℞	℞		℞	
Armosy	Lemur	Xantros	10	10	100	100
Drabiel	Ormas	Basilion	10	10	100	100
Penaly	Charni	Nameron	10	10	100	100

Mesriel	Zazyor	Kranoti	10	10	100	100
Chober	Naveron	Alfrael	10	10	100	100

Habemus hic ex Ducibus Orielis quinque ex Comitibus 10. cum servis sibi deputatis per vices suas in numero 1100. qui nobis ad omnem hujus horæ operationem sufficiunt, cum autem operari per ipsos in hac horâ dici volueris, præmittendis ex more & scriptis scribendis in chartâ mundâ, & ista conjuratione in dorso ejus ordinata, fac, ut scis.

Conjuratio.

Oriel Burnadiel Irasmy crismean pormus ersoti amear Medusen.

Clavis & Sensus.

bVrNaDiElCrIsMeAnErSoTiIrAs Mi PoRmIaMe Ar.

Sensus. Undecima est jam prima.

Postquam istam conjurationem compleveris, secundum rectam constitutionem artis, videbis Ducem cum cæteris spiritibus vocatis præsentem, cui committas arcanum.

Constitutio arcani.

Sit nobis amicus cui bonum favemus: hunc ab aliquo circumcellione supplantandum & circumveniendum timemus, cupimus ergo avisatum iri apertis verbis per nuncios non possumus; per litteras, ne in manus alicujus deveniant, similiter non audemus: ut ergò simus tuti, & arcanum nostrum semper maneat secretum, vocemus spiritum unum ad minus prædictorum Ducem, venit obedit, perfert nuncium fideliter.

Epistola formetur ad placitum.

Ioan. Trithemius Abbas Spanh. *Henrico de Bunavv, Equiti aurato, Philosopho & Mathematico insigni, salutem dicit.*

cum Sis artium Humanitatis *studiosissimus,* Gaudebis *utiq. Opinor vehementer* Te *invenisse* Novum *studiorum* Socium, *iste* Qui *tibi* Has *litteras* Exhibet, *vir* Multa *scientia* Est, *summus* Philosophus *subtilissimus* Arithmeticus, *eloquentissimus* Rhetor, *mathematicus* Profundissimus, *omnifarièq.* Excellenter *doctus,* Ornatissimè *loquitur,* Tullianâ *nitens* Facundiâ *nisi* Maximè *tibi* Essem *amicus,* Tantum *virum* Penitus *retinuissem.* Quoniam *eo*

Fami-

Familiariter usus, Philosophorum doctissimum Expertus sum. Tibi maximè Faveo, tu Gratanter suscipe Philosophum, quem Tibi singulari Amore adductus Mitto. teq́; Benevolum illi Familiaremq́; exhibendo Philosophum summum Expertissimumq́; probabis. Vidi quędam Artium secreta, Litteris ornatissimis Mandata, quibus Patravit miranda. Respondere ad Prepositas sibi Gravissimas quæstiones Ex tempore Homo doctissimus Potest. in Proponendo utitur Zelo disputandi Promptissimo. hunc Rogo quatenus Liberaliter humaniterq́; Excipias omnium Artium bonarum Tam humanitate, quàm Familiaritate doctissimus, Gravissimusq́; defensor. Poterit te Erudire in Multis, quoniam Philosophus est, Ornatissime doctus, Egregius est Historiclogus, peritissimus Rhetor quoq; Promptus Geometer acutissimus. O utinam Tales essent Nostri quicunq; Studentes, qui Tumido pectore Necessarium contemnunt Studium, iste Vero studium Philosophiæ, & Alias insuper Artes amat Profunde continuè Tractat & Auctissimè penetrat. Hunc ergo Hominem rogo Benevole humaniterq; Suscipere pro Christo memineris. Vale ex Spanheim Non. Jan. Anno Domini M.D. oo.

Cum litteras acceperit amicus cui mittuntur in arte peritus, faciat omnia quæ sunt secundum artem facienda, & subjungat præscriptam conjurationem sicut moris est, & cum viderit spiritum missum præsentem, dicat hæc verba ad ipsum inter spiritus potiorem.

Conjuratio 2.

Camyn aparsy aslotiel omear renear reneas, vean triamy cralti penason.

Clavis & Sensus.

aPaRsIoMeArVeAnCrAlTiAsLoTiElReNeAsTrIaMy

Sensus. Prima vacat alternatim.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

S H G. O T N S. Q H E. M E P A R P E. O T F. M E T P Q F.
h ü t. d i c h. f ü r. b r e n g e r. d i s. b r i e f s.
P E T F G. P T A. M B F P E. V A L M P. R P G E H P. P Z P.
e r. i s t. e i n. b ö s e r. k n a b e. g e t r u e. e m e.
R L E. A T F G. P E. M P O E H R P G. O T N S. T N S. V P
g a r. n i s t. e r. b e d r ü g e t. d i c h. i c h. k e
A A P. T A. H H B S X.
n n e. i n. v v o h l.

Tenor.

Tenor. Hüt dich für Brenger diß Brieffs / er ist ein böser Knabe/ getrüe eme gar nist/er bedrüget dich/ich kenne in wol.

CAP. XI.

Cujus hora vocatur Maneloym, & supremus Imperator ejus dicitur Bariel, qui habet sub suo dominio principes Duces Comites & servos multos.

UNdecima hora diei vocatur Meneloym & angelus ejus supremus Imperator appellatur Bariel, qui, ut Hermes Judæus scribit multos sub suo Imperio spiritus habet, per quos miranda fiunt in horâ diei undecimâ in experimentis variis. Ex his deputati sunt ad operationem steganographiæ per ordines suos multi, in primo ordine sunt decem, in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 500. in sexto 600. in septimo 700. in octavo 800. in nono 900. in decimo 1000. Hi omnes per vices & ordines suos in ministerium hujus artis mittuntur, inter quos sunt duces & comites cum servis eorum multi valde, quorum omnium nomina non est facile depromere, nec quidem opus est: cum paucorum nomina scire sufficiat, & operans in arte semper ex unius relatione spiritus plura aliorũ nomina scire possit, & nota quod secundum Razielem, omnes isti spiritus ad voluntatem operantis se formant & transformant, ita ut in quacunque formâ eos videre voluerit, jubeat ante conjurationem eo modo, quo præcipit ars, & obedient ei promptissimè ad omnia. Sed jam aliquorum nomina nobis sufficientia exponamus.

𝔑		𝔑		𝔑		𝔑
Almarizel	Menasiel	Almas	10	10	100	100
Prasiniel	Demasor	Perman	10	10	100	100
Chadros	Omary	Comial	10	10	100	100
Turmiel	Helmas	Temas	10	10	100	10
Lamiel	Zemoel	Lanisiel	10	10	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Barielis nominatos 15. quorum quinque sunt duces, & decem comites, qui habent numerum servorum 1100. qui nobis pro nostris operationibus undecimæ horæ diei in steganographia sufficiunt, cum itaque volueris per istos spiritus operari, dominum ascendentis cum cæteris observa, secundum quod in superioribus diximus, & istam conjurationem cum aliis scribe in chartâ mundâ sicut moris est in hac scientiâ.

Con-

Conjuratio I.

Bariel mylan thebry madruson alfayr dreschym taparoys mear moas layr penason.

Clavis & Sensus.

mIlAnMaDrVsOnDrEsChIm MeArLaYrTh EoRyAl FaIrTaPaRoI sMoAs. *Sensus*. Iam duodecima litera fit prima:

Præmissis præmittendis dic istam conjurationem, sicut oportet, & statim spiritus vocati apparebunt, quos vocâsti, committe eis secretum, quodcunque habueris.

Constitutio arcani cujuscunque.

Est nobis arcanum ad amicum, sive ad alium quemlibet in arte nostrâ peritum, quod neque per litteras, neque per tabellionem significare possumus, quia periculum utrobique formidamus vocamus itaque spiritum, commendamus potiori secretum, & in omnibus tuti sumus.

Litterarum tenor ad placitum.

Ioan. Trith. Abbas Spanh. ordinis Divi Benedicti fratri Quirino, Monacho Corbetensi in Franciâ, S.

de Genitrice perpetuæ Virginis mariæ, Transmitto orationem Meam, quam Nuper postulasti, Quirine: ave Benignissima mater Anna, mariæ Virginis parens Fulgentissima, tu Summæ unitati Quoq; es Gratissima, tu Omnium invocantium Te auxiliatrix Fidelissima. o Virgo tu Quærentium te Nobile refugium, & Quietum sanctitatis Beneficium. salve Pauperum advocata Mitissima, consolatrix Gementium pulcherrima, Virtutum apotheca Ornatissima, ave Tristium refocillatrix, Languentium consolatrix, Iudith benignissima, Veni in Auxilium miseris Christi amicorum Celeberrima promotrix, Ave felicissima Anna, in Qua Solamen Mærentium & Nobilitatis fastigium, Quoq; spes Fidelium certissima, Veniam nobis Orantibus impetra, Tremendum judicem Christianitatis mitiga, Conpunctos corde Adjuva, aufferas Animas nostras Quæsumus, tuâ Bonitate sanctifica, Virgo mater Honestissima, quæ Peperisti sobolem Integerrima, virgo Genuit salvatorem Omnipotentem summi Tonantis unigenitum Filium, manens Quoq; semper Virgo purissima, Nuncius gabriel, Quam plenam Gratiâ salutavit, Humanitate matrem, Ave mater Vera indulgentia Fons inexhauribilis, Pietate

fulgens Maximâ, *magnitudine* Beneficiorum *cunctis* Reverendissima, *tuis* Intercede *pro* Famulis, *nos* Tuis *orna* Virtutibus, *ut* Beatitudinem *consequamur sempiternam Amen.* Vale ex Spanh. 8. Iduum April. Anno Domini M. D. *ππ.*

Cum litteras acceperit is cui mittuntur in arte peritus, attendat imprimis characterem horæ litteris annexum, quo cognito operetur per Dominum ascendentis horæ, in quâ litteras suscepit cum cæteris in arte præceptis, deinde subjungat, conjurationem præscriptam, eo modo & ordine quibus oportet, & mox spiritus missi apparebunt, quos ut videris, dicenda sunt ad principaliorem inter eos ista verba.

Conjuratio 2.

chamerusin maslotiel vear Reneas, liernoty trismy penason.

Clavis & Sensus.

mAsLoTiElReNeAsTrIsMyVeArLiErNoTy. *Sensus.* Alternatim valent.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

G V. T M N Q B. A V F. S Q G O T F V Q N Q B. P M G.
s i. h a b e n. m i r. g e s c h r i e b e n. d a s.
V O T. L I. V A. X C A A Q. M N Q F. V O T. X C A A Q. B
i c h. z u. i m. k o m m e. a b e r. i c h. k o m m e. n
V H. P I. G O T F Q V N Q G H. A V F. P M B. R I F T V B.
i t. d u. s c h r e i b e s t. m i r. d a n. v ö r h i n.

Tenor. Si haben mir geschrieben daß ich zu im komme / aber ich komme nit / du schreibest mir dann fürhin.

CAP. XII.

Cujus spiritus magnus Imperator sub suo Dominio multos habet Principes, Duces, Comites & famulos; hora vocatur Naybalon & spiritus ejus Beratiel.

DUodecima hora diei vocatur Naybalon, & angelus ejus supremus Imperator appellatur Beratiel, qui secundum Salomonem Judæum sub Imperio suo spiritus habet ad diversas operationes deputatos penè innumeros. Ex his omnibus deputati sunt ad operationem

tionem steganographiæ in diversis ordinibus diversi; in primo ordine sunt duces & comites 10. in secundo 20. in tertio 30: in quarto 40 in quinto 500: in sexto 600: in septimo 700: in octavo 800: in nono 900: in decimo 100: in undecimo 200: in duodecimo 300: hi omnes per vices & ordines suos cum infinitâ copiâ servitorum ad operationes istius artis deputati sunt, ex quibus intelligens & perfectus operator in arte, quos & quot voluerit in hora diei duodecima poterit advocare: omnes autem hujus horæ principes duces & comites, secundum sententiam Razielis formas assumunt ad placitũ operantis:

𝔛		𝔛		𝔑		𝔛
Camaron	Plamiel	Edriel	10	100	10	100
Astrofiel	Nestoriel	Choriel	10	100	10	100
Penatiel	Emarson	Romiel	10	100	10	100
Demarac	Quirix	Fenosiel	10	100	10	100
Famaras	Sameron	Hamarius	10	100	10	100

Hic jam habemus ex spiritibus Berathielis nominatos numero 15. quorum 5. per totidem ordines sunt duces, & decem comites, quibus conjuncti sunt famuli ad diversas operationes in secretis magicæ 1100. cum itaque volueris per aliquem eorum operari in ultimâ horâ diei, observa Dominum ascendentis ipsius horæ, & domum duodecimæ, & characterem utriusque cum cæteris necessariis in chartulâ mundâ scribe & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio.

Berathiel Odiel Irsoti, rodu Dreor Ravezu melros Ethiel aty nadiel hayres penason.

Clavis & sensus.

oDiElRoDuRaVeZuEtHiElNoDiElIrSoTiDrEoRmE IRoSaTy. *Sensus.* Der Dreyzehende ist der Erst, *hie.*

Deinde præmissis omnibus præmittendis ex more dic istam conjurationem debito modo, & statim spiritus vocati apparebunt, tunc potiori committas arcanum secundum Institutionem artis, & fideliter obediet in omnibus.

Argumentum secreti cujuscunque ad placitum.

Est nobis amicus procul absens, huic periculum scimus immi-

 nere,

nere, quod ipsum latet: avisare illum cupimus, sed ob certas causas in aperto non audemus, vocamus ergo secundum horam huic operationi deputatos spiritus, arcanum securè commendamus.

Literas ad placitum formatas signo spiritus obfirmamus.

omnis Qui *de* Rebus *temporalibus* Gloriatur, *virtuosus* Nequaquam *restat* Appellandus, *&* Qui *amat* Res *transitorias* Non *potest* Esse *amator* Iustitia, *quoniam* Katholica *integritas* Detestatur *hominem* Cupiditatibus *inhiantem*; Sancta *enim* Religio *fidei* Christiana *mundi* Amorem *interdicit* Hominibus *suis* Quoniam, *qui* Diligit *mundana* Gaudia, *felicitatem* Supernam *amittit*, Katholicus *non* Katholicè *vivens* Christum *negasse* Arguitur, *&* Qui *amat* Res *temporales* Bonus *esse* Katholicus *non* Dicitur, *qui* Creatorem *amat* Gaudia *inquirit* Rerum *spiritualium*, Christi *amator* Cunctas *mundi* Voluptates *contemnit*, Nec *curat* Gloriam *divitiasque* Instabiles, *sed* Mundi *amator* Odit *virtutes* De *futuris* Gaudiis *nihil* Curat; *heu* Quid *agitis* Christiani, *vanis* Rebus *intenti*? Cogitatis *quæ* Non *sunt* Honesta, *agitisque* Religioni *contraria*, Nolite *miseri* Obsecro *nolite* Hujus *mundi* Perituras *mox* Vanitates *diligere*, Curate *potius* Christum *amare* Quatenus *nos* Recipiat *ad* Cœlestia *regna*. *Ioann. Trith. Abbas.* ξξ.

Cum hanc præscriptam oratiunculam aut quaslibet alias charactere Barathielis ob firmatas susceperit in arte peritus, faciat diligenter omnia, quæ præcipiuntur in arte, & dicat conjurationem, cumque spiritus, qui sine morâ venient, viderit esse præsentes, dicat ad potiorem, qui coronatus incedit.

Conjuratio. 2.

Famerusyn Melysno alny vemoby dreary drymes charsony.

Clavis & sensus.

nEIIsNoVeMoByDrImEsAlNyDrEaRy. *Sensus.* Ein umb die ander.

His dictis propius accedet spiritus, dicetque arcanum operanti in aurem fideliter, sed oportet eum esse constantem, & non timere: quia boni spiritus sunt, & neminem lædunt in arte bene institutum, si quis autem imperitorum accedere præsumpserit, non evaderet periculum.

Clavis.

Clavis Litterarum & tenor occultus.

QRG.NAQR:NEX:KDC:SRXAHQDGS:KKX
der: alde: apt: von: feils dorf: vvi
A:QRBKDC:GRXCVNGIMODGC:QXR:CN
l dem: von: reinhartz born: die: na-
HR:NOHPVCXQRC.
se: abschniden.

Tenor. Der alde Apt von Feilsdorff / will dem von Reinhartz-born die Nase abschniden.

CAP. XIII.

Cujus hora vocatur Omaltharien, & angelus ejus supremus appellatur Sabrathan, qui habet sub suo Imperio principes, Duces Comites & servos multos.

PRima hora noctis vocatur Omaltharien, & angelus ejus appellatur Sabrathan, qui multos alios spiritus sub se habet, diversis operationibus magicis deservientes temporibus & ordinibus suis, sicut testatur Hermes Salomon Judæus in magicis expertissimus. Ex his ad operationem artis nostræ multi per vices & ordines suos deputati sunt in primo enim ordine sunt 10: in secundo 20: in tertio 30: in quarto 40: in quinto 500: in sexto 600: in septimo 70: in octavo 80: in nono 90: in decimo 100. Hi omnes in ministerium secretorum mittuntur per vices suas & ordines occultos, de quibus nos nec plenam habemus notitiam, nec loquimur.

℞		℞		℞		℞
Domaros	Remesiel	Hayzoym	100	100	100	100
Ameranx	Omedriel	Emalon	100	100	100	100
Penoles	Francdac	Turtiel	100	100	100	100
Mardiel	Chrasiel	Quenol	100	100	100	100
Nastul	Dornason	Rymalicè	100	100	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Sabrathan Duces quinque, Comites decem nominatos, qui habent sibi per vices & ordines suos deputatos famulos 2000: cum itaque per istos operari volueris observa Dominum ascendentis & characterem ejus, cum cæteris necessariis in schedam mundam scribe & istam conjurationem in dorso.

Conjuratio.

Sabrathan odiel Melros Rhupis othian Elroz adies methiel mear Natiel Lafian Irsoti Brestion drecro chamerusin.

Clavis & Sensus.

eDiElRhVpIsElRoZmEtHiElNaTiEsIrSoTiDr EoRmElRoSoTh Ia Na Di El Me Ar La Fi An Br Es Ti On. *Sensus.* **Der Vierzehende ist der Erst in dem** alphabeto.

Deinde præmissis ex more præmittendis, mox ut conjurationem præscriptam dixeris, vocatos spiritus videbis adesse, cum quibus facito secundum præcepta artis, quodcunque volueris.

Arcanum sit ad placitum.

Erit arcanum magnum, & arduum secretum, quod noceat publicatum & ob id nec litteris, nec tabellioni committendum, sed ministerium spirituum subeat, qui horæ præsunt in quâ operaris, non est tutum in levibus causis, advocare spiritus, sed ubi ministeria humana deficiunt eorum in arte requirantur.

Litterarum tenor sit ad placitum.

Joannes Trithemius Abbas Spanheimensis, fratri Nicolao Baselio Monacho Hirsaugiensi cum salute præsentem dicat orationem.

omnipotens Deus creator Excelsus omnium, Qui per Christum nos Christianos redemit Zelum sui Dedit amoris Katholicis, per Lumen fidei, Credentibus remissionem Peccatorum insinuans. Dedit autem Liberalissimè suum Dilectum filium Lumen gratiosum Liberare nos, Omnes credentes De potestate Regis tartarei Luctuosi, destruereque Carcerem tenebrosum Zabulumque crudelissimum. Quid nos Christiani passionibus Christi digne Exsolvere poterimus? Homines infirmi Sine operibus Iustitiæ profitentes Katholicam fidem? Orantes itaque Devotissimè te Redemptorem nostrum Summis laudibus Collaudamus dicentes: Laus tibi Lumen æternum, Omnium salvator Benignissime, qui Redemisti nos Sanguine tuo. Fragilitatem nostram Zelo amoris tui confirma Salva nos Dulcissime jesu Cordibusque nostris Zelum fidei Katholicæ infunde. Sanctus est Zelus tuus Conjunctionem operatur In cordibus, Quærentium te Christe salvator Benignissime o Lumen æternum Iesu dulcissime, Illumina tenebras Servorum tuorum Bonitate solita. Iesu salvator Eterne, salva Animas nostras Eterna nobis

Confe-

Conferas gaudia, *Christe audi Servos tuos Humiles & Omnibus indulge Peccata salva Nos miseros Licet indignissimos, Concede nobis Zelum bonum Humiliter postulantibus. Amen.* Scripsimus 18. Calend. Maii: Anno Domini. M. D. vv.

Cum acceperit litteras is cui mittuntur in arte peritus, observet & scribat Dominum ascendentis illius horæ cum reliquis in hac arte præceptis, & præmissis præmittendis dicat præscriptam conjurationem, & statim spiritus missi visibiles ei apparebunt, quos mox ut viderit, dicat ad poriorem ista verba.

Conjuratio 2.

Chameros Burnean Aslotiel vear Reneas cralti triomy penarson.

Clavis & Sensus.

bVrNeAnVeArCrAlTiAsLoTiElReNeAsTrIo My. *Sensus.* Vna vacat alternatim.

His dictis revelabitur arcanum in aurem.

Clavis & Tenor litterarum occultus.

D E Q X X Z D K L C P D L D L L O D R L C Z Q X X E
n o c h. h i n t. u m b. n ü n. v v a n. d u. m i c h, hö-
H S I K O D R S C L L O B R S F Z T S D C Z K S Z C I Q
r e s t. a n. d e m. v v a l d e. p i f e n. m i t. e i m, s c
X B L I I S B I E A E C C S H O P N L C Z H.
h l u s s e l. s o. k o m m e. r a b. z u. m i r.

Tenor. Noch hint umb Nün wann du mich hörest pisen mit eim Schlüssel so komme rab zu mir.

CAP. XIV.

Cujus hora vocatur Panezur & angelus ejus supremus Imperator appellatur Tartys, qui habet sub se Principes, Duces, Comites & servos multos.

SEcunda hora noctis vocatur Panezur & angelus ejus appellatur Tartys, habens sub suo Imperio principes duces, comites & subservitores multos, quos vocatos ad diversa ministeria operantium in occultis naturæ secretis per vices & ordines suos mittere consuevit. Ex his duodecim ordines ad nostram scientiam steganographiæ deputati

putati sunt, qui nobis ad omnem operationem sufficiunt; in primo namque ordine sunt 10. in secundo 20: in tertio 30: in quarto 40: in quinto 50: in sexto 60: in septimo 70: in octavo 80: in nono 90: in decimo 100. in undecimo 1000: in duodecimo 100000. Rarò tamen contigit, ut per omnes istorum spirituum fiat operatio, quia non est opus in altioribus occupari: cum infirmi nobis ad omnia copiosè sufficiant: nisi quis in arte bene constitutus & omninò perfectus omnium præscriptorum ordinum principes videre optaret: & eorum nomina scire, ille posset omnes per ordinem advocare.

ℜ		ℜ		ℜ		ℜ
Almodar	Permaz	Gabrynoz	100	10	100	10
Famoriel	Vameroz	Mercoph	100	10	100	10
Nedroz	Emaryel	Tameriel	100	10	100	10
Ormezy	Fromezyn	Venomiel	100	10	100	10
Chabriz	Ramaziel	Jenaziel	100	10	100	10
Praxiel	Granozyn	Xemyzin	100	10	100	10

Hic habemus nominatos ex Ducibus Tarrys 6. ex Comitibus 12. servos quoque numeratos per vices & ordines distributos 1320. qui nobis ad experimentum artis hac in horâ sufficiunt, & nota quod secundũ Salomonem & Ratielẽ) omnes isti duces & principes Tartys benevoli & promptissimi sunt ad obedientiã, & in quacunq; formâ jussi fuerint apparere, illã libenter assumunt; cum itaq; volueris in hac scientiâ operari, observa Dominum ascendentis cum cæteris, quæ præcipimus, diligenter, & scribe omnia, quæ sunt scribenda cum istâ conjuratione.

Conjuratio. 1.

Tartys chrybes faziel yrsoti haelnot dreor advear afy mearo veny satu pamerson.

Clavis & Sensus.

cHrIoEsIrSoTyDrEoRaFyVeNyFaZiElHaElNoTaDuEaRmEaRoSaTu. *Sensus.* Hie ist der Fünffzehend der Erst.

Deinde omnibus diligentissimè completis, & lectâ conjuratione debito modo sicut oportet, spiritus vocati mox aderunt ad imperium tuum parari.

Arca-

Arcanum sit qualecunque nobis occurrit magnum arduum.

Arcanum, quod per spiritus intimare volumus amico, sit qualecunque pro tempore, & negotiorum varietate nobis occurrerit, ita ut non sit leve & tale, quod alias securè nunciari potest.

joannes Trithemius sanctimonialibus In monte Almi ruperti Katholicam fidem Lucidâ virginitate Exornantibus æternam Felicitatem continuo Religionis sanctissimo Zelo promereri. Eterni regis Misericordiâ providenter Mittimus vobis Multo exspectatum Tempore, virum Magnæ in Temporalibus experientiæ, Ioannem de Kaunenstat oriundum, Monasterii vielsdorfensis Reverendum & Zelosum multo Tempore abbatem, Eandemq; abbatiam Libere resignantem, Accessi propter Eum, sicut Vobis promiseram Monasterium limburgense, In quo Christo serviebat Precibus continuis, Et sanctarum Lectionibus scripturarum Occupatus cum Monachis ejusdem Monasterii: & Petii, ut Ad vestrum Cœnobium descenderet, Temporalium que rerum Susciperet curam, Procuratorque fieret, Et cellarius; Abbas lymburgensis Instabilitate solitâ Animo mutatus Dimittere eum Tandem consentit, Oravi cum Maximâ instantiâ, Vixque obtinere Ab eo Consensum potui: Christo inspirante Tandem consensit, Licet timidè: Ideo quod Monialibus servire Timeat, quæ Levissimè mutantur. Timet non Immerito, quoniam, Sicut nos Instruxit experientia, Aliquoties moniales Economis suis Reddiderunt pro Benefactis non Laudabilem mercedem. Fœmineus animus Repentè mutatur Zelo amaritudinis, Christo autem Tribuente scio Illum vobis Esse utilem. Christianus est, Monachus est, Salvatorem suum Timet, bonique est intellectus. Muliebrem itaque Mutabilitatem coercere Assuescite, quatenus Esse constantes Memineritis suscipientes Eum cum Sancto honore Atque syncerâ Karitate omnem Levitatem animi Muliebris deponentes Maximè cum Adjuvare vos Et recuperare Statum rerum Temporalium vestro In monasterio Collapsum possit Auxiliante christo Redemptore, qui Zelatur charitatem. Valete ex Spanheim 17. cal. Maij. Anno Domini nostri Jesu Christi M. D. φφ

Cum litteras charactere cartys insignitas susceperitis, cui mittuntur, in arte nostrâ peritus, observet Dominum ascendentis & faciat omnia & singula diligentissimè, quæ sunt facienda, subjungatq; solitam conjurationem, &, cum viderit spiritus missos esse præsentes dicat ad principalem ista verba.

Conjuratio. 2.

Cuabor maslotiel ᴛuſevo ʀeneas porean trysmëuy penarſon.

Clavis & Senſus.

mAsLoTiElReNeAsTrIsMeVyTuSeVoPoReAn. *Senſus.* Alternatim ut ſupra.

Et cum hæc verba cum forti intentione dixit, ad ducem principalem: ſtatim placidè accedens revelabit arcanum.

Clavis litterarum & tenor occultus.

T I. A K L. E F R Z. E M M M T. M T I K M R Z T E L. A E.
e r. i s t. n o c h. n u u u e. v e r ſ u c h e n t. i n.
V M I. X P E L O. M M P A C. T S P E A I. A D T. O M. V A
f u r. g a n t z. v v e i l. e d a n. i r. i m e. z u. f i
C. X T L I M T L. T I. S I A E R B L. F R Z X T I E. X I M S
l. g e t r u e t. e r. t r i n c k t. o c h. g e r n. g u d
T E. M M A E. M E S. A K L. M M A E S T I C A R Z.
e. n. v v i n. u n d. i s t. v v i n d e r l i c h.

Senſus. Er iſt noch nuwe ver ſuchent in für gantz waile dan ir ime zu fil getruet/er drinckt och gern guden Win/und iſt winderlich.

CAP. XV.

Cujus hora vocatur Quabrion, & Angelus ejus ſupremus appellatur Serquanich, habens ſub ſuo Imperio principes, duces, comites, & famulos multos ſine numero.

Tertia hora noctis appellatur Quabrion, cujus Imperator & angelus ſupremus appellatur Serquanich, habens ſub ſuo imperio, principes, duces & comites, multos per ordines duodecim, cum multâ continuâ famulorum diſtinctos, in primo namque ordine ſunt 10. in ſecundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in ſexto 60. in ſeptimo 70. in octavo 80. in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 10000. Ex his de quorum ordine per vices in miniſterium diverſorum experimentorum vocantur, & mittuntur duces, comites & ſervi ſufficientes.

℞		℞		℞		℞
Menarym	Evanuel	Vanoſyr	10	10	100	100

Chru-

Chrusiel	Sarmozyn	Lemaron	10	10	100	100
Penargoz	Haylon	Almonoyz	10	10	100	100
Amriel	Quabriel	Janothiel	10	10	100	100
Demanoz	Thurmytz	Melrotz	10	10	100	100
Nestoroz	Fronyzon	Xanthyoz	10	10	100	100

Hic jam nominatos habemus ex spiritibus Serquanich potioribus duodecim ex quorum ordine unum, qui secundum vices suas & ducum & comitum suscipiunt dignitatem, reliqui sex nunquam mutant officium suum, sed semper sunt duces. Qui verò plurium nomina scire voluerit, facile intentum suum per eos, quos nominavimus consequi potest; cum itaque per istos operari volueris, observa Dominum ascendentis, & ejus characterem cum cæteris necessariis scribe in chartulâ mundâ, & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio. 1.

Serquanich osiel Theory dreochy amersoty omear pornis layr mear penarson.

Clavis & Sensus.

oSiElDrEoChIeMeArLaIrThEoRyAmErSoTy PoRnIsMeAr. *Sensus.* Sedecima litera est prima.

Deinde subjunctis subjungendis & lectâ conjuratione spiritus vocati mox aderunt ad obedientiam parati, cum quibus secundum artis præcepta est agendum.

Argumentum secreti.

De imminente periculo cupimus avisare amicum, sed nos ipsum periculum formidamus, quoniam si nos ipsum avisâsse notaretur, non minori incommodo subiiceretur, ergo cum nec literis nec nuncio sit confidendum, spiritui horæ duximus confidendum.

Literarum tenor sit ad placitum.

Joannes Trithemius Spanheimensis Abbas Ordinis sancti Benedicti Pastori Ecclesiæ vallis amygdalarum salutem dicit.

de E*cclesiasticis scriptoribus* G*randem feci* K*atalogum, quem* F*raternitati tuæ* N*uper videndum* E*xhibui, nimisque* R*epente concludens* F*ateor me* N*onnullos præteriisse* F*amosissimos viros,* N*on quod* N*omini eorum* B*enefici-*

neficium inviderem Katalogi, quemadmodum Manum penſator Tumidus criminatur, Verbis ſtultiſſimis Katalogum vituperans, Qui me Exiſtimavit ſuos Homines non Memorâſſe ſolâ Ex invidiâ, Quod eſt Falſiſſimum. enim vero Conceptionem ſanctiſſimæ Genitricis dei Ego ſcripſi, Et affirmavi Venuſtisſimam ſemper Fuiſſe ſine Navo originalis Flagitii, quod Tumidus penſator Tumidè reprehendere Volens dixit: Fulgentiſſimam virginem Reatu originalis Noxa (contra Katholicã obſervantiã Vanisſimâ temeritate) Fuiſſe maculatam. Temerarium eſt, Beatiſſimam virginem Velle deturpare. Colonienſes autem Nominatiſſimi doctores Volentes inſani Fraterculi opinionem Veritati contrariam Extirpare citatum Vanas eum Fabulas ſuas Revocare compulerunt: Virginem beatisſimam Aſſerentes confirmantes Quoque ſtatuto Debere credi Mundisſimam nulloq; Tempore (quantumlibet Brevisſimo) originali Fœditati ſubjacuiſſe Tibi hac Quoniam veritatem Amas, ſcribere Volui, quatenus Beatisſimæ virginis Exprobratores devites. Vale 16. cal: Maii Anno Domini M: D: xx.

Suſcipiens autem litteras is, cui mittuntur, in arte peritus ſignum principalis ſpiritus attendat, ut ſciat, quem debeat ſecundum horæ vices advocare. Deinde obſervet Dominum aſcendentis in ipſâ horâ quâ litteras ſuſcipit cum reliqua diſpoſitione cœli per duodecim domos zodiaci, nihil obmittens omnino illorum, quæ præcepta ſunt, dicta conjuratione cum viderit præſentem ſpiritum dicat ſequentia verba.

Conjuratio. 2.

Chameruſin maslotiel vean Reneas chralti thyrmo venear penaiſon.

Clavis & Senſus.

mAsLeTiElReNeAsTiIrMoVeAnCrAlTyVeNeAr, *ſenſus.* Alternatim vacat una.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

EGKF.NER.FNF. NNBRM.TVK. QEHMEQF.
m o r n.umb. n ü n. v v i r t. d e r. a m p t m a n.
CGEEVF.NFT. TVF.RNKVF.TBV. CNV.FVE
k o m m e n.u n d. d e n.b u r e n. d i e. k ü e. n e m
VF.RVAQDM.TBF.TQAVBE.
e n. b e h a l t. d i n.d a h e i m.

Senſus.

Sensus. Morn umb Nün wirt der Amptman kommen / und den Buren die Küe nemen behalt din daheim.

CAP. XVI.

Cujus hora vocatur Ramerzy, & Angelus ejus supremus Imperator dicitur Iesischa, qui habet sub suo principes, duces, comites & ministeriales spiritus multos.

QUarta hora noctis vocatur Ramerzy cujus angelus appellatur Iesischa habens sub suo imperio principes, duces, comites, & ministeriales spiritus multos, qui instar eorum, quos in præcedente capitulo descripsimus, per vices & ordines duodecim sunt distributi, in primo namque ordine sunt decem, in secundo 20: in tertio 30. in quarto 40: in quinto 50: in sexto 60: in septimo 70: in octavo 80: in nono 90: in decimo 100: in undecimo 1000. in duodecimo 10000: ex his duodecim ordinibus per vices suas spiritibus in ministerium nobis mittuntur in operationibus artis steganographiæ, de quibus jam aliquos nominabimus.

℞		℞		℞		℞
Armosiel	Rayziel	Lamediel	10	100	100	1000
Nedruan	Gemezin	Adroziel	10	100	100	1000
Mangyloz	Fremiel	Zodiel	10	100	100	1000
Ormael	Hamayz	Bramiel	10	100	100	1000
Phorsiel	Japuriel	Coreziel	10	100	100	1000
Rimezyn	Lasphyel	Enatriel	10	100	100	1000

Hic jam habemus ex spiritu Jesischa duces & comites 12: nominatos, quibus deputati sunt ministeriales 7260. qui per vices & ordines suos mittuntur in obsequium operantis in arte: Isti autem principes secundum dictum Salomonis philosophi sunt multiformes & quascunque formas jussi fuerint assumunt; cum itaque per eos operari volueris in quarta hora noctis, observa Dominum ascendentis, & totam figuram cœli, & fac omnia, secundum, quod tibi præcipimus, scribens omnia in schedulam mundam & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio. I.

Iesischa osiel mear pathyr lays mean theor dreochis fazam moab loseas Ersoti breo pornis tayr penarson.

Clavis & Sensus.

oSiElPaThIrMeArDrEoChIsMoAbErSoTiPoRnIsMeArLaIsThEoRfAzAmLoFeAsBrEoTaIr. *Sensus.* Septima decima est prima litera alfabeti.

Deinde subjunctis subjungendis, cùm dixeris conjurationem ipsam debito modo formâ & ordine, spiritus, in quâ præceperis forma, visibiles apparebunt, prompti & voluntarii ad omnia.

Arcanum sit ad placitum.

Arcanum qualecunque tibi pro tempore occurrit, quod velis absentem in hac hora noctis quarta scire, spiritibus potes securè committere, modo sit tale quod nec per litteras nec per nuncios illi tuto possis intimare, ea enim, quæ sine periculo vel per literas, vel per nuncios possumus, nequaquam intimare ministerio spirituum debemus; quicunque autem spiritus advocare propter res leves, & arcana, quæ sine periculo per litteras, aut nuncios intimari possunt, tentaverit, sine dubio damnum & incommodum cum periculo reportabit.

Litterarum tenor ad placitum.

Venerabili in Christo patri Lymburgensium œconomo Religioso domino Ioanni vveisdorffen Nuncupato joannes Ovilis spanheimensis Humilis abbas Gaudia cælorum.

Moniales sancti Ruperti te Gubernatorem suum Nimiâ aviditate Concupiscunt, teque Humili rogant Benevolentia, quatenus Rerum temporalium Gubernationem ipsius Monasterii suscipias. Servire devotis Christi virginibus Laudabile est Atque meritorium Bonum habes Rerum spiritualium Ejusdem cœnobii Nominatissimumq. visitatorem, Te maximo Honore complectentem; Gravem moribus, Ornatum virtutibus, Consilio cautum, Omnibus dilectum, Conversatione monastica Religionis bene Famatum, & Cunctis hominibus Notabilem (qua Vita merito Christo est Gratissima) monasterii Sancti joannis Optimum abbatem. Literis tam Christianorum quam Gentilium eruditissimus, Studiosissimusque Est, qui Cunctorum hominum Sapientiam procul Notabiliter excedit. Gregem sibi Creditum optimè Novit regere, Zelosusq. virginum Xsti custos Est, quarum Claustrum servat Firmissimè. non Timeas sub Eo tam Honestis servire Monialibus, qui Novit sponsas Xsti secundum Legem monasticam Optimâ discretione Gubernare:

bernare: qui Virtute & Zelo fidei Xſtianæ tibi Libenter in Neceſſitate ſubveniet. Hunc virum Tam clarum Benignumq́; paſtorem Cum habeas Familiarem, rogo Gubernaculum tam Religioſarum virginum Libenter aſſumas, Laborem tuum Xſtus æternis Gaudiis remunerabit. Monialium ſponſus Tutor & Benigniſſimus remunerator Concedat tibi Zelo bono Zelari meliora. Vale ex Spanh. 13. cal. Maij. M. D. ✠✠.

Cum litteras charactere Jeſiſchæ inſignitas acceperitis, cui mittuntur, in arte peritus; obſervet imprimis Dominum aſcendentes illius horæ cum tota figura cœli, & deſcribat eam in ſchedulam mundam, & in ejus dorſo conjurationem præſcriptam, quam cum adſtare viderit: dicat ad potiorem ordine ſic.

conjuratio 2.

Chameruſin aphroys aslotiel mean reneas vear tryamo cralti penaſon.

Clavis & Senſus.

aPhRoIsMeAnVeArCrAlTiAsLoTiElReNeAs TrIoMo.

Senſus. Prima vacat alternatim.

Clavis litterarum & tenor occultus.

V X L. R I N. O H G. M R G N. C H B R G M S X L A. B R
d e r. a p t. v o n. s a n t. j o h a n s b e r g. h a
E N. T H G O C O C R. F G N. V X Q. S O L X G. S E C S N.
l t. c o n v i v i a. m i t. d e n. b u r e n. b l i b t.
G C N. Z X E. C F. F E H M N X L. O G V. Z X L N. H T B. C F
n i t. f e l. i m. c l o s t e r. u u d. f e r t. o c h. i m
G R L L X G M T B C Z Z.
n a r r e n ſ c h i f f.

Senſus. Der Apt von ſant Johansberg halt convivia mit den Buren/ blibt nit fil im Cloſter/ und fert och im Narrenſchiff.

CAP. XVII.

Cujus hora vocatur Sanayfar, & Angelus ejus ſupremus Imperator dictus eſt Abasdarhon, qui habet ſub ſuo dominio duces comites & famulos multos.

QUinta hora noctis vocatur Sanayfar, cujus angelus primus & ſupremus Imperator dictus eſt Abasdarhon, qui habet ſub ſuo Domino

Dominio principes, duces, comites, & ministeriales multos per ordines & vices duodecim instar priorum distributos: quos in ministerium diversarum artium, & experimentorum ad operatores ritè institutos mittere consuevit, in primo ordine sunt 10. in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in sexto 60. in septimo 70. in octavo 80. in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 100000. & per hos fit omnis operatio steganographiæ in quinta hora noctis.

ℜ		ℜ	ℜ			ℜ
Meniel	Gemarii	Barmas	100	100	100	100
Charaby	Vanesceor	Platiel	100	100	100	100
Appiniel	Sameryn	Neszomy	100	100	100	100
Deinatz	Xantropy	Quesdor	100	100	100	100
Nechorym	Herphatz	Caremaz	100	100	100	100
Hameriel	Chrymas	Vmariel	100	100	100	100
Vulcaniel	Patrozyo	Kralym	100	100	100	100
Samelon	Namelon	Habalon	100	100	100	100

Hic jam habemus ex spiritibus Abasdarhon nominatos 40. quorum primi duodecim in ordinibus suis sunt duces, reliqui verò duodecim sunt comites, & sunt de quolibet ordine duo, videlicet unus dux, & unus comes. Habemus deputatos ministeriales 3200 quibus per vices in diversis operationibus magicis utuntur. Dicunt autem Salomon & Raziel sapientes & in magicis expertissimi, quod principes Abasdarhon apparere solent in quacunque forma jussi fuerint ab eo, qui operatur quod cum frequenter simus experti, veritate sua nixum fatemur. Cum itaque volueris per ipsos in steganographia operari in quinta hora noctis, observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quam totam dispositionem cœli in schedula munda conscribe cum cæteris, quæ docuimus, & in ejus dorso istam conjurationem.

Conjuratio.

Abasdarhon morca Lasias Tharvnan Buel dreschin Tayr moab ersoty layr pornys Theori mean asar penason.

Clavis & Sensus.

mOrCaThArVeAnDrEsChInMoAbLaIrThEoRiAs

ArLa

ArLnFiAsBuFITaIrErSoTyPoRnI sMeAn, *Sensus.* Octava decima litera alfabeti est prima.

Subjunctis deindè subjungendis, mox ut ipsam conjurationem dixeris, apparebunt tibi spiritus, quos vocâsti parati ad omnia, quæ præceperis eis.

Argumentum secreti occurrentis.

Arcanum quodcunque habueris, quod alioquin sine periculo amico notum facere propè aut procul existenti non vales, potiori ex spiritibus eo ritu & formâ committe, quibus secundum artem oportet, nihil metuens, quia fideles & benevoli sunt.

Literæ formentur ad placitum.

fides K*atholica neminem* S*alvat, qui* A*rdorem divini* A*moris contemnit* C*redere & Zelum amoris* D*ivini non* H*abere, nihil* O*mninò conducit* R*edemptioni animæ.* P*lures autem* I*nveniuntur nunc* H*omines fide* G*loriantes catholicâ* S*ed pauci* H*abent fidei* X*stianæ opera,* S*ed ociosa* F*ides moritur.* C*redunt multi,* S*ed mandata* D*ei paucissimi* O*bservant. heu* Z*elus credentium* D*ebilis, quo* H*abere fortiorem* H*omines etiam* I*ncreduli possunt,* H*abentq; complures.* P*œnis cruciabuntur* I*nferni gentiles* H*ominesq;, qui* N*on credunt* S*alvatorem nostrum* H*ominem factum* O*mnipotentis filium* E*xcruciabuntur autem* S*upplicius gravioribus* O*mnes, qui* C*redunt in* M*undum venisse* D*ei filium* H*ominemq; factum* Z*elo redemptionis* H*umanæ, sed* X*ristianam fidem* S*anctis operibus* M*inimè exornant.* P*eccatisq; semper* I*nvoluti mundi* H*onores æternæ* B*eatitudini præferunt,* Z*elantes impius* A*ctiones fideiq;* P*uritatem pravis* M*oribus contra* O*bedientiam maculantes.* A*matores autem* D*ei, qui* H*abent rectum* X*stianæ fidei* Z*elum deo* N*ihil præferunt,* X*stum imitantur* P*eccata fugiunt,* D*ivitias mundi* H*onoresq; contemnunt.* N*unc ergò* I*ntendite sermonibus* H*is, qui* D*e fide* G*loriamini, amate* D*eum, &* H*abebitis mercedem* B*eatitudinis justitiam* Z*elantes, si* A*maveritis vanitates* S*aculi, contra* H*onorem dei* B*ravium recipietis* Z*elantium iniquitatem* H*orrores inferni.* Scripsi 15. cal. Maij Anno Domini M.D.

Cum litteras charactere Abasdarhon consignatas susceperit is, cui mittuntur, in arte peritus: mox dominum ascendentis, & totam cœli dispositionem consideret, observet, & scribat cum tenore conjurationis & aliis necessariis in schedulam mundam, subjunctisque

subjungendis, & dicta conjuratione, cum viderit spiritus missos sibi astantes, dicat ad potiorem ista verba.

Conjuratio 2.

Chameron Maslotiel Tasevy Renean pornas Thilmevy penason.

Clavis & Sensus.

mAsLoTiElReNeAnThIlMeVyTaSeVyPoRnAs. *Sensus.* Alternatim ut supra.

Clavis literarum & tenor occultus.

K S A A. C Z D H O R. P I H. G S H X S F. C S D O. Z D H
p a f f. h e i n t z. v o n. m a n d a l. h a i t. e i n.
H I H. P I H. N S H O. E S O C M D H Z H. X S M P I H.
n o n. v o n. ſ a n t. k a t h r i n e n. d a r v o n.
B Z A P M O. A D H X Z N. X P D H. N I. H D G. D H. B Z
g e f ü r t. f i n d e s. d u. i n. ſ o. n i m. i n. g e
A S H B Z H.
f a n g e n.

Sensus. Paff Heintz von Mandal hait ein Non von sant Kathrinen darvon gefürt/findes du in/so nim in gefangen.

CAP. XVIII.

Cujus hora vocatur Thaazaron, & angelus ejus appellatur Zaazenach multis præsidens spiritibus.

SExta hora noctis appellatur Thaazaron & nomen angeli ejus est Zaazenach, qui habet sub Imperio suo principes, & duces, comites, & ministeriales penè innumerabiles, qui diversis operationibus magicis præsunt per vices & ordines suos, in primo ordine sunt 10. in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in sexto 60. in septimo 70. in octavo 80. in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 10000. cum autem eos volueris vocare, in quacunque specie tibi placuerit, prompti sunt, & omninò obedientes, sicut testantur prædicti sapientes, & nos sumus experti.

ℜ		ℜ		ℜ		ℜ
Amonazy	Tuberiel	Pammon	100	100	100	100
Menoriel	Humaziel	Dracon	100	100	100	100

Preno-

Prenostix	Lanoziel	Gemaz	100	100	100	100
Namedor	Jamerotz	Enariel	100	100	100	100
Cherasiel	Xerphiel	Rudefor	100	100	100	100
Dramaz	Zeziel	Sarmo	100	100	100	100

Hic jam habemus ex duodecim ordinibus spirituum Zaazenach duces 12. & comites 6. nominatos, cum servis suis, ritè per ordinem deputatos, numero 1860. qui nobis in horâ noctis sexta ad omnem operationem steganographiæ sufficiunt abundè, cum ergo in hac horâ noctis operari volueris, observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quam totam cœli dispositionem, cum cæteris necessariis scribe in scedulam mundam & conjurationem.

Conjuratio.

Zaazenach Eneos fari Neabdiel lasmy chyrmean ersoty layr pormys Theor mean penason.

Clavis & Sensus.

eNeOsNeAbDiElChIrMeAnLaIrThEoRfArIeAsMyErSoTyPoRnIsMeAn. *Sensus.* Nona decima litera jam est prima.

Deinde subjunctis ritè subjungendis, & dictâ conjuratione spiritûs vocati sine morâ placidi & benevoli apparebunt ad omnia parati.

Argumentum secreti cujuscunque occurrentis.

Arcanum qualecunque nobis occurrit, quod neque per nuncios neque per litteras amico tutò intimare possumus, in horâ noctis sextâ uni ex præscriptis Ducibus, vel etiam Comitibus, si dux non adfuerit, quod sæpe contingere potest, committamus eo modo ac ordine quibus in hac arte extat præceptum, nihil omnino metuentes, quia omnes boni & fideles sunt in cunctis, quæ eis per operantem commissa fuerint, nihilque obmittunt.

Tenor Litterarum ponatur ad placitum operantis vel negotii præsentis.

Ioannes Trithemius Abb. Spanh. Adæ fullonis ex solitariâ
Artium & Philosophiæ doctori salutem & charitatem.

memor Esto promissionis Tuæ, quam Christo suscipiens Katholicam fidem Voto solenni Obtulisti; lætitia Aeterna quibus Est promissa? Pænitentibus, an Sordidis? sine Dubio promittuntur, Temporales voluptates Et gau-

dia Præsentis vitæ Intuitu æternæ Quietis futuræ Contemnentibus, deumque Amantibus, qui Orationibus sacrisq; Lectionibus scripturarum Noverunt insistere Katholicis moribus, Christum imitantes; Deum non Amantibus paratur Infernus, quoniam Aversi deo Nihil aliud Quam vanitatem Quærunt condemnantes Eternæ majestatis Gaudium, humiles Zelo amaritudinis Elati non Christo, sed Diabolo serviunt. Amatoribus dei Novimus proemia Optima esse Promissa. sed Amatoribus mundi Christianisque reprobis Deus præparavit Amarissimas pœnas Inferni. quid Obsecro facit Katholicam fidem Veritatem abnuere; Tu, qui Gloriaris sine Zelo divi Amoris, teq; Affirmas christianum Non ostendere Zelum tuum Et fidem Christianam moribus Dignis sed Humilitate abjecta Katholicæ traditionis Credis sine Amore non Te arbitraris Iustum & Fidelem. enimvero, Qui fidem Habet, sed Habere divinum Amorem negligit, Infidelis est, De fide Quoq; frustra Præsumit. divini Zelator amoris, Et qui Christianam fidem Devotis ac Bonis operibus Quotidie exornare Non desinit, Exercitans se Humiliter in Artibus pietatis. Vale 14. cal. Maij, Anno Dominicæ incarnationis. M. D. *a.*

Cum has litteras acceperit charactere spiritus horæ cosignatas is cui mittuntur, in arte peritus, observata imprimis figurâ cœli ipsam cum reliquis necessariis scribat, ac deinde completis omnibus, quæ ad operationem pertinent, dictaque conjuratione præscriptâ cum spiritus apparuerit visibilis dicat.

Conjuratio 2.

Chamerusin ferion notiel asevomy rean badian laso sear vaobry Hastori peson.

Clavis & sensus.

fErIoNaSeVoMyBaDiAnSeArNoTiElReAnLaS oVaObRy. *Sensus.* Eins umb das Ander als vor.

His dictis spiritibus revelabit arcanum sibi commissum fideliter, & secretissime operanti in aurem.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

E T K K V. O A B P S. D T E P. I Q. C A O L N K X D A I.
j a c o b. s e i t z. h a i t. n u. g e s p r o c h e n.

A N.

A N. Q Q E G. Z E X D. A N O P A X D A I. O K. V T G Z A.
e r. v v i l. d i c h. e r s t e c h e n. s o. b a l d e.
A N. Z E X D. H K C A. T I F Q H H A I. D Q P. Z E X D.
e r. d i c h. m ö g e. a n k u m m e n. h u t. d i c h.
B Q N. E H A.
f u r. i m e.

Sensus. Jacob Seitz hat nu gesprochen er wil dich erstechen so balde er dich möge ankummen/hüt dich für ime.

CAP. XIX

Cujus hora vocatur Venaydor Angelus ejus appellatur Mendrion, habens sub suo Imperio principes, duces, comites, & ministeriales penè innumerabiles.

SEptima hora vocatur Venaydor, cujus Angelus & supremus spiritus dicitur Mendrion, qui habet sub suo imperio multos alios spiritus tanquam principes, duces, comites & ministeriales; qui ad diversas operationes in magicis sunt deputati. Ex his ad steganographiam & ejus operationes in septima hora noctis deputati sunt per vices & ordines suos principes, duces, & comites cum servitoribus suis multi numero, in primo ordine sunt 10. in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in sexto 60. in septimo 70. in octavo 80 in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 100000. Hi omnes per vices vocantur & veniunt ad operationem.

℞		℞		℞		℞
Ammiel	Ventaziel	Rayziel	10	100	100	100
Choriel	Zachariel	Tarmyz	10	100	100	100
Genarytz	Dubratz	Anapion	10	100	100	100
Pandroz	Marchiel	Imoniel	10	100	100	100
Menesiel	Jonadriel	Framoth	10	100	100	100
Sameriel	Pemoniel	Machmay	10	100	100	100

Hic jam habemus ex duodecim ordinibus spirituum supremi Angeli horæ septimæ noctis Mendrion duces 12. & comites 6. qui nobis hac vice ad omnem operationem sufficiunt cum servitoribus suis, veniunt autem spiritus isti, ut Hermes Hebræus & Raziel Arabs testantur, in quacunq; forma jussi fuerint ab eo, qui operatur in arte: qui autem non fuerit in arte nostra perfectus, non obedientiam, sed periculum & incommodum reportabit, si ad operandum acces-

cesserit, tu autem, cum in septima hora noctis aliquid per istos spiritus operari volueris, observa Dominum ascendentis, & totius cæli figuram, quam cum reliquis in arte præceptis scribas in charta munda, inque dorso istam conjurationem.

Conjuratio.

Mendrion curiaco breotnis ersoy Nevo omear Nyco lays ersota Theory pornys Azan mean Lafias astopenason.

Clavis & Sensus.

sVrIaCoErSoIoMeArLaIsThEoRyAzAnLaFlA sBrEoTnIsNeVoNyCoErSoTaPoRnIsMeAn. *Sensus.* Vicesima litera Alfabeti nunc est prima.

Deinde subjunctis subjungendis dictaque conjuratione, sicut oportet, statim spiritus vocati apparebunt tibi ad omnia parati.

Arcanum sit qualecunque.

De nunciando arcano propè vel procul absenti amico in hac arte spirituum antea perito, parum refert quale sit, modo non sit leve aut tale: quod alioquin per nuncios aut litteras tutò nunciari potuisset, literarum etiam nobis non est cura, quales sint: modo characterem angeli principalis horæ illius, in qua fit operatio, habeant: & nullum omnino secretum.

Formemus litteras ad placitum.

Ioannes Trithemius Abbas Nicolao Basselio Monacho S. D. & *hunc Divi Nicolai orationem transmittit.*

omnium R*erum conditor,* R*eformator, &* F*actor creavit* P*rimum hominem* A*dam, cui* V*xorem conjunxit* P*ulcherrimam, nomine* E*vam, omnium* V*iventium matrem,* K*atholicam ecclesiam* P*ræfigurans conjungendam* P*astoribus, moribus* R*ectitudinis pulchrè* R*efulgentem, parituramq.* B*onorum filios* O*perum homines,* Q*ui regna* C*ælorum sine* F*ine mansura* H*umilitate percipiunt.* R*edemit nos* C*hristus per* B*enignitatem suam,* H*umilians se* P*ropter nos,* O*portet itaq.* B*enignissimum nos* A*mare jesum,* Q*ui nobis* F*idem dedit* K*atholicam, quam* A*mantes veraciter* F*elicitatem angelicam* I*ure obtinebunt.* V*iventes, sicuti* C*hristianos homines,* R*ebus temporalibus* R*esignantes decet,* B*enefactorem omnium* P*ie reverentes* B*onis virtutibus* K*atholicè imitemur.* D*omine jesu* B*enignissimè salvator* Q*ui nos* O*mnes miseri.*

misericorditer Redemisti, *de* B*arathro mortis*, F*ragilitatem & Infirmitatem nostram*, Benignè *attendens* Katholicæ *nos* Fidei *conforma* Quatenus *post* T*ransitoriam vitam* R*equiem æternæ* Consolationis, & F*elicitatis perpetuò* H*abere mereamur.* Amen. 14. cal. Maij An. Domini. M.D.*b*

Cum has litteras consignatas charactere Mendrionis acceperit is, cui mittuntur, in arte nostrâ peritus observet Dominum ascendentis & tam ipsum, quam totam dispositionem cœli scribat in schedulam mundam, & in ejus dorso conjurationem, deinde subjunctis subjungendis & dicto carmine mox ut spiritus adstare sibi viderit, dicat ad priorem hæc verba.

Conjuratio. 2.

Chamerusin Merion Nodiel burmy Raveto Badria sevepoElay Reas penason,

Clavis & sensus.

mErIoNbVrMyBaDrIaElAyNoDiEl RaVeToS eVePoReAs. *Sensus.* Ein umb die ander ut supra.

Cum hæc verba insonuerit ad eum, qui inter cæteros spiritus apparet esse præstantior, mox ille placidè accedens commissum sibi arcanu m revelabit.

Clavis Litterarum & tenor occultus.

R R F P. A V P. E V K P. P R R B O Q. C F H. R X B H P. O
v v i s. d a s. h a n s. ſ v v e r t. f i l. ü b e l s. r
B A Q. F K. A F I. V X R R B P B K. D B Q O R B. F I B. K F Q.
e d t. i n. d im. a b v v e ſ e n. g e ʒ r u e, ime. n i t.
T R. C F H.
z u. f i l.

Sensus. Wiß daß Hans Swert fil übels redt in dim Abwesen/ gerrne ime nit zu fil.

CAP. XX.

Cujus hora vocatur Xymalym, & Angelus ejus Imperator supremus appellatur Narcoriel habens sub se principes, duces, comites, & servos.

OCtava hora noctis vocatur Xymalim & angelus ejus Imperator primus & supremus appellatur Narcoriel, qui habet sub Imperio

Impetio suo multos spiritus alios principes, duces, comites, & ministeriales, qui per ordines suos ad diversos effectus vocantur ab iis, qui in secretis Philosophiæ deserviunt; in primo ordine sunt 10. in secundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in sexto 60. in septimo 70. in octavo 80. in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 10000. Hi omnes ita ordines observant suos, ut nemo tutò per eos possit operari, nisi fuerit in omnibus ad plenum institutus: quisquis enim non observat debitum ordinem, & seipsum exponit periculo, & optato frustrabitur effectu.

Cambiel	Almezon	Xanoryz	100	100	100	1000
Nedarym	Lemozan	Jastrion	100	100	100	1000
Astrocon	Xernisiel	Themaz	100	100	100	1000
Marisiel	Kanorsiel	Hobrazym	100	100	100	1000
Dramozyn	Busanoz	Zymeloz	100	100	100	1000
Lustifion	Jamedroz	Gamsiel	100	100	100	1000

Hic jam habemus nominatos duces 12. & comites 6. per omnes duodecim ordines occultâ dispositione constitutos, qui habent sub se ministeriales numeratos XII. & CC. qui nobis ad omnem operationem octavæ horæ noctis sufficiunt, cum itaque per eos in steganographiâ octavâ horâ noctis operati volueris observa Dominum ascendentis, & tam ipsum, quem totam dispositionem cœli in chartam mundam scribe, & in ejus dorso cum cæteris ex more consuetis istam conjurationem.

Conjuratio. I.

Narconiel Aples pornya Navelo meas Triome Ilneas Azysan lasyas my brestion ersoti penason.

Clavis & Sensus.

aPlEsNaVeLoTrIoMeAzIfAnMyErSoTyPo RnI aMeAsIlNeAsLaFyAsBrEsTiOn. *Sensus.* Penultima jam est prima in alphabeto.

Deindè subjunctis ex more subjungendis & dictâ conjuratione spiritus vocati aderunt in ea forma, quam eis sumendam præceperis ad omnia prompti.

Argu-

Argumentum secretum.

Arcanum, quod volumus scire amicum procul absentem, si nec literis confidimus nec tabellionibus, in octava hora noctis potiori ex spiritibus Narcorielis committamus, nihil omnino metuentes, quoniam omnes fideles sunt, & ad obedientiam paratissimi.

Literas formemus ad placitum.

o Benignissime jesu, Gratias ago Pietati tuæ Sanctissimæ, qui Sanguine tuo Genus humanum Patri cœlesti, pendens Elevatus in Cruce miserabiliter Quassato corpore, Animo tristi, Facie corruptâ, Portansq; nostra Crimina per Zelum ineffabilis Charitatis nostros Livores sanasti, Floridam nobilissimi Corporis inventutem Propter nos Vulneribus duris Subdidisti, ut Hominem vivificares Mortuum nimiâ Karitate devictus, Katholicamque restituens Communionem mori Laboriosissimè voluisti, Gratias igitur, Quas possumus, Redemptori nostro Katholici agamus Gementes & Laudantes memoriam Passionis more Christiano, piè Recolentes. o Benignissime jesu Salva me Bonitate tuâ Solitâ, mihiq; Cuncta indulge Quaso peccata: Latificans me Gaudio sancto Redemptor meus Sana me Sanctifica me Christe verum Lumen cordium, Benedico te Conditor mundi Potentissime, rex Christe salvator Lumen inextinguibile, Quaso purifica Animam meam Fautor omnium Illumina me, Christe amator Excelse fidelium Gloria te Quarentium me Respice da Beatitudinis sempiterna Gaudia, da Amoris tui Ferventissima incendia, Vita jesu Sanctorum omnium Salvator mundi Clementissime jesu Per dolorem Benedicta acerbissimaque Passionis tua Concede mihi Lumen intellectûs, Amorisque tui Humili purâque Conscientiâ radios Lucis pragustare, Miserere mei Bone jesu, Clementia fons Pietatis abyssus, Gratiarumq; plenitudo, Lumen supernorum Civium, mihique Sancta charitatis Suavissimum dulcissimumque Gustum infunde Eripe me Examinator omnium Cordium, & Da mihi Cum puritate Latitiam & Exultationem in Laudibus tuis Glorificans te Quoniam dolore Vulnerum tuorum Sanâsti me, Quid retribuam Charitati tua Redemptor meus Vivificator meus Compatior tibi Lachrymans, & Felicissima passioni Sanctisque vulneribus Corporis tui Benedicens. salvator Benignissime jesu Gratias immortales Ago indulgentiam Facinorum postulans. Anno Domini M. D. 13. Kal. Maij. scripsi hanc orationem ἐγω ἰωαννῆς τριτήμιος. c.

Cum litteras qualescunque fuerint, charactere Narcorielis consignatas acceperit is, cui mittuntur, in arte peritus Dominum

aſcendentis eadem horâ obſervet, & tam ipſum, quam totam cœli diſpoſitionem cum reliquis ſcribat in ſchedulâ mundâ, ſubjunctisq; omnibus ex more neceſſariis, & dicta conjuratione, cum viderit ſibi adſtare ſpiritus dicat ad potiorem iſta verba.

Conjuratio. 2.

Medaro caslotiel va reneas Thasny Thyrmo Thea pe- naſon.

Clavis & Senſus.

cAsLoTiElReNeAsThIrMoVaThAsNyThEn, *Senſus.* Alternatim ut ante.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

B G P. S S G P R. E C Q A F P C Z C L. F C P. V S. H M K K
d i r. v v i r t. g e ſ c h r e b e n. h e r. zu. k o m m
C L. G Q R. K G L. P X R. B S. B S C Q. L G R. S S X L. B C P
e n. i s t. m i n. r a t. d u. d u e s. n i t. v v a n. d e r
X L Q A F I X E. G Q R. B G A F. V S. S C P B P C L A H C L.
a n s c h l a g. i s t. d i ch. zu. v e r d r e n c k e n.
M B C P. G L. C S S G E. E C D C L E L G Q. V S. Q C R V
o d e r. i n. e v v i g. g e f e n g n i s. z u. ſ e t z
C L. F S C B. B G A F.
e. n. h u e d. d i c h.

Senſus. Dir wird geſchrieben her zu kommen/ iſt min rat/ du dues nit/ wan der Anſchlag iſt dich zu verdrencken oder in ewig Geſägnis zu ſetzen/ hued dich.

CAP. XXI.

Cujus hora vocatur Zeſchar & ſpiritus ejus Appellatur Pamielmultos ſub ſe habens principes.

Nona hora noctis vocatur Zeſchar, & angelus ejus ſupremus Imperator appellatur Pamiel, qui habet more præcedentium ſub Imperio ſuo multos alios ſpiritus bonos & malos, principes, duces & comites, & miniſteriales per vices & ordines ejus deputatos. In primo namque ordine ſunt 10. in ſecundo 20. in tertio 30. in quarto 40. in quinto 50. in ſexto 60. in ſeptimo 70. in octavo 80. in nono 90. in decimo 100. in undecimo 1000. in duodecimo 10000. Nos autem

tem in operationibus steganographiæ non indigemus his omnibus, cum pauci nobis sufficiant.

𝔐		𝔐		𝔐		𝔐
Demaor	Comary	Befranzy	10	100	10	100
Nameal	Matiel	Lachoroz	10	100	10	100
Adrapon	Zenoroz	Xanthir	10	100	10	100
Chemel	Brandiel	Armapy	10	100	10	100
Fenadroz	Evandiel	Druchas	10	100	10	100
Vemasiel	Tameriel	Sardiel	10	100	10	100

Hic jam habemus ex spiritibus Pamielis 18. principes, qui per vices suas aliquando sunt duces, aliquando comites, quorum ordines, qui nescierit, frustra in hac arte laborabit, Ministros sibi habent deputatos per vices & momenta horæ 320. cum quibus operantur mirandos effectus, cum itaque per eos in nona hora noctis operari in steganographia volueris, observa Dominum ascendentis ejusdem horæ, ac totam figuram cœli, & scribe omnia in charta munda, & in dorso ipsius chartulæ istam conjurationem.

Conjuratio.

Pamyel lyraz lasian mavelo breothis Thirmoan ersoti layr pornis Theori n[illegible]ar azas penason.

Clavis & Sensus.

IIrAzMaVeLeThIrMoAnLaIrThEoRiAzAsL aFiAnBrEeThIsErSoTiPoRnIsMoAr. *Sensus.* Jam ultima litera alfabethi est prima.

Deinde completis omnibus, quæ præcipiuntur in arte, dic ipsam conjurationem diligentissimè præcavens ne aliquid obmittas eorum, quæ ad perfectionem operationis requiruntur, dicta autem conjuratione spiritus statim visibiles apparebunt, in ea forma quam eis, ut induerent, præcepisti, sunt enim omnes, quos nominavimus, benevoli, boni, prompti & ad obedientiam ritè operantis voluntarii & in commissis fideles.

Argumentum secretum.

Arcanum quodcunque nobis occurrit, quod alioquin neque per literas, neque per nuncios tutò possumus notum facere amico,

primo inter spiritus nobis apparentes committimus & securi sumus, potior autem inter alios habitu & corona discernitur.

Literæ formentur ad placitum.

ululate Mortales,*qui* Nunc *ridetis*, Benignitatemq́, *nostri* Gloriosi *redemptoris* Gravissimis *peccatis*,Horrendisq, *sceleribus* Multipliciter *ingratissimè* Sprevistis; *ecce* Turcus *christianorum* Lethalis *inimicus* Ab *ungariâ* Movebit *exercitum* Trucidabit *homines* More *bestiarum*, Transivit *danubium* Truculentus,*&* Zelo *impietatis* Quasi *igne* Succensus.*propterea* Lugete *miserrimi* Horrendâ *cæde* Morituri,*in* Zelo *amaritudinis* Moriemini, *quia* Comprehendent *vos* Delicta *vestra* Leges *dei* Redemptoris *vestri* Benignissimi *contempsistis.* Gravitas *fidem* Katholicam *deseruit* Zelus *&* Fervor *divini* Amoris *procul* Decessit; *propterea* Hostibus *trademini* Crudelissimis, *qui* Devorabunt *vos*,Quasi *locustas.* Auditu *percipimus* Quam *crudeliter* Turcus *ungariam*,Bohemiam,*poloniam* Invaserit,*civitates* Destruxerit *validissimas*, Mulieres *virginesq́* Consecratas *deo* Zelo *sanctitatis* Tenentes *castitatem* Turpissimè *stupravit*, Horribiliter *mactans* Katholicos *quoscunq́* Homines *instar* Bestiarum *crudelium* Grassans *ubique.* Crudelitatem *ejus* Horribilem *in* Brevi *sentietis*,Germaniam *enim* Repentè *suo* Turbabit *exercitu* Bellicosissimo, *nisi* Generalis *principum* Defensio *sine* Mora *resistat.* Gementes *igitur* Humilitatem *assumite* Mores *emendate*, Cum *lachrymis* Deum *orate*,Quatenus *vobis* Concedat *remissionem* Delictorum, *&* Liberet *nos* A*b inimicis*,Zelo *iniquitatis* Tradere *animas* Lethô *conantibus.* Scripsi 13. calend. Maii Anno Domini M. D. Joannes Trithemius. e.

Literas vel istas, vel alias quascunque signo Pamielis firmatas suscipiens is, cui mittuntur, in arte peritus, observet & scribat Dominum ascendentis & totam cœli figuram, sicut præcepimus in charta munda faciatque omnia & singula, quæ sunt secundum artem facienda, & dicta conjuratione cum viderit spiritus missos adstare visibiliter, ad potiorem dicat.

Conjuratio 2.

Chasmeron apornys veto mean, ilno veanaplois cralto ilso pamerson.

Clavis & Sensus.

aPoRnIsMeAnVeAnCeAlTaVeTolINoApLoIsIlSo.

Sensus. Prima vacat ut in aliis. His

His dictis ad principalem statim accedet propius, & arcanum sibi commissum in aurem sensibiliter revelabit.

Clavis litterarum & Tenor occultus.

M N B G G H M S. T L A: M T M. T T Z Q S. L H M, Z M.
n o c h. h i n t. u m b. n ü n. v v a r t. m i n. a n.
C D L. R B G K Z F, A D H. C D Q. A Q T. B I D M. C Z. T
d e m. f c h l a g. b e i. d e r. b r ü c k e n. d a. v
T H K. H B G. C H B G. R T B G D M. G H M C D Q. C D L.
v i l. i c h. d i c h, f u c h e n, h i n d e r. d e m,
A Z T L.
b a u m.

Sensus. Noch hint umb Nün wart min an dem Schlag bei der Brücken/da will ich dich suchen hinter dem Baum.

CAP. XXII.

Cujus hora vocatur Malcho & angelus ejus supremus Imperator appellatur Iasguarim, qui habet sub suo Imperio principes, duces & comites & ministros plures.

DEcima hora noctis vocatur Malcho & Imperator ejus angelus supremus appellatur Jasguarim, qui habet sub suo Imperio principes multos duces, comites & ministeriales mirandis & diversis magicis operationibus deputatos, quemadmodum Salomon cognomento Hermes in suo secreto Magiæ testatur; ad steganographiam per vices & ordines suos deputati sunt duces 100. & comites 100. ministeriales multi ut:

N		M	N		M.
Lapheriel	Chameray	30	100	100	300
Emarziel	Hazaniel	30	100	100	300
Nameroyz	Vraniel	30	100	100	300

Quamvis autem multi sunt duces & comites ad operationem steganographiæ in decima hora noctis deputati, tamen cum nobis pauci ad omnia sufficiant, ex ducibus tres, & ex comitibus similiter tres nominatim posuimus in hac tabula subiicientes numerum servorum eorundem per vices & ordinem legitimè distributum. Qui autem plurium nomina scire voluerit, advocet unum ex prædictis, & interroget eum de singulis, cum vero per istos spiritus operari volueris in decima hora noctis, observa & fac universa, quæ præcepta sunt,

diligentissimè scribens omnia in schedula munda & in ejus dorso istam conjurationem, eo modo, quo præceptum est.

Clavis.

Hucusque tam in primo, quam in præsenti libro singulas tantum primas litteras certarum dictionum secreto latenti applicavimus, nunc traditur modus quomodo integræ syllabæ primæ certarum dictionum ministerio arcani deserviant: est autem modus generalis, quem in speciales dissecare, sicut de litteris factum, nec est laboris exigui, nec necessitatis, unicum exemplum ponit Author: ubi omissis à principio tribus lineis vacantibus & à fine, primâ dictio quartæ lineæ à secreto est otiosa, prima vero syllaba secundæ dictionis proposito inservit & ita consequenter.

Conjuratio. I.

Iasguarim apornys Vesale moes Iabiel ThRoE Tadrys rsiel cachylos thubla nailso thirmiel vear Turiel cralty solmys aslotiel naemes Renhar vear thirmo cralnoti saon dremion laviel odres notiel pornys pornis mear moab sayr aslotiel lo ray. tu liao asevo Bian eory churio bays astro penason,

Clavis & Sensus.

aPoRnIsMoEsThRoEaSiElThVbLaThIrMiEl TuRiElSoLmIsNaEmEsVeAiCrAlNoTiDrEmIoN oDrEsPoRnIsMeArSaIrLoLiAnBiAnChVrIoVeSaLeIaBi ElTaDrIsCaChIlOsNaIlSoVeArCrAlTyAsLoTiEtReNh ArThIrMoSaOnLaViElNoTiElPoRnIsMoAbAsLoTiEIR altVaSeVoEoRyBaIs. *Sensus.* Primæ tres & ultimæ tres lineæ vacant deinde prima syllaba cujuslibet diccionis vacat alternatim solvente prima alterius verbi.

Deindè subjunctis subjungendis & dicta coniuratione, sicut oportet, mox spiritus vocati astabunt.

Arcani cujuscunque intentio.

Sit arcanum quodcunque, cum illud per literas & nuncios notificare non potes amico propè vel procul existenti, vocatum unum aut

aut duos ex spiritibus Jasguarim tabellarios constitue tuos, committe arcanum nihil dubitans.

Litteræ formentur ad placitum.

Hæc est prophetia Nicolai Basselii Irbusiensis, sancti Episcopi quam vidit in spiritu & dixit: Hæc dicit Dominus pastoribus Ecclesiarum cito peribitis.

quoniam CA*lamitas maxima* VE*strum dominium* LA*tum dissipabit* TO*tamque europam* RES*perget; væ* IS*maelitis, qui* TA*bernaculi fœdera* RVM*punt, quoniam* LI*vore &* TE*meritate pascua* RA*piunt. ecce* RVM*petur dominium,* QVO*d habetis* NI*si pœnitentiam* AM*pliorem accelleratis,* TRA*deminique miserè* DI*lacerandi. heu* TO*ta ecclesia* RES*persa est* PES*simis moribus,* SI*mulatio invasit* M*inistros ejus,* FV*gite, nolite* RES*picere, nam* DE*solabimini, eritisque* TRAC*tus canibus* TO*tam terram* RES*pergent sanguine.* QVE*rite pœnitentiam* HA*bitatores terræ,* BEN*jamin adolescentulus* TVR*bationes experietur.*

Væ habitatoribus Genesarethi, quæ est Europa, quoniam propter multitudinem peccatorum suorum peribunt sub manibus Bulgarorum. Explicit propheta Nicol. Epis. Ir. 12. cal. Maij. f.

Cum litteras qualescunque signo Jasguarim prænotatas acceperit is cui mittuntur in arte peritus faciat omnia, quæ secundum artem præcipiuntur, & observet ordinem planetarum, scribatq; scribenda, & dicta coniuratione supra scripta, mox ut spiritus apparuerint missi dicat ad potiorem inter eos.

Conjuratio. 2.

Camerusin Othriel arnotiel solais elty Naeles proy vear sato cralnoti penason.

Clavis & Sensus.

oThRiElSoLaIsNaElEsVeArCrAlNoTiArNo TiArNoTiElElTyPrOySaTo. *Sensus.* Tres lineæ vacant ante & post

His dictis statim accedens spiritus commissum sibi nuncium fideliter ac placide revelabit.

Literarum tenor occultis.

Cave latores istarum literarum quoniam traditores pessimi, fures, detractoresque habentur. Cap.

CAP. XXIII.

Cujus hora vocatur Aalacho, & angelus ejus supremus Impeperator appellatur Dardariel, qui habet sub suo Imperio duces, comites, & spiritus multos.

UNdecima hora noctis vocatur Aalacho, & spiritus eius Imperator supremus appellatur Dardaritl, habens sub suo Imperio multos potentissimos principes & duces, qui præsunt comitibus & ministerialibus pene infinitis, sunt autem ipsi duces supra modum benevoli, hilares & jucundi, & delectantur conversari cum hominibus, suntque operantibus in arte bene institutis obedientissimi. Et nota quod ducum istorum infinitus est numerus quia bene totus aër repletus est, & numerari non possunt: Dicit autem Salomon Hermes & nos sumus experti, quod inter duces, comites & ministeriales spiritus Dardarielis multi sunt boni, utiles & honestissimi, qui hominibus semper prodesse cupiunt, cohortantes eos semper quodam invisibili Magisterio ad bonum, ad honestatem, pacem & concordiam, ad integritatem fidei, ad amorem DEI, ad observantiam mandatorum ejus, ad contemptum mundi, ad supernæ felicitatis desiderium, & ad omne bonum. Isti sunt boni & sanctissimi spiritus, qui Deum amant, venerantur, & habent, qui delectantur esse cum hominibus sanctis & Deum timentibus, quia sunt eis protectores deputati à DEO creatore omnium bonorum inimici, qui continuè tentant mortales & insidiantur hominibus, & quidquid boni spiritus ad honorem DEI instituunt, hoc isti semper destruere, & revocare conantur, & aër istis malignis spiritibus plenus est, inter homines currunt & discurrunt invisibiliter semper incitantes eos ad malum, & in cautos secum trahunt ad infernum, per istos malos spiritus Dardarielis fiunt infinita maleficia, non solum apud Christianos sed etiam apud infideles, & maximè decipiunt mulierculas ad malitiam promptiores, & quicunque per eos maleficiis insistere voluerint, erunt in malis super omnes alios maleficos potentes & æterno incendio digni, nos autem, qui non malum, sed bonum & docere & operari semper pro viribus cupimus, non ex malis sed ex bonis spiritibus duces nobis nuncios paucos ponamus.

℞		℞		℞		℞	
Cardiel	Masriel	Nermas	10	20	00	20	10

Per-

Permon	Hariaz	Druchas	10	20	00	20	10
Armiel	Damer	Carman	10	20	00	20	10
Naſtoriel	Alachuc	Elamyz	10	20	00	20	10
Casmiroz	Emeriel	Iatroziel	10	20	00	20	10
Dameriel	Naveroz	Lamerſy	10	20	00	20	10
Furamiel	Alaphan	Hamarytz	10	20	00	20	10

Ex bonis itaque ſpiritibus Dardarielis duces hic nominavimus quatuordecim, & comites ſeptem, qui nobis ad omnem operationem ſteganographiæ pro undecima hora noctis ſufficiunt, cum ſervitoribus eorum multis & penè infinitis, cum itaque per aliquem, vel aliquos eorum operari volueris, fac omnia, quæ ſunt in arte ſteganographiæ præcepta, & poſtquam compleveris omnia dic iſtam conjurationem cum attentione.

Clavis.

In cap. ſuperiori ſyllabas, nunc integras dictiones arcani ſenſus litteris manifeſtis & nil verentibus tali aſtutia inſerimus, ut nec unio, nec connexio, nec ſenſus ſub illis latens ullâ ratione vel probabilitate deprehendi poſſit. Variatur & hic modus tot differentiis, ut impoſſibile ſit eos omnes perſcrutari & ſcribendo publicare; eſt enim hæc ſcientia chaos infinitæ altitudinis, quod nemo perfectè comprehendere poteſt, quia quantumlibet in hac arte doctus & expertus fueris, ſemper tamen minus apprehendiſti, quam illud eſt, quod neſcis, habet enim hæc profunda ſecretiſſimaque ars eam proprietatem ut diſcipulum magiſtro facile reddat incomparabiliter, ut ita dixerim doctiorem, modo ſit à naturâ ad procedendum diſpoſitus, & in his, quæ in traditione Cabaliſticâ percepit, ſtudioſus. Itaque in hoc cap. unum præſcribit modum quo à principio & à fine tres lineæ vacent, in reliquis lineis ſecunda & penultima dictio valeat.

Conjuratio. 1.

Dardariel pirno Nadeuym pornis melto, nachir pheon pliros evali eſtafri Thyrmauo, oniel Maviel vear Rabi cralnoti vemy Throe orbaſiel aſar B avean, purgiel near jano maſiel arlay Naſevi myrſos modias merchul, noti penaſon.

Clavis & Senſus.

pIrNoPoRnIsNaChIrPlIrOyEsTaFrIoNiElVeArCrA
lNoTiThRoEaSaRpVrGiEllaNoArLaImIrSoSm ErChVlN

aDe VyMmElToPhEoNeVaLiThIrMnVm MaVi ElRa BlVe MyOr BaSiElRaVeAnNeArMaSiElNa SeViMoDi AsNoTi.

Sensus. In principio & fine vacant tres, ruge in aliis secundum & penultimum verbum observa nam sensum dant.

Hac conjuratione completâ cum attentione debita spiritus vocati cum benevolentiâ adstabunt.

Argumentum committendum.

Omnes supra dicti duces & comites boni & fideles sunt, nemini omnino nocentes, qui Deum amat in veritate, ergo committe eis, quidquid in undecimâ horâ noctis nunciare volueris amico propè vel procul absenti, nihil hæsitans secundum artem.

Joan. Trithemius *Abb. Span. Cornelio Gyrardi Gaudensi*
Canonico Divi Augusti propè Leidis. S. D.

Dominus noster jesus christus mitissimus animarum nostrarum salvator promisit nobis felicitatem æterna consolationis, si mandata ejus puro semper corde observemus, tu ergo charissime frater CVSTODI *mandata dei & sanctæ regulæ*, DILIGENTER, *quia nisi* OMNIA *usque ad mortem inviolatè servaveris* QVÆ *omnipotens deus* TIBI *mandavit: morte peribis æterna idcirco* TRADIDI *tibi formam* ET *legem religiosæ & sanctæ conversationis.* CAVE *igitur diligenter,* NE *cor tuum per amoris desiderium* ALICVI *creaturæ mortali* DEDERIS *possidendum; quia nemo venit ad* ILLA *suprema gaudia*, NISI, *qui mundum pro Deo contemnit, iterum ergo* PER *has meas* LITERAS *te hortor, ut amicũ charissimũ monitiones meas,* QUAS *feci, observes* TIBI, *me enim felicem existimo, cum* SCRIPSERO *aliquid boni* ISTO *sacro tempore, maximè ad ædificandum de* MODO *bene vivendi* QVO *te semper melior efficiaris, idcirco* NVNC *iterum tibi* SCRIBO *in bonum tuum, quia non minus periculum* TVVM, *quàm meũ* TIMEO, *sed oro sẽper vigila in timore Dei proficias quotidie,* ET *vives innocenter* NVLLI *nocens, in sanctoque proposito* OMNINO *perseverans non* CONFIDAS *tempori, nõ fortunæ non ætati, quia nihil sũt* NISI *fumus revera* EGO *te diligo syncerè in christo jesu orans ut* IPSEMET *tibi quoq;* SIM *dilectus disponat, & qui absens sum tibi corpore* PRÆSENS *sẽper In spiritu existam unde cum tui memoriam jugiter habeam in orationibus meis, ne tu mei obliviscaris te vehementer oro.* Vale 12. calend Maij. Anno M.D, g.

Sensus.

Sensus.

Custodi diligenter omnia, quæ tibi tradidi, & cave nè alicui dederis illa, nisi per literas, quas tibi scripsero isto modo, quo nunc scribo, tuum timeo, & nulli omninò confidas, nisi ego ipsemet sim præsens.

CAP. XXIV.

Cujus hora vocatur Xephan, & angelus ejus supremus Imperator dictus est Sarandiel, habens sub se principes duces, comites & servos multos.

DUodecima hora noctis, quæ contingit auroram vocatur Xephan & angelus ejus appellatus est Sarandiel, qui habet sub suo imperio multos spiritus bonos & malos, principes, duces, comites & ministeriales, qui sunt diversis operationibus deputati, boni bonis, & mali malis, isti principes (ut dicit Hermes Hebræus, qui dictus est Salomon in libro quarto de officiis spirituum) frequenter apparere solent in ea forma quâ Diabolus Evæ legitur apparuisse, habentes unum caput pulchrum instar virginis, capillis ab utraque parte dependentibus: sed duo corpora serpentina, quæ tamen semper velant, & abscondunt sub quibuscunque tegumentis, & frondibus, ne videantur, in facie autem sunt pulcherrimi, benevoli & jucundi, & ad omnem obedientiam operantis promptissimi & hilares.

℞		℞		℞			℞
Adoniel	Marachus	Hardiel	10	20	00	20	10
Damasiel	Chabrion	Nefrias	10	20	00	20	10
Ambriel	Nestoriel	Irmanotz	10	20	00	20	10
Meriel	Zachriel	Gerthiel	10	20	00	20	10
Denaryz	Naveriel	Dromiel	10	20	00	20	10
Emaryon	Damery	Ladrotz	10	20	00	20	10
Kabriel	Namael	Melanas	10	20	00	20	10

Hic jam habemus ex bonis spiritibus Sarandielis duces 14. & comites 7. cum multis servitoribus eorum, qui nobis in duodecimâ horâ noctis ad omnem operationem sufficiunt, cum itaque volueris operari per eos in ultimâ horâ noctis, observa & fac omnia, quæ præcepimus diligenter & postea dic conjurationem.

Clavis.

Modus præsens planè cum præcedente convenit, nisi quod à fine versus principium sensus mysticus legi debeat.

Conjuratio. I.

Sarandiel Marfo porne joniel schendiel jano Nati chilpres jasachar, Meon pristi dyon volayr penason.

Clavis & Sensus.

mArFoIoNiElIaNoChIlPrEsMeOnDyOn PoRnÆsChEnDiElNaTiIoSaChArPrIsTiVoLaI r. *Sensus.* A fine incipe modo præcedentis capituli.

Constitutio nunciandi arcani.

Cum videris spiritus in forma tibi adstare peregrina: non terrearis, quia boni, benevoli sunt, neminem lædentes & monstrosam formam, ne quem exterreant quasi semper abscondunt, facie pulcherrimâ apparentes committe securè, quidquid in horâ noctis volueris scire amicum.

Literæ formentur ut placet.

O Miser homo & verè miserabilis, cur non attendis omnium temporalium instabilitatem, & cur te non moriturum brevi cogitas? memento quod primus homo PROMERVIT, *quod mandatum violavit, utinam* SICVT *optavit Balaam* MORIATVR *anima nostra justorum morte* VT *contemnentes voluptates* PRÆSENTES, *& vanos mundi honores* SIMVS *immaculati custodientes* NOS *ab omni peccato, sed non curamus* QVOVSQ. *tandem horrenda* VINCVLA *mortis incidimus cruciandi* IN *perpetuum; felicẽ* ILLVM *existimo, qui ista præcogitat, igitur o homo* PROIICE *mũdũ, sicut* FECIT *Dei filius & cogita, quanta ex ejus amore* MALA *nos sequantur.* MVLTA *enim pericula nobis ingerit, &* QVONIAM *suis Amatoribus* EST *damnabilis, meritocontemnitur; vere* DIGNVS *est æterna* MORTE *amator mundi, quid tibi prodest* ISTE *mundus miserabilis* HOMO, *qui, dum amatur fugit: dum præsens est, transit: dum exaltat, deijcit: dum blanditur, decipit: dum floret arescit: dum amatores suos emittit, ad perpetuas miserias transmittit.* Anno M. D. 12. cal, Maii. *h.*

Acce-

Acceptis litteris, & cognito signo spiritus Principalis, peritus in arte faciat, quæ sunt ex more facienda. Dictâ deinde, supra scriptâ conjuratione secundum artem apparebunt spiritus, commissum fideliter referentes.

Tenor occultus.

Homo iste morte dignus est, quoniam multa mala fecit, proiice illum in vincula quousque nos simus præsentes, ut moriatur, sicut promeruit.

CAP. XXV.

In quo docebimus modum, & formam generalem accedendi ad hanc artem steganographiæ, & operandi in eâ sine periculo cum maxima utilitate.

QUicunque ad hujus artis nostræ occultæ scientiam accedere desiderat; quicunque operari per eam mirabilia & multis commodosa periculis optat, in primis oportet eum ornatum esse virtutibus & conscientiæ mundæ, ac voluntatis bonæ ad Deum, ad seipsum & ad proximum ne sit inclinatus ad nocendum alicui neque commercia turpitudinis quærat: Deinde necesse est, ut sit bonis artibus literarum aliquantulum imbutus, & maximè in scientia astrorum, ut sciat generales motus, cursus, discursus, mutationes, ordines, naturas, situs, ortus, occasus & effectus stellarum, signorum & planetarum, quia sine istorum competenti scientiâ nemo potest ad hujus profunda habere accessum.

Consequenter necesse est, ut præceptorem habeat in arte perfectum & expertum: quia non nisi paucis & in multis eruditissimis, & magicis peritis ad hanc scientiam venire sine præceptore, possibile credimus. Oportet autem præceptorem non solum in scientiâ esse probatum & expertum, sed etiam fidelem, probum & DEUM Timentem: quia quantò fuerit cum DEO in bonâ conversatione purior, tantò erit in hujus scientiæ operatione securior: spiritus enim virtutibus obtemperant. Cum itaque ad hanc artem quisquam accessurus est, accipiat eum præceptor, & ducat in locum aliquem secretum & mundum: sit tempus tranquillum & serenum, & lunâ in oppositione completa, sole clare splendente: & sit Mercurius in Ascendente conjunctus Veneri aut Jovi, si fieri potest: sintque Saturnus

turnus remoti & Mars: quia si ipsi aut alter eorum fuerint cum Ascendente non erit institutio perfecta. Inprimis jurabit instituendus in hac arte hoc juramentum.

Ego N. juro & promitto per virtutem omnipotentis DEI, per sanguinem Domini nostri Jesu Christi, per resurrectionem mortuorum & extremum judicium, & per salutem animæ meæ in fide sanctâ catholicâ omnipotenti DEO, Beatæ Virgini, omnibus Sanctis, & tibi N. Quod hanc artem steganographiæ omnibus diebus vitæ meæ occultam fideliter servabo; nec docebo illam aliquem sine tuâ voluntate & consensu. Insuper in eadem virtute juro & promitto, quod hâc scientiâ non utar contra DEVM & ejus mandata, nec contra ecclesiam Sanctam Romanam & Universalem seu ministros ejus, neque contra justitiam & æquitatem. Sic me DEVS adjuvet & sic salvet in extremo judicio.

Deinde præceptor legat sequentem conjurationem in lingua mystica, & interpretetur eam & omnes conjurationes in hoc opere contentas, coram discipulo: ne suspicetur, aliquid esse diabolicum; superstitiosum aut DEO contrarium, vel pactum cum dæmonibus implicitè vel explicitè quomodolibet latenter absconditum.

Conjuratio generalis ante accessum ad artem à Magistro dicenda.

Mesari Cosmeniel archea Sameor critas
Dricho mosayr usio nœs veso tureas
Alrithios naselian pyrno chyboyn ormon.
Cervali myrbeuo lian saueao sayr.
Rhymatro cavet iapion nospiel saseuo.
Rhaony Naty thirpolian ionayr chuleor nefris.
Mistriona nayr dauosy tyramo turmy. tyuam
Pleori nomeato turias bresnie nasephon

Adion

Adion ſayr catros chyrosny aſchyon ermy
Otyel layr romays theory naias atreuo.
Aliar meaſco trisna uſeori ieſachor.
Bios pailon rauemy ſeor, Aſtropenaſon.

Clavis.

Clavis eadem eſt, quæ omnium conjurationum ſpecialium. Nempe Primò. Dictiones prima & ultima ſunt omninò otioſæ. 2. Secunda, quarta & ſic conſequenter alternativæ propoſito inſerviunt. 3. Expletis valentibus alternativis, etiam cæteræ valent, quæ antea ut otioſæ ſunt omiſſæ. 4. Prima litera eſt otioſa, ſecunda, quarta & ſic alternativæ myſticum ſenſum perfectè reddent; Itaque hoc modo conjuratio diſponetur & legetur.

cOsMeNiElSaMeOrDrIcHoUsIoUeSoAbRiT
hIoSpYrNoOrMoNmYrBeVoSaVeAoRhYmAtRo
IaPiOnSaSeUoNaTyIoNaYrNeFrIsNaYrTyVaMoP
JEoRiTuRiAsNaSePhOnSaYrÇhYrOsNyErMyLa
YrThEoRyAtReVoMeAsCoVsEoRyBiOsRaVeM
yArChEaÇrItAsMoSaYrNoEsTuReAsNaSeLiAn
ÇhYbOiNcErUaLiLiAnSaYrCaVeTnOsPiElRhA
oNyThIrPoLiAnChVlEoRmIsTrIoNaDaVoSyTuRmYn
OmEaToBrEsNiEaDiOnCaTrOsAſChYoNoTyElRoMa
YsNaIaSaLiArTrIsNaIeSaChOrPaIlOnSeOr.

Senſus conjurationis Generalis.

Omnes modi hujus artis in omnibus variari poſſunt in infinitum per transpoſitionem literarum ac verborum, ac etiam ſine translatione ullâ ſicut operanti placuerit induſtrio & bene docto ac in terminis latinis copioſo,

Et

Et postquam magister artis hujus discipulo suo explanaverit omnium conjurationes spirituum, ordinem & seriem: aperiat sibi arcana secretissima hujus scientiæ, quæ nec scripta sunt, nec scribenda; prohibens sub juramento præstito, ne illa revelet alicui quamdiu vixerit, nisi dignis & in arte juratis; nec scribat ea quovis modo vel causâ. Deinde doceat eum naturas, nomina, loca, numeros, officia, & prprietates omnium spirituum, qui ad hanc sunt artem deputati: quomodo, quando, & ubi per eos sit operandum: & reliqua arcana, quæ ad hujus artis perfectionem pertinent; de quibus non est scribendum.

Finitur liber secundus steganographiæ Joannis Trithemij Abbatis Spanheimensis. 12. cal. Maij. Anno Domini. M. D.

INCIPIT

LIBER TERTIUS STEGANOGRAPHIÆ *JOANNIS TRITHEMII*,

Abbatis Spanheimensis,

AD

SERENISSIMUM PRINCIPEM, DOMINUM PHILIPPUM, COMITEM PALATINUM

Rheni, Ducem Bavariæ, Imperiique Sacri Principem Electorem,

Præfatio.

Ostquam auxiliante Domino nostro Jesu Christo salvatore fidelium animarum, primos artis nostræ libros duos complevimus, in quibus steganographiam nostram utcunque descripsimus, oportet nos hunc tertium librum illis conjungere, & mirabilibus adinventis mirabiliora copulare. Inveni in quodam libro cujusdam antiqui philosophi, qui dictus est Menastor, esse possibile ut quadam arte mentis nostræ conceptum amico notum faciamus, quantumlibet absenti, in 24. horis, sine literis, & sine nuncio, perfectissimè, latissimè, & secretissimè, cum autem desiderio sciendi vehementissimè ducerer, cæpi velle experiri dictionum veritatem, & post multos labores tandem inveni ipsam scientiam experientia probatam. Maximum est hujusmodi artis secretum,

& tantis obſcuritatibus in volutum, ut nulli facile ſit pervium; Menaſtor enim nimis obſcurè & paucis verbis myſterium involvit, tantiſq; viribus, ut ſecretum maneat, uſus eſt, ut poſt eum nullus adhuc reperiri potuerit, qui auſus ſit ejus ſermonem aliquo documento facere clariorem. Ego autem metuens tam mirabile opus propter nimiam obſcuritatem vilipendi ab imperitis, aut tandem igne cremari, cum in eo multis probationibus iam diu ſim expertus, ita illud literis commendare apertioribus volui, ut & viris eruditis ac in magicis ſtudioſiſſimis cum DEI auxilio poſſit aliquatenus fieri pervium, & tamen imperitis Rapophagis omni tempore maneat occultatum, & nullatenus eorum obtuſo intellectui cognitum.

Dixit autem Menaſtor: ſeptem ſunt planetæ, quibus ſeptem præſunt Angeli & illis ſunt 21. ſpiritus ſubjecti, per quos nunciantur arcana.

Horum nomina per tabulam exponamus.

Manſiones ſpirituum cum planetis. vi. M. L. n. c.

	Noth		Noth		Noth	
♄	Oriffiel	Sadael	1 — 675	663	651.
		Poniel	2 — 700	688	676
		Moriſiel	3 — 725	713	701
♃	Zachariel	Floriel	1 — 575	563	551
		Ariel	2 — 600	588	576
		Raphael	3 — 625	613	601
♂	Samael	Amael	1 — 475	463	451
		Aſmael	2 — 500	488	476
		Nebiel	3 — 525	513	501
☉	Michael	Laniel	1 — 375	363	351
		Paſael	2 — 400	388	376
		Vanriel	3 — 425	413	401
♀	Anael	Zabdiel	1 — 275	263	251
		Saemiel	2 — 300	288	276
		Adoniel	3 — 325	313	401
☿	Raphael	Carmiel	1 — 175	163	251
		Nabyel	2 — 200	188	176
		Pathiel	3 — 225	213	201
☾	Gabriel	Remafiel	1 — 75	63	51
		Teſpiel	2 — 100	88	76
		Theoriel	3 — 125	113	101

S Aniel

S	Aniel 4	Wenafor	631	20	642	639.
H	Saturnus	Schamaro	627	20	638	646.
I	Kralvotos	Thubrays	626	20	650	634.
	Ymarona	Tzatzraym	628	20	639.	

Isti sunt septem Angeli planetarum secundum traditionem antiquorum sapientum, quorum quilibet ducit mundum annis trecentis quinquaginta quatuor, mensibus bis binis in ordine suo. Orifiel est Angelus Saturni, *qui à principio creationis gubernavit mundum annis 354. mensibus 4. postea Venus, deindè Iupiter, post illum Mercurius, ac deinde Mars, postea Luna, postremo Sol: quilibet annis 354. mensibus 4. suum Angelum in tabula sibi communi scriptum Dominium Mundi habuisse describitur. Itaque tempore diluvii ferunt sapientes Samaelem Angelum Martis serviviße Imperio Regiminis: Gabrielem autem Angelum Lunæ tempore confusionis linguarum: Michaelem Angelum solis tempore exitus Israelis de Ægypto. Et quidem si quis affectioni præfatæ adhibeat fidem, per semet ab origine mundi facile mutationes temporum & gubernationem Angelorum usq; ad suam ætatem præscripto ordine poterit supputare. Nos autem ea, quæ nostro conducunt proposito prosequentes, septem Angelis planetarum prædictis 21. subjectos alios spiritus, hoc est unicuique tres non ambigimus secundum hujusmodi artis nostræ institutionem, per quos intentionis nostræ operamur effectum. Ordinem planetarum consuetum observabimus, à supremo omnium Saturno incipientes usq; ad lunam primo cujuslibet principalis angeli operationem conscribentes, ac deinde subservientium: & capitula per ordinem conjungentes.*

CAP. I.

De Orifiele primo & supremo Angelo Saturni, & de operationibus, quæ fiunt per eum.

Saturnus planetarum omnium altior & supremus, motu natura tardus, frigidus, quia remotus, difficilis, gravis à puncto sui principii 650. annis usque ad punctum primæ stationis in quolibet signo mensibus commorans 30. naturali proprio motu movetur 626. Ejus primus & supremus angelus vocatur secundum opinionem antiquorum Orifiel, qui habet sub se alios tres principales spiritus, videlicet: Sadach, Poniel & Morifiel, de quibus suo dicemus & loco & ordine, per hunc autem Orifielem magnum Saturni angelum fiunt multæ, & diversæ operationes, in steganographiâ; per ipsum possumus mentis nostræ arcanum notum facere amico, artem scienti ubi-

cunque fuerit, per literas si placet, vel etiam sine literis, & alia multa mirabilia facere, quæ nemo intelligit alius, qui in hac nostrâ scientiâ imperitus fuerit; Itaque volens per hunc angelum in steganographiâ quippiam operari, maximè in die Saturni, & in his rebus, negociis & causis, quæ pertinent ad Saturnum, inprimis necesse est, ut motus ejus noveris varios & diversos; & varios primum, purum proprium, mixtum, rectum, retrogradum & confusum. Et in his omnibus non solum generales regulas, ab Astronomis traditas (quia licet maximè conducant, huic scientiæ nostræ, tamen non penitus sufficiunt) sed etiam particulares sciat necesse est. Pro fundamento igitur præsuppositis tabulis & regulis de motibus planetarum, quos omnino scire operantem in hac arte necessarium est, speciales regulas & tabellas punctualium motuum per singula capitula hujus operis adjecimus, sine quarum observatione nemo in hac arte poterit operari. Et nota, quod dies cujuslibet planetæ in quatuor partes æquales dividitur, quarum primam id est horas inæquales tres angelus ipsius planetæ principalis obtinet; & reliquas tres partes ejus substituti per ordinem consequuntur: Exempli gratia, in die Saturni Orifiel primus angelus ejus tres horas ab ortu solis inæquales, quæ dicuntur horæ planetarum possidet, secundas tres primus Angelus ejus Sadaël, tertias tenet Poniel secundus, & quartas tres horas Morifiel angelus Orifielis tertius, sub primis tribus horis diei tam Saturni, quam cæterarum stellarum, in rebus Saturno appropriatis operandum est per Orifielem, sub secundis per Sadaelem, sub tertiis per Ponielem, & sub ultimis tribus per Morisielem, & omnes operationes secundum motum Saturni aut prosperum effectum accip iunt aut debilem, sed jam tabulam punctualem ponamus.

Tabula punctualis.

Saturn.	αλφα ♋		672	632	688		
644	638		657	696	685		701
659	634		655	689			725
629	635		667	684	δελτα	ℜ	719
650	632	ℜ.	658	692	719		713
645	640		673	692	725		708
635	637		675	699	704		710 ℜ
646	643		660	692	725		717

639

636	638	651	698	720	707
632	634	675	688	710	715
646	βητα 𝔖	669	684	721	712
639	669	663	697	711	718
635	675	658	682	707	713
641	654	660	680	721	709
642	675	667	692	714	𝔖
649	670	637	683	709	γ ω
642	660	665	698	716	641
648	675	662	700 <	ℜ. 717	642
638	661	668	685	724	649
634	651	663	676	717	646
647	671 <	ℜ. 659	700	723	635
632	664	γαμμα	ℜ. 604	713	24
630	659	694	688	709	644 > ℜ
642	666	700	683	722	646
633	667	679	685	707	633
648	674	700	602	705	735
650	667	695	682	717	632
655	673	685	690	708	631
626	663	669	687	723	646
650	659	686	693	725	635
644	659			710	643

Iste ordo nigro colore scriptus.

642	685
639	18
633	693
643	699
𝔖. B. ℜ.	692 > ℜ.
657	690
665	691
674	692
21	698
672	693
667	696

671		69	} ð
18		720	
654		707	
656		710	
671		17	
666		722	
670		721	
671		710	
23		10	
II T.	℞.	712	
681		713	
700		710	{ ℞.
685		708	
683		721	
19		714	
682		725	
689		715	
684		721	
696		714	

Medio motu Saturni in secundum diem, gradum & horam ex tabulis communibus cognito, diligenter imprimis observandum scias; utrum sit directus, an retrogradus, purus, proprius, mixtus, aut confusus. Hoc autem ex tabulis communibus invenies, idcirco præscriptam tabulam ordinavimus, in qua punctum principii motus ejus & finis poteris invenire qualibet horâ, divisis gradibus simul intercurrentibus in particulis minorum, ita videlicet ut quodlibet minutum in duas tres, vel quatuor partes horarias secundum proportionem motus puri aut confusi; hoc est aliorum planetarum conjunctione, & separatione observatâ, dividatur: impossibile est enim vel per stellas, vel per spiritus stellarum te posse ad effectum hujus artis pervenire, nisi motu punctuali cognito: & diligentissime observato suas operationes ad qualitates planetarum, proprias noveris præscisè ordinare: nam in diversis gradibus signis, diebus, horis, minutis, secundis, tertiis & quartis planetarum effectus, quo adhanc scientiam diversimodè variantur. In quolibet enim gradu 25. mutationes diversas observavimus, & invenimus, unde & quem-

quemlibet gradum in totidem partes dividere principales necessarium nobis videbatur: Ista autem divisio non habet locum per omnes gradus, sed in illis duntaxat, in quibus stellæ nobis ad hanc artem conducentes oriuntur, cum quibus fit operatio ad significandum absentibus omne, quod volumus, ministerio spirituum sine literis sicut dicemus, itaque prima tabula divisionis graduum motus Saturni, quam præmisimus, primæ quartæ diei vel noctis deservit perpetuò in his, quæ pertinent ad operationem Saturni & principum ejus, secunda vero ad secundas tres horas, tertia ad tertias, & quarta ad quartas. Deinde subiecimus punctualem ordinem motus ipsius Saturni in ascendente, quando videlicet fuerit in uno ex primis quatuor signis, quæ sunt Aries, Taurus, Gemini & Cancer, de reliquis octo signis etiam tabulam ordinabimus consequentem.

Tabula prima.

			9	12	12
𝔖	ℜ	𝔖	ℜ	𝔖	ℜ
♌.	3 ♎	♐. 6	♒	? y	~~69~~
639	693	16	700	647	716
642	696	639	689	650	722
633	685	638	697	634	721
ℜ 23	25	642	696	24 ℜ	714
641	679	633 ℜ	691	642	24
650	682 𝔖	13	21 𝔖	648	724
642	22	644	682	643	710 𝔖
634	690	648	684	6	721
24	692	643	24		714
647	685	23	679		719
632	25	0.	682		721

18. Lib. 𝔖.	Sag. 𝔖
700	634
692	♍. ℜ
691	663
21	673
681 ℜ	668
696	18

692	674
664	671
24	668
	675
	666
	658 } 𝔖

Tabula.

♍. 𝔖	4 𝔑 ♍	2 𝔖 ♐	11 ♓ 𝔑	13 ♉ 𝔖
673	706	668	710	672
663	725	675	717	667
665	714	674	723	660
665	24	671	718	20
671	717	21	708	668
659	709	671	721	675
633	19	667	714	674
23	722	664	24	24
664	707	24	715	
665	721	669	717	
673	708	660	708	
668	18	663	18	
18		659	722	
668		671	717	
667		664	710	
664			20	
658			0	
} 𝔑	} 𝔖	} 𝔑	} 𝔖	} 𝔑

16 ♌ 𝔑	19 𝔖 ♒	22 𝔑 ♍	14 Gem. 𝔖.	17 ♏ 𝔑
640	707	697	694	675
642	714	692	696	666
633	722	684	699	659
23	12	24	696	19
647	709	700	689	672
642	721	691	10	659
635	718	691	679	
	72	696	682	
		684	69 𝔖.	
} 𝔖	} 𝔑	} 𝔖	} 𝔑	} 𝔖

20

20.		23		5		718		♎ ℜ:
Sag. 𝔖.		)-(ℜ.		Sag. R.		725		681 𝔖.
639		724		634				
632	ℜ	717		646		8		
634		117	𝔖	635	𝔖	Aq. 𝔖.		
633		722		646		693. ℜ.		
23		717						
632		710						
636								
635								
646								

♄ 𝔖

Motus planetarum purus.

649		549		333		Sat.		650		626	
635		538		23		s		675		651	
646		534	𝔖	347		p	ℜ	700	𝔖	676	ℜ
639		546		342	ℜ	Vir		725		701	
644		535		348		♃		550		525	
646		25		343		c		575		551	
635		♂ ℜ.		♀ 𝔖		a	𝔖	600	ℜ	576	𝔖
12		427		245		r		625		601	
647		450		232		M.	ℜ	450		426	
642	ℜ	441		235				475		451	
634		444		25			ℜ	500	𝔖	476	ℜ
24		24		246		n		525		501	
649		432		240	ℜ	Sol		350		326	
635		439		246		L		375		351	
642		447	𝔖	18		p	𝔖	400	ℜ	376	𝔖
646		17		246		v		425		401	
645		446		235		vc		250		226	
645		442		☿ 𝔖		z		275		251	
634		439		131		s	ℜ	300	𝔖	276	ℜ
24		20		142		A		325		301	
Iup. 𝔖		0		135		M		150		126	
542		⊙ ℜ.		133		c		175		151	
534		347		23		n	𝔖	200	ℜ	176	𝔖
533		342		147	ℜ	p		225		201	
23	ℜ	346		142		☽		50		25	
546		349	𝔖	148		R		75		~~[illegible]~~ 51	
541		19		143		I	ℜ	100		76	
539		343		23		T		125	𝔖	101	ℜ
19		332		150				Grad. 26.			
		346		139				punctualia.			

De Vario motu planetarum, & interpretatione Tabularum.

QUamvis in præsenti capitulo specialis nobis tractatus habendus sit de motibus Saturni & spiritibus ejus, ac de operatione in steganographia per ipsos, ne tamen semel oportunè dicta cogamur in quolibet capitulorum repetere, monendus lector studiosus fuerat, ut eorum, quæ in hoc ipso capitulo dicimus etiam in sequentibus studeat esse memor; sunt autem singulorum planetarum varii motus, & in diversos alios omnes subtilissimè partiuntur: Motus purus & proprius multiplex est, & variis subtilissimis divisionibus variatur: Directus retrogradus, mixtus & confusus tot fermè punctis variantur, quot à principio sui motus in circulo divelluntur. Quid dicam de conjunctione ipsorum planetarum ad invicem? nam sicut Ptolomæus in gentiloquio ait, centum viginti conjunctiones in ipsis planetis, videlicet binariæ 21. ternariæ 35. quaternariæ 35. quinariæ 21. senariæ 7. & septenaria una. Et de his suo loco dicemus. De cæteris autem motibus quamvis dare certum terminum non possumus propter infinitam diversitatem, quibus quotidie punctis crescentibus aut minuentibus variantur ignorantes: ad plenum tamen quantum nos observare potuimus invenimus divisiones plusquam 300000. in quibus omnes hujus artis operationes, quoad effectum sæpe variantur, & nisi quis valde expertus in omnibus his fuerit, scieritque motus ipsorum planetarum, medios perfectè, ac deindè minutissimas divisiones punctuales, quæ ex quartis, tertiis, secundis minutis & gradibus inæqualibus subtilissimè divisis proveniunt: facile in veros errores incidet, & grave periculum vix evadet. Ad perfectam itaque hujus scientiæ institutionem tres tabulas ordinavimus, in quarum prima motum Saturni secundum quatuor partes tam diei quam noctis proprium videlicet & purum ad punctualem radicem reduximus, & ad verum cujuslibet ascendentis signi punctum ordinavimus. Incipientes à primo gradu Arietis puncto 641. ♉. ♊ & ♋ totum Zodiacum in secunda tabula complexi sumus. Deindè in eadem secunda tabula motum Saturni in quolibet duodecim signorum ad omnes quartas diei & noctis ita digessimus ad minutias, ut qualibet hora nobis gradu ascendentis, in quo fuerit Satur-

Saturnus ipse, cognito, clarè patescere possit radix ipsius punctualis, semel autem terminata calculata alicujus, quod nostra ætas nescio si unquam pertingere possit, tabula denuò à capite sui principii incipienda est. In tertiâ tabulâ septenariam conjunctionem Saturni cum cæteris planetis, quæ unica est ad proportionem puncti reduximus, per quam omnes conjunctiones 120. facile ad punctum reducuntur. In eadem tabula purus motus planetarum omnium per punctualem principii cujuslibet divisionem, progressionem, & elongationem à puncto in quolibet motu cognoscitur, si medius motus antea perfectè habeatur: nam sine cognitione medii motus, impossibile est aliquem ad practicam hujus scientiæ posse accedere. Rursus etiamsi medium motum & verum similiter perfectissimè intelligas, nihil tibi ad hujus scientiæ cognitionem proderit, nisi præscriptas tres tabulas ad omnes punctos divisionum in motibus planetarum à gradibus inæqualibus æqualiter sumptos per minutias singulas ad integrum intelligas, sed jam ad operationem procedamus.

Cognitis autem omnibus intellectisque perfectè his, quæ diximus & auxiliante DEO dicturi sumus; cum volueris in hac profundissimâ speculatione operari: inprimis oportet te scire ortum, exaltationem, & occasum omnium stellarum octavæ sphæræ, per quas fit operatio, & quantum quælibet distet ab alia; Sunt autem stellæ, per quas operamur ad nunciandum secretum quodcunque absenti sine verbis, sine scriptis, & sine homine nuncio, septingentæ numero, quarum, nomina, loca, ortus, occasus, elevationes, distantias, accessus, & regressus in libro speciali descripsimus, quos nimis studiosum esset, hic denuo inserendo repetere; itaque observata stella in omnibus sicut oportet & cognito puncto ascendentis, in quo Saturnus eadem hora fuerit, si per ipsum fit operatio, diligentissimè considera qualitatem motus ipsius, utrum sit directus an retrogradus, purus an mixtus, proprius an cum aliis impedimentis malorum aspectuum conjunctus, discretus an confusus: Deindè punctum principii motus in eodem signo tam ipsius Saturni quam cæterorum planetarum conjunctorum, ex tabulis communibus, & his quas præmisimus, subtilissimè & propriè calculatum scribe in charta munda, & quan-

tum sit progressus, quantum elevatus, quantumve depressus. Diligenter observa: Hoc idem facies in cæteris planetis, Saturno vel illi per quem fit operatio conjunctis. Simili modo diligentissimè observa, quo aspectu se mutuo planetæ aspiciant, an trigonus, quadr. conjunctio vel sext. quia in ipsis latet hujus operationis maxima vis; Item ante omnia observes, in qua quarta sit Saturnus, non solum, quo ad diem aut noctem sed etiam quo ad signum in quo est, & quo ad annos à principio mundi, quando fuit in domo sua primo creatus: quia omnia ista sunt necessaria, & nota quando Orifiel angelus Saturni regit mundum in suo ordine, quod regimen ducet annis 354. mensibus quatuor, tunc omnis operatio hujus profundissimæ scientiæ, quæ pertinet ad opera Saturni & quæ fit per eum facilis est, & sine magno labore perspicuum consequetur effectum. Et simile de cæteris planetis est observandum. Quicunque ergo cognitis principiis hujus artis sine difficultate voluerit operari per eam, per illum planetam operetur, cujus angelus principalis isto tempore orbem gubernare facili calculatione invenitur. Igitur calculatis perfectissimè omnibus, processurus ad operationem observa, quis angelus Saturni præsit illi quartæ diei aut noctis: & nomen ejus scribe cum nomine stellæ per quam vis operari, quam te videre necesse est. Omni autem tempore stellas tibi necessarias videre poteris, arte, quam tradidimus: sive in die sive in nocte, deinde scribe in eadem chartulâ cætera, quæ scis secretissima, cum encausto ad hoc nostro more præparato sicuti scis, postea pone schedulam ipsam quam scripsisti ante te, super mensam, & scribe in aliam chartam mentis tuæ conceptum, quem vis scire absentem, & involve has duas schedulas ad invicem, & pone in loco eminentiori ante te super mensam aut pulpitum, & dic conjurationem ad spiritum, per quem operaris sibi appropriatam, aut si malueris sine scriptis omnino nunciare secretum per spiritum vel sine spiritu, in tuo arbitrio sit positum, ejusdem namque operationis est, cum spiritu vel sine spiritu secretum nunciare amico paucis alteratis sicut suo loco dicemus; jam differentiâ operationum Saturni & angelorum ejus, secundum quatuor quartas principales cum conjurationibns unicuique per ordinem appropriatis componemus, quibus utendum est, cum per spiritum nunciatur arcanum &c.

De primo angelo Saturni, qui est principalis & vocatur Orifiel, qui primam quartam Saturni observat.

PRimus & principalis angelus Saturni, ſicut in præcedentibus diximus, vocatur Orifiel, qui cum cæteris angelis planetarum in ordine ſuo orbem regit annis 354. menſibus quatuor, hic habet primam partem tam in die, quam in nocte, & per eum fit operatio ab ortu ſolis in die & ab occaſu ſolis in nocte, uſque ad tertiam horam incluſivè in omnibus, quæ ad Saturnum pertinent, & in ejus die ac nocte ſicut diximus; cum itaque in primâ quartâ Saturni, aliquid volueris nunciare abſenti ſine verbis & ſine literis, tum ſpiritus Saturni non alius, quam Orifiel, tibi vocandus eſt, quia per eum poteris omnia nunciare perfectiſſimè. In primis conſidera in quo ſigno ſit iſte Saturnus, & in quo gradu, & an ſit directus, vel retrogradus, & quibus planetis ſit conjunctio. De primo ponamus exemplum: ecce Saturnus jam eſt in 25. gradu Tauri die 28. Menſis April. anni præſentis, qui eſt Domini 1500. nunc itaque ducamus 25. per 25. & fiunt 600. hos dividamus per quatuor quartas æquales, & manebunt cuilibet quartæ 150. compleamus omnes gradus Saturni in ſigno Tauri, & erunt 30. Ducamus aleum 3. per 25. in toto, & fiunt 750. reijciamus quatuor gradus ſuperfluos à medio tertiæ quartæ & remanebunt 650. accipiamus nunc punctum motus Saturni ex tabula ad præſentem diem & horam, & ſcire poterimus, quis ſit ortus, elevatio & occaſus Angeli Orifielis, cum Saturno in primâ quartâ: quibus cognitis facilis erit operatio noſtra.

Tabula.

𝔖	ℜ	𝔖	ℜ	ℜ	𝔖
Hora 1.	hora 2.	hora 3	grad.	punct.	hora 1.
640	635	𝔖 22	25	634	632
642 ℜ	646	647 ℜ	3	646	32
634	25	646	2 𝔖	648 𝔖	640 ℜ
646	640	632	1	632	650
635	646	634	4	639	644
646	642	12	1	647	639 Sat
			5		

𝔛		𝔖		𝔑	
hor. 2		hor. 3.		☿	
632		632		650	
640		640		640	
☿ 24	𝔖	633	𝔖	646	𝔖
647		632		639	
638		632		650	
639		640		626	

His diligentiſſimè conſideratis, Oriſielem angelum Saturni conſtat eſſe ſeparatum à Saturno 25. gradibus & 15. minutis: & eſt ad orientem, à primo puncto motûs Saturni 625. gradationibus diſtans, à fine motûs 25. minutis; his cognitis fac imaginem ex cerâ vel pinge in chartam novam figuram Oriſielis in modum viri barbati & nudi, ſtantis ſuper taurum varii coloris, habentis in dextrâ librum & in ſiniſtrâ calamum, quem dum facis dic, fiat hæc imago magni Oriſielis plena perfecta & apta nunciare mentis meæ ſecretum N. filio N. amico meo ſecurè fidelitèr & integre. Amen. Scribe in fronte nomen tuum cum encauſto ex oleo roſarum temperato, & in pectore nomen amici tui abſentis, dicens: hæc eſt imago N. filii N. cui per angelum Saturni Oriſielem nunciatur mentis meæ conceptum. Amen. In fronte imaginis ſcribe Mendrion & in pectore Throesda, deinde conjunge ambas imagines ſimul, dicens in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen, audi Oriſiel princeps ſtellæ Saturni, & per virtutem omnipotentis DEI adiuro te, auſculta: præcipio & mando tibi per virtutem iſtius imaginis tuæ, ut nuncies N. filiò N. hanc intentionem meam (explicetur intentio) quantocyus ſecurè, ſecrete & fideliter, nihil obmittens eorum, quæ eum volo ſcire, & quæ tibi commendavi, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen; Deinde involve ipſas imagines ſic conjunctas ſimul panno mundo loto cum aqua albi ſine, & pone eas in vas mobile, quod appellant ſapientes Indiæ pharnat aironda: & cooperi illud ſuperius diligenter cum corio raſo, ac pone in introitu alicujus habitationis clauſæ, ubicunque volueris ad ſpatium 24 horarum & ſine omni hæſitatione tuum deſiderium intra illa 24. horas perfectè adimpletur; Scietque amicus tuus abſens intentionem in omni formâ perfectiſſimè

fimè, ficut eam fuper imaginem dixifti (quantumcunq; prolixa fuerit) & quicquid illum ex te fcire volueris, fciet in illis 24. horis perfectè & fecretiffimè, ita quod nunquam aliquis homo in æternum poterit hoc percipere aut fcire fine voluntate tuâ aut amici tui Et eft magnum fecretum, quod nullus fapientum ante nos literis commendare aufus fuit: amicus autem tuus fi quid te fcire voluerit ex fuis negociis, cum eodem fpiritu te poteft facere certiorem intra idem fpatium 24. horarum, modo fit in hac arte benè perfectus, tu autem 24. horis elapfis leva imagines de loco, in quo pofitæ funt, & repone eas, quia omni tempore Orifielis per eas operari potes, non folum ad illum amicum tuum, fed ad quofcunq; alios, mutato duntaxat nomine ipfius amici, in illius nomen quem volueris aliquid fcire: & nota quod non oportet ipfas imagines depingi pulchras aut curiofas, fed quantumcunque fimplices fuerint, nihil refert: modo habeant aliquam fimilitudinem proportionatam, ita ut imagines hominum effe cognofcantur, qui autem eas pulchrè depingere voluerit aut poterit, nihil impediet, nec prodeft.

De fecundo angelo Saturni, qui eft primus fub Orifiele & vocatur Sadael, præfidens fecundæ quartæ Saturni.

SEcundus angelus Saturni vocatur Sadael, qui eft primus fub Orifiele in ordine conftitutus & habet fecundam partem poft fuum principem, tam in die quam in nocte in operibus & temporibus Saturni: hoc eft quartam quintam & fextam horas inæquales, cum itaque in his tribus horis aliquid nunciare volueris ad amicum abfentem in 24. horis, fine literis, fine verbis & fine nuncio, fac id per omnia & fingula, quæ in operatione præcedente diximus: & obferva punctum fecundi motus Saturni in gradibus fuis ad fignum, in quo planeta ipfe movetur, & qualis fit motus & ubi fit fpiritus movens aftrum, quantum receflerit: & quantum eleveturè centro, fui motus, quantumcunque diftet à puncto quolibet totius circuli five fphæræ, ad horum fcientiam confequendam eft tabula hæc.

ℜ	𝔖	ℜ.	𝔖	ℜ. 𝔖		
hora 4.	hora 5.	hora 6.	hora 4.	hora 5.	hora 6.	☿
669	660	634	673	655	669	
675	671	24	663	667	651	
654	𝔖 661	ℜ 666	𝔖 659	ℜ. 658	𝔖 675	
						675

675	657	667	23	18	69 𝔛
25	671	674	672	673	663
670	664	667	657	675	23
𝔛	𝔖				

hora 4.	hora 5.
658	668 𝔛
666	663
667 𝔖	659 Saturn.
657	656
665	653 𝔖
662	652

Loco angeli Sadaëlis ex consideratione stellæ fixæ ad punctum motûs Saturni invento, fac duas imagines (eo modo quo diximus in operatione præcedente) Orifielis, cum inscriptionibus, contestationibus, & aliis singulis, quæ ibi dicta sunt: quibus completis pone ipsas imagines super quinque ramusculos herbæ thransnote extra domum in loco securo & secreto, & dic super eas: In nominè Patris & Filii & Spiritus Sancti Amen, Sicut duas istas imagines Sadaelis angeli N. Filii N. amici mei simul conjunctas super hos quinque ramos mobiles posui, ita tibi Sadaël in virtute Orifielis principis tui magni præcipio ut mentis meæ secretum, quod tibi explicando commisi sine mora ad notitiam præfati perferas amici. His dictis dimitte ibidem imagines per 24. horas, & fiet quod voluisti, scietque amicus tuus omne, quod super imagines dixisti perfectissimè ac secretè, item si volueris de aliquo absente scire, quomodo valeat, & verum statum ejus in 24. horis, quantumcunque longè sit, isto modo scire poteris. ET OMNIA, QUÆ FIUNT IN MUNDO, CONSTELLATIONE OBSERVATA PER HANC ARTEM SCIRE POTERIS.

De Tertio angelo Saturni, qui est secundus sub Orifiele & vocatur Pomiel præsidens tertiæ quartæ Saturni.

TErtius angelus Saturni vocatur Pomiel, qui est in ordine secundus sub Orifiele principali angelo Saturni, præsidet horæ Saturninæ septimæ octavæ & nonæ, tam in die quam in nocte in omnibus, quæ pertinent ad operationem Saturni, locum ejus, quoniam cum suo

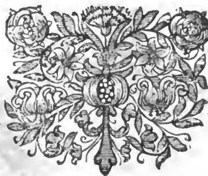
ſuo movetur ordine ad ſtellas fixas 25. gradibus ab oriente per tabulas diſpoſitis ſuis horis, ita invenies.

𝔖	𝔑	𝔖	𝔑	𝔑
Hora 7.	hora 8.	hora 9.	hora 7.	hora 9.
694	685	684	698	Sat. 685
700	696	12	688	676
679	686	691	684	700
700	682	692	24	694
24	696	699	697	688
695	689	692	682	18
> 𝔑	> 𝔖	> 𝔑	> 𝔖	> 𝔖

𝔖	𝔖	𝔑
hor. 8.	hora 7.	hora 8.
680	683	693
692	685	688
682	692	684
23	682	24
698	690	0
700	687	677
> 𝔑	> 𝔑	> 𝔖

Motu Saturni certificato, & invento punctuali loco Pomielis fac duas imagines per omnia, ſicuti diximus.

Finis Tertii Libri.

JOANNIS TRITHEMII,

Primò Spanheimensis deinde Divi Jacobi Peapolitani Abbatis.

STEGANOGRAPHIA ILLUSTRATA.

Præfatio.

Idimus in steganographiâ vindicatâ, quomodo Trithemius pro incomparabili sagacitate ingenii inter cætera subtilissimum quoddam opus steganographiæ mirabilis adinventionis mente conceperit, ac in orbem propalare cogitârit. Vidimus ex Chronico Spanheimensi, quomodo anno 1499. literas futuri hujus operis materiam ac dispositionem continentes ad Arnoldum Bostium Carmelitam Gandavum scripserit, & cum intereà accidisset, quod Bostius ipse nesciente Trithemio ex hac vitâ migrâsset, quomodo ea literæ à Priore conventus Gandavi apertæ, lectæ, & quasi pro miraculo divulgatæ, atque brevi tempore per totam Galliam & Alemanniam, coram multis Principibus & Doctissimis viris publicatæ, rescriptæ, & maximâ omnium admiratione lectæ & pro novo ac inaudito miraculo habitæ diversa in animis hominum excitârint judicia, aliis Trithemium prædicantibus hominem divinum, aliis eruditissimum, aliis magum & necromantam. Vidimus ex præfatione Polygraphiæ quomodo Anno 1500. octo mysteriorum libros in steganographiâ scribere caperit,

cæperit, eo autem in tertio jam libro ejusdem operis lucubrationem continuante, contigerit, ut Carolus Bovillus, natione Picardus superioribus partibus Alsatiæ paragratis ad Trithemium hospitii gratiâ venerit in Spanheim per Treviros in Galliam rediturus; qui, cum esset omni humanitate exceptus, ac inter cætera, quæ ipsi exhibebantur videnda, etiam perlustrâsset memoratum opus steganographiæ necdum consummatum, quod & obiter legit mente aliunde occupatus nec quo intelligeretur modo curavit, quomodo reversus posthac in Galliam malum pro bono reddiderit, ac interrogatus per Germanum de Ganay posteà Episcopum Aurelianensem quid apud Trithemium reperisset, falsa pro veris, mendacia pro beneficiis rescripserit ac scribens literas ad memoratum virum doctissimum falsitate, mendaciis injuriis & contumeliis multis plenas, & non intellectæ steganographiæ mentionem faciens Trithemium pravis artibus deditum, magum & necromantium falsò, mendaciter & nimis injuriosè temerariâ præsumptione proclamârit. Vidimus denique quomodo hæ ipsa Bovilli iniuria, blasphemia (quod dolenter refero) in causâ fuerint, quod admirandum opus steganographiæ ab Authore non consummatum sit, sed unà cum subtilissimis suis inventionibus in amico Trithemii sepultum perpetuò delitescat. Res certè ab omni rep. literariâ, à cunctis steganographorum scholis, à maximis Regibus, Principibus, ac belli ducibus, aliisque, qui nuntiis utuntur mysteriorum latoribus tantò magis deploranda, quantò subtilissima orbis ingenia in inveniendis iis & solvendis, quæ Trithemius proposuit & promisit, fuerunt frustrata & elusa. Nam non defuerunt hucusque viri sagacissimi & studiosissimi, qui in perscrutandis naturæ mysteriis nullum laborem honestum ac possibilem subterfugere, & quid prostitere? Alii cum capere Trithemium non possent, carpere non erubuere, ac ad injurias conversi exclamârunt eum de re impossibili temere se jactitâsse. Alii post longam & frustraneam speculationem conclusere, multa in verborum contextu, quibus Trithemius inventa sua proposuit, reperiri prorsus contradictoria & impossibilia, latereque inconsideratam quandam assertionem. Alii viles & quotidianas artes pro Trithemianis inventis venundando & substituendo, ea eluserunt ut puerilia, ac judicarunt, non necesse fuisse Trithemium tam pompofis verborum compullis jactare secretum id, quod iam quotidiana fere consuetudine viluit, & vel ipsis iam pueris patet. Alii denique ignorantiam suam ingenuè sunt confessi. Sed horum omnium mihi displicet opinio; nec enim impossibilia sunt, quæ Trithemius promisit, neque in verbis patiuntur æquivocationem aut contradictionem, neque sunt communia ut pueris pateant

neque tandem ita sunt abscondita, quia ab aliis etiam fuerint cognita & inventa, Itaque in eum finem, hanc editionis partem necessariam judicavi, atque steganographiam Reseratam appellavi, non vero quod eius me censeam eruditionis ut summi illius viri scripta vel inventa illustrare valeam, sed quod eum hucusque non parum detrimenti, suspicionis & impossibilitatis à suspectâ steganographiæ obscuritate sint passa ego denuo illa in lucem extraham, & novo examini steganographorum subiiciam, quod unicum in hac parte promitto, an plura præstem lector judicium dabit. Statueram quidem nuper materiam hanc verè difficilem & profundam paulo accuratius tractare, & nitore debito exornare, verum cum eum finem longius tempus requiri videbatur tum ratione ipsius materiæ ad maturitatem perducendæ, tum ratione scriptoris nullâ scribendi dexteritate vel elegantiâ præditi; Synopsis vero nuper evulgata, paululum præceps, præfixos egressa limites, omnium intuentium animos de hujus operis editione redderet securos; necessarium judicavi hanc materiam pro more reliquarum partium simplici stylo tractare lectoris benevoli confisus humanitate, & ita communi expectationi & nuperrimis promissis satisfacere.

CAP. I.

Exhibetur compendium steganographiæ universalis.

LEgimus complures veterum sapientes Reges & Principes, olim varios atque multiplices excogitavisse modos, quibus nuntiis suis ad loca remotiora mittendis tutò committerent arcana consilii, & quidquid mysterii confidendum occurrisset secreti, quo fierent in perferendis idonei, atq; ab omni pravorum incursione securi, ne vel simplicitas cabalisticorum denudaret mysterium, vel baucceorum innata curiositas apostolicis rebus inferret detrimentum. Magnus ex his Romanorum Cæsar Augustus tenebroso cupiens in arduis uti nunciorum ministerio, spiramina vocis conceptæ mutavit ex lucidis in opaca, quorum barbariem vocis renitentem, metatheseos orchemate pulchrâ inventione ad nutum convenientem effecit. Archimedes ille Syracusius mathematicorum facile princeps, albam suis convenientem institutis volucrem nudam per caput & pedes, bactro in formam tetragoni reciso, circumferenter affixit, ordinatisq; debitâ proportione ministris, opus volatili commendavit instrumento. Quo ritè peracto resolvit affixam suâ manu, quam ut avolare permisisset facta est subitò inter familiares penetralium facies disjun-

disjunctio magna, surrexitque mox tortuosæ imaginis monasticæ prius monstrum nimis vagabundum, cujus in aspectu, nemo, quod erat potuit cogitare. Nec prius conquievit bubonum dissensio, donec imago magistri picam scitè religâsset tetragono consimili. M. T. Cicero facundus orator ingenio usus & arte, phraseos minutias commutavit in signa & thelamatos sui philergiam sive characterem pro usitatâ phrasi locavit. Pharamundus quoque 43. post Marcomerum, Francorum in Germaniâ rex potentissimus, ut fierent omnia tutò, suis arcanis alligavit minutias peregrinas. Clodius etiam Crinitus Pharamundi filius, imitatione genitoris mysteria consilii notis involvit propriis ac peregrinis. Carolus Magnus 63. post Marcomerum Francorum rex bubones minutiis alligavit & variis & multis, ac singulis regni præfectis singulos contulit arte bubones. Nortmanni ex Gothiæ finibus egressi, vocatis è Græciâ bubonibus, tutum suis latibulum paraverunt arcanis. Fuerunt, qui accidentiis visibilibus minuta discernerent, quorum prudentiâ nox vertebatur in diem, & sine bubonum ministerio lux splendebat in tenebris. Alii verò minutias divisione regulatâ multiplicantes barbarorum ad instar, naturæ schemata subverterunt, in tenebris orchemata nascentium umbra secretantes, & ubi consilii requirebat arcanum per diapyramata cabalam subministrabant absentibus. Fuerunt etiam, quos harmonia cælestis peregrinas docuit componere voces, quarum duplex fuit intelligentibus usus, dum alter sensum suspendebat, alter in æthera mentem. Conati sunt plures in umbra sine luce quærere lucem minimè tamen potuerunt, quia sepultus jacet in cineribus ignis; nonnulli exercitati larvarum pictores ventum unum in duos distinxerunt ad punctum, quorum alter misophos tenebras odit, lucem diligit, arcanum bubone custodit. Rursus Bedâ fuerunt contestante nonnulli, quorum intentio progrediens ad latiora invisibilem oculis ventum rebus colligabat visibilibus, & vegetabilia multa, nec minus lapides, atque fructeta; quæ vocibus carent, linguâ cogebat loqui humanâ, quid inferam bruta; cum arti obtemperent cuncta? Et quis veterum occultè scribendi modos exprimeret omnes? Sed & orbis hodiernus ingeniosissima licet veterum inventa longe supergressus, eò devenit subtilitatis ut ipsam noctis umbram sub diei lumine collocaret & absconderet, ut neque

nox præjudicium diei neque dies nocti suspicionem generaret; atq; ex iis aliqui quidem, & qui artis prima posuere fundamenta, eo anni tempore quo noctem dies cursu naturali excedit, noctem ita minutatim diei gradibus supposuere, ut oculo libero non nisi diei gradus, teloscopio verò steganographico sub quolibet diei gradu integrum noctis minutum deprehenderetur. Alii in ipsis æquinoctiis, cum diei nox æqualis, rem non infæliciter tentârunt, ac noctem totam, sub totâ die, & ita singulos noctis gradus sub singulis diei gradibus mirabili proportione absconderunt. Alii denique circa solstitium hyemale ubi nox tantò diem, quantò in æstivo dies noctem excedit admirandâ & pene incomprehensibili adinventione singulos noctis gradus, sub singulis diei minutis occultârunt. Sed & admiranda hæc inventio tot variatur differentiis & extenditur ampliationibus, ut nemo sit in mundo, qui species tanti queat mysterii omnes dinumerare. Et hinc mirus alicui videri possem, quod in synopsi nuper evulgata promiserim omnium fere steganographorum inventa in compendio exhibere; Verum huic ego, cum contigerit, respondendum duco; esse quidem valde difficile, aut etiam vix possibile, omnes omnium familiares occultè scribendi modos enumerare; non tamen esse impossibile, eos, qui à steganographiæ scriptoribus hucusque in lucem sunt editi, sub certis regulis ac divisionibus comprehensos exhibere; quæ intentio mea fuit & est in cap. præsenti, quò festino. Animadvertendum tamen prius steganographiam accepisse me in generali significatione, qua etiam steganologiam comprehendat, licet aliàs ab invicem specificè distinguantur ut statim videbimus.

§. 1. Complectitur steganologiam in compendio.

Etsi steganologia ex ipso nomine ob diversitatem tam vocis, quam significationis sufficienter à steganographia differat ac distinguatur, quia tamen non una omnium semper est sententia, quò modi particulares aliquando referri debeant, ego in hoc tractatu talem pono ac sequor differentiam, qua omnes ij modi, quibus aliquid ad absentem mittitur, sive scriptura sit, sive scripturæ officio fungens, steganographiæ adscribantur, cum verò nihil ad absentem mittitur, sed tantum aliquid fit penes nunciantem, ex quo alter incognitionem arcani deveniat, ad steganologiam pertineat. Potest autem utraq;

utraque tam ſteganologia quam ſteganographia multiplici diviſione in varias abire ſpecies inferiores, differentiâ deſumptâ ratione tam ſuſpicionis & facilitatis, quam temporis, loci, commoditatis & utilitatis. Ego iis neglectis, in ſteganologia differentiam ſpecificam ſtatuo pro ratione diſtantiæ, quã triplicem aſſigno; præſentiam, quà vox humana naturalis naturaliter prolata pertingit ac percipi poteſt; diſtantiam mediam, qua viſus & auditus humanus naturaliter ac diſtinctè agit; & denique diſtantiam maximam, quæ eſt extra terminos dictorum ſenſuum v. g. ad 5. 10. 100. aut 1000. milliaria & plura: ſteganographiæ verò differentiam fundo in naturâ ſcriptionis.

Primo itaque præſentibus, aut in præſentiâ mentis arcanos conceptus poſſumus nunciare. I. Voce altâ naturaliter prolatâ, & ita. 1. Linguâ omnino incognita & fictitia, quam correſponſuri pro libitu aſſumpſerint, qui loquendi modus, licet ſit valde difficilis, eſt tamen omninò ſecurus; poteſt autem nova lingua excogitari, cujus ſingulæ dictiones, dictionibus communis linguæ reſpondeant, aut cujus integra dictio, unam tantum literam repræſentet, prioris generis linguam aliquando me aſſumpſiſſe recordor, poſterioris generis ſunt illæ, quas Trithemius in 3 & 4. libro polygraphiæ tradit, & licet illa libri 3. ſit valde difficilis & in ſermone non ſuadenda, illa tamen libri 4. eſt jucunda & facilis. 2. Lingua quadam aliena, quæ tamen iis ignota ſit, quos myſterium latere oportet, qualis eſt in Germania Hiſpanica, in Hiſpania Germanica, in Gallia Anglica &c. ſed in hoc cautè agendum eſt, præterquam enim, quod multis in locis diverſæ linguæ in uſu ſint, talis locutio ſuſpicionem generat & quandoque interdicta eſt. 3. Lingua communi & uſitata, ſed quæ per tranſpoſitionem ſyllabarum ita ſit deformata ut omnino aliena cenſeatur, talis eſt, qua utitur Trithemius in Polygraphia his verbis: *Eius autem ſcriptura fit in charta vel ſine charta cum nemilua [illegible]cala, raphocam, lapolce, aliuque rebus diverſis; ſcribuntur item literæ ac varius modis abſcondun tur & lucis, ut ſub race tabulata, ſub roſirilt cubior in leopi, in necoflas, in ceocali, locubat, in ratera, in liſpilia, & aliis ſimilibus penè infinitis.* 4. Poteſt lingua communis etiam per tranſpoſitionem, mutationem, additionem, & repetitionem quarundam literarum talem induere novitatem ut nec à quovis facile cognoſci, nec ſecretum latens deprehendi poſſit, tales modos recenſet Janus Hercules de ſunde l 1. ſteg.

&

& alii, unde sequentia pono exempla. Per transpositionem: *Im mæce geo mesper & maavi xe ouq rpimum ide.* &c. quod denotat: *Mi amice ego semper te amavi, ex quo primum die.* Item: *Morturiunt pantes riscetur nadiculus mus* &c. quod significat: *Parturiunt montes nascetur ridiculus mus.* Per mutationem: *fio naulvurg io finen harteo odes bo finen andreo* &c. quod sonat: Ein Maulwurf in einem Garten/ oder an einem andern &c. Per additionem: Itluwen itunemirtinem engen asvurgstren jehenzen / quod idem est ac: Wiltu mit mir gen Straßburg ziehen. Per repetitionem, v. g. dicendo *fabricator* diceretur; *fababribicabatobor*, aut: *Pater meus non est domi*: *Pabateber mebeubus nobonebest dobomibi.* 5. Potest adhiberi lingua, qua Trithemius utitur in conjurationibus steganographiæ, ubi alternæ tantum literæ sunt significativæ, reliquæ prolibitu assumptæ; & est modus loquendi valde securus, ut qui tam longo tempore non fuerit deprehensus, & est facilis tam pro loquente quam intelligente, v. g. *intermio nec seti dromeis.* Id est: *nemo est domi.* 6. Potest quis communiter uti lingua usitata, sed ubi occurrit dictio occultanda, eam exprimere alia lingua, ita apud nos inter se loquuntur Hebræi, dum sermoni Germanio hebraicas dictiones immiscent, talis etiam est lingua quam Itali *Calman*, *nos* Rothwelsch appellamus, ejus proponit exemplum Hercules à sunde in der Barlung Gespräch zwischen einem Leininger Soldaten, seiner Krönerin Weib, einem Spengler/ Kessler, und Schöcherfezer Wirth. 7. Post quis lingua communi loqui per ænigmata, figuras, similitudines, ita ut non ab omnibus intelligatur. Exempla pono ex Hercula à sunte sic Itali dicunt: *Baldezza de patrone capello de matto.* cum dicere volunt, *nimiam familiaritatem parere contemptum.* Ita cum veteribus Rabbinis dici posset: *Isteri bilgina kisch kisch karie.* volendo significare, aliquem alteri artem quandam surripuisse & pro sua jactare. 8. Tandem sensus secretus ita communi linguæ potest interseri & abscondi, ut nec sensús fiat discontinuatio, neque materiæ suspicio, pulchrum exemplum ponit Hercules â Sunde & ex eo P. Schot, ubi post quodvis appellativum creaturæ viventis, aut ejus pronomen dictio sequens est significativa. Sed & plures possunt fieri sensus ac distinctè pronunciari, & à principio vel fine omnium dictiones poni valentes. Exemplum. Der N. ist ein guter Man. Sein will ist wie mein Wil. Nichts ist mir so lieb als Dieses.

Dieses. Zu ihm will ich setzen in glück und Unglück. Er ist gewünscht für Uns. Es trage sich böses oder gutes Zu. Ein solcher Freund ist hoch zu Schatzen. II. Potest alteri quidpiam significari voce submissa & quidem 1. Aliis insusurrando in aurem, quod adstantes latere debet, sed hic modus rusticus est, indecorus periculosus ideoque fugiendus. Itaque melius & securiùs res expedietur instrumentis acusticis vel operationibus inde descendentibus, quæ apud scriptores ejus materiæ ex professo videantur, ego pauculos modos adduco ex P. Schot. Potest ergo 2. Submissè alteri quidquam nunciari, si loquens trabis etiam longissimæ humi prostratæ, aut, quod melius est, fulcris impositæ, uni extremitati admoveat os, & submissè loquatur, ut à nullo adstantium percipiatur, alter verò alteri extremitati applicet aurem. 3. Si loquens os applicet uni parti superficiei circularis politæ, alter parti diametraliter aut quasi diametraliter oppositæ applicet aurem: tunc enim quidquid loquens submississimè dixerit, alter distinctissimè audiet, adstantibus etiam colloquentibus inter se, aut cantantib9, aut quosvis clamores ac strepitus excitantibus. Idem quoque fit in quibuslibet rotundis fabricis concavis ac politis, cujusmodi est aula quædam rotunda in arce Heidelbergensi. 4. Si eligantur ambulacra longarum domuum, aut aularum, ubi duobus lateribus & parallelis parietibus politis superpositus est fornix similiter politus. Si enim unus uni muro applicet os, alter alteri muro aurem, & submissè colloquantur, audiunt se mutuo. 5. Per canales apertos, hoc est, qui sunt instar semicilindri concavi aut prismatis excavati, per hos enim canales ab una extremitate ad alteram defertur, quidquid submissè fuerit inmurmuratum. 6, Per canales clausos & aquæ ductus coopertos. Romanorum aquæductuum Præfecti notarunt, loquentium voces in illis ad quingentorum pedum distantiam tanquam præsentes audiri. 7. Per machinas & instrumenta acustica, quæ magno numero descripsit P. Schot. in Magia Phonotectica, syntagm. 2. per totum. 8. Per statuas loquentes quas magno etiam numero, nec minori artificio descripsit idem P. Schot in eadem Magia, syntagm. 3 per totum. III. Variis signis pro libitu assumptis possumus animi nostri conceptus aperire, talis est modus. 1. Quem pueri in scholis adhibent, ubi pro membris corporis, aut generibus vestimentorum lite-

ras ſupponunt,& præſertim eas,quæ illarum partium ſunt initiales, exempla vide apud P. Schot in ſchola ſteg. & Herculem à ſunde. 2. Dactylogia,quæ eſt ars loquendi per digitos, cum nempe pro eorum varia poſitione,incurvatione, extenſione, combinatione valor literarum intelligitur ; de hoc loquendi modo Bedanus monachus integrum libellum compoſuit, & extant modi plurimi cum exemplis apud ſteganographos, quos recenſere ſuperfluum cenſeo, cum quilibet pro libitu poſſit ſibi novum alphabetum formare. 3.Poteſt quis loqui nutibus,aſpectu variarum partium conclavis, in quo quis eſt,ad dextram,ſiniſtram,antrorſum,varia poſitione manuum, pilei, etiam inter comedendum variis geſtibus &c. quod ita ſecretò & ſecurè fieri poteſt, ut nec ſuſpicionem generet, nec etiam penetrari poſſit; experimento loquor. IV. Poſſumus occultè mentem ſignificare ope Magnetis. De quo videatur incomparabilis ille Magiſter Magnetis P. Athanaſius Kircherus,ego manum de tabula retraho.

Secundo,cum ad aliquam diſtantiam quidquam nunciandum eſt,id efficiemus. I. Variis inſtrumentis muſicis ut chely,fiſtula,tuba & ſimilibus pro ratione diſtantiæ. Poteſt id autem fieri. 1. Ut notæ in ſcala muſicali,pro earum vario ſitu ac proprietatibus literarum aſſumant officium,ac tum intelligatur illa litera alphabeti,cum nota illam repræſentans in inſtrumento exprimitur. Exemplum vide apud P. Schot & Herculem à ſunde, ſed modus hic eſt valde difficilis & non niſi à Muſicis in practicam vocandus, itaque facilior & jucundior erit operatio. 2. Si loco ſingularum alphabeti literarum una,duæ,vel tres integræ cantilenæ ſubſtituantur, erit quidem tum modus valde tardus,ſed tamen ſecuriſſimus ac ideo pro ratione circumſtantiarum tantùm exercendus,ita ope dulcis v. g. fiſtulæ, amico ſedenti in carcere, aut amaſiæ intra parietes domeſticos cuſtoditæ quidvis poterimus ſignificare, ita tubicen in caſtris aut ubivis locorum, omnia poterit arcana & brevi tempore ad ſat magnam diſtantiam ſcienti artem nunciare. II. Poſſunt accipi diverſa ſimul inſtrumenta muſica,& eorum ſono qualicunque, etiam inter correſpondentes non determinato arcana nunciari,quò autem plura fuerint,tanto res eſt expeditior,ut ſi eſſent 24. inſtrumenta, quodlibet poſſet unam literam repræſentare ſemel tactum; ſi eſſent 12. poſſet

quodvis

quodvis semel tangi pro duodecim primis literis alphabeti, & bis pro reliquis duodecim; si essent octo: quodlibet semel tangeretur pro primis octo literis, bis pro secundis octo literis, & denique ter pro reliquis octo, & sic in universum erunt 24. literæ; Eadem ratio de reliquis. Sed & potest instrumentorum diversorum fieri combinatio ut si pro A. chelys minor sola tangeretur. Pro B. chelys major sola. Pro C. chelys minor cum majore &c. III. Defectu instrumentorum musicorum possunt alii soni edi ut voce, manibus &c & eorum varia combinatione, aut repetitione tot fieri & determinari differentiæ ut facile 24. literis alphabeti æquivaleant. IV. Possumus & mentem nostram facibus luminibusque exprimere aut simili signo visibili de nocte, idque vel ope unius tantùm, aut plurium, prout ingeniosè describit Hercules à Sunde in steganogr. id verò quod præstant faces de nocte, interdiu fumus, aut vexilla, vel similia signa, quæ videri & distingui possunt. V. Hercules de Sunde tradit modum loquendi cum alio non adeo distante, ope tabulæ semicircularis, aut alterius cujuscunque formæ, instructæ regula dioptrica & signatæ lineis à centro ad 24. literas alphabeti circa marginem tabulæ scripras ductis, ac directis versus 24. saxa, aut palos, aliave signa iisdem alphabeti literis signata; qui ipsemet videatur. VI. Possumus denique etiam pulsu campanarum, explosione tormentorum bellicorum, ratione loci, temporis, magnitudinis &c. tot reperire differentias ut alphabetum inde aliquod formari possit, & ita absentibus loqui. Quæ omnia ingeniosi lectoris ulteriori studio relinquuntur.

Tertiò denique ad maximam distantiam, ultra terminos naturales visûs & auditûs, ad 3. 5. 50. 100. 1000. milliaria voluntatem nostram quomodo manifestare possimus docent quidam, quod videamus. I. Itaque quidam ut Cornelius Agrippa & Joannes Baptista Porta ac alii proponunt artificium quoddam, quo per radios lunares ope speculi aut sine speculo aliquid nunciari potest; discutit illud P. Schot. Schol. steg. classe. 7. eror. 7. §. 2. qui ibidem videatur. II. Cornelius Agrippa docet quomodo per diffusionem specierum visibilium vel audibilium naturaliter, procul omni suspicione homo homini ad quamcunque longissimam etiam vel incognitam distantiam brevissimo tempore nunciare mentis conceptum potest. Videatur

deatur hac de re P. Schot. ubi supra §. 3. III. Hercules de Sunde ubi sæpiùs, ait Fridericum Risnerum in opticâ suâ meminisse cujusdam speculi, quo noctu ad lunæ splendorem legebatur Constantinopoli, quod Londini in Angliâ scriptum erat. Sed & ibidem dicit Sunde reperisse se in tractatu de Magia monachi cujusdam antiqui, posse tria specula fieri ac ita disponi, ut noctu in plenilunio videri possit, quidquid in toto terrarum hæmisphærio sub dio contingit. IV. Tradunt aliqui ope duarum pyxidum magneticarum arcana mentis manifestari posse; refert hunc modum Sunde, & discutit P. Schot. steg. schol. erot. 12. V. Alii docent per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem posse duos inter se quantavis distantiâ dissitos loqui, quem modum itidem proponit Hercules à Sunde & discutit P. Schot ubi supra. erot. 13. VI. Denique alium absentibus loquendi modum quovis in loco quantumcunque dissito commorantibus proponit Hercules à Sunde. lib. 3. cap. ult. proponit eum vero steganographia scriptura, ne ad cujusvis desidis homunculi notitiam perveniat. Cui otium suppetit, scripturam explicet & se inventi participem reddat.

§. 2. Compendium steganographiæ exhibetur.

Dixi supra eos omnes occultè scribendi modos ad steganographiam referri debere, quibus aliquid ad absentem mittitur, itaq; ante omnia nuncios constituamus, ut sine quibus hæc operatio effectu non potietur. Nunciorum autem nomen & officium I. Convenit homini & ferè soli, quos pro arcanis perferendis fidelissimos eligamus necesse est nisi periculum subire velimus; sed quis tam acuti est ingenii aut prudentiæ ut corda hominum scrutari possit? quin & hominum fides valde est labilis & aurum obcæcat plures; igitur erit remediis utendum, talia nobis subministrat P. Schot, ubi medicamenta soporifera præscribit, quibus somnus conciliatur nuntiis & ita secretum pro libitu ac necessitate occultatur. Sed & ipsi nuntii aliquando suspicionem patiuntur, aut liberum transitum non habent, ergo nuntii omni suspicioni carentes eligendi sunt, tales sunt II. Mendici, quibus usi dicuntur Patres Concilii Ephesini, qui Nestorium damnarunt. Cum enim sententiam suam Constantinopoli constare vellent, & portæ ac viæ omnes à Nestorii amicis infestæ; epistolas intra calamos absconditas tradidêre mendicis Constanti-

ſtantinopolim deferendas. III. Cum oppidum oppidum quoddam aut caſtellum obſeſſum eſt,quod fluvio adjacet,aut aliàs neceſſitas poſtulat, Urinatorum utemur miniſterio, id eſt eorum hominum,qui ſub aqua aut exercitio naturæ, aut artis inſtrumentis ambulant, tale exemplum de Decio Bruto refert Dio. De ſoricis verò aquaticis agit P. Schot in Technica curioſa l. 6. cap. 9. & alii. IV. Sed & columbæ literarum latrices fuere, ſicut & aliæ aves cicures, cujusmodi ſtratagematis plenas dicit eſſe hiſtorias P. Schot ſicut plura refert exempla ex Aeliano l. 6. Animal. cap. 7. Ex Æmilio in Philippo II. Egnatio l. 7. c. 4. Ex Famiano ſtrada de bello belgico l. 7 Ex obſeſſione Lugduni Batavorum. Ex Frontino l. 3. ſtratag. c. 13. Ex Plinio & aliis,quæ videantur. V. Canes etiam nunciorum ſupplent officium, cujusmodi exemplum recenſet Lipſius cent. 1. Epiſt. ad Belgas ep. 44. de cane quodam Lovanienſi, ſed & ſimilibus exemplis hiſtoriæ ſunt refertæ. VI. Antiqui ſagittis circumvolvebant aut alligabant literas, & ad amicos intra vel extra urbem jaculabantur ut refert Herodotus de Timoxeno, & Plutarchus in Cimone de Chiis; ſed etiam adhuc hodie id exhiberi poteſt, præſertim in Belgio vel à Belgis, qui exercitatiſſimi ſunt in jaculandis ſagittis, & in ſingulis fere oppidis pro pretio quotannis certant. VII. Hodie etiam literas includunt intra globum plumbeum & ſclopo vel tormento mittunt ad locum deſtinatum. Non omnibus omnia conveniunt, electio facienda eſt pro ratione circumſtantiarum.

Hucusque fidos, celeres, & carentes ſuſpicione nuntios conſtituimus,nunc literas iis commendandas formemus, eæ autem fiunt. Primò,ſine ulla ſcriptura, id eſt, cum aliæ res præter characteres ad abſentem mittuntur, ex quibus ille in cognitionem arcani devenire poſſit. Talis modus eſt I. Si flores aut herbæ loco literarum ſubſtituantur, iiq; requiſito ordine pro ratione arcani in ſertum vel faſciculum colligantur,ac ita trans mittantur; modus certè facilis,jucundus,ſecurus, & amatoribus pretio magno æſtimandus. Idem præſtant II. Diverſorum generum & colorum ligulæ ſericæ, quæ literarum poteſtate inſigniri, & ad exprimendum arcanum ſenſum facili & jucunda compoſitione conjungi & transmitti poſſunt. Quin & chartis luſoriis III. Uti poſſumus,cumq; in quovis

lusu sint 52. chartæ, binas pro quavis alphabeti literâ, aut etiam pro aliquibus præcipuè vero vocalibus, utpote sæpius occurrentibus ternas substituere, sed & cum literæ quædam sæpius occurrunt, plures lusus adhibere. Similem nec minus jucundum effectum præstat IV. diversa moneta, id quod in Germaniâ facile in praxin revocari potest, ob multitudinem & eorum, qui jus cudendæ monetæ habent, & ipsius monetæ; Ita possumus 24. statuum Imperii florenos pro 24. literis alphabeti supponere v. g. Moguntinenses pro A. Saxonicos pro B. Brandenburgicos pro C. Palatinos pro D: Darmstadienses pro E. &c. cumq; nunciandum esset Cade conjungimus quatuor florenos: Brandenburgicum, Moguntinum, Palatinum & Darmstadiensem, atq; hoc ordine illæso transmittimus. V. Potest fieri lamina cuprea, lignea, aut similis materiæ, rotunda, quadrata, oblonga & cujuscunq; tandem figuræ, tantæ tamen magnitudinis ut tot sit capax foraminum, quot sunt literæ alphabeti necessariæ, exscindatur ea in extremitatibus ut fiat sicut rota dentata, pro numero literarum, sive tot perforetur separatis foraminibus, singula verò foramina uni & certæ literæ attribuantur, atq; ita cum quidquam nunciandum est, filum certo loco ab unâ extremitate affigitur, reliquâ extremitate ex ordine per ea foramina trahendâ, quæ literas repræsentant proposito convenientes. Plures tales modos describit Hercules â Sunde.

Secundò. Possumus arcanum nostrum literis & scripturæ commendare, sed quæ ita apud nuncium occultentur, ut nec suspicionem faciant nec deprehendi possint. Sic possumus I. abscondere literas, ridicula ferè, sed ingeniosa praxi intra lapidem, quam describit Hercules à Sunde & P. Schot; Simile quoq, artificium tradit Joannes Baptista Porta. l. 16. Mag. nat c. 6. II. In Calceis, quem modum etiam insinuat Trithemius in Polygraphia per vocem *ceocali* sed & Ovidius ejus meminit dicens:

Cum possit soleâ chartas celare ligatas.
Et vincto blandas sub pede ferre notas.

Ejus praxin docet P. Schot in sch. steg. cl. 12. c. 2. §. 1. ubi etiam varia adducit exempla hujus inventionis. III. Intra sigillum, sc. Principum & Magistratuum in urbibus, qui latis admodum sigillis obsignare solent, possunt autem verba secreta in schedula quadam exigua

gua

gua exarari, atque ea schedula complicari, & exterius oleo vel pinguendine illita infra ceram in loco sigilli occultari, IV. Intra baculum viatorium, intra hastile, intra gladii vaginam, inter alia quæcunque tabellariorum arma epistolas abscondere non est infrequens, qua de inventione vide P. Schot. d. l. §. 5. & Herculem à Sunde. V. Absconduntur etiam epistola in *leopi* & in *lispilia* id est in pileo, & palliis aliisq; vestibus, cujusmodi multa sunt exempla. VI. Intra varios cibos & fructus, quæ praxis innumeras admittit variationes. Nam 1. Potest abscondi epistola intre panem antequam pinsitur & panis dari tabellario, vel melius mendicabulo, deferendus ad absentem. 2. Potest epistola angustæ & delicatissimæ papyro inscripta, ac convoluta abscondi intra calamum, calamus intra pyrum, pomum, carmen assatam, placentam &c. & absenti transmitti. 3. Securissimum est, tametsi turpiculum, si nux avellana facto in cortice exiguo foramine evacuetur, schedulæ exiguæ ac delicatissimæ secretum inscribatur, intra nucem abscondatur, & ea foramine clausa, tabellario deglutienda detur & ita transmittatur, reddat enim tabellarius nucem integram per secessum. Honestius erit, si epistola in esculento abscondita cani devoranda detur, atq; is nuntio associetur, ac demum occidatur, ut ex visceribus epistola eximatur. VII. Absconduntur literæ in *necoflas* id est in flascone, quem modum valde ingeniosum describit P. Schot. d. l. §. 2. ex Hercula à Sunde ubi ex fundamento legatur, quod dabit occasionē ingenioso lectori aliàs excogitandi praxes, quibus literæ inter quæcunq; alia vasa abscondantur. VIII. Occultantur etiam literæ inter dissecta animalia, cujus pragmaticæ P. Schot. d. l. cap. 3. §. 1. dicit meminisse Frontinum lib. 3. stratagem. cap. 13. IX. Intra collaria canum, quos nuncii secum ducunt, aut inter ephippia, fræna, aliaq; equorum arma possunt tutissimè literæ occultari uti teste Frontino fecêre Campani. X. Intra ferreos tubulos ligularum, cujus inventionis exemplum narrat P. Pchot. d. l. §. 4. quod contigit Carolo V. Imperatori in obsidione Metensi, qui videatur. XI. In utribus, aut urnis testaceis & literæ tutò absconduntur, qui deinde à nandi peritis ad locum destinatum deferantur, tale exemplum narrat ex Frontino. l. 3. stratag. cap. 13. P. Schot. d. l. cap. 4. §. 1. & 3. XII. In laminis plumbeis tutum etiam literis est latibulum, de quo stratagemate exemplum ex Frontino

tino adfert P. Schot. d. l. §. 2. XIII. Intra ovum literæ abſconduntur tali praxi: Scripta in papyro epiſtola conciditur in ſegmenta longa, quolibet unam epiſtolæ lineam habituro, hæc ſegmenta à tergo literis vel numeris pro ordinis ratione ſignata in ovum recens per rimulas tantæ capacitatis in cortice factas ſingulatim intruduntur, ac tum ovum rimulâ occluſâ abſenti mittitur vel aliis immiſtum ovis, vel aliâ ratione ſuſpicionem non pariturâ. Sed & idem aliâ ratione poterit effici: Ovum acri aceto immergitur horis ternis, quaternis aut pluribus, & cum emollitum eſt, cultri acie cortex aperitur, ovum evacuatur, charta ſecretum continens per rimam intruditur, ac tum ſciſſurâ calce & gummi miſtis obturatâ, ovum aquæ frigidæ immergitur macerandum, quo cortex priſtinæ duritiei reddatur. XIV. Poteſt & epiſtola ſecretum continens in longa ſegmenta conſcindi, ea ſegmenta intra mulierum vel virorum, aut etiam equorum plegmata ſeu complicatos capillos abſcondi, & ad abſentes mitti. XV. Tandem etiam intra bellaria poteſt epiſtola latere abſcondita, quale exemplum de Polycrate fœminâ narrat P. Schot. d. l. cap. 4. §. 8.

Tertiò. Poteſt ſecretum mitti ad abſentem literis apertis, id eſt, non occultatis, ſed quæ ſcriptæ ſint characteribus inviſibilibus, id eſt talibus, qui, ut ſcripti ſunt delitеſcant, & nonniſi ab artis conſcio legibiles fieri poſſint vel ad ignem vel inſperſo pulviſculo, vel in aquâ & ſimili liquore, vel aliis modis. Fit autem ſcriptura talis in Pergameno, charta, panno, ovo, lapide, cryſtallo, &c. Itaq; I. Fieri poteſt ſcriptura inviſibilis, quæ nonniſi ad ignem denuo legibilis reddatur. 1. Si ſcribatur ſucco, qui exprimitur ex pomis, piris, malis Perſicis, uvis, malis citreis & ſimilibus fructibus, nam ut ſcriptæ ſunt literæ delitеſcunt, & non niſi admotæ igni reviviſcunt. 2. Idem præſtat ſcriptura, quæ lacte fit, ſive animalium ſive herbarum ut tithymali ficûs &c. 3. Similis fit ſcriptura, eâ aquâ in quâ vel vitriolum, vel alumen, vel ſal armoniacum vel calx vel cremor tartari aut camphora & ſimilia ſunt diſſoluta vel injecta delitеſcet enim & ad ignem revocabitur. 4. Eodem potiemur effectu, ſi ſulphur cum pauco ſalis vino miſceatur, idque coletur & loco atramenti adhibeatur. 5. Succo cæparum & allii eadem eſt virtus, nempe ut literæ primò evaneſcant eo ſcriptæ, ac poſtea per ignem reducantur.

6. Suc-

6. Succus expressus ex cæpis cum sale & urina literas scriptas primò occultat, deinde admotas igni efficit nigras & legibiles. II. Potest fieri scriptura invisibilis, quæ aqua vel alio liquore fiat legibilis. I. Si aquâ, in qua vitriolum seu calchantum dissolutum, ac injectus pulvis gallæ tenuiter comminutus, scribatur supra chartam, illico scriptura delitescet, restituetur verò cum aquæ frigidæ iniicitur, literas ipsamet charta candidiores efficiendo. 2. Similiter jucundum exhibetur spectaculum, si alumen tenuiter comminutum aqua solvatur, atque ea aquâ scriptura exaretur in charta crassa, linteo, pergameno candido. 3. Si vitriolum tenuiter comminutum solvatur aqua frigida, atque inde scriptura fiat in charta, literæ illico evanescunt rediturae, si semi unica gallarum pulverizata intra quartam partem mensuræ aquæ communis iniiciatur, bene misceatur, per pannum lineum coletur, & epistola scripta per hanc aquam aliquoties traducatur, nam nigræ efficientur literæ. 4. Simile accidit, si succo limonis exares literas in papyro, nam siccatæ penitus abeunt, si verò lythargirum in vas fictile cum aceto iniicias, decoquas, decoctumq; percoles, ac huic liquori scripturam immergas, illico reddetur candida & legibilis. 5. Albumen ovi temperatum & discussum ad scribendum, scripturam reddit penitus illegibilem, nec apparituram nisi aquæ imponatur frigidæ. 6. Si hirci adipe supra lapidem scribas, ipse tuam illico scripturã nõ amplius agnosces aut deprehendes, nisi lapidem aceto immergas, quo literæ redeant conspiciendæ quasi supra lapidem eminentes. 7. Potest & fieri scriptura duplici atramento visibili & invisibili, illo quidem pro rebus quibuscunque nullius aspectum timentibus, hoc verò pro arcano conceptu, quẽ omnes præter artis conscium latere oportet, & latebit nisi certa quadam operatione scriptura visibilis deleatur, atque eo ipso invisibilis reviviscat. Modum ex Porta tradit P. Schot. III. Potest fieri scriptura inconspicua, quæ insperso legatur pulvisculo, & quidem 1. vino, aceto, urina adipe, sebo, aliaque pinguedine, gummi, lacte animalium, lacte herbarum aut foliorum ut ficulneo, Tithymali; si enim unâ ex his materiis ad scribendum aptatâ supra chartam, aut in aliquâ corporis parte, ut manu, brachio, fronte literas feceris, siccarique permiseris, ne vestigium quidem scripturæ amplius apparebit, redibunt autem denuò literæ tritis in pulverem carbonibus, aut

Tt chartæ

chartæ combustæ polline aut fuligine conspersæ. 2. Potest etiam tali modo supra crystallum seu vitrum scriptura fieri; Dissolve gummi arabicum vel tragacanthum in aquâ clarissimâ, quâ scribe supra phialam crystallinam seu vitream, permitte siccari & nihil apparebit, usq; dum tali pulvisculo inspergatur scriptura. 3. Similiter supra tabellam, chartam, linteum, scribere poteris; Solve adipem hircinum cum pauculo terebinthinæ resinæ,& liquore isto chartam aliquam bene illine & serva,cum scribendum est,pone eam supra tabellam, linteum, strophiolum &c. & quas lubet significare literas, stylo ferreo exara,adhærebit scriptura, nec apparebit nisi uno ex dictis pulvisculis inspergatur. IV. Fit & scriptura, quæ non nisi aëre, vel posita inter oculum & lumen vel ignem legitur, talis est, si cerussam,aliumq; colorem album tragacanthæ liquefactæ immisceas, eâque misturâ in charta scribas, nihil enim legi poterit, nisi scriptura inter oculum & lumen solis aut candelæ ponatur. V. Huc spectat Dermaticum scribendi genus à Trithemio in Polygraphiâ insinuatum, quod fit in dorso nunciorum; fit autem juxta Trithemium scripturâ quadam artificiali per loturam cujusdam humoris seu liquoris duntaxat visibili. Similiter huc pertinet stratagema Hystiæi quod videatur in P. Schot.Herculeà Sunde,P. Kirchero.Porta.

Quartò deniq, potest scriptura fieri characteribus visibilibus, atramento videlicet communi, & ita quidem I. Possunt à correspondentibus assumi characteres omnino fictitii,& qui nullam aliam habeant significatiooem, quam ex instituto operantium; Non est autem possibile omnia omnium figmenta huc adducere, nec proposito quidquam conducit,cum quilibet sibi pro libitu novum possit fabricare alphabetum. Plura refert Trithemius l.6. Polygr.ubi adducit alphabetum Norrmannorum, veterum Francorum, item quoddam in Codice Hunibaldi repertum, Pharamundi, Honorii cognomento Thebani,Ciceronis & aliorum Similia quoq; habet Sunde ubi tria ponit Cabbalistica Alphabeta, quorum primum appellatur scriptura cælestis; secundum, scriptura angelica; tertium,scriptura transitus flavii &c. Sed in hoc genere scriptionis cautè procedendum est,nam non tantùm inveniuntur multi, qui facili & brevi studio tales possunt aperire scripturas, sed & passim apud Auctores extant regulæ eas legendi & secretum latens inveniendi;

Itaq;

Itaq; possunt plures characteres pro unâ literâ substitui,& præcipuè pro vocalibus,vel possunt duæ dictiones conjungi,aut aliquæ literæ dictionis unius , alterius dictionis literis per variam mutationem vel transpositionem adjungi,quo difficilior scriptura reddatur. Sed & referente Trithemio in Polygraphia M.T. Cicero pro quavis dictione latina Characterem unum supposuit,tantamq; copiam notarum in quodam dictionario cum dictionibus subjectis collocavit, ut omnino sufficiant ad scribendum latino Sermone quæcunq; volueris. Qualibus notis sive characteribus psalterium latinum integrum & pulchrè descriptum olim vidisse se Trithemius asserit in Bibliothecâ majoris Ecclesiæ Argentinensis,cui quis rerum judex ignarus titulum forinsecus præposuerat talem. Psalterium in Armenicâ lingua. II. Possunt & numeri loco literarum substitui, varia earum combinatione & variatione , atq; ita transmitti ad artis conscium; quò autem literæ tales minus patiantur suspicionis, poterunt numeri collocari & assumi instar computûs communis aut Astronomici; sed cum & hoc non semper tutum fit , astu utemur ingeniosissimo, quem invenit P. Kircherus ac P. Schot in tota schola steganogr. recenset,& excolit; consistitq; præcipuè in illo,ut epistolæ cujusdam de quavis rescriptæ, & nullius conspectum formidantis, cujuscunq; etiam linguæ & idiomatis singuli characteres ab initio numerentur, cumq; deventum fuerit ad literam in qua numerus significandus terminatur,signum fiat visibile vel invisibile suo tamen tempore rediturum,pro secundo numero itidem numerentur tot literæ ab hoc signo inchoando quot unitates numerus continet, & denuo signum fiat atq; ita consequenter donec omnes numeri nunciandi epistolæ sint inserti. III. Etiam sola puncta non effigiata in characteres aut literas proposito deserviunt, debet autem eorum varius situs, combinatio, distantia tot efficere differentias ut literis alphabeti necessariis correspondeant; tales modos describit Hercules à Sunde l.5. cap.3.10.12. utiturq; triangulo, lineâ sola vel circuli semidiamatro. IV. Ipsæ literæ usitatæ etiam tutum arcanis præbent receptaculum,cum ita suam mutant potestatem ut omnino diversam assumant naturam per transpositionem alphabeti ordinatam vel inordinatam; Quo pertinet totus liber quintus Polygraphiæ Trithemii; sed & per variam literarum paucarum conabinationem poterunt

 fieri

fieri 24. differentiæ; quo modo usum fuisse Julium Cæsarem refert Hercules à Sunde d.l. cap. 12. Illæ vero literæ quæ per talem alphapheti transpositionem pro arcano proveniunt, possunt aut separatim pro ratione sensûs ipsius poni aut cum num. seq. ita inter alias occultari ut nec suspicionem generent nec ullatenus deprehendi possint.
V. Arcanum ipsum separatum vel in dictiones, vel in syllabas, vel in literas ita orationi apertæ potest inseri ut impossibile sit illud ulla ratione deprehendere; exhibet id totus liber primus & secundus steganographiæ Trithemii ubi certarum aut omnium dictionum alicujus epistolæ literæ aut syllabæ initiales, arcani nunciandi literas aut syllabas referunt, cumque earum tanta sit variatio, prout & in duobus capp. seqq. ampliationes meæ ostendunt, nemo certè tã erit in arte combinatoriâ exercitatus, qui literas in tali epistolâ arcano de servientes queat invenire præsertim, si per secundum librum & ejus ampliationes fuerint in alias transformatæ; Sed & exempla exhibebo infra cap. seq. ubi non initiales sed secundæ ultimæ aut penultimæ certarum dictionum literæ arcano deserviunt, similis est steganographia Brixiensis quam refert P. Schot, ubi certorum numerorum certus ordo assumitur, atque oratio aperta sic instituitnr, ut computatis à principio literis epistolæ, prima secreti litera incidat in locum quo desinit numerus primus assumptus, secunda secreti litera incidat in locũ quo desinit numerus secundus assumptus computatione facta à prima litera, & ita consequenter. Eadem ratio syllabarum licet modus operandi sit paululum difficilior; Jucundissima omnium operatio est, integras arcani dictiones literis patentibus inserere præterquam enim quod securissima sit etiam summa facilitate instituitur, quod tamen de omnibus modis hujus operationis non ita generaliter intellectum velim; nam certè modus Trithemii in lib. 2. cap. 23. & 24. steg. non ita est facilis, sicut nec ille quem Hercules de Sunde steg. auctæ cap. 9. l. 5. describit & tantoperè æstimat.

CAP. II.

Examinat & ampliat librum primum steganographiæ.

PRimus steganographiæ liber ut vidimus, continet varios occultè scribendi modos, quibus oratio vel epistola sic instituitur, ut initiales literæ omnium vel certarum dictionum sensum arcanum exprimant; videndum itaque in cap. præsenti an tales sint, ut tam speciosam & pomposam meruerint præfationem, ita enim inquit Tri-

themi-

themius in literis ad Arnoldum Bostium: ***Primus liber continet plusquam centum modos occultè scribendi, quidquid velis, sine omni suspicione, sine literarum transpositione, sine omni timore, ita ut non sit homo in mundo, qui naturali industria scire, vel suspicari quidem possit, quid in meis literis contineatur, præter eum, qui artem novit ex me vel ex eo quem ego docuero. Verba sunt plana & familiaria, omni suspicione carentia, sed intentionem meam nemo sine arte percipere poterit in æternum, quantumcunque sit doctus & est res verè stupenda.*** Secundò desideratur ipsorum horum modorum ampliatio, ut manifestum fiat, quod Trithemius in Apologiâ Steganographiæ præpositâ insinuat: ***Nec fieri quispiam tam doctus & expertus in hac ipsa scientia unquam poterit, ut non relinquantur infiniti modi, secretè, & occultissimè scribendi ad omnia sufficientes, quos ipse nondum apprehendit. Est enim hac scientia chaos infinitæ magnitudinis, quod nemo comprehendere potest. Quia quantumlibet doctus in hac arte fueris, minus tamen est, quod intelligis, quam illud quod nescis. Nam hujus scientiæ proprietas est magistro discipulum semper, modo sit industrius & velit, reddere sine comparatione doctiorem.***

§. I. Continet Examen libri primi Steganographiæ.

Examen Steganographiæ instituturus explorabo an conveniat regulis in cap. I. Steganogr. Vind. positis, idque cum fecero, ostenderoque quam hi modi occultè scribendi, sint absque omni suspicione: quam sint securi ac tuti; & denique quam sint faciles & expediti, sine dubio meritas iis laudes obtinuero; quod conclusionibus tribus breviter expedietur.

Dico I. Steganographiam libri primi esse absque omni suspicione, id manifestè ostendo. Quia inde dicitur oriri suspicio, ubi est aliquid novi, extraordinarii, & contra communem scribendi consuetudinem, ita fit cum scribimus characteribus fictitiis & peregrinis, cum numeros & puncta aut literas literis apertè substituimus, cum signa incognita, vel communia contra eorum proprietantem assumimus; Atqui nihil horum fit in his modis, nihil ibi reperitur novi, nihil extraordinarii; verba sunt plana, communia, & in propria acceptione in perfectum & concinnum sensum composita; nulla in iis reperitur differentia ab aliis literis, quibus ordinariè & citra occultorum significationem scribimus; experimentum cape lector suspiciose & vide quid in literis sequentibus lateat suspicionis? quæ dictio, quæ litera ei ansam præbeat?

Epistola.

Non sine ratione sententiam teneres negativam, utpote & tibi favorabiliorem & valde validis utroque in jure stabilitam argumentis, nisi hujus temporis malignitas & immutatus rerum status leges facerent silere antiquas, ut loquar brevibus, dissimulandum est moderno tempore, non jure agendum, qui jure agit, supprimitur ubiq;, nec facile desiderato potitur effectu; tibi itaq; consulturus respondeo, ut præsenti in casu dissimules, repetiturus leges, ubi antiqua fides & sinceritas legum reduxerint obedientiam & debitum honorem. Vale.

Dices 1. Etsi epistolæ ipsæ libri primi nihil contineant suspiciosi, in fine tamen earum poni characterem illius Imperatoris, per cujus spiritus operatio est instituta, qui vix conservabit epistolam à suspicione immunem. ℞. Signum illud à Trithemio docendi tantùm non necessitatis causâ assumptum, ideoq; aliud assumi posse, quod sit ab omni suspicione remotum, prout me fecisse recordor-dum literas assumpsi græcas aut latinas; sed & hæ literæ tam secretò possunt literis inseri ut à nullo mortalium advertantur v. g. in subscriptione post nomen cujusvis proprium, ut ab aliquibus factitatum audio.

Dices 2. Cum sit valde difficile tales exquirere dictiones, quarum literæ initiales proposito deserviant, sensum quandoq; fieri inconcinnum, coactum, vel minùs fluidum, & contra ordinarii styli cursum, ut inde quis possit arripere occasionem suspicandi. ℞. id vitium scriptoris erit non ipsius artis, quæ operantem requirit eruditum & in terminis latinis copiosum & elegantem; Non est ut quivis ad eam accedat, & operari præsumat, qui vel grammatices inspexit tedimenta; vel Romanæ latinitatis flumen sicco pede pertransiverit;

Dico 2. Steganographiam Libri Primi esse omninò tutam & securam. Et id quomodo melius probavero, quam ipsa experientia præteritorum & futurorum? Quis enim ab eo tempore, quo steganographia extat, est autem plusqua sesqui sæculum, quis inquam vel unicam epistolam aut formulam precatoriam ad mentem authoris explicavit & arcanum latens deprehendit? Nec dices. Hos scribendi modos tempore Trithemii quidem, aut etiam hucusq; fuisse

sec

sat securos ac tutos, non autem id fore amplius, postquam per editionem hujus operis fuerint omnibus manifesti, multis in re præsertim majoris momenti, nullum laborem subterfugituris quò arcanum in tali epistolâ latens valeant deprehendere. ℞. Enim similes modos ab aliis steganographis vel ingenio proprio, vel imitatione clavis quæ semper fuit adjuncta & præfixa steganographiæ, fuisse excogitatos, & steganographiam Trithemii nihilo minus mansisse occultam & intactam, quod itidem poterit evenire post hujus libri editionem. Sed quid disputando longus sum, exemplo veritas patescet, quod curioso & sciolo adversario proponendum duxi.

Epistola.

Tuæ petitioni libenter & ex animo annuissem, transmisissemq; pridem renovatum hæreditatis tuæ inventarium, nisi occasio satis commoda, & nuncius fidelis defuisset, nec enim securum est rem tanti momenti cuilibet committere, maximè originale ipsum, cujus recuperatio tempus requireret; Itaq;, si necessitas urgeat, aptam huic rei occasionem pro tuâ in similibus negotiis experientiâ, notaq; dexteritate poteris ad manum dare, ostendam, nihil mihi potius in orbe toto esse tuâ amicitiâ, quam summâ constantiâ hucusq; custodivimus & reciprocâ officiorum vicissitudine comprobavimus. Hisce te tutelæ & protectioni divinæ commendo. Vale.

Dico 3. Sunt etiam hi modi steganographici omnino faciles tam pro legente, quam pro scribente; in cujus tamen demonstratione videndum mihi primò quibuscum res agatur adversariis; si enim disputare contingat cum iis, qui Romanæ latinitatis rudimenta tantùm salutârint, &, ut supra insinuavi, sicco pede transiverint, facile cum omnibus meis demonstrationibus succubuero, quid enim apud tales probabilitatis effecero, quibus familiarius est sapientiam spernere quam didicisse? & qui, si condendendam esset, ut anseres in celebribus illis avium comitiis, ad pascua redibunt, aquilæ primatum sine contentione relicturi. Nec id mirum, sicut enim non est rusticorum, aut cujusvis è plebe, sed nec eorum, qui vel novem aut decem annis hodierno studendi more scamna scholarum terunt Principum agere secretarios & scribas, ita minus erit mirandum si & horum scribarum non quivis huic scientiæ sit aptus, sed quem longior exercitatio perfecit. Si verò mihi eveniat in contentionem descendere

dere cum viris doctis & in scriptione literarum exercitatis, unius diei cursu totam demonstrationem exhibuero; certus sum enim tales brevissimo tempore omnem difficultatem superaturos & imposterum cum summâ facilitate & voluptate scripturos.

Obiicies cum Hercule à Sunde & dices hos modos, præterquam quod non sint adeo faciles, esse nimis amplos, requirereq; nimis longam orationem vel epistolam pro paucis arcani literis nunciandis, adeoque non ubique usui esse posse. ℞. Non sunt hi modi inventi ut ubique sint usui, sed tum, cum amico absenti aliquid nunciandum est securè & secretò, cum verò hæ circumstantiæ cessant aliis utemur, quorum infiniti sunt. Et sane si modi illi quos ipse Hercules à Sunde ipsemet tradit ubilibet adhiberi possunt, facilius ego Trithemianis utar utpote & magis absconditis & minus suspicionis generaturis.

§. 2. Continet ampliationem libri primi Steganographiæ.

Etsi Steganographia Trithemii possit in innumeros ferme modos extendi & ampliari infinitique & vix non supervacanei esset laboris eos enumerare, operæ tamen pretium facturum me putavi, si paucas adiicerem regulas generales quò incipientibus ad hanc artem aditus tantò facilior & jucundior reddatur, & via ostendatur ad alios & longe subtiliores excogitandos.

Primò itaque Trithemius omnes dictiones ponit significativas. Modus hic nullam aliam, quam generalem totius libri hujus & utilissimam recipit ampliationem, quæ fit per transpositionem literarum arcani cum nempe literæ quidem omnes naturalem retinent valorem sed ita situm mutant, ut, quæ fuit prima, fiat v. g. tertia aut quarta &c. Potest autem talis transpositio fieri primò in singulis arcani dictionibus separatim, ut in cap. 21. vel simul sumptis omnibus dictionibus ut fit in capp. 24. 27. 28. 29. 30. 31. ubi secretum pro numero literarum in certas partes distribuitur, atq; ex singulis divisionibus accipiuntur primo primæ, deinde secundæ post tertiæ literæ & sic consequenter. Exemplum: Dividatur hæc sententia: omnes consiliarii sunt contra te res est perditæ, in sex partes & sic stabit: omnesco nsiliar iisuntc ontrate resestp erdita. Si nunc ex qualibet parte accipiantur primo primæ, tum secundæ, post tertiæ,

quartæ,

quartæ, quintæ, sextæ &c. Sic proveniet eadem sententia in novo habitu: oniore msiner nistsd elurei sinast cattta orcep. Plura his similia & magis ingeniosa inveniet curiosus lector ipsemet, viam sufficiat ostendisse. Postquam itaque arcanum quoddam ita transpositum est, tunc per omnes modos hujus libri poterit orationi apertæ inseri, ut vel omnes literæ sint significativæ vel alternativæ prout operanti placuerit. Exemplum intuere.

Epistola.

Ex postremis tuis literis Colonia mihi derivatis non sine gaudio excepi conditionis tuæ immutatum esse statum, notoque officio modo te potiri; nam dubitavi nuper an ex voto hæc res sit successura, ideoque omnem lapidem movi. Itaque lætor vehementer ita tandem tibi provisum ut tota vita & sis honoribus futurus illustris & divitiis abundans, sed & optimam nactus es occasionem amicis tuis consanguineisque egregiè benefaciendi ac inimicorum invidiæ econtra stimulum adijciendi. Vale.

Secundo Trithemius alternas dictiones tantum ponit significativas, ita ut vacantes & otiosæ cum valentibus alterna positione varient, poterit autem numerus utrarumque pro libitu assumi, Author tantum ascendit ad quinque; sed & singulas arcani dictiones certis dictionibus orationis apertæ concludit & ab invicem separat. Modus hic commodissimè poterit variari si in prædicta alternatione assumatur inæqualis numerus valentium & vacantium, sicut Author fecit in capp. 17. 18. 19. 20. vel manente per totum eodem numero valentium potest numerus vacantium ascendere & descendere ut in capp. 15. 16. vel econtra. Exemplo res patebit.

Epistola.

Euer letzteres Schreiben vom 26. Augusti habe ich erhalten / und darab mit grosser Freud vernohmen / welcher masen ewer alte und nechste Freund sämptlich willens seynd / euch nacher Ingolstatt / Wien / Praag / oder Löven oder sonst eine Teutsche Universität / welche Catholisches exercitium Religionis hatt zu verschicken. In Franckreich zu gehen ist anjetzo unsicher und noch sehr gefährlich / in Engelland ist gar nicht rathsam: daß dahero ich euch die vorhabende Raiß nit allein nit mißrathe / sonder viel Glück und Heyl darzu wündsche.

Tertiò. In cap. 14. Trithemius ponit modum, ubi inter duas

vacantes dictiones orationis apertæ integra dictio arcani ponitur. Hic modus poterit variari ex num. 1. per transpositionem literarum; vel simpliciter quælibet dictio inverti, ita ut ultima litera fiat prima, penultima secunda &c. sed & quælibet arcani dictio tot vacantibus poterit concludi & à sequente separari quot illo literas habuit. Exemplum.

Epistola.

Debui non fine tædio sæpius audire relationem, cujus exemplar mihi nuper transmisisti omnino ridiculam esse; præterquam enim quod manifestè veritati contraria sit, etiam plena est tam immaturo lepore, insulsisque metaphoris, ut risum legenti movere debeat. Itaque deinceps advertere debes ut majori acumine tam reconditum opus perficias, scis enim & officii ratione debes scire, ingentem curam relationibus adhiberi debere, quod sanè non præstitisti.

Quartò. Trithemius in capp. 16. & 17. proponit modum quo tam valentes quam vacantes ab uno ad octonarium ascendunt & iterum descendunt, id est ut primo ponatur vacans, post valens, inde duæ vacantes & duæ valentes, postea tres & ita consequenter ad octonarium. Poterit autem & hic modus variari, ut 1. vel fiat tantum descensus, aut tantum ascensus, 2. ut valentium tantum aut è contra sit descensus vel ascensus. 3. Ut etiam ipsorum ascensuum vel descensuum fiat ascensus vel descensus. Exemplo res comprehendetur.

Epistola.

Non satis intelligo hesternas tuas literas, quibus negativam sustinere opinionem intendis; nec enim sufficienter declaras, unde resultet illa, quam exponis, experientia, neque rationem ejus physicam adducis; indubitatum est, quod dicis, esse animam hominis triplicem, rationalē, sensitivam, & vegetativam: & sensitivam continere totam perfectionem vegetativæ, sicut rationalis virtualiter, ac eminenter tenet sensitivam: verum non rectè indicas, quisnam sit ille primus motor bene operandi & unde resultet illa motio.

Quinto. Trithemius à Principio & fine lineas aliquas omnino ponit otiosas, id quod præter cæteras utilitates etiam facit, quo epistola fiat magis fluida, atque inde tanto minus generet suspicionis.

nis. Hunc modum ampliabimus si non tantum in initio sed etiam in contextu interponamus lineas otiosas v. g. ut primo sit linea vacans, postea valens, tum iterum otiosa & sic alternativè ad finem. Exemplum.

Epistola.

In magno hucusque fuimus periculo, & quotidie nobis erat mors reformidanda, in bilance erat vita nostra & nihil vidimus præter innumeros latrones & insidiatores; in summâ, ubique terror erat, nunc vero evasimus DEO adjuvante, cessant insidiæ & dolores magnusque terror, qui nobis incussus fuit hucusque; verbo; sumus modo extra periculū hic & nemo nos turbat, omnē libertatē recuperavimus; Id quod tibi propterea hisce significare volui, quo curam & sollicitudinem abiicias omnino, & nos brevi visites, bene nos haberi præsens ipsemet visurus, interim parabimus omnia pro tuo optato adventu & musicam instituemus excellentem.

Sextò. Sicut Trithemius hucusque per totum librum primum primas certarum dictionum literas posuit significativas, ita generali ampliatione, literæ possunt accipi secundæ, atque tales proposito convenientes exquiri dictiones, quarum secundæ literæ sensum arcanum exprimanr. Exemplum

Epistola.

Accepi non sine maximo animi gaudio epistolam tuam postremam Viennâ ad me datam indeque tuam & salutem & futuram non exiguam promotionem apud nuncium Apostolicū intellexi. Optarem me simili conditione etiam hoc tempore provideri posse, certè nulla mihi nunc esset conditio tam annexa, quam non paratissimè resignarem. Itaque amorem illum & affectionem ac humanitatem, quam semper exhibuisti erga me, continua, meque ad conditionem assertam vel similem stude recommendare, me reperies benefactorum memorem & semper gratum, aliudque nihil unquam facturum potius, quam ut id vicissim erga te reciproco bono affectu recompensem. Vale.

Septimò. Sicut loco primarum literarum secundas posui significativas, ita similiter ultimas vel penultimas certarum dictionum literas instituemus ut arcanum exprimant. Duo rem ostendunt exempla.

Epistola.

Accepi hesternas tuas literas & pluribus inde cognovi, ubi ponas emphasin argumenti & demonstrationis ante nuperam pentecosten propositæ, sed necdum intellexi ubi lateat vis & unde sumatur ratio concludendi, nec enim adhuc rem penetrâsti, nec ad propositum respondisse te sufficienter mihi vidêre, atque hinc proximè alia facilior captu à te desideratur demonstratio. Vale.

Alia epistola.

Sicut ante mensem oretenus tibi dixi, ita nunc percepi ex fundamento fratris tui promotionem, scripsi id & feci notum amicis jam omnibus, quos amari à vobis constanter scio, & illi rescripserunt literis tam obligantibus, ut indubitatò sit erga vos eorum affectio permansura, concluserunt etiam fratrem tuum occasione proximâ visitare, de officio gratulaturi, & se ex corde toto recreaturi. Tu fac venias, ego adero, nam habeo tecum adhuc negotia maxima conferenda. Vale.

Octavò. Tandem ex his omnibus regulis generalibus ut vel primæ, vel secundæ, vel ultimæ, aut etiam penultimæ literæ certarum dictionum sint significativæ, infinitæ possunt fieri combinationes, quas pagina non caperet. Unum pono exemplum.

Epistola.

Admiror clementiam nostri principis & justitiam quam subditis exhibet universis, nemo certe discedit sine consolatione, qui ejus aspectu fruitur, animos omnium quadam sympathia ad se trahit, cum venerabundâ dulcedine majestatem suam temperat, & moderatâ sermonis severitate excessus pravos punit, ac dignis cumulat præmiis, qui merentur, tali principe resurget noster Archiepiscopatus, qui abjectus ferme aliquot annis fuit, & antiquum splendorem accipiet ac dignitatem. Maximæ igitur gratiæ omnipotenti DEO agendæ sunt, quod eum hoc turbato tempore acceperimus. Vale.

CAP. III.

Examinat & ampliat librum steganographiæ secundum.

Quod de libro primo mihi superius præstandum fuit, nunc in iisdem terminis de secundo proponitur, itaque & eadem methodo procedendum erit.

§. 1.

§. 1. Examen libri secundi Steganographiæ.

Si argumenta pro securitate & facilitate cæterisque requisitis steganographiæ libri primi superius adducta quidquam continent roboris aut probabilitatis, ea certè hic demonstrationis accipient complementum, quidquid enim de eâ dixeris, multo magis & excellentiùs de modis steganographicis hujus libri dici poterit & ostendi, præcipuè vero cum de securitate foret controversia, namq; modi hujus libri tam sunt securi & tuti, tam ab omni periculo remoti, ut de iis omnino verum sit quod Trithemius in literis ad Arnoldum Bostium insinuat, sed & non minus sunt faciles & suspicione carentes; quod facilius non ostendero, quam exhibitione aliquot exemplorium proposito convenientium.

Epistola prima.

Etsi summo animi dolore intellexerim, fratrem tuum unicum naturæ debitum soluisse, quia tamen idem nuntius hæreditatis tuæ me fecit certiorem, luctus ille ex literarum initio conceptus, tantum fuit sub finem temperatus, ut in dubio sim, luctusne an lætitia majorem animi partem occupet. Doleo quidem vel maximè, & intimè doleo, amico tam singulari me privatum fuisse, quia vero id immutabili numinis decreto factum agnosco, videoque dolore meo nihil retractatum iri, cur non potius tecum lætarer, interim fratris tui in meis ad DEUM precibus pro ejus fælici resurrectione non oblitu-rus. Vale.

Epistola secunda.

Transit inadvertenter tempus nobile, zelari oportet quietis æternæ securitatem. Surgamus itaque, levemus in devotione & humilitate nostras mentes ad DEUM, & quotidie multis abluamus lachrymis noxas nostras graves, quibus mundi favorem quærendo divinam offendimus majestatem. Ecce jam tempus optatum lugendi nobis adest; sine dilatione mundemus conscientias de obscuris tenebris voluptatum mundanarum, detestemur & linquamus periculosas hujus perversi sæculi vanitates, & fugientes execrabilem desidiæ hujus torporem constanter teneamus ardentem Zelum religionis Catholicæ & Sanctitatis. Vale.

Epistola tertia.

Auf Euer letzteres Schreiben vom 6. dieses habe ich gleich sobald Audientz bey Ihrer Churfl. Gnad. eyfferig angesucht/ weilen aber selbe geheimen rath gehalten/ habe ich nit gleich nach Wundsch können vorkommen/ sonder biß auff Morgen warten müssen / allwo ich dann nochmal anzusuchen/ nit unterlassen werde/ imgleichen bey Ihrer Excellentz unserm Herrn Cantzlar bin ich umb destomehrer Beförderung dieser Sach schon gewesen wie auch bey den mehrsten Herrn Regierungs-Räthen: Unterdessen werdet ihr euch fleissig angelegen seyn lassen/ damit die noch erforderte bewußte Schrifft mit nechstem überschickt werde / wie auch benebens die Obligation der 400. Reichsthaler / welche ich euch erst vor wenig Tagen zugestelt / auffdaß man in der Haupt-Sach mit aller Nothwendigkeit gleich gefast seyn und nit auffgehalten werden möge.

Epistola quarta.

Percurri nuper omnes tuos libros, nescivi tamen invenire conjurationes notas spirituum Sinesii, sicut & libros occultioris Philophiæ Agrippæ, licet omnia rimatus fuerim diligentissimè. Itaque te rogo confidenter, ut, si tractatus prædictos occultè tenes, eos mihi relegendos transmittas, firmiter spondeo eorum restitutionem, desidero enim tantum refutare tam vanam doctrinam, vel si naturalis sit, me ad explicationem ejus fervore omni convertere. Vale.

Epistola quinta.

Integrum cœli globum pro Zenith regionis istius bene dispositum nuper habui remisique Heidelbergam, unde acceperam; sanè nihil hucusque vidi melius & studiosis utilius, nam repræsentat revolutiones stellarum errantium quotidianas, totamque fabricam firmamenti stellarum fixarum, quæ movetur tardissimè quasi staret & fere apparet quiescere, potest nihilominus adverti valde bene hic motus, computarique in horizonte facile, quantum ad orientem quotidie retrocedat. Vix fidem meis dictis primùm habebis, sed fac ut ipsemet illum globum videas, habebis ingentem consolationem cum videris oculis ipsis, quomodo in compendio brevi mundus universus exhibeatur.

§. 2. Ampliatio libri secundi steganographiæ.

Tres modi steganographici generales in hoc libro proponuntur:

tur: Primus primis 21. capp. literas cum libro primo ita docet componere ut certarum dictionum initiales literæ, singulas arcani nunciandi literas determinato ordine repræsentent, sed per variam Alphabeti naturalis metathesin prius transmutatas. Secundus literas ponit ubi certarum dictionum syllabæ initiales integras arcani syllabas referunt. Tertius denique integras dictiones arcani sensûs orationi apertæ inserit. Horum omnium nec injucunda nec difficilis erit ampliatio. Itaque

Primò. Quia Trithemius in hoc libro, pro determinatione dictionum valentium, id est earum, quarum literæ initiales sunt significativæ triplici tantùm utitur Differentia, vel enim omnes ponit significativas ut in cap. 1. 5. 6. 20. vel alternativas, ut in cap. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. vel duas cum duabus alternantes ut in cap. 3. facile ex toto libro primo alias mutuabimus differentias, vel 1. ex numero alternantium ut v. g. tres cum tribus aut quatuor vacantes cum quatuor valentibus alternent. vel 2. ex ratione conclusionis singularum arcani dictionum. Vel 3. ratione initii, ut à fine vel principio, aut omissis aliquot lineis initium fiat sensûs arcani. Vel 4. ratione dispositionis literarum sensûs mystici, Quæ omnia prudens lector facilius proprio assequetur studio, quam longis verborum circumscriptionibus. Ecce exemplum.

Epistola.

Ex lege secunda C. de Generali abolitione argumentari nuper contra adversarium tuum potuisses, verùm legem istam non bene intellexisti, unde triumphum parti tuæ adversæ cessisti gloriosum. & bonam partem bonorum tuorum, proprio tandem sapies incommodo, sciesque, quid ultimorum librorum ignorantia adferat, cum præsertim legum fueris candidatus & consequi gradum potuisses, sisque summi dicasterii Advocatus, qui leges totius corporis juris bene, sine ulla differentia titulorum debet applicare, itaque ut paululum cautior sis imposterum, nullasque leges vel rubricas prætereas, labora. Vale.

Secundò. Poterimus etiam hunc librum ampliare per ampliationes libri primi, quas in cap. superiori insinuavi vel ostendi, quæ sanè & infinitæ sunt & faciles & jucundæ, tamque reddent epistolam ab omni examinatorum incursione securam, ut nemo sit futurus

clarius; Itaque summoperè rogo ut eum æstimes quasi hujus temporis excellentem juristam & dignum honore legali. Vale.

Epistola 2.

Postremas dominationis vestræ de sexto octobris literas optimè septimo hujus accepi, quam amicæ gratæque fuerint, lator harum pluribus explicabit; nam sine illis facilè justissimam nostram causam perdere potuissemus, remedium unicum nobis erant vestræ literæ. Itaque studebimus excellentem eum favorem servitiis reciprocis vicissim recompensare & devotissimum animum vobis nostrum exhibere, cujus, enixè rogo, occasionem mihi offerat, habiturus in effectu evidentem demonstrationem. Interea laudem famamque nominis vestri ubique summè deprædicabimus & hoc de triumpho gaudium vestro patrocinio adscribemus, luctum omnem obliviscentes quem habuimus ex periculis & optato solatio tam vehementibus malis erepti fruentes.

Hucusque primam libri secundi partem sat ampliâsse me credo, nec enim possibile est omnes ejus adducere ampliationes, pigris & otium desiderantibus nimis operosas, magnis ingeniis nimium viles futuras, itaque ad secundam partem procedo.

Tertiò. In ampliatione secundæ partis, quæ integras syllabas arcani sensûs orationi accommodet apertæ, nihil reperio novi adducendum, sed sufficere videtur si lectorem avidum remittam ad ampliationes primi libri in cap. superiori ad longum traditas ubi, quæ de literis dixi, facili methodo syllabis applicabit, & varias, ipsemet speculabitur differentias vel ratione ordinis dictionum valentium cum vacantibus, vel ratione terminationis & conclusionis, vel ratione principii, vel ratione transpositionis syllabarum arcani, vel ratione primarum, secundarum, ultimarum, aut aliarum syllabarum in dictionibus proposito deservituris, vel denique ratione alternationis unius cum alio modo. Solùm igitur aliquot exempla adiicere placuit huic doctrinæ accommodata.

Epistola 1.

Dudum quidem ad aliquot dierum spatium te visitare volui sed à Cancellario nimis severo veniam vix mediæ diei adipisci potui, diem severus homo denegavit & prohibuit emanere, interea celebravimus Bacchanalia tacitè cum amicis nostris, qui nos benevolè &

libenter vino bono tractârunt, radicitus lætabamur & jocabamur, teque solum cum amicis te amantibus Rogerio & Everhardo desiderabamus. Itaque in aliud tempus ista recreatio differenda erit, quæ nobis solenni hoc tempore invidiâ hominis melancholici fuit interdicta.

Epistola 2.

Heri hic advenit notus noster inimicus ferme circa meridiem & statim ad aulam perrexit, nequeo dicere, quo sit honore exceptus, nam electorali jussus est tabulæ assidere, & accepit primum locum apud Electorem ipsum, qui multâ illum benevolentia excepit & liberalitate. Unde poteris ratiocinari, quid nobis boni efficere potuerit. Interim patientia, spero eum suam culpam & injustitiam agnosciturum rotundè & nobis absque ulteriori processu satisfacturum.

Quartò. Quod Trithemius integras orationi apertæ dictiones inseruerit, facili & multiplici variatione poterit extendi. Nam 1. sicut ibi dictiones inseruit certo respectu ad singulas lineas epistolæ, assumendo secundam & penultimam dictiones, ita ab initio epistolæ computatis omnibus dictionibus potest accipi quinta, decima, decimaquinta, & sic per quinarium procedendo, aut sexta, duodecima &c. procedendo per senarium. 2. Possunt accipi certi numeri, qui demonstrent situm dictionum valentium, prout Brixienses pro literis posuere. v. g. 7. 11. 3. 8. 13. 5. 2. 6. &c. sed de hac ampliatione plura in cap. hujus partis penultimo.

Exemplum.

Principis Electoris Trevirensis adventum heri expectavimus, sed modo cras est venturus, atque hinc veniam provoto adipisci non potui, quò ad te venirem Bacchanalia celebraturus, possem quidem abesse paululum circa horam sextam, verum quid mihi prodest mediam voluptati horam impendere, nisi noctem integram liceat conjungere. Dicitur autem altissimè memoratus Elector venturus cum trecentis hominibus atque hinc omnibus militibus mandatum est in armis esse. Vale mei inter gaudia non immemor.

CAP.

CAP. IV.

Indagat modum nunciandi secreta per ignem ad quamcunque distantiam sine verbis, sine scriptis, sine signis.

QUæ duobus ultimis capp. non sine maximo labore protuli, steganographorum doctissimi hujus temporis applausum vix adipiscentur, nec enim nova sunt aut prius incognita & inaudita; cum plures steganographi & inter eos Hercules à Sunde ferme similia & æque subtilia inventa jam dudum in lucem dederit, quin imò subtiliora sunt Brixiensium inventa, licet & simul in praxi sint difficiliora; itaque obiter tantum fuerunt attingenda, ne animis ad ulteriorem hujus scientiæ cognitionem accensis nausea crearetur. Verum quæ deinceps tractanda sunt paulò longius à communi steganographorum artificio recedunt, nec tam sunt obvia, sed ingenia etiam doctissimorum ita torsere ut ignorantiam tandem fassi sint aut in injurias conversi. Offert se autem hic in primis artificium scribendi per ignem, quod Trithemius hisce verbis in litt. ad Arnoldum Bostium proponit: *Secundus liber multa mirabiliora continet, per ignem videlicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem meam scienti, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium, qui si comprehensus in via fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil sibi penitus constat de illo. Quicquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, si simul essent congregati, possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum.*

Paradoxum sane videri posset, ignem manifestissimum illud universi elementum ad occultissimæ hujus & secretissimæ artis ministerium adhiberi posse, quod aliàs ob intensissimas suas & maximè activas qualitates nec abscondi potest, nec ulla arte includi; digna est igitur steganographis quæstio, quomodo id fieri possit naturaliter & sine superstitione, & Trithemius sciverit ac se daturum promiserit. Fuerunt quidem hucusque viri doctissimi ut P. Athanasius Kircherus, P. Casparus Schot, Joannes Baptista Porta, Cornelius Agrippa & alii, qui quæstionem hanc ex fundamento tradiderunt ac ingeniosissimis inventis ita illustrârunt ut nihil ipsis addi posse videatur; Verum cum ea huc & ad vindicias Trithemii omnino pertineat, necessarium judicavi eã ad complementum vindiciarum cum cæteris te-

nui meo stylo repetere, sed hic in ipso limine occurrit gravis quæstio: an promissio citata Trithemii non contineat quædam contradictoria & impossibilia? Nam P. Athanasius Kircherus putat impossibile, per ignem significari sine signo aliquid posse absentibus, cum ignis sit signum quoddam: quare tametsi per ignem significari aliquid absenti queat sine literis, & scriptis; sine signis tamen, quæ literis & scriptis æquivaleant id fieri haud quaquam posse autumat. Ex quo infert in hac Trithemii pollicitatione inconsideratam quandorum assertionem latere. Non etiam minus impossibile putat, aliquid absentibus significari per ignem, per quemcunque nuntium; si enim per ignem inquit, quomodo per nuntium aut tabellarium, cum manifestationes per ignem factæ nuntio opus non habeant. Sed huic objectioni ego cum Patre Schot respondendum duco, Trithemium non locutum fuisse de quibusvis signis, quasi diceret sine omni signo aliquid absenti nunciari posse, sed tantum sine signis apparentibus, novis, extraordinariis, suspicionem inducentibus, & quibus ante ipsum homines colloquebantur aut scriptis correspondebant, fuit enim Philosophus, scivit sine signis nihil alteri posse indicari præsenti aut absenti, vox enim, scriptura, gestus sunt signa naturalia conceptuum nostrorum sine quibus nemo alteri mentem suam potest manifestare, nec Angeli sumus ut angelicè loquamur, quamvis nec id sine signis fiat. Nunc ad quæstionem ipsam.

§. 1. Examinatur sententia P. Kircheri.

Refert P. Schot. sch. steg. cl. 7. erot. 7. Vidisse se multorum annorum spatio in Siciliâ per totum circuitum in locis maritimis frequentes in editioribus locis turres seu speculas esse dispositas ac in singulis habitare perpetuò speculatores publicis regni sumptibus. Horum quicunque in mari è longiquo observat adventantes naves signum edit fumo de die, igne de nocte, quo signo speculatorem proximum reddit attentum; hoc signum videns alter aliud signum edit pro tertio, tum tertius pro quarto, quartus pro quinto, adeo ut infra horæ quadrantem omnes urbes maritimæ de conspectis navibus & de navium numero admoneātur. Putat itaque consequenter; si hac ratione in aliquo regno quantumvis magno disponerentur frequentes turres, è quarum unâ ad alteram conspectus pateret, posse intra breve tempus ad magnam distantiam absentibus significari quid-

quidpiam v. g. hostium irruptio, mors regis, nativitas prolis regiæ & similia. Consequenter si adhiberetur artificium cujus passim cryptographi meminêre, ut nimirum alphabeti literæ in abaco dispositæ certis numeris notentur & repetitâ facis aut facium elevatione & depressione dictæ literæ indicentur, posse quodcunque secretum paucis verbis conceptum significari absentibus ad quamcunque distantiam. Tandem dicit P. Schot hanc esse sententiam P. Kircheri putantis Trithemium non alio quam relato modo perfecisse aut perficere voluisse, quæ promisit; prout eodem loco præmiserat: *Non necesse erat, Trithemium tam pompofis verborum ampullis jactare secretum id, quod jam quotidiana ferè consuetudine viluit. Quis nescit, istiusmodi arcanum Trithemii adeo manifestum & usitatum esse ut vel ipsis pueris pateat?* Verum huic ego sententiæ ad stipulari non possum sed cum P. Schot. Dico artificium descriptum nil minus esse quam Trithemiannm atque id Probo ex ipso P. Kirchero: Artificium Trithemii debet posse fieri sine signis & per quemcunque nuntium, id autem artificium descriptum facit minimè, non igitur inter se conveniunt; Quod autem artificium descriptum per signa fiat manifestum est, & ipsius P. Kircheri confessione suppositum, sed & id per nuntium fieri nequit, quomodo enim ignem poterit quis mittere per nuntium? Potest quidem etiam ignis mitti ad absentem, sed an ad quamcunq; distantiam ad centum milliaria vel plura? & denique talis transmissio ignis verè esset nova, ridicula, & inconveniens scribendi methodus, multis & infinitis aliis faciliùs & secretiùs arcanum delaturis.

§. 2. Proponitur sententia P. Schot.

Adduxi superius in cap. 1. & passim extant apud steganographos, & maxime apud Baptistam Portam & P. Schot sparsim per totam classem 8. sch. steg. Varia occultè scribendi artificia quibus per succos scriptura potest fieri, quæ ut siccata est delitescat, nec redeat donec admoveatur igni, & potest ea scriptura fieri in charta, pergameno, ovo, panno &c. Putat itaque P. Schot: artificium scribendi per tales succos aut liquores esse ipsum Trithemii artificium; Scribatur enim, inquit, in charta vacua vel in spatiis inter duas lineas atramento scriptas vacuis mentis quodcunque secretum succo tali, literæ non comparent, nisi charta igni admoveatur, tradatur charta cuicunque nuncio, mittatur ad quantumvis distantem artis ejusdem

scribendi conscium: hoc casu nec nuntius scit secretum in charta contentum ideoque revelare non potest, nec literæ ullæ aut vestigia ejusdem secreti apparent in chartâ, ideoque nec literas intercipienti innotescit, quamprimum vero absens acceptas literas ad ignem applicat, notum fit ipsi secretum per ignem, sed sine verbis, aut signis per ignem à scribente factis aut chartæ impressis. }Ita P. Schot, nunc quid hâc de re sentiendum breviter.

Prænotandum. Constat multas esse ignis qualitates & inter eas præcipuum habere locum lucem & calorem, quarum utraque activa est & mirandos effectus tam in physicis, quam in steganographiâ operari potest, itaque pro solutione hujus quæstionis ante omnia videndum est, per quamnam ex dictis duabus qualitatibus ignis possit operari effectum à Trithemio promissum, si enim per lucem dixeris hunc effectum fieri, P. Schot sententia jam se ipsâ corruit, si vero per calorem, P. Kircheri & multorum sequentium opinio nullo nitetur fundamento. Videamus itaque primò an per lucem quid possimus præstare. Tripliciter autem potest operari lux; vel ex parte nuntiantis vel ex parte nuntiatarii vel in medio, si sit lux tantum ex parte nuntiantis, erit modus P. Kircheri relatus & jamdum refutatus; si sit lux tantum ex parte nuntiatarii, erit modus scribendi literas, quæ non nisi interposito igne aut lumine appareant, qualem refert P. Schot, cl. 8. cap. 6. §. 4. Atque hic scribendi modus non minus poterit defendi, quam relatus Patris Schot, unde idem examen subibit. Si lux sit in medio, erit modus Cornelii Agrippæ aut Joannis Baptistæ Portæ, quem seq. §. discutiam facileque refutabo cum per nuntium fieri non possit. Videamus modo quid per calorem efficere possimus, sed hujus longè alia est operatio, quam lucis nec enim si sit ex parte nuntiantis agere potest ad quamtamcunque distantiam ut ita facile excludatur, nisi quis ad calefaciendum liquorem scribentis igne velit uti & solutionem quæstionis illudendo evadere, vel ad extrahendam aquam fortem aut separationis ignem adhibere & eo liquore scribere ut N. 2. dicetur, nec in medio calor effectum poterit consequi tam distantem ut utrimque agat; Itaq; ex parte nunciatarii tantum modo à P. Schot relato poterit calor effectum steganographiæ exhibere, sed an Trithemianum?

Dico I. Modus scribendi per succos & liquores relatos satisfacit

facit promissis Trithemii, idque per partium enumerationem ostendo. 1. *Possumus tali modo nunciare ad quamcunque distantiam ad centum milliaria vel plura*; non minus enim tales literæ quam aliæ vulgares & communes per universum orbem mitti possunt, nec timendum est per tantam viarum longitudinem, auræ mutationem, ac alios casus virtutem talium succorum perire, quo minus scriptura delitescens re, vivifcat, aut scripturam quovis modo se ipsâ redire & sic arcanum propalari, nam quotidiana his obstat experientia. 2. *Scriptura talis fit sine verbis*; nam chartæ committitur secretum, non nuntio, non igitur verbis opus est, ac inde nec ex infidelitate nuntii quidquam pertimescendum. 3. *Scriptura hac fit sine signis, sine scriptis*; si per signa fieret, ea essent ipsa scriptura, quæ arcanum continet, sed scriptura non apparet, nec vestigium quidem intuentibus aut indicium exhibet, igitur sine signit fit; sed an sine scriptis? paulò est difficilius explicare, verum & huic satisfieri puto, si dicitur Trithemium locutum fuisse de scriptis apparentibus, ad distinctionem aliorum modorum, quibus alioquin & absque hâc differentia Trithemii promissum convenisset; nam certè omnia reliqua quæ de hoc modo dicuntur potuissent convenire scripturæ communi per literas fictas encausto scriptas. 4. *Scriptura fit per quemcunque nuntium*; id dicit ad exclusionem aliorum modorum ubi secretum quocunque tandem modo nuntiis committitur, itaque hic modus nuntium non requirit arcani quavis ratione participem, sed cuicunque etiam muto & qui nec loqui nec signis voluntatē exprimere potest, columbis, canibus, tormentis bellicis &c. literas portandas committit. Et hinc si nuntius comprehensus in viâ fuerit, & interrogatus etiam per tormenta durissima nihil poterit fateri de nuntio, quia nihil scit vel habet quam literas arcani conscias. 5. *Nuntium semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines si simul essent congregati possent illud vestigare virtute naturali.* Putat hic P. Schot Trithemium id ideo addidisse, quia vel ejus tempore fuerit aliis incognitus, aut quia putaverit Trithemius eum esse aliis ignotum & sibi primum in mentem venisse, quin imò utut hæc se habeant potuisse Trithemium succo illo suo scribendo tam variis modis occultâsse secretum, ut, quamvis ab aliis, quam ab eo, ad quem scribebat, igni admota fuisset epistola, & characteres apparuissent, legi tamen & intelligi ab iis nequivissent.

Verum

Verum ego Trithemii promissionem puto esse verissimam absque hoc P. Schoti effugio, dicit enim quod artem scienti possit manifestare mentis conceptum, adeoq; respectu ignorantis arcanum semper manere occultum, itaque nemo poterit legere nisi, qui artem scit quod semper manet verum, nam qui literas tali modo scriptas igni applicat, artem ipsius scit, cui secretum non potest esse occultum.

6. *Quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum.* Putat iterum P. Schot Trithemium solum asserere, posse se per ignem sine nuntio manifestare absenti arcana mentis, non verò addere se id posse sine verbis & signis aut ad magnam distantiam. Adde quod prædicta arte, nempe scribendo succo aliquo literas, quæ ad ignem applicatæ compareant, scribi possit epistola & ad absentem non adeo distantem mitti per canem, per columbam, aliamque avem, per globum tormenti bellici intra urbem obsessam.

Dico Secundò. Modus P. Caspari Schot relatus videtur esse ipsum Trithemii artificium; Coniicio id ex Trithemii verbis in explanat. Polygraph. ubi postquam invisibilium characterum tria genera, nempe 1. Dormaticum, quod fit in dorso nunciorum scripturâ quadam artificiali per loturam cujusdam humoris duntaxat visibilis. 2. Hyphasmaticum, quo rebus certis in panno scribitur, quod exiccatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur: 3. Aleoticum cujus scriptura fit in charta vel sine charta, cum nemilua & cala, cum raphocam, lapolce aliisque rebus diversis, insinuâsset, subjungit: *Verum quia nihil istorum hac vice nostro deservit proposito, propterea convenit ut ad ea, quæ ratio postulat festinemus.* Item paulò post. *Deniq; ut sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti, etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis steganographia manet adscriptum.* Manifestè igitur apparet Trithemium voluisse in steganographiâ sua tradere inter cætera genus scribendi aleoticum, quod continet modos faciendi scripturam quibusdam succis & liquoribus, quæ siccata delitescat & admota igni redeat, nec econtra apparet sub quo titulo potuerit melius comprehendere quam sub artificio scribendi per ignem, præcipuè cum ostenderim modum scribendi hisce succis convenire Trithemii promissis.

Secundò. P. Schot. cl. 8. cap. 8. refert ad longum Joannis Baptistæ Portæ modum lib. 16. Magiæ nat. cap. 18. insinuatum, quo

in

in dorso nuntiorum fit scriptura quædam quæ legi non potest nisi ab artis conscio, quod scribendi genus, ut modo vidimus, Trithemius vocat Dermaticum; Tandem concludit hunc modum esse ipsissimum Trithemii modum, quem promisit in secundo libro steganographiæ, ostendit autem examinando eum ad omnia Trithemii verthemii verba jam sæpius citata, & quidem ea verba, per ignem, explicat per ignem virtualem nempe per aquam fortem seu separationis &c.

Dico. Ex paritate rationis quam supra in concl. 2. adduxi constanter dici potest hunc modum in genere esse ipsum Trithemii modum, etsi forte in specie Trithemius aliud sciverit artificium præparandi liquorem quam Baptista Porta, quod ad solutionem quæstionis nihil refert, hæc autem mea opinio examinanti ad oculum patebit. Ita sentio interim.

§. 3. Examinatur aliorum sententia.

Aliud artificium nunciandi quidpiam per ignem sive potius lucem adfert Cornelius Agrippa lib. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ, ubi sic ait: *Est & aliud præstigium admirandum magis ubi pictis certo artificio imaginibus, scriptisve literis, quis nocte serenâ plenæ lunæ radiis opponat, quarum simulacris in aere multiplicatis, sursumq; raptis & unà cum lunæ radiis reflexis, alius quispiam rei conscius per longam distantiam videt, legit, & agnoscit in ipso disco seu circulo Lunæ, quod equidem nuntiandorum secretorum obsessis villis & civitatibus utilissimum est artificium, olim à Pythagorâ factitatum & hodie aliquibus adhuc pariter & mihi non incognitum. Item in censurâ seu retractatione de Magiâ cap. de præstigiis: sed & doctissimum Pythagoram id ridiculum aliquando factitâsse, ut quæ collibuisset, sanguine perscriberet in speculo quo ad pleni luminis Lunæ orbem obverso, stanti à tergo res exaratas in disco lunæ commonstrâsse legimus.*

Idem artificium innuit Joannes Baptista Porta lib. 17. Magiæ nat. cap. 17. *Hoc diximus & animadvertimus, ut hoc artificio in magnis & mirabilibus rebus uti possimus, & præcipuè literas lunæ disco inscribendo. Quæcunque enim hoc speculo exaravimus, ut diximus de plano, poterimus longissimè mittere literas, & quia in infinitum diximus facile usque ad Lunam mittitur, præcipuè cum suo lumine adjuvetur.*

Herculès à Sundæ steg. auctæ l. 3. refert Franciscum Risnerum in optica suâ meminisse cujusdam speculi, quo noctu Constantino-

Yy poli

poli quis ad lunæ radios legere potest, quod Londini in Angliâ scriptum est; similiter dicit idem Hercules à Sunde; se in tractatu magico cujusdam monachi legisse quomodo per singulare artificium tria parentur specula, quibus noctu ad plenæ Lunæ radios videri potest quicquid in toto hemisphærio terræ fit, tria verò illa specula fuisse facta ex tribus sectionibus conicis. Sed de his omnibus inventis quæ retuli, quidquid sit, an vera sint nec ne.

Dico. Modum nunciandi per talia specula plane non esse Trithemianum, nam 1. Trithemii modus debet fieri per ignem, hic autem ignis non est, nec enim luna ignis propriè dici potest nec ejus radii. 2. Modus Trithemii debet fieri sine signis, sine scriptis; quod certè in allatis modis non fit uti omnibus patet. 3. Modus Trithemii debet fieri posse per nuntium; sed quomodo id faciet Agrippa aut Porta? Atque hac eadem ratione etiam dico Trithemii artificium non posse exhiberi per alias catoptricas operationes, quibus ope speculi plani chalybei aut vitri lenticularis majoris, possunt in locum distantem obscuratum figuræ & literæ quæcunque & integræ repræsentationes scenicæ, aliaque similia projici non solùm per lumen solis interdiu, sed etiam per lumen candelæ seu nocte seu die, prout multis probat in Magiâ suâ Catoptricâ laudatus P. Schot.

§. 4. Proponitur sententia quam Cornelius Agrippa jactat Trithemianam.

Cornelius Agrippa l. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ novâ & inauditâ philosophandi ratione aëris naturam eò elevat perfectionis: ut dicat, „ eum velut deificum quoddam speculum in se suscipere & retinere rerum omnium cùm naturalium tùm artificialium & sermonum quorumcunque species, easque pro dispositione recipientis imprimere sensibus hominum & animalium quousque ferantur ad phantasma & animum, atque ita mediante aëre posse aliquem ad longissimam distantiam alteri mentis nunciare conceptum brevissimo tempore. Ita enim inquit: *Ipsa namque rerum species, licet ex propriâ naturâ deferantur ad sensus hominum & animalium, possunt tamen à cœlo, dum sunt in aere, acquirere aliquam impressionem, ex quâ unà cum aptitudine à dispositione recipientis magis ferantur ad sensum unius, quam alterius. Atque hinc est possibile naturaliter & procul omni superstitione, nullo alio spiritu mediante, hominem homini ad quamcunque longissimam etiam vel incogni-*

cognitam distantiam & mansionem brevissimo tempore nuntiare mentis suæ conceptum: etsi tempus in quo istud fit, non possit præcisè mensurari: tamen intra viginti quatuor horas id fieri omnino necesse est. Et ego id facere novi, & sæpius feci. Novit idem etiam fecitque quondam Abbas Trithemius. Ubi concludit P. Schot: *Si constaret certius, Trithemium scivisse modum ab Agrippa insinuatũ, quo naturaliter & sine omni superstitione brevissimo tempore ad quamcunque distantiam mentis suæ conceptum significaret; dicerem audacter, Trithemii pollicitationem quam examinamus, de modo illo intelligendam;* Itaque videndum an Trithemius hunc modum Agrippæ sciverit. Et sanè si veræ sunt eæ literæ nec supposititiæ, quæ habentur in fine libri Epist. Fam. Trithemii ad Jacobum fratrem, quibus inter se correſponderunt Trithemius & Agrippa, ubi fit mentio quod Agrippa apud Trithemium fuerit in cœnobio ad S. Jacobum Herbipoli, cumque eo multa de chymicis, multa de magicis, multa de cabalisticis, cæterisque quæ adhuc in occulto delitescunt arcanis scientiis atque artibus unà contulerit, nullum dubium relinqui potest, quin Trithemius modum Agrippæ sciverit, maximè cum & opus Agrippæ de occultiore philosophiâ approbaverit, ut habetur in iisdem literis: *Opus tuum ornatissime Agrippa, de occultiore Philosophia prænotatum, quod nobis examinandum per latorem præsentium obtulisti, quanta cum voluptate susceperimus, nec lingua mortalis unquam potest exprimere, nec scribentis calamus reserare,* & paulò infra: *Tuum opus, quod nemo doctissimorum etiam virorum satis laudare sufficiet, probamus.* Sed quid ambagibus utor? nunquid modus libri tertii steganographiæ Trithemii & ex eo promissus effectus plane concordat cum modo ab Agrippa insinuato? Dicitur enim ibi passim 1. cap. 1. de Orifiele: *Per hunc autem Orifielem magnum Saturni Angelum fiunt multæ & diversæ operationes in steganographia. Per ipsum possumus mentis nostræ arcanum notum facere amico artem scienti, ubicunque fuerit: per literas, si placet: vel etiam sine literis & alia multa mirabilia facere, quæ nemo intelligit alius, qui in hac nostra scientia imperitus fuerit.* Item de vario motu Planetarum: *Sunt autem stellæ, per quas operamur ad nunciandum secretum quodcunque absenti sine verbis, sine scriptis, & sine homine nuntio septingenta numero.* 3. De primo Angelo Saturni: *Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albissime & pone eas in vas mobile quod appellant sapientes Indiæ: Pharnat alronda, & cooperi*

 illud

illud superius diligenter cum corio raso ac pone in introitu alicujus habitationis clausæ, ubicunque volueris ad spatium 24. horarum, & sine omni hæsitatione tuum desiderium intra illas 24. horas perfectè adimpletur, scietq; amicus tuus absens intentionem in omni formâ perfectissimè, sicut eam super imaginem dixisti, quantumcunque prolixa fuerit &c. 4. De secundo Angelo Saturni: *Cum itaque in his tribus horis aliquid nunciare volueris ad amicum absentem in viginti quatuor horis, sine literis, sine verbis, & sine nuntio*, Et paulo post in fine: *His dictis dimitte ibidem imagines per 24. horas, & fiet quod voluisti: scietque amicus tuus omne quod super imagines dixisti, perfectissimè ac secretè. Item si volueris de aliquo absente scire, quomodo valeat, & verum statum ejus in 24. horis, quantumcunque longe sit, isto modo scire poteris.* ET OMNIA QUÆ FIUNT IN MUNDO, CONSTELLATIONE OBSERVATA, PER HANC ARTEM SCIRE POTERIS.

CAP. V.

Indagat modum indicandi voluntatem sedenti in carcere etiam longè absenti, quantumcunque custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terrâ sederet.

PAradoxus est & stupendus modo relatus Trithemii modus scribendi per ignem; sed artificium hujus cap. multò est mirabilius, magis supra captum humanum, magis præter principia notæ Philosophiæ, invenimus enim adhuc steganographos, qui artificium Trithemii vel attingerunt, vel applicârunt, vel viam attingendi ostenderunt; Verùm hic omnes vel ignorantiam suam fatentur, vel impossibilem existimant Trithemii pollicitationem, vel figmentis inanibus & contra experientiam ac principia naturæ veritatem obnubilant & credulæ plebi illudunt. Hoc autem suum artificium Trithemius in litt. ad Arnoldum Bostium ita proponit: *Voluntatem quoque meam indicare possum sedenti in carcere artem scienti, etiam longè absens, quantumcunque custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terra sederet. Et hæc omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque voluero, possum, naturaliter sine aliqua superstitione, vel adjutorio spirituum quorumcunque.* Ecce paucissimis verbis propositum mirabile scribendi secretum, quod omnem humani intellectus capacitatem superat, quod omnes abditarum rerum exploratores hucusque nosse desiderârunt, quis enim id concipiat? Atque hinc meritò excusari posset P. Kircherus dum inquit referente P. Schot hunc Trithemii conceptum,

ceptum, quo id fieri, quod dixit, putavit posse, cum naturaliter fieri nequeat, fuisse solummodo conceptum phantasticum in eâque re fuisse Trithemium illusum, & eum fecisse, quod Alchymistæ solent, qui lapidem suum Philosophicum tantæ virtutis esse asserunt, ut omnes etiam incurabiles morbos sanet, à mortuis quasi resuscitet, senectutem in juventutis florem mutet, vitam ad trecentos & plures annos prolonget, eoque aureos montes, & in exhaustos divitiarum thesauros mundo promittunt, cum tamen tantum absit, ut hæc consequantur, ut potius à tot sæculis inventus sit nemo: nisi forsan quispiam à magistro Diabolo omnium mendaciorum fabro instructus, qui hujusmodi arcana, quæ stolidè pollicentur, comprobare potuerit. Verum ego mallem cum P. Schot ignorantiam fateri meam, quam de Trithemii, viri religiosissimi, doctissimi, ac prudentissimi fide ambigere: sed in fine dabitur sententia.

§. 1. Indagatur principium inveniendi artificium scribendi in carcere sedenti.

Dixi supra cap. 1. steganographiam in genere duplicem esse, ac sub se continere tanquam species steganographiam in specie & steganologiam, hasque species ita à se invicem distinxi, ut steganographia contineat eos occultè scribendi modos, quibus literæ, vel aliquid literarum loco ad absentem mittuntur; steganologia verò eos, quibus nihil ad absentem mittitur, sed aliquid fit penes nunciantem ex quo ille incognitionem arcani veniat. Videndum itaque per quãnam steganographiæ speciem Trithemii fiat artificium; si enim per steganographiam Trithemius id voluit exhibere, res expedita videtur, nec diu laborandum de Trithemii intentione; posset enim plausibiliter dici Trithemium eos per hoc artificium intellexisse ac insinuare voluisse occultè nunciandi modos, quibus epistola penes nũcium aut latorem literarum ita occultatur & absconditur ut inveniri non possit. Tales supra quam plurimos retuli & extant passim apud steganographos & præsertim apud P. Schot. class. 8. cap. 2.3.& 4. ac alibi ad longum. Hujus autã opinionis conjecturam accipio ex ipsis Trithemii verbis in Explanatione in Prologũ Polygraphiæ, ubi postquã retulisset modos abscondendi literas, subjungit eos ad steganographiã pertinere: ita enim inquit: *Scribuntur itẽ literæ ac variis variis modis absconduntur & locis, ut sub race tabulata, sub rostrila cubior*

in leopi, in necoflas, in ceocoli, locubat, ratera, in lispilia, & aliis similibus infinitus. Verum quia nihil istorum hac vice nostro deservit proposito, propterea convenit, ut ad ea, qua ratio postulat, festinemus. Et paulò post: *Denique ut sine literis arcanum mentis tua denuncies absenti, etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis steganographia manet adscriptum*; Si igitur artificium abscondendi literas in steganographiâ tractari debuit, in quânam parte id potuit fieri convenientius? aut quænam propositio magis ei convenit quam ista, quæ describit & proponit artem nunciandi aliquid sedenti in carcere? Possumus enim ita facillimè aliquid nunciare sedenti in carcere, ut quotidiana demonstrat experientia, ita ut fere alius modus hoc in casu non fuerit tentatus, & hic sæpissimè optatum habuerit effectum, quantumque custodiatur incarceratus, habemus enim plurima exēpla, quod per ipsos custodes literæ suâ arte absconditæ fuerint delatæ; Nec enim tam quis erit incarceratus, nisi ut fame pereat, ad quem non aliquid pervenire debeat, neque obstat, quod aliquando ars ex voto non successerit, id enim vitium erit, quod alter artem nesciverit, vel nuncians literas non ex arte custodiverit, hac arte aliàs omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque quis voluerit perfectissimè nuntiaturâ. Si vero per steganologiam Trithemii artificium fieri debeat, altiùs inquirendum erit, excluduntur enim vel primo intuitu omnes ij modi, qui fiunt auditu & visu, aliique quos experientia hucusque comprobavit, ut ita in novos & ab experientia alienos investigandum sit. Proponit tales Hercules de Sunde. steg. auctæ l. 3. Primus fit ope duarum pyxidum magneticarum; Secundus per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem; Tertius per sanguinis destillationem, quos ordine examini subiciam.

§. 2. Examinatur artificium arcana mentis manifestandi absentibus ope duarum pyxidum Magneticarum.

Hecules à Sunde l. 3. steg. auctæ cap. 3. docet fabricare ferrum vel potius chalybem, quem Chadid nominat, atque illi per quadruplex magnetis genus, quorum primum vocat Almagritum, cujus vis est vertendi ad Austrum; secundum Theamidem cujus vis est vertendi versus Borcam, Tertium Almas largont, cui tribuitur vis versus orientem; Quartum calamitrum appellant cui adscribitur vis vertendi in occidentem; talem vim atque virtutem assignat, ut acus cætero-

cæteroquin magnetica ejus affrictu ac debitâ dispositione ad dictos quatuor cardines mundi, sicut ordinaria acus magnetica ad septentrionem pro libitu operantis mirabili operatione se convertat, quiescat, moveatur &c. & id quidem non tantum in præsentiâ aut ad modicam distantiam sed etiam ad magnam immò trium milliariorum distantiam, ita ut si duæ pyxides instar magneticarum & in iis duæ acus secundum requisita artis formentur, atque earum una penes cryptologum sit, altera discedenti amico ad magnam distantiam, intra tamẽ sphæram activitatis, cujus terminum reperire docet, tradatur, ad applicationem Chadid sive ferri hujus præparati utraque acus moveatur vel quiescat. Nam, inquit, si duo ferra ita teneantur, ut cuspides Horizontem aspiciant ambæ acus pyxidum quiescunt, & directè vertuntur versus meridiem, quod si vero unum chadid vertas & ita versum in gyrum ducas, acus non poterunt quiescere, etsi etiam. 2. aut 3. milliaribus à ferro distent. Atque ita putat posse duos distantes colloqui cum ad quatuor cardines literæ figurari, & variâ, repetitâ, ac determinatâ gyratione, motione, quiete acuum eæ possint exprimi, prout ad longum explicat & ex eo Pater Schot clarissimè ostendit. Admirandum sane & summâ laude dignissimum artificium, cum & experientia fuerit probatum & naturæ viribus subnixum; Verum hoc opus hic labor est, & præsentis §. materia & scopus. Sunt autem hic duæ quæstiones examinandæ; prima utrum detur quadruplex tale magnetis genus, quorum unus operationem exerceat versus septentrionem alter versus Meridiem, tertius versus ortum, quartus versus occasum, & an Chadid illud Herculis de Sunde eam habeat & accipiat virtutem. Secunda, an saltem unum genus Magnetis aut ferrum dicta arte præparatum possit movere acum ad duo vel tria milliaria? Prima quidem quæstio hic est impertinens, atque hinc neque examen subitura, nihil enim modo nostra referret, etiamsi darentur tot genera magnetum ut quilibet Horizontis gradus proprium sibi vendicaret. Altera quæstio proprie hujus est loci; Sed ad ejus solutionem quamprimum se offerunt P. Kircherus & P. Schot, qui partem affirmantem rident, refutant & experientiæ ac rationi contrariam explodunt: Experientiæ quidem, quia eam nemo hucusque demonstravit; rationi verò, quia virtus magnetica omnis certam ac determinatam habet activitatis sphæram,

eo

Epistola tertia.

Auf Euer letzteres Schreiben vom 6. dieses habe ich gleich sobald Audientz bey Ihrer Churfl. Gnad. eyfferig angesucht/ weilen aber selbe geheimen rath gehalten/habe ich nit gleich nach Wundsch können vorkommen/sonder biß auff Morgen warten müssen / allwo ich dann nochmal anzusuchen/ nit unterlassen werde/ imgleichen bey Ihrer Excellentz unserm Herrn Cantzlar bin ich umb destomehrer Beförderung dieser Sach schon gewesen wie auch bey den mehrsten Herrn Regierungs-Räthen: Unterdessen werdet ihr euch fleissig angelegen seyn lassen/ damit die noch erforderte bewußte Schrifft mit nechstem überschickt werde / wie auch benebens die Obligation der 400. Reichsthaler / welche ich euch erst vor wenig Tagen zugestelt / auffdaß man in der Haupt-Sach mit aller Nothwendigkeit gleich gefast seyn und nit auffgehalten werden möge.

Epistola quarta.

Percurri nuper omnes tuos libros, nescivi tamen invenire conjurationes notas spirituum Sinesii, sicut & libros occultioris Philosophiæ Agrippæ, licet omnia rimatus fuerim diligentissimè. Itaque te rogo confidenter, ut, si tractatus prædictos occultè tenes, eos mihi relegendos transmittas, firmiter spondeo eorum restitutionem, desidero enim tantum refutare tam vanam doctrinam, vel si naturalis sit, me ad explicationem ejus fervore omni convertere. Vale.

Epistola quinta.

Integrum cœli globum pro Zenith regionis istius bene dispositum nuper habui remisique Heidelbergam, unde acceperam; sanè nihil hucusque vidi melius & studiosis utilius, nam repræsentat revolutiones stellarum errantium quotidianas, totamque fabricam firmamenti stellarum fixarum, quæ movetur tardissimè quasi staret & fere apparet quiescere, potest nihilominus adverti valde bene hic motus, computarique in horizonte facile, quantum ad orientem quotidie retrocedat. Vix fidem meis dictis primùm habebis, sed fac ut ipsemet illum globum videas, habebis ingentem consolationem cum videris oculis ipsis, quomodo in compendio brevi mundus universus exhibeatur.

§. 2. Ampliatio libri secundi steganographiæ.

Tres modi steganographici generales in hoc libro proponuntur:

tur: Primus primis 21. capp. literas cum libro primo ita docet componere ut certarum dictionum initiales literæ, singulas arcani nunciandi literas determinato ordine repræsentent, sed per variam Alphabeti naturalis metathesin prius transmutatas. Secundus literas ponit ubi certarum dictionum syllabæ initiales integras arcani syllabas referunt. Tertius denique integras dictiones arcani sensûs orationi apertæ inserit. Horum omnium nec injucunda nec difficilis erit ampliatio. Itaque

Primò. Quia Trithemius in hoc libro, pro determinatione dictionum valentium, id est earum, quarum literæ initiales sunt significativæ triplici tantùm utitur Differentia, vel enim omnes ponit significativas ut in cap. I. 5. 6. 20. vel alternativas, ut in cap. 2. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. vel duas cum duabus alternantes ut in cap. 3. facile ex toto libro primo alias mutuabimus differentias, vel 1. ex numero alternantium ut v. g. tres cum tribus aut quatuor vacantes cum quatuor valentibus alternent. vel 2. ex ratione conclusionis singularum arcani dictionum. Vel 3. ratione initii, ut à fine vel principio, automissis aliquot lineis initium fiat sensûs arcani. Vel 4. ratione dispositionis literarum sensûs mystici. Quæ omnia prudens lector facilius proprio assequetur studio, quam longis verborum circumscriptionibus. Ecce exemplum.

Epistola.

Ex lege secunda C. de Generali abolitione argumentari nuper contra adversarium tuum potuisses, verum legem istam non bene intellexisti, unde triumphum parti tuæ adversæ cessisti gloriosum, & bonam partem bonorum tuorum, proprio tandem sapies incommodo, sciesque, quid ultimorum librorum ignorantia adferat, cum præsertim legum fueris candidatus & consequi gradum potuisses, sisque summi dicasterii Advocatus, qui leges totius corporis juris bene, sine ulla differentia titulorum debet applicare, itaque ut paululum cautior sis imposterum, nullasque leges vel rubricas prætereas, labora. Vale.

Secundò. Poterimus etiam hunc librum ampliare per ampliationes libri primi, quas in cap. superiori insinuavi vel ostendi, quæ sanè & infinitæ sunt & faciles & jucundæ, tamque reddent epistolam ab omni examinatorum incursione securam, ut nemo sit futurus

clarius; Itaque ſummoperè rogo ut eum æſtimes quaſi hujus temporis excellentem juriſtam & dignum honore legali. Vale.

Epiſtola 2.

Poſtremas dominationis veſtræ de ſexto octobris literas optimè ſeptimo hujus accepi, quam amicæ gratæque fuerint, lator harum pluribus explicabit; nam ſine illis facilè juſtiſſimam noſtram cauſam perdere potuiſſemus, remedium unicum nobis erant veſtræ literæ. Itaque ſtudebimus excellentem eum favorem ſervitiis reciprocis viciſſim recompenſare & devotiſſimum animum vobis noſtrum exhibere, cujus, enixè rogo, occaſionem mihi offerat, habiturus in effectu evidentem demonſtrationem. Intera laudem famamque nominis veſtri ubique ſummè deprædicabimus & hoc de triumpho gaudium veſtro patrocinio adſcribemus, luctum omnem obliviſcentes quem habuimus ex periculis & optato ſolatio tam vehementibus malis erepti fruentes.

Hucusque primam libri ſecundi partem ſat ampliâſſe me credo, nec enim poſſibile eſt omnes ejus adducere ampliationes, pigris & otium deſiderantibus nimis operoſas, magnis ingeniis nimium viles futuras, itaque ad ſecundam partem procedo.

Tertiò. In ampliatione ſecundæ partis, quæ integras ſyllabas arcani ſenſûs orationi accommodet apertæ, nihil reperio novi adducendum, ſed ſufficere videtur ſi lectorem avidum remittam ad ampliationes primi libri in cap. ſuperiori ad longum traditas ubi, quæ de literis dixi, facili methodo ſyllabis applicabit, & varias, ipſemet ſpeculabitur differentias vel ratione ordinis dictionum valentium cum vacantibus, vel ratione terminationis & concluſionis, vel ratione principii, vel ratione tranſpoſitionis ſyllabarum arcani, vel ratione primarum, ſecundarum, ultimarum, aut aliarum ſyllabarum in dictionibus propoſito deſerviturìs, vel denique ratione alternationis unius cum alio modo. Solùm igitur aliquot exempla adiicere placuit huic doctrinæ accommodata.

Epiſtola 1.

Dudum quidem ad aliquot dierum ſpatium te viſitare volui ſed à Cancellario nimis ſevero veniam vix mediæ diei adipiſci potui, diem ſeverus homo denegavit & prohibuit emanere, interea celebravimus Bacchanalia tacitè cum amicis noſtris, qui nos benevolè &

 liben-

libenter vino bono tractârunt, radicitus lætabamur & jocabamur, teque solum cum amicis te amantibus Rogerio & Everhardo desiderabamus. Itaque in aliud tempus ista recreatio differenda erit, quæ nobis solenni hoc tempore invidiâ hominis melancholici fuit interdicta.

Epistola 2.

Heri hic advenit notus noster inimicus ferme circa meridiem & statim ad aulam perrexit, nequeo dicere, quo sit honore exceptus, nam electorali jussus est tabulæ assidere, & accepit primum locum apud Electorem ipsum, qui multâ illum benevolentia excepit & liberalitate. Unde poteris ratiocinari, quid nobis boni efficere potuerit. Interim patientia, spero eum suam culpam & injustitiam agnosciturum rotundè & nobis absque ulteriori processu satisfacturum.

Quartò. Quod Trithemius integras orationi apertæ dictiones inseruerit, facili & multiplici variatione poterit extendi. Nam 1. sicut ibi dictiones inseruit certo respectu ad singulas lineas epistolæ, assumendo secundam & penultimam dictiones, ita ab initio epistolæ computatis omnibus dictionibus potest accipi quinta, decima, decimaquinta, & sic per quinarium procedendo, aut sexta, duodecima &c. procedendo per senarium. 2. Possunt accipi certi numeri, qui demonstrent situm dictionum valentium, prout Brixienses pro literis posuere. v. g. 7. 11. 3. 8. 13. 5. 2. 6. &c. sed de hac ampliatione plura in cap. hujus partis penultimo.

Exemplum.

Principis Electoris Trevirensis adventum heri expectavimus, sed modo cras est venturus, atque hinc veniam provoto adipisci non potui, quò ad te venirem Bacchanalia celebraturus, possem quidem abesse paululum circa horam sextam, verum quid mihi prodest mediam voluptati horam impendere, nisi noctem integram liceat conjungere. Dicitur autem altissimè memoratus Elector venturus cum trecentis hominibus atque hinc omnibus militibus mandatum est in armis esse. Vale mei inter gaudia non immemor.

CAP.

CAP. IV.

Indagat modum nunciandi secreta per ignem ad quamcunque distantiam sine verbis, sine scriptis, sine signis.

QUæ duobus ultimis capp. non sine maximo labore protuli, steganographorum doctissimi hujus temporis applausum vix adipiscentur, nec enim nova sunt aut prius incognita & inaudita; cum plures steganographi & inter eos Hercules à Sunde ferme similia & æque subtilia inventa jam dudum in lucem dederit, quin imò subtiliora sunt Brixiensium inventa, licet & simul in praxi sint difficiliora; itaque obiter tantum fuerunt attingenda, ne animis ad ulteriorem hujus scientiæ cognitionem accensis nausea crearetur. Verum quæ deinceps tractanda sunt paulò longius à communi steganographorum artificio recedunt, nec tam sunt obvia, sed ingenia etiam doctissimorum ita torsere ut ignorantiam tandem fassi sint aut in injurias conversi. Offert se autem hic in primis artificium scribendi per ignem, quod Trithemius hisce verbis in litt. ad Arnoldum Bostium proponit: ***Secundus liber multa mirabiliora continet, per ignem videlicet in hac arte possum mentis meæ conceptum notum facere artem meam scienti, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunque nuntium, qui si comprehensus in via fuerit, si interrogatus etiam per tormenta durissima, nihil potest fateri de nuntio meo, quia nihil sibi penitus constat de illo. Quicquid occurrat, nuntium meum semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines, si simul essent congregati, possent illud investigare virtute naturali, quod etiam facere sine nuntio, dum volo, possum.***

Paradoxum sane videri posset, ignem manifestissimum illud universi elementum ad occultissimæ hujus & secretissimæ artis ministerium adhiberi posse, quod aliàs ob intensissimas suas & maximè activas qualitates nec abscondi potest, nec ulla arte includi; digna est igitur steganographis quæstio, quomodo id fieri possit naturaliter & sine superstitione, & Trithemius sciverit ac se daturum promiserit. Fuerunt quidem hucusque viri doctissimi ut P. Athanasius Kircherus, P. Casparus Schot, Joannes Baptista Porta, Cornelius Agrippa & alii, qui quæstionem hanc ex fundamento tradiderunt ac ingeniosissimis inventis ita illustrârunt ut nihil ipsis addi posse videatur; Verum cum ea huc & ad vindicias Trithemii omnino pertineat, necessarium judicavi eã ad complementum vindiciarum cum cæteris te-

nui meo stylo repetere, sed hic in ipso limine occurrit gravis quæstio: an promissio citata Trithemii non contineat quædam contradictoria & impossibilia? Nam P. Athanasius Kircherus putat impossibile, per ignem significari sine signo aliquid posse absentibus, cum ignis sit signum quoddam: quare tametsi per ignem significari aliquid absenti queat sine literis, & scriptis; sine signis tamen, quæ literis & scriptis æquivaleant id fieri haud quaquam posse autumat. Ex quo infert in hac Trithemii pollicitatione inconsideratam quandorum assertionem latere. Non etiam minus impossibile putat, aliquid absentibus significari per ignem, per quemcunque nuntium; si enim per ignem inquit, quomodo per nuntium aut tabellarium, cum manifestationes per ignem factæ nuntio opus non habeant. Sed huic objectioni ego cum Patre Schot respondendum duco, Trithemium non locutum fuisse de quibusvis signis, quasi diceret sine omni signo aliquid absenti nunciari posse, sed tantum sine signis apparentibus, novis, extraordinariis, suspicionem inducentibus, & quibus ante ipsum homines colloquebantur aut scriptis correspondebant, fuit enim Philosophus, scivit sine signis nihil alteri posse indicari præsenti aut absenti, vox enim, scriptura, gestus sunt signa naturalia conceptuum nostrorum sine quibus nemo alteri mentem suam potest manifestare, nec Angeli sumus ut angelicè loquamur, quamvis nec id sine signis fiat. Nunc ad quæstionem ipsam.

§. 1. Examinatur sententia P. Kircheri.

Refert P. Schot, sch. steg. cl. 7. erot. 7. Vidisse se multorum annorum spatio in Sicilia per totum circuitum in locis maritimis frequentes in editioribus locis turres seu speculas esse dispositas ac in singulis habitare perpetuò speculatores publicis regni sumptibus. Horum quicunque in mari è longiquo observat adventantes naves signum edit fumo de die, igne de nocte, quo signo speculatorem proximum reddit attentum; hoc signum videns alter aliud signum edit pro tertio, tum tertius pro quarto, quartus pro quinto, adeo ut infra horæ quadrantem omnes urbes maritimæ de conspectis navibus & de navium numero admoneātur. Putat itaque consequenter; si hac ratione in aliquo regno quantumvis magno disponerentur frequentes turres, è quarum unâ ad alteram conspectus pateret, posse intra breve tempus ad magnam distantiam absentibus significari quid-

quidpiam v. g. hostium irruptio, mors regis, nativitas prolis regiæ & similia. Consequenter si adhiberetur artificium cujus passim cryptographi meminêre, ut nimirum alphabeti literæ in abaco dispositæ certis numeris notentur & repetitâ facis aut facium elevatione & depressione dictæ literæ indicentur, posse quodcunque secretum paucis verbis conceptum significari absentibus ad quamcunque distantiam. Tandem dicit P. Schot hanc esse sententiam P. Kircheri putantis Trithemium non alio quam relato modo perfecisse aut perficere voluisse, quæ promisit; prout eodem loco præmiserat: *Non necesse erat, Trithemium tam pomposis verborum ampullis jactare secretum id, quod jam quotidiana ferè consuetudine viluit. Quis nescit, istiusmodi arcanum Trithemii adeo manifestum & usitatum esse ut vel ipsis pueris pateat?* Verum huic ego sententiæ adstipulari non possum sed cum P. Schot. Dico artificium descriptum nil minus esse quam Trithemiannm atque id Probo ex ipso P. Kirchero: Artificium Trithemii debet posse fieri sine signis & per quemcunque nuntium, id autem artificium descriptum facit minimè, non igitur inter se conveniunt; Quod autem artificium descriptum per signa fiat manifestum est, & ipsius P. Kircheri confessione suppositum, sed & id per nuntium fieri nequit, quomodo enim ignem poterit quis mittere per nuntium? Potest quidem etiam ignis mitti ad absentem, sed an ad quamcunq; distantiam ad centum milliaria vel plura? & denique talis transmissio ignis verè esset nova, ridicula, & inconveniens scribendi methodus, multis & infinitis aliis facilius & secretius arcanum delaturis.

§. 2. Proponitur sententia P. Schot.

Adduxi superius in cap. 1. & passim extant apud steganographos, & maxime apud Baptistam Portam & P. Schot sparsim per totam classem 8. sch. steg. Varia occultè scribendi artificia quibus per succos scriptura potest fieri, quæ ut siccata est delitescat, nec redeat donec admoveatur igni, & potest ea scriptura fieri in charta, pergameno, ovo, panno &c. Putat itaque P. Schot: artificium scribendi per tales succos aut liquores esse ipsum Trithemii artificium; Scribatur enim, inquit, in charta vacua vel in spatiis inter duas lineas atramento scriptas vacuis mentis quodcunque secretum succo tali, literæ non comparent, nisi charta igni admoveatur, tradatur charta cuicunque nuncio, mittatur ad quantumvis distantem artis ejusdem

scribendi conscium: hoc casu nec nuntius scit secretum in charta contentum ideoque revelare non potest, nec literæ ullæ aut vestigia ejusdem secreti apparent in chartâ, ideoque nec literas intercipienti innotescit, quamprimum vero absens acceptas literas ad ignem applicat, notum fit ipsi secretum per ignem, sed sine verbis, aut signis per ignem à scribente factis aut chartæ impressis. }Ita P. Schot, nunc quid hâc de re sentiendum breviter.

Prænotandum. Constat multas esse ignis qualitates & inter eas præcipuum habere locum lucem & calorem, quarum utraque activa est & mirandos effectus tam in physicis, quam in steganographiâ operari potest, itaque pro solutione hujus quæstionis ante omnia videndum est, per quamnam ex dictis duabus qualitatibus ignis possit operari effectum à Trithemio promissum, si enim per lucem dixeris hunc effectum fieri, P. Schot sententia jam se ipsâ corruit, si vero per calorem, P. Kircheri & multorum sequentium opinio nullo nitetur fundamento. Videamus itaque primò an per lucem quid possimus præstare. Tripliciter autem potest operari lux; vel ex parte nuntiantis vel ex parte nuntiatarii vel in medio, si sit lux tantum ex parte nuntiantis, erit modus P. Kircheri relatus & jamdum refutatus; si sit lux tantum ex parte nuntiatarii, erit modus scribendi literas, quæ non nisi interposito igne aut lumine appareant, qualem refert P. Schot, cl. 8. cap. 6. §. 4. Atque hic scribendi modus non minus poterit defendi, quam relatus Patris Schot, unde idem examen subibit. Si lux sit in medio, erit modus Cornelii Agrippæ aut Joannis Baptistæ Portæ, quem seq. §. discutiam facileque refutabo cum per nuntium fieri non possit. Videamus modo quid per calorem efficere possimus, sed hujus longè alia est operatio, quam lucis nec enim si sit ex parte nuntiantis agere potest ad quantamcunque distantiam ut ita facile excludatur, nisi quis ad calefaciendum liquorem scribentis igne velit uti & solutionem quæstionis illudendo evadere, vel ad extrahendam aquam fortem aut separationis ignem adhibere & eo liquore scribere ut N. 2. dicetur, nec in medio calor effectum poterit consequi tam distantem ut utrimque agat; Itaq; ex parte nunciatarii tantum modo à P. Schot relato poterit calor effectum steganographiæ exhibere, sed an Trithemianum?

Dico 1. Modus scribendi per succos & liquores relatos satisfacit

facit promissis Trithemii, idque per partium enumerationem ostendo. 1. *Possumus tali modo nunciare ad quamcunque distantiam ad centum milliaria vel plura*; non minus enim tales literæ quam aliæ vulgares & communes per universum orbem mitti possunt, nec timendum est per tantam viarum longitudinem, auræ mutationem, ac alios casus virtutem talium succorum perire, quo minus scriptura delitescens re, vivificat, aut scripturam quovis modo se ipsâ redire & sic arcanum propalari, nam quotidiana his obstat experientia. 2. *Scriptura talis fit sine verbis*; nam chartæ committitur secretum, non nuntio, non igitur verbis opus est, ac inde nec ex infidelitate nuntii quidquam pertimescendum. 3. *Scriptura hæc fit sine signis, sine scriptis*; si per signa fieret, ea essent ipsa scriptura, quæ arcanum continet, sed scriptura non apparet, nec vestigium quidem intuentibus aut indicium exhibet, igitur sine signit fit; sed an sine scriptis? paulò est difficilius explicare, verum & huic satisfieri puto, si dicitur Trithemium locutum fuisse de scriptis apparentibus, ad distinctionem aliorum modorum, quibus alioquin & absque hâc differentia Trithemii promissum convenisset; nam certè omnia reliqua quæ de hoc modo dicuntur potuissent convenire scripturæ communi per literas fictas encausto scriptas. 4. *Scriptura fit per quemcunque nuntium*; id dicit ad exclusionem aliorum modorum ubi secretum quocunque tandem modo nuntiis committitur, itaque hic modus nuntium non requirit arcani quavis ratione participem, sed cuicunque etiam muto & qui nec loqui nec signis voluntate exprimere potest, columbis, canibus, tormentis bellicis &c. literas portandas committit. Et hinc si nuntius comprehensus in viâ fuerit, & interrogatus etiam per tormenta durissima nihil poterit fateri de nuntio, quia nihil scit vel habet quam literas arcani conscias. 5. *Nuntium semper manebit occultum, nec omnes totius mundi homines si simul essent congregati possent illud vestigare virtute naturali.* Putat hic P. Schot Trithemium id ideo addidisse, quia vel ejus tempore fuerit aliis incognitus, aut quia putaverit Trithemius eum esse aliis ignotum & sibi primum in mentem venisse, quin imò utut hæc se habeant potuisse Trithemium succo illo suo scribendo tam variis modis occultâsse secretum, ut, quamvis ab aliis, quam ab eo, ad quem scribebat, igni admota fuisset epistola, & characteres apparuissent, legi tamen & intelligi ab iis nequivissent.

Verum

in dorso nuntiorum fit scriptura quædam quæ legi non potest nisi ab artis conscio, quod scribendi genus, ut modo vidimus, Trithemius vocat Dermaticum; Tandem concludit hunc modum esse ipsissimum Trithemii modum, quem promisit in secundo libro steganographiæ, ostendit autem examinando eum ad omnia Trithemii verthemii verba jam sæpius citata, & quidem ea verba, per ignem, explicat per ignem virtualem nempe per aquam fortem seu separationis &c.

Dico. Ex paritate rationis quam supra in concl. 2. adduxi constanter dici potest hunc modum in genere esse ipsum Trithemii modum, etsi forte in specie Trithemius aliud sciverit artificium præparandi liquorem quam Baptista Porta, quod ad solutionem quæstionis nihil refert, hæc autem mea opinio examinanti ad oculum patebit. Ita sentio interim.

§. 3. Examinatur aliorum sententia.

Aliud artificium nunciandi quidpiam per ignem sive potius lucem adfert Cornelius Agrippa lib. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ, ubi sic ait: *Est & aliud præstigium admirandum magis ubi pictis certo artificio imaginibus, scriptisve literis, quis nocte serenâ plenæ lunæ radiis opponat, quarum simulacris in aere multiplicatis, sursumq; raptis & unà cum lunæ radiis reflexis, alius quispiam rei conscius per longam distantiam videt, legit, & agnoscit in ipso disco seu circulo Lunæ, quod equidem nuntiandorum secretorum obsessis villis & civitatibus utilissimum est artificium, olim à Pythagorâ factitatum & hodie aliquibus adhuc pariter & mihi non incognitum. Item in censurâ seu retractatione de Magiâ cap. de præstigiis: sed & doctissimum Pythagoram id ridiculum aliquando factitâsse, ut quæ collibuisset, sanguine perscriberet in speculo quo ad pleni luminis Lunæ orbem obverso, stanti à tergo res exaratas in disco lunæ commonstrâsse legimus.*

Idem artificium innuit Joannes Baptista Porta lib. 17. Magiæ nat. cap. 17. *Hoc diximus & animadvertimus, ut hoc artificio in magnis & mirabilibus rebus uti possimus, & præcipuè literas lunæ disco inscribendo. Quæcunque enim hoc speculo exaravimus, ut diximus de plano, poterimus longissimè mittere literas, & quia in infinitum diximus facile usque ad Lunam mittitur, præcipuè cum suo lumine adjuvetur.*

Hercules à Sundæ steg. auctæ l. 3. refert Franciscum Risnerum in optica suâ meminisse cujusdam speculi, quo noctu Constantino-

 poli

poli quis ad lunæ radios legere potest, quod Londini in Angliâ scriptum est; similiter dicit idem Hercules à Sunde; se in tractatu magico cujusdam monachi legisse quomodo per singulare artificium tria parentur specula, quibus noctu ad plenæ Lunæ radios videri potest quicquid in toto hemisphærio terræ fit, tria verò illa specula fuisse facta ex tribus sectionibus conicis. Sed de his omnibus inventis quæ retuli, quidquid sit, an vera sint nec ne.

Dico. Modum nunciandi per talia specula plane non esse Trithemianum, nam 1. Trithemii modus debet fieri per ignem, hic autem ignis non est, nec enim luna ignis propriè dici potest nec ejus radii. 2. Modus Trithemii debet fieri sine signis, sine scriptis; quod certè in allatis modis non fit uti omnibus patet. 3. Modus Trithemii debet fieri posse per nuntium; sed quomodo id faciet Agrippa aut Porta? Atque hac eadem ratione etiam dico Trithemii artificium non posse exhiberi per alias catoptricas operationes, quibus ope speculi plani chalybei aut vitri lenticularis majoris, possunt in locum distantem obscuratum figuræ & literæ quæcunque & integræ repræsentationes scenicæ, aliaque similia projici non solùm per lumen solis interdiu, sed etiam per lumen candelæ seu nocte seu die, prout multis probat in Magiâ suâ Catoptricâ laudatus P. Schot.

§. 4. Proponitur sententia quam Cornelius Agrippa jactat Trithemianam.

Cornelius Agrippa l. 1. cap. 6. Philosophiæ occultæ novâ & inauditâ philosophandi ratione aëris naturam eò elevat perfectionis: ut dicat, eum velut deificum quoddam speculum in se suscipere & retinere rerum omnium cùm naturalium tùm artificialium & sermonum quorumcunque species, easque pro dispositione recipientis imprimere sensibus hominum & animalium quousque ferantur ad phantasma & animum, atque ita mediante aëre posse aliquem ad longissimam distantiam alteri mentis nunciare conceptum brevissimo tempore. Ita enim inquit: *Ipsa namque rerum species, licet ex propriâ naturâ deferantur ad sensus hominum & animalium, possunt tamen à cœlo, dum sunt in aere, acquirere aliquam impressionem, ex quâ unà cum aptitudine à dispositione recipientis magis ferantur ad sensum unius, quam alterius. Atque hinc est possibile naturaliter & procul omni superstitione, nullo alio spiritu mediante, hominem homini ad quamcunque longissimam etiam vel inco-*

gni-

cognitam distantiam & mansionem brevissimo tempore nuntiare mentis suæ conceptum: etsi tempus in quo istud fit, non possit pracisè mensurari: tamen intra viginti quatuor horas id fieri omnino necesse est. Et ego id facere novi, & sæpius feci. Novit idem etiam fecitque quondam Abbas Trithemius. Ubi concludit P. Schot: *Si constaret certius, Trithemium scivisse modum ab Agrippa insinuatũ, quo naturaliter & sine omni superstitione brevissimo tempore ad quamcunque distantiam mentis suæ conceptum significaret; diceremus audacter, Trithemii pollicitationem quam examinamus, de modo illo intelligendam;* Itaque videndum an Trithemius hunc modum Agrippæ sciverit. Et sanè si veræ sunt eæ literæ nec suppositiτiæ, quæ habentur in fine libri Epist. Fam. Trithemii ad Jacobum fratrem, quibus inter se corresponderunt Trithemius & Agrippa, ubi fit mentio quod Agrippa apud Trithemium fuerit in cænobio ad S. Jacobum Herbipoli, cumque eo multa de chymicis, multa de magicis, multa de cabalisticis, cæterisque quæ adhuc in occulto delitescunt arcanis scientiis atque artibus unà contulerit, nullum dubium relinqui potest, quin Trithemius modum Agrippæ sciverit, maximè cum & opus Agrippæ de occultiore philosophiâ approbaverit, ut habetur in iisdem literis: *Opus tuum ornatissime Agrippa, de occultiore Philosophia prænotatum, quod nobis examinandum per latorem præsentium obtulisti, quanta cum voluptate susceperimus, nec lingua mortalis unquam potest exprimere, nec scribentis calamus referare,* & paulò infra: *Tuum opus, quod nemo doctissimorum etiam virorum satis laudare sufficiet, probamus.* Sed quid ambagibus utor? nunquid modus libri tertii steganographiæ Trithemii & ex eo promissus effectus plane concordat cum modo ab Agrippa insinuato? Dicitur enim ibi passim I. cap. I. de Orifiele: *Per hunc autem Orifielem magnum Saturni Angelum fiunt multa & diversa operationes in steganographia. Per ipsum possumus mentis nostra arcanum notum facere amico artem scienti, ubicunque fuerit: per literas, si placet: vel etiam sine literis & alia multa mirabilia facere, qua nemo intelligit alius, qui in hac nostra scientia imperitus fuerit.* Item de vario motu Planetarum: *Sunt autem stella, per quas operamur ad nunciandum secretum quodcunque absenti sine verbis, sine scriptis, & sine homine nuntio septingenta numero.* 3. De primo Angelo Saturni: *Deinde involve ipsas imagines sic conjunctas simul panno mundo loto cum aqua albissimo & pone eas in vas mobile quod appellant sapientes India: Pharnat alronda, & cooperi*

 illud

illud superius diligenter cum corio raso ac pone in introitu alicujus habitationis clausa, ubicunque volueris ad spatium 24. horarum, & sine omni hesitatione tuum desiderium intra illas 24. horas perfectè adimpletur, scietq; amicus tuus absens intentionem in omni formâ perfectissimè, sicut eam super imaginem dixisti, quantumcunque prolixa fuerit &c. 4. De secundo Angelo Saturni: *Cum itaque in his tribus horis aliquid nunciare volueris ad amicum absentem in viginti quatuor horis, sine literis, sine verbis; & sine nuntio.* Et paulo post in fine: *His dictis dimitte ibidem imagines per 24. horas, & fiet quod voluisti: scietque amicus tuus omne quod super imagines dixisti, perfectissimè ac secretè. Item si volueris de aliquo absente scire, quomodo valeat, & verum statum ejus in 24. horis, quantumcunque longe sit, isto modo scire poteris.* ET OMNIA QUÆ FIUNT IN MUNDO, CONSTELLATIONE OBSERVATA, PER HANC ARTEM SCIRE POTERIS.

CAP. V.

Indagat modum indicandi voluntatem sedenti in carcere etiam longè absenti, quantumcunque custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terrâ sederet.

PAradoxus est & stupendus modo relatus Trithemii modus scribendi per ignem; sed artificium hujus cap. multò est mirabilius, magis supra captum humanum, magis præter principia notæ Philosophiæ, invenimus enim adhuc steganographos, qui artificium Trithemii vel attingerunt, vel applicârunt, vel viam attingendi ostenderunt; Verùm hic omnes vel ignorantiam suam fatentur, vel impossibilem existimant Trithemii pollicitationem, vel figmentis inanibus & contra experientiam ac principia naturæ veritatem obnubilant & credulæ plebi illudunt. Hoc autem suum artificium Trithemius in litt. ad Arnoldum Bostium ita proponit: *Voluntatem quoque meam indicare possum sedenti in carcere artem scienti, etiam longè absens, quantumcunque custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terra sederet. Et hac omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque voluero, possum, naturaliter sine aliqua superstitione, vel adjutorio spirituum quorumcunque.* Ecce paucissimis verbis propositum mirabile scribendi secretum, quod omnem humani intellectus capacitatem superat, quod omnes abditarum rerum exploratores hucusque nosse desiderârunt, quis enim id concipiat? Atque hinc meritò excusari posset P. Kircherus dum inquit, referente P. Schot hunc Trithemii conceptum,

ceptum, quo id fieri, quod dixit, putavit posse, cum naturaliter fieri nequeat, fuisse solummodo conceptum phantasticum in câque re fuisse Trithemium illusum, & eum fecisse, quod Alchymistæ solent, qui lapidem suum Philosophicum tantæ virtutis esse asserunt, ut omnes etiam incurabiles morbos sanet, à mortuis quasi resuscitet, senectutem in juventutis florem mutet, vitam ad trecentos & plures annos prolonget, eoque aureos montes, & inexhaustos divitiarum thesauros mundo promittunt, cum tamen tantum absit, ut hæc consequantur, ut potius à tot sæculis inventus sit nemo: nisi forsan quispiam à magistro Diabolo omnium mendaciorum fabro instructus, qui hujusmodi arcana, quæ stolidè pollicentur, comprobare potuerit. Verum ego mallem cum P. Schot ignorantiam fateri meam, quam de Trithemii, viri religiosissimi, doctissimi, ac prudentissimi fide ambigere: sed in fine dabitur sententia.

§. 1. Indagatur principium inveniendi artificium scribendi in carcere sedenti.

Dixi supra cap. 1. steganographiam in genere duplicem esse, ac sub se continere tanquam species steganographiam in specie & steganologiam, hasque species ita à se invicem distinxi, ut steganographia contineat eos occultè scribendi modos, quibus literæ, vel aliquid literarum loco ad absentem mittuntur; steganologia verò eos, quibus nihil ad absentem mittitur, sed aliquid fit penes nunciantem ex quo ille incognitionem arcani veniat. Videndum itaque per quãnam steganographiæ speciem Trithemii fiat artificium; si enim per steganographiam Trithemius id voluit exhibere, res expedita videtur, nec diu laborandum de Trithemii intentione; posset enim plausibiliter dici Trithemium eos per hoc artificium intellexisse ac insinuare voluisse occultè nunciandi modos, quibus epistola penes nũcium aut latorem literarum ita occultatur & absconditur ut inveniri non possit. Tales supra quam plurimos retuli & extant passim apud steganographos & præsertim apud P. Schot. class. 8. cap. 2.3.& 4. ac alibi ad longum. Hujus autã opinionis conjecturam accipio ex ipsis Trithemii verbis in Explanatione in Prologũ Polygraphiæ, ubi postquã retulisset modos abscondendi literas, subjungit eos ad steganographiã pertinere: ita enim inquit: *Scribuntur itẽ literæ ac variis variis modis absconduntur & locis, ut sub race tabulata, sub rosirila cubior* ℒ

in leopi, in necoslas, in ceocoli, lecubat, ratera, in lispilia, & aliis similibus infinitus. Verum quia nihil istorum hac vice nostro deservit proposito, propterea convenit, ut ad ea, qua ratio postulat, festinemus. Et paulò post: *Denique ut sine literis arcanum mentis tua denuncies absenti, etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis, inventis steganographia manet adscriptum*; Si igitur artificium abscondendi literas in steganographiâ tractari debuit, in quânam parte id potuit fieri convenientius? aut quænam propositio magis ei convenit quam ista, quæ describit & proponit artem nunciandi aliquid sedenti in carcere? Possumus enim ita facillimè aliquid nunciare sedenti in carcere, ut quotidiana demonstrat experientia, ita ut fere alius modus hoc in casu non fuerit tentatus, & hic sæpissimè optatum habuerit effectum, quantumque custodiatur incarceratus, habemus enim plurima exēpla, quod per ipsos custodes literæ suâ arte absconditæ fuerint delatæ; Nec enim tam quis erit incarceratus, nisi ut fame pereat, ad quem non aliquid pervenire debeat, neque obstat, quod aliquando ars ex voto non successerit, id enim vitium erit, quod alter artem nesciverit, vel nuncians literas non ex arte custodiverit, hac arte aliàs omnia latissimè & universaliter, quando & quotiescunque quis voluerit perfectissimè nuntiaturâ. Si vero per steganologiam Trithemii artificium fieri debeat, altiùs inquirendum erit, excluduntur enim vel primo intuitu omnes ij modi, qui fiunt auditu & visu, aliique quos experientia hucusque comprobavit, ut ita in novos & ab experientia alienos investigandum sit. Proponit tales Hercules de Sunde. steg. auctæ l. 3. Primus fit ope duarum pyxidum magneticarum; Secundus per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem; Tertius per sanguinis destillationem, quos ordine examini subiciam.

§. 2. Examinatur artificium arcana mentis manifestandi absentibus ope duarum pyxidum Magneticarum.

Hecules à Sunde l. 3. steg. auctæ cap. 3. docet fabricare ferrum vel potius chalybem, quem Chadid nominat, atque illi per quadruplex magnetis genus, quorum primum vocat Almagritum, cujus vis est vertendi ad Austrum; secundum Theamidem cujus vis est vertendi versus Borcam, Tertium Almas largont, cui tribuitur vis versus orientem; Quartum calamitrum appellant cui adscribitur vis vertendi in occidentem; talem vim atque virtutem assignat, ut acus cætero-

cæteroquin magnetica ejus affrictu ac debitâ dispositione ad dictos quatuor cardines mundi, sicut ordinaria acus magnetica ad septentrionem pro libitu operantis mirabili operatione se convertat, quiescat, moveatur &c. & id quidem non tantum in præsentiâ aut ad modicam distantiam sed etiam ad magnam immò trium milliariorum distantiam, ita ut si duæ pyxides instar magneticarum & in iis duæ acus secundum requisita artis formentur, atque earum una penes cryptologum sit, altera discedenti amico ad magnam distantiam, intra tamẽ sphæram activitatis, cujus terminum reperire docet, tradatur, ad applicationem Chadid sive ferri hujus præparati utraque acus moveatur vel quiescat. Nam, inquit, si duo ferra ita teneantur, ut cuspides Horizontem aspiciant ambæ acus pyxidum quiescunt, & directè vertuntur versus meridiem, quod si vero unum chadid vertas & ita versum in gyrum ducas, acus non poterunt quiescere, etsi etiam 2. aut 3. milliaribus à ferro distent. Atque ita putat posse duos distantes colloqui cum ad quatuor cardines literæ figurari, & variâ, repetitâ, ac determinatâ gyratione, motione, quiete acuum eæ possint exprimi, prout ad longum explicat & ex eo Pater Schot clarissimè ostendit. Admirandum sane & summâ laude dignissimum artificium, cum & experientia fuerit probatum & naturæ viribus subnixum; Verum hoc opus hic labor est, & præsentis §. materia & scopus. Sunt autem hic duæ quæstiones examinandæ; prima utrum detur quadruplex tale magnetis genus, quorum unus operationem exerceat versus septentrionem alter versus Meridiem, tertius versus ortum, quartus versus occasum, & an Chadid illud Herculis de Sunde eam habeat & accipiat virtutem. Secunda, an saltem unum genus Magnetis aut ferrum dicta arte præparatum possit movere acum ad duo vel tria milliaria? Prima quidem quæstio huc est impertinens, atque hinc neque examen subitura, nihil enim modo nostra referret, etiamsi darentur tot genera magnetum ut quilibet Horizontis gradus proprium sibi vendicaret. Altera quæstio proprie hujus est loci; Sed ad ejus solutionem quamprimum se offerunt P. Kircherus & P. Schot, qui partem affirmantem rident, refutant & experientiæ ac rationi contrariam explodunt: Experientiæ quidem, quia eam nemo hucusque demonstravit; rationi verò, quia virtus magnetica omnis certam ac determinatam habet activitatis sphæram,

eo majorem aut minorẽ, quo magis aut minus præstans est illa virtus, nullâ tamen hactenus industria humana adeo corroborari potuit, aut tantæ virtutis inveniri, ut ultrà aliquot palmos, nedum ultra aliquot milliaria sese diffunderet, Horum itaque auctoritate & ratione motus cum eis subscribo aut experientiam physicam expecto.

§. 3. Proponitur artificium nunciandi per reciprocam sanguinis aut carnis insitionem.

Hecules de Sunde d. loco hoc artificium ita proponit: Mars à Mercurio discessurus ad 100. vel 1000. milliaria, intendit ad eã distantiam in unico momento certas quasdam res significare v.g. ***Bene valeo, ad mortem decumbo, veni per postam ad nos, unus amicorum tuorum est mortuus***, aut aliquid his simile. Antiquam itaque Mars discedat, phlebotomica lanceola, aut alio instrumento in brachio aut simili loco carnoso vulnus aperit exiguum, quod sanguine bene lavat ac siccari permittit. Inde Mercurius se parum in digito vel brachio lædit, aliquot sanguinis guttas elicit, & instillat vulneri Martis; quo facto vulnus clauditur emplastro & sanatur. Simili modo Mars aliquot sanguinis guttas dat Mercurio, ac tum artificium erit perfectum. Nunciaturus ergo Mars Mercurio aut vicissim unum & primum ex prædictis, de quo convenerunt, acu locum sui vulneris pungit ac tam statim sentiet Mercurius intelligatque esse primum; si bis pungat erit secundum, si ter tertium &c Tota verò ratio & artificium hujusmodi consistit in eo, quod ad tantam distantiam Mercurius sentiat puncturam Martis & vicissim. Hanc autem suam sententiam confirmat historia sequenti: In Italia, inquit inveniuntur artificiosi chirurgi, vel potius Rhinurgi præstantissimi, ut eos appellat P. Schot, qui nasum mutilatum aut consumptum alterius hominis vivi carne ex brachio aut alio loco maxime carnoso reficiant. Verum P. Schot, uti supra statuit hanc steganographiam per carnis aut sanguinis insitionem minimè naturalem esse, hoc est minimè naturaliter fieri ut interventu acus pungentis & carnis punctæ, in uno hic existente, illico sequatur punctura carnis alterius quantovis intervallo dissiti; sed si quando effectus sequitur non nisi cacodæmone operante sequi; ducitur autem ideo, quia nullæ rationes occurrunt aut suggeruntur, quæ eam probent esse naturalem, nam ipsemet Janus Hercules cit. loco addit, se experientia deprehendisse eam succes-

ſum habere, ſed cauſam rei ſe neſcire; Multæ verò oſtend ant illam naturæ limites excedere: ſi enim, inquit, acus pungens Romæ vulnus Martis, pungat & vulnùs Mercurii Conſtantinopoli, vel id agit agendo in diſtans? at hic operandi modus virtutem agentium naturalium excedit; vel agendo per medium? Quid ergo producit in medio? Unde tanta in agendo vis, ut ad quamvis diſtantiam etiam mille & plurium milliariorum id quod producit, per medium diffundat? Unde celeritas tanta? Abi igitur vane ſympathiſta, rationes conjunge experientiæ & mitiorem ſententiam adipiſceris.

§. 4. Examinatur artificium ſteganographicum per ſanguinis deſtillationem.

Hoc artificium, ne ad cujuslibet ruſtici aut deſidis homunculi notitiam perveniat, Hercules de Sunde d. libro proponit ſteganographicâ ſcripturâ per transpoſitionem literarum, monetque ut juxta ſuas ſequentes regulas, eam ſolvere ſtudeat ſecreti particeps futurus.

Conſiſtet vero principaliter in eo ut duorum amicorum, qui ſecreto correſpondere intendunt, Menſe Auguſto ſanguis ex vena v. g. brachii eliciatur, miſceatur, deſtilletur, ac ex inde oleum fiat, quo uterque brachium inungit ex quo ſanguis emiſſus eſt, tum lanceola phlebotomicâ brachium pungit ſicut præcedendi artificio atque alter eandem puncturam ſentiet. Verum amice lector antequam fidem dictis adhibeas, paululum inveſtiga in rationem ejus naturalem & invenies illud non eſſe melioris notæ quam præcedens. Eandem ſentiam ſubit unguentum ſymphaticum Baptiſtæ à Porta, quod refert P. Schot. cl. 7. erot. 13. §. 2. Annot. 2.

CAP. VI.

Examinat artem, per quam homo idiota ſciens tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini ſermonis in duabus horis docetur ſcribere, legere & intelligere latinum.

OPtandum certè eſſet & peroptandum ut Carolus Bovillus, temerarius ille & iniquiſſimus Trithemii calumniator vel in Spanheim nunquam veniſſet, vel ſteganographiæ principium nunquam oculis conſpexiſſet, accepiſſet ſuum ea complementum, accepiſſet lucem admiranda hæc inventio, nec in animo Trithemii ſepul-

ta nobis æternum delitesceret, nullâ cæteroquin ratione illam inventuris. Nam sane quis vel intuitu primo comprehendat artem hanc quam in litt. ad Arnoldum Bostium ita proponit: *Mira sunt fateor, sed audi mirabiliora; Tertius liber docet artem, per quam possum hominem idiotam scientem tantum linguam maternam, qui nunquam novit verbum latini sermonis in duabus horis docere, scribere, legere & intelligere latinum satis ornatè & disertè, quantumcunque voluerit, ita, ut quicunque viderint ejus literas, laudent verba, intelligant latinè composita.* Si quis verò penitiùs contempletur, non mirabitur, nec ridiculum censebit, quod de authore hujus inventionis in literis ad Arnold. Bost. Trithemius his verbis dicit: *Si quæris, unde mihi ista, quæ nemo alius novit, audi. Non ab homine, neque per hominem ista didici, sed per revelationem, nescio cujus; cum enim præsenti anno quadam vice cogitarem, quid novi possem invenire, quod omnes lateret, capi cogitare, si ea possim excogitare, quæ dixi, miranda. Cum post longam Phantasiam tanquam de re impossibili penitùs desperarem, dormitum eâ me nocte reposui, fatuitatem meam mecum ipse deridens, quam impossibilia quærere tentaverim. Eadem nocte mihi adstitit quidam dicens, non sunt vana o Trithemi, quæ cogitasti, quanquam tibi sint impossibilia, quæ nec tu nec alius tecum poteris invenire, dixique ad eum, si ergo possibilia sunt, dic, obsecro, quomodo fiant. Et aperiens os suum, de singulis per ordinem docuit, ostendens quomodo fieri, quæ multis diebus frustrà cogitaveram de facili possent.* Sive verò jam quis hoc appellet Agathangelum, sive cacodæmonem, sive præoccupatæ phantasiæ illusionem mecum tamen fatebitur, hanc inventionem esse inventoris plusquã humani, vel saltem incomparabilis. Inventus quidem, qui dudum invenit P. Athanasius Kircherus & hoc artificium Trithemii orbi exhibuit, licet non tam propriâ inventione, quam ita novâ illustratione ut ipsemet Authoris nomen reportare videatur, quod tamen ipse sibi non attribuit sed omnem inventoris gloriam in Trithemium & ejus polygraphiam refundit.

§. 1. Explicatur artificium Trithemii in Polygraphia traditum.

Trithemius, postquam steganographiam suam sub spirituum ænigmatibus velatam & Anno Christi M. D. jam tertium librum continuatam ex causis in præfatione Polygraphiæ ad Maximilianum Cæsarem & alibi expressis intermisisset ac statuisset supprimere

&

& æternum ſepelire; Anno dein M. D. VIII. ex Peapoli Francorum Orientalium civitate, ubi tum ad S. Jacobum Apoſtolum Abbas erat, aliam ſteganographiam ſcripſit, ſed ob metum prioris nominis jam undique exoſi Polygraphiam indigitavit. Diviſit eam autem in ſex libros, ac in eorum duobus primis artificium tradidit, quo mentis tuæ arcanum tutò, ſecretè & ſine aliqua ſuſpicione quorumcunque intuentium notum facias artem ſcienti, quam latiſſimè opus fuerit, ad quamlibet locorum diſtantiam ſermone regulatam. De primo ſic ipſe Trithemius præfatur.

In primo hujus polygraphiæ noſtræ libro dictiones latini ſermonis, quotquot cernuntur, per ordinem ternarii noſtri locantes diſtribuimus, quarum uſu & miniſterio cuncti per orbem Principes in quibuslibet arcanis tutum reperient obſequium, quod ſine periculo myſterii, ſine nota & ſine ſuſpicione bacuceorum perpetuò manebit occultum. Bubonibus conſtat his iter tutum & nulla unquam indagatione cujusquam violandum. Duobus tantum ſcientia rei latentis conceditur, ſi binarius ſcitè ad monadem revocetur; Sunt autem ipſa paraphraſmata in modum peracta vel monentis vel ſupplicantis, quæ ad omnm hujusmodi viſibilem poſſunt materiam variari. Latini Alphabeti literas per ordinem ſingulis dictionibus ea conſideratione propoſuimus, quatenus & operator modum habeat in propoſito facilem & reciprocus in relatione à labore nimio relevetur. Id eſt. Dictiones latini ſermonis per ordinem ſupra 9000. ſub Alphabetis fere 400. ita ſeriatim diſtribuimus, quod ſi de quolibet alpheto una duntaxat poſt aliam capta fuerit à principio usq; ad finem, ſibi mutuo cohærentes congruam efficient latinam orationem. Erit enim modus ſcribendi valde conveniens dum unaquæq; dictio literam repræſentat ſibi à capite propoſitam; Nam ſi, ut diximus de primo Alphabeto dictionem acceperis unam, atque de interpoſitis extra ordinatam lineam unam, usque ad periodum aut libri finem, latina & congrua ſatis tibi conſurget oratio. Caſum ponamus; quod homo nequitioſus per te petat promoveri apud amicum aliquem tuum, tu verò ut preces oportunas reſcindas, nec tamen indignum promoveas, ita ſcribere ſecretius decernis amico per ipſum poſcentem ne intelligat. *Cave tibi ab iſto viro quia fur eſt & nequam peſſimus, ſed tace oro.* Vade ad primum alphabetum & ſcribe di-

ctionem *Conditor*, quæ significat C. In 2. *Clemens*, quæ denotat A. In 3. *Decernens*, quæ repræsentat V. In 4. *Mundana*, quæ repræsentat E. Jam habes in occultâ narratione CAVE. Procede consequenter etiam per alia alphabeta & evadet talis oratio: Conditor clemens discernens mundana insinuet expetentibus amœnitatem seraphicam cum omnibus sanctis suis in cœlestibus. Amen. Mansuetudo gloriosissimi principis sanctis ubique reverenter rememoranda, optimis præceptis nos abjectissimos dormientes hortatur præsentia propter venerationem directoris bonorum derelinquere, & gloriam perpetuæ quietis omni affectu pro viribus expectare. Eruditionem igitur ô vani derisores accipite ut ad fœlicissimæ tripudia Archangelorum remuneratoris orthodoxorum, valeatis ingredi fœlicissimè decori. Resurgite igitur à spurcissimis honoribus hujus peregrinationis, cum sitis ad jucunditates benigni salvatoris fæculorum beatissimè ingressuri. In hac præscriptâ narratione publicâ, ista continetur latens in occulto sententia, ut diximus: *Cave tibi ab isto viro, quia fur est & nequam pessimus sed tace oro.* Eodem modo procedendum est in cæteris quibuscunque, & à capite toties incipiendum, quousque occultam mysterii tui narrationem incluseris manifestè. Sic ipse suam explicat Polygraphiam Trithemius, tamque clarè, ut vel is, qui primo intuitu Polygraphiam inspexerit, mentem abunde intelligat, ac absque ulteriori explicatione literas quolibet modo sit scripturus. Verum cum non contingat omnibus Polygraphiam ad manum habere, injustumque sit lectorem curiosum ob ejus penuriam, uberiori & sufficienti hujus inventionis explicatione destitui aut privari, octo Alphabeta ex sæpe d. Polygraphia hic adjicere, ac rem totam brevissimo exemplo declarare cogitavi.

Alphabetum I.

A. DEUS. B. Creator. C. Conditor. D. Opifex. E. Dominus. F. Dominator. G. Consolator. H. Arbiter. I. Judex. K. Illuminator. M. Rector. O. Rex. O. Imperator. P. Gubernator. Q. Factor. R. Fabricator. S. Conservator. T. Redemptor. V. Auctor. X. Princeps. Y. Pastor. Z. Moderator. W. Salvator.

Alphabetum 2.

A. Clemens. B. Clementissimus. C. Pius D. Piissimus. E. Magnus. F. Excelsus. G. Maximus. H. Optimus. I. Sapientissimus. K. Invisibilis. L. Immortalis. M. Eternus. N. Sempiternus. O. Gloriosus. P. Fortissimus. Q.

Q. San-

Sanctissimus. R. Incomprehensibilis. S. Omnipotens. T. Pacificus. V. Misericordissimus. P. Cunctipotens. Z. Magnificus. W. Excellentissimus.

Alphabetum 3.

A. Creans. B. Regens. C. Conservans. D. Moderans. E. Gubernans. F. Ordinans. G. Ornans. H. Exornans. I. Constituens. K. Dirigens. L. Producens. M. Decorans. N. Stabiliens. O. Illustrans. P. Intuens. Q. Monens. R. Confirmans. S. Custodiens. T. Cernens. V. Discernens. X. Illuminans. Y. Fabricans. Z. Salvificans. W. Faciens.

Alphabetum 4.

A. Cœlos. B. Cælestia. C. Supercælestia. D. Mundum. E Mundana. F. Homines. G. Humana. H. Angelos. I. Angelica. K. Terram. L. Terrena. M. Tempus. N. Temporalia. O Ævum. P. Æviterna. Q. Omnia. R. Cuncta. S. Universa. T. Orbem. V. Astra. X. Solem. Y. Stellas. Z. Vitam. W. Viventia.

Alphabetum 5.

A. Impendat. B. Conferat. C. Donet. D. Largiatur. E. Concedat. F. Condonet. G. Tribuat. H. Distribuat. I. Retribuat. K. Contribuat. L. Indulgeat. M. Exhibeat. N. Præstet. O. Offerat. P. Deferat. Q. Ostendat. R. Revelet. S. Manifestet. T. Insinuet. V. Aspiret. X. Restituat. Y. Reddat. Z. Administret. W. Faveat.

Alphabetum 6.

A. Omnibus. B. Cunctis. C. Universis. D. Credentibus. E. Nobis. F. Christianis. G. Fidelibus. H. Petentibus. I. Expetentibus. K. Orantibus. L. Exorantibus. M. Postulantibus. N. Expostulantibus. O. Quærentibus. P. Christicolis. Q. Inquirentibus. R. Requirentibus. S. Exquirentibus. T. Optantibus. V. Exoptantibus. X. Præoptantibus. Y. Expectantibus. F. Sperantibus. W. Desiderantibus.

Alphabetum 7.

A. Vitam. B. Amœnitatem. C. Jucunditatem. D. Consolationnm. E. Lætitiam. F. Gloriam. G. Fœlicitatem. H. Beatitudinem. I. Visionem. K. Jubilationem. L. Quietem. M. Requiem. N. Mansionem. O. Habitationem P. Recreationem. Q. Fruitionem. R. Lucem. S. Exultationem T. Claritatem. V. Pacem. X. Tranquillitatem. Y. Glorificationem. Z. Contemplationem. W. Securitatem.

Alphabetum 8.

A. Permansuram. B. Æternam. C. Sempiternam. D. Cælestem. E. Supercælestem. F. Perpetuam. G. Beatissimam. H. Angelicam. I. Seraphicam. K. Immortalem. L. Immarcessibilem. M. Ineffabilem. N. Incomprehensibilem.

lem. O. Inæstimabilem. P. Luminosam. Q. Splendidam. R. Lucidissimam. S. Amœnissimam. T. Perennem. V. Sanctissimam. X. Interminabilem. Y. Dulcissimam. Z. Perfectam. W. Futuram.

In quovis horum alphabetorum lector deprehendet omnes dictiones synonimas aut quasi synonimas, ita ut si ex singulis acceperit unam dictionem & qualemcunque, semper inveniat sensum concinnum & perfectè latinum. Itaq; pro arcano quolibet nunciando, ex primo alphabeto accipiatur dictio, quæ adscripta est ei literæ, quæ est arcani prima; Ex secundo illa, quæ est arcani secunda &c. Exemplum. Sit secretò nunciandum, *Veni cito*. Ex primo alphabeto capiatur dictio, *Auctor*. Ex secundo *Magnus*, & sic consequenter provenietque talis sermo apertus. Author magnus stabiliens angelica donet expetentibus claritatem inæstimabilem; occulta verò intentio erit: *Veni cito*.

In secundo Polygraphiæ libro nihil à primo novi componitur, in quo solius diei paraphrasmata variantur; Propterea quidquid observandum in illo diximus, etiam in isto custodiendum fore admonemus; sunt enim utriusque libri symbola in eundem ordinem sub lucis tramite composita, & paraphrasmatum significatione tantum necessario permutata. Atque hi duo Polygraphiæ nostræ libri sufficienter deserviunt operationi promissæ, per quos non solum tutissimè, & securissimè ad amicos quodcunque volueris scribere omni tempore ac nunciare poteris, sed etiam sine aliqua suspicione, quod tali modo prius credimus inauditum, latini sermonis ignarum penitus, modo literas formare noverit, hujus artis facere participem & eruditum.

§. 2. Additio P. Kircheri & P. Schot.

Trithemius etsi tam in Polygraphia, quam in ejus clavi multas & admirandas hujus inventionis proponat utilitates, insinuet ampliationes, & cautelas in ejus operatione observandas fideliter tradat. 1. Quomodo ministerio hujus operis in parvi temporis spatio hominem latini sermonis ignarum, modo literas tantùm legere ac scribere noverit, sub lingua materna docebis sub lingua latina, ut volueris, ornatè vel concinnè scribere omniaque voluntatis suæ arcana mysteria celare, abscondere, artemque scienti quam placuerit latissimê nunciare tutò, secretè & absque suspicione. 2. Quomodo per ampliationem similitudinis rei acceptæ omnia ista in quamlibet possunt

possunt linguam extendi, reducto instituente binario ad unitatem. 3. Quomodo imitatione similitudinis communicare possumus artem inventionis nostræ scienti quæcunque mentis arcana quantumcunque volueris abunde, multipliciter & latissimè, variis modis, qui ab alio sciri nullo poterunt vel notari. Datur isthic multiplex sine voce locutio, perquam tutò, securè, latissimè, omni suspicione remotâ mentis nostræ conceptiones universas, quantumlibet arduas, scientibus artem plenissime indicare poterimus. Et hæc inventio miranda progressiones habet innumerabiles, omniumque mysteriorum capaces. 4. Si vis ut hæc industria perpetuò maneat secreta & occulta; Quomodo Polygraphiam de novo rescribere, sed alphabeti literas dictionibus præponere non debeas, & nemo secreti rationem facilè suspicabitur. Verum ut scribenti & legenti mysterium nulla difficultas occurrat; quomodo alphabeti literæ in schedula ordine dictionum convenienter scribi, & ea mobilis ad capita earundem adaptari debeat; quomodo etiam literæ in laminâ cupreâ sculpi possint ut de uno ordine in alium moveantur. 5. Quomodo Reges & Principes, qui multos in diversis locis habent vicarios, quibus omnibus uno genere occultæ narrationis scribere non est cautum, ut proprium ad singulos habeant secretum modum scribendi, toties mutare debeant ordinem dictionum, quot modos voluerint habere separatos, sicque ipsi modos scribendi teneant omnium, & nullus modum alterius intelligat subditorum; sunt enim variabiles modi secretiùs scribendi hujus artis infiniti. 6. Quomodo in hac ipsa inventione Polygraphiæ latent quædam, præscriptis longè meliora, videlicet quomodo latini sermonis ignarum in paucis diebus ne dicam horis informare poteris ut sciat latinè scribere, legere, loqui & intelligere, non quidem universaliter omnia sed ad certum modum quicquid sibi necessarium occurrit de quacunque materiâ in negotiis suis. Item quemadmodum amico tuo longe absenti & industriam artis scienti omnes mentis tuæ conceptiones sine scriptis & ignorante nuntio securè ac tutò & secretissimè notas facias etiam interdum sine nuntio naturaliter & sine aliqua suspicione periculo vel timore. 7. Quomodo latent sub his non parvæ subtilitatis mysteria de medicinis, de herbis, de plantis, de lapidibus pretiosis, de fluminibus, de membris humani corporis, de brutis animalibus, de sau-

Sanctis, de nationibus, de Cosmographiâ, de Astronomiâ & septem artibus liberalibus, de his etiam omnibus, quæ in usu habentur hominum, & de mundo universali tam visibilium quam invisibilium. 8. Et denique, quomodo, quicquid est visibile in universo mundi circulo positum, ad hujus novæ artis ministerium promptum tribuit fulcimẽtum, aër & ignis, aqua & terra, fontes & flumina, arbores & fructeta, flores & gramina, verba & nomina, accidens & substantia lapides & arena, fimus & stercora, res & vocabula, honesta & verecunda, ligna & metalla, dura & liquida existentia & non existentia, historiæ & fabulæ, bestiæ & bruta, homines & jumenta singula & universa, quæ vel sermo potest exprimere, vel anima cogitare, campum polygraphiæ præstant latissimum, & artem, quantum mortalibus potest constare promittunt ampliandam fore in infinitum. Revera tamen Trithemius id non expressè in ipsâ Polygraphiâ præstitit, sed ingenio lectoris reliquit, nempe ut ipse loquitur, quia qui prudens lector est, ex parvis & non satis ad amussim politis ad inventionibus suis facile majora politioraque ingenio præstanti si vigeat, poterit invenire, & utrumque facile dabit studiosa posteritas ut & nitorem apponat materiæ & sufficientem progressum formæ. Primus cujuslibet artis inventor majora transmittit ad posteros, quia cum sint artis dura & inconsueta principia, nulla reperitur subtilis adinventio ab initio consummata. Ipsi satis fuerit artis invenisse principia, modumque tradidisse scribendi symbolicè rudem & ex proposito in formam, nam ut cultiora ea formerentur inventa, nec tempus erat nec ratio, ne mel nauseantibus vomitum aut veritas odium pareret indignantibus. Itaque sæpissimè laudatus P. Athanasius Kircherus Trithemii vestigiis institit atque subtilem hanc inventionem plurimis suis politionibus & ampliationibus eò perfectionis deduxit, ut jam consummata esse & nihil amplius desiderare posse videatur. Quod breviter videndum ex P. Schot.

Primò. Quoniam nec decorum semper nec securum est in scribendo uti formulis precatoriis, quibus Trithemius utitur, præstatq; uti sermone ad modum epistolæ de quavis re scriptæ; P. Athanasius Kircherus pro ingenii sagacitate quâ pollet in Polygraphiâ novâ paraphasmata in lumine diei continuâ progressione succedentia sub hac aut simili epistolæ conceptu instituere jubet, hoc ipse utitur:

Accepi

Accepi literas tuas dulcissime Antoni, quas mihi tradidit tabellarius tuus & simul ac perspexi voluntatem tuam, tibi obedire volui, nam te jubente mox simoni ducissimo amico tuo centum libras dandas ex ærario curavi. Oro ut hanc affectionem meam aspicias, neque enim aliud desidero, nisi ut te honorare possim humillimo hoc obsequio meo. Quod si aliud quidpiam velis, jube & parebo, utpote, qui insigni probitate tuâ devinctum me sentiam. Vale Amice dulcissime. Datum Romæ, primo die Ianuarii Anno Christi. 1660.

Secundò. Ex hac epistolâ dictiones accipit 40. quamvis & plures possint accipi aut etiam epistola, sensus & materia major & amplior fieri, tum quamvis dictionem vigesies quater variando totidem alphabeti literis applicat, & ita quadraginta tabulas polygraphicas instituit in usum hactenus explicatum.

Tertiò. Ut verificetur quod Trithemius dicit, per ampliationem similitudinis rei acceptæ omnia illa in quamlibet linguam extendi posse, dictas tabulas polygraphicas latinas & ita unius tantum linguæ, in quatuor alias linguas variavit & extendit, nempe in Germanicam, Italicam, Gallicam & Hispanicam, licet P. Schot in schola suâ steg. quatuor tantum ponat, quæ ibi videri possunt, ego superfluum existimavi paginam hanc iis implere. Exemplum saltem in omnibus linguis placeat accipere. Sit v. g. alicui secretò nunciandum. *Abi cito.* Latinè sic esset nuntiandum: *Accepi syngrapham tuam Excellentissime Laurenti, quam mihi monstravit Andreas intimus tuus.* Germanicè verò sic: Ich hab empfangen deine Unterschreibung/ fürtrefflicher Lorentz / welche mir gezeigt Andreas dein geheimer Freund. Italicè: *Ho ricevuto il vostro viglietto, Excellentissimo Lorenzo il quale m'hà mostrato Andrea vostro intimo.* Gallicè tandem sic: *I'ay receu vostre billet, tres excellent Lorent, que m'a monstrè André vostre intime.*

Quarto. Cistulam fabricavit Glottotacticam ex ligno aliaq; materiâ, eæ longitudinis ut contineat, pro hoc quidem epistolari paradigmate, viginti loculamenta distincta & separata, numerum nempe dimidũ paraphrasmatum diei, tantæ verò latitudinis, ut contineat loculamenta duo itidem separata, ita ut quodlibet capere possit quatuor tabellulas polygraphicas atque ita in universum sint loculamenta 40, quorum quodlibet sit capax quatuor tabellularum, pro quatuor linguis, & sic proveniet spatium pro 180. tabellulis; Tandem ea cistula tantæ erit altitudinis ut continere possit tabellulam haben-

habentem 24. spatia secundum altitudinem separata pro 24. literis alphabeti & convenientibus linguæ cujuslibet dictionibus & phrasibus. Tabellulis his inscribuntur singulæ alphabeti literæ, & iis correspondentes paradigmatis epistolaris phrases, cistula hâc cum suis tabellulis ad omnem hujus artis usum servitura. Nec hic op us est rem pluribus explicare cum & facilis sit captu, & ubique prostet schol. steg. P. Schot, ubi hujus cistulæ constructio & usus ad longum recensentur.

§. 3. Examinatur an Artificium hucusque traditum satisfaciat promissis Trithemii.

Quicunq; expenderit Polygraphiam tam Trithemii quam P. Kircheri tum etiam classem 1. & 2. scholæ steg. P. Schot, sine dubio mecum condescendet, assereтq; inventionem hucusq; explicatam id perfectissimè præstare quod Trithemius in polygraphiâ promittit, nempe quomodo mentis tuæ arcanum tuto, securè ac sine aliquâ suspicione quorumcunq; intuentium notum facias artis industriam scienti, quam latissimè opus fuerit ad quamcunq; distantiam sermone regulatam. Nec te moveat, quod multitudo verborum in aperto sensum brevem contineat in occulto; scias enim in rebus duntaxat magnis & arduis hunc modum adhibendum esse; Et sane quis tam piger est, ut non id suscipiat laboris, quò paginam chartæ impleat spe potiundæ civitatis aut fortalitii, alias vix multorum millium sanguine emendi, sed nec omnes tam pigri sunt aut desides, ut illis tam subtilis & jucundus labor displiceat; Consulendum esset pigris illis dormilionibus ut satagerent invenire modum, quo possimus arcana mentis nunciare dormiendo. Neq; etiam obstat, quod hic scribendi modus vix possit amplius à suspicione liberari, postquam & artificium jam penè cunctis notum & tabulæ polygraphicæ ubiq; prostant. ℞. 1. P. Schot. Valde ingeniosum est hoc artificium, cujus prima semina jecit Trithemius, excoluit P. Kircherus, perficiunt in dies docti, quoniam inventis facile est addere; Itaq; quamvis forte concedi posset post editionem Polygraphiæ Trithemianæ ac etiam Kircherianæ vix satis tutum esse uti eo epistolarũ paradygmate, quãvis variato, immutato ac ita disposito ut secretum latens nullâ subtilitate naturali valeat inveniri, præsertim cum, ut jam supra insinuavi ac etiam P. Schot asserit inventio Trithemii per modum formæ

preca-

precatoriæ nec decora sit nec extra suspicionem, nec pro quovis hominum & correspondentium statu, deinde etiam ipsæ tabulæ Kircherianæ suos patiantur defectus, cum neq; omnes dictiones sint synonimæ neq; ratione generis & numeri connexionem servent, nec nomina propria cuilibet præsertim inter personas notas applicari possint. Videndum tamen an non ex iisdem tabulis aliæ fieri possint magis concinnæ sine coactione & extra suspicionem quorumcunque.

Accipiamus aliquot tabulas & eas reformemus, unde lector ipse pro suâ privatâ correspondentia alias sequentes similiter poterit facili artificio reformare.

1. Ex primâ tabulâ possunt accipi dictiones magis propriæ & proposito convenientes v. g. sequentes octo: *Accepi, nactus sum, adeptus sum, tenui, obtinui, recepi, percepi, suscepi,* ut autem vigilies quater varientur poterunt illis præponi, aut postponi adverbia v. g. *optimè, rectè, bene* &c. Aut poterunt accipi tantum sex, quinque aut quatuor, & præpositione aut postpositione adverbiorum fieri 24. variationes. Pro exemplo capiantur hic 4. dictiones: *Accepi, obtinui, nactus sum, adeptus sum.* Pro 4. primis literis. a. b. c. d. His præponatur *optimè.* pro 4. seqq. e. f. g. h. Pro 4. seqq. i. k. l. m. postponatur *optimè.* Pro n. o. p. q. præponatur *rectè.* Pro r. s. t. u. postponatur *rectè.* Pro reliquis x. y. z. w. præponatur. *bene.*

2. In secunda tabula hæ dictiones *literas tuas* per transpositionem variatæ erunt pro primis literis a. b. Hæ dictiones tres: *postremas tuas literas* utpote quæ sexies situm mutare possunt, erunt pro sex seqq. c. d e. f. g. h. Iterum hæ tres: *Vltimas tuas literas* eodem modo dispositæ pro sex. i. k. l. m. n. o. Sic hæ tres: *posteriores tuas literas* pro p. q. r. s. t. u. Et denique hæ tres *responsorias literas tuas*, pro x. y. z. w.

3. Tertia & quarta tabula utpote vel prima fronte suspicionem & coactionem vel affectationem ostendentes, poterunt planè omitti; sic etiam sexta, quæ sequitur.

4. Dictio *quas* manet per totum, tum pro primis 12. literis, a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. præponatur *mihi* sequentibus 12. synonimis: *tradidit, tulit, attulit, detulit, misit, transmisit, exhibuit, dedit, portavit, ad portavit, reddidit, retulit.* pro seqq. n. o, p. q. r. s. t. u. x. y. z. vv. post-

 pona-

ponatur *mihi*. Ultimæ literæ y. z. vix ſunt in uſu, niſi forte apud Italos, Germanos & Gallos poterit igitur aut aliqua dictio, quæ minus conveniens, aut aliqua alia litera ut x. omitti.

5. His ſex dictionibus: *famulus, ſervus, hoſpes, amicus, intimus, nuncius*. pro a. b. c. d. e. f. præponatur *tuus*. Pro g. h. i. k. l. m. poſtponatur *tuus*. Pro n. o. p. q. r. s. t. præponatur *meus*. Pro t. u. x. y. z. vv. poſtponatur *meus*.

6. Pro primis 12. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. his 12. dictionibus: *perſpexi, percepi, cognovi, intellexi, penetravi, expendi, vidi, legi, perlegi, examinavi, novi, agnovi* præponatur *& ſimul ac*. Pro reliquis. 12. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. vv. præponatur iisdem. *Et ſimul ut*. &c.

7. Dictionibus: *voluntatem, intentionem, mentem, opinionem, cogitationem*, præponatur *tuam* pro a. b. c. d. e. iisdem poſtponatur *tuam* pro f. g. h. i. k. Tum dictionibus: *Deſiderium, conſilium, animum, propoſitum, inſtitutum, nutum, velle* præponatur *tuum* pro l. m. n. o. p. q. r. Eisdem poſtponatur *tuum* pro s. t. u. x. y. z. vv.

8. Pro primis ſex A. b. c. d. e. f. transponantur ſexies hæ tres dictiones, *tibi gratificari volui* pro g. h. i. k. l. m. transponantur hæ ſex: *tibi condeſcendere volui*. Pro n. o. p. q. r. s. transponantur hæ: *tibi ſatisfacere volui*. pro ultimis t. u. x. y. z. vv. hæ ſex: *tibi annuere volui*.

9. His 3. dictionibus *tui cauſa, tui gratia, tui amore*. pro a. b. c. præponatur *nam*. Pro d. e. f. eisdem præponatur *namq́*. Pro g. h. i. præponatur *etenim*. Pro k. l. m. poſtponatur *enim*. Pro n. o. p. interponatur *namq́*. Pro q. r. s. interponatur *etenim*. Pro t. u. x. interponatur *enim*. Pro y. z. vv. poſtponatur: *etenim*.

Sufficiant hæ novem tabulæ ſtudioſo lectori reliquas proprio ingenio facillime ſuppleturo; Exemplum tamen addere libuit, quò appareat, quam fluida & concinna ex his tabulis conſtruatur epiſtola: ſit v. g. nunciandum: Fugio ad te. Ita veniret in paraphraſmate diei: *Optimè obtinui literas tuas poſtremas, quas mihi exhibuit hoſpes tuus, & ſimul ut percepi tuam voluntatem, volui tibi gratificari, tui enim cauſa quantocyus &c.* Iterum ſi exemplum aliud detur. *cito fuge. Nactus ſum ultimas tuas literas, quas exhibuit mihi meus ſervus, & ſimul ac expendi animum tuum, tibi condeſcendere volui: namq́ tui gratia &c.* Eadem nunc exempla veſtiamus ex ciſta Glottotactica P. Schot omiſſis etiam tabb. 3. 4. & 6. Primum ſic erit: *Cognovi valetudinem tuam,*

quem

quem mihi consignavit famulus tuus, & simul ac volvi voluntatem tuam, tibi condescendere volui, nam te sollicitante quantocyus. Alterum verò si erit: *Habui Codicem tuum, quem mihi retulit intimus tuus, & simul ac exploravi affectum tuum tibi subscribere volui, nam tui gratia, &c,*

R: 11: Trithemium & Kircherum tradidisse solummodo modum hujus artificii & ostendisse praxin per tabulas in publicum editas, non autem voluisse ut quis præcisè iisdem tabulis utatur, sed alias similes pro conditione & ratione statûs personarum correspondentiam ipse fabricet, tales tibi exhibebo lector curiose, quas direxi inter dominum & servum aut si quis vult scribere domino tali cui titulum gratiæ dat, germ. Gnaden.

Alphabetum 1.

Proprimis 4. literis. A. b. c. d. præponantur hæ duæ dictiones. Ewer Gnaden. vel per abbreviationem. E. G. his quatuor. Schreiben / Handschreiben/Brieffklein/Handbrieffklein. Pro e. f. g. h. præponatur. E. G. letztes. Pro i. k. l. m. præponatur. E. G. jüngstes Pro n. o. p. q. præponatur. E. G. letzteres. Pro r. s. t. u. præponatur. E. G. gnädiges. pro x. y. z. vv. præponatur. E. G. jüngeres.

Alphabetum 2.

Sequentibus 24. diebus mensis: A. 1. B. 2. C. 3. D. 4. E. 5. F. 6. G. 7/H. 8. I. 9. K. 10. L. 11. M. 12. N 13. O. 14. P. 15. Q. 16. R. 17. S. 18. T. 19. vel. 25. v. 20 26. X. 21. 27. Y. 22. 28. Z. 23. 29. vv. 24. 30. præponatur vom / aut von dem/vel unterm/& postponatur dieses Monats/aut verwichenen Monats aut similia.

Alphabetum 3.

Pro A. b. c. d. ponantur hæ dictiones: erhalten/empfangen/erlanget/überkommen / & eis præponatur. hab ich. Tum pro e. f g. h. inter hasce dictiones nempe inter ich & v. g erhalten. interponatur, recht. pro i. k l. m. interponatur wohl. pro n. o p. q. interponatur zu recht. pro r. s. t. u. omittatur dictio ich. pro x. y. z. vv. Inter habe & v. g. erhalten interponatur wohl omissâ dictione, ich.

Alphabetum 4.

Primo ponatur und/deinde 24. sequentes dictiones pro ordine meo literarum A. darab. B. damit C. daraus. D. darinn. E. dardurch. F. ab demselben. G. aus demselben. H. durch dasselbe. I in demselben K. mit demselben L. Inhalts dessen. M. Inhalt desselben. N. ab dessen Inhalt. O. aus dessen Inhalt. P. durch dessen Inhalt. Q. durch desselben Inhalt. R. ab desselben Inhalt S. aus desselben Inhalt. T. ab Verlesung dessen. V. ab Verlesung desselben. X. mittels dessen. Y. mittels desselben. Z. ab dessen Verlesung. W. ab desselben Verlesung.

Alphabetum 5.

Pro A. b. c. d. seqq. quatuor dictiones ponantur: ersehen / vermercket / verstanden/vernommen. pro e. f. g. h præponatur mit mehrerem. pro i. k. l. m. præponatur satsam. pro n o. p. q præponatur zu genügen. pro r. s. t. u. unterthänig. pro x. y. z. vv. in Unterthänigkeit.

Alphabetum 6.

Primo ponatur. Was dieselbe. deinde seqq. dictionibus pro primis 12. literis præponatur. mir. sunt autem dictiones: A. befehlen. B. gnädig befehlen. C. in Befelch geben. D in gnädigem Befelch geben. E. gebieten. F. gnädig gebieten. G. in Befelch committiren. H. in gnädigem Befelch committiren. I. in Befelch aufftragen. K. in gnädigem Befelch aufftragen. L. anbefehlen. M. gnädig anbefehlen. pro reliquis 12 literis loco dictionis mir ponatur, ihrem Diener. Demum omnibus postponatur wollen.

Alphabetum 7.

A. Gleich wie dann. B. gleich wie nun. C. gleich wie dann nun D. gleich dann. E. wie dann nun. F. gleich dann nun G massen nun. H. allermassen nun. I. gestalt dann nun. K. massen dann nun. L. allermassen dann nun. M. massen nun dann. pro reliquis 12. literis n. o. p q. r. s. t. u. x. y. z vv. postponatur ich.

Alphabetum 8.

Pro primis sex. A. b. c. d. e. f. ponantur hæc sex dictiones, wünsche/ verlange/suche/gedencke/trachte/in Verlangen trage/ sed prius præponatur, nichts mehrers. pro sex g. h. i. k. l. m. præponatur nichts anderst pro sex n. o. p. q. r. s. præponatur anderst nichts. pro sex t. u. x. y. z. vv. præponatur nichts hefftigers vel mehrers nichts.

Alphabetum 9.

His sex dictionibus: Capabel zu seyn/ Capabel zu werden/würdig zu seyn/ würdig zu werden / fähig zu seyn/fähig zu werden. pro A. b. c. d. e. f. præponatur als so. pro g. h. i. k l. m. præponatur als also. pro n o. p, q. r. s. præponatur dann so. pro reliquis t. u. x. y z. vv. præponatur dann also.

Alphabetum 10.

His sex dictionibus, Wundsch/ Verlangen/ Begierde/ Würde/ Gefallen/ Gnügen præponatur daß ich derselben nach. pro A. b. c d. e, f. pro g. h. i. k. l. m. præponatur daß ich E. G. nach. pro n. o. p. q. r. s. præponatur das E. G. nach. pro t. u. x. y. z. vv. præponatur. daß derselben nach.

Alphabetum 11.

A. Uberall. B. in allem. C. in allen Sachen. D. in aller Gelegenheit. E. in aller occasion. F. in aller Begebenheit. G. zu aller Gelegenheit. H. zu aller Begebenheit. I. zu aller occasion. K. in allem Fall. L. auff alle Gelegenheit. M. auff alle Begeben-

gebenheit. N. auff alle occasion. O. zu aller Zeit. P. jederzeit. Q. Zeit Lebens. R. bey aller Begebenheit. S bey aller Gelegenheit. T. bey aller occasion. V. Zeit meines Lebens. X. in aller Angelegenheit. Y. bey aller Angelegenheit. W. auff alle Angelegenheit.

Alphabetum 12.

His sex dictionibus: Laisten/thun/bezeugen/erweisen/præstiren/beweisen præponatur unterthänige Dienste pro A. b. c. d. e. f. pro g. h. i. k. l. m. præponatur angenehme Dienste. pro n. o. p. q. r. s. gefällige Dienst. pro t. u. x. y. z. vv. præponatur beliebige Dienst. denique omnibus postponatur möge.

Alphabetum 13.

His octo dictionibus: In dieser Sach/in gegenwärtiger Sach/ bey dieser Sach/bey gegenwärtiger Sach/in diesem Geschäfft/ in gegenwärtigem Geschäfft/ bey diesem Geschäfft/bey gegenwärtigem Geschäfft pro primis octo literis. A. b. c. d. e. f. g. h. præponatur also werde ich pro i. k. l. m. n. o. p. q. præponatur, also werde auch. pro ultimis r. s. t. u. x. y. z. vv. præponatur, also werde ich auch.

Alphabetum 14.

A. Mir angelegen seyn lassen. B. dahin sehen. C. mich befleissen D. mich dahin befleissen. E. Fleiß anwenden G. mich bewerben H. mich dahin bewegen I. mich bearbeiten K. mich dahin bearbeiten. L mich bemühen. M. mich dahin bemühen. N. Sorg tragen. O. dahin Sorg tragen P. Fleiß anlegen. Q dahin Fleiß anlegen. R. möglichsten Fleiß anwenden. S möglichsten Fleiß anlegen. T. allen Fleiß anwenden. V. allen Fleiß anlegen. X. sonderbahren Fleiß anlegen. Y. sonderbaren Fleiß anwenden. Z. mich eusserist bemühen. W. mir eusserist angelegen seyn lassen.

Alphabetum 15.

His sex dictionibus: Ihrer intention, ihrem Zweck/ihrem Vorhaben/ihrem Vornehmen/ihrer gefasten intention, ihrem Vorsatz pro A. b. c. d. e. f. præponatur: daß E. G. zu pro g. h. i k. l. m. præponatur. daß dieselbe zu. Iterum his sex dictionibus: Intention, Zweck/Vorhaben/Vornehmen/gefassten Intention, Vorsatz. pro n. o. p. q. r. s. præponatur. daß E. G. zu dero. pro t. u. x. y. z. vv. præponatur. daß dieselbe zu dero.

Alphabetum 16.

Pro 12. primis. A. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. postponatur gelangen werden. his 12. dictionibus. mit nechstem/auffs nechste/mit ehistem/auffs ehiste/ ohne Verzug/ohne Auffschub/ unverzogen/ alsobald/ ohn allen Verzug/ohn allen Auffschub/bald/gleich sobald. pro reliquis 12. n. o. p. q. r. s. t. u. x. y. z. vv. postponatur geraichen werden.

Ecce sedecim tabulas pronunciandis totidem arcani literis; potuissem & plures & pulchriores invenire; sed neq; loci dispositio

neq

neq; intentionis ratio patiebatur, nihil enim hisce tabulis aliud præstare volui, quam modum indicare, quo prudens lector pro conditione personarum novas sibi pro usu privato construet. Itaq; exemplis duobus meam adinventionem claudo. Sit v. g. alicui nunciandum. Man will euch fangen. Id indicari poterit hæc epistolâ. E. G. jüngstes Handbrieflein vom 1. dieses hab ich zu recht erhalten/ und ab desselben Verlesung satsam ersehen/ was dieselbe mir anbefehlen wollen/ wie dann nun mehrers nichts verlange/ als so würdig zu seyn/ daß ich E. G. nach Verlangen in aller Begebenheit unterthänige Dienste laisten möge: Also werde auch in diesem Geschäfft mich bewerben/ daß E. G. zu ihrer gefasten Intention mit nechstem geraichen werden. Aliud Exemplum, sit v. g. nunciandum secretò: *hac nocte capieris*, sic esset scribendum: E. G. letztes Handbrieflein vom 1. dieses habe ich erlanget/ und ab dessen Inhalt zu Genügen vermercket/ was dieselbe mir in Befelch geben wollen: Massen nun ich nichts mehrers trachte/ als so würdig zu seyn / daß ich deroselben nach Wundsch jederzeit angenehme Dienste bezeugen möge: Also werde ich in diesen Geschäfft möglichsten Fleiß anwenden/ daß dieselbe zu ihrem Vorhaben ohne Verzug geraichen werden.

Ex hucusq; dictis facile concludi poterit, Trithemiũ exactissime præstare id quod Polygraphia promittit. Verum nunc dubitatur an etiam per hoc artificium præstetur id quod in literis ad Arnoldum Bostium promittit, nempe, quomodo latini sermonis ignarus possit in duabus horis doceri, legere, scribere & intelligere latinum &c. Atq; hic se quamprimum offert P. Casparus Schot, qui ita loquitur: *Ex dictis hactenus manifestè patet, de hoc artificio Kircheriano multò magis ac perfectiùs quàm de Trithemiano verificari id quod Trithemius tantopere (& merito) æstimat, & tot verbis extollit, nempe: posse hominem latini sermonis ignarum intra breve temporis spatium doceri ut latinè scribat ornatè ac eleganter, legatq; & interpretetur, quæ scribit.* Ejusdem sententiæ est P. Kircherus, atq; duplici ex capite. 1. Quia dum sciens artificium hoc juxta regulas præscriptas exscribit ex columnis latinis latina vocabula, scribit & legit illa, & si eadem vocabula in vernaculam ipsius translata sint, & in columna alia è regione disposita, uti in syntagmate disposita sunt Italica, Gallica, Germanica, potest statim illa interpretari. Atq; ita consequenter putant, eum qui solam vernaculam suam linguam legere & scribere potest, brevissimo temporis

spatio

ſpatio doceri poſſe ut omnium ferè nationum linguas legat, ſcribat intelligat, interpretetur. 2. Ex eo, quod tabulæ per vocabula ſynonyma & variata ita ſint compoſitæ, ut ſi quis ex quâvis dictionem acceperit unam & quamcunq; ſenſum ejus linguæ faciant perfectũ, quem intelligat ſcribens & legens, interpretariq; poſſit non quidem ſecundum communem proprietatum dictionum, ſed ſecundum eã, quam ex operantis inſtituto conſecutæ ſunt. Ego eidem ſententiæ ſubſcribo & dico hoc artificium præſtare id exactè, quod Trithemius promittit, verum non ex primo capite, nam ex eo capite Trithemius per hoc artificium non plus præſtitiſſet, quam dictionaria, Nomenclaturæ & ſimilia, ubi vocabula vernaculæ linguæ in alia ſunt variata, quod certè probabile non eſt, cum hoc artificiũ Trithemius tantopere extollat, & ipſe P. Schot magni æſtimet; Nec quidquã illis ſuffragatur ipſe Trithemius in Polyg. ubi dicit: ***Scribet enim artis nova diſcipulus quam non noverat linguam, & latinum*** (eadem ratio de reliquis) ***ſermonem ſub inſtitutione regulatâ compoſitum intelliget, interpretabiturq; ſi juſſeris ipſe de verbo ad verbum ſufficienter.*** Nam aliâ & mox dicendâ ratione id æquè præſtari poteſt. Itaq; dicendum erit ex ſecundo tantùm capite verificari id quod Trithemius promittit, ſi enim omnes literarum ad Arnoldum Boſtium dictiones, quibus id artificium proponit, ad inventionem dictam examinentur aſſertio mea clarè patebit. Nam 1. ***Quod quis latini ſermonis ignarus doceatur ſcribere, & legere.*** Quis enim negabit quin talis ſcribat eam linguam quæ in tabulis comprehenditur, ſed ea perfectè latina eſt aut alterius linguæ. 2. Dicitur ***quod talis etiam doceatur intelligere latinum.*** Nam intelliget id quod per latinas dictiones repræſentatur, nempe literas à capite præpoſitas, quod ſufficit, ſicut enim omnis lingua eſt ſignum ex inſtituto vel deſtinatione cujusq; populi aut nationis ad ſignificandos conceptus & res illius populi cujus eſt lingua, ita eadẽ lingua poteſt aſſumi ad ſignificendos conceptus alterius populi, ita Germanus ad exprimendos ſuos conceptus poterit loqui Italicè, Hiſpanicè &c. Et ſemper verum erit per linguam Italicam exprimi conceptum Germani eundem quem italus per ſuam vernaculam exprimeret. Quin imo ſi v. g. italica lingua aſſumeretur alio modo & in aliâ ſignificatione quam italus aſſumit, ſemper tamen verum eſſet Germanum loqui italicè, id eſt eâ linguâ quâ Itali utuntur ad

exprimendos suos conceptus. Itaq; rectè & in propriâ significatione dici poterit Germanum, qui ex tabulis latinis Italicis aut aliis loquitur aut ex scribit illas dictiones, quæ propositi arcani literas à capite repræsentant, loqui & scribere latine & Italice & illud intelligere quod scribit, etsi forte non in eâ significatione in qua quivis latinus aut Italus intelligit, sed in eâ quam pro libitu assumpsit.

§. 4. An hoc artificium sit illud ipsum quod Trithemius scivit & promisit.

Consequenter existimant P. Kircherus & P. Schot, hoc artificium esse illud ipsum quod quondam Trithemius scivit & in literis ad Arnoldum Bostium promisit, atq; his fermè moventur rationibus. 1. Quia d. artificium exactè præstat id quod promisit, ut vidimus, estq; inventio Trithemiana, & verè admiranda, ut tam splendidam meruerit præfationem, & hominum etiam doctissimorum effugerit capacitatem, adeoq; probabile sit Trithemium illud unà cum multis, quæ in steganographiâ promiserat, Polygraphiæ suæ inseruisse, quoniam illam supprimere & luce privare cogitabat, ne scilicet tam subtile & salutare inventum in tenebris maneret sepultum. 2. Quia Trithemius multis in locis Polygraphiæ locis, ubi utilitates ejus & cautelas in operatione observandas exponit, expressis verbis dicit, sub traditis Polygraphiæ principiis inventionem traditam latere v. g. pag. convenirent. 61. *Quarto decimo sciendum quod in hac ipsa inventione Polygraphia nostra adhuc latent quædam præscriptis longè meliora, videlicet quomodo latini sermonis ignarum in paucis diebus ne dicam horis informare poteris ut sciat latinè scribere, legere, loqui & intelligere &c.* Verum quò minus huic sententiæ tam cito subscribam obstant ipsa Trithemii verba in Polygr. pag. adinventis. 38. *Tertia vero utilitas, quod Romani sermonis imperitum, non solum in paucis horis docebis quod pollicemur scribere ac legere, sed etiam intelligere, si prudenter munus officii adhibueris, quod non sine rationabili causa nos duximus reservandum.* Unde clarè patet Trithemium suam hanc inventionem in polygraphiâ nec tradidisse nec tradere voluisse. Nec quidquam movent argumenta superius adducta, non primum quia id incertum est, & tantum conjectura nullo fundamento subnixa; non secundum, nam potius meã confirmat sententiam, dum dicit, quod in ipsa inventione Polygraphiæ lateant quædam præscriptis longe meliora, nam si lateant, cer-

te

te non expressè tradidit, artificium verò hactenus explicatum expressè continetur in Polygraphiâ, non igitur erit unum idemq; artificium, quin imò claris verbis dicit, se illud non traditurum, ut post citata verba habetur. Postquam enim explicasset quomodo hoc artificium in inventione Polygraphiæ lateat, subjungit: *Sed ista in suis permaneant latibulis sepulta cum reliquis, ratio nos permovit, quoniam & lapides pretiosos inventum proiicere, & ardua sine fructu gratitudinis patrare, mihi nec placet nec omnino conducit.*

§. 5. Utrum Inventio Kircheriana à P. Schot exculta satisfaciat promissis Trithemii.

P. Kircherus pro mira ingenii sagacitate qua pollet, modum invenit ingeniosissimum & humano ingenio impenetrabilem, quo per quamvis linguam totius mundi, etiam ignotam & quam quis ne fama quidem cognovit arcanos mentis conceptus alteri potest nunciare, atq; illud inventum tradit ipse in Polygr. sua nova syntagm. 3. c. 5. ubi illud ita proponit: *Quomodo hujus artificii ope, per epistolas quacunq; lingua, quarum etiam imperitus est & quas ne fama quidem percepit, quispiam scribere possit; immo quibuscunq; peregrinis characteribus, uti Hebraicis, Græcis, Arabicis, Syriacis, Armenicis, Æthiopicis, Sinẽsibus, & quocũq; demum alio characterum genere ad occultos animi sensus alteri retegendos, nulla numerorum transmissione, uti possit.* Illud ipsum etiam tradit P. Schot sch. steg. classe 3. 4. 5. Principaliter in eo consistit. Literas secreti nunciandi variis ac subtilissimis modis per abacum numeralem per tabulam cryptographicum indissectam, & eandem dissectam in varias calumnas, per tabellulas minores, per rotulam steganographicam simplicem vel duplicem, varia ac multiplici combinatione cum clave vel sine clave in numeros commutat, deinde eos numeros artificio novo literis quacunque lingua totius mundi scriptis subtiliter includit: nempe epistolæ quavis lingua scriptæ singulas literas à principio vel naturali vel assumpto incipit numerare, & ubi pervenit ad eam literam in quam desinit numerus primus arcani nunciandi, signum ponit vel punctum infigit visibile aut invisibile, ab hac litera exclusivè iterum incipit literas numerare usq; dum veniat ad literam in quam desinit numerus secundus arcani, ac iterum infigit punctum & ita consequenter donec omnes numeri sint punctati. Exemplum cape: Volo alicui nunciare: cave ab eo quem haud no-

sti. Hæ omnes literæ sint sua inventione & methodo in numeros transmutatæ, hoc modo. 20. 6. 5. 9. 3. 8. 6. 9. 12. 13. 10. 22. 9. 7. 16. 13. 24. 13. 14. 16. 8. Volo eos literis includere; accipio literas qualescunque v. g. latinas quæ incipiant. Plurimum scito me tibi subirasti, qui nolueris mihi &c. numero à principio literas usq; dum incidam in vigesimam, quæ est. S. & infigo punctum ab hac numero sequentes usque in sextam, quæ est. S. & iterum infigo punctum, ab ista iterum numero reliquas usq; dum incidam in quintam, quæ est i. & rursus infigo punctum, eadem ratio de reliquis. Ecce literas integras, ubi literas quibus puncta subfigenda essent diverso charactere notavi.

Plurimum scito me tibi subirasci, qui nolueris mihi commodare librum tuum. Equidem nescio quo meo in te merito id fiat. Nunc enim verò cognovi, quantum mei causâ facturus sis, cum negaveris mihi rem tam exiguam. Verba tua & animus tuus non videntur mihi bene consentire. Si tu petiisses à me res majoris momenti, nihil ego negâssem tibi. Verum profectò illud est, quod vulgò dici consuevit, probandos esse amicos antequam his opus sit, nam in adversis probare serum est. Mihi verò satis est animum spectâsse tuum. Vale.

Putat autem P. Kircherus, Trithemii artificium ab hoc suo non fuisse diversum ex eo, quod postquam mira de suâ steganographia dixisset, subjungat; *Possum autem ista omnia docere in omni lingua totius mundi, quam nunquam audivi.* Verum id ego mihi needum persuadere valeo, præterquam enim quod ex nullo Trithemii textu possimus colligere aut etiam conjicere, quod Trithemius literas loco numerorum substituerit, & epistolis suis puncta infixerit; etiam clarè apparet hoc artificium ne quidem satisfacere Trithemii promissis: Nam in artificio Trithemii est essentiale ut ipse steganographus, quâ steganographus discat epistolam latinam aut alterius linguæ componere, & scribere, ac scribat & componat prout in allato superius artificio clarè constat, at in hoc artificio Kircheri steganographus tantum infigit puncta & literas numerat, nihil ille componit sed epistolam integram ab alio compositam describit, aut ab alio scriptam suæ adhibet operationi. Item Trithemii artificium tale est, ut sub eo occultare possimus quæcunque nobis occurrunt secreta, & taliter scribere ad amicum in arte peritum, quod si omnes, qui sunt totius mundi homines convenirent

in

in unum, latens sub aperto sermone nunquam possent invenire secretum, modo rectè fuerit ordinatum: sed artificium Kircheri non docet abscondere secretum sub aperto sermone sed sub punctis, quæ etiam suspicionem generant, & intuentes de latente arcano reddunt facile sollicitos, quod omnino est contra mentem Trithemii.

CAP. VII.

Investigat Trithemij steganologiam sine verbis, sine nutibus, inter loquendum prædicandum, ludendum in organo vel cantandum sine impedimento actionis cujuscunque.

DIspositioni steganographiæ secundum literas ad Arnoldum Bostium insistens tres hucusque libros & inventa in eis promissa breviter examinavi, sequitur steganologia, quam ibidem in libro quarto promisit & ita proposuit: *Quartus liber continet multa stupenda experimenta, sed purè naturalia: mentem videlicet meam indicare possum scienti artem meam inter edendum, vel sedendum cum aliis, sine verbis, sine nutibus, quam latissimè voluero etiam inter loquendum, prædicandum, ludendum in organo vel cantandum, sine impedimento alterius actionis cujuscunq; ita ut prædicando bona & sancta indicem, non verbis, non signis, non nutibus cuicunque scienti latissimè quidquid voluero etiam clausis oculis. Et alia multa quartus liber continebit arcana, quæ non sunt in publicum proferenda.* Mira sunt fateor si & veritati & naturæ sunt consentanea, nam impossibile multis videtur posse aliquid alteri significari *sine nutibus, verbis, signis* &c. Atq; hinc existimat P. Kircherus dictas voces sumendas esse non sub collectivo, sed sub disjunctivo sensu, nihilq; aliud velle Trithemium, quam quod arcana mentis indicare possimus alteri aliquando nutibus sine verbis, aliquando verbis sine nutibus, aliquando & verbis & nutibus sine signis, aliquando solis signis sine nutibus & verbis. Verùm rectius putat P. Schot. Verba Trithemii esse æquivoca, & in sensu aliquo verissima, ac proinde in eo sensu intelligenda esse ut sonant, etsi non constet, quæ ars Trithemiana fuerit; dupliciter autem possunt, verba Trithemii salvari, primò, si ea interpretemur in hunc sensum cum P. Schot: *Possum inter edendum, sedendum loquendum cum aliis, prædicandum, ludendum in organo, cantandum &c. mentem meam alteri artem scienti, ac præsenti indicare sine signis, nutibus verbis, à prædictis actionibus distinctis, ita ut ex illis ipsis signis, nutibus, verbis, quibus actiones illas exerceo, alter præsens illasq; vel videns vel audiens*

audiens mentem meam intelligat. Verum huic interpretationi obiicitur, quod Trithemius Dactylogiam in steganographia scribere voluerit, nam ita inquit in Expos. in prologum polygr. *Bedanus iste monachus in libello suo de inventis antiquorum multos & varios occultè scribendi notandiq; modo recensuit, quibus arcana sua tutè nunciabant amicis, ac sine voce loquebantur præsentibus. Arthrologiam & Dactylogiam primus omnium literis commendavit, quarum usu alter pandit alteri securissimè quicquid voluerit secreti, quod assidentium nemo notabit alius ac multo minus intelliget multis hoc ipsum & aliis modis fieri posse Bedanus ipse docuit, de quibus cum nihil in Polygraphiâ scripserimus, loqui etiam plura istic merito recusamus. Locum hus ipsis rebus arduis proprium in steganographiâ dudum consignavimus, quam edere in publicum necdum cogitamus.* Si ergo Trithemius Dactylogiam in steganographia scribere voluit, quomodo illam potuit exhibere sine signis, aut quasnam actiones adhibere, à quibus indistinctus fuisset modus loquendi per digitos? Secundò possunt verba Trithemii eam interpretationem accipere, ut intelligantur posita tantum ad differentiam veterum occultè loquendi modorum, qui fiebant per verba, nutus & signa suspiciosa & apparentia, adeoq; Trithemius sciverit ac promiserit modos loquendi *sine verbis*, id est, ut occulta locutio fiat sine verbis non verò aperta: *sine nutibus & signis*, id est talibus, quæ habeant rationem signi per se non vero talibus, quæ per accidens assumuntur ad aliquid significandum, cum per se sint ad aliud officium destinata, vel actionum humanarum sint proprietates; Quamcunq; acceperis explicationem ego ad rem ipsam festino.

§. 1. Indagat steganologiam Trithemii inter loquendum & prædicandum.

Inter modos occultê loquendi, quos in cap. 1. hujus partis exhibui & passim extant apud steganographos, eos in præsentia seligere, aut tales invenire nos oportet, qui fiant sine suspicione præsentium, & assidentium; id autem fiet si eos arripimus modos, per quos arcani significandi dictiones ita orationi apertæ in eum finem expressè compositæ inseruntur, ut nullam inter se connexionem habeant, servent tamen cum oratione expressâ continuum cursum, quales modos in duobus capp. ultimis l. 2. steg. Trithemius quoq; proposuit; ut verò is, cui arcanè loqui intendo, sciat, quænam dictiones proposito conveniant statuendum est certum signum inter eos, aut

certa

certa vocabula, quibus prolatis immediatè sequantur verba secreti significandi. Hercules de Sunde & ex eo P. Schot pònit exemplum & methodum, ubi narratio sic instituitur, ut post quamvis rem animatam à loquente nominatam aut pronomina earum, vel articulos eò relatos, verba immediatè sequentia secretum indicant. Ecce exemplum ipsum, ubi vocabula rem animatam significantia, eorum pronomina & articuli diverso charactere cernuntur, ita ut secretum nunciandum facile deprehendi possit.

Ich liebe schöne Historien/ wie auch bißweilen die Fabel/ weil viel gute Lehr darbey zu vernehmen/ will jetzund euch Freunde ein Fabel erzehlen von einem Esel. Es hat sich begeben/ daß ein Esel ist im Winter sehr ungedultig worden/ weil er ein schlecht Futer hatte/ und grosse Kälte außstehen muste: solches nun des Esels Vnglück machte/ daß er über die massen seufftzet/ und wündschte/ daß der grüne Lentz kommen mögte/ drumb sagt er, uns gehets im Winter am härtesten/ als aber der Lentz kam/ und der Bavver berathschlaget &c.

Verum hic modus paulò difficilior est, quam ut à quovis & cum quocunq; amico in praxin redigi posset, itaq; faciliorem dabo, pro utroq; tam nunciante quam audiente. Locuturus amico quoddam arcanum, singulas arcani dictiones cum priori apertæ narrationi inserit, quolibet modo & ordine, absq; ullo respectu ad certas dictiones narrationis; convenit aut cum amico eas dictiones hujus narrationis esse significativas, in quarum expressione signum aliquod dederit, oportet autem tale sit signum, nutu, gestu, motione manuū &c. quod sit ab actionibus ordinariis hominum loquentium indistinctū, & nullum vel det indicium rei latentis aut moveat suspicionē, quod ingenio steganologi relinquendum. Exemplum: volo indicare amicis: gehet / man will euch fangen. Narrationem sic instituo: Lieber Freund in euren grösten Nöthen gehet zu Petro. Es ist ein braver Mann, er liebt euch, und vvill mit aller Möglichkeit euch beystehen / auch auff begehren Gelds genug verstrecken / deßhalben wann ihr nicht wißt was ihr an sollet fangen. Ecce narrationem quam exprimens ad dictionem gehet gestu manus, v. g. ejus applicatione ad pectus, genu &c. signum dat, iterum ad dictionēm Mann & sic consequenter.

Inter concionandum iidem modi & facilius poterunt adhiberi, prout exemplū dat P. Schot. Occurrit mihi tamen adhuc alius modus, licet longior, multò tamen facilior & expeditior pro utroq; operante. Libros S. Scripturæ, Vet. & Novi Testamenti, Sanctorū Patrū, Histo-

Historicorum sacrorum, aut etiam prophanorum, literarum insignio nominibus & potestate v. g. A: Genesis B: Exodus C: Leviticus D: Numeri E: Deuteronomium F: Josue G: Judicum H: Ruth I: Liber primus Regum K: lib. 2. Regum. L: lib. 3. Regum: M: lib. 4. Regum: N: 1: Paralipomenon. O: l: 2. Paralipomeron P: Tobias: Q. Judith: R: Esther: S: Job: T: Psalmi: V: Proverbia: X: Ecclesiastes: Y: Canticum canticorum Z: Sapientiæ W: Ecclesiasticus. Iterum, Aliud Alphabetum ex Novo Testamento. A Evang. sec. Matthæum B Ev. sec. Marcum C Evang. sec. Lucam D Evang. sec. Joannem E Actus Apostolorum F Paulus ad Romanos G Ad Corinthios H Ad Galatas I Ad Ephesios K Ad Philippenses L Ad Colossenses M Ad Thessalonicenses N ad Timotheum O ad Titum P ad Philæmonem Q ad Hebræos R Petrus Apostolus S Joannes Apostolus T Jacobus Apostolus V Apocalypsis Joannis W Juda Apostolus: Reliquæ literæ raro sunt in usu, nisi Z pro quo ponemus secundam Pauli Apostoli ad Corinthios, ita ut prima sit pro F. Poterimus tertium Alphabetum & quartum fabricare ex Prophetis, SS. PP. & Historicis, quod ingenio lectoris relinquitur. Nunciaturus ergo arcanũ quoddã concionator, citat textum aut nominat saltem librum sacræ scripturæ aut SS. Patrum & aliorum, qui adscriptus est ei literæ alphabeti, quam intendit significare, & id ex quo placet alphabeto. v. g. scit concionator ex consilio secreto amicum capiendum vult hoc indicare his verbis: *hodie capieris*. Primò accipit textum ex L. Ruth, vel Pauli ad Galatas, qui magis rei convenit, 2. Ex l. 2. Paralipomenon, vel Pauli ad Titum. 3. ex libro numeri, vel Evang. secundum Joannem. 4. ex l. 1. Regum vel Pauli ad Ephesios, 5. Ex Deuteronomio, vel Actibus Apostolorum & sub his textibus intelligetur dictio: *hodie* eadem ratio de aliquis.

§. 2. Steganologia inter ludendum in organo.

Præveni hujus §. materiam jam supra in compendio steganographiæ universalis, ubi diversos exhibui modos, per quos ope musicæ aut instrumentorum Musicorum quidquam alteri secretissimè potest indicari, qui huic proposito plane videntur sufficere, & licet in organo lateant adhuc multi modi particulares, variæq; desumi possint ampliationes ex octo tonis & earum differentiis, ex Registris, ut vocant, & multiplici eorum combinatione, ea tamen omnia tam fa-

cili

cili studio comprehendantur etiam à steganologo vel mediocriter versato, ut necesse non sit diutius inhærere.

CAP. VIII.

Exhibet modum steganographicum, quo una integra dictio aliam dictionem repræsentat.

QUæ in literis ad Arnoldum Bostium pro quatuor steganographiæ libris Trithemius promisit, ea hucusq; summâ & coactâ brevitate examinavi, restant nunc cætera quæ passim in Polygraphiâ promittit & inter ea Primo mirabile & in cõprehensibile illud scribendi artificium, quo una dictio aliam quamvis integram dictionem repræsentat, atq; illud à Trithemio his verbis proponitur: *Dabimus ergo in quatuor seqq. libris faciliores quidem scribendi modos, licet suspicione intuentium prorsus non careant propterea quod intellectum abhorreant plurimorum. In steganographiâ autem locupletiores sunt modi secretissimè & sine aliquâ suspicione scribendi, ubi non dictio literam, sed quaq; aliam integram ad mysterium convenientem repræsentat dictionem. Cujus rei ponamus exemplum, ut si velis præmonere amicum de aliquo imminente periculo, sub tali narratione verborum:* Conspiraverunt in necem tuam Melancius, Tyberius, Joannes & Petrus famuli Comitis de Asoto & quartâ die post Laurentii in nocte circum vallabunt domum tuam provide quid agas. *Hoc secretum steganographia sic palliat:* Oro te amice charissime ut mutuo mihi transmittas decem florenos cum latore præsentium, quia sunt mihi valde necessarii pro constructione cujusdam ædificii, eos tibi fideliter restituam. *Quis hoc arcanum crederet, aut suspicaretur latere in sermone præscripto? Quod idem sub alia etiam narratione ponamus:* Domine Jesu Christe fili DEI vivi, qui homo fieri, pro nobis pati & mori voluisti, miserere mei peccatoris indigni nunc & in terribili horâ mortis meæ. *Ecce jam unam cordis tui occultam sententiam, duplici habes narratione sub steganographia limitibus velatam sermone brevi at fideli, quam totus mundus nec suspicari quidem poterit, nec si annis quærat centum ullatenus invenire, etiamsi omnes docti convenirent. Deniq; hanc ipsam sententiam cordis tui secretam non solum unâ vel duabus narrationibus præscriptis, sed pene infinitis modis jam dicta steganographia docet abscondere & cui volueris tutissimè, secretissimè ac securissimè nunciare. Omnes quoq; modi hujuscemodi adinventionis per matathesin possunt mutari vicibus infinitis, & scribi per eos ac nunciari universa.* Ecce

artificium ſimpliciſſimis verbis propoſitum , quod ſteganographorum hucusq; ita torſit ingenia,ut plures fuerint coacti ſuam ignorãtiam fateri,alii impoſſibile crediderint , certè Blaſius Vigenerius in ſuo de cyphris gallicè conſcripto volumine,cum capere hoc artificium non poſſet, Trithemium de re impoſſibili temere ſe jactantem carpere non fuit verecundatus. Verum aliter P. Kircherus ille namque invenit modum quem ſatisfacere putat Trithemii promiſſis, eumq; in Polygraphia ſyntagmate tertio his verbis proponit: *Tertium continet arcanum ſteganographicum univerſale, ſive humano ingenio impenetrabilem ſcribendi modum , à Trithemio pariter in ſuo Polygraphia indigitatum, ſed in hunc diem à nemine captum,& paſſim à plerisque pro paradoxo habitum, jam tandem à falſa perſuaſione vindicatum atque omnibus numeris abſolutum,*

Erit igitur ſcopus præſentis cap. ut proponam hoc artificium Kircheri , & examinem an revera ſatisfaciat promiſſis Trithemii, cumq; ominer illud ſatisfacturum minimè , ut oſtendam quomodo mea inventio non tantum id quod Trithemius proponit, immò plus præſtet, nempe quomodo unica alphabeti litera clavis officium ſuſtinere poſſit , quod problema propoſuit P. Kircherus,& videbatur valde paradoxum,niſi æquivocatione laboráſſet ;

§. 1. Proponitur & examinatur artificium P. Kircheri

Suum deſcripturus artificium P. Kircherus ita præfatur: *Procedo tandem ad magnum illud & mirabile ſcribendi ſecretum , quod tot magnificis verborum ampullis deſcripſit,tantis ſermonum ſpinis metaphorisq; ab ingratorum hominum acceſſu muniendum putavit Trithemius ; in quo reperiundo tot hucusq; ingenioſiſſimorum hominum deſudavit induſtria.* Eſt autẽ breviter tale : ſubſidio arcæ & tabellularum ſteganographicarum indiſſectarum , aut jucundiùs & ingenioſiùs earundem diſſectarum in varias columnas,ſingulas ſecreti nunciandi literas variâ diſpoſitione & combinatione cum ſingulis ſententiæ alicujus loco clavis aſſumptæ literis in numeros commutat,quos deinde ad modum §.ult. cap. 6 ſuprà,literis includit. Artificium vero & in quo tota ſubtilitas ac impenetrabilitas conſiſtit,eſt,quod poſitâ combinatione certæ literæ clavis cum certa litera ſecreti,non poſſit niſi unus idemque ſemper numerus provenire ; unus verò idẽq; numerus poſſit ex pluribus combinationibus provenire , adeoq; etiamſi numeri apertè mitte-

mitterentur aut essent cogniti, in æternum tamen non posset reperiri literæ quas repræsentant, quia quilibet numerus omnes alphabeti literas potest repræsentare. Res melius pateret exemplo, quia vero hujus operis dispositio non patitur illud per tabellas P. Kircheri exhibere, sufficiat ostendere in abaco numerali P. Schot, qui, quoad hoc quidem, idem præstat. Posui hunc abacum in fine hujus libri.

Sit alicui nunciandum: *Cras ero cum milite ad portam arcis*; accipio aliquam sententiam quamcunq; sive plures contineat literas, quam secretum sive pauciores, vel initium epistolæ scriptæ vel scribendæ v.g. Intendo scribere: *Accepi aliquando desideratissimas tuas literas* &c. cum itaq; in secreto tantum sint literæ viginti novem, totidem accipio literas ex epistola, eruntq;: *Accepi tandem aliquando desidera*. Nunc in abaci numeralis Alphabeto frontali quæro primam literã clavis, quæ est A, & in laterali primam literam secreti, quæ est C, & quia infra A è regione C. reperitur numerus 3. hũc observo. Secundo in alphabeto frontali quæro secundam literam clavis, quæ est C. & in laterali secundam secreti, quæ est R & quia sub C è regione R reperitur numerus 19. hunc itidem observo. Eadem prorsus est operatio cum tertiâ & reliquis literis clavis & secreti, provenientq; hi numeri:

Secretum. c r a s e r o c u m m i l i t e a d p o r t a m a r c i s.
Clavis. a c c e p i t a n d e m a l i q u a n d o d e s i d e r a.
Numeri. 3 19 3 12 19 1 8 3 8 15 16 20 11 19 3 10 20 4 3 17 0 12 5 5 9 20 7 1 18.

Hucusq; artificium P. Kircheri breviter exhibui, quod ille putat omnino satisfacere Trithemii promissis ex eo, quia, dum singulæ literæ clavis, singulis literis arcani combinantur, semper verum sit, literas singulas unius, singulis literis alterius & consequenter dictiones dictionibus respondere, quod Trithemius volebat. Verum id ego mihi nondum persuadere valeo, sed dico, hoc artificium plane non esse Trithemianum.

Primò. Quia Trithemius expresse dicit, quod quælibet dictio, aliam integram repræsentet dictionem, non igitur sufficit singulas literas à singulis literis repræsentari; quod etiam animadvertit P. Schot. sch. steg. classe 3. c. 14. §. 2. ac tandem concludit, tum per hoc artificium Trithemii promissum verificari quando singula conceptûs steganographici verba tot præcisè literas continent, quot

ſingula verba clavis. Et certè ſi Trithemius intellexiſſet, literas tantum repræſentari literis, claves duæ propoſitæ non concordarent cum ſecreto; clavis enim prima literas habet 159. clavis ſecunda 125. ſecretum vero 147. Nec ſatis longè effugit P. Kircherus dum putat inæqualitatem illam non efficere ex eo, quia alibi oſtendit poſſe clavem nunc abundare nunc deficere, & ſi deficiat poſſe eam expletam denuò à principio repeti, donec totum exhauriatur ſecretum, adeoq; in æqualitatem illam in exemplo Trithemiano ab illo adhibitam fuiſſe ad vexanda more ipſi ſolito curioſorum ingenia. Non auxiliatur inquam hoc effugium P. Kirchero; quia mentem Trithemii conijcit contra manifeſtam verborum proprietatem, quæ etiam vel tantò magis contra Kircherum ex eo elucet, quia in allato exemplo numerus dictionum in ſingulis clavibus & inter ſe & numero dictionum ſecreti æqualis eſt, ſunt enim ubiq; 26. dictiones, quod P. Kircherus videtur non animadvertiſſe.

Secundò. Trithemii modus debet fieri ſecretiſſimè & ſine ullâ ſuſpicione, quod certè non fit quando numeri loco literarum ſubſtituuntur, nam numeros mittere vel puncta ſupponere literis, ſive ſint viſibilia, ſive inviſibilia ſuo tempore reditura inuſitatum eſt ſcriptoribus itaque nec extra ſuſpicionem, quod itidem animadvertit P. Schot. d. loco.

§. 2. Proponitur artificium primum Authoris.

Refutato Kircheri artificio aliud ſupponam, illi quidem in eo ſimile, quod literas literis oſtendat reſpondere & repræſentari, ſteganographiæ vero Trithemianæ ſimillimum in eo, quod jubeat occultare modo libri primi ſteganographiæ Trithemianæ; Eſt autem tale: Fiant duæ rotulæ concentricæ, diverſæ magnitudinis, nempe quarum una ſit major altera; infigatur minor ſupra majorem in eodem centro, ita ut facile quovis gyrari poſſit, dividatur utraq; in lymbo in tot ſpatia æqualia quot literas adhibere tuæ operationi intendis v.g. cum Trithemio 22. His ſpatiis inſcribantur 22. literæ alphabeti: A b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x z. Et ſic inſtrumentum erit perfectum. Nunc ad operationem: Volo nuntiare amico v.g. *Cave à Friderico*, conveni autem antea cum amico circa aliquam ſententiam, quæ loco clavis aſſumpta ſit v.g. *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto &c.* quæ ſententia & memoriter ſcienda & ubiq; pro regulâ obſer-

observanda est. Itaq; in limbo rotulæ exterioris aut inferioris quæro primam literam clavis,quæ est G. in limbo rotulæ superioris aut interioris quæro primam literam secreti, quæ est C. eamq, admoveo, ut sit directè supra G, tum adverto quænam litera hujus superioris rotulæ correspondeat cum litera A. quæ est in rotulâ inferiori,camque noto. Secundò. In rotulâ inferiori quæro secundam literam clavis,quæ est L. eiq; admoveo secundam literam secreti, quæ est A, & invenio quod litera N. lymbi superioris correspondeat cum litera A in limbo inferiori,eamq; noto,& sic procedo donec totum secretum in alias literas commutatum & proveniret hoc modo.

Clavis. Gloria Patri et f
Secretum. caveaf rider ic o
Litera tnglpf cihli eg i

Has literas ita transformatas poterit quis ad modum libri primi steganographiæ vel mearum ampliationem literis inserere nil verentibus & ita transmittere ad amicum securè. Ecce exemplum ubi alternativæ valent.

Epistola.

Ex tuis postremis negotiorum tuorum gravitatem pluribus legi, utinam possem tam fœlici succurrere consilio ut integritas tua honoribus debitis lætissimè cumuletur ; Interim quod exoptas curabo,gratificaturus tibi in omnibus. Vale.

Corollarium.

I. Quod per has rotulas exhibui,idem æquè facilè potuisset exhiberi per abacum numeralem, si loco numerorum literæ ponerentur , vel per tabellas steganographicas dissectas & indissectas P. Kircheri ; Verum usus earum rotularum quoad ampliationes multo est compendiosior & jucundior.

II. Sicut non est necesse ut clavis Kircheriana præcisè tot contineat literas , quot secretum , ita etiam clavis hæc potest abundare, ut in exemplo ; vel deficere,ac,cum expleta est,repeti. Sic etiam potest assumi quidvis pro clave, nomen alicujus proprium, titulus vel principium ejusdem epistolæ.

III. Sicut positâ certa litera secreti supra certam literam clavis dixi,animadvertendum esse quænam litera rotulæ superioris correspondeat cum A inferiori ; Ita potest alia litera inferioris alphabeti

assumi cum qua correspondentes notentur literæ superioris alphabeti posita combinatione literarum clavis & secreti, sed & plures possunt assumi consequenter quod ad ampliationes spectat.

Ampliatio I. Qua duæ possunt assumi claves. Posse duas assumi claves pro quovis secreto tegendo, aut etiam plures successivè, ita ut literæ per primam clavem transformatæ, per aliam clavem denuò transformentur nec artis est, nec necessitatis, nec meæ intentionis, id intendo ut duæ claves simul accipiantur ad hunc usum quod sic fiet: sit prima clavis. *Gloria Patri & Filio.* Secunda: *sit Trinitati gloria.* Secretum ut supra: *cave à Friderico.* Nunc in rotula inferiori, quære primam literam primæ clavis, quæ est G. eiq; admove primam literam secreti, quæ est C. Tum invariatâ hac positione quæratur in limbo inferiori prima litera secundæ clavis & adverte quænam litera superioris rotulæ ei correspondeat, quam notabis eadem operatiò in reliquis: Ecce literas, quæ proveniunt.

Clavis I. Gloria Patri et f
Secretum. Caveaf rider ic o
Clavis. 2. Sittrinitat ig l
Litera. Oxcg io p r d le nn t

Ex hoc clarè colligi potest quomodo loco cujusvis clavis unica possit assumi litera, quod enim per plures literas facilius hac methodo fiet per unam.

Ampliatio II. Qua eadem epistola secundum diversas claves diversimodè legitur. Non volo hic intelligi, quasi per duas claves duo arcana in alias velim literas transformare, & utrasq; ita orationi apertæ inserere, ut aliquæ quidem literæ serviant uni, aliæ alteri arcano, id enim esset ampliare libros steganographiæ, aut æquivocatione illudere. Itaq; tradam artificium quo eædem literæ ejusdem epistolæ combinatæ cum diversis clavibus, diversum exhibent secretum, id ita faciam: sint duæ claves, prima & secunda, sint item duo secreta primum & secundum, sit primum secretum per combinationem cum sua clave in alias literas transmutatum, quæ literæ serventur pro nova clave secundi secreti. Iterum sit secretum secundum per combinationem cum sua clave nempe secunda in alias mutatum literas, quæ serventur pro nova clave primi secreti; Tum hæ duæ novæ claves etiam inter se combinentur, & artificio descripto, ita quidem

quidem utu na sit quasi loco secreti altera loco clavis, in novas literas transformentur, quæ literis communibus inserantur, provenietq; ut ille, cui primum secretum nunciandum est, si literas has epistolæ cõbinet cum clave novâ secundi inveniat suam clavem novam, quam ad primam & veram applicando arcani particeps fiet. Eodem ratio de secundo.

Ampliatio III. Ut eadem epistola secundum diversas claves eodem modo intelligi possit. Hæc est quasi ampliatio superioris; si enim sicut ibi duo, ita hic idem sensus arcanus ad diversas claves cõbinetur, & præscripto modo operatio dicta instituatur, & hoc potiemur effectu non minus quam illo. Est autem hæc ampliatio præcipuè eum in finem, ut cum duobus possimus occultè correspondere literis iisdem aut diversis, neuter tamen possit clavem alterius deprehendere etsi idem arcanum iisdem ex literis possit elicere.

Ampliatio IV. Quâ eadem epistola secundum eandem clavem diversimode legitur, id est ut duo sensus arcani in eadem epistola sub eadem clave possint abscondi. Hæc est quasi conversa præcedentis ampliationis, atq; ideo eodem modo ejus operatio instituenda ut nempe primo ad duo arcana eadem clavis combinetur, & literæ, quæ ex illis duabus combinationibus proveniunt, denuo inter se combinentur, & literæ inde provenientes orationi inserantur.

§. 2. Exhibetur secundum artificium Authoris.

Tandem DEO adjuvante eo loci adductus sum ubi mirabile illud scribendi artificium hactenus tantum desideratum, tam pro impossibili creditum, tamq; à summis steganographis tentatum liceat ordine designato aperire, & ita meis promissis satisfacere ac æmulorum invidiam refrænare. Impostoris notam certè incurissem nisi post evulgatam nuper synopsin occasio mihi fuisset inventionis hujus propalandæ, quæ omnium steganographorum hucusq; effugit subtilitatem, quis enim concipiat modum scribendi, *quo alicujus sententiæ loco clavis assumpta singulæ dictiones repræsentant singulas literas, syllabas, dictiones secreti nunciandi; Item singulæ syllabæ repræsentant singulas literas, syllabas, dictiones secreti; Item singulæ literæ repræsentent singulas, literas, syllabas, dictiones secreti; Et deniq; ut unica litera, syllaba vel dictio loco clavis assumpta repræsentet omnes & singulas literas, syllabas, dictiones secreti?* Itaq; ut brevitati studeam & ipsemet non diu detinear in honoris

honoris mei defensione, ecce breviter hoc artificium & quidem ultimum ac maximè incomprehensibile, quo una litera loco clavis assumpta repræsentat omnes & singulas dictiones secreti, ex quo prudens lector facile reliqua ac majora inveniet. Sit itaq; litera E loco clavis assumpta, sit secretum nunciandum v. g. *Cras ero cum milite ante portam arcu*. Literas compono in nullo penitus suspectas, eisq; prædicti arcani dictiones insero ita ut inter se nullam habeant unionem nec ulla ratione suspicionem possint movere, habeant tamen fluidam connexionem cum reliquis epistolæ verbis v. g. sint istæ literæ:

Epistola. Quia Generalis Montecuculi huc iter, direxit, sic in mandatis habeo, ut *cras* illi obviam procedam, *ero* autem processurus *cum* tota nobilitate hujus loci & multo *milite*. Noster princeps eum excipiet *ante* novam *portam*, & splendidè, nam constitutum est ut viginti tormenta tribus vicibus ex vallo *arcis* explodantur.

Nunc à principio dictiones hujus epistolæ numero & noto in quẽ numerum incidant dictiones arcano deservientes, invenio autem ita dispositos: 12. 4. 3. 7. 5. 2. 13. His positis aliam incipio aut continuo periodum vel postscriptum formo, ubi computatis simili modo à principio dictionibus, dictiones in hos numeros incidentes incipiant ab E nempe, eâ literâ, quæ est assumpta pro clavi.

Continuatio. Spero autem illam non frustra huc suum illud iter instituisse, sed *Ex* causa rationabili, nam *Extra* viam plane *Est* iste locus; ominor illud pacis indicium *Esse* brevi concludendæ, maximè cum *Etiam* aliunde *Ejus* mihi argumentum fuerit assecuratum; Quidquid sit brevi in propabulo tota illius intentio *Erit*. Vale.

Vides credo & clarissimè vides lector curiose quomodo una sola litera integras dictiones repræsentet, ex quo facile colligere poteris quomodo eadem litera syllabas repræsentet & literas, id quod exemplis duobus ostendo.

Epistola 1. Quia Generalis Montecuculi huc iter Viennense direxit sic in mandatis habeo ut illi obviam procedam, ero autem cũ nobilitate tota hujus loci processurus, habens simul ingentem militũ cohortem. Noster princeps honore illum valde magno excipiet, nam constitutum est ut viginti tormenta bellica tribus vicibus explodantur circa adventum.

Epistola 2. Quia Generalis Montecuculi suum iter viennense huc

huc direxit,ſic ego habebo honorem,ut illi principis diverſorium offerã,ſtipatus ero totâ nobilitate hujus loci maximâq; militũ caterva noſter princeps ipſemet ante veterem portam apud crucem illum excipiet,& conſtituit ut ſub adventum explodantur triginta tormẽta bellica binis vicibus,

Ex his allatis exemplis & doctrinâ adjunctâ ſufficienter & ita conſtabit hujus artificii univerſalitas, ut ſuperfluum ſit pluribus oſtendere ea,quæ promiſi; quò tamen id quod Trithemius promiſit& propoſuit in ipſismet illius exemplis clarius fiat, ea exempla arripere & exhibere volui,quomodo una dictio aliam integram repræſentet.

Epiſtola. Periculoſo tempore vivimus, tres illis viventis naturæ hoſtes Bellum,peſtis & fames conſpiraverunt in interitum & necem Europæ,undiq; bellum,annonæ caritas, mortalitas, præcipuè in Rheni partibus. Itaq; patriam tuam, quam alias tantopere amas, derelinquere tandem cogeris,id quod etiam Melancius, Tiberius, Joannes & Petrus famuli comitis de Aſoto, communes amici noſtri tibi ſuadent; maximè cùm de Gallis & Suecis audiamus nova non omnino grata. Ille jam quartâ vice triumphavit, hic verò de die in diem fit potentior; dicitur,quòd poſt feſtum S.Laurentii tribus potentiſſimis exercitibus in Germaniam ſit ituri.Præteriatâ nocte curſor hic advenit, qui id omne confirmat & periculum ſat nequit deſcribere,nam Galli primâ æſtate circumvallabunt Auguſtam, quam ſine dubio accipient. Venies ergo ad nos,Petrus tibi ſuam offeret domum,quam incoles ut tuam. Itaq; provide quid agas.

Ecce literas quibus arcanum Trithemii incluſi, oportet nunc continuare vel poſtſcriptum facere & clavem ſimiliter abſcondere.

Continuatio. Præterea pro tuâ benevolentiâ, quâ omnes amplecti ſoles amicos & præcipuè conjunctos, rogo te multum colende amice,& inter eos, quos vel natura dedit,vel lex adjunxit, mihi longè chariſſime,utpote quem natura ſpeciali nexu arctius conjunxit,rogo itaq; ut mutuo mihi transmittas decẽ florenos cum labore præſentium: aut,ſi majori ſumma poſſes ſubvenire, tantò foret gratius,quia nemo hac in neceſſitate mihi vult ſuccurrere,& ſunt in hoc infælici ſtatu rerum mihi ſupra omnes meas neceſſitates jam tantùm valde utiles immò neceſſarii,inter cætera vero pro reparatione mei tecti & conſtructione novæ cameræ, nam vetus ita deſtructa eſt

ruinosaq; quotidie ruinam & inde lachrymabilem casum transeuntis cujusdam minetur, quin & quod exinde metuendum sitne corruat aliquando simul maxima pars ædificii; Nummos eos tibi fideliter restituam.

Ecce nunc paucissimis verbis hoc mirabile secretum: requireret quidem ejus explicatio, ampliatio, & ornatus plus verborum, verum nec locus capit nec tempus patitur, sufficiat artis ostendisse principia, excolat, quem vel necessitas impellit, vel otiam incommodat.

CAP. IX.

Declarabit reliqua omnia, quæ Trithemius in steganographia scripturum se promittit.

REServaveram in præsens caput ea, quæ Trithemius quidem in steganographia scripturum se promisit, sed à steganographia Illustrata hucusq; lucem non fuissent adeptura: Inter quæ primù erat Arthrologia & Dactylogia: quarum usu alter pandit alteri securissimè, quidquid voluerit secreti, quod assidentium nemo notabit alius, ac multo minus intelliget. Secundò, Characterum invisibilium triplex occultè scribendi genus: quorum primum vocatur Dormaticum, quo fit in dorso nunciorum scriptura quædam artificialis, quã penetrare nemo sufficit, qui artis nescierit arcanum. Secundum verò Hyphasmaticum dicitur, quo rebus certis in panno scribitur, quod exsiccatum videri potest minimè, donec madefactum in aqua frigida cernatur. Tertium genus nominatur Aleoticum, quod est multiplex & varium tam in forma quam in materia. Tertiò. Quomodo sine literis arcanum mentis tuæ denuncies absenti etiam ipso nesciente, qui officium gerit nuntiantis. Verum cum ea omnia jam supra convenienti loco insinuaverim, extentq; passim apud alios steganographos fusissimè ac doctissimè, & maximè apud P. Casparum Schot sch. steg. cl. 7. erot. 8. 9. 10. item d. 8. per totam, nolui Rheno aquam affundere sed immediatè festino ad artificium, quo omnia quæ in hoc universo continentur, steganographiæ possunt inservire, quod Trithemius ita proponit: *Quid est visibile in universo mundi circulo positum, ad hujus novæ artis nostræ ministerium promptum tribuit fulcimentum; Aer & ignis, aqua & terra, fontes & flumina, arbores & fructeta, flores & gramina, verba & nomina, accidens & substantia, lapides & arena*

na fimus & stercora, res & vocabula, honesta & verecunda, ligna & metalla, dura & liquida, existentia & non existentia, historia & fabula, bestia & bruta, homines & jumenta, singula & universa, qua vel sermo potest exprimere vel anima cogitare, campum Polygraphia nostra præstant latissimum, & artem quantum mortalibus potest constare promittunt ampliandum fore in infinitum. Quod ne longa & tædiosa verborum circumscriptione expediam aliquot solum Exempla adiicere volui ex quibus lector facile rem ipsam & methodum deprehendat.

Exemplum 1. Habet Grammaticus cum Grammatico arcana negotia, utq; ea secreta maneant ex Grammatica sibi formant Alphabetum v.g. pro primis quinq; alphabeti literis ponunt quinque casus singularis numeri primæ vel secundæ declinationis, omittitur autem vocativus ubiq;. Pro secundis 5. literis accipiunt earundem declinationum casus plurales. Pro tertiis quinque, tertia & reliquarum declinationum casus singulares. Pro quartis 5. harum declinationum casus plurales pro ultimis 4. literis w. x. y. z. possunt poni quatuor vocativi. His positis literas format ut omnia substantiva ex ordine in eo sint casu, quem ratio literarum arcani requirit sit nunciandum *nisi venias pereo.* Tales formantur literæ.

Epistola. Audivi *fratri* tuo data esse egregia *dona* & majora quã clavis *officialibus*, atq; hinc *ei tricas* moverunt, verum ab omnibus *hominibus* ille præfertur & ab *Archiepiscopo* merito magis honoratur scio id *patri* tuo maximè arrisurum, eaq; *dona* eum summè æstimaturum, præcipuè cùm *Archiepiscopus* ipsemet dederit; Itaq; tuis gratulor *parentibus*, quod hoc tristi *tempore* & misero *statu* possint *prolium* suarum *fama* frui, *honoresq;* participare.

Exemplum 2. Similiter poterimus Regiones, oppida, fluvios, montes, Populos, Exercitus loco literarum substituere, & literis earum nomina ita inserere, ut secundum ordinem repræsentent singulas literas arcani nunciandi; sit tale Alphabetum. A. Pommern. B. Stettin. C. Rostock. D. Wißmar. E. Stralsund. F. König in Dännemarck. G. König in Schweden. H. Chur Brandenburg. I. Lüneburg K. Gen. Cobb. L. Bischoff von Münster. M. Bremen. N. Staden O. Elb. P. Schonen. Q Rügen. R. Alliirte. S. Dänische Armee. T. Schwedische Armee. V. Münsterische Völcker. W. Brandenburgische Völcker rc. Et hoc Alphabeto poterimus literas omni carentes suspicione facil-

limè componere; sit igitur secretum quoddam nunciandum v. g. Heut erlöse ich den Hansen.

Epistola. Churbrandenburg ist nun würcklich vor Stralsundt/und seynd die Münsterische Völcker auch dahin im Marsch begriffen / die Schwedische Armee aber will ihm den Paß auff Stralsundt abschneiden / hingegen wollen die Herrn Alliirte den Bischoffen von Münster nit lassen/mögte also zu einer Haupt-Action gerathen ; an der Elb ist's nun etwas still/ weilen die Dänische Armee diesen Fluß nunmehr gantz verlassen / und sich auch gegen Stralsund gewendet/Lüneburg stehet bey Rostock/umb Chur Brandenburg zu secundiren/ Wißmar hat anjetzo gute Sach/ und erwartet/wie es Stralsund ergehen mögte/dann Chur-Brandenburg setzt hart daran/ und will gantz Pommern wieder erobern. Man hat zwar dieser Tagen vermeint/es werde Staden wieder von der Dänischen Armee attaquirt werden/ so haben sie sich doch wieder gegen efftged. Stralsund gewendet/vielleicht aber aus einer Feinte, umb Staden zu überfallen/ wann man sich dessen am wenigsten besorget.

SYNOPSIS OPERIS

Sive

INDEX PARTIUM, CAPITUM AC TITULORUM.

PARS PRIMA.

In qua exhibentur:

TRITHEMII VITA, GESTA, SCRIPTA.

I. CAP. *Nativitas & educatio Trithemii.*

II. *Visio Trithemio facta & ejus studium.*

III. *Introitus Trithemii in Monasterium Spanheimense.*

IV. *Descriptio Monasterii Spanheimensis.*

V. *Electio Trithemii in Abbatem Spanheimensem.*

VI. *Exitus Trithemii de Monasterio Spanheimensi.*

VII. *Translatio Trithemii ad Abbatiam S. Iacobi Peapolitani & resignatio Spanheimensis.*

VIII. *Descriptio Monasterii S. Iacobi Peapolitani.*

IX. *Mors Ioannis Trithemii.*

X. *Bibliotheca Spanheimensis à Trithemio comparata.*

XI. *Cura Trithemii pro incremento Monasterii Spanheimensis in temporalibus,*

XII.

XII. *Cura Trithemii pro incremento Monasterii Spanheimensis in spiritualibus.*
XIII. *Fama Monasterii Spanheimensis per Trithemium comparata.*
XIV. *Capitula Ordinis S. Benedicti, quibus præsedit vel interfuit* Trithemius.
XV. *Libri à* Trithemio *conscripti.*
XVI. *Quibus studiis potissimum deditus fuerit* Trithemius.
XVII. Trithemium *non fuisse Alchymistam, Astrologum & Magum ostenditur.*
XVIII. Trithemii *virtutes.*
XIX. *De favore Principum erga* Trithemium *& ejus familiaritate cum viris doctissimis.*

PARS SECUNDA.

In qua proponitur.

STEGANOGRAPHIA VINDICATA.

I. CAP. *Quid sit steganographia?*
II. *An* Trithemius *steganographiam aliquam scribere cogitaverit?*
III. *Quid* Trithemius *in steganographia scripturum se promiserit?*
IV. *An* Trithemius *steganographiam suam non tantum mente conceperit sed etiam scripserit?*
V. *An* Trithemii *steganographia sit in lucem edita?*
VI. *An* Trithemii *steganographia adhuc extet?*
VII. *Describitur forma steganographiæ in editione Darmstadianâ.*
VIII. *An editio Darmstadiana sit vera* Trithemii *steganographia?*
IX. *Utrum editio Darmstadiana sive steganographia* Trithemii *sit secundum literam intelligenda.*
X. *Utrum steganographia* Trithemii *fiat ope & ministerio spirituum?*
XI. *An modus, quo steganographiam* Trithemius *scripsit, sit reprehendendus?*
XII. *An steganographia* Trithemii *juste potuerit interdici.*
XIII. *Gloria steganographiæ* Trithemianæ.

PARS TERTIA.

In qua traditur.

STEGANOGRAPHIA RESERATA.

CLAVIS GENERALIS.

I. CAP. *Examinatur* Caramuelis *steganographia vindicata.*

II. *Traditur clavis libri primi steganographiæ Trithemianæ.*
III. *Traditur clavis epistolarum aut formularum precatoriarum.*
IV. *Clavis libri secundi steganographiæ Trithemianæ.*
V. *Traditur clavis & explicatio spirituum.*
VI. *Traditur clavis conjurationum spiritibus propriarum.*
VII. *Traditur clavis numerorum spiritibus, ducibus, comitibus & famulis adjectorum.*
VIII. *Traditur clavis libri tertii steganographiæ.*

CLAVIS SPECIALIS.

I. LIb. *Steganographia Trithemii, ubi sunt 32. capitula.*
II. *Ejusdem steganographiæ ubi 25. capitula.*
III. *Eiusdem ubi 1. capitulum.*

PARS QUARTA,

In qua Traditur.

STEGANOGRAPHIA ILLUSTRATA.

I. CAP. *Exhibet in compendio omnia fere steganographorum inventa.*
II. *Examinat & ampliat librum steganographiæ primum.*
III. *Examinat & ampliat librum steganographiæ secundum.*
IV. *Indagat modum nunciandi secreta per ignem ad quamcunq; distantiam, sine verbis, sine scriptis, sine signis per quemcunq; nuntium.*
V. *Indagat modum indicandi voluntatem sedenti in carcere, etiam longè absenti quantumcunq; custodiatur, etiamsi tribus milliaribus sub terrâ sederet.*
VI. *Examinat artem, per quam homo idiota, qui nunquam novit verbum latini sermonis in duabus horis docetur legere, scribere & intelligere latinum.*
VII. *Investigat Trithemii steganologiam sine verbis, sine nutibus, inter loquendum prædicandum, ludendum in organo vel cantandum sine impedimento actionis cuiuscunq;.*
VIII. *Exhibet modum steganographicum, quo una integra dictio aliam quamvis dictionem repræsentat.*
IX. *Declarat reliqua omnia, quæ Trithemius hinc inde in steganographia scripturum se promisit.*

SOLI DEO GLORIA.

ABACUS NUMERALIS

Alphabetum frontale.

Alphabetum Laterale.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z	W
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	[illegible]
B	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	[illegible]
C	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	[illegible]
D	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	[illegible]
E	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	[illegible]
F	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	[illegible]
G	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	4	[illegible]
H	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	[illegible]
I	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	[illegible]
K	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	[illegible]
L	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	[illegible]
M	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	[illegible]
N	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	[illegible]
O	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	[illegible]
P	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	[illegible]
Q	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	[illegible]
R	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	[illegible]
S	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	[illegible]
T	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	[illegible]
V	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	[illegible]
X	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	[illegible]
Y	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	[illegible]
Z	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	[illegible]
W	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	[illegible]

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

